PASAULINĖS LITERATŪROS BIBLIOTEKA

Literatūra iki XIX a.

*

Dailininkas

ARVYDAS KAŽDAILIS

PASAULINĖS LITERATŪROS BIBLIOTEKA

Homeras

ILIADA

Iš senosios graikų kalbos vertė
ANTANAS DAMBRAUSKAS

VILNIUS
2007

UDK 875-1
Ho-167

HOMERI ILIAS
edidit
Guillelmus DINDORF
Editio quinta correctior quam curavit
Carolus HENTZE
Editio strereotypa
Lipsiae
In aedibus B.G. Teubneri
MCMI

Antra laida

ISBN 978-5-415-02016-4

Pirmoji giesmė

MARAS STOVYKLOJE. ACHILO PYKTIS

Pyktį Pelėjo sūnaus Achilo, deive, giedoki,
Baisų piktumą, kuris tiek negandų nešė achajams.
Tūkstančių vyrų sielas galingas nuvaręs į Hadą,
Juosius pačius laukuos šunims tąsyti paliko
Ir vanagams puotaut (taip Dzeuso buvo žadėta)
Kai susibarę tuomet pikti iš vyrijos išėjo
Vadas vyriausias Atreidas ir dievui prilygstąs Achilas,
Kokis gi dievas juos taip supykdė ir vaidą sukėlė?
Deivės Lėtos ir Dzeuso sūnus: ant Atreido įširdęs,
Pasiuntė ligą jisai į stovyklą, ir mirė herojai,
Nes Agamemnonas Chriso, jo žynio, pagerbt nemokėjo.
Prie greitaskriejų achajų laivų prisiartinęs, Chrisas
Dukterį prašė paleist ir išpirką gausią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų:
„Šviesūs Atreidai ir lygiai visi gražiaauliai achajai!
Aukšto Olimpo dievai visagaliai teleidžia jums veikiai
Pilį Priamo išgriaut ir grįžti sveikiems į tėvynę!
Dukterį mielą tik man atiduokite, išpirką imkit
Ir Apoloną šventai, Kronido sūnų, pagerbkit."
Taigi danajai visi tam pritarė, žmogų atjautę:

Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.
Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
Senį pavarė piktai, rūstingu žodžiu palydėjęs:
„Seni, žiūrėk, kad tavęs prie aukštųjų laivų neregėčiau
Nei stoviniuojant dabar, nei kitą kartą atėjus.
Nebepagelbės tuomet tau lazda nei Foibo vainikas.
Tavo dukters nepaleisiu: ateis jai žiloji senatvė
Arge mūsų namuos, toli nuo tavęs ir tėvynės,
Vaikščiojant apie stakles ir guoly manim pasidžiaugiant.
Eik sau, nepykdyk ilgiau, kad sveikas namo parkeliautum."
Taip jis kalbėjo, ir Chrisas pabūgęs jo žodžio paklausė,
Greitai nutilo, krantu vis šniokščiančių marių patraukė
Ir, kiek paėjęs tolyn, karstai pradėjo maldauti
Jis Apoloną galingą, gražplaukės Lėtonės gimdytą:
„O! išklausyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,
Amžiais Tenedą valdai ir Kiloj šventoj viešpatauji!
Jeigu kadaise puošiau tau mielą šventovę, Smintėjau,
Jeigu ant aukuro kroviau kadais tau kulšis riebiausias
Jaučių ir lygiai ožkų, – tu šiandien maldą išgirski
Ir atmokėki strėlėm už ašaras mano danajams."
Šitaip maldavo žynys. Jo maldą Foibas išgirdo.
Taigi įširdęs tuojau nuo Olimpo viršūnių pašoko
Su strėline už pečių ir kilpiniu savo taikliuoju.
Strėlės nespėjo žvangėt, kai skuodė, paspartinęs žingsnį,
Perimtas pykčio nuožmaus. It naktis apsiniaukęs, atskriejo
Ir, atokiau nuo laivų atsisėdęs, tuoj strėlę paleido.
Veriančiu širdį balsu sidabro lankas suskambo.
Šūviai pirmieji mulus ir šunis greituosius pataikė.
Tuosyk mirtingas strėles šaulys atsuko į žmones.
Vienas prie kito laužai su lavonais ėmė liepsnoti.
Zvimbė devynias dienas Apolono strėlės stovykloj,
O jau dešimtą karius į vyriją suprašė Achilas.
Įkvėpė jam širdin Hera baltrankė tą mintį.

Jai mat pagailo danajų, išvydus, kaip baisiai jie žūsta.
Kai susirinko visi ir užėmė vietą kiekvienas,
Priekin išėjo tuomet greitakojis Achilas ir tarė:
„Aš jau, Atreide, manau: reikės vėl klajoti po jūras,
Grįžtant atgal į namus, jei kas nuo mirties dar ištrūksim,
Jei neišklos achajų visų kautynės ir maras.
Taigi paklauskim dabar mes kokį žiniuonį ar žynį,
Arba spėjiką sapnų (ir sapnas ateina iš Dzeuso), –
Lai pasakys, ko taip Apolonas skaistusis įširdo?
Įžadų jam netesėjom kada ar gal hekatombės?
Gal jis ėriukų, o gal ožkų aukojimą kvapų
Teiktųsi šiandien priimt ir marą nuo mūs atitolint.“
Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk pakilo
Testoro vaikas Kalchantas, geriausias būrėjas iš paukščių,
Regintis aiškiai, kas bus ateity, kas yra ir kas buvo.
Jis ir achajų laivams Ilionan kelią atvėrė
Aiškiaregystėm savom, skaistaus Apolono duotosiom.
Gera norėdamas jiems, Kalchantas prabilo ir tarė:
„Man tu, Achilai, liepi, numylėtini Dzeuso, paaiškint
Priežastį šaulio taiklaus, Apolono galingo, rūstybės,
Ją pasakyti galiu, tik tu pažadėk ir prisieki,
Kad iš visos širdies man žodžiais ir kumščiu padėsi,
Kai ant manęs kris pyktis žmogaus, kuris galingiausias
Tarpu argiečių visų ir kurio taip klauso achajai.
Esti valdovo viršus, kai ant prasto žmogaus apmaudauja.
Jei ir pajėgtų užgniaužti dar tądien savo rūstybę,
Apmaudas lieka širdy, kol, gavęs progą, nugiežia.
Apsigalvoki todėl, ar galėsi mane tu apginti.“
Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Drąsiai čia visa kalbėk, ką dievas tau šnibžda į širdį.
Dėlei Kronido sūnaus Apolono, kurio tu šaukiesi,
Skelbdamas valią dievų danajams, Kalchantai, būk tikras:
Kolei aš gyvas esu, kol akys man regi pasaulį, –

Niekas danajų nedrįs čionai, prie laivų gaubtašonių,
Rankos pakelt prieš tave, net jei Agamemnoną patį
Tu paminėtum, kuris taip didžiuojas esąs čia vyriausias.“
Drąsą atgavo dėl to ir beydis pranašas tarė:
„Ne dėl maldų netesėtų, ne dėl hekatombės šventosios, –
Pyksta dėl žynio, kurį Agamemnonas skaudžiai užgavo,
Neatidavęs dukters ir išpirkų Chriso neėmęs.
Negandą šitą dėl to užleido ir leis Apolonas,
Neatitolins šio maro baisaus jis tol nuo danajų,
Kol žvitriaakės mergaitės be išpirkų tėvui mielajam
Neatiduosim ir dar hekatombės Chrisės šventovėn
Mes nenuvešim, – tuomet išklausytas bus mūsų meldimas.“
Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk išėjo
Priekin Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
Perimtas pykčio: rūstybė baisi paniurusią širdį
Staigiai užtvindė, o akys tarytum liepsna sužaibavo.
Jis, į Kalchantą piktai pažiūrėjęs, prabilo ir tarė:
„O tu nelaimių šaukly! Kada pasakei man ką gero?
Tavajai širdžiai smagu tik negandus vis pranašauti,
Žodžio geresnio iš tavo burnos negirdėjome niekad.
Štai ir dabar tu danajams sakai kaip šventą teisybę,
Jog taiklingasis šaulys dėl to jiems negandus siunčia,
Kad nenorėjau priimt aš išpirkų senio brangiųjų
Už Chriseidę jaunutę, kurią man taip gera turėti
Savo namuos, jinai pranašesnė už Klitaimnestrą,
Manąją žmoną. Tikrai Chriseidė už ją ne menkesnė
Povyza nei gražumu, darbais nei išmanymu savo.
Betgi aš ją atiduoti galiu, jei sakot – taip reikia,
Idant išliktų gyvi man vyrai ir niekas nežūtų.
Vietoj šio dovio tačiau man duokite kitą, kad vienas
Aš be dalies tarp argiečių nelikčiau, juk taip nepritinka.
Regite patys visi, kaip grobis man slysta iš rankų.“
Jam atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:

„O garbingasis Atrėjo sūnau, tu gobše iš gobšų!
Kaipgi tau dovaną duos narsieji sūnūs achajų?
Sandėlio bendro nėra, kur liekamas lobis gulėtų:
Visa, ką pelnėm, kur pilį išgriovę – seniai padalinta.
Jeigu kas duota, atimt iš žmogaus – juk gėda didžiausia.
Dievui palenkti grąžink tu mergaitę, o tau mes, achajai,
Trigubai gal ir keturgubai juk atmokėsim, kai Dzeusas
Duos storasienę Trojos tvirtovę paimt ir išgriauti."
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Nors išmintingas labai ir narsus kaip dievas, Achilai,
Bet negudrauki: manęs neįtikinsi tu nei apgausi.
Savo laimikį norėtum turėt, o aš, jo netekęs,
Tyliai sėdėti galiu? Mergaitę liepi atiduoti.
Betgi tuomet man kitą teduos narsieji achajai,
Lygiai patinkamą širdžiai, kad šitą galėtų atstoti.
Jeigu neduos man jie – aš pats pasiimsiu nuėjęs
Tavąją gal ar Ajanto, arba Odisėjui paskirtą, –
Imsiu ir vesiuos, nors tas apmaudaus, pas kurį pasisuksiu.
Bet apie tai ir vėliau kada nors pakalbėti galėsim.
Šiandien gi juodąjį laivą greičiau nuleiskim į jūrą,
Reikiamą skaičių yrėjų surinkim, į jį hekatombę
Šventą suginkim, tuomet Chriseidę gražveidę pakviesim
Sėsti laivan. Jo vadas tebus kas nors iš tarybos:
Idomenėjas, Ajantas arba Odisėjas šviesusis.
Štai net, Peleidai, tu pats, smarkiausias iš vyrų smarkiųjų,
Ėmęs nuvežki aukas ir išmelski mums Foibo malonę."
   Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
„Suktas gobšūne, seniai palydėjusis gėdą visokią!
Kas gi achajų norės širdingai tavęs paklausyti,
Kelią keliauti kada ar stoti į kovą su priešais?
Trojon kariaut su plačiai pagarsėjusiais ietim trojėnais
Atplaukiau ne dėl savęs – jokių man skriaudų nepadarė:
Jaučių jie man nepagrobė nei mano žirgų nenuvarė,

Lygiai kaip Ftijoj, plačioj ir duona maitinančioj vyrus,
Netrypė javo brandaus, nes tarpas tarp mūs begalinis,
Kyšo migloti kalnai, ir šniokščia marios beribės. –
Vykome čion dėl tavęs, besarmati, kad būtų tau džiaugsmo.
Dėl Menelajo garbės ir dėlei tavosios, šunsnuki,
Ėjom prieš Troją, tačiau to suprast ir įvertint nenori.
To negana: grasai dar manąją dalį atimsiąs,
Ją nelengvai užsidirbau, ją man pripažino achajai.
Lygios dalies su tavim nėsyk negavau, nors achajams
Sekės ne vieną išgriaut trojėnų pilį turtingą.
Kur tik reikėdavo nešt kautynių naštą sunkiausią –
Nešdavo mano pečiai; o grobio dalyboms atėjus –
Tau vis didžioji dalis, o aš su maža, kad ir brangia,
Grįždavau prie laivų, nuilsęs smarkiai per mūšį.
Plauksiu į Ftiją dabar, nepalygint geriau man atrodo
Grįžti namo riestanosiais laivais, nei čia pasilikus
Būti paniekintam vis ir tau dar didinti turtą."
  Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Bėk sau, jei tavo širdis taip liepia, aš nemaldausiu,
Kad pasiliktumei čia dėl manęs: ir taip man užtenka
Mokančių gerbti mane, svarbiausia – Dzeusas mūs pusėj.
Tikras pabaisa tu mums tarp Dzeuso augintų karalių:
Vien tik kivirčai, karai ir žudynės tau mielos, malonios.
Jei tu be galo narsus – narsumą davė tau dievas.
Grįžęs namo su savo laivais ir vyrais savaisiais,
Mirmidonus valdyk – aš tavęs nė pažinti nenoriu,
Tavo rūstybė nė kiek nebaisi, ir tau pasakysiu:
Jei Apolonas skaistus man atima nūn Chriseidę,
Aš ją patsai su savo laivu ir vyrais savaisiais
Chrisėn parvešiu ir tuoj Briseidę gražveidę, tau duotą,
Į palapinę nuėjęs, paimsiu, tuomet tu žinosi,
Kiek už tave galingesnis esu, kad ir kitas bijotų
Lygiu laikyti save su manim ir neprieštarautų."

Taip jis kalbėjo. Peleidui net kvapą užgniaužė piktumas,
Daužės tvirtoj krūtinėj širdis, ir kankino dvejonė:
Ar kalaviją, čia pat prie šono kabantį, stverti
Ir išvaikyti visus, Agamemnoną vietoj nudėjus,
Ar nesiduoti rūstumui ir tramdyti širdį užgautą.
Kol jis taip svarstė širdy ir, protu nevaliojęs nuspręsti,
Griebėsi už kalavijo, – iš aukšto dangaus nusileido
Deivė Atėnė staiga, Hera baltrankė ją siuntė,
Nes ji mylėjo abu ir abiem jais rūpinos lygiai.
Garbinius jo rusvus palytėjo Atėnė priėjus,
Matoma jam vienam, kiti neregėjo nė vienas.
Baisiai nustebo Achilas ir tuoj atsigręžęs pažino
Deivę Paladę Atėnę, jo akys tik sužaižaravo,
Kreipėsi greitai į ją ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Ko, dukterie tu aigidvaldžio Dzeuso, čia vėl atkeliauji?
Ar pamatyti, kaip jau Agamemnonas baisiai išpuiko?
Bet pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
Galvą jis greit palydės per tą išdidumą besaikį.“
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tavo rūstybės, jei tu paklausytum, sušvelninti leidaus
Šiandien iš aukšto dangaus. Hera baltrankė man liepė,
Lygiai ji myli abu, ir abiem ji rūpinas nuolat.
Baik tu kivirčą tuojau ir rankom neimk kalavijo,
Žodžiais piktais išvainoki verčiau, bet rankos nekeiki.
Dar pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
Trigubai tiek dovanų gražiausių už nuoskaudą šitą
Tau atiteks, tik valdytis mokėk ir mūsų klausyki.“
Jai atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„Judviejų žodį turiu aš, deive, pagerbt ir įvykdyt.
Norint liepsnoja širdis iš piktumo, geriau paklausysiu.
Kas pasikliauja dievais, to balsas pasiekia jų ausį.“
Tarė ir prie rankenos sidabrinės ranką sulaikė,
Grūdo atgal į makštis kalaviją ir žodžio paklausė

Deivės Paladės Atėnės, kuri parskubėjo Olimpan,
Kur su kitais dievais aigidvaldis Dzeusas gyvena.
O Pelėjonas ir vėl rūstybės pritvinkusiais žodžiais
Į Agamemnoną kreipės ir pykčiui neleido atlyžti.
„Vynaplempy tu šunio akim ir elnės narsybe!
Tau nei su vyrais kitais į kovą stoti šarvuotam,
Nei kur į pasalą eiti dauge su rinktiniais achajais
Niekad nebuvo drąsos. Baisiau tai už mirtį atrodo.
Aišku, jog žymiai geriau plačioj achajų stovykloj
Dovaną plėšti iš to, kas priešingą žodį pasakė.
Lengva atimt iš žmonių tau, valdant pastumdėlių būrį.
Jeigu, Atreide, ne jie – tai galas būtų niekšybėms.
Betgi aš tau pasakau ir didžią, priesaiką duodu,
Šiąja prisiekiu lazda, kuri nei šakelių, nei lapų
Nebeišleis daugiau – kalnuos pasiliko jos šaknys,
Ir nebekraus žiedų, nes vario peilis nudrožė
Žievę su lapais seniai, ir šiandien ją sūnūs achajų
Rankoje laiko, kai daro teisinus ir įstatymus gina
Dzeuso vardu – štai šioji lazda bus priesaika mano:
Greitai Achilo geste pasigedę ilgėsis ir šauksis
Sūnūs achajų visi, o tu nepadėsi jiems niekuo,
Kad ir širdingai norėtum, kai žus jų pulkai nuo galingo
Vyržudžio Hektoro rankos. Tuomet gi tu graušies ir pyksi
Pats ant savęs, kad gerbt nemokėjai narsiausio herojaus.“
Šitai pasakęs, Peleidas į žemę nutrenkė lazdą,
Aukso vinim padabintą gražiai, ir pats atsisėdo.
Priešais sėdėdamas, niršo Atreidas. Tuomet pasikėlė
Nestoras saldžiabylys, kalbėtojas Pilo balsingas.
Liejosi jam iš lūpų kalba, saldesnė už medų.
Jo akyse dvi kartos žmonių trumpaamžių jau buvo
Baigę dienas: kas prieš jį Pile šventajame gimė
Ir kas užaugo su juo. Nūn valdė jis trečiąją kartą.
Gera norėdamas jiems, senelis prabilo ir tarė:

„Oi oi oi! Baisūs vargai į Achajos žemę ateina!
Tai pasidžiaugtų Priamas ir jojo vaikai su vaikaičiais,
Lygiai trojėnų visų pašoktų širdys iš džiaugsmo,
Jei sužinotų, kaip jūs čia keliat vaidus susipykę,
Judu – pirmi ir danajų taryboj, ir stoję į kovą.
Tad paklausykit, gerai jaunesni už mane jūs abudu.
Laimę turėjau kadais bendraut su herojais, narsesniais
Netgi už jus, ir niekas manęs nepaniekino niekad.
Vyrų tokių daugiau nemačiau ir gal nematysiu,
Kaip Peiritojas kad buvo, rinktinių vadas Driantas
Ar Kainėjas, Eksadijas ar Polifemas šaunusis.
Lygų dievams Aigėidą Tesėją taip pat esu matęs.
Buvo galiūnai tikri tarp žemėj augusių vyrų.
Buvo galiūnai visi ir kovot su galiūnais turėjo,
Su pamėklėm kalnų, ir mušė jas nemaloningai.
Tuosyk aš jiems į talką ėjau, atkeliavęs iš Pilo,
Iš tolimosios Apijos žemės (jie šaukės pagalbos),
Ir, kiek valiojau, kovot jiems padėjau. O šiandien jau niekas
Žemėj gyvenančių vyrų į kovą prieš jas nebestotų.
Vertino patarimus ir mano žodžio jie klausė.
Tad paklausykit ir jūs, į naudą išeis patarimas.
Nors tu, Atreidai, esi galingesnis, mergaitės neimki,
Leisk, tegu turi, ką sūnūs achajų skyrė jo daliai.
Betgi, Peleidai, ir tu įtūžęs nešok prieš karalių:
Dar neturėjo lig šiol nešiojantis skeptrą karalius
Niekad tokios garbės, kaip Dzeusas davė Atreidui.
Tu narsingesnis.esi, nes tavo motina deivė,
Betgi valdžios jis turi daugiau: jo tūkstančiai klauso.
Susivaldyk, Agamemnonai, tu, maldauju širdingai,
Ir nebenirški daugiau ant Achilo, kuris juk tvirčiausias
Mūras achajų visų per karą šį nelaimingą.“
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Viskas teisybė, tėvuk, kalbi tu labai išmintingai.

Betgi štai šitas žmogus už visus jau dedas vyresnis,
Vienas valdyti visus ir viską tvarkyt užsimanė,
Nurodinės ir ten, kur jo aš klausyt negalvoju.
Jei amžinieji dievai jį padarė ietim galingą,
Argi jau leido dėl to užgaunančiais žodžiais švaistytis?“
Jo nebeklausęs ilgiau, skaistusis Achilas prabilo:
„Aš užsitraukčiau tikrai sau bailio pastumdėlio vardą,
Jeigu kas žingsnis tau nusileisčiau, kada pasakysi.
Visa gali sau liepti kitiems, o man nemėginki
Įsakinėt: paliepimų tavų niekada neklausysiu.
Aš pasakysiu dar tau, o tu įsidėki į širdį:
Dėlei mergaitės kovon su ietimi rankoj nešoksiu
Nei prieš tave, nei prieš kitą: jūs davėt – jūs galit atimti.
Betgi ko nors daugiau iš greito juodojo laivo
Nė nebandyki man imti be mano paties sutikimo
Jeigu tu kartais išdrįstum – tegu čia esantys žino:
Kraujas pajuodęs tuojau varvės nuo ieties manosios!“
Šitaip jie žodžiais piktais viens kitą skaudžiai išdergę,
Kėlės abudu ir tuoj achajų vyriją paleido.
Grįžo Peleidas atgal prie laivų ir savų palapinių,
Lydimas Menoitiado ir pulko vyrų savųjų.
O Agamemnonas greitąjį laivą nuleido į jūrą,
Dvidešimt davė rinktinių yrėjų, laivan hekatombę,
Skirtąją dievui, suvarė, tuomet Chriseidę gražveidę
Sėsti paprašė, jų vežt Odisėjas daugmintis įsėdo.
Kai tie susėdo laivan ir marių keliais iškeliavo,
Vyrams Atreidas tuomet nuo kalčių apsiplauti įsakė.
Tie apsiplovę kaltybių sutras išpylė į jūrą
Ir Apolonui skaisčiam sudėjo šventas hekatombes
Jaučių drauge ir ožkų ant kranto marių plynųjų.
Kvapas gardus pakilo dangun su dūmų verpetais.
Šitaip jie triūsė stovykloj. Tuo tarpu Atreidas vis širdo
Ir nenorėjo pamiršt, kuo buvo grasinęs Achilui.

Taigi jis kreipės dabar į Taltibiją ir Euribatą,
Savo šauklius ir vikriuosius tarnus, ir jiedviem pasakė:
„Jūs į Achilo, Pelėjo sūnaus, palapinę nueikit
Ir Briseidę gražveidę už rankos paėmę atveskit.
Jeigu mėgintų neduot, aš pats pasiimsiu, nuėjęs
Su didesniu būriu, ir tai jam nežada gero.“
Šitaip jiems paliepė eit, pridėdamas žodį rūstingą.
Ėjo nenorom abu jie pakrante marių plynųjų;
Kol mirmidonų laivus ir plačią stovyklą pasiekė.
Rado Achilą prie palapinės ir juodojo laivo
Sėdintį liūdną, ir, juos pastebėjęs, nė kiek nenudžiugo.
Jiedu su baime širdy ir pagarba priešais karalių
Tyliai sustojo abu ir nieko nesakė nei klausė.
Atjautė juos Achilas širdy ir pirmas prabilo:
„Būkit sveiki, šaukliai, žmonių ir Dzeuso siųstieji!
Eikit arčiau! Ne patys gi jūs – Agamemnonas kaltas,
Siuntęs abudu čionai paimti jėga Briseidės.
Eiki, Patroklai, Dzeuso gentaini, išveski mergaitę
Ir atiduoki tu jiems. O judu turėsit paliudyt
Prieš laiminguosius dievus ir priešais žmones mirtingus,
Ir prieš nevaldantį pykčio karalių, jei reikalas kartais
Šauktis prispirtų manęs, kad negandą rūstų nustumčiau
Aš nuo galvų žmonėms. Jis dūksta, protą pametęs,
Ir nesimoko žiūrėt iš karto atgal ir į priekį,
Kaip prie juodųjų laivų be nuostolio kautis achajams.“
Taip jis kalbėjo. Mielo bičiulio paklausė Patroklas
Ir, Briseidę gražveidę pakvietęs iš palapinės,
Liepė jiems vestis. Tie grįžo atgal į achajų laivyną.
Ėjo mergaitė su jais nenorom. Tuo tarpu Achilas
Graudžiai pravirko, nuo vyrų toliau atsisėdo pats vienas
Marių pilkųjų pakrantėj ir žvelgė į jūrą beribę,
Tiesė į tolį rankas ir meldė motiną mielą:
„Motin mieloji! Kadangi mane pagimdei trumpaamžį,

Šlovę didesnę todėl turėjo man skirt Olimpietis
Dzeusas, perkūnų valdovas, o nūn ir mažos pašykštėjo.
Ir Agamemnonas štai, turėdamas valdžią vyriausią,
Skaudžiai užgavo mane, atimdamas dalį, man duotą."
Taip jis raudodamas sakė, ir močia galinga išgirdo,
Marių gelmėj būdama pas savo senąjį tėvą.
Nieko nelaukus iš jūros pilkos pasikėlė kaip rūkas
Ir atsisėdo prie jo, paplūdusio ašarom graudžiai,
Palietė švelniai ranka, vardu pavadino ir tarė:
„Ko gi, vaikeli, verki? Koks skausmas širdį prislėgė?
Viską sakyk, neslėpki širdy, kad žinotum abudu."
Jai, atsidusęs giliai, greitakojis Achilas atsakė:
„Aiškiai žinai, tai kam dar sakyti tau, žinančiai viską?
Tebę mes, Eetiono šventą tvirtovę, pasiekėm,
Ją apiplėšėm tada ir paėmėm visa, ką radom.
Pasidalino gražiai sau grobį sūnūs achajų
Ir Chriseidę gražveidę išrinkę davė Atreidui.
Chrisas, žynys Apolono, iš tolo pataikančio šaulio,
Prie variarūbių achajų greitųjų laivų atšlubavęs,
Dukterį prašė paleist ir išpirką brangią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų.
Sūnūs achajų visi tam pritarė, žmogų atjautę:
Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.
Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
Senį pavarė piktai, dar žodį rūstingą pridėjęs.
Ėjo atgal įsižeidęs žynys. Jo maldą širdingą
Teikės išgirst Apolonas skaistus, nes žynį mylėjo,
Ir pražūtingas strėles į argiečių stovyklą atsuko.
Krito herojai pulkais, o strėlės įširdusio dievo
Zvimbė achajų stovykloj plačioj. Tuo tarpu žiniūnas,
Viską išmanąs gerai, Apolono valią pasakė.

Permaldaut dievo rūstybę aš patariau pirmas achajams.
Baisiai įtūžęs dėl to, Agamemnonas staigiai pašoko
Ir pagrūmojo žodžiu, kurį man šiandien įvykdė.
Jo gražiaveidę mergaitę laivu žvitriaakiai achajai
Siunčia į Chrisę ir dievui galingam dovanas veža,
O palapinėn manon šaukliai atsiųstieji išvarė
Dukrą Brisėjo, kurią dovanojo man sūnūs achajų.
Taigi jei kaip gali, tu savąjį sūnų užstoki.
Eik į Olimpą ir Dzeusą maldauki, jei kartais iš tikro
Kokiu žodžiu ar darbu tu suteikei džiaugsmo jo širdžiai.
Tavojo tėvo namuos esu aš girdėjęs ne kartą,
Kaip didžiavais ir sakeis debesų atvarytojui Dzeusui
Iš nemirtingų viena prapulties išvengti padėjus
Tuokart, kai pančiais apkalt jį geidė kiti olimpiečiai –
Poseidonas, Hera ir deivė Paladė Atėnė.
Tuosyk tu, deive, pas jį atėjai ir apgynei nuo pančių,
Atvedei jam Olimpan aukštan šimtarankį galiūną,
Briarėju pavadintą dievų, o žmonės jį šaukia
Aigajonu – jo galybė tikrai didesnė už tėvo.
Tas atsisėdo šalia Kroniono, jėga pasikliovęs.
Jo nusigandę dievai laimingieji ir Dzeuso nelietę.
Viską priminus, prie jo tu pulk ir kelius apkabinki,
Rasi jis teiksis kaip nors trojėnų galybę padaugint,
O achajus atvarys prie laivų aukštai į pajūrį,
Sumuštus skaudžiai, kad pasidžiaugtų karalium kiekvienas,
O Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
Kaltę suprastų, jog gerbt nemokėjo narsiausio herojaus.“
   Sūnui atsakė tuomet Tetidė, raudodama gailiai:
„Kam auginau, vaikeli, tave aš, vargui pagimdžius?
O, kad be sielvarto nūn, be ašarų leistumei laiką
Čia prie laivų, kai mirtis tau arti ir dienos neilgos!
Mirti žadėta jaunam ir širdgėlą kęsti kaip niekam.
Nęgandui vien tave pagimdžiau aš rūmuos aukštuosiuos.

Taigi nors žodžio užtart prieš Dzeusą, perkūnų valdovą,
Eisiu sniegų padabintan Olimpan, gal bus maloningas.
Tu čia, prie savo greitųjų laivų atsisėdęs patogiai,
Rūstauki prieš achajus ir visai pasitrauki iš karo.
Pas Okeaną Kronidas, šalin aitiopų beydžių
Vakar išvyko viešėti, dievai jį visi nulydėjo.
Dvyliktą dieną namo jis pargrįš į aukštą Olimpą.
Tuosyk nueisiu pas jį į namus, iš vario statytus,
Ir, apkabinus kelius, tikiuos, išmaldausiu malonę."
Šitai pasakė ir deivė nuėjo, palikus jį vieną,
Apmaudo pilna širdim už tą gražiajuostę mergaitę,
Priešais jo valią jėga išvarytą. Tuotarp Odisėjas
Su hekatombe šventa laimingai Chrisę pasiekė.
Ten įsivarę pirmiau į prieplauką gilią, bedugnę,
Vyrai nusvėrė bures ir į juodąjį laivą sukrovė,
Stiebą paguldė po to, kur derėjo, nuleidę iš lengvo
Ir atsargiai, į uostą tuomet irklais įsiyrė.
Išmetė inkarus ten, prie kranto laivą pririšo,
Tuosyk išlipo visi į jūros krantą smėlėtą
Ir hekatombę išvarė, skaisčiam Apolonui paskirtą.
Ir Chriseidė galop iš mariaskrodžio laivo išėjo.
Ją Odisėjas daugmintis, prie aukuro švento privedęs,
Įteikė tėvui mielam į rankas ir sakė jam šitaip: „Chrisai!
Štai siuntė mane Agamemnonas, vadas vyriausias,
Dukterį tavo parvežt, Apolonui šventas hekatombes
Už danajus paaukot ir permaldaut dievą galingą,
Kurs argiečius skaudžiom nelaimėm šiandien prispaudė."
Šitai pasakė ir tėvui grąžino. Tas džiaugės atgavęs
Dukterį mielą. Tuomet hekatombę, dievui paskirtą,
Vyrai sustatė eilėn prie aukuro, dailiai sukrauto,
Ir, nusiplovę rankas, miežiniais miltais pabarstė.
Chrisas už juos iškilmingai, rankas iškėlęs, maldavo:
„O! išklausyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,

Amžiais Tenedą valdai ir Kiloj šventoj viešpatauji!
Kaip tu pirmiau padarei man didelę garbę, išklausęs
Mano maldos ir skaudžiai pabaudęs sūnus achajų,
Taip ir dabar maloningai išgirsk tu mano meldimą
Ir nuo danajų galvos atitolink prapultį baisią."
Taip jis maldaudamas sakė, ir jį Apolonas išgirdo.
Maldą pabaigus ir miltais miežiniais gražiai apibėrus,
Galvas užvertę, jie pjovė aukas ir, odas nulupę,
Kulšis atkirto sveikas ir storai apvyniojo riebumais,
Dvigubu sluoksniu taukų, ant jų dar mėsos pridėliojo.
Ugnį galop senelis pakūrė ir apšlėkė laužą
Juodu vynu, o vaikiai stovėjo su šakėm penkdantėm.
Kulšims sukritus ugny, taurių vidurių paragavę,
Paliktą mėsą smulkiau sukapojo, pavėrė ant iešmų
Ir atsargiai ją kepė kaitroj ir traukė iš laužo.
Vyrai, kai pabaigė darbą ir pokyliui paruošė viską,
Sėdo puotauti kartu, ir puotai nestigo linksmumo.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Vaikiai jiems vėl kraterus pripylė gėrimo pilnus,
Liejo auką dievams ir pildę taurę kiekvieno.
Ištisą dieną giesmėm nesiliovė dievą maldavę.
Gražų pajaną šventai giedodami, sūnūs achajų
Šlovino taiklųjį Šaulį, o tas girdėdamas džiaugės.
Kai nusileido jau saulė ir sutemos žemėn atslinko,
Sugulė tuosyk visi prie laivą laikančių virvių.
O kai ryto duktė Aušra rožiapirštė prašvito,
Tuosyk patraukė atgal į plačią stovyklą achajų.
Vėją patogų jiems leido taiklusis šaulys Apolonas.
Taigi jie stiebą pastatė ir baltas bures atlapojo.
Vėjas tuoj išpūtė jas atšuoliavęs, ir purpuro bangos
Šniokštė aplink ir dužo į skiautere skriejančio laivo.
Laivas sau skrodė vilnis, ir kelias ėjo į galą.
O kai pasiekė sveiki achajų plačią stovyklą,

Juodąjį laivą atgal į pakrantę vyrai išvilko
Ir ant smėlyno aukštai jį, rąstais paspyrę, pastatė.
Tuosyk visi po laivus ir palapines išsiskirstė.
Bet teberūstavo vis, prie greitųjų laivų atsisėdęs,
Dzeuso gentainis, Pelėjo sūnus, greitakojis Achilas.
Nei į tarybą, garbės tiek duodančią vyrui, nebėjo,
Nei jis bestojo kovon, vien mielą širdį sau krimto,
Vietoj sėdėdamas, nors ir ilgėjosi karo triukšmingo.
Dvyliktą kartą nuo tos dienos Aušra patekėjo,
Ir į Olimpą sugrįžo dievai amžini iš viešnagės,
Grįžo visi, su Dzeusu pačiu. Nepamiršo Tetidė
Prašymų savo sūnaus ir, iš jūros banguotos išnirus,
Ryto migloj į Olimpą ir aukštąjį dangų pakilo.
Žaibvaldį Dzeusą Kronidą toli nuo kitų ji atrado
Sėdintį vieną aukštoj daugiaskardžio Olimpo viršūnėj.
Sėdosi deivė jam priešais, kelius apkabino kairiąja,
Dešine švelniai paglostė jo smakrą ir nieko nelaukus
Ėmė Kronidą maldauti malonės, sakydama šitaip:
„Dzeuse, mūs tėve! Jei žodžiais ar darbu tarp nemirtingųjų
Aš tau padėjau kada, – išgirski mano meldimą
Ir nešykštėki garbės mano sūnui, kuriam trumpaamžiui
Būti žadėta. Dabar jį Atreidas, rikiuotojas vyrų,
Skaudžiai užgavo, dovį atėmęs ir sau pasilaikęs.
Tu atmokėki už jį, Olimpieti Dzeuse teisingas.
Tolei galybę duoki trojėnams, kol.narsūs achajai
Man atsilygins už sūnų, garbės sugrąžindami skolą.“
Taip ji kalbėjo, tačiau debesų atvarytojas Dzeusas
Nieko nesakė ilgai. Tetidė, kaip buvo apglėbus,
Taip nepaleido jo kelių, bet spaudė tvirčiau ir kalbėjo:
„Atsaką aiškų man duok ir linktelėk galvą maloniai
Arba atstumki visai, tau nėr ko bijot, kad žinočiau,
Kiek už visus dievus garbės aš mažiau nusipelnius.“
Jai, atsidusęs giliai, debesų atvarytojas tarė:

„Reikalas šitas sunkus: verti susipykti su Hera.
Vėlei plyšoti pradės kokiais tik mokėdama žodžiais.
Jau ir be to ji mane prieš dievus nemirtingus kas dieną
Plūsta ir sako, kad aš kovoj vis pagelbsčiu trojėnams.
Bėki todėl iš čionai, kol Hera tavęs nepamatė.
Aš pasirūpinsiu tuo, ir viskas bus padaryta.
Štai pažiūrėk, aš linktelsiu galvą, kad tu patikėtum.
Mano malonės dievams nemirtingiems tai ženklas tikriausias.
Nebeatšauksiu aš žodžio tuomet, negalėsiu jo laužyt,
Ir nepaliks neįvykdytas jis, jei linktelsiu galvą."
   Ir Kronionas ūmai pajudino antakius juodus,
Jo garbiniai ambroziniai pašiurpę suplevėsavo
Ant nemirtingos galvos, ir aukštas Olimpas sudrebo.
   Taip susitarę, abu išsiskyrė, ir tuosyk Tetidė
Marių gelmėn nuo Olimpo šviesaus atgal nusileido,
Dzeusas pargrįžo namo. Dievai iš krasių savųjų
Tuoj atsikėlė tėvo pagerbti, nė vienas nedrįso
Jį pasitikti sėdom: kaip vienas visi atsistojo.
Jis atsisėdo į savąjį sostą. Hera iš tikrųjų
Matė ir viską žinojo, kaip vedė tarybas su Dzeusu
Sidabrakojė Tetidė, duktė žilagalvio jūrinio.
Taigi ji žodžiais piktais nūn kreipės į Dzeusą Kronidą:
„Kas iš dievų su tavim, klastaminti, vedė tarybas?
Tau visuomet maloniau, kai aš nestoviu šalimais,
Viską svarstyt ir spręsti slapčiom. Dar niekad gražiuoju
Ir nuoširdžiai man netarei žodžio, kada ką galvoji."
   Jai atsakydamas, tarė žmonių ir dievų visų tėvas:
„Hera, tau reikalo nėr sužinot mano mintį kiekvieną:
Tau bus našta per sunki, nors tu ir žmona man tikroji.
Jeigu ką reikia išgirst – nei dievų, nei žmonių trumpaamžių
Niekas pirmiau už tave neišgirs, nėra ko bijoti.
Betgi ką vienas kada be dievų padėjimo galvoju,
To nesistenki žinot ir niekad tu neklausinėki."

Jam atsakydama tarė Hera, jautakė valdovė:
„O rūsčiaširdis Kronide, man tokį žodi byloji!
Neklausinėsiu tavęs įkyriai ir nekvosiu aš niekad,
Taigi be baimės, ramiai sau galėsi galvoti ką nori.
Šiandien man kiek neramu, kad ko įkalbėjus nebūtų
Sidabrakojė Tetidė, duktė žilagalvio jūrinio.
Rytą anksti, prie tavęs prisėdus, kelius apkabino,
Ir, aš manau, pažadėjai tu jai Achilą išaukštint,
Didžią daugybę kitų ties achajų laivais pražudyti."
Jai debesų atvarytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Įtarinėji, pasiutėle, vis, nuo tavęs nenuslėpsi.
Nieko tačiau nelaimėsi, tik mano širdį atstumsi
Visiškai tu nuo savęs, iš to nenauda bus didesnė.
Jeigu taip viskas yra – vadinasi, taip man patiko.
Tyliai geriau pasėdėk ir manojo žodžio klausyki.
Nebeišgelbės tada nė dievai, kiek bus jų Olimpe,
Jeigu priėjęs tau duosiu patirt aš kumščio kietumą."
Taip jis pasakė. Pabūgo Hera, jautakė valdovė,
Ir atsisėdo nutilus ir mieląją širdį sutramdžius.
Buvo nesmagūs Kronido namuos dievai uraniečiai.
Pirmas prabilo tuomet garsus dailidė Hefaistas,
Tardamas žodį už motiną mielą, Herą baltrankę:
„Baisiai išeitų sunkus ir tikrai nepakenčiamas daiktas,
Jei dėl mirtingų žmonių pradėsite vaidytis judu,
Kelsite triukšmą, dievams susirinkus. Jokio smagumo
Pokylis mums nebeduos, rūstybei viršų paėmus.
Motinai noriu patart nuoširdžiai, ir pati ji supranta,
Kad nusileisti turėtų Kronidui, tėvui mielajam,
Kad nesibartų daugiau ir vaišių mums negadintų.
Jeigu panortų tiktai Olimpietis, perkūnų valdovas,
Mus čia iš krasių išmėtyt! Jis daug už visus galingesnis.
Taigi jį žodžiais švelniais, artyn priėjus, prakalbink,
Ir Olimpietis tuojau malonų mums veidą parodys."

Šitai pasakęs, jis greitai pašoko ir, taurę dviąsę
Motinai mielai į ranką paduodamas, šitaip kalbėjo:
„Kantriai, motule, nukęsk, nors širdį sopėtų be galo,
Idant tavęs mielos, kai aš čia regiu, nereikėtų
Tėvui užgauti. Tuomet negalėsiu, nors degčiau rūstybe,
Nieko pagelbėt: sunku atsispirti man prieš Olimpietį.
Vieną jau kartą mane, kai ginti tavęs aš pašokau,
Trenkė pastvėręs už kojos nuo šventojo slenksčio į žemę.
Ištisą dieną lėkiau, ir tik kai leidosi saulė,
Aš nukritau Lemne, mažai beturėdamas dvasios.
Vyrai sintiečiai tuomet nukritusiam ištiesė ranką."
Taip jis kalbėjo. Hera, deivė baltrankė, nušvito.
Ir iš sūnaus su šypsniu į ranką paėmė taurę.
Tuokart kitiems dievams, iš dešinio šono pradėjęs,
Pylė nektarą sūnus ir samstė iš aukso kratero.
Nebesuvaldomas juokas dievus laiminguosius pagavo,
Kai jie pamatė Hefaistą be kvapo lakstantį rūmuos.
Taip jie per ištisą dieną, kol saulė šviesi nusileido,
Gėrė, puotavo visi, ir puotai nestigo linksmumo:
Nei Apolonas neleido gražbalsėms kanklėms ilsėtis,
Nei pakaitom dainuot nesiliovė mūzos balsingos.
Kai į bangas pasinėrė skaistusis saulės žibintas,
Gulti parėjo visi, į savo rūmus kiekvienas,
Kur kitados dailidė garsus auksarankis Hefaistas
Buvo pastatęs dievams, negailėdamas savo gabumų.
Lovon nuėjo ir Dzeusas, žaibų ir perkūnų valdovas,
Kur jis ilsėdavos vis, kai užeidavo miegas saldusis.
Ten atsigulęs šalia auksasostės Heros užmigo.

Antroji giesmė

AGAMEMNONO SAPNAS. MĖGINIMAS. BOJOTIJA, ARBA LAIVŲ KATALOGAS

Aukšto dangaus dievai ir žirgų važinėtojai vyrai
Naktį miegojo visi, tik miegas neėmė Dzeuso.
Mintys visokios jam lindo širdin, kaip Achilą išaukštint,
Didžią daugybe kitų ties achajų laivais pražudyti.
Viską apsvarstęs širdy, nusprendė būsiant geriausia
Sapną klastingą pasiųst Agamemnonui, sūnui Atrėjo.
Taigi pasišaukė jį ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Sapne vylingas! nuskrisk prie laivų greitųjų achajų
Ir, į Atrėjo sūnaus Agamemnono būstą įžengęs,
Žodis į žodį praneški tu jam, ką dabar pasakysiu.
Turi ginkluotis į kovą garbiniuotgalviai achajai,
Nieko nelaukę, nes šiandien paims plačiagatvę trojėnų
Pilį, kada tarp dievų nemirtingų, Olimpo valdovų,
Nesutarimo nebėr, visus juos savo meldimais
Panaikino Hera, o Trojai nelaimės žadėtos."
Taip jis kalbėjo, ir Sapnas išskrido, jo žodžio paklausęs.
Lėkė, skubėjo pasiekti laivus greituosius achajų
Ir, į Atrėjo sūnaus Agamemnono būstą įžengęs,
Rado atgulus; jį ir miegantį dievišką miegą.
Jam prie galvos atsistojo, Nelėjo sūnum pasivertęs,
Nestoru žilagalviu, kurį Agamemnonas gerbė.

Juo pasivertęs, prabilo ir tarė dieviškas Sapnas:
„Jau užmigai, Atrėjo sūnau tu, žirgvaldžio didžio.
Šitaip miegoti pernakt tarybos vyrui netinka
Niekad, kai rūpesčių daug ir žmonės jam patikėti.
Greitai manęs paklausyk, esu aš atsiųstas Dzeuso,
Kurs iš toli neapleidžia tavęs ir gaili be galo.
Turi ginkluotis į kovą garbiniuotgalviai achajai
Nieko nelaukę, nes šiandien paims plačiagatvę trojėnų
Pilį, kada tarp dievų nemirtingų, Olimpo valdovų,
Nesutarimo nebėr, visus juos savo meldimais
Panaikino Hera, o Trojai nelaimes žadėjo
Dzeusas. Tu dėkis širdin ir žiūrėki, kad ko nepagrobtų
Tau užmarštis, kai pabėgs nuo tavęs šis miegas saldusis."
Žodį pasakė ir Sapnas pradingo, palikęs Atreidą
Pilną svajonių, kurioms įsikūnyt nebuvo žadėta.
Tarės Priamo tvirtovę lengvai jis paimsiąs tą dieną,
Nepagalvojo, kvailys, kaip sugeba Dzeusas daryti, –
Tas mat nusprendė pasiųst ir danajams, ir Trojos herojams
Aimanų daugel ir skausmo, vėl stojus į kruviną kovą.
Šoko iš miego Atreidas, girdėdamas dievišką balsą,
Ir atsisėdęs iškart apsivilko švelnų chitoną,
Gražų ir naują, ant jo užsimetė platų apsiaustą,
Tuosyk po kojų baltų dailius sandalus pasirišo,
O ant peties kalaviją, sidabrais puoštą, pasvėrė
Ir, pasiėmęs senolių gal amžiais nedylantį skeptrą,
Prie variarūbių achajų greitųjų laivų nuskubėjo.
Rytmečio deivė Aušra vos kopė į aukštą Olimpą
Dzeusui uždegti šviesos ir kitiems dievams nemirtingiems,
O Agamemnonas jau šaukliams skardžiabalsiams įsakė
Šaukti, kad rinktus vyrijon garbiniuotgalviai achajai.
Žinią paskelbė šaukliai, ir tie susirinko bematant.
Sukvietė jis pirmiau dar senių išminčių tarybą
Ten, kame Pilo karaliaus Nestoro laivas stovėjo.

Juos suvadino visus ir tarės su jais rūpestingai:
„Žinote, vyrai, mane šit aplankė dieviškas Sapnas,
Kai aš miegojau šią naktį; labiausiai į Nestorą šviesų
Jis panašus atrodė ūgiu ir stotu, ir iš veido.
Man prie galvos atsistojo ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Jau užmigai, Atrėjo sūnau tu, žirgvaldžio didžio.
Šitaip miegoti pernakt tarybos vyrui netinka
Niekad, kai rūpesčių daug ir žmonės jam patikėti.
Greitai manęs paklausyk, esu aš atsiųstas Dzeuso,
Kurs iš toli neapleidžia tavęs ir gaili be galo.
Turi ginkluotis į kovą garbiniuotgalviai achajai
Nieko nelaukę, nes šiandien paims plačiagatvę trojėnų
Pilį, kada tarp dievų nemirtingų, Olimpo valdovų,
Nesutarimo nebėr, visus juos savo meldimais
Panaikino Hera, o Trojai nelaimes žadėjo
Dzeusas. Tu dėkis širdin." Pasakė ir nuplasnojo
Sapnas, pakėlęs sparnus. Man miegas saldusis nubėgo.
Taigi sakykit, kaip mums apginkluoti sūnus achajų.
Žodžiais pirmiau, kaip dera, aš juos mėginsiu paveikti
Ir daugiairkliais laivais jiems liepsiu trauktis nuo Trojos.
Jūs prisispyrę neleiskite jų ir drauskit kaip galit."
   Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuomet atsikėlė
Nestoras senas, kuris karaliavo Pile smiltingajam.
Gera norėdamas jiems, senelis prabilo ir tarė:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Jeigu mums sapną čia būtų pasekęs kas kitas achajų,
Jį pavadintum melu, ir niekas klausyt nenorėtų.
Betgi sapnavo žmogus, achajų tarpe žymiausias.
Taigi sakykit, kaip mums apginkluoti sūnus achajų."
   Šitai pasakė ir pirmas iš senių tarybos išėjo.
Tuosyk pakilo kiti, vyriausiojo vado paklausę,
Turintys skeptrą karaliai. O vyrai jau rinkos vyrijon.
Lygiai kaip bitės iš kiauravidurės uolos akmeninės

Dūzgia pro plyšį laukan nepairstančiu spiečium po spiečiaus,
Tartumei kekėm gyvom, ir, gėles margažiedes užplūdę,
Leidžiasi vienos čia pat, o kitos toliau nukeliauja, –
Lygiai taip vyrų pulkai, iš laivų, palapinių paplūdę,
Ėjo dailiom gretom į pakraštį marių giliųjų.
Rinkos vyrijon visi. Tarp jųjų lakiodamas Gandas,
Dzeuso šauklys, jiems liepė skubėt. Ir vyrai puikavos.
Rėkavo, ūžė minia, net žemė dundėjo po kojom,
Kai atskubėjo visi – toks triukšmas buvo aplinkui.
Šaukė šaukliai devyni, kiek balso turėjo, nurimti
Ir paklausyti, ką sako Dzeuso gentainiai karaliai.
Vyrai susėdo galop, ir kai pamažu susitvarkius
Triukšmas aprimo, tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias,
Priekin išėjo, laikydamas skeptrą, Hefaisto darytą
Ir dovanotą Dzeusui Kronidui, karalių karaliui.
Dzeusas atidavė jį nužudžiusiam Argą Hermėjui,
O Hermėjas – Pelopui, gebėjusiam žirgus valdyti,
O pagaliau Pelopas – Atrėjui, vyrų valdovui.
Mirdamas šitas paliko jį daugiakaimeniui Tijestui,
O jau Tijestas paskui Agamemnonui skeptrą užleido,
Kad, su daugybe salų valdydamas Argą, nešiotų.
Juo pasirėmęs dabar, Agamemnonas sakė argiečiams:
„Vyrai mieli, Arėjo tarnai ir herojai achajai!
Dzeusas Kronidas įstūmė mane į sunkią nedalią.
Jis, kietaširdis, pirmiau pažadėjo, linkteldams galvą,
Kad, Iliono tvirtovę išgriovęs, aš grįšiu tėvynėn.
Ogi dabar sugalvojo piktą gudrybę ir liepia
Man be garbės į Argą keliaut, pražudžius tiek vyrų.
Šitaip turbūt patiko geriau visagaliui Kronidui,
Tam, kurs daugybės tvirtovių išgriovė bokštus aukštuosius
Ir ne vienos dar išgriaus. Neturi ribų jo galybė.
Betgi bus gėda baisi girdėti mūsų vaikaičiams,
Jogei tiek daug ir tokių narsių achajų herojų

Veltui šį karą kariavo tiek metų, stoję į kovą
Prieš negausingus pulkus, ir galo nebuvo matyti.
Jeigu achajai dabar ir Trojos žmonės panortų,
Taiką padarę pirmiau, savuosius visus suskaičiuoti;
Jeigu, kiek liko nežuvę, trojėnai visi susirinktų,
Sūnūs achajų tuomet, po dešimtį vyrų susėdę,
Sau vis po vieną trojėną paimtume pilstyti vynui –
Daugeliui mūs dešimčių pritrūktų vyno pylėjo!
Tiek tai achajų sūnų daugiau priskaičiuoti galėsi,
Nei bus trojėnų tikrų. Tik ilgainiui jiems į pagalbą
Didvyrių, ietim garsių, iš daugelio miestų atėjo.
Atmuša narsiai mane ir niekaip lig šiol jie neduoda
Man Iliono pilies aukštamūrės paimt ir išgriauti.
Štai devintieji suėjo Kronido galingojo metai,
Sijos sutrešo laivų, ir virvės baigia supūti,
Mūsų ir žmonos visų, ir vaikai mažamečiai tuo tarpu
Laukia pasilgę namie, o mes beprasmiškai vargstam
Ir nevaliojame tikslo pasiekt, dėl kurio atkeliavom.
Imkite jūs todėl ir, kaip aš sakau, padarykit:
Grįžkim su savo laivais į mielą tėviškės šalį.
Trojos pilies plačiagatvės tikrai nepaimsime niekad."
  Taip jis kalbėjo. Visiems net širdys pašoko krūtinėj,
Visai tai miniai, kuri negirdėjo senių tarybos.
Vyrai sujudo bemat kaip marių vilnys didžiulės,
Jeigu jas Euras ir Notas Ikaro jūroj pašiaušia,
Puldamas iš debesų, kai tėvas Dzeusas jam leidžia.
Lygiai kaip dirvoj javus sujudina kilęs Zefiras,
Pūsdamas be pagailos, ir varpos linksta lig žemės, –
Lygiai taip vyrai dabar pajudėjo ir, riksmą pakėlę,
Puolė prie savo laivų, tik debesys dulkių parūko
Jiems iš po kojų nuo žemės. Vienas tik ragino kitą
Laivą pastverti greičiau ir vilkti į dievišką jūrą.
Valė skubiai griovius, laivų tuoj pasparus traukė,

Ir į namus pasiruošusių šauksmas kilo į dangų.
Taip nežadėtai namo argiečiai būtų pargrįžę,
Jeigu nebūtų Hera Atėnei pratarusi žodžio:
„Oigi kas bus, Atritone, Dzeuso aigidvaldžio dukra!
Viską pametę, namo į mielą tėviškės šalį
Vyrai argiečiai pabėgs per plačią keterą marių,
Džiaugsmui Priamo ir jo trojėnų, argietės Helenos
Atsižadėję, – tos pat, dėl kurios daugybė achajų
Trojoje galvas padėjo, toli nuo tėviškės žemės.
Nieko nelaukusi lėk variarūbių achajų stovyklon,
Keletu žodžių gerų pakalbinki vyrą kiekvieną
Ir riestasnapių laivų neleisk jiems vilkti į jūrą.“
Taip ji pasakė, ir deivė šviesakė Atėnė paklausė.
Greit pasileido jinai nuo aukšto Olimpo viršūnių
Ir kaip matai pasiekė laivus greituosius achajų.
Ten Odisėją išvydo, protu prilygstantį Dzeusui.
Vienas stovėjo prie tvirtasuolio juodojo laivo
Ir nesitvėrė jo leist, nes skausmas širdį prislėgė.
Jam prie šalies atsistojus, šviesakė Atėnė prabilo:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
Viską pametę, namo į mielą tėviškės šalį
Bėgsite spėriai visi, į laivus greituosius suvirtę,
Džiaugsmui Priamo ir jo trojėnų, argietės Helenos
Atsižadėję, tos pat, dėl kurios daugybė achajų
Trojoje galvas padėjo, toli nuo tėviškės žemės.
Nieko nelaukęs tu eik prie achajų ir nepatingėki
Keletu žodžių gerų pakalbinti vyrą kiekvieną
Ir riestasnapių laivų neleisk jiems vilkti į jūrą.“
Tarė, ir tuoj Odisėjas, pažinęs deivę iš balso,
Leidosi bėgt, net apsiaustas nukrito, atradęs pakėlė
Jį itakietis šauklys Euribatas, įkandin ėjęs.
Nūn Agamemnoną greit Odisėjas pamatė ateinant,
Stvėrė iš jo senolių amžiais nedylantį skeptrą

Ir nuskubėjo su juo prie laivų variarūbių achajų.
Kokį karalių ar šiaip pranašesnį vyrą sutikęs,
Žodžiais gražiais tuoj kreipės į jį, sulaikęs ant kelio:
„Argi, patrakėli, tinka it bailiui kokiam nusigąsti!
Vietoj sustoki tu pats ir vyrus savo stabdyki!
Nesupranti nė kiek tu klasčios Atrėjono gudrybės.
Jis išmėgins, o paskui ir nubaus dar sūnus achajų.
Mes ne kiekvienas girdėjom, ką ten kalbėjo taryboj.
Kad tik įtūžęs jis keršto negiežtų prieš sūnus achajų.
Pyktis juk esti baisus Kronido gentainio karaliaus.
Jo ir garbė iš Dzeuso visa, kai myli jį Dzeusas."
O kada paprastą vyrą pamatė ir šaukiant nutvėrė,
Drožė tokiam skeptru ir rėkė žodžiais griausmingais:
„Nevisaproti! sėdėk ir kito žodžių klausyki,
Kas už tave narsingesnis. O tu gi bailus ir bejėgis,
Tu ir išėjęs kovon, ir taryboj nieko nereiški.
Negi achajai visi galėsime čia karaliauti.
Gero nebus, kai valdysim keli. Tad vienas valdovas,
Vienas karalius tebūna, kuriam sūnus Kroniono
Padavė skeptrą drauge su įstatymais viskam valdyti."
   Veikdamas taip apsukriai, suvaldė kariauną, ir vėlei
Rinkos vyrijon visi iš savo laivų, palapinių.
Ūžė, triukšmavo, kaip bangos be perstojo šniokščiančių marių,
Kai, į aukštuosius krantus atsimušusios, šoka į jūrą.
   Vėlei susėdo visi į savo vietas ir nurimo.
Vienas Tersitas, plepys neregėtas, taukšt nesiliovė.
Žodžių visokių bjaurių širdy jis aibę turėjo
Ir, nežiūrėdamas nieko, stengės įgelti karaliams,
Idant daugiau pasijuokti galėtų Argo herojai.
Šitas bjaurusis žmogus atkeliavo į Ilioną.
Buvo jis kleivas, kairiąja kiek raišas ir kuproti sutrauktas:
Rietės krūtinėn pečiai ir mаž nepasiekė viens kito,
Smailiapakaušė galva jam buvo kuokštom išplikus.

Pirmasai priešas jis buvo Achilui ir Odisėjui.
Keikdavo nuolat abu, o dabar Agamemnoną šviesų
Spiegdamas dergė visaip kaip mokėjo. Tuo tarpu achajai
Rūstavo baisiai ant jo, ir apmaudu degė jų širdys.
Rėkė, plyšojo Tersitas ir vis Agamemnoną keikė:
„Kuo, Agamemnonai, tu nepatenkintas, ko tau pritrūko?
Vario prigrūdai tu sau palapinę. Merginų gražiausių
Aibė jau tavo būste. Jas tau pirmutiniam achajai
Vis atiduodame tuoj, kai paimam kokią tvirtovę.
Maža galbūt to aukso dar tau, kur sunešа Trojos
Žirgvaldžiai iš Iliono, kaip išpirką brangią už sūnų,
Kai atvarau ar aš jį surišęs, ar kitas achajas?
Prireikė moters naujos, pasismaginti meile magėtų
Tau, nuo žmonių kur nulindus toliau? Tačiau nepritinka,
Būnant karalium, taip stumt į prapultį sūnus achajų.
O nelemtieji bailiai, achajės jūs, tik ne achajai!
Grįžkim namo su savo laivais, o jį gi palikim,
Lai dovanom pasidžiaugia čia, Trojoj, tada pamatytų,
Ar mūs pagalba yra reikalinga, ar nieko nereiškia.
Šiandien Achilą jisai, už save daugsyk pranašesnį,
Įžeidė skaudžiai, jo dalį atėmęs ir sau pasilaikęs.
Maža rūstybės Achilo širdy, jis lėtas be galo.
Jeigu tik būtų kitoks, tau būtų baigta, Atreidai!"
   Šitaip vainojo jisai Agamemnoną, vadą vyriausią.
O Odisėjas šviesus prišoko tuojau prie Tersito
Ir, pažiūrėjęs padilbom į jį, rūstingai suriko:
„O tuščiažodi Terši tai! Nors tu kalbėtojas geras,
Liaukis tačiau, nedrįski man taip užgaulioti karaliaus!
Aš atvirai sakau: nėra už tave įžūlesnio
Tarp mirtingųjų, kurie su Atreidais Trojon atvyko,
Prieš karalius todėl ir tauški, kas ant seilės užeina,
Plūsdamas juos viešai, ir kurstai grįžt į tėvynę.
Mes nė nežinome dar, kuo gali reikalas baigtis:

Gera tai būtų ar bloga, jei grįžtų sūnūs achajų.
Tu Agamemnoną, sūnų Atrėjo, vadą vyriausią,
Dergi, sėdėdamas čia, kad jam variarūbiai danajai
Paskiria dovio daugiau. Dėl to tu šaipaisi ir plūsties.
Dar pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
Jei pamatysiu tave kur vėl kvailiojant kaip šiandien –
Lai Odisėjui galvos ant pečių daugiau nebelieka,
Lai Telemacho tėvu jo niekas jau nebevadina,
Jeigu, pastvėręs tave, aš drabužio tau nenuvilksiu,
Prasto apsiausto arba chitono, kurs gėdą pridengia,
Ir neišginsiu tavęs prie greitųjų laivų iš vyrijos,
Šniurkšinčio, kad per mažai tau rykštės nukaršę kailį."
Šitai pasakęs, skeptru per pečius ir kuprą uždrožė.
Tas susitraukė krūvon, ir ašaros graudžios pabiro.
Gumbas, paėjęs krauju, tuojau iššoko ant kupros,
Skeptro auksinio smogtos. Susirietęs drebėjo Tersitas,
Nusmelktas skausmo, kvailai pasivaipė ir ašaras šluostės.
Nors susirūpinę vis, gardžiai kvatojosi vyrai.
Tūlas, matydamas tai, kalbėjo savo kaimynui
„Oi, kad žinotum, kiek daug Odisėjas gero padarė
Ir patarimais savais, ir vesdamas vyrus į kovą.
Paslaugą gi už visas didesnę argiečiams atliko
Šiandien, vyrijoj gražiai užčiaupdamas burną šmeižikui.
Nebeturės daugiau drąsos nei tiek įžūlumo
Taip ant karalių kalbėt ir plūsti žodžiais pikčiausiais."
   Šitaip kalbėjo ne vienas. O miestagriovys Odisėjas
Vėl su skeptru atsistojo, šalia jo šviesakė Atėnė,
Nūn pasivertus šaukliu, įsakė vyrams nutilti,
Kad pirmutinėj eilėj ir gale atsisėdę achajai
Kalbą galėtų girdėt ir viską gerai apgalvoti.
Gero norėdamas jiems, Odisėjas prabilo ir tarė:
„O garbingasis Atreide! Tau šiandien, valdove, achajai
Nori nešlovę užtraukt, kokios mirtingieji nežino.

Jie nebemano tesėt pažadų, kur buvo tau davę
Tuosyk, kai vykome čia iš žirgais pagarsėjusio Argo:
Grįšią atgal tiktai Iliono mūrus išgriovę.
Šiandien gi kaip mažamečiai vaikai ar moterys našlės
Guodžiasi vienas kitam, namo geidaudami grįžti.
Žinoma, žmogui sunku, kai jis namų pasiilgsta.
Kitas, toli nuo žmonos tik mėnesį vieną prabuvęs,
Jau aimanuoja prie laivo daugirklio, kai plaukti neleidžia
Vėjai, papūtę smarkiau, ir audros, pakilusios jūroj.
Mums devinti jau metai baigia praslinkti tuo tarpu,
Vis tebestovint čionai. Todėl ant achajų nepykim,
Kad aimanuoja ir skundžias visi prie laivų riestasnapių.
Gėda tačiau, kad gaištam ilgai ir grįšim be nieko.
Dar pakentėkite, vyrai, šiek tiek, ir greit pamatysim,
Ar bus teisybė, ką sakė Kalchantas, ar melas jo žodžiai.
Juos mes gerai įsidėjom širdin, ir galit paliudyt
Šiandien visi, ko išvesti mirtis neatsiuntė kerių.
Vakar ar užvakar, rodos, achajų laivai į Aulidę
Negandų nešti Priamui ir Trojos žmonėms susirinko.
Mes prie šaltinio tuomet, apstoję aukurą šventą,
Nemirtingiesiems dievams aukojom gražias hekatombes
Po platanu kupliu, prie kurio šaltinis tas tryško.
Čia atsitiko stebuklas: angis su pagurkliu raudonu,
Didelė ir šiurpi, paties Olimpiečio siųstoji,
Sliuogė platanan aukštan, iš po aukuro švento išlindus.
Žvirblio lizdelis buvo jame tarp lapų žaliųjų,
Ant aukštutinės šakos, o ten susiglaudę tupėjo
Bent aštuoni paukštyčiai maži, devintoji jų močia.
Cypsinčius juos prarijo angis, net gaila žiūrėti.
Motina skraidė aplink, raudodama savo mažyčių.
Skraidančią šitaip, ir ją pasistiepus nutvėrė už sparno.
O kai prarijo vaikus ir vargšę žvirblio patelę,
Dievas tuomet ir vėl parodė aiškų stebuklą:

Akmeniu pavertė angį Krono sūnus gudraminčio.
Mes nusigandę stovėjom, regėdami, kas atsitiko.
Kai toks stebuklas baisus palydėjo dievų hekatombę,
Valią dangaus tuomet pradėjo aiškint Kalchantas:
„Ko nusigandote taip, o garbiniuotgalviai achajai?
Ženklą lemtingą čia mums gudramintis Dzeusas parodė,
Kurs išsipildys vėliau ir sulauks šlovės nemirtingos.
Lygiai kaip žvirblio vaikus angis prarijo ir močią,
Jaunus aštuonis, o ją devintą, vargšę patelę, –
Lygiai tiek metų ir mes turėsim kariauti prie Trojos,
O dešimtaisiais tikrai plačiagatvę pilį paimsim."
Taip jis kalbėjo tuomet, nūn turi viskas įvykti.
Taigi dabar palaukit dar kiek, gražiaauliai achajai,
Ir pakentėkit, kol mes Priamo tvirtovę paimsim."
   Taip jis kalbėjo. Argiečiai griausmingai suriko, jam baigus,
Aidas jų riksmo nuskriejo toli, nuo laivų atsimušęs:
Taip Odisėjo šviesaus kalba patiko achajams.
   Nestoras jiems tuomet, Gereno raitelis, tarė:
Oi, kaip baisu, kai kalbate jūs, susirinkę vyrijon,
Lyg mažamečiai vaikai, kuriems nerūpi joks karas.
Kur pasidės dabar nutarimai ir priesaikos mūsų?
Meskim į ugnį visus sprendimus ir sumanymus vyrų,
Sutartis, taurę nuliejant ir dešinę duodant darytas.
Žodžiais vienais kariaujame vis ir niekaip negalim
Priemonių rasti kitų, nors čia praleidom daug metų.
Kaip ligi šiol, Atreide, nė kiek nesvyruodamas, būki
Argo herojams vadu ir vesk juos į kovą nirtingą.
Leiski, sau galą tegaus tas vienas ar pora achajų –
Tie, kas galvoja kitaip (jų norai tušti pasirodys),
Mes nekeliausim į Argą, kol nepamatysime aiškiai,
Melas tai buvo ar ne, ką aigidvaldis Dzeusas žadėjo –
Mums palankumą, sakau, Kronionas galingas parodė
Tądien, kada į laivus greituosius Argo herojai

Sėdosi nešti mirties su pražūčia juoda trojėnams:
Iš dešinės sužaibavo tuomet ir davė mums ženklą.
Taigi nė vienas tegu negalvoja grįžt į tėvynę,
Kol prie trojėno žmonos negaus atsilsėti bent sykį
Ir už Helenos vargus ir aimanas tuo neatkeršys.
Jeigu kas grįžti namo taip baisiai jau įsinorėtų,
Testveria vienas tada tvirtasuolį juodąjį laivą,
Kad už kitus greičiau sau mirtį ir prapultį rastų.
Betgi, valdove, tu pats galvok ir kito klausyki,
Tad neatmesk patarimo, kurį aš noriu čia duoti.
Vyrus gentim, Agamemnonai, tu ir šeimom surikiuoki,
Idant už gentį gentis ir šeima užu šeimą kovotų.
Jei padarytumei taip ir tavęs paklausytų achajai,
Tuoj sužinotum, kas vadas nekoks, kas menkas kareivis
Ir kas herojus šaunus: saviškių gretoj jie kovotų.
Tuosyk matytum: dėl valios dievų neišgriauni tvirtovės
Ar dėl menkystės karių ir dėl nemokėjimo kautis."
   Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Sūnus achajų visus pranoksti, seneli, vyrijoj.
Jeigu taip, Dzeuse, mus tėve, Atėne, šviesus Apolone,
Dešimt tokių patarėjų aš sau iš achajų turėčiau,
Greit nusilenktų prieš mus karaliaus Priamo tvirtovė:
Ją ligi žemės pačios paėmę išgriautų mūs rankos.
Betgi man negandus leido aigidvaldis Dzeusas Kronidas,
Siųsdamas nuolat vaidus ir rietenas nereikalingas,
Kaip štai Achilas ir aš, dėl vergės jaunos susipykę,
Baramės žodžiais rūsčiais, ir aš tą pyktį pradėjau.
Jei su herojum pavyks man bendrą kalbą surasti,
Tuosyk žuvimo diena Ilionui netruktų išaušti.
Eikit dabar pietų, paskui jau stosim į kovą.
Ietį galąskit aštriau ir skydą imkit kiekvienas,
Pašaro savo žirgams greitakojams jūs negailėkit
Ir dviračius, gerai apžiūrėję, parenkite mūšiui.

Ištisą dieną visi Arėjui nuožmiam atiduosim.
Poilsio jokio nebus, atsikvėpt nė minutės negausim,
Jei tik užėjus naktis sustabdys įnirtusius vyrus.
Prakaito diržas primirks, kurs petį apjuosia ir laiko
Skydą plačiais kraštais, ranka bus nutirpus nuo ieties.
Prakaitu pluks žirgai, dviračiuos dailiuos pakinkyti.
Jei pamatysiu kurį pasitraukus iš mūšio ir bailiai
Slepiantis prie lenktasnapių laivų – žinokite aiškiai?
Niekur tasai nepabėgs nuo šunų ir paukščių plėšrūnų.“
Taip jis kalbėjo. Galingai nūn suūžė Argo herojai,
Lygiai kaip mariose bangos, atlėkusio Noto sukeltos,
Šniokščia ir taško uolas, atlaikančias vilnį, kiekvieną.
Atgintą vėjų šiaurių ir dūžtančią greitai per pusę.
Stojosi greitai visi ir po savo laivus išsiskirstė.
Dūmai pakilo, prie jų palapinių, kai virėsi valgį.
Auką aukojo kiekvienas savajam dievų nemirtingų,
Melsdamas Jį apgint nuo mirties ir smūgių Arėjo,
O Agamemnonas, vadas vyriausias, aukai paskyrė
Karvę riebiausią penkergę papjaut Kronionui galingam
Ir suvadino tarybos senius, geriausius achajų:
Nestorą pirm visų ir Idomenėją karalių,
Tuosyk abu Ajantus ir Tidėjo sūnų garbingą,
Ir Odisėją dar, šeštą, protu prilygstantį Dzeusui,
O narsingasis kovoj Menelajas pats atskubėjo.
Jautė mat savo širdy, kiek vargo broliui padarė.
Karvę apstojo ratu ir pabarstė miltais miežiniais.
Maldą pradėjo tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias:
„Dzeuse garsus ir galingas, dangaus valdove juodmigli!
Saulė pakol nusileis ir aptemdys sutemos žemę,
Leiski man šiandien išgriaut Priamo rūmus aukštuosius,
Dūmuose jie tepaskęs ir vartai išgrius suliepsnoję,
Hektoro leiski chitoną man vario ietimi pervert
Ant jo krūtinės tvirtos, aplinkui aibė jo vyrų

Dulkėse tesirangys, tegrauš iš sopulio žemę.“
Taip jis kalbėjo, tačiau jo maldos neišklausė Kronidas,
Priėmė auką iš jo ir vargus neregėtus žadėjo.
Maldą pabaigus bei miltais miežiniais gražiai apibėrus,
Galvą užvertę, jie auką prapjovė, greit odą nulupo,
Kulšis atkirto sveikas ir, storai apvyniojoę riebumais,
Dvigubu sluoksniu taukų, ant jų dar mėsos pridėliojo.
Degino viską tuomet ant laužo malkų belapių,
Vidurius, kur tauresni, prieš ugnį kepėsi valgiui.
Kulšims sukritus ugny, taurių vidurių paragavę,
Paliktą mėsą smulkiau sukapojo, pavėrė ant iešmų
Ir atsargiai ją kepė kaitroj ir traukė iš laužo.
O kada pabaigė darbą ir pokyliui paruošė viską,
Sėdo puotauti visi, ir puotai nestigo linksmumo.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Nestoras jiems tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„O Agamemnone, vade vyriausias, garbingas Atreide!
Nebekalbėkim daugiau apie tai ir mes nebeturim
Atidėlioti darbų, kai dievas aiškiai įsako.
Taigi negaišk, tegul šaukliai variarūbiams achajams
Ženklą paduoda tuojau visiems prie laivų susirinkti.
Patys mes eikim pulku per plačią achajų stovyklą,
Šitaip greičiau pakelsim visus į kovą nirtingą.“
Taip jis kalbėjo, ir jo Agamemnonas noriai paklausė.
Nieko nelaukęs šaukliams skardžiabalsiams įsakė surikti,
Kad pasiruoštų į kovą garbiniuotgalviai achajai.
Šaukti pradėjo šaukliai, ir tie susirinko bežiūrint.
Dzeuso gentainiai karaliai iš šonų aplink Atrėjoną
Vyrus skubėjo rikiuot, su jais šviesiaakė Atėnė,
Rankoj laikydama brangią, nesenstančią amžiais aigidę
(Šimtas auksinių spurgų jos plaikstėsi, vėjui papūtus,
Dailiai vytų, po šimtą jaučių vertumo kiekvienas) –
Švaistėsi ja ir lakstė visur po minią achajų,

Šaukė į kovą skubėt ir kvėpė į širdį kiekvieno
Ryžtą bei narsą kovot, nesitraukiant niekur iš mūšio.
Vyrams kariaut pasidarė smagiau nei susėdus išplaukti
Išgaubtašoniais laivais į mielą tėviškės šalį.
Tarsi kaitrioji liepsna, kai siautėja girioj bekraštėj,
Siekia viršūnes kalnų – toli nusiplieskia pašvaistė, –
Lygiai taip plieskė šviesa, nuo vario skaistaus atsimušus,
Vyrams žygiuojant, ir kilo aukštai per orą į dangų.
Lygiai kaip paukščių sparnuoti pulkai, tiršti ir gausingi,
Gervių arba žąsų. ar gulbių išriestakaklių
Asijo plotuos plačiuos, kur vandenys srūva Kajistro.
Skraido, kiek regi akis ir sparnų mosavimu gėris,
Klykdamos leidžias žemyn, net plačiosios lankos klegena, –
Lygiai tokie gausingi pulkai nuo laivų, palapinių
Vienas po kito dabar į Skamandro klonį žygiavo,
Jogei net žemė po kojom žirgų ir herojų drebėjo.
O atžygiavę Skamandro lankoj gėlėtoj sustojo
Tūkstančiai nesuskaityti, kaip vasarą gėlės ar lapai.
Lygiai kaip musių landžių suskaičiuot neįmanomi spiečiai
Zvimbia ir skraido palei kūtes ir piemenio trobą
Šiltą pavasario dieną, kai pienas netelpa induos, –
Šitiek prieš Troją pakilo garbiniuotgalvių achajų
Ir lygumoj sustojo, visus išžudyt pasiryžę.
Lygiai kaip ožkaganiai, į ganyklą ožkas išginę,
Atrenka greitai savas, kai visos bandoj susimaišo, –
Taip ir achajų vadai savuosius kuopom rikiavo
Stoti į mūšį tuoj pat. Tarp jų Agamemnonas buvo
Galva, akių žvitrumu panašus į perkūnvaldį Dzeusą,
Stuomeniu – tikras Arėjas, plačia krūtine – Poseidonas.
Lygiai kaip karvių bandoj visas pralenkia didybe
Jautis: ganykloj visad pastebėt jį galėsi iš tolo, –
Ir Agamemnoną tokį parodė Dzeusas tą dieną:
Aiškiai jį matė visi, nes buvo gerokai aukštesnis.

Man pasakykite, Mūzos, gyventojos aukšto Olimpo
(Esate deivės, visur jūs buvojat ir žinote viską,
Mes gi vien gandą tegirdim ir nieko tikra nežinom),
Kas tie danajų vadai ir kas valdovai jų buvo?
Neišskaičiuosiu visų ir vardais pavadint negalėsiu,
Norint aš dešimt burnų ir dešimt liežuvių turėčiau,
Ir nepailstantį balsą, ir vario širdį krūtinėj.
Jūs, Olimpietės Mūzos, Kronido aigidvaldžio dukros,
Jūs ir tegalit atmint, kiek jų Ilionan atvyko.
Aš tiktai vienus laivus ir jųjų vadus paminėsiu.
Lėjitas ir Penelėjas bojotų pulkams vadovavo,
Klonijas, Arkesilajas ir Protoenoras vedė
Ir aukštauolėj Aulidėj, ir Hirijoj augusius vyrus,
Schoine baltam, Skole, turtingam miškų Eteone
Ir Mikaleso kloniuos plačiuos, Tespėjoj ir Grajoj,
Karžygius Harmo srities, Eilesijo, taipgi Eritrų,
Ir Eleono, ir Hilės gyventojus, ir Peteono,
Ir Okalėjos bei Medeono aukštojo miesto,
Kopų, Eutresio, karvelių pulkais garsėjančio, Tisbės
Ir Koronėjos, ir su žaliosiom lankom Haliarto,
Ir kas Platajoj gyveno, ir kas Glisante užaugo,
Ir Hipotebų aukštos tvirtovės vyrus narsiuosius,
Ir kas Oncheste šventam, prie šilo garsaus Poseidono,
Taipgi kas Arnėj gyveno, tarp vynuogių kekių didžiulių,
Ir kas Midėjoj, kas Nišoj gražioj, tolimam Antedone, –
Dešimtys penkios laivų jų plaukė, ir buvo po šimtą
Dvidešimt vyrų, bojotų narsių, į kiekvieną susėdę.
Aspledone kas užaugo ir Orchomene su miniečiais,
Tuos Askalafas vedė ir Jalmenas, sūnūs Arėjo.
Juos Astiochė, Aktofo duktė, Adzėjo dukraitė,
Rūmuose tėvo aukštuos abudu buvo pagimdžius
Dievui Arėjui galingam, kurs ją paslapčia pamylėjo.
Trisdešimt jų gaubtašonių laivų atvyko į Troją.

O fokiečius Epistrofas drauge su Schediju vedė,
Sūnūs Ifito narsaus, karaliaus Naubolo vaikaičiai,
Kas Kiparise gyveno ir aukštauoliam Pitone,
Krisoj prie vandenų, Daulidėj ir Panopėjuj,
Ir kas Hiampolėj buvo užaugės, ir Anemorėjoj,
Kas prie Kefiso upės šventos iš senovės gyveno,
Ir kas Lilajoj turėjo namus prie Kefiso šaltinių, –
Keturiasdešimt juodųjų laivų juos vežė į Troją,
O fokiečių vadai sustatė ir surikiavę
Paruošė kovai šalia bojotų kairiojo sparno.
Lokrus vedė Oilėjo sūnus greitakojis Ajantas,
Tas mažesnysis, ne toks kaip Ajantas, sūnus Telamono
Žymiai silpnesnis už tą, drobiniais šarvais ir neaukštas,
Bet achajus ir helėnus visus jis pralenkė ietim.
Kas Opoente gyveno, Kine arba Kaliare,
Skarfėje, Besos slėny ir Augėjų mieste maloniajam,
Tronyje, prie sraunios Boagrijo upės ir Tariėj, –
Keturiasdešimt juodųjų laivų Ajantas mažasis
Vedė su lokrais, kurie už šventos Eubojos gyveno.
   Tuotarp Eubojos narsa alsuojančius vyrus, abantus,
Iš Histiajos plačių vynuogynų, Eiretrijos, Dijo
Aukštojo miesto, Chalkidės ir iš Kerinto pajūry,
Ir kas gyveno Kariste ar Stiruose buvo užaugęs –
Tuos Elefenoras vedė visus, Arėjo vaikaitis
Ir Chalkodonto sūnus, narsus abantų valdovas.
Vyko su juo abantai greiti su kuodais ant pakaušio,
Taiklūs šauliai, įgudę kovoti ietim uosinėm,
Šarvus pramušti kiaurai ant priešų krūtinės gebėję.
Keturiasdešimt juodųjų laivų Elefenoras varė.
   Tuos, kas Atėnų pily, tvirtai pastatytoj, gyveno,
Žemėj narsaus Erechtėjo, kurį užaugino Atėnė,
Dzeuso Kronido duktė (pagimdė jį motina Žemė)
Ir apgyvendė Atėnuos, turtingoj savo šventovėj, –

Jaučius ten jai atėniečių vaikai su ėriukais aukoja
Amžiais jau metai iš metų, maldaudami josios malonės, –
Vedė nūn juos Peteojo sūnus Menestėjas karingas.
Jam neprilygo nė vienas žemėje gimusių vyrų –
Taip jis skyduotus karius ir žirgus mokėjo rikiuoti.
Nestoras vienas nurungt jį galėjo, nes buvo vyresnis.
Dešimtys penkios juodųjų laivų su juo atkeliavo.
   Dvylika dar laivų Ajantas iš Salamino
Atvedė ir pastatė šalia atėniečių rinktinės.
   Ogi kas buvo iš Argo ir iš aukštamūrio Tirinto,
Iš Hermionės, Asinės, garsėjančių uostais giliausiais,
Iš Epidauro vešlių vynuogynų, Ejonų, Troidzenės,
Taipgi achajų vaikus iš Aiginos ir iš Maseto –
Vedė šituos visus narsingas kovoj Diomedas
Su Stenelu, garsaus Kapanėjo sūnum mylimuoju.
Trečias pagelbėjo jiems Eurialas, herojus kaip dievas,
Buvo jisai Mekistėjo sūnus, Talajono vaikaitis.
Betgi vyriausias visų Diomedas buvo narsusis.
Aštuoniasdešimt juodųjų laivų priklausė jo valdžiai.
   Tuos, kas Mikėnų pily, tvirtai pastatytoj, gyveno,
Skendinčiam turtuos Korinte, Kleonų mūruos aukštuosiuos,
Ir iš Ornėjų kas buvo, iš Araitirėjos gražiosios,
Iš Sikiono, kuriam kitados karaliavo Adrestas,
Iš Hiperesijos ir nuo aukštųjų uolų Gonoesos,
Kas iš Pelenės atėjo ir kas Aigijo žemėj gyveno
Ar Aigialo krašte, Helikės kloniuos plačiuosiuos, –
Tiems ir jų šimtui laivų Agamemnonas pats vadovavo,
Didis Atrėjo sūnus. Jo vyrų narsių, parinktinių
Buvo daugiausia, jo vario šarvai net žlibino akį,
Jis tuo didžiavos ir buvo tarp vyrų visų pranašiausias,
Nes ir daugiausia karių, ir valdžią turėjo vyriausią.
   Kas Lakedaimono klony tarp skardžių stačiųjų gyveno,
Faryje, Spartoj ir Mėsėj, kur skraido aibės karvelių,

Ir kas Brisėjose gimė, Augėjų mieste maloniajam
Ar iš Amiklų kas buvo ir Helo tvirtovės pajūry,
Ir kas Laane užaugo arba atsikėlė Oitilan, –
Tų šešiasdešimt laivų Agamemnono brolis atvarė,
Mūšy narsus Menelajas, ir itin gerai apginkluotų.
Jis, tarp rinktinių karių pirmojoj gretoj atsistojęs,
Ragino drąsiai kovoti: širdis jo noru liepsnojo
Kerštą nugiežt už Helenos skriaudas ir ašaras karčias.
Tuos, kas gyveno Pilė ir Arenės mieste maloniajam,
Trijo pily, prie Alfėjo brastos, aukštamūriame Aipy,
Kiparisentėj ir Amfigenėjoje buvo užaugę,
Ir Pteleone, Hele ir Dorijuj, ten, kur senovėj
Mūzos, pastojusios kelią Trakijos dainiui Tamiriui,
Kurs iš Oichalijos grįžo, aplankęs karalių Euritą,
Atėmė galią giedot, nes gyrės giesme įveiksiąs
Netgi ir mūzas pačias, aigidvaldžio Dzeuso gimdytas;
Mūzos supyko už tai ir apakinę atėmė vargšui
Dievišką galią giedot ir skambinti kanklėm balsingom,-
Nestoras tuos visus, Gereno raitelis, vedė.
Devyniasdešimt laivų gaubtašonių jis varė į Troją.
O kas Arkadijoj augo, aukštosios Kilėnės papėdėj,
Ten, kur prie kapo Aipito ietimis grumiasi vyrai,
Iš Feneono kas buvo ir iš Orchomeno avingo,
Ripės ir Stratijos miestų, ir iš vėjuotos Enispės,
Ir kas gyveno Tegėjoje, ir Mantinėjoj gražiojoj,
Taipgi Stimfelo visus ir Parasijos vyrus narsiuosius
Vedė Ankajo sūnus Agapenoras, juos susodinęs
Į šešiasdešimt laivų. Daugybė vyrų arkadų
Buvo laive kiekvienam ir ginklą mokėjo vartoti.
Pats Agamemnonas, vadas vyriausias, paskolinęs buvo
Jiems tvirtasuolių laivų per jūras perplaukt tamsiąsias,
Nes jie neturi savų ir mariose būti nemėgsta.
O kas Elidėj šventoj ir Buprasijo žemėj gyveno,

Nuo pat Hirminės žiemiuos ligi tolimiausio Mirsino
Ir nuo Olenijos skardžių lig Aleisijo aukšto viršūnių, –
Vedė vadai keturi, po dešimt laivų greitairklių
Gavęs kiekvienas iš jų ir po didelį pulką epėjų.
Jųjų vyriausi vadai Amfimachas ir Talpijas buvo
Vienas Kteato sūnus, o kitas jo brolio Eurito.
Amarinkeidas Dioras atvedė trečiąjį pulką,
O ketvirtam vadovavo kaip dievas gražus Polikseinas,
Agastenio sūnus, karaliaus Augėjo vaikaitis.
   Iš Dulichijo ir šventųjų salų Echinadžių,
Kyšančių jūros anam pakrašty prieš pačią Elidę,
Vedė Fileidas Megetas, prilygstantis dievui Arėjui.
Buvo jis tikras sūnus dievų numylėto Filėjo,
Kurs, susipykęs su tėvu, į Dulichiją andai pabėgo.
Keturiasdešimt juodųjų laivų jis varė į Troją.
O Odisėjas atvyko su kefalėnais karingais,
Tais, kur gyvena Itakėj prie Nerito šlamančių girių
Ir Krokilėjoj arba gaugaruotoj uolom Aigilipėj,
Kas iš Dzakinto salos ir Samo buvo atėję
Ir kas gyvena žemyne, antrojoje marių pakrantėj, –
Vedė visus Odisėjas, prilygstantis Dzeusui gudrybe.
Dvylika jis turėjo laivų, raudonai dažytų.
   O aitolus atplukdė Toantas, sūnus Andraimono,
Iš Oleno, Pleurono, taip pat iš Pilėnės surinkęs
Bei iš Chalkidės prie marių ir iš Kaiidono uoloto,
Nes jau narsaus Oinėjo sūnų gyvų nebebuvo,
Buvo jau miręs jis pats, taip pat Meleagras šviesplaukis.
Valdžią visokią aitoluos dabar turėjo Toantas,
Keturiasdešimt juodųjų laivų jis Trojon atvarė.
Idomenėjas, ietim garsus, vadovavo kretiečiams,
Knoso seniems gyventojams ir aukštamūrės Gortinos,
Likto, Mileto ir skaisčiai baltuojančio bokštais Likasto,
Faisto, taip pat tirštai gyvenamo Ritijo miesto,

O ir kitiems, kurie šimtapilėj Kretoj gyveno, –
Idomenėjas, ietim garsus, visiems vadovavo
Ir Merionas, kurs vyrų žudikui Arėjui prilygo.
Aštuoniasdešimt juodųjų laivų jie varė į Troją.
O Tlepolemas, Heraklio sūnus, narsus ir galingas,
Trojon atvarė devynis laivus karingų rodiečių.
Jie, pasiskirstę į tris šakas, iš senovės turėjo
Trejetą miestų – Lindą, Jelisą ir šviesų Kameirą.
Vadas jų buvo visų Tlepolemas, ietim garsingas.
Jį galingajam Herakliui pagimdė Astiochėja,
Nuo Seleento sraunių vandenų atvesta iš Efirės,
Kur jis sugriovė pilis Kronido gentainiams galingiems.
Rūmuose tėvo aukštuos užaugęs gražiai, Tlepolemas
Užmušė tėvo mylimą dėdę iš motinos pusės,
Metų naštos prislėgtą Likimniją, ainį Arėjo,
Ir, pasigrobęs laivus bei pulką vyrų sutelkęs,
Leidosi bėgt per marias, kad jam negalėtų atkeršyt
Sūnūs kiti ir vaikaičių būrys galingo Heraklio.
Taip kęsdami vargus ir klajodami Rodą pasiekė
Ir pasiskirstę į tris šakas ir gimines apsigyveno.
Meilę parodė jiems Dzeusas, žmonių ir dievų visų tėvas,
Ir apipylė visus gausiom gėrybėm ir turtais.
Tris gaubtuosius laivus atvarė Nirėjas iš Simės,
Jaunas Nirėjas, Aglajės sūnus ir karaliaus Charopo,
Kurs iš danajų visų, atvykusių į Ilioną,
Buvo gražiausias žmogus, išskyrus beydį Peleidą,
Bet nelabai narsus, ir vyrų nedaug jis turėjo.
O kas gyveno Nisire, užaugo Krapate ar Kase,
Kojos saloj, Euripilo pily ar valdė Kalidnas,
Tiems vadovavo Feidipas ir jojo brolis Antifas,
Sūnūs karaliaus Tesalo abu, Heraklio vaikaičiai.
Trisdešimt jie gaubtašonių laivų atvarė į Troją.
Tuosius visus, kurie pelasgų Arge gyveno,

Alo mieste, Alopėj slėsnioj ar Trachino žemėj,
Tuos iš Heladės, šalies moteriškių gražuolių, ir Ftijos
(Jie mirmidonais vadinas, helėnais, taipgi achajais), –
Tuos, penkiasdešimt laivų prisodinęs, vedė Achilas,
Bet jie visai negalvojo dabar apie karą triukšmingą:
Vado nebuvo, kuris jų gretas nūn būtų rikiavęs.
Tūnojo savo laivuos šviesus greitakojis Achilas,
Vis nesiliaudamas rūstaut už Briseidę gražplaukę.
Ją po kautynių sunkių iš Lirneso pilies pasigrobė,
Baltą Lirnesą ir Tebės mūrus aukštuosius išgriovęs,
Ietininkus garsius Minėtą ir Epistrofą,
Sūnus karaliaus Eveno Selėpiado, užmušęs.
Liūdnas dėl jos sėdėjo dabar, bet greit gaus pakilti.
O šeimininkams Filakės, gėlių karalystės Pirasos,
Tos, kur Demetros šventovė, avelių tėvynės Itono,
Plaunamo jūros Antrono ir pievų turtingo Ptelėjo, –
Tiems vadovavo Protesilajas, Arėjo gentainis,
Gyvas kol buvo, bet greit jį žemė juodoji užklojo.
Likus Filakėj žmona iš skausmo draskė sau skruostus,
Vieniši liko namai. Jį patį pirmą achajų
Vienas dardanas nukovė iš laivo šokant į krantą.
Vyrai tačiau nerikiuoti neliko, nors vado gedėjo,
Ir vadovu sau gavo Podarką, Arėjo gentainį,
Sūnų Ifiklio ir Filako daugiakaimenio vaikaitį.
Buvo tai Protesilajo karingo brolis tikrasis,
Žymiai jaunesnis už jį. Vyresnis ir karingesnis
Buvo Arėjo gentainis Protesilajas. Taigi neliko
Vyrai be vado, tačiau gailėjo ano kaip narsuolio.
Keturiasdešimt juodųjų laivų priklausė Podarkui.
    Tuos, kas gyveno palei Boibeidos ežerą Feruos,
Boibėj, Glafiruose, taipgi Jaolko mūruos aukštuosiuos,
Tiems ir vienuolikai jų laivų vadovavo Eumelas,
Mielas Admeto sūnus, kurį Alkestidė pagimdė,

Dieviška jo žmona, duktė gražiausia Pelijo.
Tuos, kas gyveno Metonėj ir kas Taumakiją valdė
Ir Meliboją, taip pat Olidzono kietus uolynus,
Vedė visus Filoktetas, šaulys taikliausias iš lanko,
Su septyniais laivais, kurių kiekvienas turėjo
Pusšimtį pilną šaulių, kur kilpinį valdė galingai.
Bet Filoktetas gulėjo ir kentė skausmą didžiausią
Lemno šventoj saloj, kur jį paliko achajai
Su sopulinga žaizda, gyvatės piktos padaryta.
Taip jis gulėjo ir kentė, bet Argo herojai turėjo
Prie lenktasnapių laivų atmint Filoktetą netrukus.
Vyrai tačiau nerikiuoti neliko, nors vado gailėjo.
Nūn juos rikiavo Medontas, Oilėjo sūnus neteisėtas,
Miestų griovėjui šitam jį buvo pagimdžiusi Renė.
Trikėje kas gyveno ir akmenuotoj Itomėj
Ar iš Oichalijos buvo, pilies oichaliečio Eurito,
Tiems vadovavo dabar Asklepijo sūnūs abudu.
Gydytojai geri – Podaleirijas ir Machaonas.
Jų valdžioje juodųjų laivų trys dešimtys plaukė.
Kas iš Ormenijo buvo ir prie Hiperėjos šaltinio
Arba Asterijuj augęs, kur Titano baltosviršūnės,
Tuos Euripilas, garsus Evaimonidas, rikiavo.
Keturiasdešimt juodųjų laivų jis varė į Troją.
O kas gyveno Argisoj ar buvo Girtonėj užaugęs,
Ortėj, Elonės pily ar baltajame Oloosone –
Tiems vadovavo narsus ir kovoj patvarus Polipoitas,
Peiritojo sūnus, nemirtingo Dzeuso malonė.
Jį Peiritojui pagimdė gražioji Hipodamėja
Lygiai tą dieną, kai jis kentaurus mušė gauruotus,
Vijo iš kalno Pelijo ir ginė į šalį aitikų.
Ir Leontėjas jam mušti padėjo, Arėjo gentainis,
Baisiai narsaus Korono sūnus, Kainėjo vaikaitis.
Keturiasdešimt juodųjų laivų Polipoitas atvarė.

Dvidešimt du laivus atvarė Gunėjas iš Kifo.
Buvo su juo eniėnai, kovingieji ėjo peroibai,
Kur prie Dodonės šaltos gyvent įsikūrė senovėj,
Ir kas darbavos laukuos prie žavios Titaresijo upės,
Varančios savo vilnis į Penėjo šaltąją srove,
Bet su Penėjo šviesiais vandenim nesimaišančios niekad:
Tarsi aliejus paviršium vandens Titaresijas plaukia.
Stigės jis mat atšaka, baisiųjų priesaikų upės.
O Tentredono sūnus Protojas – vadas magnetų,
Kur prie Penėjo gyveno ir Pelijo šlamančių girių.
Vyrams iš tų kraštų vadovavo greitasis Protojas.
Keturiasdešimt juodųjų laivų jis Trojon atvarė.
Šitokie vyrai danajų vadai ir valdovai jų buvo.
Kas gi ten buvo narsiausias visų, pasakyki man, Mūza,
Vyrai kurie ir žirgai, Atreidų pusėj kovoję?
Žirgus eikliausius Fereto sūnus Eumelas turėjo.
Jo greitakojės kumelės paleistos skriejo kaip paukštės,
Plauko vienodo abi, vienametės, vienodai sudėtos.
Sidabralankis šviesus Apolonas abidvi Perėjoj
Jas išaugino, kad siaubą visiems įvarytų per mūšį.
O iš herojų pranoko visus Telamono Ajantas,
Kolei įširdęs sėdėjo Achilas, kurs buvo narsiausias,
Kaip tie žirgai, kurie nešė kovon Pelėjoną beydį.
Tūnojo jis dabar prie greitųjų laivų riestasnapių
Ir teberūstavo ant Agamemnono, vado vyriausio;
Jojo herojai leido sau marių pakrantėje laiką,
Skritulį mėtė linksmai ar ietį į taikinį laidė,
Šaudė iš lanko. Žirgai, prie savųjų ratų kiekvienas,
Krimto lotus žalius ir pelkių salierą sultingą.
O papuošti gražiai herojų vežimai stovėjo
Jų palapinių kampuos. Gailėdami narsiojo vado,
Slankiojo nūn po stovyklą kariai ir nėjo kovoti.
Mūšin patraukė pulkai it liepsnos per lygumą plačią,

Žemė dundėjo visa, kaip nirštant perkūnvaldžiui Dzeusui,
Tuosyk, kai laido žaibus aplink Tifoėją ir daužo
Aukštus Arimų gūbrius, kur to milžino patalas kietas, –
Lygiai taip žemė dundėjo dabar po kojomis vyrų
Traukiančių mūšin, ir greit jie lygumą visą užplūdo.
Trojon atskriejo tuomet greita kaip vėjas Iridė,
Su nelabąja žinia aigidvaldžio Dzeuso siųstoji.
Tarės tada susirinkę vyrijon prie rūmų Priamo
Trojos herojai visi, jaunimas ir seniai žilgalviai.
Jiems prie šalies atsistojo ir tarė greitoji Iridė,
Tapus iš balso visai kaip sūnus Priamo Politas,
Kurs, pasikliaudamas kojų greitybe, sėdėjo kaip žvalgas
Nuolat ant pilkapio aukšto, seneliui Aisvetui supilto,
Laukdamas, ar nepradės nuo laivų žygiuoti achajai.
Juo pasivertus, dabar greitakojė Iridė kalbėjo:
„Mėgsti sakyti, tėvuk, kalbas nesibaigiančias savo,
Tarsi nūn būtų taika: atūžia karas baisiausias.
Daugelįsyk man teko matyt, kaip kovės herojai,
Betgi tokios daugybės karių neregėjau dar niekad.
Vasarą lapų miške tiek bus ar smilčių pajūry,
Kiek jų per lygumą traukia, mūs pilį pult pasirengę.
Hektorai! tau aš labai patarčiau taip padaryti:
Aibė karių Priamo pilin iš kraštų tolimųjų
Mums į pagalbą atėjo ir kalba kalbom įvairiausiom.
Vyrus iš tų kraštų vadais jų pulkams pastatyki,
Tevadovauja saviems ir veda kovon surikiavę."
Taip ji kalbėjo, ir Hektoras, deivės žodžio paklausęs,
Greitai paleido vyriją. Visi išskubėjo prie ginklų.
Miesto vartus atvėrė plačiai, ir tuoj pasipylė
Vyrai pėsti ir važiuoti, ir ardas pakilo didžiausias.
Priešais Trojos tvirtovę stūksojo milžinkapis aukštas
Lygumoje, nuo sienų atsčiai, ir atviras visas.
Jį nuo senų laikų Batiėja žmonės vadino,

O nemirtingiems dievams jis – kapas greitosios Mirinės.
Čia atskirai apsistojo trojėnai ir jų talkininkai.
Trojos vyriausiu vadu skaisčiašalmis Hektoras buvo,
Seno Priamo sūnus, prie jo daugybė narsiausių
Vyrų žibiais šarvais su ietimis, priešui grėsmingom.
O dardanų pulkams sūnus Anchiso Ainėjas
Stojo vadu, Afroditė šviesi jį pagimdė Anchisui,
Deivė, Idos šiluos prie žmogaus mirtingo prigludus.
Buvo Ainėjas ne vienas– su juo Antenoro sūnūs,
Karo patyrę vadai Archelochas ir Akamantas.
Tuos, kas Dzelėjoj gyveno, miškingos Idos papėdėj,
Turtuos paskendę, ir gėrė Aisepo vandenį tamsų, –
Tuos, kaip trojėnus, karingas sūnus Likaono Pandaras
Vedė kovon, Apolonas patsai jam kilpinį davė.
Kas Adrestėjoj gyveno, Apaiso krašte įsikūrė
Ar Pitiėjoj, arba prie Terėjos kalno uoloto –
Tiems vadovavo Adrestas ir Amfijas drobiniašarvis,
Sūnūs abu perkotiečio Meropo, kur galią žiniūno
Didžią kaip niekas turėjo ir savo sūnų nenorėjo
Leisti į vyržudį karą, tačiau jie tėvo neklausė:
Kėrės juodos mirties juos traukė į prapultį baisią.
Tiems, kas Perkotėj užaugo ar Praktijo žemėj gyveno,
Kas įsikūrė Arisbėj šventoj, Seste ir Abide, –
Asijas tiems, Hirtako sūnus, tvirtai vadovavo,
Asijas tas, Hirtako sūnus, kurį iš Arisbės
Nuo Seleento krantų čia nešė žirgai karštakraujai.
O Hipotojas vedė pulkus aštriaiečių pelasgų,
Tų, kur gyvena plačiuos ir derlinguos laukuos prie Larisos.
Vedė visus Hipotojas ir ainis Arėjo Pilajas,
Lėto sūnūs abu, pelasgo Teutamo vaikaičiai.
Trakų pulkams vadovavo Peirojas ir Akamantas –
Vyrams to krašto, kurio krantus Helespontas skalauja.
O kikonus su ietimis rankose vedė Eufemas,

Dzeuso gentainio Troidzeno sūnus, Keado vaikaitis.
O riestalankių pajonų pulkams vadovavo Piraichmas,
Iš Amidono atėjęs nuo Aksijo upės plačiosios,
Aksijo, kurs vandenim tyrais jų šalį skalauja.
Ir paflagonų pulkus Pilaimenas narsus ir karingas
Atvedė iš enetų, garsių asilėnais laukiniais,
Vyrus, kurie Kitore gyvena ir Sesamą valdo
Ar prie Partenijo upės gyvenimus turi iš seno,
Iš Aigialo kas kilęs, aukštų Eritinų ar Kromnos.
O halidzonų pulkus Epistrofas ir Odijas vedė
Iš tolimos Alibės, garsios sidabro kasyklom.
Chromis vedė misus ir Enomas, būręs iš paukščių,
Betgi jo paukščių ženklai nuo mirties juodos neapgynė.
Žuvo jis upėj nuo rankos Pelėjo sūnaus greitakojo,
Kurs neregėtą daugybę Trojos herojų paguldė.
Jaunas Forkinas frigus su gražiuoju Askaniju vedė
Iš tolimos Askanijos, narsiai kovot pasiryžę.
Tuotarp meonų pulkams vadovavo Antifas ir Mestlis,
Du Talaimeno sūnai, prie Gigajos ežero gimę.
Atvedė jie meonus, užaugusius Tmolo papėdėj.
Nastis atvedė karus, nemokančius švelniai kalbėti,
Tuos, kur gyveno Milete ir Ftirų kalnuos miškinguosius
Ar ant Majandro krantų, kur aukštos Mikalės viršūnės.
Karų pulkams Amfimachas dabar vadovavo ir Nastis,
Sūnūs abu Nomiono Nastis ir Amfimachas,
Ėjęs kovon auksais pasipuošęs tarsi mergaitė.
Paikas! Nuo pražūties juodos neapgynė jo auksas,
Žuvo jis upėj nuo rankos Pelėjo sūnaus greitakojo.
Puošmenas jo auksines karingai nuplėšė Achilas.
Likų pulkus Sarpedonas vedė ir Glaukas beydis
Nuo sūkuringojo Ksanto iš tolimo Likijos krašto.

Trečioji giesmė

PRIESAIKOS. APŽIŪRA NUO TROJOS SIENŲ. ALEKSANDRO IR MENELAJO DVIKOVA

Kai tik vienų ir kitų vadai kareivius surikiavo,
Žengė trojėnai tuojau, suklikę triukšmingai it paukščiai.
Lygiai toks gervių klykimas aukštai girdėti padangėj,
Kai nuo žiemos jos bėga ir nuo nesiliaujančių liūčių,
Klykdamos lekia tada artyn prie sraunaus Okeano,
Mirtį pigmajų žmonėms ir prapultį nešdamos juodą:
Puola juos ryto migloj ir kerta be gailesčio jokio.
Tuotarp achajai alsavo narsa, žygiuodami tyliai,
Vienas kitam padėt ir gintis širdy pasiryžę.
Lygiai kaip Notas kalnų viršūnes miglom kad apskleidžia,
Taip nemielom piemenims, o vagiui jaukesnėm už naktį,
Ir tegalėsi regėt, kiek akmeniu sviedęs pasieki, –
Dulkių toks debesis iš po kojų pakilo herojų,
Traukiančių mūšin, ir greit jie lygumą visą užplūdo.
O kai jau buvo arti vieni prie kitų atžygiavę,
Štai iš trojėnų gretų Aleksandras išėjo kaip dievas.
Kailis panteros pečius jam gaubė, už nugaros lankas,
O kalavijas prie šono. Dvi ieti su vario viršūnėm
Rankose drąsiai mosavo ir šaukė karžygius Argo
Stoti į kovą su juo ir kautis, kiek išneša jėgos.
Kai atpažino jį Menelajas, Arėjo gentainis,

Vaikštantį prieky visų ir žengiantį žingsniais didingais –
Lygiai kaip liūtas nudžiunga, užėjęs gerą laimikį,
Elnią kalnuos plačiaragį atradęs ar ožką laukinę,
Puola ant jų ir drasko išalkęs, nors baigia apsupti
Vyrų ginkluotų būrys ir skalija šunys greitieji, –
Taip Menelajas nudžiugo dabar, Aleksandrą išvydęs,
Gražų kaip dievą, ir tarėsi greit atmokėsiąs už skriaudą.
Tad iš vežimo kaipmat su ginklais nušoko į žemę.
Kai atpažino jį Aleksandras, gražus it koks dievas,
Stovintį prieky gretų, širdis sudrebėjo krūtinėj.
Spruko todėl palydovų būrin, mirties išsigandęs.
Lygiai kaip traukias žmogus, išvydęs slibiną baisų
Proplaišoj kalno gilioj, jam pakerta baimė pakinklius,
Traukias skubiausiai atgal, o veidą baltumas užlieja,
Šitaip nubėgo dabar, Atrėjo sūnaus nusigandęs,
Slėptis tarp Trojos herojų lyg dievas gražus Aleksandras.
Hektoras, tai pastebėjęs, su panieka ėmė vainoti:
„Šunpari tu gražiaveidi, vien sukantis moterims galvas!
Būtum negimęs geriau ar galą sau gavęs nevedęs.
To tegalėčiau linkėt, ir laimė tau būtų didesnė,
Nei užsitraukti nešlovę ir panieką kęsti kiekvieno.
Juokias kvatojasi šiandien garbiniuotgalviai achajai,
Didvyriu laikę tave, regėdami vyrą taip gražų,
Bet apsirikę – širdy nei drąsos tau, nei vyriškumo.
Argi jau tokis buvai, kai laivais mariaskrodžiais leidais
Tuosyk per jūras plačias, bendražygių pulką sutelkęs,
Svetimus žmones lankei ir, moterį gražią pagrobęs
Iš tolimos šalies, giminaitę vyrų karingų,
Tėvui tu negandą baisų užtraukei, miestui ir kraštui,
Kad pasidžiaugtų mūs priešai ir pats be šlovės pasitiktum?
Ko tu bijai pasitikt Menelają, Arėjo gentainį?
Greit pamatytumei, kokio tu vyro žmoną pagrobei.
Nieko negelbės kanklės nei dovanos tau Afroditės,

Veidas nei gražūs plaukai, kai dulkėse kritęs raitysies.
Jei ne trojėnų besaikis bailumas, seniai jau vilkėtum
Tu akmeninį chitoną už darbą nedorąjį savo.
Jam it koks dievas gražus Aleksandras atsakė ir tarė:
„Hektorai, tu čia teisingai baries ir neperdedi nieko,
Tavo širdis visada kaip dilti nemokantis kirvis,
Smengąs į medį lengvai, kai vyro rankos įgudę
Dailina laivui sijas: jis žmogui paspartina darbą, –
Lygiai taip tavo krūtinėj jausmai niekada nepakinta.
Bet nenupeik malonių dovanų Afroditės auksinės:
Niekinti niekas neturi dievų dovanų šlovingųjų,
Jąsias mums duoda dievai, o pats nepasiima niekas.
Jeigu tu nori dabar, kad, stojęs į kovą, aš kaučiaus,
Tai susodinki trojėnus visus ir sūnus achajų,
Man čia aikštės vidury tu su Menelaju narsiuoju
Leisk dėl Helenos ir josios turtų į dvikovą stoti.
Mudviejų kurs nugalės ir tvirtesnis tikrai pasirodys,
Tas, pasiėmęs turtus, namo tegu vedasi žmoną.
Taiką tegu padaro kiti su priesaika tvirta
Ir tegyvena Trojoj derlioj, o danajai tegrįžta
Argan, šlovingan žirgais, ir Achajon – grožiu moteriškių.“
Taip jis kalbėjo, ir Hektoras baisiai nudžiugo išgirdęs.
Žengė į priekį todėl ir, ietį gulsčią paėmęs,
Trojos falangas atstūmė. Tuosyk herojai susėdo.
Kilpinius kreipė jo pusėn garbiniuotgalviai achajai,
Taikyti ėmė strėlėm ir akmenis svaidė pastvėrę.
Bet Agamemnonas, vadas vyriausias, griausmingai suriko:
„Liaukitės, Argo herojai, nemėtykit, vyrai achajų!
Nori kažką pasakyt mums Hektoras spinduliuotšalmis.“
Taip jis kalbėjo, tie liovėsi šaudę ir, žodžio netarę,
Greitai aprimo, o Hektoras sakė vieniems ir antriesiems:
„Trojos herojai ir jūs, gražiaauliai achajai, klausykit,
Ką Aleksandras, šio karo sunkaus kaltininkas, jums sako.

Siūlo jisai trojėnams visiems ir achajų herojams
Šarvus gražiuosius padėt ant penėtojos žemės derlingos,
O Menelajui narsiam su juo, išėjusiems priekin,
Leisti vieniems į dvikovą stot dėl Helenos ir turtų.
Jųdviejų kurs nugalės ir tvirtesnis tikrai pasirodys,
Tas, pasiėmęs turtus, namo tegu vedasi žmoną,
Taiką darykim kiti ir duokime priesaiką tvirtą."
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo.
Tuosyk narsingas kovoj Menelajas prabilo ir tarė:
„Jūs ir manęs paklausykit, nes skausmo perviršprisipildžius
Mano širdis. Man rodos, dabar išspręsim kivirčą
Mes tarpu Argo ir Trojos herojų, nes vargo jau sočiai
Jūs dėl manęs iškentėjot ir dėl Aleksandro kaltybės.
Mudviejų šiandien katram mirtis pažadėta likimo,
Lai tas ir žūsta. Kiti kuo greičiausiai nutraukite karą.
Baltą ėriuką atneškit drauge ir juodą avelę,
Žemei ir Saulei. O Dzeusui dabar paaukosim ką kita.
Ir pavadinkit Priamo galybę, lai priesaiką duoda
Šiandien jis pats: jo sūnūs išpuikę ir žodžio nelaiko,
Dar palaidūnas koks nors sulaužys priesaiką Dzeusui.
Širdys jaunų žmonių juk esti dažnai lengvabūdės.
Jei bus vyresnis su jais – mokės pažvelgti į priekį
Ir atgalios drauge, kad visiems išeitų į gera."
Taip jis kalbėjo. Nudžiugo achajai ir Trojos herojai,
Vildamies, kad pasiseks jiems rūstųjį karą užbaigti.
Žirgus todėl surikiavo ir patys iššoko iš ratų
Ir nusirengę tuojau pasidėjo šarvus ant žemės
Vienas prie kito arti, neš vyrams buvo ankštoka.
Hektoras porai šauklių tuoj liepė eiti į miestą
Aukai skirtųjų avelių atnešt ir Priamo pakviesti.
O Agamemnonas, vadas vyriausias, Taltibiją siuntė
Prie gaubtašonių laivų ir liepė atnešti ėriuką.
Vyras paklausė tuojau šviesaus Agamemnono žodžio.

Duoti žinios baltarankei Helenai atskriejo Iridė,
Dievere jos pasivertus ir žmona Antenorido,
Laodike, visų dukterų Priamo gražiausia,
Buvo ją vedęs sūnus Antenoro Helikaonas.
Menėje rado Heleną, beaudžiančią purpuro skraistę,
Dvigubą, plačią, kurioj ji išrašė kovas kruvinąsias
Žirgvaldžių Trojos herojų ir variarūbių achajų,
Kaip jie kovojo dėl jos ir kentė nuo rankos Arėjo.
Jai prie šalies atsistojo greitoji Iridė ir tarė:
„Brolien mieloji, eime pažiūrėti darbų nuostabiųjų
Žirgvaldžių Trojos herojų ir variarūbių achajų.
Ėjo lig šiolei vieni prieš kitus su Arėju verksmingu
Šioj lygumoj, kovų kruvinų ir žudynių ištroškę,
Šiandien štai gali susėsti ramiai (pasibaigė kovos),
Rymo ant skydų kariai, susmeigę ietis į žemę.
Tik Aleksandras ir Menelajas, Arėjo gentainis,
Ietimis kausis didžiom, dėl tavęs į dvikovą stoję.
Vyro, kurs pergalę gaus, tu būsi žmona mylimoji.“
Šitai pasakiusi, deivė į širdį jai įkvėpė mielą
Ilgesį pirmojo vyro, tėvų ir gimtojo miesto.
Tartum sidabras baltais drabužiais greit apsitaisius,
Ašarom kaip niekados plūsdama, ji šoko iš menės,
Ir ne viena – su ja išskubėjo pora tarnaičių:
Aitrė, Pitėjo duktė, ir gražioji Klimenė jautakė.
Visos atbėgo tenai, kur Trojos vartai Skajiškiai.
Čia jau aplinkui Priamą jos rado Pantoją, Timoitą,
Klitiją, Lampą ir Hiketaoną, Arėjo vaikaitį,
Ukaiegoną ir dar Antenorą, vyrus protingus:
Jie čia sėdėjo, kaip senių taryboj, virš vartų Skajiškių
Ir dėl senatvės nebėjo į karą, bet buvo geriausi
Nūn patarėjai; tarsi žiogeliai, kurie prisigūžia
Girioj tarp lapų žalių ir skardžiai be perstojo cirpia, –
Lygiai tokie trojėnų vadai nūn bokšte sėdėjo.

O kai išvydo dabar atėjusią bokštan Heleną,
Vienas kitam pradėjo kuždėti žodžiais sparnuotais:
„Nenuostabu, kad trojėnai ir gražiaauliai achajai
Dėl moteriškės šitos ilgai kovodami vargsta.
Baisiai ji savo grožiu panaši į deives nemirtingas.
Vis dėlto, nors ir graži, tegu plaukia laivais į tėvynę,
Kad nebereiktų nei mums, nei vaikaičiams negandų kęsti.“
Taip jie kalbėjo. Priamas balsu pavadino Heleną:
„Eiki, dukrele miela, arčiau prie manęs atsisėski,
Kad pamatytum pirmąjį vyrą ir gimines mielus.
Tu nekalta juk pati, kaltė čia dievų nemirtingų,
Jie gi įstūmė mane verksmingan karan su achajais.
Man pasakyk, kuo vadinas vardu tas milžinas vyras,
Kas tas achajų karys, taip dailiai nuaugęs, petingas?
Čia dar ne vienas matyt aukštesnis už jį visa galva,
Betgi tokio gražaus ir tokio vyro garbingo
Niekad regėjęs nesu, – kaip tikras karalius atrodo.“
Jam Helena, moterų deivė, atsakė ir tarė:
„Šešurai mielas, gerbiu aš tave ir lygiai bijausi.
Žūti reikėjo geriau, nei paskui tavąjį sūnų
Vykti man čia, pametus vyrą ir giminę visą,
Dukterį, širdžiai taip mielą, ir savo vienmečių draugiją.
Betgi išėjo kitaip, ir šiandien ašarom plūstu.
Nūn pasakysiu aš tau, ko klausi ir ko taip teiraujies:
Tai Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias.
Jis ir karalius puikus, ir pirmas kovotojas ietim.
Dieveris buvo jis man, besarmatei, deja, tik anuomet.“
Taip ji bylojo. Žavėjosi vyru senelis ir tarė:
„Koks tu laimingas, Atreide, užgimęs sėkmei ir džiaugsmui!
Kiek štai achajų jaunų įsakymui tavo paklusnūs.
Teko man Frigijoj būti, šaly vynuogynų plačiųjų,
Aibę ten frigų karių žirgais skrajojant regėjau,
Vyrus Otrėjo mačiau ir Migdono, prilygstančio dievui,

Ten jų didžiausi pulkai ant Sangarijo kranto stovėjo.
Kaip talkininkui, ir man pasisekė būti tarp jųjų
Tuosyk, kai ten amazonės lyg vyrai tikri atžygiavo,
Betgi ir tų nebuvo tiek daug kaip žvitrakių achajų."
Antrą tuomet, Odisėją, pamatęs, senelis paklausė:
„Šitas kas toks, pasakyki dabar, dukrele mieloji.
Už Agamemnoną, sūnų Atrėjo, kurs galva žemesnis,
Bet platesnių pečių ir tvirtesnės krūtinės atrodo.
Guli šalia šarvai ant derlios penėtojos žemės,
Pats gi, kaip avinas koks, herojų gretas jis apeina.
Man jis begal panašus į aviną nekirptavilnį,
Kurs po baltų avelių bandą didžiulę sau vaikšto.
Jam Helena, Kronido gentainė, atsakė ir tarė:
Tas tai herojaus Laerto sūnus Odisėjas daugmintis,
Gimė ir augo jisai Itakėj, kur skardžiai uoloti.
Pilnas visokių klastų ir pirmas visur patarėjas."
Jai išmintingas Antenoras tuosyk atsakė ir tarė:
„Žodžiai tavieji šitie, moteriške – teisybė gryniausia.
Buvo anuomet ir čion atvykęs šviesus Odisėjas
Su Menelaju, Arėjo tarnu, jie tavęs klausinėjo.
Priėmiau juodu gražiai ir savo namuos pamylėjau,
Povyzą jų aš regėjau tuomet ir proto buklumą.
Kai jie abudu kviesti į trojėnų vyriją atėjo,
Kolei stovėjo – pečių platumu Menelajas pranoko,
Bet kai susėdo, jau žymiai oriau Odisėjas atrodė.
O kada ėmė kalbėt ir dėstyti reikalą savo,
Tai Menelajas kalbėjo skubotai, be pertrūkio jokio,
Garsiai ir aiškiai, nors sakė nedaug ir žodį tausojo
Ir nenukrypo į šalį, nors amžiumi buvo jaunesnis.
Tuosyk po jo pakilo kalbėt Odisėjas daugmintis,
Jis pastovėjo nudelbęs akis, lyg žemėn įbedęs,
Ir nei į priekį nė kiek, nei atgal nepajudino skeptro,
Rankoj turėjo ramiai, it būdamas koks bukaprotis,

Ir palaikyt jį galėjai purkšliu ar visišku vėpla.
Bet kai galingu balsu iš plačios krūtinės pratrūko
Žerti žodžius, kaip sniegą žiema kad žeria per pūgą, –
Rungtis su juo mirtingasis nė joks nebūtų valiojęs.
Jau nebestebino mūs Odisėjo neišvaizdumas.
  Trečią Ajantą po jų pastebėjęs, senelis paklausė:
„Kas gi tas kitas achajas, taip dailiai nuaugęs, petingas,
Argo vyrus visus pečiais ir galva pranokstąs?"
  Jam Helena ilgarūbė, moterų deivė, atsakė:
„Šitas Ajantas, kaip milžinas koks, tai mūras achajų.
Idomenėjas toliau kaip dievas tarpu kretiečių
Stovi orus, kretiečių vadai prie jo susitelkę.
Jį Menelajas, Arėjo gentainis, priėmęs ne sykį
Vaišino mūsų namuos kaip mielą svečią iš Kretos.
Ir herojus kitus matau žvitriaakių achajų,
Aš juos visus pažinau ir vardais pasakyti galėčiau.
Betgi dviejų garsingų vardų neranda man akys:
Kastoro, žirgvaldžio didžio, ir kumščiu garsaus Polideuko,
Brolių manųjų tikrų, kuriuos mūs močia pagimdė.
Gal nenorėjo palikt Lakedaimono mūrų mielųjų,
Ar gal atvyko į čia, mariaskrodį laivą paėmę,
Bet su herojais kitais nenori eiti į mūšį,
Gėdos nepakelia jie ir priekaištų, mano pelnytų."
  Taip ji kalbėjo. O juos derlinga penėtoja žemė
Jau Lakedaimone buvo priglaudus, mielojoj gimtinėj.
  Nešė per miestą šaukliai, ko priesaikai šventai reikėjo:
Du ėriuku ir vyno gaivaus, lygumų užauginto,
Ožkailio tvirto maiše, šauklys Idajas turėjo
Porą kraterų dailių su keletu taurių auksinių
Ir, prie senelio priėjęs, žodžius jam šitokius tarė:
„Laomedonto sūnau, atsikelk, tave kviečia didžiūnai
Žirgvaldžių Trojos herojų ir variarūbių achajų
Ten lygumon atvykti, jūs duosite priesaiką šventą.

Nūn Aleksandras ir Menelajas, Arėjo gentainis,
Ietim galingom dėl tos moteriškės kovodami rungsis,
Vienas, katras nugalės, pasiims sau žmoną su turtais.
Taiką padarę kiti ir priesaiką šventą prisiekę,
Trojoj derlingoj galės gyvent, o danajai sugrįžti
Argan, šlovingan žirgais, ir Achajon – grožiu moteriškių.“
Taip jis kalbėjo. Priamas apstulbo, bet liepė kinkyti
Žirgus vežiman dailian, tarnai jo greitai paklausė.
Tuosyk įlipęs tvirtai vadeles įsitvėrė senelis,
O šalia jo vežime Antenoras užėmė vietą.
Tuosyk nuo vartų Skajiškių į lygumą žirgus pasuko.
Kai atvažiavo į aikštę tarp Trojos gretų ir achajų,
Jie iš vežimo išlipo abu į žemę derlingą
Ir vidury tarp Trojos gretų ir achajų sustojo.
Juos pasitiko tuojau Agamemnonas, vadas vyriausias,
Ir Odisėjas daugmintis. Šaukliai garbingieji tuo tarpu
Priesaikai skirtas aukas atgabeno, vyno kraterą
Atmiešė ir vandens užpylė karaliams ant rankų.
Tuosyk Atreidas pastvėrė į ranką peilį didžiulį,
Kurs jam šalia kalavijo makštų karodavo nuolat,
Juo iš avelių galvų pakirpo vilnų ir liepė
Jas padalyti šaukliams tarp achajų ir Trojos didžiūnų.
Tuosyk Atreidas, rankas į dangų Iškėlęs, maldavo:
„Tėve mūs Dzeuse, šlovingas ir didis Idos valdove,
Helijau, viską regįs ir girdįs pasaulyje viską,
Upių ir žemės dievai, ir jūs, kurie plakat ir baudžiat
Žmogų šešėlių šaly už kreivą priesaiką duotą, –
Liudykit mums, kai reikės, ir sergėkit sutartį šventą.
Jei Menelają užmuš įveikęs kovoj Aleksandras,
Jis pasiimti galės tuomet Heleną su turtais,
Mes tada grįšim namo, į laivus mariaskrodžius sėdė.
Jei Aleksandrą nukaut šviesiam Menelajui bus lemta, –
Tuosyk trojėnai Heleną su turtais visais atiduoda

Ir dar sumoka baudą argiečiams, kiek bus nustatyta,
Kad apie tai prisimintų visad ir būsimos kartos.
Jeigu man tos pabaudos nei Priamas, nei sūnūs Priamo
Po Aleksandro mirties geruoju mokėt nenorėtų,
Aš ir toliau nesiliausiu kovot, pabaudos reikalausiu
Ir nesitrauksiu iš čia, kol karo nebūsiu laimėjęs."
Ir per kaklus avelėms variu nemeilingu patraukė,
Tosios sukrito bemat, tirtėdamos kojom, ant žemės
Jau be gyvybės žymių, joms dvasią varis užgniaužė.
Vyną tuomet į taures iš kratero pylė herojai
Ir nuoširdžiai maldavo dievus, nemirštančius niekad.
Tūlas achajų ir Trojos herojų šitaip kalbėjo:
„Dzeuse šlovingas ir didis ir jūs, dievai nemirtingi!
Kas pirmutiniai iš jų šią priesaiką šventą sulaužys –
Leiski, kad smegenys tiems ištikštų kaip šitas štai vynas,
Jiems ir jųjų vaikams, o žmonas kiti pasiimtų."
Taip jie kalbėjo, tačiau jų; maldos neišklausė Kronidas.
Tuotarp Dardano sūnus Priamas prabilo ir tarė:
„Nūn paklausykit, trojėnai ir gražiaauliai achajai!
Grįžti norėčiau aš į Ilioną, vėjams atvertą,
Nes nepakaktų jėgų gimdytojo žvilgsniui regėti,
Kaip mylimasis sūnus kovoja su Menelaju.
Žino Kronidas tiktai ir kiti dievai nemirtingi,
Kam šių herojų dviejų mirtis bus šiandien žadėta."
Ir, aveles įkėlęs, šis dievui prilygstantis vyras
Įkopė pats į ratus ir tvirtai vadeles įsitvėrė,
O šalia jo vežime Antenoras užėmė vietą,
Šitaip abudu atgal Ilionan sugrįžo netrukus.
Hektoras, vienas Priamo sūnų, ir šviesus Odisėjas
Dvikovai vietą pirmiau atmatavo, tuosyk, paėmę
Šalmą varinį, sudėjo į jį ir išpurtino burtą,
Kas pirmutinis turės variaiešmę ietį paleisti.
Meldės tuo tarpu kariai, rankas į dangų pakėlę.

Tūlas achajų ir Trojos herojų šitaip kalbėjo:
„Dzeuse, kuris nuo Idos valdai, šlovingas ir didis!
Kas iš tų vyrų yra mūs vargų kaltininkas tikrasis,
Duoki, kad žūtų tasai ir į Hado namus iškeliautų,
Mums tu sustiprinki taiką ir priesaikos laikymą šventą.“
Taip jie kalbėjo. Atgal nusigręžęs papurtino šalmą
Hektoras spinduliuotšalmis, ir Pario burtas iškrito.
Žemėj susėdo visi pagrečiui, kur stovėjo kiekvieno
Tvirtakanopiai žirgai ir gulėjo šarvai gražiaraščiai.
O gražiaplaukės Helenos vyras, šviesus Aleksandras
Vilkosi tučtuojau margais drabužiais variniais.
Vario aulus ant blauzdų užsimovęs suveržė standžiai
Balto sidabro dailiausiom sagtim, pritaisytam iš šonų.
Žibančius šarvus tuomet užsitraukė sau ant krūtinės,
Jie Likaono buvo, jo brolio, ir tiko jo ūgiui;
Ir kalaviją, sidabrais dabintą, pasvėrė per petį,
Aštrų, varinį, be to, dar skydą didžiulį ir tvirtą;
O ant galingos galvos užsivožė šalmą dailiausią
Su ašutų kuodu, kuris plevėsavo pasviręs;
Ir pagaliau įsitvėrė ietį, pritaikytą rankai
Ir Menelajas, Arėjo gentainis, šitaip ginklavos.
Kai jau kaip reikiant abu savo pusėje apsiginklavo,
Žengė į tarpą tuomet tarp achajų ir Trojos herojų,
Žvilgsniais rūsčiais verdami, net šiurpas ėjo per kūną
Žirgvaldžiams Trojos herojams ir gražiaauliams achajams.
Jiedu sustojo abu tiksliai atmatuotoje vietoj,
Rankose ietis mosavo ir pyko vienas ant kito.
Ir Aleksandras tada ilgaiešmę ietį paleido,
Toji pataikė Atreidui į vidurį skydo didžiulio,
Vario tačiau neprakirto, ir jos viršūnė sulinko
Į tvirtasluoksnį skydą. Po jo Menelajas šviesplaukis
Savąją ietį pakėlė, maldaudamas tėvą Kronidą:
„Dzeuse valdove! Padėk Aleksandrą šviesų nubausti,

Tiek man jis pikta padarė, nuo mano rankos težūna,
Idant ir tie, kas po mūsų gyvens, kiekvienas bijotų
Bloga daryt šeimininkui, kurs priėmė jį ir mylėjo."
Ir užsimojęs smagiai ilgaiešmę ietį paleido,
Ji Priamidui pataikė į vidurį skydo didžiulio.
Ietis galinga kiaurai išlindo pro žibantį skydą,
Šarvus, margai išrašytus, aštria viršūne prakirto
Ir prie paslėpsnio žemai praplėšė švelnų chitoną.
Tik pašokėjęs atgal giltinės Priamidas išvengė.
Stvėrė Atreidas tuomet kalaviją, sidabrais dabintą,
Atsivedėjo ir juo į šalmo skiauterę smogė.
Trūkęs keliais gabalais, kalavijas iškrito iš rankos.
Tuosyk, į platųjį dangų pažvelgęs, Atreidas sušuko:
„Dzeuse, mus tėve! Nėra dievų, už tave nedoresnių.
Štai Aleksandrą tariaus už darbą niekingą nubausiąs,
Bet kalavijas rankoj sudužo, o ietį galingą
Veltui paleidau iš rankų ir jam nepataikiau kaip reikia."
Šoko Atreidas prie jo, pastvėrė už šalmo kuoduoto
Ir apsigręžęs jį vilko prie gražiaaulių achajų.
Pakaklę gležną tam smaugė margai išrašytas dirželis,
Sumegztas po smakru, kad šalmas nukrist negalėtų.
Būtų jį taip atsitempęs ir amžiną šlovę sau pelnęs,
Jeigu Kronido duktė Afroditė nebūtų pamačius
Ir nutraukusi diržą iš odos jaučio nudobto.
Taigi galingoje rankoj vien dykas šalmas beliko,
Ir Menelajas smagiai jį papurtė ir sviedė iškėlęs
Link gražiaaulių achajų, o tie jį bekrintant pagavo.
Pats pasisuko atgal ir stvėrė ietį varinę
Sūnui Priamo nukaut, bet tą Afroditė pagrobė
Staigiai, kaip gali dievai, ir, debesiu rūko apgaubus,
Parnešė vėl miegamajan, gardžių smilkalų prikvėpintan.
Tuosyk pati nuskubėjo pakviest gražiaplaukės Helenos.
Rado ją bokšte aukštam, būry ilgarūbių trojėnių,

Patempė jai ranka už drabužio, kvapaus kaip nektaras,
Ir atsigręžusiai tarė, verpėja sena pasivertus, –
Ta Lakedaimone jai kitados pas vyrą gyvenant,
Verpdavo vilnas gražias ir ją širdingai mylėjo.
Ja pasivertus dabar, prabilo šviesi Afroditė:
„Eiki tuojau namo, Aleksandras prašė pakviesti.
Jis miegamajame ten, dailiojoj tekintoj lovoj,
Spindi ir veido grožiu, ir drabužio, tikrai pasakysi,
Kad ne iš dvikovos grįžo su milžinu tuo, bet į šokį
Ruošiasi eit ar, grįžęs iš jo, pailsėt atsisėdo."
Taip ji kalbėjo. Krūtinėj širdis pašoko Helenai,
Bet ji pamatė tuojau Afroditės gražųjį kaklą.
Geidulio pilnas krūtis bei karščiu liepsnojantį žvilgsnį
Ir, sudrebėjus visa, vardu pavadino ir tarė:
„O prakeiktoji! Tu vėl panorėjai mane suvilioti?
Vesi turbūt dabar į turtuos skendinčią pilį
Frigijon kur tolimon ar Meonijos žemėn žavingon,
Jei kas mirtingų žmonių ir ten brangus tau be galo?
Juk Menelajas nūnai, Aleksandrą šviesų nuveikęs,
Nors nebemielą, mane parsivežt norės į tėvynę.
Rasi dėl to atėjai, širdy sugalvojusi klastą?
Eik ir sėdėki prie jo, dievams pasitrauki iš kelio
Ir nebemindžiok daugiau tu savo kojom Olimpo,
Dūsauk per amžius su juo ir sergėk jį meiliai,
Kolei jis teiksis tave padaryti žmona ar verge.
Aš jau nebeisiu tenai, man būtų gėda didžiausia,
Ir nebešildysiu patalo jam, nes visos trojėnės
Juoktųsi tik iš manęs, ir skausmo širdy man pakanka."
Jai Afrodite šviesi, užsirūstinus smarkiai, atsakė:
„Kvaiše, neerzink manęs, kad nenusigręžčiau supykus.
Tiek aš tavęs galėsiu nekęst, kiek šiandien mylėjau.
Didžią rūstybę vienų ir kitų mokėsiu sukelti:
Trojos herojų ir lygiai achajų, ir gausi tu žūti."

Pabaigė ji. Helena, Kronido gentainė, pabūgo
Ir, balčiausia skraiste apsisiautusi, tyliai pakilo,
Kad nepajustų trojėnės, ir paskui deivę išėjo.
Kai jos pasiekė abi Aleksandro rūmus gražiuosius,
Greitai prie savo darbų tarnaitės visos išlakstė,
O Helena šviesi į miegamą aukštą nuėjo.
Krasę paėmusi tuoj saldžiašypsnė graži Afroditė
Atnešė jai pati ir prieš Aleksandrą pastatė.
Sėdosi jon Helena, duktė aigidvaldžio Dzeuso,
Žvilgsnį nukreipus šalin, ir rūsčiai prabilo į vyrą:
„Tu iš kovos pasprukai. O kad būtum galą ten gavęs!
Žuvęs nuo rankos žmogaus, kurs buvo man vyras kadaise!
Gyreis ne kartą, kad už Menelają, Arėjo gentainį,
Kumščio galybe, jėga ir ietimi tu pranašesnis.
Eiki dabar ir kviesk Menelają, Arėjo gentainį,
Stoti į dvikovą vėl, bet aš to daryt nepatarčiau:
Būtų kvailystė tikra tau prieš Menelają šviesplaukį
Eiti į kovą vienam ir kautis, kiek išneša jėgos.
Kristum negyvas tuojau nuo ieties jo galingosios."
Jai atsakydamas, Paris prabilo ir tarė maloniai:
„Žodžiais piktais širdies man, žmona, tu neužgaulioki.
Nūn Menelajas, tiesa, ir Atėnė paėmė viršų,
Kitkart įveiksiu aš jį, ir mums gi dievai bus malonūs.
Taigi sugulkim geriau ir meile abu pasidžiaukim.
Niekad man geismas širdies nebuvo užtvindęs taip smarkiai,
Netgi tą dieną, kai aš laivais mariaskrodžiais bėgau
Iš Lakedaimono mielo, tave su savim pasiėmęs,
Ir kai Kranajos saloj mus pirmąsyk meilė sujungė, –
Kaip aš liepsnoju dabar, saldaus pageidimo užlietas."
Greit jis į patalą žengė. Žmona nesitraukė nuo jojo.
Taigi ilsėjos abu jie dailiai tekintoj lovoj.
Tarsi laukinis žvėris Atreidas lakstė po minią,
Gal pamatys kur nors Aleksandrą, gražų kaip dievą.

Niekas trojėnų tačiau nei jų talkininkų garsingų
Pario narsiam Menelajui parodyt dabar negalėjo.
Niekas nebūtų jo slėpęs iš meilės, jei būtų kas matęs:
Buvo įgrisęs visiems ne mažiau už giltinę juodą.
Tuosyk prabilo į juos Agamemnonas, vadas vyriausias:
„Trojos herojai, dardanai ir talkininkai, klausykit!
Pergalę gavo turbūt Menelajas, Arėjo gentainis.
Taigi argietę Heleną su jos brangenybėm ir turtais
Mums atiduokit ir baudą, be to, sumokėkit kaip reikia,
Kad apie tai prisimintų visad ir būsimos kartos.“
Šitaip kalbėjo Atreidas, jam pritarė sūnūs achajų.

Ketvirtoji giesmė

PRIESAIKOS SULAUŽYMAS. AGAMEMNONAS APŽIŪRI KARIUOMENĘ

Tarės tuo tarpu dievai, patogiai susėdę pas Dzeusą
Menėje, auksu grįstoj. Skaisti patarnautoja Hebė
Pilstė nektarą visiems, o jie viens kitam į sveikatą
Kėlė taures auksines ir žvelgė į Trojos tvirtovę.
Tuosyk atėjo Kronidui į galvą paerzinti Herą,
Taigi jis žodžiais kandžiais su pašaipa ėmė kalbėti:
„Dvi užtarėjos iš deivių garbingų yra Menelajui:
Argo globėja Hera ir Alalkomeniškė Atėnė.
Betgi jos sėdi abi ir, iš tolo žiūrėdamos tyliai,
Džiaugiasi juo. O anam saldžiašypsnė, graži Afroditė
Teikia pagalbą visad ir giltine kreipia į šalį.
Štai kad ir šiandien išgelbėjo Parį, kai tarėsi žūsiąs.
Aišku tačiau: viršus Menelajo, Arėjo gentainio.
Turim nutarti galop, kaip reikalą šį sutvarkyti:
Baisųjį karą galbūt ir kruviną kovą iš naujo
Leisim pradėt ar draugystę tarp jų ir meilę įvesim?
Jei malonu tai būtų visiems ir miela iš tikro,
Vėl suklestėt galėtų pilis karaliaus Priamo,
O Menelajas atgautų tuomet argietę Heleną.“
Taip jis kalbėjo. Pykčiu nesitvėrė Hera ir Atėnė.
Jiedvi sėdėjo greta ir pikta galvojo trojėnams.

Laikė prikandus liežuvį Atėnė ir nieko nesakė,
Norint piktumas baisus ją ėmė, ji širdo ant tėvo.
Savo rūstybės Hera suvaldyt neįstengė ir tarė:
„O tu beširdis Kronide! Ką čia sugalvojai kalbėti?
Nori jau niekais paverst ir be vaisių palikti mūs triūsą?
Prakaitą lieju, plūktuos, žirgai nusivarė belakstant
Rinkti karių, kad Priamas ir jo vaikai pasibaigtų.
Ryžkis! Tačiau žinok: ne visi dievai tau pritarsim.“
Jai, atsiduses giliai, debesų atvarytojas tarė:
„O nelaboji! Ką tau Priamas ir sūnūs Priamo
Bloga padarė kada, jog taip be perstojo stengies
Iš pamatų išgriaut Iliono didžią tvirtovę?
Jei, pro vartus įsiveržus kaip nors, pro mūrus aukštuosius,
Gyvą galėtum suėsti Priamą ir sūnus Priamo
Draug su trojėnais visais, – tuomet gal pyktis praeitų.
Kaip tu sau nori, daryk. Tik šitokis nesutarimas
Kad nepavirstų kada dideliais kivirčais tarp mūsų.
Štai pasakysiu aš tau, o tu įsidėki į širdį:
Lygiai ir man kai pyktis užeis paimt ir išgriauti
Kokį nors miestą, kur tau maloniausi žmonės gyvena, –
Mano rūstybės, žiūrėk, nemaldyki ir leiski man siausti,
Kaip ir aš tau kad leidžiu dabar, nors širdis prieštarauja.
Kiek po žvaigždėtu dangum ir viską reginčia saule
Žemėj gyvenantys žmonės yra sau miestų pristatę,
Manajai širdžiai brangiausias visų Ilionas šventasis,
Senas Priamas ir narsūs kariai variaiečio Priamo.
Aukurui mano tenai niekados aukų nepristinga,
Vyno ir kvapo gardaus: tai mano dalis garbingoji.“
Dzeusui atsakė tuomet Hera, valdovė jautakė:
„Trys brangesni už viską yra man miestai pasauly:
Argas, po Argo Sparta, po šios plačiagatvė Mikėnė.
Juos ir išgriauk, kai tavo širdis ko nors užsirūstins.
Jų neužstosiu tikrai ir tau nesipriešinsiu niekad.

Jei ir mėginčiau užtart ir griauti tau jų neleisčiau,
Nieko laimėt nevaliočiau: tu daug už mane galingesnis.
Reikia tačiau, kad ir mano vargai nenueitų per nieką,
Deivė ir aš, ir mano tėvai tie patys kaip tavo,
Aš gi vyriausia duktė gudraminčio Krono šeimynoj,
Viena, pirmagimė aš, o antra, esu aš teisėta
Tavo žmona, o tu juk visų nemirtingų valdovas.
Bet jau pakaks, geriau viens kitam nusileiskim abudu,
Lygiai aš tau, kaip tu man, ir kiti dievai nemirtingi
Pavyzdžiu mūsų paseks. O Atėnei tuojau įsakyki
Lėkti kautynių laukan prie achajų ir Trojos herojų
Ir prikalbėti trojėnus, kad jie achajus garbinguosius
Mūšin įtrauktų pirmi ir sulaužytų priesaiką šventą."
   Taip ji kalbėjo. Žmonių ir dievų visų tėvas paklausė
Ir į Atėnę tuoj kreipės, sakydamas žodžiais sparnuotais:
„Skriski kautynių laukan, kur achajai ir Trojos herojai,
Ir prikalbėki trojėnus, kad jie achajus garbinguosius
Mūšin įtrauktų pirmi ir sulaužytų priesaiką šventą."
   Tuo tik pakurstė labiau ištroškusią karo Atėnę,
Ir nuo Olimpo viršūnių ji tuoj pasileido it vėjas.
Kaip gudraminčio Krono sūnus kad šviesiąją žvaigždę
Siunčia karių pulkams ar esantiems jūroj kaip ženklą,
O nuo žvaigždės į šalis baisybė žiežirbų skrenda, –
Lygiai taip skrido dabar Paladė Atėnė į žemę
Ir nusileido į minią, net perbėgo šiurpas per kūnus
Žirgvaldžiams Trojos herojams ir gražiaauliams achajams.
Tūlas, regėdamas tai, kalbėjo savo kaimynui:
„Karas turbūt prasidės ir baisios kautynės iš naujo,
Nors gal vieniems su kitais ir taiką leis padaryti
Dzeusas Kronidas, taikos tarp žmonių ir karo davėjas."
   Šitaip kalbėjo kai kas iš achajų ir Trojos herojų.
Deivė trojėnų pulkan įsimaišė, kariu pasivertus,
Laodoku, Antenoro sūnum, šauliu galinguoju,

Ir klausinėjo, kur rasti Pandarą jai, gražų kaip dievą.
Ji Likaono sūnų beydį ir tvirtą atrado
Stovint prie savo narsiųjų pulkų tarp karių didžiaskydžių,
Ėjusių žygin su juo nuo Aisepo upės srauniosios,
Ir, atsistojus šalia, prabilo žodžiais sparnuotais:
„Ar paklausysi manęs, Likaono sūnau prakilnusis?
Drąsą sukaupk ir paleisk Menelajui greitąją strėlę,
Tau bus šlovė, ir pelnysi trojėnų visų dėkingumą,
O už visus dėkingesnis tau bus Aleksandras karalius.
Tu pirmučiausia iš jo ir dovaną gausi gražiausią,
Jei pamatys Menelają, Arėjo gentainį, Atreidą,
Užmuštą tavo strėlės ir ant liūdnojo laužo užkeltą.
Taigi pašauk Menelają, kurs pergale garbę laimėjo.
Tik pasimelsk pirmiau Apolonui Likiečiui gražlankiui
Ir pažadėk avinų pirmagimių jam hekatombę
Gausią sudėti, kai grįši namo į šventą Dzelėją."
   Taip jam kalbėjo Atėnė ir širdį įtikino paiką.
Stvėrė jis lanką tuojau, iš ožio ragų padarytą,
Ožio greitkojo laukinio, kurį, į paširdžius kliudęs,
Kopiantį nuo uolos, slapta prisitaikęs iš tolo
Kartą nušovė jis pats. Ožys aukštielninkas krito.
Puošė jo galvą ragai šešiolikos sprindžių ilgumo.
Lankadirbys, nušveitęs abu ir draugėn sukabinęs,
Kilpinio to galus padabino antgaliais aukso.
Šitą nūn lanką šaulys, tvirtai atsirėmęs į žemę,
Įtempė, o draugai, skydus atstatę, jį dengė,
Kad neužpultų pirmiau narsieji sūnūs achajų,
Kolei jis strėlę pakis Menelajui, Arėjo gentainiui.
Dangtį strėlinės nuvožęs, šaulys išsiėmė strėlę,
Niekad neleistą, sparnuotą, juodųjų skausmų kaltininkę,
Ir ant stygos uždėjo tuojau plunksnotąjį galą,
Melsdamos į Apoloną Likietį sidabralankį
Ir pažadėjęs avių pirmagimių jam hekatombę,

Kai tik sugrįš namo į šventąjį miestą Dzelėjos.
Jautodės stygą ir kotą strėlės įsitvėręs, jis tempė,
Kolei krūtinę pasiekė styga, o strėlgalis lanką.
O kada riestąjį lanką jau įtempė kiek tik valiojo,
Garsiai suskambo styga, strėlė aštriagalė pašoko
Ir zvimbdama nuskriejo tiesiog į vidurį pulko.
Bet, Menelajau, tavęs laimingieji dievai neapleido,
O pirmutinė Kronido duktė, laimikio davėja.
Ji, atsistojusi prieš, greit atrėmė strėlę skausmingą
Ir ją nuvijo nuo kūno herojaus, kaip motina veja
Musę nuo kūdikio savo, kad miego saldaus netrikdytų.
Strėlę ji pakreipė ten, kur sąsagos diržo auksinės
Jungės draugėn ir buvo šarvų dar dvigubas sluoksnis.
Kliudė karčioji strėlė į juosmenį, suveržtą standžiai,
Ir, prasiskverbus kiaurai pro dailiai išmargintą diržą,
šarvus prakirto puošniuosius ir pošarvio juostą vilnonę,
Šią jis dėvėjo kūnui pridengt ir apsaugot nuo iečių,
Jam tai padėjo ne sykį. Bet šiandien praplėšė tą juostą
Ir, kiek pasiekė, strėlė įsmigo į odą herojui.
Iš padarytos žaizdos ištryško kraujas pajuodęs.
Tarsi drambliakaulį baltą dažais kad nudažo raudonai
Motė meonė ar karė ir kamanas žirgo papuošia, –
Guli jos menėj paskui, ir raitelis dažnas norėtų
Pats pažibėti jomis, tačiau tik karaliui toks daiktas:
Papuošas žirgui drauge ir pasididžiavimas vyrui, –
Lygiai taip kraujas dabar tau šlaunis, Menelajau, nudažė
Su raumeningom blauzdom ir užkulniais, minančiais žemę.
Apmirė tuoj širdis Agamemnonui, vadui vyriausiam,
Liejantis iš žaizdos pajuodusį kraują išvydus.
Apmirė ir Menelajui pačiam, Arėjo gentainiui,
Bet, pastebėjęs lauke tebekyšantį užbarzdį aštrų,
Vėl atsigavo jisai, ir drąsa pargrįžo į širdį.
O Agamemnonas tik suvaitojo ir tarė, iš baimės

Broliui už rankos pastvėręs (drauge suvaitojo ir vyrai):
„Broli mielasis! Šita sutartim tau atnešiau mirtį,
Vienišą už achajus pastatęs kovot su trojėnais.
Užmušė jie tave ir priesaiką šventą sumindė.
Veltui tačiau nepraeis nei ji, nei kraujas avelių,
Nei kad ją laistėm vynu ir draugiškai dešinę davėm.
Jei Olimpietis dabar jų priesaikos mums neįvykdys,
Jos nepamirš vėliau, ir brangiai jie gaus sumokėti:
Galvas savąsias padės, vaikus ir žmonas praradę.
Man tai nujaučia širdis ir protas sako aiškiausiai.
Kartą ateis diena, kai žus Ilionas šventasis,
Žus ir Priamas drauge, ir žmonės karingi Priamo.
Dzeusas Kronidas, aukštai danguje viešpataująs valdovas,
Virš jų galvų dar pats papurtins baisią aigidę,
Priverstas šios klastos: nepaliks nepadaręs tam galo.
Betgi man skausmas baisus nerims dėl tavęs, Menelajau,
Jeigu tu mirsi, dienas, likimo skirtas, pabaigęs.
Grįžčiau su gėda tuomet į taip išsiilgtąjį Argą,
Vos tik achajai dabar prisimins vėl tėviškės šalį,
Tuo padarytume džiaugsmą Priamui ir Trojos herojams:
Liktų gi jiems Helena. O tavo kaulai pus žemėj,
Gulinčio Trojos laukuos, nebaigus žygio pradėto.
Tūlas trojėnas galbūt, puikybės pilnas, šaipysis,
Trypdamas kapą apleistą garsaus Menelajo herojaus:
„O, kad visad Agamemnono pyktis taip pasibaigtų,
Kaip štai dabar, achajų karius atvedusiam, baigės:
Gavo sugrįžti namo į mielą tėviškės šalį
Savo dykais laivais, Menelają narsų palikęs."
Taip pasakys kai kas. Mane žemė geriau tepraryja."
Jį suramindamas, tarė tuomet Menelajas šviesplaukis:
„Būki ramus ir achajų karių taip baisiai negąsdink.
Man čia pataikė strėlė į vietą nepavojingą,
Blizgantis diržas ją kiek sulaikė ir buvęs po juoju

Šarvas bei pošarvio juosta, kurią man kalviai padarė."
Broliui atsakė tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias:
„O kadgi būtų, kaip tu čia sakai, Menelajau mielasis!
Žaizdą gydovas turės apžiūrėti ir vaistų geriausių
Tuosyk pridės, kad greičiau skausmus tau sumažintų juodus."
Tuosyk Taltibiją, dievišką šauklį, pakvietęs įsakė:
„Bėki, Taltibijau, greit ir čion Machaoną pakvieski,
Sūnų Asklepijo seno, garsaus beydžio gydovo,
Te Menelają apžiūri, achajų narsųjį vadą,
Jį kaži koks šaulys strėle pašovė iš lanko,
Trojos herojus ar likas, dėl to jam garbė, o mums vargas."
Taip jis kalbėjo. Šauklys tuojau jo žodžio paklausė
Ir nuskubėjo tuojau pro gretas variarūbių achajų,
Dairės visur Machaono herojaus. Pažino, suradęs
Stovintį tarp tvirčiausių greitų didžiaskydžių herojų,
Ėjusių žygin su juo iš žirgais pagarsėjusios Trikės,
Ir, atsistojęs šalia, jam tarė žodžiais sparnuotais:
„Asklepiadai! skubėk, tave Agamemnonas šaukia,
Kad Menelają tu apžiūrėtum, narsųjį vadą,
Jį kaži koks šaulys strėle iš lanko pašovė,
Trojos herojus ar likas, dėl to jam garbė, o mums vargas."
Taip jis kalbėjo. Širdis Machaonui krūtinėj pašoko,
Ir nuskubėjo abu pro pulkus plačiuosius achajų.
O kai atbėgo į vietą, kur jų Menelajas šviesplaukis
Sužeistas laukė (aplink stovėjo ratu susirinkę
Patys narsieji vadai, vidury Menelajas kaip dievas), –
Griebėsi traukt Machaonas strėlę iš papuošto diržo,
Betgi ją laikė giliausiai susmigę užbarzdžiai aštrūs.
Atsegė jis susipratęs tuomet jo žibantį diržą,
Šarvus ir pošarvio juostą, kurią jam kalviai padarė,
Žaizdą gerai apžiūrėjęs, karčiosios strėlės padarytą,
Iščiulpė kraują iš jos, po to pridėjo žolelių
Skausmui raminti, duotų jam tėvo bičiulio Cheirono.

Dar tebetvarstant žaizdas narsingo kovoj Menelajo,
Ėmė jau pult achajus trojėnų gretos skyduotos.
Stvėrė ir tie ginklus ir atsiminė kautis gebėję.
Tuosyk galėjai regėt Agamemnoną šviesų nesnaudžiant,
Nelendant užu kitų ir nebijant stoti į mūšį:
Šoko, skubėjo kovon, padarančion vyrą šlovingą.
Žibantį variais vežimą į šalį metė ir žirgus,
Šniokščiančius laikė abu, į šoną kiek pavažiavęs,
Eurimedontas, sūnus Ptolemajo, Peirajo vaikaitis.
Liepė mat jam laikytis arti, jei kartais pavargtų
Kojos belakstant ir tokią daugybę karių berikiuojant:
Vaikščiojo pėsčias Atreidas, herojų gretas apžiūrėjo
Ir, ką danajų greitžirgių kovon besiveržiant pamatė,
Drąsino tuos sustoję̨s ilgiau, kalbėdamas šitaip:
„Argo herojai! Tiktai nepameskite narso audringo.
Tėvas Kronidas negali juk būt apgavikų globėjas,
Kas pirmutiniai išdrįso sulaužyti priesaiką šventą,
Tų vanagai draskys ataušti nespėjusius kūnus.
O mylimąsias jų žmonas drauge su vaikais mažamečiais
Mes išsivešim laivais, kai jų tvirtovę paimsim.“
Jeigu pamatė karius, privengiančius kruvino mūšio,
Tuosius vainojo ir barė, rūsčių negailėdamas žodžių:
„O pagyrūnai argiečiai, ištižėliai, kaip jums ne gėda?
Ko gi čia stovit ir vėpsot visi nusigandę, kaip stirnos,
Kai, nusilakstę perdien po platų lauką, pavargsta
Ir būreliu sustoja: drąsos jų širdy nė trupučio.
Vėpsote šitaip ir jūs sustoję ir neinat į kovą.
Laukiate gal, kol trojėnai ateis ligi vietos, kur ilsis
Mūs gražiavairiai laivai ant kranto marių pilkųjų,
Kol pamatysite jūs, ar mums ranką išties Kronionas?“
Šitaip tvarkydamas juos, pulkus ligi vieno apėjo.
Sveikino ir kretiečius, kurių gausinga rinktinė,
Narsųjį Idomenėją apspitusi, ruošės į kovą.

Idomenėjas, kaip šernas smarkus, rikiavo pirmąsias,
O Merionas falangas kitas, pastatytas į galą.
Juosius regėdamas, džiaugės Atreidas, vadas vyriausias,
Ir maloningus žodžius pasakė Idomenėjui:
„Idomenėjau! tave iš visų greitažirgių achajų
Ir kovoje labiausiai gerbiu, ir už darbą kitokį,
Kaip ir puotoj, kur argiečių vadai žymiausi suėję
Miešia dailiam kratere sau seną purslojantį vyną,
Ir, kai visiems kitiems mūs garbiniuotgalviams achajams
Saikas paskirtas, tavoji taurė pilnintelė nuolat,
Lygiai kaip mano, ir geriam abu, kiek širdis pageidauja.
Taigi į kovą dabar, ir vertas savęs pasirodyk!"
Idomenėjas, kretiečių vadas, atsakė ir tarė:
„Mielas Atreidai! Aš tau visada nepamainomas draugas
Būsiu kaip buvęs, nes taip pažadėjau su priesaika tvirta.
Eiki geriau, paragink kitus achajus garbiniuotus,
Greitai pradėkime kovą, nes duotąjį žodį sulaužė
Trojos herojai. Dėl to jų laukia mirtis ir nelaimės,
Kad pirmutiniai dabar išniekino priesaiką šventą."
Taip jis kalbėjo. Linksma širdimi pasitraukė Atreidas
Ir prie Ajantų priėjo ir jų gausingų rinktinių.
Ruošės į kovą abu su pulkais pėsčiųjų herojų.
Kai nuo aukštos uolos ožkaganis kartais pamato
Debesį juodą atūžiant su šėlstančiais vėjais iš jūros
(Jam debesis juodžiau už degutą atrodo iš tolo,
Einantis virš vandenyno ir nešantis audrą galingą),
Sudreba visas iš baimės ir gyvulius gena į olą, –
Taip su Ajantais dabar į kruviną kovą žygiavo
Dzeuso augintų karių kaip debesys tamsios falangos,
Skydais plačiais pasišiaušę ir ietimis variaviršūnėm.
Džiaugės, regėdamas jas, Agamemnonas, vadas vyriausias,
Taigi sušuko linksmai, sakydamas žodžiais sparnuotais:
O jūs Ajantai mieli, vadai variarūbių argiečių!

Raginti jūsų nereiks, ir įsakymo jokio neduosiu,
Patys priminkit kariams, kad stotų narsiai į kovą.
O kad Kronidas, mūs tėvas, Atėnė, šviesus Apolonas
Tokį narsumą kovot visiems įkvėptų į širdis!
Tuosyk sugriūtų kaipmat Priamo pilis galingoji,
Neatsilaikius prieš mūsų ginklus ir davus mums grobio."
Šitai pasakęs, paliko abu ir tolyn nuskubėjo.
Nestorą nūn susitiko, gražbalsį kalbėtoją Pilo,
Rengiantį savo pulkus ir prašantį drąsiai kovoti.
Chromijas buvo prie jo, Alastoras ir Pelagontas,
Haimonas baisiai galingas ir vyrų valdovas Biantas.
Raitelius ir vežimus su žirgais jis prieky pastatė,
Tiesiai už jų išrikiavo visus, kas buvo narsiausi,
Idant jie priedanga būtų, bailiuosius į vidurį spietė,
Kad, jei kuris nenorės, kiti pastūmėtų į mūšį.
Raiteliams pirm nei kitiems įsakymą davė ir liepė
Žirgus laikyti tvirtai ir iškart nesigrūsti į krūvą.
„Niekas, mokėjimu joti ir savo narsa pasikliovęs,
Vienas tegu nestoja kovon su Trojos herojais
Ir iš gretų nesitraukia: kitaip per silpni pasijusit.
O važiuotas, kai priešo dviračiai lekia pro šalį,
Ietimi turi jį smogti, tai būdas, visų pripažintas.
Taip tik ir mūsų tėvai tvirtovių griaudavo mūrus,
Tokią pat drąsą širdy ir tokį turėdami protą."
Šitaip kautynių laukuos prityręs senelis juos mokė.
Matė ir džiaugėsi tuo Agamemnonas, vadas vyriausias.
Kreipės į jį todėl ir sakė žodžiais sparnuotais:
„Mielas tėveli! Kaip tau širdis tarnauja krūtinėj,
Kadgi ir kojos tarnautų ir jėgos būtų kaip jauno!
Bet, kaip visus, ir tave jau lenkia senatvė. Kas kitas
Tevadovauja kariams, o tu su jaunaisiais sau būki."
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Mielas Atrėjo sūnau! Ir aš pats norėčiau toks būti

Kaip tuo metu, kai Ereutalioną šviesų nukoviau.
Betgi dievai žmonėms ne viską duoda iš karto.
Tuosyk aš jaunas buvau, o šiandien atėjo senatvė.
Vis dėlto aš su raiteliais būsiu ir jiems vadovausiu
Žodžiais ir patarimu: šventa tai priedermė senių.
Ietis telaido sau jaunesnieji, kurių dar nespaudžia
Metų našta ir kurie tvirtai jėgomis pasikliauja."
Taip jis kalbėjo. Linksma širdimi pasitraukė Atreidas.
Žirgvaldį greit Menestėją atrado, sūnų Petėjo,
Tvarkantį sau atėniečių gretas, pagarsėjusias mūšiuos.
O netoliese nuo jų Odisėjas daugmintis sustojo
Su kefalėnų pulkais, nebijančiais eiti į kovą.
Ramūs stovėjo kariai, negirdėję dar šaukiant į mūšį,
Nes dar visai neseniai tebuvo sujudę achajų
Ir žirgavaldžių trojėnų falangos. Todėl jie ramiausiai
Nūn stoviniavo ir laukė, kol kitas sparnas achajų
Pulti trojėnus pradės, padarydamas pradžią kautynių.
Taip juos pamatęs, tuojau Agamemnonas rūstauti ėmė,
Kreipės į juos piktai ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Seno Petėjo sūnau, dievų auginto karaliaus,
Ir pagarsėjęs gudrybėm baisiom, tu piktas klastūne!
Ko gi čia stovit, kovos vengdami, ir kitų vis telaukiat:
Jum priderėtų labiau tarp eilių pirmutinių stovėti
Ir nebijoti kovos, kur ji kunkuliuoja karščiausiai.
Aš gi į puotą kviečiu visuomet jus pirmus abudu,
Kai pamylėti vadams surengiame vaišes achajai.
Tuosyk keptos mėsos privalgote sočiai gardžiausios
Ir sklidinom taurėm geriausio atsigeriat vyno.
Nūngi smagu žiūrėt, kaip dešimt kuopų achajų
Kaunasi jūs akyse kalavijais vario beširdžio."
Jam, pažiūrėjęs skersom, Odisėjas daugmintis atsakė:
„Mielas Atreidai! Koks žodis pro tvorą dantų tau prašoko?
Kaip tu sakai, jog vengiam kovos? Juk vos tik achajai

Stosim į kruviną mūšį su valdančiais žirgus trojėnais,
Tu pamatysi, jei nori ir jei tau rūpi iš tikro,
Kaip Telemacho tėvas su žirgvaldžiais Trojos herojais
Kausis pirmojoj gretoj. Niekus nukalbėjai šį kartą."
Nusišypsojo tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias,
Jį taip supykus pamatęs, ir greitai pakreipė kalbą:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
Nei aš baruosi rimtai, nei kokį įsakymą duodu.
Puikiai žinau: širdis tavojoj krūtinėj ir protas
Man palankus visad, nes esame mudu vienminčiai.
Eiki dabar, vėliau pataisysim, jei kas pasakyta
Šiandien ne taip, tegu dievai tai niekais paverčia."
Šitai pasakęs, paliko abu ir tolyn nuskubėjo.
Čia Diomedą narsuolį, Tidėjo sūnų, užtiko
Stovintį prie žirgų ir karo dviračių tvirtųjų.
O šalia jo Kapanėjo sūnus Stenelas stovėjo.
Rūstavo ir ant jo Agamemnonas, vadas vyriausias,
Taigi prabilo dabar, sakydamas žodžiais sparnuotais:
„Ko čia, Tidėjo sūnau, narsiausio žirgvaldžio vyro,
Bailiai slapstais ir dairaisi spragos, kur sprukt iš kautynių.
Tėvas Tidėjas drebėt ir dairytis kaip gyvas nemėgo,
Bet už mieluosius draugus su priešais kovėsi narsiai.
Šitaip man sakė, kas matė jį mūšy. Aš pats neregėjau
Ir nebuvau, bet, sako, už jį narsesnio nebuvę.
Buvo jisai, tik be karo, kadais į Mikėnę atvykęs,
Ir Polineikas su juo, kaip svečiai, samdyti kareivių,
Kas panorėtų kovot prieš Tebės mūrus šventuosius.
Prašė abudu tuomet jiems duoti gerų talkininkų.
Duoti Mikėnė norėjo, sutikę daryti, ko prašė,
Betgi sukliudė Dzeusas, parodęs ženklą lemtingą.
Jiedu išėję tada ir, leidęsi vėl į kelionę,
Netgi Asopo lankas ir plačiuosius nendrynus pasiekė.
Tuosyk Tidėją atgal į Tebę pasiuntę achajai.

Jis nukeliavęs ir ten atradęs daugybę kadmiečių,
Sėdinčių sau puotoj namuos Eteoklio galingo.
Ir svetimoj šaly tas žirgvaldis tikras Tidėjas
Nenusigando, nors tarpu kadmiečių buvo jis vienas:
Pakvietė drąsiai varžybų visus ir be didelio vargo
Paėmė viršų, nes jam į pagalbą atėjo Atėnė.
Baisiai supykę dėl to, žirgais skrajoją kadmiečiai
Grįžtančiam į namus jam pasiuntė kelio pastoti
Pusšimtį vyrų jaunų ir davė jiems porą vadovų:
Lygų dievams nemirtingiems Haimono sūnų Majoną
Ir ištvermingą kovoj Polifontą Autofonidą.
Betgi Tidėjas ir tuos įveikęs ir galą padaręs,
Galvas nuėmęs visiems, vienam Majonui teleidęs
Grįžti namo gyvam, nes ženklo dievų pabijojęs.
Tokis tai buvo aitolas Tidėjas, bet sūnų pagimdė
Žymiai prastesnį kovoj ir daug pranašesnį vyrijoj."
   Taip jis kalbėjo, bet nieko į tai Diomedas nesakė,
Iš pagarbos karaliui nukęsdamas jojo barimą.
O Kapanėjo garbingo sūnus neiškentęs atrėžė:
„Viską žinodamas, tu netiesos nekalbėki, Atreidai.
Galim teisėtai didžiuotis tėvus narsybe pralenkę.
Mes gi išgriovėme ir septynvartės Tebės tvirtovę,
Žymiai mažiau karių atsivedę prie mūrų galingų,
Vien tik dievų pasikliovę žosme ir Dzeuso pagalba,
Žuvo tebiečiai visi per savo pačių beprotystę.
Taigi, Atreidai, tėvams tokios tu garbės nepriskirki."
   Jam, pažiūrėjęs skersom, Diomedas galingas atkirto:
„Sėsk ir tylėki, tėvuk, tu manojo žodžio paklausęs.
Kaipgi man pykti ant Agamemnono, vado vyriausio,
Kad gražiaauliams achajams jis liepia narsiai kovoti?
Jam bus tikrai didžiausia garbė, jei sūnūs achajų
Trojos pulkus nugalės ir šventą paims Ilioną,
Jam gi ir smūgis baisus, jei achajai bus pražudyti.

Ėmę tad mes pagalvokim geriau apie narsą audringą.“
Ir iš dviračių tuojau su ginklais nušoko į žemę.
Baisiai sužvango dėl to variniai šarvai ant krūtinės,
Šiurpas galėjo nukrėst ir nieko nebijanti vyrą.
Lygiai kaip marių nerimstančių bangos, Zefiro sukeltos,
Šniokšdamos plūsta viena po kitos į krantą uolotą:
Jūroje kyla pirmiau, išauga didžiulės, o tuosyk
Teškia triukšmingai į kranto uolas ir sudužę pašoka
Lig jų viršūnių pačių, tik putos tykšta aplinkui, –
Lygiai taip plūdo viena po kitos achajų falangos
Be paliovos kautynių laukan, kiekvieną jų tvarkė
Vadas savasis, kariai tylutėliai žygiavo, tarytum
Vyrų tokie pulkai nė balso gerklėj neturėjo:
Tyliai jie traukė, vadus gerbdami. Šarvai margaspalviai,
Dengiantys jų krūtines, žibėjo skaisčiai iš tolo.
Trojos kariai, kaip avys kieme šeimininko turtingo,
Kur dideliais būriais, kol baltąjį pieną pamelžia,
Bliūvauja be atvangos, avinų girdėdamos balsą, –
Lygiai toks klyksmas nūn kilo pulkuos trojėnų plačiuosiuos,
Ir ne viena jų buvo kalba, ir riksmas ne vienas:
Buvo kalbų mišinys ir vyrai šalių įvairiausių.
Vienus jų kurstė Arėjas, kitus šviesiaakė Atėnė,
Išgąstis, Baimė ir Vaidas, nurimt nepajėgiantis niekad,
Vyrų žudiko Arėjo bičiulis ir brolis tikrasis,
Kurs nežymus atsiranda pradžioj, bet greitai užauga
Galva lig aukšto dangaus, o kojom remias į žemę.
Jis ir dabar tarp vienų ir kitų neapykantą sėjo,
Skrisdamas per pulkus ir skausmą nešdamas vyrams.
Kai tik vieni su kitais kautynių lauke susitiko,
Dengės skydeliais lengvais ir atstatė ietis prieš ietį
Vyrai variniais šarvais, o skydai gaubtaviduriai
Trenkė vieni į kitus, ir ardas pakilo didžiausias.
Aimanos skriejo drauge ir pergalės šauksmas padangėn

Žūstančių ir žudančiųjų, kraujais tuoj žemė paplūdo.
Kaip iš aukštųjų kalnų kad žiemą upės patvinę
Neša galingom srovėm į pakalnę vandenis gyvus
Iš gilumos versmių lyg iš kiaurosios bedugnės,
Ir nusigandęs piemuo šniokštimą girdi iš tolo, –
Taip, susidūrus voroms, pakilo triukšmas ir klyksmas.
   Ir Antilochas tuojau paklojo Trojos herojų
Iš pirmutinių eilių Echepolą Talisiadą.
Ietimi jam pataikė į antkaklį šalmo kuoduoto,
Kaulą prakirto po juo ir giliai į kaklą sulindo
Iešmas varinis, akis jam bematant apvilko tamsybė.
Krito it bokštas ten pat, sūkury kovos kruvinosios.
Kritusį jį narsus Elefenoras stvėrė už kojų,
Chalkodonto sūnus, karingų abantų valdovas,
Vilko iš iečių krušos, norėdamas sau kuo greičiausiai
Šarvus nuo jo nusiplėšti, bet veltui buvo jo vargas.
Žuvusio kūną pamatęs betraukiant, narsus Agenoras
Trenkė į šoną, kai tas pasilenkdamas skydą nusuko,
Kaustytu ieties galu, ir tam sąnariai atsileido.
Vos jį apleido gyvybė, tuoj užvirė baisios grumtynės
Trojos karių ir achajų, kurie it liūtai išalkę
Puolė vieni kitus, ir vyras kibo į vyrą.
   Telamonidas Ajantas taip sūnų Antemiono,
Žvalų jaunuolį, nukovė, pravarde Simoentietį.
Ant Simoento krantų jį motina buvo pagimdžius,
Kai su tėvais pažiūrėti bandos atkeliavo nuo Idos.
Simoentiečio vardas dėl to. Tėvams mylimiesiems
Neatmokėjo, kad jį užaugino: amžių neilgą
Pabaigė, kritęs kovoj nuo ieties narsingo Ajanto.
Einančiam priešais pirmam į krūtinę prie dešinio papo
Ietis pataikė, ir iešmas varinis pro petį išlindo.
Pervertas krito jis žemėn į dulkes, kaip topolis jaunas,
Pievoj drėgnoj prie pelkių plačių iš lengvo užaugęs

Aukštas ir lieknas, šakų vainiku pasipuošęs viršūnę;
Račius nuleido jį sau geležies kirviu išgaląstu
Ir susilenks skryčių dailiam kautynių vežimui.
Partiestas guli nūnai ant upės kranto ir džiūsta.
Taip Antemidą Simoentietį dabar nuvelėjo
Dzeuso gentainis Ajantas. Į jį skaisčiašarvis Antifas,
Vienas Priamo sūnų, tarp vyrų kitų nužiūrėjęs,
Ietį su vario iešmu paleido, tačiau nepataikė.
Leukui pakliudė jinai, Odisėjo kariui puikiausiam,
Tiesiai į kirkšnį, kai tas nukautąjį vilko į šalį.
Leukas sukniubo ant jo ir kūną paleido iš rankų.
Pyktis tuomet Odisėjui už draugo mirtį pašoko,
Taigi pro pirmas voras, variniais šarvais žaižaruodams,
Puolė prie jo artyn ir, gerai apsidairęs aplinkui,
Žibančią ietį paleido. Atgal atsitraukė trojėnai,
Šitaip jį smogiant pamatę, ir smūgis tuščiai nenuėjo:
Mergvaikiui sūnui Priamo Demokoontui pataikė,
Kurs su greitaisiais žirgais iš Abido buvo atvykęs.
Jam Odisėjas, įniršęs už draugą, pakliudė į skruostą
Ietim aštriąja, kiaurai pro smilkinį kitą išlindo
Iešmas varinis, akis jam bematant apvilko tamsybė.
Net sudundėjo, kai griuvo, šarvai sužvango variniai.
Pirmosios gretos atšoko, net Hektoras spinduliuotšalmis.
Garsiai sušuko argiečiai ir, nukautuosius pastvėrę,
Smarkiai paslinko į priekį. Tuomet Apolonas rūstingai
Žvelgė nuo aukšto Pergamo ir garsiai suriko trojėnams:
„Narsiai laikykitės, Trojos herojai, ir niekur argiečiams
Nenusileiskit: ir jie ne iš akmenio, ne geležiniai,
Kad atsispirtų prieš vario ginklą, kurs kūną sužeidžia.
Net ir Achilas antai, sūnus gražiaplaukės Tetidės,
Neina kovon, bet marina laive skausmingą rūstybę.“
Taip Apolonas galingas jiems šaukė iš bokšto, tuo tarpu
Tritogenėja šviesi narsumą kėlė achajams,

Ėjo per jų voras, kur tik sumišimą pamatė.
Amarinkeidą Diorą tuomet likimas patiko.
Akmeniu aštriakampiu jam pamušė dešinę koją
Ties gurneliu pataikęs stipriai Imbrasidas Peirojas,
Trakų rinktinės vadas narsusis, atvykęs iš Ainos.
Gyslas nukirto abi ir kaulus suknežino kūne
Kliudęs galingas akmuo. Aukštielninkas žemėn į dulkes
Krito Dioras ir, tiesdams rankas į draugus mylimuosius,
Iškvėpė dvasią. Prie jo dar pribėgo Peirojas, tas trakas,
Kurs jį pašovė, ir ietį giliai suvarė į bambą.
Žemėn išsiveržė žarnos, akis jam apvilko tamsybė.
Bet ir Peirojui ietim pakliudė aitolas Toantas
Tiesiai krūtinėn prie papo, plaučius tam perskrodė varis.
Tuosyk, prišokęs prie jo, iš krūtinės ištraukė Toantas
Ietį galingą ir greit kalaviją aštrų pastvėręs
Vargšui suvarė giliai į pilvą ir dvasią išleido.
Betgi šarvų nenuplėšė, nes to aukštakuodžiai gentainiai
Trakai, apstoję aplink su ietim aštriom ilgakotėm,
Drąsiai atstūmė į šalį, nors buvo jis tvirtas, galingas
Ir pagarsėjęs, atgal atsigręždamas traukės nenorom.
Taip išsitiesę abu dulkėtoj žemėj gulėjo
Vienas prie kito vadai variarūbių epėjų ir trakų.
O netoliese daugybė kitų dar galvas padėjo.
Niekas tikrai nebūtų galėjęs papeikti kautynių,
Jeigu, nuo smūgių saugus ir nesužeistas ginklo varinio,
Vaikščiojęs būtų kovos lauke, jei Paladė Atėnė
Būtų jį vedus už rankos ir dengus nuo zvimbiančių iečių:
Aibė achajų ir Trojos herojų gulėjo tą dieną
Vienas prie kito, kniūpsti į dulkes žemėj suvirtę.

Penktoji giesmė

DIOMEDO ŽYGIAI

O Diomedui Tideidui tuomet Paladė Atėnė
Davė jėgų ir drąsos, kad taptų jis pranašesnis
Už argiečius visus ir pelnytų sau amžiną šlovę.
Išžiebė jam iš šalmo ir skydo negęstančią ugnį,
Tarsi kad rudenio žvaigždę, kuri padangėje naktį
Žėri skaisčiau už kitas, Okeano srovėj išsimaudžius.
Šitokią šviesą pečiams jo ir galvai suteikė deivė
Ir pastūmėjo kovon, kur buvo vyrų tirščiausia.
Tarpu trojėnų buvo Daretas, turtingas ir doras,
Senas Hefaisto žynys. Sūnų jis porą turėjo,
Mokančių karo visokio, Fegėją ir jauną Idają.
Jiedu pamatė Tideidą ir priešais jį pasileido
Skrieti žirgais abu, o tas pasitiko juos pėsčias,
Ir kai jau buvo arti prie vienas kito prilėkę,
Pirmas Fegėjas tuojau ilgakotę ietį paleido,
Josios viršūnė praskrido pro dešinį petį Tideidui,
Jo nepalietus. Tuomet variaiešmę paleido Tideidas,
Ir iš jo rankos taiklios išskrido ietis ne veltui:
Kliudė krūtinėn prie papo, ir vyras išvirto iš ratų.
Tuotarp Idajas pabėgo, ratus gražiuosius palikęs,
Ir neturėjo drąsos išgelbėt žūstantį brolį.
Betgi nebūtų ir pats giltinės juodosios išvengęs,

Jį tik, uždengęs naktim, išgelbėjo tuosyk Hefaistas,
Idant jo senas žynys taip visiškai nenusimintų.
Paėmė žirgus narsaus Tidėjo sūnus ir atvaręs
Vyrams atidavė juos nuvažiuot prie laivų gaubtašonių.
Trojos herojams visiems, pamačius, kaip sūnūs Dareto
Vienas paspruko skubiai, o kitas žuvo prie ratų,
Greitai prapuolė drąsa. Tuo tarpu šviesakė Atėnė
Smarkų Arėją pastvėrė už rankos ir šitaip prabilo:
„O kruvinasis Arėjau tu, vyržudi, mūrų griovike!
Ar ne geriau dabar achajus ir trojėnus palikti,
Lai jie kovoja, kol Dzeusas katriems duos pergalę aiškią,
Mes pasitraukim abu ir nežadinkim tėvo rūstybės."
   Šitai pasakius, ji iš kovos išviliojo Arėją
Ir pasodino nuvedus ant aukšto kranto Skamandro.
Tuosyk trojėnus palaužė danajai, po vyrą kiekvienas
Vadas nukovė, o pats Agamemnonas pirmas iš ratų
Ištrenkė tuoj halidzonų valdovą didį Odiją
Ir, kai tik bėgti tasai pasisuko, ietį suvarė
Nugaron tarpu menčių, pro krūtinę iešmas išlindo.
Net sudundėjo, kai griuvo, šarvai sužvango ant kūno.
   Idomenėjas nunovijo Faistą, meonų valdovo
Boro sūnų, kuris atkeliavo iš Tarnės derlingos.
Ietį galingą giliai į dešinį petį suvarė
Šokančiam į dviračius garsiaietis Idomenėjas.
Griuvo iš ratų jisai ir tamsybėn baision pasinėrė.
Idomenėjo tarnai prišokę nuplėšė jo šarvus.
   Tuotarp Skamandriją, sūnų Strofijo, medžioklės žinovą,
Pervėrė ietim aštria Atrėjo sūnus Menelajas,
Šaulį taikliausią, kurį išmokė pati Artemidė
Šaudyti žvėris, kuriuos kalnynuose girios augina.
Bet nepagelbėjo jam nei valdovė strėlių Artemidė,
Nei jo paties taiklumas, kuriuo garsėjo iš seno.
Ietim plačiai garsus Atrėjo sūnus Menelajas

Šokusį bėgti nuo jo pasivijo ir ietį suvarė
Nugaron tarp menčių, pro krūtinę iešmas išlindo.
Kniūpsčias pargriuvo jisai, šarvai sužvango ant kūno.
O Merionas nudūrė Fereklą, sūnų dailidės
Harmonido, kurs buvo nagingas ir daiktus dailiausius
Dirbti gebėjo, nes meilę jam rodė Paladė Atėnė.
Ir Aleksandrui laivus lygiuosius jis buvo padaręs,
Bėdą bėdų, .kuri prapultim trojėnams pavirto
Ir jam pačiam, nes valios dievų atspėt nemokėjo.
Jį Merionas, pasprukt mėginantį, greit pasivijo
Ir ilgakotę ietį į dešinę kulšį suvarė,
Apačia kaulo kiaurai pro pūslę iešmas išlindo.
Griuvo ant kelių surikęs, mirtis jį užliejo tamsybe.
Tuotarp Megetas nukovė Pedają, Antenoro sūnų,
Kurs prigyventinis buvo, tačiau Teana jį augino
Lygiai su savo vaikais, įtikti norėdama vyrui.
Jį prisivijo arti pagarsėjęs ietim Fileidas
Ir į pakaušį prie sprando suvarė iešmą aštriausią.
Varis pro baltus dantis, liežuvį nukirtęs, išlindo.
Griuvo į dulkes jisai ir šaltą varį sukando.
O Euripilas, sūnus Evaimono, Hipsenorą šviesų,
Sūnų Dolopiono drąsaus, kurs buvo Skamandro
Upės žynys ir žmonės visi jį gerbė kaip dievą, –
Jį Euripilas dabar, Evaimono sūnus garsingasis,
Šokusį bėgti šalin, pasivijo ir, smogęs per petį
Žibančiu kalaviju, nukirto jo ranką galingą.
Žemėn nukrito ranka kruvina, ir žvilgsnio šviesumą
Jam purpurinė mirtis ir galingas likimas aptemdė.
Šitaip herojai visi plušėjo kovoj įnirtingoj.
Betgi Tideido nebūtum supratęs, katruos jis palaiko:
Ar su trojėnais eina iš vieno, ar gal su achajais.
Siautėjo jis kautynių lauke kaip upė patvinus
Polaidžio metą, kai srovės galingos pylimus griauna;

Jos nesulaiko tuomet nei tilto atramos tvirtos,
Nei aptvarai, žaliems vynuogynams gint pastatyti,
Kai ji pakyla ūmai, Kroniono liūtims prapliupus:
Darbus sugriauna gražius, padarytus rankų tvirtųjų, –
Taip nuo Tideido dabar galvotrūkčiais spruko pairę
Trojos falangos, prieš jį nesispyrė, nors buvo gausingos.
   Kai tiktai jį pastebėjo sūnus Likaono drąsusis
Siautėjant mūšio lauke ir blaškant Trojos falangas,
Įtempė kilpinį riestą, gerai į Tideidą nutaikęs,
Ir pro šarvų sunėrimą į dešinį petį pakliudė,
Jam besišvaistant. Karčioji strėlė suzvimbus atskrido
Ir prasibrovė kiaurai, o kraujas aptėškė šarvus.
Tuosyk narsingas sūnus Likaono suriko kiek gali:
„Šokit į priekį, žirgų valdytojai, narsūs trojėnai!
Sužeistas jau karingiausias achajas, ir aš pasakysiu –
Nebeilgai ištvers jis tą žaizdą, jei iš tikrųjų
Dzeuso galingas sūnus čia mane iš Likijos vedė."
   Taip jis didžiuodamos sakė. Tideido žaizda nepaguldė,
Bet palengva nuėjo jisai prie žirgų ir vežimo
Ir, Kapanėjo sūnų Stenelą prašydamas, tarė:
„Eiki čionai, Kapanėjo sūnau, nušoki iš ratų
Ir pamėgink iš peties man karčiąją strėlę ištraukti."
   Taip jis kalbėjo. Stenelas iš ratų nušoko ant žemės
Ir, tuoj pribėgęs artyn, ištraukė greitąją strėlę.
Kraujo čiurkšlė nutryško per jo megztinį chitoną.
Tuosyk narsingas kovoj Diomedas maldaudamas tarė:
„Teikis išgirst, Atritone, dukra aigidvaldžio Dzeuso!
Jeigu tu tėvui ir man paduodavai ranką maloniai
Mūšių nuožmiųjų metu, manęs neapleiski ir šiandien.
Duok man surast ir lakiąja strėle pasitikti herojų,
Kurs man pataikė pirmiau ir nūn pasigirdamas sako,
Kad neilgai beregėsiu aš skaistųjį saulės žibintą."
   Taip jis maldaudamas sakė. Išgirdus Paladė Atėnė

Sąnarius jam tuojau sustiprino rankų ir kojų
Ir, atsistojus šalia, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Drąsiai dabar, Diomedai, kovok su Trojos herojais,
Tau aš įdėjau širdin nesilpstantį tėvo narsumą,
Kokį turėjo Tidėjas, žirgvaldis tas gražiaskydis,
Ir nuvaikiau akis tau lig šiolei dengusią miglą,
Idant pažintum geriau ir dievą, ir žmogų mirtingą.
Taigi jei dievas, tave mėgindamas, čia pasirodys,
Tu nė su vienu iš jų, nemirtingų, nestoki į kovą.
Bet jei Kronido duktė Afroditė atėjus norėtų
Kištis į mūšį pati, aštriuoju variu ją įkirski."
Ištarė taip ir nuėjo šalin šviesakė Atėnė,
Tuotarp Tideidas sugrįžęs į pirmas eiles įsimaišė.
Jis, ir anksčiau netvėręs ryžtu kovot su trojėnais,
Triskart daugiau jo gavo dabar. Kaip alkanas liūtas,
Kai jį ganykloj piemuo prie bandos ilgavilnių avelių
Šokant per aptvarą aukštą sužeidžia, tačiau nepaguldo,
O tik pažadina siutą ir, jo atsigint nevaliojęs,
Lenda ir slepias pašiūrėj, tuštumo laukų nusigandęs;
Glaudžiasi avys viena prie kitos ir spraudžias į pulką,
Liūtas įsiutęs atgal per aptvarą aukštą iššoka, –
Šitaip įsiutęs narsus Diomedas nun puolė trojėnus.
Tuoj Astinoją paklojo ir Hipeironą valdovą,
Ietį vienam variaiešmę suvarė krūtinėn prie papo,
Smogė į petį kitam, kalaviją galingą pastvėręs,
Tojo ranka atkrito bemat nuo liemens ir nuo sprando.
Šiuodu palikęs, užpuolė Abantą ir Poliidą,
Sūnus, Euridamanto, sapnų pirmutinio žinovo.
Jiems iškeliaujant sapnų nebuvo išaiškinęs tėvas,
Ir, juos nukovęs abu, Diomedas šarvus nuplėšė.
Šoko tuomet ant Fainopo sūnų Toono ir Ksanto,
Dar jaunutėlių visai. Liūdnos senatvės prislėgtas,
Tėvas daugiau neturėjo sūnų, kam turtą paliktų.

Kai juos nukovė abu ir atėmė gyvastį mielą,
Tėvui senam beliko vargai ir ašaros gailios.
Nebesulaukė sūnų iš karo sugrįžtant nė vieno,
Pasidalijo turtus jo didžius tolimi giminaičiai.
   Ir Dardanido Priamo jisai du sūnus pagavo,
Lekiančius ratuos vienuos – Chromiją ir Echemoną.
Kaip galvijus užpuolęs liūtas kad perlaužia sprandą
Veršiui arba telyčaitei, kurie tankumynėje ganės, –
Taip ir Tidėjo sūnus iš vežimo ištraukė abudu,
Nors atkakliausiai jie gynės, ir šarvus abiem jiem nuplėšė.
Žirgus įsakė draugams prie laivų nuvažiuot į pajūrį.
   Blaškant herojų gretas jį tuoj pastebėjo Ainėjas
Ir pasileido per lauką kovos pro zvimbiančias ietis,
Manė, pavyks jam surasti Pandarą, gražų kaip dievą.
Rado galop Likaono sūnų beydį ir drąsų
Ir, šalia jo atsistojęs, prabilo ir tarė jam šitaip:
„Pandarai! kur tavo lankas ir strėlės sparnuotosios dėjos,
Tavo šlovė, kuria neprilygo tau niekas iš mūsų
Ir nevaliojo tavęs pralenkti likas nė vienas?
Strėlę tam vyrui paleisk, rankas į Dzeusą pakėlęs,
Tajam, kurs švaistosi taip ir šitiek pikta pridarė
Trojos herojams ir jų daugybei pakirto pakinklius.
Gal iš dievų kas nors rūstybę rodo trojėnams,
Pyksta galbūt dėl aukų. Sunki mums dievo rūstybė.“
   Jam taip atsakė tuomet sūnus Likaono šviesusis:
„O Ainėjau, tarybos nary variarūbių trojėnų!
Bus tai Tideidas narsus, kaip man iš visko atrodo,
Skydą pąžįstu aš jo ir šalmo kyverį aukštą,
Žirgus taip pat matau; gerai nežinau, ar tai dievas.
Jeigu tas vyras, sakau, Tidėjo sūnus karingasis,
Šitaip jis siautėja čia ne be dievo pagalbos, o stovi
Nemirtingasis prie jo, pečius miglomis apsigaubęs,
Kurs greitasparnę strėlę nuo jo pasuko į šalį.

Aš neseniai jį pataikiau strėle ir sužeidžiau sunkiai
Dešinį petį, strėlė pro šarvų lenkimą pralindo.
Tikras buvau, kad jisai jau į Hado šalį išėjo.
Betgi neįveikiau jo: yra ten koks dievas rūstingas.
Čia neturiu žirgų nei vežimo kojai atremti,
O Likaono namuos vienuolika stovi dailiausių
Nevažinėtų dviračių naujų, su antvalkiais drobės,
Prie kiekvienų po porą žirgų, nors šiandien kinkyki,
Stovi ir baltus pūrus su miežiais geltonais kramsnoja.
Mūšių prityręs karys Likaonas senasis ne kartą,
Kai aš ruošiaus į tą žygį, gimtoj pastogėj kalbėjo,
Liepdamas su žirgais, į dailų vežimą įstojus,
Eit vadovauti trojėnų pulkams kovoj žūtbūtinėj.
Tuosyk aš jo neklausiau (o būtų geriau man išėję),
Kėlė man baimę žirgai, kad pašaro kartais nestigtų
(Esame juk apsiausty), nes ėsti papratę lig sočiai.
Juos tad palikęs namie, atėjau Ilionan aš pėsčias
Ir pasiklioviau lanku, iš kurio nauda ne didžiausia.
Šiandien jau šoviau į du narsiuosius vyrus achajų,
Į Diomedą ir į Atreidą, ir nėr abejonės,
Kraują abiem nuleidau strėle, bet juos tik įpykdžiau.
Valandą aš nelaimingą turbūt pakėliau nuo vagio
Riestąjį lanką tuomet, kai į Ilioną malonų
Vesti trojėnų pulkus pakilau dėl Hektoro meilės.
Jeigu sugrįšiu kada ir savo akim pamatysiu
Gimtąją žemę ir žmoną, ir savo rūmus aukštuosius,
Tuosyk tegul svetimtautis koks nors man nukerta galvą,
Jeigu šio lanko tuojau neįmesiu į degančią ugnį,
Rankom sulaužęs pirma: jis blogas man talkininkas."
Drąsiai Ainėjas tuomet, trojėnų vadas, atsakė:
„Taip man geriau nekalbėk! Kitaip ir būti negali,
Kol mes abudu drauge su žirgais ir ratais lengvučiais
Nepamėginsim to vyro užpult ir ginklais įveikti.

Taigi tu lipk į mano ratus ir greit pamatysi,
Trojos kokie žirgai, kaip moka jie lyguma lėkti,
Koks jų eiklumas tada, kai reikia ką vytis ar bėgti.
Jie tad ir mudu, ir pilį išgelbės, jei teiksis Kronidas
Vėl Diomedui Tideidui padidint pergalių šlovę.
Imki tuojau dailiąsias vadžias ir botagą į ranką,
Šoksiu aš greit į ratus ir jį pasistengsiu nukauti,
Arba tu stoki prieš jį, o aš tau žirgus valdysiu."
   Vadui atsakė tuomet sūnus Likaono šviesusis:
„Pats tu, Ainėjau, laikyk vadeles ir žirgus savuosius:
Kai važnyčios įgudus ranka, lengviau jie vežimą
Lenktąjį neš, jei bėgti reikės mums nuo Diomedo.
Jei pasibaidę pradės blaškytis ir spirsis mus nešti
Lauk iš kautynių aikštės, girdėdami balsą ne tavo,
Tuosyk narsaus Tidėjo sūnus, ūmai mus užpuolęs,
Vietoj nudės abu ir pagrobs mūs žirgus eikliuosius.
Taigi tu pats valdyki ratus ir skriejančius žirgus,
Aš, kai Tideidas užpuls, pasitiksiu ietim aštriąja."
   Taip jie kalbėjo abu ir, į margą vežimą įstoję,
Tiesiai prieš drąsų Tideidą pavarė žirgus ristuosius.
Juos pastebėjo Stendas, sūnus Kapanėjo narsusis,
Ir į Tideidą tuojau sparnuotais žodžiais prabilo:
„O Diomedai Tideidai, tu mano širdžiai brangiausias!
Du galiūnus matau, tave susibaudusius pulti,
Drąsūs be galo abu: jų vienas – kilpinio meistras,
Pandaras, kurs didžiuojas esąs sūnus Likaono,
Antras Ainėjas prie jo, ir tas beydžio Anchiso
Džiaugias esąs sūnus, o motina jo Afroditė.
Stoję vežiman, tolyn pavažiuokim, nėra tau ko veržtis
Vis į pirmąsias eiles, palydėsi gyvastį mielą."
   Jam, pažiūrėjęs skersom, Diomedas galingas atsakė:
„Apie bėgimą geriau nekalbėki, tavęs neklausysiu.
Svetima būdui manam iš kovos pasitraukti ir bėgti,

Slėptis už nugaros tik: jėgų ir drąsos man pakanka.
Stot į vežimą aš neskubėsiu, tuo tarpu dar pėsčias
Eisiu prieš juos abu, drebėt man neleidžia Atėnė.
Nebeparveš atgal iš kovos žirgai greitakojai
Jų abiejų gyvų, tik vienam pasiseks gal pasprukti.
Dar pasakysiu aš tau, o tu įsidėki į širdį:
Jei patarėja geroji Atėnė suteiktų man garbę
Juodu abu nukaut, tu mūsų žirgus eikliuosius
Tuoj sustabdyki, vadžias ant vežimo turėklų įtempęs,
Jr prie Ainėjo žirgų nepamirški tuosyk prišokti
Ir iš trojėnų juos parvaryk gražiaauliams achajams.
Veislės jie tos pačios, kurią Trojui visregintis Dzeusas
Davė kaip atpildą už Ganimedą, todėl jie geriausi,
Kiek tik regėjo žirgų sėsdama ir tekėdama saulė.
Veislės šitos įsigijo vogčiom karalius Anchisas,
Laomedontui nežinant prie jų kumeles prileidęs.
Šešetą taip žirgų tos veislės sau įsitaisė.
Ketvertą laikė jis pats ir kūtėse šėrė prie ėdžių.
Porą jų davė Ainėjui, priešų siaubui didžiajam.
Jeigu paimtume juos, pelnytume šlovę didžiausią."
   Šitaip jie tarpu savęs ramiai kalbėjo ir tarės.
Tiedu jau buvo arti žirgais atlėkę greitaisiais,
Ir Likaono sūnus Diomedui pirmas suriko:
„O tvirtaširdi narsuoli, sūnau šlovingo Tidėjo!
Skrydis greitasis karčios strėlės dar tavęs nepaguldė.
Ietį mėginsiu dabar, gal ji pataikys kaip reikia."
   Atsivedėjo ir tuoj ilgakotę ietį paleido.
Ji Diomedui pataikė į skydą: atskridęs varinis
Iešmas kiaurai jį prakirto ir palietė žibančius šarvus.
Garsiai suriko tuomet sūnus Likaono šviesusis:
„Ietis giliai tau sulindo kirkšnin, ir tu, kaip atrodo,
Tversi jau nebeilgai, man suteikdamas šlovę nemažą."
   Jam Diomedas narsus atsakė nesudrebėjęs:

„Šovei pro šalį, deja, nepataikei, bet jūs, kaip atrodo,
Tol nesiliausit, kol vienas iš jūsų, parkritęs ant žemės,
Kraujo neduos atsigerti Arėjui, kariui galingam.“
Tarė ir ietį paleido. Tarpuakin tiesiai į nosį
Pakreipė ietį Atėnė, pro baltus dantis prasiskverbęs,
Iš pašaknų liežuvį nukirto nedylantis varis,
Perskrodęs smakrą, toli į apačią iešmas išlindo.
Pandaras griuvo iš ratų, šarvai sužvango ant kūno,
Švietę, spindėję iš tolo, greitieji žirgai pasibaidė,
Šoko į šoną, o karį narsa ir gyvybė apleido.
Tuoj su skydu ir ietim galinga pripuolė Ainėjas,
Perimtas baimės, kad tik nepagrobtų kūno achajai.
Taigi žingsniavo aplink kaip jėgom pasikliaujantis liūtas,
Ietį atstatęs į priekį ir apskritą skydą didžiulį,
Grasė tuojau kiekvieną užmušt, kas drįs prisiartint,
Šaukė galingu balsu. Tuo tarpu Tideidas pastvėrė
Akmenį sunkų į ranką, kurio nepakeltų du vyrai,
Žemėj gyveną dabar, o jis pakėlė jį vienas,
Atsivėdėjo ir trenkė Ainėjui į kulšį, kur lankstos
Tvirtas dubens sąnarys, grįžukliu jį žmonės vadina.
Sprogo nuo smūgio grįžuklis, ir gyslos trūko abidvi.
Nudrėskė odą grublėtas akmuo. Susvyravęs Ainėjas
Griuvo ant kelio ir tvirta ranka atsirėmė žemės,
Kario akis užliejo nakties juodoji tamsybė.
Būtų pražuvęs tuomet rikiuotojas vyrų Ainėjas,
Jeigu nebūtų pamačius Kronido duktė Afroditė,
Močia, kuri jį Anchisui, ganiusiam jaučius, pagimdė.
Mylimą sūnų ji tuoj apkabino rankom baltosiom,
Klostėmis skraistės šviesios pirmiau jį švelniai uždengus
Nuo netikėtų strėlių, kad kas greitažirgių danajų,
Jam į krūtinę pataikęs, visai neatimtų gyvybės.
Taip iš kautynių aikštės ji išnešė mylimą sūnų.
O Kapanėjo sūnus neužmiršo įsakymą vykdyt,

Duotąjį jam neseniai narsaus kovoje Diomedo.
Taigi sustabdė tuojau jis plačkanopius savo žirgus
Kiek atokiau nuo kautynių, vadžias ant turėklų įtempęs,
Prie gražiakarčių Ainėjo žirgų prišoko bematant
Ir iš trojėnų juos gražiaauliams achajams nuvarė.
Padavė ten Dejipilui, bičiuliui, kurį jis labiausiai
Iš vienamečių mylėjo ir pats jo meilę sau matė,
Prie gaubtašonių laivų nuvažiuoti, tada atsigręžęs
Stojo į savo ratus, vadžias įsitvėrė dailiąsias
Ir su tvirtais, plačkanopiais žirgais pasileido kaip vėjas
Paskui Tideidą, kurs puolė Kiprietę variu negailingu,
Puikiai žinodams, kad ji mažajėgė, visai ne iš tarpo
Deivių, kurios lengvai kautynėse vyrus įveikia,
Ji ne Atėnė ir ne Enija, tvirtovių griovėja.
Vos tik, pro vyrų voras prasiveržęs, deivę pavijo,
Susivaldyt neįstengė sūnus tvirtabūdžio Tidėjo
Ir, pašokėjęs aukštyn, aštriąja ietimi dūrė
Rankon be galo silpnon, varinis iešmas prakirto
Pro ambrozinę jos skraistę, charičių dailiai išaustą,
Plaštakos odą švelnutę. Pasruvo dieviški syvai,
Ichoras, kurs dievams laimingiesiems tegali tekėti.
Jie mat nei duonos nevalgo, nei vyno tamsaus neragauja,
Amžiais bekraujai yra, todėl nemirtingi vadinas.
Deivė suriko balsu ir sūnų paleido iš rankų.
Tuosyk jį savo glėbin Apolonas skaistusis pastvėręs
Apgaubė pilku rūku, kad kas greitažirgių danajų,
Ietim pataikęs krūtinėn, visai neatimtų gyvybės.
Rūsčiai suriko ant deivės narsus kovoje Diomedas:
„Eiki šalin, o Dzeuso duktė, iš kovos ir žudynių!
Dar negana, kad mums suvedžioji tu žmonas silpnąsias?
Jeigu išdrįstum dabar maišytis į kovą, aš tikras –
Šiurpas nupurtys tave, apie ją ir kalbant išgirdus.“
Taip jis kalbėjo, o ji pasitraukė, nuliūdusi baisiai.

Paėmė ją vėjakojė Iridė ir nunešė šonan,
Verkiančią iš sopulių. Skaistus jos kūnas aptemo.
Greit jos atrado į kairę nuo mūšio sėdint Arėją,
Ietį ir žirgus eiklius miglom jis buvo užklojęs.
Deivė parpuolė ant kelių prieš savo mylimą brolį,
Ėmė maldauti, kad duotų jai žirgus, auksais pažabotus:
„Broli mielasis! Nors tu pagailėk ir paskolinki žirgus
Man į Olimpą nuskriet, kur rūmai dievų nemirtingų.
Skauda be galo žaizda, trumpaamžio žmogaus padaryta
Nūn, Diomedo, kuris ir prieš Dzeusą šoktų kovoti."
Taip ji kalbėjo. Arėjas sutiko paskolinti žirgus,
Auksu žabotus. Ji stojo vežiman su geliama širdžia,
O šalia jos atsistojus vadžias nusitvėrė Iridė.
Šėrė žirgams botagu, ir tie pasileido it paukščiai.
Greit jos atskriejo į rūmus dievų, į aukštą Olimpą.
Žirgus sustabdė tenai greita vėjakojė Iridė
Ir, nuo vežimo atkinkius, jiems dieviško pašaro davė.
O Afroditė šviesi prie kelių pripuolė Dionei,
Motinai savo, ir ta apkabino dukterį mielą,
Švelniai paglostė ranka, vardu pavadino ir tarė:
„Kas uraniečių, dukrele, taip žiauriai elgtis išdrįso
Su tavimi, lyg būtum ką pikta aiškiai padarius?"
Jai Afroditė tuomet, graži saldžiašypsnė, atsakė:
„Sužeidė šitaip mane Tidėjo sūnus Diomedas,
Kai mėginau išnešt iš kautynių mieląjį sūnų,
Savo Ainėją, kuris man už viską pasauly brangesnis.
Mūšis jau verda ne vien tarp achajų ir Trojos herojų:
Su nemirtingais dievais į kovą stoja danajai."
Tuosyk jai deivė šviesi Dionė atsakė ir tarė:
„Būki, dukrele, kantri ir ištverki, nors širdį tau sopa.
Daugelis aukšto Olimpo valdovų nukenčia ne kartą
Ir nuo žmonių, kai vienas kitam mes kenkiame skaudžiai.
Vargo Arėjas, kai jį Efialtas galiūnas ir Otas,

Sūnūs garsaus Aloėjo, sukaustė pančiais anuomet.
Trylika mėnesių vario kalėjime jis prasėdėjo.
Būtų pražuvęs tuomet nesotus karo Arėjas,
Jeigu ne pamotė jo, gražuolė tikra, Eribojė.
Davė ji žinią Hermėjui, o tas sugebėjo išvogti
Taip iškankintą Arėją: jį buvo pančiai įveikę.
Kentė Hera, kai Amfitriono sūnus daugiagalis
Strėlę jai trigeluonę į dešinę krūtį suvarė.
Gavo iškęsti tuomet žodžiu neišsakomą skausmą.
Hadas nuožmusis – ir tas nuo strėlės greitosios kentėjo,
Kai jį herojus tas pats, sūnus aigidvaldžio Dzeuso,
Tarp negyvų pašovė Pilė ir skausmą padarė.
Ėjo todėl į Dzeuso namus ir aukštą Olimpą
Dantį sukandęs, skausmu nesitverdamas. Tuotarp didžiuliam
Jo petyje mataravo strėlė ir širdį kankino.
Jam vaistingųjų žolių Pajeonas tuosyk užbėręs
Žaizdą sugydė, ir jis nemirtingas liko kaip buvęs.
Piktadarys baisus, kas siautėti šitaip išdrįsta,
Kas strėlėmis sužeidžia dievus, kur Olimpe gyvena.
O prieš tave Diomedą pasiundė šviesakė Atėnė.
Tai mažaprotis! Tidėjo sūnus širdyje neišmano,
Kad ilgaamžis nebūna, kas pakelia ginklą prieš dievą,
„Tėti“ tokiam nebesako vaikai, užsiropštė ant kelių,
Grįžusiam saugiai namo iš karo po mūšių nuožmiųjų.
Taigi Tidėjo sūnus, nors jaučiasi baisiai galingas,
Tepagalvoja, kad gali sutikt už save galingesnį,
Idant Aigialėja, duktė išmintingo Adrasto,
Šokus iš miego nakčia, nežadintų savo tarnaičių,
Vyro brangaus verkdama, narsiausio kario achajų,
Aigialėja, šaunioji žmona Diomedo herojaus.“
Tarė ir rankom savom ji ichorą dukrai nušluostė,
Greitai pasveiko ranka, skausmai sunkieji nurimo.
Viską regėdamos nūn, Hera ir Paladė Atėnė

Žodžiais, patyčių pilnais, užpuolė Dzeusą Kronidą.
Kalbą pradėjo pirma šviesakė Atėnė ir tarė:
„Dzeuse, mūs tėve! Turbūt tu supyksi už tai, ką sakysiu?
Dingojas man, kad Kiprietė ir vėl gal kokiai achajei
Siūlė pabėgt su trojėnais, kuriuos ji myli be galo,
Šnekino meiliai ir glostė dėl to dabar ilgarūbę
Ir į sages auksines įsidūrė švelnią rankutę.“
Taip ji kalbėjo. Prajuko žmonių ir dievų visų tėvas
Ir, pasišaukęs tuojau Afroditę auksinę, jai tarė:
„Mano vaikeli! Ne tau patikėti karo dalykai.
Tu vestuves sau tvarkyk ir meilės reikalus saldžius,
Tuosius kitus jau Atėnei palik ir greitajam Arėjui.“
Šitaip vieni su kitais dievai kalbėjo ir tarės.
Puolė tuo tarpu Ainėją narsus kovoje Diomedas,
Nors ir žinojo, kad tam Apolonas ištiesė ranką.
Bet nepabūgo nė dievo galingo ir baisiai norėjo
Šiandien Ainėją nukaut ir šarvus dailius nusiplėšti.
Triskart jį puolė todėl, žūt būt pasiryžęs užmušti,
Triskart atstūmė atgal Apolonas jo žibantį skydą.
O kai ketvirtąjįkart jis šoko kaip daimonas kokis,
Baisiai suriko ant jo taiklusis šaulys Apolonas:
„Tu atsipeikėk, Tideidai, ir traukis šalin nesigviešęs
Lygintis čia su dievais. Giminė anaiptol nevienoda
Nemirtingųjų dievų ir žmonių, ropinėjančių žemėj.“
Taip jis kalbėjo. Bent žingsnį atgal pasitraukė Tideidas,
Vengdamas šaulio taiklaus, šviesaus Apolono rūstybės.
Tuokart Ainėją toli nuo kautynių, į šventą Pergamą
Nunešė pats Apolonas, kur jo šventovė stovėjo.
Deivė Lėta, o su ja auksastrėlė šviesi Artemidė
Foibo šventykloj aukštoj grąžino sveikatą ir grožį.
Sidabralankis šviesus Apolonas paleido tuo tarpu
Pamėklę vietoj Ainėjo, tokiais pat šarvais ją aprengęs.
Trojos herojai ir šviesūs achajai aplinkui tą šmėklą

Daužė vieni kitiems krūtines su jautodės skydais,
Tiek apskritaisiais, sunkiais, tiek ir lengvučiais it plunksna.
Tuosyk Arėjui smarkiam šviesus Apolonas sušuko:
„O kruvinasis Arėjau, vyržudi, sienų griovike!
Ar negalėtum kaip nors iš kovos atitraukti karingo
Tu Diomedo, kuris ir prieš Dzeusą šoktų kovoti?
Pervėrė jis Kiprietei pirmiau ties plaštaka ranką,
Greitai po to užpuolė mane kaip daimonas kokis.“
Šitaip pasakęs, vėl atsisėdo ant aukšto Pergamo.
O pražūtingas Arėjas nuskriejo padrąsint trojėnų
Kaip Akamantas vikrus, kurs trakų pulkams vadovavo,
Ir Priamidams narsiems, Kronido gentainiams, kalbėjo:
„Sūnūs Priamo garbingi, Dzeuso auginto karaliaus!
Kiek dar jūs leisite savo karius žudyti achajams?
Gal iki mūšis užvirs prie tvirtovės vartų didžiųjų?
Atgulė vyras, kurį mes godojom kaip Hektorą šviesų,
Guli Ainėjas, sūnus mūs karžygio didžio, Anchiso.
Pulkim ir iš kovos sūkurių išgelbėkim draugą.“
Žodžiais šitais pakėlė visiems ryžtumą ir drąsą,
O Sarpedonas pradėjo vainoti ir Hektorą šviesų:
„Hektorai! Kur pasidėjo drąsa, kadaise turėta?
Gyreisi tu be karių ir be talkininkų apginsiąs
Vienas tvirtovę, su brolių savų ir svainių pagalba.
Betgi štai šiandien aš jų nemačiau, neregėjau nė vieno.
Jie išsislapstė visi, kaip šunys, liūtą išvydę.
Mes tekovojam vieni, nors esame tik talkininkai.
Lygiai ir aš talkininkas esu, iš toli atkeliavęs.
Likija juk nearti, prie Ksanto giliųjų verpetų,
Liko tenai mieloji žmona ir sūnus mažutėlis,
Liko ir turtai visi, kurių taip geidžia vargdienis.
Vis dėlto aš ir likams liepiu, ir pats pasiryžęs
Stoti į kovą su vyru šituo, neturėdamas nieko,
Ką man galėtų išnešt arba išvesti achajai.

Tu gi štai stovi ir pats, ir vyrų neragini savo
Stoti į mūšį drąsiau ir kautis už žmonas savąsias.
Sergėkis, kad visi, lyg į baisų tinklą pakliuvę,
Jūs laimikiu lengvu ir grobiu netaptumėt priešams,
Greit jie išgriaus tuomet turtingą jūsų tvirtovę.
Rūpintis šituo derėtų dabar tau kasnakt ir kas dieną
Melsti melste vadus garbingų jūs talkininkų
Nepasitraukt iš kovos, o apmaudui šiandien ne laikas.“
   Taip Sarpedonas kalbėjo, ir Hektorą žodžiai įgėlė.
Jis iš vežimo tuojau su ginklais nušoko ant žemės,
Ietį mosuodamas aštrią, apėjo kariuomenę visą,
Ragino drąsiai kovot ir įkvėpė ryžtą didžiausią.
Trojos pulkai pasisuko ir prieš achajus atsistojo.
Vietoj kaip mūras stovėjo argiečiai ir bėgti nemanė.
Lygiai kaip vėjas pelus po grendymą kietą nešioja,
Vyrams javus bevėtant, kada Demetra geltonkasė
Skiria pelus nuo grūdų, pasitelkusi vėjus greituosius,
Darosi balta peludėj nuo dulkių, taip lygiai achajai
Liko balti, kai apgulė dulkėm, pakitusiom gausiai
Iš po kanopų žirgų aukštyn į dangų varinį,
Kolei pasuko atgal herojai trypiančius žirgus.
Muistėsi jie ir tampė rankas. Tuo tarpu užleido
Naktį Arėjas smarkus, trojėnams padėdamas mūšy.
Lakstė visur jis pats ir vykdė įsakymus, gautus
Iš Apolono, šviesaus auksadurklio, kuris jam įsakė
Drąsą trojėnams pakelt, nes matė Paladę Atėnę
Jų nebeglobiant: dabar ji danajų pusę palaikė.
   Pats jis Ainėją iš savo gražiai padabintos šventovės
Siuntė į kovą ir įkvėpė drąsą į širdį šiam vadui.
Vyrų pulkan atsistojo Ainėjas. Tie baisiai nudžiugo,
Gyvą pamatę jį vėl ir sveiką sugrįžus jų tarpan,
Pilną jėgų ir drąsos, bet klausti jo nieko neklausė,
Rūpesčiai kliudė kiti, jų sidabralankis pridarė,

Vyrų žudikas Arėjas ir niekad nerimstantis Vaidas.
  O danajus Ajantai abu, šviesus Odisėjas
Ir Diomedas ragino kautis. Ir tie atitokę
Patys trojėnų jėgų nebijojo nei riksmo galingo,
Drąsiai stovėjo, kaip debesys stovi, kuriuos Kronionas
Vietoje laiko, ant aukštaviršūnių kalnų sutūrėjęs
Tykiąją dieną, kai liaujas Borėjas smarkus ir kitoki
Vėjai galingi, kurie po padangę debesis juodus
Greitai išblaško, kai tik pasikėlę pradeda stūgaut, –
Taip prieš trojėnus stovėjo danajai ir bėgti nemanė.
O Agamemnonas ėjo per kuopas ir sakė kiekvienai:
„Mano mieli! Jūs būkite vyrai ir drąsą turėkit,
Vienas drovėkitės kito, kovoj kruvinoj atsiradę.
Vyrų, kai gėdinas taip, daugiau išsigelbsti nei žūva.
Bėgantys nei garbės, nei pagalbos sau nesulaukia."
  Šitai pasakė ir, ietį paleidęs, nutrenkė vyrą,
Pirmą bičiulį narsaus Ainėjo Dejikoontą,
Sūnų Pergaso, kurį ne mažiau už sūnus Priamo
Gerbė trojėnai, nes matė kovoj tarp eilių pirmutinių.
Jam Agamemnonas ietį pataikė į gaubtąjį skydą,
Kurs neatlaikė to smūgio: kiaurai jį perdūrė iešmas
Ir, prasismeigęs pro diržą, į apačią pilvo sulindo.
Net sudundėjo, kai griuvo, šarvai sužvango ant kūno.
  Bet ir Ainėjas paklojo danajų vyrus narsiausius,
Sūnus Dioklio abu – Kretoną ir Orsilochą.
Jųdviejų tėvas gyveno gražiai pastatytoje Ferėj,
Pertekęs turtų, o buvo kilimo jisai iš Alfėjo
Upės srauniosios, kuri per Pilo šalį banguoja.
Gimė iš jos Orsilochas, daugybės vyrų valdovas.
Tas Orsilochas vėliau Dioklį narsų pagimdė,
O iš Dioklio ir buvo gimusi pora dvynukų,
Mokančių karo visokio – Kretonas ir Orsilochas.
Juodu, vos spėję užaugt, juodaisiais laivais paskubėjo

Į Ilioną daugžirgį kartu su Argo herojais
Ginti Atreidų šlovės – Agamemnono, vado vyriausio,
Ir Menelajo. Tačiau jų laukė mirtis pasislėpus.
Tarsi du liūtai jauni, ramiai užaugę prie močios
Traškančioj girioj gūdžioj ir dengiančioj kalnus aukštuosius.
Jaučio sau pasigrobti, riebiųjų ožkų ar avelių
Laužiasi vis į kūtes, kol patys galą atranda,
Trūkus kantrybei žmonių ir ietį pastvėrus į ranką, –
Lygiai taip jiedu abu nuo Ainėjo rankos galingos
Žemėn parkrito dabar kaip maumedžiai aukštaviršūniai.
   Žuvusių jų Menelajui, Arėjo gentainiui, pagailo.
Jis tad pro pirmas voras variniais šarvais atšvytravo,
Rankoj mosuodamas ietį. Smarkusis Arėjas pakurstė,
Geisdamas savo širdy, kad kristų nuo rankos Ainėjo.
Nestoro seno sūnus Antilochas dabar jį pamatė
Ir atskubėjo pro pirmas voras, pabūgęs, kad vadui
Neatsitiktų kas nors ir perniek nenueitų jų vargas.
Tiedu jau buvo abu rankas ir ietis aštriąsias
Vienas prieš kitą kelią, žūt būt pasiryžę kovoti,
Kai Antilochas ūmai atsistojo prie karvedžio šono.
Tuosyk Ainėjas atlyžo, nors būdamas karštas be galo,
Mat pastebėjo, kad stoja prieš jį jau dvejetas vyrų.
Tie į achajų gretas atitraukė žuvusių kūnus
Ir, nelaimingus abu į draugų rankas atidavę,
Grįžo atgal į pirmąsias voras ir stojo į kovą.
   Ir Pilemeną tuomet, Arėjui lygų, paklojo,
Kurs vadovavo narsiems paflagonams, kariams didžiaskydžiams.
Jį aštriaietis Atreidas, šviesus Menelajas, nukovė,
Pervėręs stovintį vietoj ir iešmą suvaręs į.petį.
O Antilochas paguldė Midoną, Atimnijo sūnų,
Šiojo vežėją ir draugą, begręžiantį žirgus eikliuosius,
Akmeniu jam į alkūnę pataikęs. Iš rankų vadelės,
Puoštos drambliakauliu baltu, iškrito žemėn į dulkes.

O Antilochas pašokęs jam kardu į smilkinį kirto.
Sunkiai alsuodamas, tas iš ratų dailiųjų išvirto
Ir, stačia galva nukritęs, pečiais pasinėrė į dulkes.
Ten jis smygsojo ilgai, į gilų smėlį pataikęs,
Kolei žirgai, užlėkę ant jo, pargriovė ant žemės.
Juos Antilochas skubiai į achajų pusę važiavo.
Hektoras juos pro vyrų voras pamatė ir puolė,
Garsiai surikęs, su juo ir trojėnų tvirčiausia rinktinė
Šoko bemat, Enija juos vedė drauge su Arėju.
Mūšio nuožmumas baisus su Enija ėjo iš vieno,
Tuotarp Arėjas, rankoj mosuodamas ietį galingą,
Žengė čia Hektoro prieky, čia vėl jį leisdamas pirmą.
Apmirė, jį pastebėjęs, narsus kovoje Diomedas.
Kaip nepatyręs žmogus, plačiom lygumom atkeliavęs,
Bailiai sutoja prie upės sraunios, kuri veržias į jūrą,
Šniokščia ir taško putas, – ir bėga atgal nusigandęs,
Lygiai taip žengė atgal Diomedas ir tarė herojams:
„Vyrai mieli! Šviesusis Hektoras stebina šiandien:
Toks jis narsuolis karys ir ietimi puikiai pataiko.
Nuolat jį dievas koks nors vis palydi ir žūti neleidžia.
Štai ir dabar Arėjas prie jo, žmogum pasivertęs.
Traukitės greitai nuo Trojos herojų, atgal pasisukę,
Su nemirtingais dievais nesiryžkit stoti į kovą.“
Taip jis kalbėjo. Trojėnai tuo tarpu artyn pasistūmė.
Hektoras puolęs nukovė du vyrus, išmanančius karą,
Buvusius ratuos vienuos – Menestą ir Anchialą.
Žuvusių jųjų pagailo Ajantui Telamonidui.
Jis pabėgėjo artyn ir, žibančią ietį paleidęs,
Amfijui kliudė, sūnui Selago, kurs, pertekęs turtų,
Peso plačiojoje žemėj gyveno. Tačiau jį likimas
Traukė skubėti Priamui ir jo sūnums į pagalbą
Telamonidas Ajantas jam diržo kraštelin pataikė,
Ir ilgakotė ietis į apačią pilvo sulindo.

Net sudundėjo, kai griuvo. Šviesusis Ajantas pribėgo
Sau jo šarvų nusiplėšt. Kaip lietus į jį zvimbė trojėnų
Aštrios ir blizgančios ietys, jų pilnas skydas prismigo.
Koja primynęs, vis tiek jis iš žuvusio kūno ištraukė
Ietį varinę, tik niekaip gražiųjų šarvų nevaliojo
Tam nuo pečių nuplėšt: gynėjų šūviai sukliudė.
Baimė pagavo, kad gali apsupti jį Trojos herojai,
Buvo jų daug ir narsių, tik žybčiojo atkištos ietys.
Jie tad Ajantą, nors buvo narsus, galingas ir didis,
Privertė eiti šalin, ir jis pasitraukė nenorom.
   Šitaip jie plūkėsi, vargo dabar kovoje žūtbūtinėj.
O Tlepolemą, Heraklio sūnų, galingą ir didį,
Kietas likimas pastūmė prieš lygų dievams Sarpedoną.
Kai jau visai arti jie vienas prie kito priėjo,
Ainis ir tikras sūnus debesų atvarytojo Dzeuso,
Pirmas prabilo tuomet Tlepolemas, sakydamas šitaip:
„O Sarpedonai, likų valdove! Koks reikalas buvo
Eiti tau čia ir drebėti, karuos nebuvusiam niekad?
Apgaudinėja, kas sako: girdi, iš aigidvaldžio Dzeuso
Tu paeini, tačiau negi tau susilygint su vyrais,
Dzeuso tikraisiais vaikais, gyvenusiais kitkart senovėj,
Šitokiais kaip pagarsėjęs plačiai jo galybė Heraklis,
Tėvas manasis, it liūtas narsus ir baimės nejaučiąs.
Jis atsiimti žirgų iš Laomedonto atvyko
Čion su šešiais laivais ir pulku nedideliu vyrų,
Bet Iliono tvirtovę išgriovė, nė gatvės neliko.
Tavo širdis baili, tik žmonės be reikalo žūsta.
Paspirtį menką tegaus iš tavęs trojėnai, tu veltui
Broveis iš Likijos čion. Tačiau, nors būtum narsesnis,
Žūsi nuo rankos manos ir pro Hado vartus iškeliausi.“
   Jam Sarpedonas tuomet, likų valdovas, atsakė:
„O Tlepolemai! Tikrai Ilioną šventą išgriovė
Milžinas tas už beprotiškus darbus Laomedonto,

Kurs nedoru žodžiu už gera atsimokėjo
Ir negrąžino žirgų, nors tas atkeliavo iš tolo.
Tau aš galiu pasakyt, kad mirties ir juodo likimo
Greit iš manęs susilauksi ir, kritęs nuo ieties manosios,
Man atiduosi tu garbę, o Hadui daugžirgiui gyvybę.“
Taip Sarpedonas kalbėjo, kai jam Tlepolemas paleido
Ietį uosinę. Iš rankų galingos ietys išskrido
Vienu metu jiem abiem, Sarpedonas pataikė sėkmingai
Priešui į vidurį sprando, pro gerklę iešmas išlindo,
Ir Tlepolemui akis juodoji tamsybė užliejo.
O Sarpedonui jisai į kairiąją kulšį pakliudė
Ietim aštria, kuri, grėsmingai atzvimbus per orą,
Ligi pat kaulo susmigo. Bet tėvas mirtį atgynė.
Lygų dievams Sarpedoną sugriebę šviesūs bičiuliai
Nešė tolyn nuo kautynių, kankinamą ieties didžiulės,
Jo velkamos, ir nieks nepamatė ar gal nesumojo
Ietį uosinę ištraukt iš šlaunies, kad pats jis paeitų.
Baisiai skubėjo, nes juo susirūpinę buvo be galo.
O Tlepolemą tuomet gražiaauliai achajai paėmę
Nešė tolyn nuo kovos. Tai pamatęs, šviesus Odisėjas,
Didžią turėdamas drąsą, pykčiu negalėjo betverti
Ir tik dvejojo širdy ir stengės protu apgalvoti,
Ar pasivijus nudėt jam Dzeuso perkūnvaldžio sūnų,
Ar kuo daugiausia dar likų sugaut ir atimti gyvybes.
Bet Odisėjui narsiam nebuvo likimo žadėta
Dzeuso galingąjį sūnų pakloti ietim aštriąja.
Visą jo narsą prieš likų pulkus pasuko Atėnė,
Koiraną tuoj jis paguldė, Haliją, Alastorą, taipgi
Ir Noemoną, Chromiją, Pritanį ir drąsų Alkandrą.
Būtų dar likų daugiau šviesus Odisėjas nukovęs,
Jeigu nebūtų pamatęs jo Hektoras spinduliuotšarvis.
Jis tad pro pirmas voras variniais šarvais atšvytravo,
Keldamas siaubą danajams. Apsidžiaugė šiaisiais jo žingsniais

Dzeuso sūnus Sarpedonas ir tarė žodžiais graudingais:
„O Priamide! Neleiski manęs pagrobti danajams,
Pamesto čia, pagelbėki man, dienas tepabaigsiu
Jūsų tvirtovėj aukštoj, jei man nebuvo žadėta
Grįžusiam į namus, į mielą tėviškės šalį,
Mylimą žmoną pradžiugint ir savo sūnų mažutį.“
Taip jis kalbėjo. Tuo tarpu Hektoras spinduliuotšalmis,
Jam neatsakęs nė žodžio, prabėgo, degdamas noru
Ginti šalin argiečius ir daugelį vietoj pakloti.
Lygų dievams Sarpedoną tuo tarpu šviesūs bičiuliai
Atnešė ir pasodino po Dzeuso ąžuolu aukštu,
Ir iš šlaunies palengva ištraukė ietį uosinę
Jam Pelagonas guvus, kurs buvo jo pirmas bičiulis.
Tuosyk apalpo jisai, ir akis užliejo tamsybė.
Bet atitoko vėl greit, kai padvelkė gūsis Borėjo
Ir atgaivino jį kiek, dar sunkiai atgaunantį kvapą.
Nuo variašarvio Hektoro ir nuo Arėjo argiečiai
Sprukt prie juodųjų laivų neskubėjo atgal apsigręžę,
Bet nesiryžo nė stoti į kovą, o žingsnis po žingsnio
Traukės atgal, tarp Trojos herojų pažinę Arėją.
Ką pirmutinį tuomet ir ką paskutinį pakirto
Hektoras, vaikas Priamo, ir variašarvis Arėjas?
Lygų dievams Teutrantą ir žirgvaldį drąsų Orestą,
Ietimi garsųjį Trechą ir Oinomają aitolą,
Sūnų Oinopo Heleną, Oresbiją dar margajuostį,
Hilėj gyveno jisai ir krovė turtus neregėtus
Ant Kefisidės ežero kranto. Ir jojo kaimynai,
Žmonės bojotų, gyveno turtingai, nes žemės ten geros.
Vos tiktai Hera, baltarankė deivė, pamatė,
Kad žūtbūtinėj kovoj taip krinta Argo herojai,
Kreipėsi tuoj į Atėnę ir sakė žodžiais sparnuotais:
„Oi! dukterie aigidvaldžio Dzeuso, miela Atritone!
Niekais nueis pažadai, kuriuos Menelajui mes davėm,

Jog, Iliono tvirtovę išgriovęs, sugrįš į tėvynę,
Jeigu Arėjui smarkiam mes šitaip duosime siautėt.
Mudvi todėl pagalvokim dabar apie narsą ryžtingą.“
  Taip ji kalbėjo, Jai pritarė deivė šviesakė Atėnė.
Ėjo tuojau kinkyti žirgų, auksais pažabotų,
Deivių vyriausia Hera, duktė galingojo Krono.
Hebė vežimui naujam tekinius apvaliuosius užmovė,
Vario aštuonstipinius ant ašies tvirtos sidabrinės.
Ratlankiai jų auksiniai visi, nedylantys niekad,
O apsagai variniai viršuj, gražu pažiūrėti.
Stebulės gryno sidabro, abipus nutekintos dailiai.
Kėbulas aukso diržais ir sidabro iš šonų abiejų
Priveržtas drūčiai, su pora gražiai lenktųjų turėklų.
Grąžulas prieky jo sidabrinis, o tojo viršūnėj
Junglankis aukso dailus ir šorai greta prikabinti,
Gražūs, auksiniai visi. Hera tuoj vedė kinkyti
Žirgus plačiakanopius, įsigeidus vaidų ir grumtynių.
  Tuosyk Paladė Atėnė, duktė aigidvaldžio Dzeuso,
Tėvo namuos prie gimtojo slenksčio nuleido kaip vandenį žemėn
Dailiąją skraistę, kurią ji pati išsiaudė ir siuvo.
Vilkos dabar debesų atvarytojo Dzeuso chitoną,
Rengėsi vario šarvais ir ruošės į kovą graudingą.
O ant pečių užsidėjo kutais padabintą aigidę,
Baisią, kurią kaip vainikas aplink vien pamėklės supo.
Buvo ten Vaidas, Jėga ir stingdantis kraują Vijimas,
Buvo Gorgonės galva, didžiausia baisybė pasauly,
Kelianti šiurpą, grasi, kaip Dzeuso aigidvaldžio ženklas.
O ant galvos užsivožė šalmą keturiaskiautį,
Visą auksinį ir šimto šalių kariais padabintą.
Ir, į liepsnotus ratus įstojus, ietį pastvėrė,
Didžią, galingą ir sunkią, kuria išguldo rinktinių
Vyrų voras, kai įniršta ant jų duktė rūsčiatėvė.
Kirto stipriai Hera botagu žirgams greitakojams,

Vartai savaime joms atsivėrė, o sergsti juos Horos,
Aukštas dangus ir Olimpas yra mat joms patikėtas,
Pilkas miglas jos gali praskleisti ir vėlei užtraukti.
Prašvilpė nūn pro vartus žirgai, pabaidyti botago.
Jiedvi atrado toli nuo dievų Kronioną besėdint
Vieną pačioj aukštumoj Olimpo daugiaviršūnio.
Žirgus sulaikiusi ten Hera, baltarankė valdovė,
Kreipės į Dzeusą galingą Kronidą ir tarė jam šitaip:
„Tėve! Kodėl pakenti siaubingus darbus Arėjo?
Kiek ir kokių achajų karių jis šiandien paklojo,
Kaip nederėjo, tuščiai! Širdis man plyšta krūtinėj.
Džiaugias Kiprietė ir Apolonas sidabralankis,
Šitą teisybės jokios nepaisantį paikšį užsiundę.
Ar ant manęs tu nerūstausi, Dzeuse, jei kartais Arėją,
Baisiai įskaudinta, aš iš kautynių lauko išvyčiau?“
   Jai debesų atvarytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Eik ir užleisk ant jo laimikio davėją Atėnę.
Nesmagumus Arėjui daryt juk jai ne pirmiena.“
   Taip jis kalbėjo. O deivė Hera baltrankė paklausė,
Vėlei sukirto žirgams, o tie pasileido su vėjais
Skrieti tarp aukšto dangaus, žvaigždėm nusagstyto, ir žemės.
Kiek akimis aprėpia žmogus erdvės mėlynosios,
Kai iš žvalgyklos aukštos jis žvelgia į jūrą tamsakę,
Tokiu šuoliu nūn deivių žirgai žvengdami vis šuoliavo.
O kai atskriejo į Troją, kur teka dvejetas upių,
Kur Simoentas sraunus su Skamandro bangom susilieja,
Žirgus tenai Hera, baltarankė deivė, sustabdė
Ir, iš vežimo iškinkiusi, apsiautė debesiu storu.
Jiems Simoentas gardžios ambrozijos ėsti priželdė.
   Pačios jos žingsniais švelniais, it baikštūs miško balandžiai,
Žengė, tvirtai pasiryžę pagelbėti Argo herojams.
O kai atėjo tenai, kur pulkas vyrų narsiausių
Buvo suspitęs aplink Diomedą, žirgvaldį drąsų,

Lygiai kaip liūtai, kurie pasigrobę auką sudrasko,
Ar baltailčiai šernai, nesiduodantys niekam įveikti,
Tuosyk sustojusi deivė Hera baltrankė suriko,
Stentoru variabalsiu pasivertus, karžygiu tvirtu,
Kurs pagalėjo surikt kaip penkios dešimtys vyrų:
„Gėda, argiečiai, bailiai neregėti, nors gražūs iš veido!
Kolei kare dalyvavo kadai šviesusis Achilas,
Niekad nedrįso toliau nuo Dardano vartų paeiti
Trojos herojai: galingos jo ieties jie baisiai bijojo,
Šiandien nuo mūrų toli, prie laivų gaubtašonių kovoja.“
Žodžiais šitais ji pakėlė visiems narsumą ir drąsą.
O prie Tideido priėjo deivė šviesakė Atėnė.
Rado valdovą jinai prie žirgų ir ratų dailiųjų
Žaizdą vėsinant, kurią jam strėle prakirto Pandaras.
Prakaitas graužė mat ją po plačiuoju diržu išdabintu,
Laikančiu apskritą skydą, perštėjo ir vargino ranką.
Diržą tad laikė pakėlęs ir šluostė pajuodusi kraują.
Deivė sustojo, už jungo žirgų įsitvėrė ir tarė:
„Sūnų mažai į save tepanašų pagimdė Tidėjas!
Iš pažiūros Tidėjas smulkutis, bet didvyris buvo.
Aš jo anuomet labai nenorėjau leisti į kovą,
Kad rungtyniautų su kuo, kai vienas jis bus be danajų,
Kaip žygūnas atvykęs į Tebus, kur marios kadmiečių.
Nors prisakiau aš jam ramiai jų rūmuos viešėti,
Jis nepaklausė manęs ir, turėdamas milžino drąsą,
Pakvietė jų vaikinus pasirungt ir visur nugalėjo
Baisiai lengvai, nes jam aš buvau padėjėja geriausia.
Nūn prie tavęs aš nuolat budžiu pristojus kaip sargė
Ir apgalvojus šaukiu su trojėnais stoti į kovą.
Betgi ar nuovargis toks jau sąnarius tavo sukaustė,
Ar gal begėdiška baimė sulaiko. Pažint negalėtum,
Jog iš tikrųjų sūnus tu narsaus Tidėjo Oinido.“
Jai atsiliepdamas, tarė tuomet Diomedas galingas:

„Aiškiai pažįstu tave, dukterie aigidvaldžio Dzeuso.
Viską todėl atvirai pasakysiu ir nieko neslėpsiu.
Niekas nelaiko manęs: nei begėdiška baimė, nei alsas,
Bet aš atsimenu tavo žodžius, pirmiau pabylotus,
Kad nė su vienu iš jų, laimingųjų, nestočiau į kovą,
Jeigu tik Dzeuso duktė Afroditė atėjus norėtų
Kištis į mūšį pati, – kad kirsčiau variu ją aštriuoju.
Taigi ir pats atsitraukiau dabar, ir Argo herojams
Trauktis liepiau visiems iš mūšio lauko į šalį.
Aš juk pažįstu Arėją: kautynėms jis vadovauja.“
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„O Diomedai Tideidai, tu mano širdies brangenybe!
Nesibijok nei Arėjo per daug, nei kito kurio nors
Nemirtingųjų, nes tau aš esu padėjėja geriausia.
Žirgus tu plačkanopius prieš jį drąsiausiai paleiski,
Kirsdamas jam iš arti, Arėjo smarkaus nesibaimink,
Šėlt nepaliaujančio amžiais, nedorėlio, veidmainio pikto,
Kurs neseniai ir man apsimesdamas sakė, ir Herai,
Jog prieš trojėnus kovosiąs, padėdamas Argo herojams.
Bet su trojėnais dabar susidėjo ir žodį užmiršo.“
Tarė ir tuoj, už rankos pagriebus, Stenelą iš ratų
Žemėn patraukė, ir tas, netaręs nė žodžio, iššoko.
O į vežimą greta šviesaus Diomedo įstojo
Deivė, ištroškus kovos. Ąžuolinė ašis subraškėjo
Sunkiai nuo svorio: baisi ją deivė ir vyras prislėgė.
Rankon pastvėrė vadžias ir botagą Paladė Atėnė
Ir prieš Arėją plačkanopius tuoj žirgus pavarė.
Šarvus tas plėšė kaip tik Perifanto, vyro galiūno,
Karžygio pirmo aitolų, sūnaus Ochesijo garbingo.
Jį kraugerys Arėjas nūn plėšė. Tuo tarpu Atėnė,
Kad neregėtų Arėjas, po Hado šalmu stovėjo.
Kai tik Arėjas žiaurus Diomedą šviesų išvydo,
Pametė tuoj, nebaigęs nė plėšt, Perifantą galiūną,

Buvo prieš tai jį paklojęs į dulkes, atėmęs gyvybę,
Ir atsisuko tiesiog prieš žirgvaldį drąsų Tideidą.
O kai jau buvo arti prie vienas kito prilėkę,
Ietimi pro vadeles ir jungą žirgų pakinkytų
Smogė Arėjas tuojau Diomedui, norėjo užmušti.
Ietį nustvėrė ranka šviesakė deivė Atėnė
Ir per vežimą pastūmė, kad smūgis eitų pro šalį.
Tuosyk pašoko ir puolė narsingas kovoj Diomedas
Ietimi vario aštria, o Paladė Atėnė pasuko
Iešmą į papilvę minkštą, kur vyrai susisega juostą.
Iešmas pataikė į ten, susmigo į gražųjį kūną,
Ir Diomedas atgal jį ištraukė. Arėjas suriko,
Kaip devyni tevaliotų ar dešimt tūkstančių vyrų
Mūšio lauke surikt, kai pulti pakursto Arėjas.
Net sudrebėjo visi – ir trojėnai, ir sūnūs achajų,
Perimti baimės: taip rėkė Arėjas, besotis žudikas.
   Kaip debesų juodžiausi kalnai atrodo padangėj,
Kai po kaitringų dienų juos vėjai pašėlę atvaro,
Toks Diomedui dabar variašarvis rodės Arėjas,
Kylantis su debesim drauge į aukštąjį dangų.
Greitai į rūmus dievų jis atskrido, į aukštą Olimpą,
Ir, nusiminęs širdy, atsisėdo prie Dzeuso Kronido,
Žaizdą parodė, kaip sruvo iš jos nemirtingasai kraujas,
Ir, atsidusęs giliai, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Tėve! Kodėl pakenti, regėdamas kruvinus darbus?
Mes, nemirtingi dievai, bėdas be perstojo kenčiam
Vienas dėl kito kaltės, žmonėms darydami gera.
Baras visi su tavim per dukterį tavo nenaudą,
Prapultį mūsų, kuriai galvoje vis darbai nedoriausi.
Mes gi, dievai kiti, kiek jų aukštajam Olimpe,
Klausom be žodžio tavęs ir tau nusileidžiam kiekvienas.
Jos tik vienos nesudrausi mostu nei žodžiais tu niekad,
Jai nusilenksi visad, nes pats pagimdei ją nedorą.

Šiandien jinai Diomedą, išdidųjį sūnų Tidėjo,
Prieš nemirtingus dievus pakurstė šokti į kovą.
Pervėrė jis Kiprietei pirmiau ties plaštaka ranką,
Greitai po to užpuolė mane kaip daimonas kokis.
Eikliosios kojos pagelbėjo man. O būčiau kentėjęs
Ilgąlaik skausmą tenai, lavonų krūvoj neskaičiuotoj,
Ir neturėjęs jėgų jo vario smūgiams atremti.“
Jam, pažiūrėjęs skersom, debesų atvarytojas tarė:
„Tu, veidmainy, čionai prie manęs atsisėdęs nezyzki.
Nekenčiamiausias tu man iš dievų, Olimpo valdovų.
Motinos Heros tu būdo, kuris niekada nepaklūsta
Nei nusileidžia, aš vos pajėgiu ją žodžiais įveikti.
Taigi atrodo, kad tu nukentėjai dėl jos patarimų.
Betgi į tavo kančias žiūrėti ilgiau nevalioju,
Mano esi tu sūnus, ir man tave močia pagimdė.
Jeigu kitam dievų tu būtum nenauda toks gimęs,
Būtum seniai jau šešėlių šaly, ne tarp uraniečių.“
Taip jis kalbėjo ir liepė Pajeonui sūnų pagydyt.
Jam vaistingųjų žolių Pajeonas tuosyk užbėręs
Žaizdą sugydė, ir jis nemirtingas liko kaip buvęs.
Lygiai kaip pienas saldus, kurs buvo skystas lig tolei,
Sukreka, kai pamaišai, įliejęs sulčių rūgščiųjų, –
Lygiai taip greitai žaizda Arėjui smarkiam užsitraukė.
Hebė išprausė jį, gražiais drabužiais apvilko,
Tuosyk didžioj garbėj jis sėdos prie Dzeuso Kronido.
Vos atsisėdo, į Dzeuso galingojo rūmus pargrįžo
Argo globėja Hera ir Alalkomeniškė Atėnė,
Smarkų Arėją privertę, kad liautųsi vyrus žudyti.

Šeštoji giesmė

HEKTORO IR ANDROMACHĖS PASIMATYMAS

Trojos herojų kova su achajais ėjo kaip ėjus.
Grūmėsi smarkiai ir šios, ir antrosios pusės herojai,
Zvimbė vienų ir kitų variaiešmės ietys galingos
Tarp Simoento sraunaus ir Ksanto bangų sūkuringų.
Šit jau Ajantas, sūnus Telamono, mūras achajų,
Trojos falangą pralaužęs, draugams kaip žiburį davė:
Vyrą nukovė, kuris iš trakų buvo narsiausias,
Sūnų Eusoro, vardu Akamantą, galingą ir didį.
Tam jis pataikė į šalmą, gražiai ašutais padabintą,
Pervėrė kaktą kartu, giliai pro kaulą sulindo
Iešmas varinis, ir tuoj to akis užliejo tamsybė.
Tuotarp Aksilą nukovė narsus kovoje Diomedas,
Sūnų Teutranto, kuris aukštamūrėj Arisbėj gyveno,
Turtais didžiais pagarsėjęs ir meilę žmonių nusipelnęs,
Jis, arti kelio gyvenęs, vaišino visus, kas užėjo.
Vis dėlto niekas iš tų nuo juodos prapulties neapgynė,
Niekas už jį neužstojo: abiem išplėšė gyvybes,
Jam ir vežėjui drauge, Kalesijui, valdžiusiam žirgus
Su vežimu dailiu, abudu jie atgulė žemėn.
O Eurialas Ofeltijui šarvus nuplėšė ir Dresui.
Puolė Aisepą tuomet ir Pedasą, juos nimfa najadė

Abarbarėja pagimdė beydžiui Bukalionui.
Bukalionas mat buvo sūnus vyriausias ir pirmas
Laomedonto garsaus, slapta pagimdė jį močia.
Laomedontas, bandas beganydamas, nimfą pamilo.
Toji, pastojus nuo jo, dvynukų porą jam davė.
Šiųjų narsumą dabar ir skaistų kūną pakirto
Mekistėjadas ir šarvus abiem dailiuosius nuplėšė.
O Astialą nukovė narsingas kare Polipoitas,
Ir Odisėjas šviesus perkotietį Piditą paklojo
Ietimi variaiešme, Aretaoną – Teukras skaistusis.
Ablerą ietim žibia nuvėrė narsus Antilochas,
Nestoro vaikas, o pats Agamemnonas smogė Elatui,
Kurs aukštame Pedaso mieste gyveno ant kranto
Satnioento sraunaus. Filakas nudūrė Lėjitą
Bėgantį, o Euripilas Melantijui šarvus nuplėšė.
Tuotarp Adrestą pavyko narsiam kovoje Menelajui
Gyvą paimt, nes jo žirgai pasibaidę įbėgo
Krūman eglūnų tankių ir, grąžului lenkto vežimo
Ten įsibedus ir lūžus, abu nudundėjo kaip vėjai
Tiesiai tvirtovėn aukšton, kur kiti išsigandę šuoliavo.
Sukrėstas smūgio ūmaus, Adrestas iškrito po ratais,
Kniubdamas veidu į dulkes. Prie jo Menelajas Atreidas
Drąsiai prišoko tuomet, ilgakotę ietį iškėlęs.
Jam apkabino kelius ir ėmė Adrestas maldauti:
„Gyvą, Atreide, palik ir išpirką brangią paimki.
Tėvas turtingas, ir jo rūsiuose brangenybių be galo,
Vario ir aukso, ir geležies, gražiai padarytos.
Ko tik norėsi, tuojau tau duos kaip išpirką tėvas,
Jei sužinos, kad aš prie achajų laivų tebegyvas.“
Taip jis kalbėjo ir tam sujudino širdį krūtinėj.
Buvo beduodąs, kad jį prie achajų laivų daugiairklių
Ėmęs nuvestų vežėjas, tačiau Agamemnonas greitai
Kelią pastojo užbėgęs ir šaukdamas šitaip kalbėjo:

„O tu baily Menelajau! Kodėl taip gailiesi tų priešų?
Argi taviems namams ką gera padarė trojėnai?
Taigi nė vienas tegul prapulties neišvengia ir mūsų
Rankų narsių, net tas, kurį dar negimusį močia
Įsčiose tebenešioja, – ir tas su visais tepragaišta,
Kad Iliono neliktų nė kvapo, nė pėdsako jokio."
Taip jis kalbėjo, ir brolio širdy pagailos nebeliko,
Visa tai buvo tiesa. Ranka tad pastūmė Adrestą
Smarkiai tolyn nuo savęs, ir tam Agamemnonas smogė
Ietim į slėpsnas, tas griuvo aukštielninkas, tuosyk Atreidas
Koja primynė krūtinę ir uosio ietį ištraukė.
Nestoras senas prabilo ir šaukė Argo herojams:
„Vyrai mieli, danajų kariai, talkininkai Arėjo!
Niekas nelikit dabar atokiai nuo pulko po vieną
Plėšti šarvų, kad sau kuo daugiau parsineštumėt grobio.
Muškime priešą pirma, o vėliau be jokio pavojaus
Mūšio lauke nuplėšite tuos, kas krito negyvas."
Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
Trojos herojai tuomet nuo smarkių kaip Arėjas achajų,
Drąsai nuslūgus širdy, Ilionan būtų parbėgę,
Jeigu prie Hektoro ir prie Ainėjo nebūtų prišokęs
Tuoj Priamidas Helenas, geriausias spėjėjas iš paukščių:
„Hektorai, tau ir Ainėjui taip pat vis rūpintis reikia
Trojos kariais ir likų herojais, nes jūs pirmutiniai
Esat visur – ir mūšio lauke, ir karo taryboj.
Stokite čia ir bėgti kariams neleiskit prie vartų,
Tik paskubėkit, kol jie žmonoms dar nepuolė į glėbį,
Perimti baimės, ir juoko gardaus nepadarė achajams.
Jeigu tik judviem pavyks bėgliąsias gretas sulaikyti,
Tai su danajais kovosim ir nepasitrauksim iš vietos,
Norint mus spaustų didžiai: laikytis privers būtinybė.
Hektorai, tu Ilionan pareik ir duok patarimą
Motinai mūs abiejų: tegul ji nuves mūsų motes

Ilgaamžes į šviesakės Atėnės šventyklą tvirtovėj,
Atsirakinus duris tų deivės rūmų šventųjų,
Ir, nusinešusi skraistę, kuri mūs rūmuos didžiausia
Bus ir gražiausia visų bei širdžiai jos maloniausia –
Tą gražiaplaukei Atėnei tegu ir patiesia ant kelių
Su pažadais mitulių, nevilkusių jungo, telyčių
Dvylika jai paaukoti šventovėj, kad ji pagailėtų
Apgulto miesto, trojėnų žmonų ir vaikų mažamečių
Ir kad nuo Trojos šventos atmuštų sūnų Tidėjo,
Ietim galingą begal, mūs baimės didžios kaltininką,
Man jis atrodo visų achajų narsiausias herojus.
Net ir Achilo mes taip nebijojom, vyrų valdovo,
Norint jį deivės sūnum vadina. O šitas įtūžęs
Siautėja šiandien, ir nieks narsumu jam negali prilygti.“
  Taip jis kalbėjo, ir Hektoras brolio paklausė be žodžio.
Tuoj iš vežimo dailaus su ginklais nušoko ant žemės
Ir, mostaguodamas ietim, gretas išrikiuotas apėjo,
Ragino drąsiai kovot ir pragarą tikrą sukėlė.
Prieš achajus atsigręžę vėl drąsiai stojo trojėnai.
Argo herojai atgal pasitraukė ir liovėsi puolę:
Tarė, jog dievas kažkoks, iš dangaus žvaigždėto atskridęs,
Eina pagalbon ir gina trojėnus - taip smarkiai jie puolė.
  Hektoras tuosyk prabilo ir šaukė Trojos herojams:
„Narsūs trojėnų kariai ir mūs talkininkai šlovingi!
Būkite vyrai tikri, narsos nepraraskit veržliosios,
Kol aš nubėgsiu į Ilioną ir vyrų tarybos
Seniams pranešiu ir moterims mūsų visoms pasakysiu:
Lai jos maldauja dievus ir žada aukot hekatombes.“
  Šitai pasakęs, nubėgo Hektoras spinduliuotšalmis.
Užkulnius daužė ir sprandą herojui pajuodusi oda,
Einanti kaip atbraila aplinkui jo gaubtąjį skydą.
  Glaukas tuomet, Hipolocho sūnus, ir narsus Diomedas
Tarp abejų gretų atskubėjo, kovot pasiryžę.

O kai jau buvo arti prie vienas kito priėję,
Pirmas prabilo iš jų narsingas kovoj Diomedas:
„Kas tu, narsuoli, esi, iš kokių žmonių mirtingųjų?
Aš gi tavęs kovoj, kuri šlovę atneša vyrams,
Dar nemačiau. Toli nuo visų išėjai tu į priekį,
Drąsą sutelkęs, ieties manos ilgakotės sutikti.
Nedalingųjų vaikai prieš mano drąsą testoja.
Jeigu iš aukšto dangaus tu kaip dievas būtum atėjęs,
Aš su dangaus dievais nestočiau niekad į kovą.
Juk ir Drianto sūnaus Likurgo galingojo dienos
Baigėsi greit, kada prieš dievus jis ranką pakėlė.
Kartą išvaikė jisai Dioniso, šėlstančio dievo,
Aukles šventajam Nisėjo kalne, jos bėgo, numetę
Žemėn šventuosius indus, nes vyržudis tikras Likurgas
Pliekė jas jaučių rimbu. Dionisas pats nusigandęs
Šoko į marių bangas, jį priglaudė tuosyk Tetidė,
Drebantį visą iš baimės: išgąsdino jį Driantidas.
Emė Likurgo nuo tol dievai laimingieji nekęsti,
Ir Kronionas jį apžabaldė. Jis aklas gyveno
Nebeilgai, nes buvo nemielas dievams nemirtingiems.
Taigi ir aš su laimingais dievais nenorėčiau kovoti.
Jeigu tu vienas žmonių, kurie žemės vaisiais maitinas,
Eiki artyn, kad mirčiai greičiau į tinklą pakliūtum.“
   Jam Hipolocho sūnus šviesusis atkirsdamas tarė:
„O narsingasis Tideidai! Tu mano kilmės klausinėj!?
Lygiai kaip lapai miške, taip gimsta žemėje žmonės.
Vėjas į žemę nubarsto lapus, bet girios atgyja
Ir sužaliuoja vešliai, pavasario metui atėjus.
Taip ir žmonių padermė: tie auga, o tie pasitraukia.
Jeigu tu nori smulkiau sužinot ir gerai įsiminti
Protėvius mano visus – žmonių daugybė juos žino.
Argo, žirgų tėvynės, kampe Efirės tvirtovė.
Ten kitados gyveno Sisifas, gudrus ir protingas,

Vaikas Ajolo Sisifas. Jis sūnų Glauką turėjo,
Glaukas gi buvo tėvas beydžio Belerofonto.
Šiam nemirtingi dievai gražumą ir vyrišką drąsą
Buvo suteikę. Bet Proitas jam pikta širdy sugalvojo
Ir iš tėvynės išvijo, nes buvo visų galingiausias
Argo šaly: jam valdžią Arge atidavė Dzeusas.
Proito žmona, šviesioji Antėja, aistringai panūdo
Meile slaptai pasidžiaugti su juo, tačiau nepavyko
Jai prikalbėti teisingo ir doro Belerofonto.
Tuosyk melagė žmona karaliui Proitui pasakė:
„Proitai, ar žūsi tu pats, ar Belerofontą užmuški,
Meilės norėjo ir prašė mane, tik aš nepanorau.“
  Taip ji kalbėjo. Pašoko pykčiu valdovas išgirdęs,
Bet nužudyti jo neišdrįso, širdis pabijojo.
Likijon siuntė todėl ir įdavė ženklus lemtingus,
Į lenteles uždarytas įrašęs, kad neštųsi mirtį,
Liepė jas uošviui įteikti, kad tas padarytų jam galą.
Likijon ėjo tasai, dievų palydėtas laimingai.
O kai pasiekė likus, kur Ksantas teka sraunusis,
Priėmė jį nuoširdžiai plačiosios Likijos viešpats,
Vaišes jam kėlė devynias dienas ir pjovė po jautį.
O kai dešimtąjįkart Aušra rožiapirštė prašvito,
Uošvis pradėjo jį klaust, norėdamas ženklą išvysti,
Ženklą, kurį turėjęs atnešt nuo Proito, jo žento.
Vos tik pamatė tą ženklą nedorą, žento įduotą,
Liepė jam eit ir nukauti Chimairą, pamėklę baisią.
Buvo dievų padermės Chimaira, ne žmonių mirtingųjų:
Liūtės galva, liemuo kaip ožkos, uodega kaip drakono,
Karšta liepsna Chimaira ta alsavo ir degino viską.
Įveikė ją karžygys, dievų pamokymą gavęs.
Tuosyk nuėjo kovot su solimais, vyrais garbingais.
Sakėsi niekad kovos, baisesnės už tą, neturėjęs.
Amazones, narsumu pralenkiančias vyrus, išklojo.

Grįžtančiam tuosyk namo, dar klastą valdovas sumanė:
Savojo krašto plataus drąsiausius vyrus parinkęs
Siuntė slapta jį užpulti, bet gyvas nė vienas negrįžo:
Išmušė greitai visus beydis Belerofontas.
Tuosyk, pamatęs, kad jis dievų nemirtingų kilimo,
Savo namuos jį paliko valdovas, išleido už jojo
Dukterį savo ir pusę valdžios karališkos davė.
Likijos žmonės jam žemės daugiau už visų atmatavo
Jo vynuogynams ir dirvoms, kad būtų iš ko pragyventi.
Vaiką ne vieną žmona pagimdė Belerofontui:
Tai Hipolochą, Isandrą ir dukterį Laodamėją.
Laodamėją pamilo vėliau gudramintis Kronidas.
Ta Sarpedoną iš jo variašarvį, kaip dievą, pagimdė.
Bet nemalonėn dievų ir Belerofontas pateko.
Klaidžioja, būdavo, jis po Alėjo lygumą vienas,
Griaudžiasi savo širdy ir bijo žmogaus susitikti:
Sūnų Isandrą žudynių nesotus Arėjas nukovė,
Kai su solimais tasai, garbingais vyrais, kovojo,
Laodamėją pašovė šviesi Artemidė supykus.
O Hipolochas pagimdė mane, jis tikras man tėvas.
Siuntė į Troją tuomet ir daugsyk pabrėždamas liepė
Būti pirmajam visad ir visur už kitus pranašesniam,
Kad nešlovės neužtraukčiau tėvams, kurie pirmutiniai
Būdavo savo Efirėj ir likų žemėj plačiojoj.
Štai iš kokios giminės, iš kokio kraujo aš kilęs."
   Taip jis kalbėjo. Nudžiugo narsus kovoje
Diomedas, Įsmeigė ietį tuojau į vyrų penėtoją žemę
Ir maloniausiais žodžiais atsakė vyrų valdovui:
„Taigi tu man bičiulis esi nuo tėvų iš senovės.
Juk ir Oinėjas šviesus beydį Belerofontą
Dvidešimt lygiai dienų namuos savuosius vaišino,
Davė jie vienas kitam dovanų gražių ir vertingų:
Purpuro juostą margraštę tuomet dovanojo Oinėjas,

Belerofontas Oinėjui auksinę taurę dviąsę.
Neėmiau jos, o namie palikau, išvykdamas Trojon.
Aš negaliu atsiminti Tidėjo, nes mažą paliko
Tėvas mane, kai achajų pulkai prie Tėbų pražuvo.
Taigi dabar aš mielas bičiulis būsiu tau Arge,
Lygiai kaip Likijoj tu, jei ten aš kada nukeliaučiau.
Ieties mes vienas kitam, kai kausis visi, nepaleisim.
Aibė man bus trojėnų ir jų talkininkų garbingų,
Mušti galėsiu, kiek dievas man leis ir kojos laikysis,
Daugel achajų bus tau, žudyki juos, kiek tik pajėgsi.
Ėmę dabar pasikeiskim šarvais, visi kad žinotų,
Jogei didžiuojamės esą draugai nuo tėvų iš senovės."
   Ir su tais žodžiais abu iš ratų savųjų nušokę,
Dešinę vienas kitam jie paspaudė ir priesaiką davė.
Nuovoką Glaukui čia pat supainiojo Dzeusas Kronidas,
Ir ant varinių išmainė jis aukso šarvus savuosius:
Jaučių šimtinę Tideidui atidavė taip už devynis.
   Hektoras ąžuolą seną ir Skajos vartus vos priėjo,
Žmonos trojėnų apspito jį tuoj ir dukterys liūdnos,
Klausti pradėjo vaikų ir brolių, gentainių ir vyrų
Savo brangiųjų. Visoms dievus jis liepė maldauti
Be paliovos, nes skausmo iškęsti žadėta ne vienai.
   O kai tik spėjo įžengt į Priamo rūmus gražiuosius,
Prieangį jų su kolonom aukštom (o rūmuose buvo
Iš nutašyto akmens bent penkios dešimtys menių,
Vienos šalia kitų įtaisytos, jose čia patogiai
Sūnūs Priamo su savo žmonom teisėtom miegojo;
Dukterys savo būstus anojpus kiemo turėjo,
Ten iš tašyto akmens stovėjo dvylika menių,
Vienos šalia kitų įtaisytos, jose čia patogiai
Buvo Priamo žentai įsikūrę ir skaisčios jų žmonos) –
Jo pasitikti išbėgo tuoj motina jo geraširdė,
Dar Laodikę paėmus, dukterį savo gražiausią,

Jį nusitvėrė už rankos, vardu pavadino ir tarė:
„Ko parėjai, sūneli, namo, iš kovos pasitraukęs?
Spaudžia baisiausiai turbūt achajų sūnūs piktieji,
Veržias artyn prie pilies, ir tave širdis pastūmėjo
Eit ir tvirtovėj aukštoj rankas į Dzeusą pakelti.
Luktelėk tik, aš vyno gardaus tau atnešiu nubėgus,
Bus ko ir Dzeusui nuliet, ir kitiems dievams nemirtingiems,
Dar ir patsai tu atgausi kiek dvasią, truputį išgėręs:
Žmogui, vargų nukamuotam, jėgas sustiprina vynas.
Tu gi išvargęs begal kovoj dėl gentainių gyvybės."
   Jai atsakydamas, tarė Hektoras spinduliuotšalmis:
„Vyno gardaus ieškot neskubėki, motin mieloji,
Jis man pribaigtų jėgas, narsos ir budrumo netekčiau.
Rankų neplovęs dabar, aš vyno tamsaus negalėsiu
Dzeusui nuliet: nevalia juodamiglį maldaut Kronioną
Žmogui, kada jo rankos krauju ir purvais aptaškytos.
Eik tu pati į laimikio davėjos Atėnės šventovę,
Smilkalus brangius nunešk ir moteris ten pavadinki.
Skraiste, kuri tau atrodo gražiausia visų ir didžiausia
Rūmuose mūsų aukštuos ir tavo širdžiai brangiausia,
Tą ir patieski dabar gražiakasei Atėnei ant kelių
Ir pažadėk mitulių, nevilkusių jungo, telyčių
Dvylika jai paaukoti šventovėj, kad ji pagailėtų
Apgulto miesto, trojėnų žmonų ir vaikų mažamečių
Ir kad nuo Trojos šventosios atmuštų sūnų Tidėjo,
Ietim galingą begal, mūs baimės didžios kaltininką.
Tu į laimikio davėjos Paladės Atėnės šventovę
Eiki tuojau, o aš užbėgęs Parį pakviesiu,
Jeigu jisai paklausytų manęs. Geriau, kad jį žemė
Būtų prarijus. Nelaimes su juo užaugino Kronidas
Trojos žmonėms, Priamui garbiam ir vaikams jo vargingiems.
Jeigu išvysčiau aš jį į Hado šalį išeinant,
Rodos, visus vargus širdis man bematant užmirštų."

Taip jis kalbėjo, ir ta nuskubėjo į rūmus paliepti
Savo tarnaitėms, ir moteris jos suvadino iš miesto.
Greitai pati nusileido į kvepiantį sandėlį aukštą,
Kur margaraščiai jos kilimai buvo, austi sidoniečių
Moterų, jas iš Sidono kaip dievas gražus Aleksandras
Atsigabeno per jūras plačiąsias, grįždamas Trojon
Sau po viešnagės, kai vežės Heleną galingatėvę.
Kilimą vieną iš jų Hekabė nešė Atėnei,
Buvo be galo gražus, didžiulis, raštais margaisiais
Tarsi žvaigždė jis mirgėjo ir buvo giliausiai padėtas.
Eiti skubėjo su juo, lydima nūn moterų pulko.
O kai tvirtovėj aukštoj priėjo Atėnės šventyklą,
Tai iki galo atvėrė duris Teana joms gražioji,
Kiso vyriausia duktė, Antenoro žirgvaldžio motė.
Buvo Atėnės žyne seniau ją išrinkę trojėnai.
Moterys visos sukliko ir tiesė rankas į Atėnę.
Kilimą dailų paėmus iš jos, Teana tuoj skaisčioji
Patiesė jį ant kelių pati gražiaplaukei Atėnei,
Dukrą galingojo Dzeuso maldavo ir šitaip kalbėjo:
„O visagale Atėne šviesi, tvirtovių gynėja!
Ietį sutrempk Diomedo ir duok, kad jis pats stačia galva
Kristų ant žemės juodos prie Skajos vartų nukautas,
Mes jau galėsim tada nevilkusių jungo telyčių
Dvylika tau paaukot mitulių, kad tik pagailėtum
Apgulto miesto trojėnų žmonų ir vaikų mažamečių."
Taip ji maldaudama sakė, bet jos neišklausė Atėnė.
Kolei maldavo ji taip Kronido galingojo dukrą,
Hektoras ėjo skubiai į rūmus gražius Aleksandro,
Juos pasistatė jis pats su vyrais dailidėm, geriausiais
Ir garsingiausiais tuomet derlingoj Trojoj plačiojoj,
Miegamą tie jam įtaisė namuos, svetainę ir kiemą
Vietoj aikštesnėj šalia Priamo ir Hektoro rūmų.
Hektoras nūn atskubėjo tenai, laikydamas rankoj

Ietį vienuolikos mastų ilgumo, jos prieky blizgėjo
Iešmas varinis, ir aukso grandis jį laikė prie koto.
Jį miegamajame rado ginklus ir šarvus mėginant,
Skydą, krūtinsargį vartė ir kilpinį riestą kilojo.
O Helena Argietė su moterim savo sėdėjo,
Įsakinėjo tarnaitėm ir skirstė joms darbus dailiuosius.
Hektoras brolį pamatė ir žodžiais rūsčiais užsipuolė:
„O tu nelaimėli! Kaip negražu pykčius varinėti.
Žūsta kariai kovoje prie tvirtovės ir apgulto miesto
Mūrų aukštųjų, tiktai dėl tavęs šis kruvinas karas
Įsiliepsnojo taip baisiai. Tu pats vainotumei kitą,
Jei pamatytum, kad slepiasi jis nuo kovos žūtbūtinės.
Kelkis greičiau, kol miestas ugny dar visai nepaskendo.“
   Jam Aleksandras tuomet, gražus kaip dievas, atsakė:
„Hektorai! tu ne bereikal baries, aš vertas barimo.
Bet pasakysiu dėl to, o tu paklausyk ir supraski.
Negi iš pykčio ant Trojos herojų ir negi iš keršto
Aš čia sėdėjau namie: apmarinti skausmą norėjau.
Šiandien manoji žmona prikalbino žodžiais meilingais
Grįžti kautynių laukan, o ir man pačiam jau atrodo
Būsiant tikrai taip geriau: permaininga juk pergalė vyrams.
Tu valandėlę palauk, aš šarvus tuoj užsitrauksiu.
Arba tu eik, aš nueisiu, manau, kad tave pasivysiu.“
   Taip jis kalbėjo, ir Hektoras spinduliuotšalmis nutilo.
O Helena tuo metu jam tarė žodžiais meilingais:
„Dieveri mano, kalės nelemtosios, nelaimių šaltinio!
O kad aš būčiau prapuolus tą dieną, kai močia pagimdė!
Kaukianti vėtra į kalnus geriau mane būtų nunešus
Arba įtėškus gelmėsna be perstojo šniokščiančių marių,
Būtų prarijusios bangos mane prieš negandus tokius.
Jeigu tačiau nemirtingų dievų tai visa žadėta,
Nors padoresnio jau vyro aš būčiau tapusi žmona,
Tokio, kurs gėdą supranta ir bijo žmonių papeikimo.

Šiojo o širdis to nejaučia dabar, nejaus ir rytojaus
Dienai atėjus. Dėl to jis dar pasidžiaugs, man atrodo.
Betgi tu, diever, į vidų užeik, atsisėski ant suolo,
Tavo juk širdžiai vargų ir rūpesčių tenka daugiausia
Dėl nelemtosios manęs ir dėl Aleksandro kaltybės.
Varganą dalią abiem mums Dzeusas paskyrė, ir žmonės
Mudu minės ilgai, vardus įsidėję į giesmę.“
Jai atsakydamas, tarė Hektoras spinduliuotšalmis:
„Ne, nesodinki, brangioji, nors meilę man rodai, nesėsiu.
Gaišti neleidžia širdis, turiu skubėti pagalbon
Trojos herojams, manęs, kai nesu, jie labai pasigenda.
Tu Aleksandrą paskubink, tegu jis greičiau išsirengia,
Kad pasivytų mane, iš miesto dar neišėjus.
Dar aš truput užbėgsiu namo, pažiūrėti norėjau
Savo namiškių, mielosios žmonos ir sūnaus mažamečio.
Juk nežinau, ar gyvas kada pas juos dar sugrįšiu,
Ar panorės dievai, kad žūčiau nuo rankos achajų.“
Šitai pasakęs, nuėjo Hektoras spinduliuotšalmis.
Savo namus, gražiai pastatytus, pasiekė jis greitai,
Bet baltarankės žmonos Andromachės menėj nerado:
Ji su mažu sūneliu ir su gražiarūbėm tarnaitėm
Bokšte stovėjo aukštam, raudojo ir aimanavo.
Hektoras, rūmų viduj beydės žmonos nesuradęs,
Kiek pastovėjo ant slenksčio ir tuosyk tarnaitėms pasakė:
„Žinot, mergaitės, turbūt, tad man pasakykit teisybę,
Kur iš namų galėjo išeit Andromachė baltrankė?
Rasi pas mošą kurią ar brolienę savo gražrūbę,
Ar į Atėnės šventovę, kur visos dabar susirinko
Moterys Trojos gražplaukės maldauti deivės galingos?“
Jam ūkvedė žvali neuždelsus atsakė ir tarė:
„Hektorai! Jei būtinai liepi pasakyti teisybę –
Ji ne pas mošą kurią ar brolienę savo gražrūbę
Ir ne Atėnės šventovėj, kur visos dabar susirinkę

Moterys Trojos gražplaukės maldauja deivę galingą, –
Į Iliono aukštąjį kuorą išėjo, išgirdus,
Kad trojėnams blogai ir bekraštė galybė achajų.
Ji tekina todėl prie miesto mūro nubėgo,
Tarsi netekusi proto. Ir sūnų ten nunešė auklė."
Taip ūkvedė atsakė, ir Hektoras greitai išėjo
Vėl tuo pačiu keliu ir gatvėm, gražiai įtaisytom,
Ir, atskubėjęs per miestą didžiulį, jau baigė prieiti
Skajos vartus (pro juos išėjimas buvo į lauką),
Kai didžiakraitė žmona Andromachė jėgom paskutinėm
Priešais išbėgo, duktė kilniaširdžio Eetiono.
Eetionas gyveno prie giriom traškančio Plako,
Paplakęs Tebėj plačioj, ir buvo kilikų valdovas.
Dukterį už skaisčiašalmio Hektoro buvo išleidęs.
Ji pasitiko nūn vyrą, drauge su ja bėgo tarnaitė,
Vaiką glėby nešdama guvutį, dar mažametį,
Hektoro mylimą sūnų, kaip skaisčią žvaigždę padangių.
Tėvas Skamandriju vis jį vadino, o svetimieji
Astianaktu, nes Ilioną tik Hektoras gynė.
Nusišypsojo nūn jis, į sūnų tyliai pažvelgęs,
O Andromachė, prie jo atsistojusi, verkė graudingai,
Ėmė už rankos tvirtos, vardu pavadino ir tarė:
„Žūsi, mielasis, per savo drąsumą. Nė kiek tau negaila
Mažo sūnaus nei manęs nelaimingos, kuri greit paliksiu
Tavo našlė, tave paskubės užmušti achajai,
Puolę iš karto. Tikrai man būtų laimė didesnė
Žemėn prasmegti, tau žuvus. Jokios mano širdžiai paguodos
Niekur nebus, kai tu pasitiksi savo likimą,
Ašaros vienos, nebėr man nei tėvo, nei močios mielosios.
Manąjį tėvą seniai jau nukovė šviesusis Achilas
Ir sunaikino kilikų gražiai pastatytą tvirtovę,
Tebus mūs aukštavarčius. Ir Eetioną nužudė,
Tik nenuplėšė šarvų, širdy turėjo dar gėdą,

Jį ir sudegino taip, su visais šarvais padabintais,
Pilkapį tuosyk supylė ir guobų aplink prisodino
Nimfos, gyveną kalnuos, Kronido aigidvaldžio dukros.
Brolius tikrus aš tėvo namuos turėjau septynis,
Betgi tą dieną visi jie į juodąjį Hadą išėjo:
Užmušė juos lig vieno šviesus greitakojis Achilas
Prie lenktaragių galvijų bandos ir baltvilnių avelių.
Motiną mano, kuri viešpatavo prie Plako miškingo,
Buvo su turtais visais toli kaži kur išgabenęs,
Betgi paleido vėliau, paėmęs išpirką brangią.
Tėvo namuos paskui ją strėle Artemidė pašovė.
Hektorai! Man tu ir tėvas likai, ir močia mieloji,
Brolis vienintelis man ir vyras, it žiedas gražiausias.
Būk gailestingas todėl ir niekur nebeiki iš bokšto,
Sūnui našlaičiu neleisk ir žmonai našle pasilikti.
Vyrus statyk prie figos laukinės, iš ten patogiausia
Priešui prieit prie pilies ir siausti mūrus aplinkui.
Triskart mėgino į ten prasiveržti narsiausi achajai
Ir su Ajantais abiem, ir Idomenėju garsingu,
Ir su Atreidais taip pat, ir Tidėjo sūnum galinguoju.
Rasi pasakė jiems tai išmanantis viską žiniūnas,
Gal ir pačių nujaučia širdis ir liepia ten brautis."
   Jai atsakydamas, tarė Hektoras spinduliuotšalmis:
„Visa tai guli ir man ant širdies, moteriške, bet būtų
Gėda prieš Trojos karius ir prieš trojietes ilgarūbes,
Jei kaip niekingas bailys dabar iš kovos pasitraukčiau.
Man to daryt neleidžia garbė, visuomet aš mokėjau
Būti drąsus ir stovėti kovoj tarp gretų pirmutinių,
Gindamas savo paties ir tėvo garbę didžiulę.
Ir širdimi jaučiu, ir protu žinau kuo geriausiai:
Kartą ateis diena, kai žus Ilionas šventasis,
Žus ir Priamas patsai, ir kariai variaiečio Priamo.
Bet ne dėl Trojos žmonių tiek skausmas širdį man slegia,

Ne dėl Hekabės mielos, ne dėlei karaliaus Priamo
Ir ne dėl brolių tikrų, kurių kaip galiūnų daugybė
Dulkėse kritę gulės po kojom įnirtusių priešų, –
Kiek dėl tavęs, jei kartais kas nors variarūbių achajų
Raudančią ves iš namų, tau laisvės dieną atėmęs,
Jei tu gyvensi Arge ir svetimai staklėse ausi,
Vandenį neši iš Meseidės ar iš Hiperėjos,
Priespaudą bekęsdama, vergijoj sunkioj atsiradus.
Gal pasakys dar kai kas, regėdamas ašaras tavo;
„Hektoro moteris ji. Tarp žirgvaldžių Trojos herojų
Buvo jis pirmas karys, kai kovėsi už Ilioną."
Taip gal ne vienas sakys ir skausmą pažadins iš naujo,
Vardą primindamas vyro, kuris iš vergijos vaduotų.
Bet tepražūstu pirmiau ir kapas mane teuždengia,
Neg vedamos į vergiją aš tavo šauksmą išgirsiu."
Ir į sūnelį rankas skaistusis Hektoras tiesė.
Prie gražiajuostės auklės krūtinės prisiglaudė vaikas,
Bailiai surikęs, nes tėvas mielasis baisus pasirodė.
Jis nusigando, pamatęs blizganti šalmą varinį
Ir skiauterės viršuje ašutų plevėsuojantį kuodą.
Nusišypsojo abu – ir tėvas, ir močia mieloji.
Šalmą tuomet nuo galvos nusiėmė Hektoras greitai
Ir prie savęs ant žemės padėjo, žibantį skaisčiai,
Mieląjį sūnų pasupo ant rankų ir, jį pabučiavęs,
Dzeusą pradėjo maldaut ir kitus dievus nemirtingus:
„Dzeuse ir jūs, dievai maloningi! Leiskit, kad būtų
Mano sūnus kaip ir aš trojėnų tarpe šlovingas,
Lygiai galingas ir doras lai Ilione viešpatauja!
Kad apie jį pasakytų: jis daug už tėvą narsesnis, –
Grįžtant iš žygio pamatę, lai nešasi kruvinus šarvus,
Karžygį priešo nukovęs, ir džiugina motinos širdį."
Tarė ir vėl į rankas atidavė mielajai žmonai
Savo sūnelį, ir ta, prie krūtinės kvapios jį priglaudus,

Ašaroms riedant šypsojos. Vyrui, tai regint, pagailo,
Meiliai paglostė jai ranką, vardu pavadino ir tarė:
„O tu vargšele miela! Per daug dėl manęs nesisielok.
Niekas prieš valią dievų manęs nenutrenks gi į Hadą.
O nuo likimo nė vienas žmogus nėra dar pabėgęs,
Jokis bailys nei drąsuolis, jei kartą jis užgimė žemėj,
Eiki dabar tu namo ir savo darbais pasirūpink,
Staklėmis ir verpalais, tarnaičių žiūrėki, kad dirbtų,
Kas joms paskirta padirbt, o karas gi – reikalas vyrų,
Kas Ilione gyvena, o mano paties pirmutinio."
Šitai pasakęs, skaistusis Hektoras paėmė šalmą
Su ašutų kuodu. Namo žengdama, Andromachė
Gręžės tolydžio atgal ir ašaras liejo gailingas.
Taip ji parėjo liūdna į namus, gražiai pastatytus
Hektoro, vyrų žudiko. Ten ją pasitikę apstojo
Pulkas tarnaičių, ir visos pradėjo gailiai rypuoti.
Gyvą dar Hektorą jo namuose jos dabar apraudojo.
Neberegėjo daugiau iš kautynių lauko jo grįžtant,
Nuo achajų narsos ir rankų galingų ištrūkus.
Paris taip pat neužtruko ilgai namuos aukštastogiuos,
Tik apsivilko variniais šarvais, gražiai padabintais,
Ir pasileido per miestą, kiek nešė greitosios kojos.
Lygiai kaip žirgas, grūdais atšertas ir nusistovėjęs,
Tvirtą grandinę nutraukia ir lekia lyg vėtra per lauką
Maudytis upėn sraunion, kaip jis papratęs iš seno;
Galvą iškėlęs aukštai, jėgom puikauja, o karčiai
Plaikstos abipus pečių: jis žino savo gražumą,
Neša jį kojos lengvai į lankas, kur ganos kumelės, –
Lygiai taip Paris, Priamo sūnus, nuo aukšto Pergamo
Ėjo, žėrėdamas vario šarvais, kaip saulė padangėj,
Džiaugsmas švytėjo veide jo, ir kojos kilnojosi pačios.
Hektorą šviesų, brolį vyresnį, jis greitai pavijo,
Šiam tik pažengus iš vietos, kur verkiančią žmoną paliko.

Pirmas užkalbino jį kaip dievas gražus Aleksandras:
„Broli mielasis! Tave sutrukdžiau aš skubantį šiandien
Per nerangumą, laiku neatėjęs, kaip buvo sakyta.“
Jam atsakydamas, tarė Hektoras spinduliuotšalmis:
„O tu keistuoli! Joks vyras, kuris brangina teisybę,
Tau nešlovės kovoj neprikiš: drąsos tau pakanka.
Tik nesistengi nė kiek ir nenori. Dėl to man ir skauda
Širdį krūtinėj begal, išgirdus, kaip tau priekaištauja
Trojos herojai, kurie dėl tavęs tiek vargo turėjo.
Betgi mes eikim dabar, vėliau pataisysime viską,
Jei kada Dzeusas mums leis Olimpo dievų amžinųjų
Garbei nulieti iš laisvės kratero rūmuos aukštuosiuos,
Kai išvyti bus iš Trojos galop gražiaauliai achajai.“

Septintoji giesmė

HEKTORO DVIKOVA SU AJANTU. NUKAUTŲJŲ LAIDOJIMAS

Taip jam atsakęs, skaistusis Hektoras žengė už vartų.
Ir Aleksandras, jo brolis, nuo jo neatlikdamas, bėgo:
Noru liepsnojo abu į mūšį stoti ir kautis.
Lygiai kaip dievas jūreiviams, seniai nekantraujantiems, duoda
Vėją patogų, kai juos apglotnėję irklai nukamuoja,
Iriantis mariom plačiom, ir svyra iš nuovargio rankos, –
Taip nekantravo dabar trojėnai, kai juodu pamatė.
Paris paklojo tuojau Menestiją, sūnų karaliaus
Arejitojo, gyvenusį Arnėj. Jį buvo pagimdę
Arejitojas galiūnas ir Filomedūsa jautakė.
Hektoras greit Ejonėjui pro kraštą šalmo varinio
Ietį aštriausią suvarė į sprandą, ir tas atsileido.
Glaukas tuomet, Hipolocho sūnus, likų valdovas,
Savo akstim Ifinoją nuvėrė kovoj žūtbūtinėj,
Deksijo sūnų, kai šoko tasai į žirgus greituosius.
Kliudė į petį, tas krito iš ratų ir iškvėpė dvasią.
Kai šviesiaakė deivė Atėnė abu juos pamatė,
Klojančius Argo karius kovoj toj be krašto, be galo,
Šoko tuojau nuo Olimpo viršūnių ir leidosi tiesiai
Į Iliono šventą tvirtovę. Nuo aukšto Pergamo
Puolė prieš ją Apolonas: jis Trojai pergalės geidė.

Taip susitikę abu prie ąžuolo seno sustojo.
Pirmas prabilo į ją Kronido sūnus Apolonas:
„Ko įsigeidusi nūn, dukterie visa galinčio Dzeuso,
Tu iš Olimpo vykai, koks noras tave čia atvarė?
Ar kad neaiškią lig šiol į danajų pusę nusvertum
Pergalę? Tau nesugrudo širdis, kad žūsta trojėnai.
Jei paklausytum manęs, geriau gal šimtąkart būtų
Šiandien kariauti gana, todėl sustabdykime mūšį
Mes lig rytojaus, vėliau tegu kausis, pakol Ilionui
Galas žadėtas ateis, jei deivių šviesių, nemirtingų
Širdys nusprendė tvirtai, kad miestas šis būtų išgriautas.“
  Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Šitaip tebūna, šauly, ir aš tą patį galvojau,
Kai iš Olimpo skridau prie achajų ir Trojos herojų.
Tik pasakyk, ar galėsi karius atitraukti iš mūšio?“
  Jai atsakydamas, tarė Kronido sūnus Apolonas:
„Hektoro, žirgvaldžio didžio, širdy pakurstykim drąsą,
Lai jis danajų kurį iššaukia vienas prieš vieną
Dvikovon stoti didžion ir kautis, kiek išneša jėgos.
Gal įsižeidę dėl to variarūbių achajų herojai
Vieną savųjų parinks, kurs eitų prieš Hektorą šviesų.“
  Taip jis kalbėjo, ir deivė šviesakė Atėnė sutiko.
Tuotarp Helenas, Priamo sūnus, kurs pranašas buvo,
Aiškiai pajuto širdim, kas buvo dievų sukalbėta.
Taigi, priėjęs prie Hektoro, žodžiais sparnuotais pasakė:
„Hektor, Priamo sūnau, išmanymu lygus Kronidui!
Ar negali paklausyti manęs? Aš brolis gi tavo.
Liepki susėsti achajams visiems ir Trojos herojams
Ir iš argiečių narsiausią iššauki vienas prieš vieną
Dvikovon stoti didžion ir kautis, kiek išneša jėgos.
Mirtį sutikt, nusilenkus likimui, nėra tau žadėta,
Kaip amžinai nemirtingų dievų aš balsą girdėjau.“
  Šitaip kalbėjo Helenas. Protingu žodžiu apsidžiaugęs,

Hektoras priekin išėjo ir, ietį laikydamas gulsčią,
Trojos gretas atstūmė atgal, tos ant žemės susėdo.
Ir Agamemnonas liepė susėst gražiaauliams achajams.
Tuotarp Atėnė ir sidabralankis šviesus Apolonas,
Virtę plėšriais vanagais riestasnapiais, abu nusileido
Tėvo, aigidvaldžio Dzeuso, aukštan ąžuolan drūtašakin
Pasigėrėti vorom susėdusių žemėje vyrų,
Šiurpsančių skydais, šalmais ir iečių šepečiu tankiu.
Kaip ribuliai, įsisukus Zefirui, numirga per marių
Plyną paviršių, ir tuoj vandenų gelmė patamsėja, –
Taip lygumoj plačioj achajų ir Trojos herojų
Voros mirgėjo, o Hektoras sakė vieniems ir antriesiems;
„Trojos herojai ir jūs, gražiaauliai achajai, klausykit!
Aš pasakysiu, ką man širdis krūtinėje liepia.
Sutartį mums išlaikyt aukštasostis Kronidas neleido,
Pikta sumanęs vieniems ir kitiems, ir duoda žudytis
Tolei, pakol arba jūs aukštabokštę Troją paimsit,
Arba išklosime jus prie laivų mariaskrodžių jūsų.
Argo pulkuos karžygiai iš Achajos visos susirinkę.
Taigi ką traukia širdis su manim į dvikovą stoti,
Tas teprieina artyn ir testoja prieš Hektorą šviesų.
Aš iškilmingai pareiškiu, ir Dzeusas tai tepaliudys:
Jeigu nukautų mane jis ietimi vario aštriąja,
Šarvus nuplėšęs tegul parsineš prie laivų gaubtašonių,
Tik atiduokite kūną, te, laužą pakūrę, sudegins
Trojos herojai mane ir moterys jų ilgarūbės.
Jei nugalėsiu aš jį ir šlovę duos man Apolonas,
Šarvus nuplėšęs parnešiu į Trojos šventąją pilį
Ir pakabinsiu juos šaulio taiklaus Apolono šventovėj,
Žuvusio kūną nusiųsiu prie jūsų laivų tvirtasuolių;
Žemėj palaidoję karį, garbiniuotgalviai achajai
Pilkapį aukštą supils plataus Helesponto pakrantėj,

Kad pasakytų ne vienas, kas gims ateinančiais amžiais,
Plaukdamas per tamsiąsias marias laivu daugiairkliu:
Pilkapis stūkso antai senovėj žuvusio vyro,
Kurs nestokojo drąsos ir krito nuo Hektoro rankos.
Tūlas gal šitaip kalbės, ir man bus šlovė nemirtinga.“
Hektoras baigė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo.
Gėdijos atsisakyt ir bijojo šaukimą priimti,
Kol pagaliau Menelajas pakilo ir ėmė kalbėti,
Apmaudo pilna širdim visus vainodamas rūsčiai:
„Esat pagyrai visi! Achajės jūs, ne achajai.
Gėda baisiausia mums bus, ir būt nebegali baisesnės,
Jei iš danajų nė vienas nestos prieš Hektorą šiandien.
O kad prasmegtumėt jūs į vandenį šaltą ar žemę,
Čia atsidrėbę nūnai, drąsumą ir garbę pametę.
Eisiu aš pats ginkluotis prieš jį, bet pergalės siūlą
Rankose laiko dievai nemirtingi, padangių valdovai.“
Šitai pasakė ir pats tuoj šarvus gražius užsivilko.
Tavo gyvybė brangi tikrai, Menelajau, atrodė,
Hektoro rankose jau, nes buvo anas galingesnis,
Jeigu nebūtų stabdyt achajų karaliai sušokę.
Pats Agamemnonas, brolis tikrasis ir vadas vyriausias,
Paėmė už dešinės, vardu pavadino ir tarė:
„Gal pamišai, Menelajau, dievų giminaiti! Nereikia
Šios beprotystės, valdykis! Nors širdį tau apmaudas gelia,
Bet iš piktumo nešok prieš vyrą stipresnį kovoti,
Hektoro juk Priamido su baime lenkias kiekvienas.
Net ir Achilas prieš jį neišdrįso stoti į kovą,
Garbę suteikiančią vyrui, nors buvo daug pranašesnis.
Eiki dabar ir sėskis kur nors tarp savo bičiulių,
Hektorui kitą varžovą parinks variaauliai achajai.
Norint bebaimis jisai ir niekad nesotus kautynių,
Betgi prisėstų ramiai atsikvėpti, jei šiandien pavyktų

Jam dar išeiti gyvam iš dvikovos šios žūtbūtinės."
Žodžiais šitais Menelajo širdį pagavo herojus,
Aiški tai buvo tiesa. Tas paklausė, o jo padėjėjai,
Nūn apsidžiaugę, bemat nuo pečių jam šarvus nuvilko.
Nestoras tuosyk pakilo ir tarė Argo herojams:
„Ai, kokie baisūs vargai į Achajos žemę ateina!
Dūsautų sunkiai dabar Pelėjas, žirgvaldis didis,
Mūs mirmidonų valdovas ir pirmas išminčius vyrijoj!
Rūmuos savuos klausinėjo mane ir džiaugės be galo,
Argo herojų kilmės ir vardo kiekvieno teiravos.
Jeigu išgirstų dabar, kad Hektoro jie išsigando,
Keltų nesyk į dangų rankas prie dievų nemirtingų,
Idant jo siela greičiau į Hado namus iškeliautų.
O kad taip, tėve mūs Dzeuse, Atėne, šviesus Apolone,
Būčiau aš jaunas, kaip tuosyk, kada prie sraunaus Keladonto
Kovėsi Pilo herojai su ietim garsingais arkadais
Dėl aukštamūrės Fejos tvirtovės ant kranto Jardano.
Buvo arkaduos Ereutalionas, vyras kaip dievas,
Arejitojo karaliaus šarvais pasipuošęs gražiausiais,
Arejitojo šviesaus, kurį geležinlazdžiu buvo
Vyrai praminę visi ir moterys jų gražiajuostės,
Mat ne su kilpiniu jis, ne su ietim ėjo į kovą,
O geležinė lazda jo rankose blaškė falangas.
Jį ir nužudė Likurgas klasta, ne savo galybe,
Kartą sutikęs tarpekly siauram, kur jo neapgynė
Nė geležinė lazda: Likurgas smogė jam pirmas
Ietimi tiesiai į pilvą, ir tas aukštielninkas krito.
Šarvus nuplėšė tuomet, kuriuos buvo davęs Arėjas,
Pats juos dėvėjo paskui, kai dirbo darbą Arėjo.
O kai Likurgas paseno ir niekur nebėjo iš rūmų,
Šarvus Ereutalionui, vežėjui mielam, dovanojo.
Šis tad, vilkėdamas jais, galiūnus į dvikovą šaukė.

Šiurpas nupurtė visus, bijojo ir niekas nedrįso.
Betgi mane drąsioji širdis pastūmė į kovą
Stoti prieš jį, nors buvau iš visų aš tuosyk jauniausias.
Aš susikoviau su juo, ir davė man garbę Atėnė.
Vyrą kaip milžiną tą, galingą ir smarkų, paklojau.
Paslikas dribo jisai, rankas ir kojas išskėtęs.
O, kad taip būčiau aš jaunas ir kūne jėgų man užtektų!
Būtų su kuo susitikti Hektorui spinduliuotšalmiui.
Patys galiūnai čia jūs iš Achajos visos susirinkot,
Ir savanorio nėra prieš Hektorą drąsiai išeiti."
Taip juos sugėdino senis. Kaipmat devyni atsistojo.
Pirmas visų Agamemnonas, vadas vyriausias, pašoko,
Ir Diomedas Tideidas nuo jo atsitikt nenorėjo.
Tuosyk Ajantai abu, pilni audringos narsybės,
Idomenėjas pribėgo, su juo Merionas, bičiulis
Idomenėjo, prilygstąs vyržudžiui Enialijui,
Ir Euripilas, sūnus Evaimono narsusis, pakilo,
Andremonidas Toantas ir dar Odisėjas šviesusis.
Dvikovon stoti norėjo visi prieš Hektorą skaistų.
Nestoras jiems tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Meskite burtus dabar, pamatysim, kuriam bus žadėta.
Džiaugsmą tasai padarys visiems gražiaauliams achajams,
Ir jo paties širdis galės pasidžiaugt, jei pavyktų
Jam dar išeiti gyvam iš dvikovos šios žūtbūtinės."
Taip jis bylojo. Visi, pasiženklinę savąjį burtą,
Į Agamemnono, vado vyriausio, šalmą sudėjo.
Tuosyk pakėlė rankas į dievus ir meldėsi vyrai.
Tūlas iš jų kalbėjo, akis į dangų pakreipęs:
„Tėve mūs Dzeuse! Lemk ar Ajantui, ar sūnui Tidėjo,
Ar pagaliau valdovui paskendusios aukse Mikėnės."
Taip jie pasakė. Gereno raitelis Nestoras tuosyk
Šalmą papurtė, ir burtas iškrito, kaip geidė kiekvienas:

Burtas Ajanto. Šauklys jį paėmęs nešė per pulką,
Nuo dešiniosios pradėjęs, ir rodė achajų galiūnams.
Tie atsisakė visi, pamatę, kad burtas ne jųjų.
O kai priėjo prie to, per visą pulką apnešęs,
Kurs jį išrėžęs įdėjo į šalmą, prie didžio Ajanto,
Ištiesė ranką tasai, šauklys jam padavė burtą.
Ženklą Ajantas tuojau atpažino, širdis jo nudžiugo,
Burtą ant žemės prie kojų nusviedė ir šitaip prabilo:
„Vyrai mielieji! Mano tai burtas, širdingai džiaugiuosi,
Dingojas man, jog šiandien įveiksiu jau Hektorą šviesų.
Bet iki aš apsivilksiu šarvais, pritinkančiais kovai,
Dzeusą maldaukit visi, Olimpo valdovą galingą,
Tyliai savojoj širdy, kad jūs neišgirstų trojėnai,
Arba ir garsiai, balsu, kadangi nebijome nieko.
Niekas per jėgą manęs neprivers, jei aš nenorėčiau,
Nei gudrumu suktu, nes aš, tikiuos, pripažinsit,
Ne mažaprotis esu, Salamine gimęs ir augęs.“
   Taip jis pasakė, o tie Kronioną Dzeusą maldavo.
Tūlas iš jų kalbėjo, akis į dangų pakreipęs:
„Dzeuse, kuris nuo Idos valdai, šlovingas ir didis!
Duoki Ajantui laimėt ir amžiną garbę pelnyti.
Jeigu ir Hektorą myli ir jis kaip tėvui tau rūpi,
Duoki vienodai jėgų ir šlovę abiem jiem vienodą.“
   Taip jie kalbėjo. Žibiuoju variu šarvavos Ajantas,
O kai patogiai šarvais sau kūną pridengė visą,
Žengė tuomet, kaip žengia kovon galingas Arėjas,
Eidamas lygia greta su vyrais, kuriuos Kronionas
Graužiančiu širdį pykčiu pakursto vienas prieš kitą.
Šitaip it milžinas žengė Ajantas, mūras achajų,
Šiepėsi rūsčiai griežtas jo veidas, o kojom galingom
Žergė plačiai, ilgakotę ietį mosuodamas rankoj.
Tokį regėdami jį, iš džiaugsmo nestygo argiečiai,

Trojos kariams šalti šiurpuliai vien ėjo per kūną.
Hektorui net pačiam širdis sudrebėjo krūtinėj,
Bet nebebuvo kaip bėgti nei kaip, pasitraukus į šalį.
Slėptis bičiulių būry, nes pats į dvikovą šaukė.
Ėjo Ajantas artyn ir nešėsi skydą it bokštą
Sau septynodį varinį, jį Tichijas buvo padaręs,
Skydžius, plačiai pagarsėjęs, gyvenantis Hilėj nuo seno.
Jis ir padarė Ajantui tą skydą, sudėjęs septynias
Odas įmitusių jaučių ir vario sluoksnį aštuntą.
Juo prisidengęs krūtinę, Telamonidas Ajantas
Hektorui ėmė grūmot, artyn atžygiavęs prie jojo:
„Hektorai! Vienas prieš vieną išėjęs, dabar pamatysi,
Jogei galiūnų yra pulkuose variarūbių danajų
Ir be falangų griovėjo, narsaus kaip liūtas Achilo.
Jis riestanosiuos laivuos mariaskrodžiuos sėdi šiandieną,
Gieždamas apmaudą prieš Agamemnoną, vadą vyriausią.
Didvyrių turim tokių, kas valios prieš tave atsiremti,
Turime daug. Tik tu paskubėk ir pulk pirmutinis."
Jam atsakydamas, tarė Hektoras spinduliuotšalmis:
„Dzeuso gentaini Ajante, sūnau Telamono galingas!
Šitaip negąsdink manęs it neūžaugos vaiko bejėgio
Ar moteriškės, kuri neišmano karo dalykų.
Aš išmanau, kaip laikytis kovoj, kaip kirstis su vyrais.
Moku dangstytis skydu, iš odos džiovintos darytu,
Tiek dešiniąja ranka, tiek kairiąja, tai mūšy svarbiausia.
Moku greitaisiais žirgais kaip žaibas lėkti į priešą
Ir, susikovęs su juo, Arėjo garbei pašokti.
Ieties tačiau į tave, į tokį galiūną, nenoriu
Iš pasalų pavaryt: geriau atvirai, jei pajėgsiu."
Atsivedėjo ir tuoj, ilgakotę ietį paleidęs,
Trenkė Ajantui galingai į skydą septyniaodį,
Į viršutinį, aštuntąjį sluoksnį, kurs buvo iš vario.

Pramušė sluoksnius šešis nedylantis iešmas varinis,
O į septintąją odą įstrigo. Tuosyk Ajantas,
Dzeuso gentainis, į jį ilgakotę ietį paleido
Ir Priamidui pakliudė į apskritą skydą didžiulį.
Žibantį skydą kiaurai prakirto galinga jo ietis,
Pramušė iešmas taip pat ir šarvus, gražiai padabintus,
Ir šalia kirkšnių pačių praplėšė dailų chitoną.
Tik pasitraukti suspėjęs, likimo išvengė Ajantas.
Greit išsitraukę abu susmigusias ietis iš skydų,
Puolė viens kitą ir vėl tarytum liūtai plėšrieji
Ar baltailčiai šernai, kurie taip galingi ir smarkūs.
Hektoras ietimi trenkė į vidurį skydo Ajantui,
Vario tačiau neprakirto, ir iešmo viršūnė sulinko.
Tuosyk Ajantas pašokęs į skydą Hektorui smogė.
Ietis prakirto jo skydą ir, norinčiam antrąsyk trenkti,
Sprandą įbrėžė pasiekus ir tamsųjį kraują paleido.
Bet iš kovos nesitraukė Hektoras spinduliuotšalmis
Ir pasilenkęs galinga ranka tuoj akmenį juodą,
Gulintį žemėj, pastvėrė, grublėtą, didžiulį ir sunkų.
Tuo jis ir trenkė Ajantui į skydą septyniaodį,
Į iškilumą pačiam vidury, net varis sužvango.
Žymiai didesnį tuomet Ajantas akmenį čiupo,
Atsivedėjo ir, lig paskutinių jėgų įsirėžęs,
Hektorui tvojo į skydą tuo akmeniu girnų didumo
Ir sužalojo kelius. Aukštielninkas krito šis žemėn
Po didžiuliu skydu. Jį tuoj Apolonas pakėlė.
Jau kalavijais abu jie būtų šokę kapotis,
Jei ne šaukliai skardžiabalsiai, žmonių ir Dzeuso siųstieji,
Lygiai Trojos herojų, kaip ir variarūbių achajų, –
Du išmintingi šaukliai: Taltibijas, o ir Idajas.
Jiedu abu atstatė skeptrus į tarpą varžovų,
Ir pirmutinis Idajas, šauklys išmoningas, prabilo:

„Liaukitės, mano vaikai, gana jums kovoti ir grumtis.
Lygiai jus myli abu debesų atvarytojas Dzeusas.
Puikūs kariai jūs abudu, visi tai regime šiandien.
Bet jau atėjo naktis, ir turime nakčiai paklusti."
Jam atsakydamas, tarė Telamonidas Ajantas:
„Hektorui tu įsakyk, tegu atvirai jis pareiškia,
Jis galiūnus visus juk pirmas į dvikovą šaukė.
Jis ir pradėti turės. Aš prie jo prisiderint mokėsiu."
Jam atsakydamas, tarė Hektoras spinduliuotšalmis:
„Dievas tau davė, Ajantai, ir ūgį, ir jėgą didžiulę,
Ir išminties nešykštėjo, ir ietim tu pirmas achajuos.
Šiandien kovoti gana, ir mudu štai dvikovą baikim
Lig rytdienos, vėliau vėl kovosim, kol daimonas kokis
Mudu išskirs, vienam katram duodamas pergalę aiškią.
Nūn jau atėjo naktis, ir turime nakčiai paklusti.
Tai bent nudžiuginsi tu achajus prie laivų daugiairklių,
Gimines ir bičiulius pirmiausia, o jų tau netrūksta.
Pats aš tuo tarpu į aukštą karaliaus Priamo tvirtovę
Džiaugsmą parnešiu trojėnams ir moterims jų ilgarūbėms,
Meldžiasi jos už mane, kai stojau į dvikovą šventą.
Vienas kitam nūnai mes duokime dovanas brangias,
Idant achajų bet kas ir Trojos herojų sakytų:
„Kovėsi juodu abu su graužiančia širdį rūstybe,
O išsiskyrė geru, draugai viens kitam pasidarę."
Tarė ir padavė jam kalaviją, sidabrais dabintą,
Su makštimis ir diržu, margai raižiniais išrašytu.
Telamonidas juostą atidavė jam purpurinę,
Ir išsiskyrę jų vienas prie vyrų achajų nuėjo,
Kitas sugrįžo prie Trojos pulkų. Trojėnai lig vieno
Džiaugės, pamatę, kad gyvas ir sveikas iš dvikovos grįžta,
Didžio Ajanto narsos ir rankų galingų išvengęs.
Vedė į miestą linksmai, kur nieks nebelaukė jo gyvo.

Telamonidą pulku gražiaauliai achajai lydėjo
Pas Agamemnoną šviesų, kurs pergale džiaugės širdingai.
Kai jie triukšmingai visi į Atreido būstą atėjo,
Jautį įsakė tuojau Agamemnonas, vadas vyriausias,
Bulių penkergį aukot visagaliui Dzeusui Kronidui.
Odą nulupę, gražiai į dalis sukapojo jį visą.
Mėsą supjaustė smulkiau, tada pavėrė ant iešmų
Ir vartaliodami kepė ugny ir traukė iš laužo.
O kada pabaigė darbą ir pokyliui paruošė viską,
Sėdo puotauti visi, ir puotai nestigo linksmumo.
Ir nugarinę, kur buvo gardžiausia, paėmęs Ajantui
Padavė iš pagarbos Agamemnonas, vadas vyriausias.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Ėmė sakyti tuomet, kas širdį labiausiai jam knietė,
Nestoras senas, kurio patarimai vis buvo naudingi.
Gera norėdamas jiems, senelis prabilo ir tarė:
„Didis Atreidai ir jūs, rinktiniai achajų galiūnai!
Žuvo daugybė lig šiol jau garbiniuotgalvių achajų.
Ant gražiasrovio Skamandro krantų nuožmusis Arėjas
Juodą jų kraują ištaškė, o vėlės išėjo į Hadą.
Ryt su aušra privalai achajus nuo kovų sulaikyti,
Tad susirinkę visi parvešime kritusių kūnus
Jaučiais ir asilėnais, sudeginsim juosius ant laužo
Čia, netoliese laivų, teparveža kaulus kiekvieno
Jųjų vaikams namo, kai grįšim į gimtąją šalį.
Pilkapį bendrą visiems, kur laužas liepsnojo, supilsim
Toj lygumoj plynoj, aplink pastatysim negaišę
Mūrą su bokštais aukštais, kaip priedangą sau ir laivynui.
Bokštų vartus padarysim plačius, kad būtų patogūs
Ir kad galėtų pro juos žirgai pravažiuoti su ratais.
Griovį iš lauko šalies iškasime gilų ir platų,
Juosiantį bokštus, kad jis herojus sukliudytų ir žirgus,
Kai įsiveržti mėgins ir puls karingi trojenai.“

Taip jis kalbėjo. Karaliai visi su jo žodžiais sutiko.
Trojos herojai tuomet Iliono pily susirinko,
Vyko triukšminga, karšta vyrija Priamo svetainėj.
Pirmas pradėjo kalbėt Antenoras, vyras protingas:
„Klausaite, Trojos herojai, dardanai ir talkininkai!
Aš pasakysiu, ką man širdis krūtinėje liepia.
Imkim argietę Heleną ir ją atiduokim Atreidams
Vežtis su turtais visais. Juk priesaiką šventą sulaužę
Šiandien pradėjom kariaut. Todėl aš nelaukiu, kad viskas
Mums pasibaigtų gerai: nedarėme, kaip privalėjo."
Šitai pasakęs, jis vėl atsisėdo. Tuosyk pakilo
Jau gražiaplaukės Helenos vyras, šviesus Aleksandras,
Ir, atsakydamas jam, prabilo žodžiais sparnuotais:
„Visa, ką čia pasakei, Antenorai, žeidžia man širdį,
Būtum galėjęs juk rasti norėdamas žodį geresnį.
Jei iš tikrųjų rimtai tu viską dabar čia kalbėjai –
Aiškus dalykas, dievai jau spėjo tau protą atimti.
Žirgvaldžiams Trojos herojams tik viena galiu pasakyti
Drąsiai visiems į akis: aš moteries neatiduosiu.
Josios turtus, kuriuos čia iš Argo esu atsivežęs –
Tuos atiduosiu visus ir dar savųjų pridėsiu."
Šitai pasakęs, jis vėl atsisėdo. Tuosyk pakilo
Pats Dardanidas Priamas, prilygstantis dievui taryboj.
Gera norėdamas jiems, karalius prabilo ir tarė:
„Klausaite, Trojos herojai, dardanai ir talkininkai!
Aš pasakysiu, ką man širdis krūtinėje liepia.
Eikite, kaip visuomet, dabar vakarienės į pilį,
Tik nepamirškit sargybą palikt ir būkite budrūs.
Dienai išaušus, nueis prie laivų gaubtašonių Idajas
Ir pasakys Agamemnonui ir Menelajui Atreidams,
Ką Aleksandras pareiškė, dėl jo šis karas iškilo.
Ir nuo savęs dar žodį pridės: gal achajai sutiktų
Susilaikyt nuo kovų pragaištingų, kol spėsim sudegint

Žuvusių kūnus, vėliau vėl kovosim, kol daimonas kokis
Teiksis išskirt ir duoti katriems mums pergalę aiškią."
Taip jis kalbėjo. Paklausė jo žodžių visi ir sutiko.
Vakarieniavo jie savo pulkuos, netoliese susėdę.
O su aušra prie laivų gaubtašonių nuėjo Idajas.
Rado ten jis Arėjo tarnų danajų vyriją
Prie Agamemnono laivo. Tarp jų vidury atsistojęs,
Trojos siųstasis šauklys skardžiabalsis prabilo ir tarė:
„Didis Atreidai ir jūs, rinktiniai achajų galiūnai!
Atsiuntė čion Priamas mane ir Trojos herojai,
Kad pasakyčiau, jei jums malonus ir priimtinas būtų,
Žodį šviesaus Aleksandro, dėl jo šis karas iškilo.
Tuosius turtus, kuriuos Aleksandras laivais gaubtašoniais
Atvežė Trojon kadais (kad būtų pirmiau jis prasmegęs!),
Gali grąžinti visus ir dar savųjų pridėti.
Bet Menelajo garbingo jaunosios žmonos sutuoktinės
Sakosi neatiduosiąs, nors liepia jam Trojos herojai.
Prašė taip pat, kad praneščiau aš jums: gal ryšis achajai
Susilaikyt nuo kovų pragaištingų, kol spėsim sudegint
Žuvusių kūnus, vėliau vėl kovosim, kol daimonas kokis
Teiksis išskirt ir duoti katriems mums pergalę aiškią."
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo.
Pirmas prabilo, negreit, narsus kovoje Diomedas:
„Niekas dabar nebeims nei turtų šviesaus Aleksandro,
Nei be Helenos pačios: ir maža išmanančiam aišku,
Jog virš trojėnų galvų pražuvimo kilpa jau kabo."
Taip jis kalbėjo. Šauksmu jam pritarė sūnūs achajų:
Taip sužavėjo visus Diomedo žirgvaldžio žodžiai.
O Agamemnonas, vadas vyriausias, pasakė Idajui:
„Pats tu, Idajau, dabar štai achajų žodį girdėjai,
Kokį atsakymą davė, ir aš negaliu nepritarti.
Norit sudegint lavonus, – dėl to prieštaraut negalėčiau:
Nedera gaišti ilgai su žmonių numirusių kūnais:

Mirė, ir turi ugnis tuojau nuraminti jų vėlę.
Priesaiką mano tegirdi Heros perkūnvaldis vyras.“
Taip jis pasakė, aukštai į dievus iškeldamas skeptrą.
Ir apsisukęs Idajas šventan Ilionan pargrįžo.
Trojos herojai ir dardaniečiai seniai susirinkę
Buvo vyrijon visi ir laukė sugrįžtant Idajo.
O kai Idajas parėjo ir, jų vidury atsistojęs,
Žinią pasakė, visi negaišuodami šoko prie darbo:
Vežė lavonus vieni, o kiti išskubėjo į girią.
Argo herojai tuo tarpu prie savo laivų tvirtasuolių
Rinko lavonus vieni, o kiti išskubėjo į girią.
Saulė, ką tik patekėjus, laukus spinduliais apibėrė
Ir, iš tylaus Okeano srovių giliųjų išnirus,
Kilo į dangų. Vieni su kitais lygumoj susitiko.
Žuvusį karį nesyk atpažinti buvo nelengva.
Vandeniu tyru todėl jų kruvinus kūnus mazgojo,
Ašarom laistė gailiom ir krovė į aukštą vežimą.
Garsiai rypuoti užgynė Priamas. Tylėdami vyrai
Dėjo lavonus ant laužo ir tvardė sugrudusias širdis.
Kūnus liepsnoms atidavę, šventan Ilionan sugrįžo.
Lygiai taip pat ir pusėj savoj gražiaauliai achajai
Dėjo lavonus ant laužo ir tvardė sugrudusias širdis.
Kūnams nuskendus liepsnoj, prie laivų gaubtašonių parėjo.
Dar nesimatė aušros, naktis tebebuvo gūdžiausia,
Kai parinktiniai achajai kariai, pakilę nuo laužo,
Pilkapį bendrą visiems jo vietoj supylė iš žemių
Toj lygumoj plynoj, aplink jį išmūrijo sienas,
Mūrą su bokštais aukštais, kaip priedangą sau ir laivynui,
Bokštų vartus padarė plačius, kad būtų patogūs
Ir kad galėtų pro juos žirgai pravažiuoti su ratais.
Griovį iš lauko šalies dar iškasė palei tą mūrą,
Platų ir gilų, dugne jo baslių aštriausių prismaigstė.
Šitaip nūn dirbo, plušėjo garbiniuotgalviai achajai.

Tuotarp dievai, pas Dzeusą, perkūnų valdovą, susėdę,
Baisiai domėjos visi darbais variarūbių achajų.
Pirmas pradėjo kalbėt Poseidonas, žemės plakėjas:
„Dzeuse, mūs tėve! Gal rasi dar žmogų žemėj bekraštėj,
Kurs nemirtingiems dievams aukotų protą ir širdį?
Ar nematai, kaip mūrus garbiniuotgalviai achajai
Sau prie laivų pasistatė su bokštais, aplinkui dar griovį
Iškasė, o dievams hekatombių šventų nesudėjo?
Garsas plačiai, kiek užmato Aušra, skambės apie juosius,
Betgi bus užmirštos sienos, šviesaus Apolono ir mano
Laomedontui statytos kadais, tiek prakaito liejant.“
Jam, atsidusęs giliai, debesų atvarytojas tarė:
„Ką gi dabar čia kalbi, plakėjau žemės galingas!
Kitas kuris dievų ir gali bijot užmiršimo,
Kas už tave silpnesnis narsa bei rankų galybe.
Tavo šlovė, kiek užmato Aušra, skambės kaip skambėjus.
Būki ramus: kai po karo garbiniuotgalviai achajai
Savo laivais iškeliaus į mielą tėviškės šalį,
Mūrus išgriovęs šituos į marių gelmę suversi,
Platų pajūrį storai geltonu smėliu užpustysi,
Ir nė žymės nepaliks achajų sienų galingų.“
Šitaip jie tarpu savęs ramiai kalbėjo ir tarės.
Saulė skaisti nusileido, ir, darbą pabaigę, achajai
Pjovė sau jaučius ir valgė visi namie vakarienę.
Atplaukė tuosyk iaivai iš Lemno ir atvežė vyno,
Visą laivyną jo siuntė Jėsono vaikas Eunėjas,
Vyrų valdovui Jėsonui gražios Hipsipilės gimdytas.
Broliams Atreidams vieniems, Agamemnonui ir Menelajui,
Tūkstantį kvortų to vyno dykai dovanojo Eunėjas.
Garbiniuotgalviai achajai, kaip kas sugebėjo, taip manės:
Pirko už varį vieni, o kitas už geležį pilką,
Odomis jaučių mokėjo, ne vienas davė ir jautį
Ar negailėjo belaisvio, ir pokylį šaunų sutaisė.

Ištisą naktį puotavo garbiniuotgalviai achajai
Sau prie laivų, o trojėnai ir jų talkininkai tvirtovėj.
Ištisą naktį jiems negandus rengė Dzeusas daugmintis,
Baisiai sugriaudęs. Visus išblyškusi baimė pagavo.
Vyno kiekvienas šlekė į žemę, ir niekas nedrįso
Gerti, pirmiau nenuliejęs aukos Kronionui galingam.
Sugulė tuosyk visi ir gardžiavosi dovana miego.

Aštuntoji giesmė

NUTRAUKTOJI KOVA

Žemę lig jos pakraščių užliejo Aušra auksarūbė,
Kai suvadino dievus į tarybą perkūnų valdovas,
Į aukštutinę viršūnę stataus daugiauolio Olimpo.
Dzeusas prabilo į juos, dievai tylėdami klausė.
„Jūs paklausykit manęs, dievai nemirtingi ir deivės!
Aš pasakysiu, ką man širdis krūtinėje liepia.
Girdit: nei deivė jokia, nei dievas tegul nemėgina
Mano žosmės nepagerbt, visi ją turite vykdyt:
Noriu kaip galint greičiau tą reikalą visą pabaigti.
Jeigu kurį pamatysiu kada, nuo kitų pasislėpus,
Bėgant padėti katriems – danajams ar Trojos herojams, –
Rykščių tas gavęs daugiau negu dera pargrįš į Olimpą,
Arba pastvėręs aš jį į Tartarą tamsų nutrenksiu,
Kur praraja bedugnė giliai po žeme atsivėrus.
Vartai iš ten geležiniai, tvirti, o slenkstis varinis,
Tiek ji nuo Hado toli, kiek dangus mėlynasis nuo žemės.
Jis įsitikins tuomet, kiek aš už visus galingesnis.
Norit – mėginkit, dievai, visi pamatysite greitai.
Aukso grandinę nuo aukšto dangaus nuleiskit į žemę
Ir įsitvėrę drauge dievai ją traukit ir deivės,
Bet nevaliosit nutempt iš aukštųjų padangių į žemę
Dzeuso, aukščiausio valdovo, nors stengsitės iš paskutinių.

Jeigu pačiam man noras užeis grandinę patempti,
Jus su žeme kartu, su mariom visom aš pakelsiu.
Jeigu aš lyną staiga už Olimpo viršūnės užmesčiau
Ir apvyniočiau tvirtai, tai viskas ore ir pakibtų, –
Tiek už visus dievus ir žmones esu galingesnis."
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo,
Žodžių griežtų nusigandę: taip baisiai bylojo Kronidas.
Po valandėlės geros šviesiaakė Atėnė prakalbo:
„O visagali mūs tėve Kronide, karalių karaliau!
Regime šiandien ir mes: galybė tavo bekraštė.
Širdį mums skauda tačiau dėl danajų, garsėjančių ietim,
Jeigu jie kristų visi, tiek smūgių likimo iškentę.
Nebesikišim daugiau mes į kovą, kaip tu reikalauji.
Bet patarimų, gerų ir naudingų, duokim argiečiams,
Kad nepražūtų visai per baisią tavo rūstybę."
Jai debesų atvarytojas Dzeusas šypsodamas tarė:
„Tritogenėja, dukrele, nurimki. Nors kartais supykęs
Pratariu žodį rūsčiau, bet noriu meilingas tau būti."
Taip jis pasakė ir tuoj į ratus pasikinkė sau žirgus,
Plačkanopius, greitus, plevenančius karčiais auksiniais,
Aukso šarvais apsivilko patsai ir, aukso botagą,
Dailiai suvytą, pastvėręs, į gražų vežimą įstojo.
Kirto žirgams botagu, ir tie pasileido su vėjais
Skrieti tarp žvaigždėm nusagstyto dangaus ir tarp žemės.
Greitai gimtinę žvėrių jis pasiekė, Idą daugversmę,
Kur jo šventovė ir aukuras šventas Gargare buvo.
Žirgus sulaikė tenai žmonių ir dievų visų tėvas,
Juos iš vežimo atkinkė ir debesiu storu užklojo.
Pats ant viršūnės aukštos atsisėdo, garbe apsigaubęs,
Žvelgė drauge į achajų laivus ir į Trojos tvirtovę.
Pusryčius valgė tuo tarpu garbiniuotgalviai achajai
Prie palapinių savų ir šarvus vilktis skubėjo.
Trojos herojai taip pat ginklavosi greitai tvirtovėj.

Buvo jų žymiai mažiau, tačiau jie veržės į kovą:
Reikalas vertė mat juos už vaikus ir žmonas kovoti.
Vėrėsi vartai plačiai, ir vyrų pulkai pasipylė,
Raitelių ir pėsčių, ir triukšmas pakilo didžiausias.
Kai tik kautynių lauke vieni su kitais susitiko,
Surėmė odos skydus ir ietis bei didžią narsybę
Vyrai variniais šarvais, o skydai platūs gaubtieji
Trenkė vieni į kitus, ir triukšmas pakilo didžiausias.
Aimanos buvo girdėt ir pergalės klyksmas džiaugsmingas
Žudomų ir žudančiųjų, krauju tuoj žemė paplūdo.
Kolei išaušo aušra ir diena įdienojo šventoji,
Zvimbavo strėlės vienų ir kitų, ir vyrai vis krito.
O kada Helijas jau lig pusės dangaus atkeliavo,
Ėmė Kronidas tuomet svarstykles, darytas iš aukso,
Dėjo ant jų du svarsčius mirties, nepagailinčios nieko, –
Žirgvaldžių Trojos herojų ir variarūbių achajų.
Laikė jas tiesiai, nusvėrė diena, achajams žadėta.
Svarstis achajų nulinko lig žemės penėtojos močios,
Trojos herojų linksmai į aukštąjį dangų pakilo.
Trenkė perkūnu tuomet jis nuo Idos ir plieskiantį žaibą
Sviedė tiesiog į achajų eiles, tie baisiai nustebo,
Žaibą išvydę staiga, ir kaip vienas nublyško iš baimės.
Nei Agamemnonas vietoj, kur buvo, nei Idomenėjas
Nebeištvėrė, pabėgo Ajantai, Arėjo bičiuliai.
Nestoras tik, gerenietis, atliko, mūras achajų,
Būtų nelikęs, bet krito jo žirgas, kuriam Aleksandras,
Vyras šviesus gražiaplaukės Helenos, strėlę suvarė
Tiesiai į momenį aukštą, toj vietoj, kur karčių pirmoji
Kuokštą ant kiaušo arkliams, kur vieta jų kūno opioji.
Žirgas iš skausmo pašoko, į smegenis strėlei panirus,
Ir su kitais susipynė, mėgindamas dyglį išpurtyt.
Kolei to žirgo gražius pakinktus senelis nukirto,
Šokęs su kalaviju, žirgai jau Hektoro eiklūs

Atnešė drąsų vežėją, atskriejęper ardą kautynių.
Būtų jau šiandien tikrai gyvybę padėjęs senelis,
Jeigu nebūt jo pamatęs narsus kovoje Diomedas.
Jis Odisėjui šviesiam griausmingai suriko ir tarė:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
Kurgi tu bėgi parietęs kulnus kaip bailys paskutinis?
O, kad kas ieties į sprandą tau bėgančiam nesuvarytų!
Grįžki atgal, ir žmogų apginkim nuo pikto herojaus.“
Bet neišgirdo jo riksmo daug vargęs šviesus Odisėjas
Ir nukurnėjo tolyn prie achajų laivų pūstašonių.
Tuosyk Tideidas, nors vienas, į pirmas voras įsimaišė
Ir, prie eikliųjų žirgų Nelėjado senelio prišokęs,
Kreipėsi šitaip į jį ir sakė žodžiais sparnuotais:
„Ima, tėveli, tave jaunieji kovotojai spausti,
Pajėgos tavo išseko ir sunkiai slegia senatvė,
Niekam netikęs vežėjas, žirgai iš nuovargio rambūs, –
Lipki į mano ratus ir savo akim pamatysi
Jėgą trojėnų žirgų, kaip moka jie lyguma skrieti,
Kaip jie be galo greiti, kai reikia ką vytis ar bėgti.
Paėmiau juos neseniai iš Ainėjo, siaubo sėjiko.
Tavo žirgais pasirūpins tarnai, o šiuodu pasuksim
Mes prieš trojėnus, žirgų važinėtojus, kad pamatytų
Hektoras pats, jog ir mano rankose ietis nesnaudžia.“
Taip jis kalbėjo. Gereno raitelis senas paklausė.
Nestoro žirgus, negaišę ilgai, pastvėrė vežėjai,
Vyrai galingi – Stenelas ir Eurimedontas narsusis.
Patys herojai įstojo į Diomedo vežimą.
Nestoras į rankas įsitvėrė vadžias siuvinėtas,
Kirto žirgams botagu ir prie Hektoro greitai priskriejo.
Ietimi smogė jį tuoj sūnus Tidėjo narsingo,
Bet nepataikė ir kliudė vadžias turėjusiam rankoj
Sūnui Tėbajo garbingo, Eniopėjui herojui,
Valdžiusiam Hektoro žirgus, krūtinėn tiesiai prie papo.

Griuvo iš ratų jisai, žirgai greitakojai atšoko
Staigiai atgal, ir gyvybė drauge su jėgom jį apleido.
Hektorui skausmas ūmus suspaudė širdį dėl draugo.
Betgi jį vietoj paliko gulėt, nors baisiai gailėjo.
Vėl pasidairė vežėjo drąsaus, žirgams jo neteko
Būti ilgai be rankos tvirtos, nes greitai surado
Archepolemą drąsuolį, Ifito sūnų, ir, liepęs
Šokt į vežimą greičiau, vadeles jam padavė rankon.
Būtų nelaimė tuomet ir negandai baisūs užgriuvę,
Būtų kaip avinus į Ilioną suvarę trojėnus,
Jeigu nebūtų pamatęs žmonių ir dievų visų tėvas.
Smarkiai sugriaudė danguj ir žaibą liepsnotą pasiautęs
Sviedė į žemę tiesiog po kojom žirgų Diomedo.
Mariom pašoko liepsna iš sieros, užsiplieskusios staigiai,
Ir pasibaidę žirgai atatupsti metės po ratais.
Nestorui dailios vadelės kaipmat ištrūko iš rankų,
Ir, nusigandęs širdy, jis kreipėsi į Diomedą:
„Žirgus, Tideidai, pagręžki atgal, ir bėkim, kol galim.
Ar nematai: galybę ne tau nūn duoda Kronidas.
Šiandien aigidvaldis Dzeusas juk Hektorui garbę suteikia,
Kitądien gali ją duoti ir mums, širdy panorėjęs.
Jokis žmogus nevalios gi pakeisti Dzeuso sprendimų,
Nors ir galingas labai, bet daug galingesnis Kronidas."
Seniui atsakė tada narsingas kovoj Diomedas:
„Taip iš tikrųjų, tėveli, yra, čia tavo teisybė.
Sielvartas didis tačiau man slegia širdį krūtinėj:
Hektoras džiaugsis dabar, sakydamas Trojos herojams:
„Šit į laivus Diomedas, manęs nusigandęs, parskuodė."
Taip jis ir girsis tikriausiai. Geriau į žemę prasmegti."
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Kaipgi tu šitaip sakai, sūnau Tidėjo protingo!
Hektoras gali sakyt, jog tu ir bailys, ir nevėkšla,
Bet argi jo paklausys trojėnai su dardaniečiais

Ir didžiaskydžių, narsių trojėnų garbingosios žmonos?
Tu gi jų vyrus, drąsius ir galingus, į dulkes paklojai.“
  Šitai pasakė ir bėgt pasiryžo, pasukdamas žirgus
Tiesiai per minią atgal. Trojėnai su Hektoru prieky
Džiūgavo, rėkė visi ir juos strėlėmis apipylė.
O Diomedui sušuko Hektoras spinduliuotšalmis:
„O Diomedai! Godojo tave greitažirgiai danajai,
Vieton sodino pirmon, tu valgei ir gėrei kiek tilpo.
Bet nuo dabar nebegerbs: už bobą esi netikesnis.
Bėgi lyg mergšė baili! Ne tau dar, mane nugalėjus,
Kopti į mūsų kuorus, ne tau mūs moteris vežtis
Savo greitaisiais laivais: aš mirtį pirmiau tau pasiųsiu.
Taip jis kalbėjo. Tideidą sunki abejonė kamavo,
Ar nepagręžti žirgų ir nestoti į dvikovą drąsią.
Triskart taip svarstė širdy ir triskart laužė sau galvą, –
Triskart nuo Idos kalnų sugriaudė Dzeusas daugmintis,
Duodamas ženklą trojėnams, kad pergalė aiški jų pusėj.
Hektoras balsą pakėlė ir šaukė Trojos herojams:
„Trojos herojai, dardanai ir likai, ietim ginkluoti!
Būkite vyrai tikri, narsos nepamirškit audringos.
Aiškiai matau, kad man Kronionas galingas paskyrė
Pergalę šiandien ir garbę, ir negandą didį danajams.
Paikšos! Aure jie mūrą dar sau pasistatė iš smilčių,
Žodžio geresnio nevertą, ne jam mūs galybę atremti.
Mūsų žirgai ir griovį, jų iškastą, peršoks lengviausiai.
O kai prie jų gaubtašonių laivų pagaliau prisimušim,
Didžią galybę ugnies tuomet atsiminkit kiekvienas.
Aš jų laivus nuskandinsiu liepsnoj ir pačius iškaposiu,
Degant laivynui, visus: bejėgiai bus gintis tarp dūmų.“
  Ir po šių žodžių suriko žirgams, sakydamas šitaip:
„Ksantai ir tu, Podargai, Aitonai ir Lampai šaunusis!
Šiandien jūs man atsiteiskit už triūsą, kurio negailėjo
Jums Andromachė, duktė garbingojo Eetiono.

Duodavo ji saldžiagrūdžių kviečių paėsti lig sočiai.
Ir atsigerti, kai geidė širdis, atmiešdavo vyno
Kartais pirmiau negu man, nors aš jos vyras kaip uosis.
Šokite greitai todėl, skubėkite, kolei paimsim
Nestoro skydą, kurio šlovė jau dangų pasiekė:
Sako, jis visas auksinis: viršus ir griaučiai iš aukso,
O nuo pečių Diomedo, žirgvaldžio didžio, nuplėšim
Šarvus, margai išrašytus, kuriuos jam kalė Hefaistas.
Jeigu paimtume tai, galėtume laukt, kad achajai
Šiąnakt sulips į greituosius laivus visi ligi vieno."
   Taip jis maldaudamas sakė. Hera valdovė iš pykčio
Taip pašokėjo nuo sosto, jog visas Olimpas sudrebo,
Kreipėsi į Poseidoną, dievą galingą, ir tarė:
„Oi oi oi! žemės plakėjau smarkusis, kaip šiandien nerauda
Tavo krūtinėj širdis dėl baigiančių žūti danajų?
Dovanas veža jie tau į Aigus ir Helikę kas metai
Brangias ir lygiai gausingas, todėl jiems pergalę skirki.
Jei pasiryžtų visi, kiek esam danajų globėjų,
Trojos karius atremt ir spirtis prieš Dzeusą visregį, –
Kaip susikrimstų jisai, sėdėdamas vienas ant Idos."
   Jai, atsidusęs giliai, atsakė žemės plakėjas:
„Hera palaidaliežuve, ką tu čia dabar nukalbėjai!
Aš niekada nesiryšiu kovot prieš Dzeusą Kronidą,
Norint jį pultų kiti: jis daug už visus galingesnis."
   Šitaip jie tarpu savęs abu kalbėjo ir tarės.
Greitai aikštė prie laivų, plytėjus nuo griovio lig bokšto,
Sausakimšai prisigrūdo žirgų ir vyrų skyduotų,
Skubančių trauktis, juos spaudė smarkiam Arėjui prilygstąs
Hektoras mat, Priamidas, jam Dzeusas suteikė garbę.
Būtų lygiuosius laivus nūn jūroj liepsnų paskandinęs,
Jeigu nebūtų Hera širdin Agamemnonui tarus
Tuoj susiimti pačiam ir drąsinti sūnus achajų.
Bėgo skubėdamas tad pro laivus ir būstus herojų,

Purpuro platų apsiaustą pasvėręs ant rankos galingos,
Prie Odisėjo erdvaus juodašonio laivo sustojo,
Kurs vidurinis ten buvo, ir kalbančio balsą girdėjo
Lygiai ir prie palapinės Ajanto Telamonido,
Ir prie Achilo: lygiuosius laivus šie buvo pastatę
Pat pakraščiuos, nes kliovės narsa ir rankų stiprybe, –
Šičia sustojęs, kiek išgalėdamas šaukė danajams:
„Gėda, argiečiai, bailiai neregėti, gėda, gyrūnai!
Kurgi pradingo jūs kalbos prakilnios, jog didvyriai esam,
Tos, kur, tuščiai girdamies, jūs tauškėte Lemne anuomet,
Kai stačiaragių jaučių žiaumojote mėsą lig valios
Ir iš pilnų, vainikuotų kraterų gėrėte vyną?
Tvirtinot stosią kiekvienas prieš šimtą ar porą šimtinių
Trojos herojų, o šiandien visi neatlaikome vieno
Hektoro, kurs paskandins liepsnose laivyną netrukus.
Dzeuse, mūs tėve! Ar tu kurį visagalių valdovų
Nubaudei šitaip kada ir atėmei visą jo garbę?
Drąsiai galiu pasakyt: pro tavo aukurą gražų
Niekad lig šiolei nesu laivu daugiairkliu praplaukęs:
Deginau juk ant kiekvieno aš jaučių kulšis ir taukus
Ir maldavau tvirtamūrę Troją leisti išgriauti.
Taigi tu, Dzeuse, dabar, maldavimą mano išgirdęs,
Leiski pavojaus išvengt ir nuo pražuvimo ištrūkti,
Trojos herojams neduoki visai sunaikinti achajų."
Taip jis kalbėjo, ir vyro ašarų tėvui pagailo,
Tad pažadėjo palikti juos gyvus ir nedavė žūti.
Siuntė erelį todėl, iš paukščių visų prakilniausią,
Su elniuku naguos, naujagimiu elnės greitosios,
Leido žvėreliui nukrist prie Dzeuso aukuro švento,
Kur visa lemiančiam tėvui aukodavo nuolat achajai.
Taigi supratę dabar, kad paukštį pasiuntė Dzeusas,
Drąsiai vėl stojo visi prieš trojėnus, atgavę narsumą.
Niekas danajų tačiau negalės, nors aibė jų buvo,

Girtis pirmiau už Tideidą pavaręs žirgus greituosius,
Peršokęs griovį lengvai ir drąsiai stojęs į kovą.
Pirmas Tideidas tuomet Agelają, Fradmono sūnų,
Trojos herojų paklojo. Tas bėgdamas žirgus jau gręžė,
Bet nesuspėjo pasukt, kai ietį suvarė Tideidas
Nugaron tarpu menčių, pro krūtinę iešmas išlindo,
O Agelajas kad krito, net vario šarvai sužvangėjo.
   Šoko Atreidai tuomet, Agamemnonas ir Menelajas,
Drąsūs Ajantai abu, jėgas audringas sutelkę,
Idomenėjas nuo jų neatliko ir Merionas,
Jojo vežėjas, prilygstantis vyržudžiui Enialijui,
Ir Euripilas juo sekė, sūnus Evaimono galingas.
Teukras devintas pašoko, įtempdamas kilpinį stangrų,
Ir atsistojo už skydo Telamonido Ajanto.
Skydą kilojo Ajantas, o Teukras akylai stebėjo
Ir, nužiūrėjęs ką reikia būry, paleisdavo strėlę.
Krisdavo priešas bemat ir pašautas iškvėpdavo dvasią,
Teukras bėgo skubiai ir kaip vaikas už motinos slėpės
Vėl už Ajanto, o tas skydu jį žibančiu dangstė.
   Ką pirmutinį trojėnų beydis Teukras nukovė?
Gi Orsilochą pirmiausia, Ormeną ir Ofelestą,
Daitorą ir Likofontą, prilygstantį dievui, Chromiją,
Amopaoną Poliaimonidą ir Melanipą, –
Vieną po kito visus derlingoje žemėj paguldė.
Džiaugės, matydamas jį, Agamemnonas, vadas vyriausias,
Kaip nuo jo lanko stangraus retėjo trojėnų falangos.
Taigi priėjęs šalia atsistojo ir tarė jam šitaip:
„Teukrai mielasis, sūnau Telamono, vyrų valdove!
Šaudyki juos ir džiaugsmą daryki danajų herojams
Ir Telamonui, tėvui savam, kurs tave užaugino,
Savo namuos priglaudęs, nors tu jo sūnus sugyventas.
Esančiam nūn toli, tu garbę jam padaryki.
Štai pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:

Jeigu aigidvaldis Dzeusas kada ir šviesakė Atėnė
Duos Iliono tvirtovę su mūrais galingais išgriauti,
Tau po savęs pirmam geriausią dovaną duosiu:
Arba trikojį, ar porą žirgų, pakinkytų vežiman,
Arba gal moterį gražią, kuri tau į patalą gultų."
Jam atsakydamas, Teukras beydis prabilo ir tarė:
„O garbingasis Atreide! Manęs tau nereikia nė ragint.
Stengiuosi pats ir stengsiuos visad kiek pajėgos leidžia.
O nuo tada, kai juos atstūmėme prie Iliono,
Kilpiniu savo guldau nesiliaudamas vyrą po vyro.
Jau bent aštuonias strėles ilgaiešmes paleidau lig šiolei,
Visos įsmigo į kūną narsių kaip Arėjas žaliūkų.
Šio tik pasiutusio šuns pašaut nepasiseka niekaip."
Ir nuo templės tuojau dar vieną strėlę paleido
Tiesiai į Hektorą: jį paguldyti širdis užsispyrė.
Bet nepataikė į jį, ir Gorgitionui beydžiui,
Sūnui Priamo jaunam, strėlė į krūtinę sulindo.
Motina jo iš Aisimės atėjusi buvo kadaise,
Kastianeirė gražioji, iš veido deivė tikriausia.
Tarsi aguonos galva darže prinokus kad svyra,
Savo pačios grūdų neatlaikius sunkumo po liūties,
Lygiai taip vyro galva, apsunkinta šalmo, nusviro.
Teukras nuo lanko templės vėl kitą strėlę paleido
Tiesiai į Hektorą: jį paguldyti širdis užsispyrė.
Bet ir šį kartą nekliudė: nusuko šalin Apolonas.
Archeptolemui pataikė, valdžiusiam Hektoro žirgus,
Skubant herojui į kovą, – krūtinėn prie papo sulindo.
Griuvo iš ratų jisai, žirgai pasibaidė greitieji,
Šoko piestu, o vežėjo drąsa ir gyvybė užgeso.
Hektorui skausmas ūmus suspaudė širdį dėl draugo,
Betgi jį vietoj paliko gulėt, nors skaudžiai gailėjo,
Ir Kebrionui, broliui savam, kurs stovėjo arčiausiai,
Liepė paimti vadžias, tasai be žodžio paklausė.

Pats iš vežimo dailaus tuojau nušoko į žemę,
Garsiai suriko ir, stvėręs į ranką akmenį sunkų,
Puolė prie Teukro artyn: širdis jį spyrė žudyti.
Tas iš strėlinės tuojau išsitraukė karčiąją strėlę
Ir ant templės užsidėjo, o Hektoras spinduliuotšalmis
Tempiančiam tvojo petin į raktikaulį, vyriškai tvirtą,
Tarpu krūtinės ir sprando, į vietą, didžiai pavojingą, –
Ten beketinančiam šauti grublėtu akmeniu tvojo.
Tuoj atsileido templė, o ranka su pirštais nutirpo.
Teukras parpuolė ant kelių ir lanką paleido iš rankos.
Žemėn parkritusio brolio tačiau neapleido Ajantas,
Tekinas šoko prie jo ir skydu jį uždengė tvirtu.
Du jo geriausi draugai – Echijo sūnus Mekistėjas
Ir Alastoras šviesusis, paėmę švelniai ant rankų,
Nunešė prie gaubtašonių laivų, dejuojantį sunkiai.
Trojos herojams ir vėl Olimpietis įkvėpė drąsą,
Ir achajus atgal jie per gilųjį griovį atstūmė.
Hektoras ėjo pirmasis, jėgom pasikliaudamas savo.
Tarsi medžioklinis šuo, užtikęs šerną ar liūtą,
Veja, kiek paneša kojos, ir žvėriui į pakalį kimba,
Stveria už strėnų ir dairos, ar tas jo nepuls atsigręžęs, –
Lygiai taip Hektoras vijo dabar achajus garbiniuotus,
Dobdamas, kas paskutinis vis buvo, tuos apėmė baimė.
Kolei atbėgo už griovio, aštriausių baslių prismaigstyto,
Daugelis krito kely nuo rankų Trojos herojų.
O kai pasiekė laivus, pasiryžo gintis sustoję,
Drąsinti ėmė viens kitą ir šaukės dievų nemirtingų,
Kėlė į dangų rankas ir meldė pagalbos kiekvienas.
Hektoras lakstė visur kaip žaibas žirgais gražiakarčiais,
Šaudė Gorgonės akim ar vyržudžio pikto Arėjo.
Visa tai regint, pagailo baltrankei Herai achajų,
Tad į Atėnę ji kreipės ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Kurgi matyta, Dzeuso aigidvaldžio dukra, kad mudvi

Duoti pagalbos danajams negalim, nors jiems pastaroji?
Sunkiai juos slegia lemtis, ir žūsta jie šiandien per vieno
Vyro galybę, kurio pasiutimas saiko nežino –
Hektoro gi, Priamido, jau tiek jis pikta pridarė.“
Jai atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Būtų seniausiai jisai palydėjęs gyvybę ir narsą,
Žūdamas tėviškės žemėj nuo rankos Argo herojų.
Tėvas tačiau kitaip širdyje nelabojoj galvoja,
Jis akmenširdis, rūstus ir mano sumanymų priešas.
Nė nebeatmena jau, kaip daugelį kartų jo sūnui
Ištiesiau ranką, kai jį darbais Euristėjas kamavo.
Šaukdavos tuosyk dangaus jis, vargšas, ir Dzeusas išgirdęs
Siųsdavo jam visados mane į žemę pagalbon.
Jei išmintinga širdim aš būčiau viską nujautus
Tuosyk, kai siuntė jį Euristėjas į Hado tamsybes,
Kad pro tvirtai uždarytus vartus jam šunį atvestų, –
Stigės giliųjų bangų tikriausiai nebūtų įveikęs.
Šiandien nekenčia manęs ir užgaidas vykdo Tetidės,
Mat ji bučiavo kelius ir, švelniai skruostą paglosčius,
Šlovę maldavo suteikti tvirtovių griovėjui Achilui.
O apsisukęs man vėl pasakys: šviesiaake mieloji.
Taigi tu, Hera, dabar nedelsk pakinkyti mums žirgus,
Plačkanopius, o aš eisiu į rūmus aigidvaldžio Dzeuso
Ir apsivilksiu kautynių šarvais, tuomet pamatysiu,
Kaip apsidžiaugs mumis Priamo sūnus galingasis,
Hektoras spinduliuotšalmis, mane tarp vorų pastebėjęs.
Gaus papenėti šunis su krankliais ne vienas trojėnas
Savojo kūno taukais, prie achajų laivų išsitiesęs.“
Taip ji kalbėjo. Hera, baltrankė deivė, paklausė
Ir nuskubėjo kinkyti žirgų, auksais kamanotų,
Ji – pirmutinė tarp deivių, duktė visa galinčio Krono.
Tuosyk Paladė Atėnė, duktė aigidvaldžio Dzeuso,
Tėvo namuos prie slenksčio nuleido kaip vandenį žemėn

Dailiąją skraistę, kurią ji pati išsiaudė ir siuvo.
Vilkos dabar debesų atvarytojo Dzeuso chitoną,
Rengėsi vario šarvais, ruošdamosi į kovą graudingą,
Ir, į liepsnotus ratus įsistojusi, ietį pastvėrė,
Didžią, galingą ir sunkią, kuria išguldo rinktinių
Vyrų voras, kai įniršta ant jų duktė rūsčiatėvė.
Hera užkirto stipriai botagu žirgams greitakojams.
Vartai savaime joms atsivėrė, o sergsti juos Horos,
Aukštas dangus ir Olimpas yra mat joms patikėtas:
Pilkas miglas jos gali praskleist ir vėlei užtraukti.
Prašvilpė nūn pro vartus žirgai, pabaidyti botago.
  Dzeusas Kronidas, nuo Idos pamatęs jas, baisiai supyko
Ir, auksasparnę Iridę siųsdamas, liepė pranešti:
„Lėki, greitoji Iride, ir jas sugrąžinki, neleidus
Žemėn važiuot: bus blogai, jei kovoj aš su jom susidursiu.
Dar pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
Aš nualsinsiu joms žirgus greitus, pakinkytus vežiman,
Jąsias pačias išmesiu iš ratų ir juos sudaužysiu.
Metams pamainant metus, bent dešimt galės jų praeiti, –
Neišsigydys žaizdų, kurias padarys mano žaibas:
Tepamatys šviesiaakė, ką reiškia kovoti prieš tėvą.
Tuotarp ant Heros aš tiek neširstu, pratau nebepykti:
Amžiais ji stoja piestu, jei aš pasakau, ką darysiu."
  Taip jis kalbėjo. Pakilo tuojau vėjakojė Iridė
Skristi nuo Idos kalnų į aukštą snieguotą Olimpą.
Jau prie pačių daugiadaubio Olimpo vartų plačiųjų
Jas pasivijus sulaikė ir perdavė žodį Kronido:
„Kurgi taip skubat? Ko širdys nerimsta jūsų krūtinėj?
Dzeusas Kronidas eit į pagalbą argiečiams neleidžia.
Šitaip grūmojo patsai Kronionas ir žodį įvykdys:
Jis nualsinsiąs jūs žirgus greitus, pakinkytus vežiman,
Judvi abi išmesiąs iš ratų ir juos sudaužysiąs.
Metams pamainant metus, bent dešimt galėsią praeiti,

Bet neužgysiančios žaizdos, kurias padarysiąs jo žaibas,
Kad šviesiaakė matytum, ką reiškia kovoti prieš tėvą.
Tuotarp ant Heros jis tiek neširstas, nes pykti atpratęs:
Amžiais ji šokanti prieš, jei jis bent žodį pasakąs.
Betgi, pajodžarga, tu kaip begėdė kalė pasileidus,
Jeigu prieš Dzeusą drįsti galingą ietį pakelti."
Šitaip pasakius, nuskrido atgal greitakojė Iridė,
O į Atėnę tuojau Hera atsigręžus prabilo:
„Oi oi oi! Kaip aš galiu, Kronido aigidvaldžio dukra,
Leisti ir tau, ir eiti pati užu žmones prieš Dzeusą!
Gali sau žūti vieni, o kiti tegyvena sau žemėj,
Kaip kam paskyrė lemtis, o jis, širdyje apgalvojęs,
Bylą achajų ir Trojos herojų tesprendžia kaip nori."
Šitai pasakė, ir žirgus atgal jos iš karto pasuko.
Horos jų gražiakarčius, eikliuosius žirgus iškinkė
Ir, juos prie ėdžių pririšę, ambrozijos ėsti padėjo,
Patį vežimą kieme prie spindinčios sienos pristūmė.
Deivės į aukso krases abi atsisėdo sugrįžę
Tarpu kitų dievų, nors širdį joms baisiai skaudėjo.
Tėvas Kronidas gražratį vežimą ir žirgus pasuko
Tiesiai Olimpan nuo Idos ir greit tarp dievų atsirado.
Žirgus paėmęs nukinkė jam žemės plakėjas galingas,
Dailų vežimą ant stovų užstūmė ir marška užklojo.
Visa apmatantis Dzeusas tuo tarpu į sostą auksinį
Sėdos galingai, net aukštas Olimpas sudrebo po kojų.
Jos atsisėdo toliau nuo Dzeuso, Hera ir Atėnė,
Vienos abi, neprakalbino jo ir nieko neklausė.
Dzeusas žinojo, kas slegia jų širdis, prabilo ir tarė:
„Ko taip nuliūdę abi, šviesiaake Atėne ir Hera?
Juk nepavargot kovoj, suteikiančioj didvyriui šlovę,
Mušdamos Trojos karius, kurių neapkenčiat be galo.
Kol aš galybę turiu ir kolei tarnauja man rankos,
Jūs nepalenksit manęs, dievai, kiek jūsų Olimpe.

Judviem per kūnus gražius pirmiau dar perėjo šiurpas,
Neg jūs pamatėte karą su jo šiurpulingais žiaurumais.
Taigi dar kartą sakau, ir tai būtų įvykę iš tikro:
Nutrenktos žaibo, savu vežimu nebūtumėt grįžę
Jūs į Olimpą, kur stovi namai dievų amžinųjų."
Taip jis kalbėjo, o tos, Hera ir Atėnė, niurnėjo.
Vietoj sėdėjo abi ir pikta galvojo trojėnams.
Vis dėlto tvardės Atėnė ir iškentė nieko nesakius,
Niršo ant tėvo Kronido, ir apmaudas širdį jai gėlė.
Bet suvaldyti rūstybės Hera nevaliojo ir tarė:
„O baisingasis Kronide! tai ką čia dabar nukalbėjai?
Regime šiandien ir mes: galybė tavoji bekraštė.
Širdį mums skauda tačiau dėl danajų, garsėjančių ietim,
Jeigu jie kristų visi, tiek smūgių likimo iškentę.
Nebesikišim daugiau mes į karą, kaip tu reikalauji.
Bet patarimų, gerų ir naudingų, duokim argiečiams,
Kad nepražūtų visai per baisiąją tavo rūstybę."
Herai atsakė tuomet debesų atvarytojas Dzeusas:
„Dienai išaušus, rytoj visagalį tu Kronioną
Dar pamatysi, jei nori, jautake Hera valdove,
Kaip jis guldys pulkus pagarsėjusių ietim argiečių.
Juk nesitrauks iš kovos galingas Hektoras tolei,
Kol neprivers pakilt nuo laivų Pelėjono greitkojo,
Kol neateis diena užvirti kautynėms pajūry,
Kur susigrūs abeji aplink lavoną Patroklo.
Taip pažadėta likimo, ir man nebaisi nė trupučio
Tavo rūstybė, nors tu iš įniršio bėgtum, kur baigias
Marios ir žemė plati, kur Japetas sėdi ir Kronas
Ir niekada nesidžiaugia nei spinduliu saulės skaisčiosios,
Nei vėjeliu gaiviu, kur Tartaras juodas aplinkui, –
Nors tu išbėgusi ten sau klajotum, vis tiek aš nepaisau
Tavo piktumo nė kiek: už tave nebėra šuniškesnės."
Taip jis kalbėjo, Hera baltrankė jam nebeatsakė.

Saulės žibintas skaistus, Okeano gelmėn pasinėręs,
Tamsiąją naktį užvilko ant motinos žemės derlingos.
Saulės mielos gailėjo trojėnai, tuo tarpu achajai
Laukė nekantriai visi nakties juodosios ateinant.
Hektoras tuosyk šviesus vyrijon surinko trojėnus
Kuo atokiau nuo laivų ant kranto upės srauniosios,
Vietą parinkęs, kur buvo mažiau privirtę lavonų.
Vyrai iššoko iš ratų ir klausė ant žemės, ką sako
Hektoras, Dzeuso gentainis. O jis, įsitvėręs į ranką
Ietį vienuolikos mastų, kuriai ant galo blizgėjo
Iešmas varinis skaistus, prilaikomas žiedo auksinio,
Ir pasirėmęs ant jos, prabilo ir sakė trojėnams:
„Klausaite, Trojos herojai, dardanai ir talkininkai!
Šiandien tariausi laivus ir achajų pulkus sunaikinsiąs
Ir Ilionan aukštan į vėjų pagairę sugrįšiąs.
Bet štai užėjo tamsa, ir ji išgelbėjo šiuosyk
Argo karius ir jųjų laivyną marių pakrantėj.
Nieko neveikę dabar nusilenkime juodajai nakčiai
Ir pasitiekime sau vakarienę, žirgams gražiakarčiams
Duokit paėsti gerai, visus iš vežimų iškinkę.
Jaučių tuojau atvarykit iš miesto, smulkiųjų galvijų,
Vyno, saldaus kaip medus, atmieškit visiems atsigerti,
Duonos atneš iš namų, o jūs prisirinkite malkų,
Idant pernakt, kol Aušra patekės, iš ryto užgimus,
Degti galėtų laužai, tekyla pašvaistė į dangų,
Kad atsikėlę vidurnaktį garbiniuotgalviai achajai
Nesusirengtų pabėgt per marių keterą plačią,
Kad be pavojaus, ramiai į savo laivus nesusėstų.
Lai ir namie ne vienas iš jų dar gydysis žaizdą,
Ieties aštrios variaiešmės arba strėlės padarytą
Tuosyk, kai šoko į laivą, kad jau nebedrįstų nė kitas
Karą verksmingą pradėt su žirgvaldžiais Trojos herojais.
Dzeusui malonūs šaukliai tegu paskelbia po miestą,

Kad paaugliai jauni ir seniai žilaantakiai
Bokštuos, statytuos dievų aplinkui miestą, budėtų,
O moteriškės bailesnės, iš savo namų neišėję,
Ugnį kūrentų pernakt ir nuolat būtų sargyboj,
Idant, kai vyrų nėra, koks priešas slapta neįlįstų.
Kaip pasakyta, Trojos herojai, tebūn padaryta.
Visa, kas jums naudinga dabar, aš, rodos, kalbėjau.
Rytui išaušus, ko reiks, aš žirgvaldžiams vėl pasakysiu.
Dzeusą su tvirta viltim ir kitus dievus nūn maldauju,
Kad išvarytų iš čia šunis, atnešusius mirtį,
Savo juodaisiais laivais keres jie mums atgabeno.
Sergėsim šiąnakt save, budrias sargybas pastatę,
O kai prašvis diena, mes, vario šarvais apsivilkę,
Prie gaubtašonių laivų vėl stosim kovon žūtbūtinėn.
Aš pamatysiu tuomet, ar mane Diomedas galingas,
Gindamas savo laivus, atmuš nuo sienos aukštosios,
Ar, jį partiesęs ginklu, aš kruvinus šarvus parnešiu.
Savo narsumą rytoj jis parodys, jei mano paleistą
Ietį galingai atrems, bet greičiau tarp vorų pirmutinių
Sužeistas žemėj gulės, apgailimas pulko bičiulių,
Vos patekėjus saulei ryt rytą. Kad aš taip galėčiau
Būt nemirtingas ir nepasenčiau niekad per amžius,
Kad mane gerbtų visi kaip Atėnę arba Apoloną, –
Kaip aš tikiu, kad rytojus atneš pražuvimą argiečiams.“
   Taip jis kalbėjo. Šauksmais pasitiko jo žodį trojėnai,
Greit iš pakinktų paleido visi putojančius žirgus
Ir tvirtašikšniais pavadžiais pririšo prie ratų kiekvienas.
Jaučių pulkus atvarė iš miesto, smulkiųjų galvijų,
Atmiešė vyno, saldaus kaip medus, visiems atsigerti,
Prinešė duonos gardžios iš namų ir malkų pririnko.
Tuosyk dievams paaukojo čia pat rinktines hekatombes.
Gardų jų kvapą į dangų nuo žemės nunešė vėjai.
Bet laimingieji dievai aukos nepriėmė šiandien

Ir nenorėjo: įgriso begal Ilionas šventasis
Jiems ir Priamas, ir vyrai visi variaiečio Priamo.
   Šitaip išdidūs pulkais, pasirengusiais kovai, trojėnai
Kiaurą tą naktį sėdėjo, daugybe laužų susikūrę.
Lygiai kaip žvaigždės danguj aplinkui skaistų mėnulį
Spindi viena prie kitos, kai vėjas oro nedrumsčia:
Aiškiai ir kalnus matai, ir kur kyšulys iškilesnis,
Ir kur slėnys, kai žydrynė plati danguj atsidaro;
Džiaugias piemens širdis, regėdama žvaigždę kiekvieną,-
Taip nūn atrodė aikštė tarp laivų ir Ksanto srovingo,
Skaisčiai ugnies apšviesta lig pat Iliono tvirtovės.
Tūkstančiai degė laužų, ir prie jų kiekvieno sėdėjo
Po penkiasdešimt karių, toli ugniakurams šviečiant.
Jųjų žirgai, pastatyti prie ratų, ramiai sau kramsnojo
Baltus pūrus su miežiais ir laukė Aušros gražiasostės.

Devintoji giesmė

PASIUNTINIAI PAS ACHILĄ. MALDAVIMAI

Šitaip trojėnai budėjo pernakt, achajus gi pagavo
Noras pabėgti, tas kraują stingdančios baimės bičiulis.
Nerimu nūn beribiu kamavosi širdys narsuolių.
Lygiai kaip vėjai abu kad pašiaušia jūrą žuvingą,
Vienkart Borėjas smarkus, nuo trakų pučiąs, ir Zefiras,
Kaukia, pakilę ūmai, o bangos pajuodusios bėga
Tarsi kalnai ir dumblių krūvas išplauna į krantą, –
Lygiai taip blaškės dabar achajų krūtinėse širdys.
Tuosyk Atrėjo sunūs, kankinamas sielvarto didžio,
Liepė šaukliams skardžiabalsiams prieiti prie vyro kiekvieno
Ir, pavadinus vardu, visus į vyriją pakviesti.
Garsiai nešaukiant, o pats tarp vorų pirmutinių plušėjo.
Vyrai taryboj susėdo liūdni. Agamemnonas tuosyk
Priekin išėjo, o ašaros sruvo jam tarsi šaltinis,
Kurs nuo skardžios uolos savo tamsųjį vandenį lieja,
Ir, atsidusęs giliai, prabilo ir sakė argiečiams:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Dzeusas Kronidas mane sunkiausiom nelaimėm prispaudė.
Jis, nelabasis, pirmiau pažadėjo, nulenkdamas galvą,
Jogei aš grįšiu namo, Iliono tvirtovę išgriovęs.
Šiandien, apgaulę piktai sugalvojęs, įsakymą duoda

Man be garbės pasitraukti į Argą, tiek vyrų pražudžius.
Šitaip atrodo geriau visagaliui Dzeusui Kronidui,
Kurs jau daugybės pilių sutriuškino bokštus aukštuosius
Ir dar ne vienai sutriuškins: nėra juk ribų jo galybei.
Taigi klausykit ir, kaip aš sakau, padarykit tiegaišę:
Bėkime savo laivais į mieląją tėviškės šalį,
Nes plačiagatvės Trojos tikrai niekada nepaimsim."
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo,
Ir neprabilo ilgai susirūpinę sūnūs achajų,
Kol pagaliau prakalbėjo narsus kovoje Diomedas:
„Prieš beprotystę tavo, Atreidai, stosiu aš pirmas,
Kaip privalu vyrijoj visiems, o tu gi nerūstauk.
Įžeidei prieš danajus pirmiau tu mano drąsumą,
Tvirtinai juk, kad aš nenarsus ir visai nekaringas.
Visa tai žino Argo herojai, seni ir jaunieji.
Viena iš dveja sunūs gudraminčio Krono tau davė:
Suteikė skeptrą, kuriuo prieš visus tu šiandien didžiuojies,
Bet pagailėjo narsos, o tai lemiamoji galybė.
O mažaproti! Ar tu ir galvoji, kad sūnūs achajų
Ir nekaringi visi, ir nenarsus, kaip čia pakalbėjai?
Jeigu tavoji širdis taip traukia jau grįžt į tėvynę –
Sveikas keliauk! Tau kelias platus, ir stovi prie marių
Aibė laivų, kurie su tavim iš Mikėnės atvyko.
Čia pasiliks kiti mūs garbiniuotgalviai achajai,
Kol tvirtamūrę Troją išgriausim. Bet gali, jei nori,
Bėgti ir jie laivais į mielą tėviškės šalį.
Mudu paliksim, Stenelas ir aš, ir kariausime tolei,
Kol Ilioną paimsim: dėl to su dievu atkeliavom."
Taip jis kalbėjo. Šauksmais jam pritarė sūnūs achajų,
Susižavėję žodžiu Diomedo, žirgvaldžio didžio.
Nestoras, raitelis senas, tuomet atsistojo ir tarė:
„O Diomedai! Kovoj tu esi už visus galingesnis,
Karo taryboj taip pat iš visų vienamečių gudriausias.

Kiek čia achajų yra, nepapeiks tavo žodžių nė vienas,
Niekas tau neprieštaraus, tik kalbos tu nepabaigei savo.
Jaunas visai tebesi, sūnus man būti galėtum,
Amžium jauniausias visų, tačiau tu kalbi išmintingai
Šiandien argiečių karaliams: sakai, ką reikia sakyti.
Bet paklausyki, ką aš, už tave gerokai vyresnis,
Tau pasakysiu ir viską užbaigsiu, tikrai mano žodžio
Niekas nepeiks, nė pats Agamemnonas, vadas vyriausias.
Savo žmonių ir teisių, ir židinio savo tas priešas,
Kas tarp savęs vaidus ir karą tarpusavio kelia.
Nieko neveikę dabar nusilenkime juodajai nakčiai
Ir pasitiekime sau vakarienę, pavalgę sargybas
Tepastatys visi anapus mūrų prie griovio.
Pareigą šią patikėsiu jauniesiems, o tu gi, Atreidai,
Jiems tik įsakymą duok, nes tu juk vadas vyriausias.
Seniams nūn puotą iškelk, kaip pridera tau ir pritinka.
Sandėliai vyno pilni, jį tau iš Trakijos žemės
Veža kas dieną achajų laivai per jūras plačiąsias.
Pokyliams visko turi, nes tu juk viešpats didžiausias.
Pulkas vadų susirinks, tiktai paklausyk, kas geriausią
Duos patarimą dabar, achajams baisiai jo reikia,
Bet išmintingo ir sveiko, kai mūsų laivyno pašonėj
Priešų liepsnoja laužai. Kas gali tuo reginiu džiaugtis?
Šioji naktis mums viską nulems: gyvensim ar žūsim."
Taip jis kalbėjo. Visi jam pritarė, žodį išklausę,
Ir pastatyti skubėjo visur ginkluotas sargybas.
Jų vadovavo vienoms Trasimedas, Nestoro vaikas,
Būriui kitam Askalafas ir Jalmenas, sūnūs Arėjo,
Dar Merionas ir Afarėjas bei Dejipiras,
Tuotarp Krejonto sūnus Likomedas vedė trečiuosius.
Taigi iš viso vadai septyni, ir gavo kiekvienas
Vyrų po šimtą, jaunų, ilgakotėm ietim ginkluotų.

Jie atžygiavę susėdo aikštėj tarp griovio ir sienos,
Laužus tuojau susikūrė ir valgė gardžiai vakarienę.
Tuotarp Atreidas achajų vadus vyresniuosius surinko
Ir palapinėj savoj jiems pokylį šaunų ištaisė.
Rankomis ėmė kiekvienas valgius, padėtuosius ant stalo.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Išeitį vieną tuomet pasiūlė Nestoras senas.
Ką tik patardavo jis, protingi vis būdavo žodžiai.
Gera norėdamas tad, senelis prabilo ir tarė:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnonai, vade vyriausias!
Aš nuo tavęs ir pradėsiu, ir baigsiu tavim, nes tu aibės
Vyrų valdovas esi, ir Dzeusas tau patikėjo
Skeptrą su teisėm plačiom, bet kad su visais pasitartum.
Tau privalu ir kalbėti žodį, ir išklausyti
Bei nusileisti kitam, kai žmogų širdis pastūmėja
Siūlyt naudinga ką nors; ar vykdysi – tavo dalykas.
Aš pasakysiu dabar, kaip manajai širdžiai atrodo.
Niekas kitos išeities nepasiūlys, geresnės už mano.
Siūliau aš ją nebe kartą seniau, kaip siūlau ir šiandien,
Tau nuo dienos, gentaini dievų, kai tu, Briseidę
Iš palapinės paėmęs, užrūstinai šviesų Achilą,
Mūs patarimo tuomet nepaklausęs, nors aš, kaip mokėjau,
Atkalbinėjau nuo to, bet tu dėl širdies išdidumo
Vyrą atstūmei geriausią, kurį ir dievai visi gerbė.
Įžeidei jį: lig šiandien laikai jo dalį atėmęs.
Taigi dabar pagalvokim gerai, ar Achilo rūstybės
Dovanos brangios ir žodžiai meilingi kaip nors nepalenktų.“
Seniui atsakė tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias:
„Mano kaltybę, tėveli, visai teisingai nurodei.
Prisipažįstu, suklydau aš tuosyk. Pulką herojų
Vyras ir vienas atstos, jei Dzeusas jį myli širdingai.
Kaip jį išaukštino šiandien ir pabaudė sūnus achajų!

Baisiai suklydau tuomet, širdies įnoringos paklausęs,
Bet susitaikyti noriu ir duot dovanų jam gausingų.
Jums čia visiems išvardint galiu tas dovanas brangias.
Duosiu septynis naujus trikojus ir talentų dešimt
Aukso bei dešimtis dvi dubenų, žirgų dar pridėsiu
Šešetą porų eiklių, lenktynėse laiminčių nuolat.
Niekad stokos nebejaustų žmogus, kurs šitaip pralobtų,
Aukso brangaus niekuomet nebegeistų, kas šitiek laimėtų,
Kiek dovanų man laimėjo žirgai tie plačiakanopiai.
Moteris duosiu septynias, išmanančias darbus dailiuosius,
Visos lesbietės: aš jas, kai paėmė Lesbą Achilas,
Sau pasiskyriau, nes buvo visų moteriškių gražiausios.
Jam atiduosiu dabar, pridėjęs ir tą pasigrobtą,
Dukrą Brisėjo. Be to, dar prisieksiu ir priesaiką didžią:
Niekad jos guoly nebuvęs ir niekad su ja nemiegojęs,
Kaip kad leistina žmogui, tiek vyrui, tiek moteriškei.
Viską aš jam nugabensiu tuojau. Ir dar pasakykit:
Jeigu Priamo aukštą tvirtovę dievai duos išgriauti,
Laivą pilnintelį aukso ir vario tegu prisikrauna
Tuosyk atėjęs, kai grobį laimėtą dalysis achajai,
Dvidešimt moterų Trojos galės sau, be to, pasiimti,
Kas po Helenos Argietės atrodys pačios gražiausios.
Jeigu sugrįšim į Argą, derlingąją žemę achajų,
Žentas jis mano tebus, mylėsiu jį kaip Orestą,
Kurs man tikrasis sūnus ir pertekęs visko gyvena.
Dukteris tris aš turiu gražiai įtaisytuose rūmuos:
Chrisotemidę ir Laodikę, ir Ifianasę.
Jųjų kurią panorės, lai veda be išpirkų jokių
Sau į Pelėjo namus, jai gerą ir didelį kraitį
Duosiu, kaip jokis žmogus nėra dar dukteriai davęs.
Duosiu septynias pilis aš jam, gyvenamas gausiai:
Hirę su pievom žaliom, Enopę ir Kardamilę,

Feras šventąsias drauge ir Antėją su kloniais gėlėtais,
Gražią Aipėją ir dar su plačiais vynuogynais Pedasą.
Visos prie marių arti, pakrašty smėlėtojo Pilo,
Žmonės turtingi tenai, avių ir jaučių daugybė,
Jį ten kaip dievą mylės, dovanų negailėdami jokių,
Ir, būdami jo valdžioj, mokės jam duoklę didžiausią.
Visa tai aš padarysiu, jeigu jis pyktavęs liausis.
Tenusileidžia (tik Hadas rūstus ir palenkt nesiduoda,
Žmonės dėl to iš visų dievų jo labiausiai nekenčia)
Ir tepaklauso manęs, kaip turinčio valdžią didesnę
Ir kaip žmogaus, kurs amžium už jį juk smarkiai vyresnis."
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnonai, vade vyriausias!
Dovanas tu nemenkas pažadėjai galingam Achilui.
Taigi, nelaukę ilgai, parinkime tinkamus vyrus,
Lai jie nueis į Achilo, Pelėjo sūnaus, palapinę.
Jeigu man leisi, parinksiu ir aš, o jie tesutinka.
Jiems vadovauti galės Kronido gentainis Foinikas.
Eis Odisėjas šviesus, be to, ir Ajantas didysis,
O kaip šaukliai jiems bus Odijas ir Euribatas.
Duokite rankoms vandens ir liepkit visiems susikaupti,
Mes pasimelsime Dzeusui Kronidui, gal bus maloningas."
Šitaip kalbėjo senelis. Visiems jo žodžiai patiko.
Nieko nelaukę, šaukliai vandens užpylė ant rankų,
Į kraterus tarnai pripylė vyno, kiek tilpo,
Ir išnešiojo visiems į taures, kad auką nulietų.
O kai nuliejo ir, kiek širdis pageidavo, išgėrė,
Tuokart siųstieji vajai iš Atreido būsto pakilo.
Nestoras prašė labai, Gereno raitelis senas,
Žvelgdamas jiems visiems į akis, Odisėjui labiausiai,
Kad pasistengtų žūt būt prikalbėt Pelėjoną beydį.
Ėjo vajai krantu be perstojo šniokščiančių marių,

Vis nuoširdžiai melsdami galingą žemės plakėją,
Idant padėtų nulenkt Ajakido širdį rūstingą.
Kai pagaliau jie priėjo laivus mirmidonų ir būstus,
Linksmino širdį tenai Achilas kanklėm balsingom,
Meistro gražiai papuoštom, skersinis jų buvo sidabro,
Gavo kaip grobį jas, Eetiono tvirtovę išgriovęs.
Širdį ramino sau jom, apdainuodamas didvyrių šlovę.
Vienas Patroklas, prie jo atsisėdęs, klausėsi tyliai,
Laukdamas, kol Ajakidas pabaigs nūn dainą dainavęs.
Vyrai priėjo artyn, vedami šviesaus Odisėjo,
Ir atsistojo prieš jį. Nustebęs pašoko Achilas
Staigiai su kanklėm iš krasės, kurioj atsisėdęs giedojo.
Taip netikėti svečiai ir Patroklą pakėlė nuo krėslo.
Juos pasitikęs, prabilo ramiai greitakojis Achilas:
„Būkit pasveikinti, vyrai mielieji! Su reikalu esat.
Norint aš piktas dabar, tačiau jūs mieliausi achajų."
Šitai pasakęs, juos vedė į viršų šviesusis Achilas
Ir į krases pasodino ant kilimo, purpurais austo,
Paliepė tuosyk Patroklui, kuris netoliese stovėjo:
„Didį kraterą statyk, sūnau Menoitijo mielas,
Vyno geriausio atmiešk ir taures mums visiems suieškoki:
Širdžiai malonūs svečiai nūn pagerbė mūsų pastogę."
Taip jis kalbėjo, ir mielo bičiulio Patroklas paklausė.
Skobnį didžiulį tuojau prie ugnies pakurtosios pastatė,
Nugarą visą iškart avies ir ožkos nupenėtos,
Kiaulės geros nugarinę taip pat riebiausią padėjo.
Automedontas palaikė, šviesusis Achilas kapojo,
Pjaustė gražiais gabalais ir viską vėrė ant iešmų.
Menoitiadas, gražus it koks dievas, ugnį vis kurstė.
Vos tik priblėso liepsna ir ugniakuras baigė kūrentis,
Tuosyk sužarstė anglis ir, dieviškos druskos pabėręs,
Kepsnį pastatė virš jo, į akmenį dailiai atšliejęs.

O kada pabaigė kept ir viską sukrovė ant stalo,
Duonos atnešęs svečiams Patroklas padėjo šalimais
Kraitėj, gražiai nupintoj, o mėsą dalijo Achilas.
Pats atsisėdęs tuomet jis prieš Odisėją beydį,
Šliejos prie sienos antros ir liepė mielajam Patroklui,
Kad smilkalų į bertų ugnin dievams paaukoti.
Rankomis ėmė kiekvienas valgius, padėtuosius ant stalo.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Tuosyk Ajantas pamerkė Foinikui. Šviesus Odisėjas,
Tai pastebėjęs, su pilna taure į Achilą prabilo:
„Sveikas tad būki, Achilai! Geriausių vaišių nestinga
Mums niekados nei Atrėjo sūnaus Agamemnono būste,
Nei čia dabar pas tave, kur tuoj gardumynų visokių
Kalną prikrovei, tačiau nūn galvoj mums ne puotos prašmatnios:
Didžią nelaimę, gentaini dievų, mes regim ir baisiai
Būgštaujam, nes nebeaišku: išliks ar pražus ligi vieno
Mūs tvirtasuoliai laivai, jei tu neateisi pagalbon.
Jau šalia mūsų laivų ir mūro antai apsistojo
Trojos herojai karingi ir garsūs jų talkininkai,
Laužus kūrena visur prie pulkų savųjų ir sakos
Nebeiškęsią ilgiau jie nepuolę laivų juodašonių.
Ženklus tik jiems palankius vis rodo Dzeusas Kronidas
Žaibo liepsnom, o Hektoras, jų pasikliovęs galybe,
Švaistos kaip milžinas koks, žmonių nei dievų nebebijo,
Kliaujasi Dzeusu, baisus pasiutimas pagavo jį šiandien.
Prašo dievus, kad greičiau Aušra patekėtų šviesioji,
Tikisi, mūsų laivų aukštuosius snapus nukapojęs,
Jūroj liepsnų paskandinsiąs visus, o sūnus achajų
Vietoj išmušiąs lengvai: nevaliosią gintis pro dūmus.
Baisiai bijau aš savo širdy, kad dievai nepadėtų
Grasymams jojo įvykti ir mums nebūtų žadėta
Žūti prie Trojos, toli nuo Argo, auginančio žirgus.

Kelkis, galiūne, greičiau, maldaujame, nors pavėlavęs,
Gelbėt achajų sūnų, kuriuos prispaudė trojėnai.
Griausies ir pats, kai proga praeis, tačiau nebe laikas
Eiti pagalbon, nelaimei įvykus. Todėl tu iš anksto
Apsigalvok, kaip nustumt nuo danajų negando dieną.
Mano mielasis! Juk tau gi kalbėjo tėvas Pelėjas
Tądien, kai pas Agamemnoną siuntė į karą iš Ftijos:
„Mano sūnau! Galybės, kiek reiks, Hera ir Atėnė
Jeigu norės, tau duos, o tu gi mokėki krūtinėj
Širdį galingą valdyt: sugyvenimas – daiktas brangiausias.
Venki vaidų, pasėjančių pikta, kad Argo herojai
Gerbtų labiau tave ir jaunieji, ir seniai pražilę."
Taip tau kalbėjo senelis, tik spėjai pamiršti. Bet meski
Slegiančius širdį pykčius, juos baik, Agamemnonas žada
Dovanas duoti Vertingas, jeigu tu rūstavęs liausies.
Taigi dabar paklausyk, aš visa čia tau išskaičiuosiu,
Kiek ir kokių dovanų Agamemnonas sandėliuos laiko:
Duos tau septynis naujus trikojus ir talentų dešimt
Aukso, ir dešimtis dvi dubenų, žirgų dar pridėsiąs
Šešetą porų eiklių, lenktynėse laiminčių nuolat.
Niekad stokos nejaustų žmogus, kurs šitaip pralobtų,
Aukso brangaus niekuomet nebegeistų, kas šitiek laimėtų,
Kiek dovanų laimėjo žirgai jam plačiakanopiai.
Moteris duos tau septynias, išmanančias darbus dailiuosius,
Visos lesbietės: mat jas, kai tu paėmei Lesbą gražmūrį,
Sau pasiskyręs, nes buvo visų moteriškių gražiausios.
Tau atiduosiąs dabar, pridėjęs ir tą pasigrobtą,
Dukrą Brisėjo. Be to, dar prisieksiąs ir priesaiką didžią:
Niekad jos guoly nebuvęs ir niekad su ja nemiegojęs,
Kaip kad leistina žmogui, tiek vyrui, tiek moteriškei.
Viską tau pats nugabensiąs tuojau, ir dar jis pareiškia:
Jeigu Priamo aukštą tvirtovę dievai duos išgriauti,
Laivą pilnintelį aukso ir vario tu sau prisikrausi

Tuosyk atėjęs, kai grobį laimėtą dalysis achajai.
Dvidešimt moterų Trojos galėsi, be to, pasiimti,
Kas po Helenos Argietės atrodys pačios gražiausios.
O jei sugrįšim į Argą, derlingą šalį achajų,
Žentas paliksi tu jo, ir mylės jis tave kaip Orestą,
Kurs jam tikrasis sūnus, taip viskuo aprūpintas gausiai
Dukteris turi jis tris gražiai įtaisytuose rūmuos:
Chrisotemidę ir Laodikę bei Ifianasę.
Jųjų kurią panorėsi, parveši be išpirkų drąsiai
Sau į Pelėjo namus, jai gerą ir didelį kraitį
Duosiąs, kaip jokis žmogus nėra dar dukteriai davęs.
Duosiąs septynias pilis jis tau, tirštai apgyventas:
Hirę su pievom žaliom, Enopę ir Kardamilę,
Feras šventąsias drauge ir Antėją su kloniais žolėtais,
Gražią Aipėją ir dar su plačiais vynuogynais Pedasą.
Visos prie marių arti, pakrašty smėlėtojo Pilo.
Žmonės turtingi tenai, avių ir jaučių daugybė,
Jie ten kaip dievą mylėsią tave, dovanų nešykštėsią,
Tavo valdžioj būdami, mokėsią duokle didžiausią.
Visa tai jis padarysiąs, jeigu tu rūstauti liausies.
Jei pagaliau Agamemnonas tiek tavo širdžiai įgrisęs
Pats su visom dovanom, tu bent pagailėki achajų,
Baisiai prispaustos jų voros, o jie tave gerbia kaip dievą,
Didelę šlovę prieš juos galėtum nesunkiai pelnyti.
Hektorą tuoj paguldytum, kai jis prie tavęs prisiartins,
Siuto apsėstas baisaus, nes giriasi – nesą jam lygių
Tarpu danajų karių, kurie čia laivais atvažiavo.“
   Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
Atvirą žodį turiu aš jums pagaliau pasakyti,
Ką aš galvoju širdy ir kaip bus viskas iš tikro,
Kad nekranksėtumėt man atkeliavę čia vienas po kito.
Pasibjaurėjimo vertas it Hado vartai kiekvienas,

Kas širdyje galvoja vienaip, o kalba ką kita.
Tad pasakysiu tiesiog, kaip man iš tikrųjų atrodo.
Nei Agamemnonas, vaikas Atrėjo, kitaip neįtikins
Niekad manęs, nei danajai kiti: nėra dėkingumo
Žmogui, kuris su priešais piktais be perstojo grumias.
Lygus likimas ir to, kuris slepias, ir to, kurs kovoja.
Juk ta pati ir bailiui garbė, ir vyrui narsiajam,
Miršta vienodai abu: tinginys ir tikrasis darbštuolis.
Man ko tikėtis nebėr, o širdy prikentėjau nemaža,
Savo gyvybę pavojun statydamas nuolat per karą.
Kaip ta paukštytė į lizdą beplunksniams savo jaunikliams
Vikšrą pagavusi neša, pati kentėdama alkį,
Lygiai taip aš daugybę naktų praleidau be miego
Ir kruvinų dienų regėjau mūšiuos lig valiai,
Kai su herojais narsiais dėl jūsų moterų koviaus.
Plaukdamas savo laivais, aš dvylika miestų išgrioviau
Ir dar vienuolika pėsčias jau Trojos žemėj derlingoj.
Iš paimtųjų pilių brangenybių ir turto visokio
Pagriebiau ir nemažai Agamemnonui, sūnui Atrėjo,
Atgabenau, o jis, sėdėdamas savo laivyne,
Maža ką davė kitiems ir daugumą sau pasilaikė.
Dovanas skirstė tuomet herojams narsiems ir karaliams,
Visko tie turi lig šiol, tik man jis vienam iš achajų
Atėmė moterį mielą ir laiko. Su ja sau temiega.
Ir tesidžiaugia. Kodėl pakėlė karą prieš Troją
Argo herojai? Dėl ko gi surinko ir atvedė vyrus
Čia Agamemnonas? Ar ne dėl gražiaplaukės Helenos?
Ar iš mirtingų žmonių vieni tik Atreidai temyli
Žmonas savas? Protingas ir geras vyras kiekvienas
Pačią juk myli ir rūpinas ja, kaip ir aš kad mylėjau
Savąją taip nuoširdžiai, nors buvo ji karo belaisvė.
Dovaną man iš rankų atėmęs ir skaudžiai apgavęs,
Te nebeliečia manęs, jį pažįstu, tad nebeįtikins.

Lai su tavim, Odisėjau, ir draug su kitais sau karaliais
Galvą palaužo, kaip jam nuo laivų atitolinti ugnį.
Ir be manęs jis vienas juk smarkiai jau pasidarbavo:
Vienas ir mūrą pastatė, ir griovį aplinkui išvarė
Platų ir gilų, dugne jo baslių aštriausių prismaigstė.
Vis dėlto Hektoro, vyržudžio šito, galybės jo mūrai
Neatlaikys. Pakolei išvien su achajais kovojau,
Nuo Iliono toli neatstūmė Hektoras mūšių:
Vos ligi vartų Skajiškių ir ąžuolo drįsdavo eiti.
Kartą ten laukė manęs ir vos paspruko jis gyvas.
Bet nebenoriu daugiau su dievišku Hektoru kautis.
Dzeusui rytoj ir kitiems dievams aukas paaukojęs,
Aš deramai pasikrausiu laivus ir leisiu į jūrą,
Pats pamatysi, jei nori ir jei mažumėlę tau rūpi,
Kaip pasileis į kelionę skersai Helespontą žuvingą
Mano laivai, iriami prie irklo pripratusių vyrų.
Jeigu sėkmingai leis plaukti galingas žemės plakėjas,
Trečiąją dieną pasieksiu krantus aš Ftijos derlingos.
Turtų nemaža namie palikau, išvykdamas Trojon,
Bet ir iš čia parsivešiu ir aukso, ir vario raudono,
Ir geležies pilkos, ir moterų sau gražiajuosčių,
Visa, ką burtu gavau. Tik dovaną, duotą iš karto,
Skaudžiai įžeidęs mane, Agamemnonas, vadas vyriausias,
Atėmė vėl. Tad jūs, ką liepiau, pasakykite viską
Jam atvirai, kad sūnūs achajų pašoktų iš pykčio,
Jeigu danajų kurį jis vėl sugalvotų apgauti.
Gėdos jisai niekada neturėjo. Tačiau tenedrįsta
Šunsnukis šitas daugiau į akis jau man pasirodyt.
Aš nebenoriu su juo nei kalbėti, nei dirbti iš vieno.
Nuskriaudė kartą mane ir apgavo, daugiau tenebando
Apsukinėt liežuviu. Užteks, tesmenga sau sveikas
Skradžiai į žemę, jam atėmė protą Dzeusas galingas.
Bjaurios man dovanos jo, aš jį kaip giltinę myliu.

Jeigu ir dešimtįsyk, ir dvidešimt kartų tiek duotų,
Kiek jis jau turi dabar ir kiek dar galės prigyventi,
Orchomene kiek yra ir Aigipto Tėbuos aukštuosiuos,
Kur kiekvienuos namuos prikrauta turto daugybė, –
Tėbuose vartų bent šimtas, ir dvi šimtinės iš karto
Vyrų su ratais, žirgų traukiamais, pro juos išvažiuoja, –
Jeigu man duotų galop, kiek smėlio pajūry ar dulkių, –
Mano širdies ir tuomet Agamemnonas dar nepalenktų,
Nuoskaudos kol neišpirks, padarytos manajai širdžiai.
Žmona sau imt Agamemnono dukterį aš negalvoju,
Nors neprilygtų grožiu jai nė Afroditė auksinė
Ir kaip šviesakė Atėnė mokėtų ji darbus dailiuosius.
Jos aš nevesiu tikrai. Teranda sau kitą achają,
Kurs jai patinka labiau ir yra galingesnis karalius.
Jeigu pagelbės dievai ir sveikas į tėviške grįšiu,
Tėvas Pelėjas patsai išpirš man tinkančią žmoną.
Aibė merginų gerų yra dar Heladėj ir Ftijoj,
Dukrų achajų narsių, pajėgiančių ginti tvirtoves.
Vieną jų sau išsirinksiu ir vesiu kaip mylimą žmoną.
Jau ir dabar nebe kartą širdis man vyriška liepė
Pačią teisėtąją vest, nužiūrėjus moterį dorą,
Ir sunaudoti turtus, kiek senas Pelėjas prikrovė.
Nieko nėr man už gyvybe brangiau, jos neužvaduosi
Turtais, kiek jų yra buvę aukštoj Iliono tvirtovėj,
Kol tebetvėrė taika, kol niekas nematė achajų,
Ar Apolono šviesaus, taiklingojo šaulio, šventovėj,
Už akmeninio jos slenksčio aukštam, uolotam Pitone.
Jaučių gali prigyvent ir riebių smulkiųjų galvijų,
Įsitaisyti trikojų, greitųjų žirgų gelsvakarčių,
Tuotarp gyvybė žmogaus atgal nebegrįš, kai isskrido,
Nebepagausi tu jos, kai pro tvorą dantų bus ištrūkus.
Motina, sidabrakojė Tetidė, man šitaip kalbėjo:
Esančios kėrės dvejopos, kurios man atnešiančios mirtį:

Jeigu čia liksiu toliau ir pulsiu Trojos tvirtovę,
Žus man grįžimo diena, bet paliks šlovė nemirtinga;
Jeigu sugrįšiu namo į mielą tėviškės šalį,
Žus man didinga šlovė, užtat ilgaamžis aš būsiu,
Ir mirštamoji diena turės ateiti negreitai.
Aš ir kitiems galėčiau dabar patarti tik viena:
Plaukti visiems namo, nes aukštos Iliono tvirtovės
Galo nelemta sulaukt, kai regintis visa Kronidas
Ištiesė ranką jai gelbėt ir suteikė drąsą trojėnams.
   Taigi dabar, parkeliavę atgal, turėsit pranešti
Žinią achajų vadams (tai priedermė senių garbinga):
Galvas dabar tepalaužo, ieškodami būdo geresnio,
Kaip jiems išgelbėt laivus ir gyvybe achajų herojams
Prie gaubtašonių laivų, nes kelias pirmasis, šiandieną
Jų sugalvotas, nevykęs: nesu dar pamiršęs rūstybės.
Senas Foinikas tegu čia pas mus pasilikęs nakvoja,
Grįžti galėtų rytoj į mielą tėviškės šalį,
Jeigu to pats panorės. Per prievartą jo nesivešiu.“
   Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo:
Pritrenkė žodžiai šitie griežti ir piktai pasakyti.
Kiek atitokęs, prabilo Foinikas, žirgvaldis senas,
Springdamas ašarom vis: laivų jis gailėjo širdingai.
„Jei iš tikrųjų galvoji širdy, šviesusis Achilai,
Grįžti namo ir greitųjų laivų daugiau nebeginti
Nuo pragaištingos ugnies, kai pyktis tau sielą užvaldė,-
Kaip aš, sūneli, galiu be tavęs pasilikti čia vienas?
Siuntė mane su tavim čion žirgvaldis senas Pelėjas
Tądien, kai į pulkus Agamemnono leido iš Ftijos.
Jaunas buvai, nepatyręs kare, pražūtingame žmogui,
Nei vyresniųjų taryboj, kur vyrai tikri pasirodo.
Taigi ir siuntė mane, kad aš pamokyčiau visko:
Ir pabyloti gražiai, ir darbu šauniu pasireikšti.
Štai priežastis, dėl ko nuo tavęs, sūneli, nenoriu

Skirtis, kol gyvas esu, nors dievas pats pažadėtų
Mano senatvę atimt ir vėl sugrąžinti jaunystę,
Koks aš buvau, išvykdamas iš gražiamergės Heladės
Tuokart, kai bėgau nuo tėvo Amintoro Ormenido,
Kurs ant manęs užsirūstino už gražiaplaukę meilužę.
Buvo pamilęs ją pats ir tikrąją žmoną pametęs,
Motiną mano, kuri man kelius apkabino ir prašė
Su mylimąja gulėt, kad senio ji kęst negalėtų.
Močios paklausęs, gulėjau, o tėvas, tai sužinojęs,
Skaudžiai prakeikė mane ir juodųjų erinijų šaukės,
Kad niekados jam ant kelių aš kūdikio nepasodinčiau,
Mylimo savo sūnaus. Dievai prakeikimą išklausė –
Požemių Dzeusas rūstus ir Persefonė baisioji.
Tėvą užmušti norėjau tuomet, kalaviją pastvėręs.
Dievas kažkoks man pyktį sutvardė, širdin pakuždėjęs:
Žmonės ką tau pasakys, tu panieką jų užsitrauksi,
Baisų tėvažudžio vardą achajų šaly nusipelnęs.
Betgi tuomet nebebuvo drąsos ir širdis nebeleido,
Tėvą užrūstinus taip, namie jam po kojų maišytis.
Pusbroliai mano tačiau ir draugai artimieji prispyrę
Prašė maldavo visi, iš namų nenorėdami leisti.
Daugel galvijų smulkių ir jaučių daug šleivakojų
Tuosyk išpjovė ir daug lašiniais apsunkusių kiaulių
Išskerdė ir, prieš Hefaisto ugnį sėdėdami, kepė,
Vyno ąsočių taip pat neskaičiuodami seniui išgėrė.
Taip jie devynias naktis visi prie manęs prabudėjo,
Stoję sargybon vieni po kitų, ir neleido per naktį
Gesti laužams, jų vienas kieme liepsnojo prie rūmų,
Antrasai priebuty degė, prie mano miegamo durų.
O kai tamsioji naktis man dešimtą kartą atėjo,
Miegamo savo duris, kietai uždarytas, išlaužęs,
Skuodžiau į lauką, kieme pasitaikiusią peršokau tvorą
Ir paspruku nuo budriųjų draugų bei rūmų tarnaičių.

Bėgau tada kuo toliau nuo gimtos plačiakraštės Heladės
Ir atėjau į derlingąją Ftiją, avelių tėvynę,
Valdomą seno Pelėjo. Mane jis sutiko maloniai
Ir pamylėjo karštai, kaip tėvas sūnų kad myli,
Vieną turėdamas jį ir kalnus gėrybių prikrovęs.
Davė ir turtų jis man, ir žmonių paskyrė nemaža.
Aš dolopus valdžiau, gyvendamas Ftijos pasieny.
Auklėjau kantriai tave, dievams prilygstąs Achilai,
Mylimas mano buvai, o tu nenorėjai su niekuo
Eiti prie stalo pietų nei menėj savojoje valgyt,
Kolei, paėmęs tave ir pasisodinęs ant kelių,
Imdavau pats valgydint ir vynu užgerdinti kąsnį.
Daugelį kartų esi man sutepęs švarų chitoną,
Purkšdamas vyną atgal per vaikišką savo paikystę.
Viską kenčiau dėl tavęs, negailėdamas vargo sunkiausio,
Nuolat atmindamas tai, jog dievai nežadėjo man duoti
Savo sūnaus, ir tave, dievams prilygstąs Achilai,
Užsiauginsiąs tariaus, kad mane nuo negandų gintum.
Taigi, sūneli, valdyk nūn dvasią išdidžią, netinka
Būti beširdžiui tokiam. Ir dievai numaldaujami leidžias,
Nors jų galybė, garbė ir darbų šlovingumas didesnis.
Betgi ir juos smilkalais bei žodžiais maldų nuoširdžiųjų,
Vyno šlakais ir dūmais aukų nulenkia juk žmonės,
Jeigu maldauja kada nusikaltę ar klaidą padarę.
Maldos pasauly yra, tos dukterys Dzeuso galingo,
Šlubos, žvairiausiom akim ir veido baisiai raukšlėto.
Jos susirūpinę bėga kiek gali ir veja Kaltybę.
Betgi Kaltybė vikri, greitakojė, todėl ji pralenkia
Smarkiai visas Maldas ir suspėja žemėj plačiojoj
Žmones palietus sužeist, o tos atsivijusios gydo.
Kas pagarbiai pasitinka atėjusias dukteris Dzeuso,
Tam jos pagelbsti didžiai ir prašantį noriai išklauso.
Jei kas nepriima jų ir žodžiais rūstingais išvaro,

Tuosyk jos bėga pas Dzeusą Kronidą ir prašo, kad leistų:
Žmogų Kaltybei žudyt, kad sužeistas jis atkentėtų.
Taigi, Achilai, ir tu dukterims Kronido suteiki
Garbę, kuri ne vienam galiūnui palenkė širdį.
Jeigu Atrėjo sūnus dovanų tau neduotų, kaip sako,
Bet prieš tave pasipūtęs vis rodytų savo rūstybę, –
Nė negalvočiau aš ragint tave, kad, pyktį pametęs,
Eitumei gelbėt argiečių, nors jie ir šauktus pagalbos.
Betgi dabar jis duoda tiek daug ir žada pridėti,
Vyrus maldauti tavęs štai siuntė pačius įžymiuosius,
Kokius galėjo parinkt iš achajų, kad būtų ir tavo
Širdžiai malonūs, mieli, todėl nepaniekink jų žodžių
Nei šio jų žygio. Anksčiau, kad pyksti, negalėjome smerkti.
Būdavo taip ir seniau, girdėjom senovės herojų
Darbus garsius ir pyktį, kuris jiems užeidavo kartais.
Juosius valiota nulenkt dovanom ir permaldaut žodžiais.
Atmenu įvykį seną ir jūsų veikiausiai girdėtą,
Betgi, bičiuliai mieli, papasakot noriu, kaip buvo.
   Narsūs aitolai kadai su kuretais karą pradėjo
Dėl Kalidono pilies ir baisiai tarpusavy žudės:
Narsūs aitolų pulkai Kalidoną malonųjį gynė,
Tuotarp kuretai norėjo žūt būt jį paėmę išgriauti.
Negandą šį auksasostė šviesi Artemidė užleido
Perimta pykčio, kad jai pirmutinių vaisių Oinėjas
Nepaaukojo. Kiti dievai hekatombių sulaukė,
Jai nepaskyrė tik vienai, Kronido galingojo dukrai,
Gal jis užmiršo, o gal nežinojo, bet uždavė širdį.
Taigi, supykus ant jo, Kronido duktė auksastrėlė
Ėmė ir tuoj baltailtį milžiną šerną paleido,
Kurs, vynuogynan Oinėjo įjunkęs, eibių pridarė.
Daugel medelių jaunų išknisęs parvertė žemėn
Ir obelaičių šaknis bei žiedus sumaišė į krūvą.

Tuosyk Oinėjo sūnus Meleagras šerną nukovė,
Būrį medžiotojų vyrų iš daugelio miestų sukvietęs
Su šunimis, nes žmonės keli jo įveikt nevaliojo:
Buvo jis toks, jog ne vieną ant liūdnojo laužo užkėlė.
Žvėrį nudobus, piktumas baisus ir ginčas iškilo
Dėl baltailtės galvos ir šerno kailio šeriuoto
Tarpu aitolų narsių ir jų padėjėjų kuretų.
Kol Meleagras, Arėjo gentainis, kovom vadovavo,
Tolei kuretams nesisekė karas, ir jie neįstengė
Nė prie tvirtovės sienų prieiti, nors buvo jų minios.
Bet Meleagrui pakilo piktumas, kaip kyla jis kartais
Išmintingiausių žmonių širdyse, apsvarsčiusių viską.
Jis užsirūstino tuosyk ant motinos savo Altajos
Ir užsidarė su Kleopatre, su žmona gražiąja,
Dukteria jauna Marpesės, Eveno dukters gražiakojės,
Ir tuo laiku galingiausiojo vyro pasaulyje Ido,
Kurs nedvejodamas lanką pastvėrė ir prieš Apoloną
Skaistųjį šoko, užu gražiakoję nimfą įsiutęs.
Tą Kleopatrę namuos ir močia mieloji, ir tėvas
Alkione prasimanę vadino, nes motina josios
Verkė, kai gavo kentėt šio vardo paukštės likimą,
Kai ją taiklusis šaulys Apolonas buvo pagrobęs.–
   Taigi gulėjo prie jos Meleagras ir degė rūstybe,
Už prakeikimą įsiutęs ant močios, kuri susikrimtus
Keršto maldavo dievus jos tikrojo brolio žudikui,
Rankom be perstojo trankė žmonių penėtoją žemę,
Šaukė pagalbon drauge Persefonę baisią ir Hadą,
Puolus ant kelių prieš juos, ir ašarom vilgė krūtine,
Sūnui mirties melsdama. Beširdė Erinija močios
Maldą išklausė, tuojau iš Erebo gelmių atskubėjus.
Griuvo jau bokštai aukšti, sumišimas kilo bei ardas
Palei tvirtovės vartus. Meleagrą meldė aitolų

Seniai tarėjai, dievų žynius šlovinguosius atsiuntę,
Prašė išeiti ir ginti, žadėdami dovaną didžią:
Kur lyguma derlingiausia prie mūrų baltų Kalidono,
Siūlė jam ten pasirinkti ir imt penkias dešimtis margų
Žemės geros, atmatavus perpus vešlaus vynuogyno,
Antrąją pusę plynos, kur galima arti ir sėti.
Jį nuolankiai maldavo Oinėjas, žirgvaldis senas,
Prie miegamosios jo menės aukštojo slenksčio parpuolęs,
Beldė į tvirtas duris ir sūnų su ašarom šaukė,
Prašė jį broliai visi ir motina jo žilagalvė,
Bet užsispyręs neklausė sūnus, maldavo bičiuliai
Jo artimiausi, kuriuos jis gerbė ir lygiai mylėjo,
Bet jo krūtinėj širdies ir tie nevaliojo palenkti,
Kol nesudrebo sienos jo menės ir ėmė kuretai
Kopti į bokštus pilies ir svaidyti ugnį į miestą.
Tuosyk pradėjo maldaut Meleagrą žmona gražiajuostė,
Ašarom veik springdama, ir ėmė skaičiuoti nelaimes,
Gresiančias jų žmonėms, kai miestas bus paimtas priešų:
Vyrus lig vieno išmuš, pelenais pavers jų tvirtovę,
Žmonas jų ilgarūbes ir vaikus išvarys į vergiją.
Klausantis tų baisenybių, širdis Meleagrui pašoko,
Ir, apsivilkęs žibiaisiais šarvais, jis išbėgo į kovą.
Taip jis aitolams tuomet atitolino dieną žuvimo
Savo paties ryžtu, nė tų dovanų nereikėjo,
Šitaip gausingų, brangių: dykai nuo nelaimės apgynė.
Betgi tu širdžiai neleisk taip daryt, ir tave tepakreipta
Dievas kitaip, mielasis sūnau. Sunkiau juk turėsi
Ginti laivus, kai pleškėti pradės. Ir dovanas mūsų
Brangias priimki: kaip dievą tave juk pagerbia achajai.
Jeigu jau be dovanų tu stosi į vyržudį karą,
Nebesulauksi tokios pagarbos ir mūšį laimėjęs."
   Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Dzeuso gentaini, tėveli Foinikai! Man ir nereikia

Jų pagarbos. Žinoki, man garbę suteikė Dzeusas,
Ji ir lydės prie laivų lenktasnapių mane, kol krūtinėj
Dvasios turėsiu ir kolei pajėgs tarnauti man keliai.
Dar pasakysiu aš tau, o tu įsidėki į galvą:
Man negadinki širdies čia aimanom savo ir skundais.
Būdamas geras Atreidui: tu jo neturėtum mylėti,
Kad neapykanta tau nepavirstų meilė manoji.
Būtų geriau, kad padėtum jį skaust, kaip jis mane skaudžia.
Lygus tu būk su manim valdžios ir garbės dalininkas.
Jie su atsakymu grįš, o tu pasilikęs nakvoki
Guoly, minkštai paklotam, ir, aušrai rytoj patekėjus,
Mes pagalvosim, ar grįžti tuojau, ar kiek palūkėti."
   Ir akimis pamerkęs Patroklui tyliai parodė
Patalą menėj pakloti Foinikui, kad greit susiprastų
Iš palapinės išeiti kiti. Prilygstantis dievui
Telamonidas Ajantas tuomet prabilo ir tarė:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau, Odisėjau daugminti!
Eikime, nes pamačiau, kad mes nelaimėjome nieko,
Žygį padarėm tuščiai. Atsakymą jo kuo greičiausiai
Turim danajams pranešt, nors jų nenudžiugins nė vieno.
Jie tebesėdi vyrijoj ir laukia. Tuo tarpu Achilas
Pavertė jau laukine didingoj krūtinėje širdį,
Taip užsispyręs, jog nieko nereiškia nė meilė bičiulių,
Dėlei kurios mes gerbėm tave kaip kito nė vieno.
O akmenširdi! Juk kitas sūnaus ar brolio žudikui,
Pyktį įveikęs, atleidžia, iš jo išpirkimą priėmęs.
Gausiai atlyginęs, tas savajam krašte pasilieka.
Ir nukentėjęs aprimsta, kai širdžiai jo palengvėja,
Dovanas gavus geras. O tau nenumaldomą niekuo
Rūstį krūtinėn įdėjo dievai dėl vienos moteriškės.
Šiandien gražiausias visų išsirinkti tau duoda septynias
Su dovanom kitom. Todėl tu širdį suminkštink,
Savo pastogę pagerbk, į ją kaip svečiai mes atėjom

Vietoj danajų visų, ieškodami tavo ir meilės,
Ir pagarbos labiau už visus, kiek esam achajų.“
Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Dzeuso gentaini, sūnau Telamono, vyrų valdove!
Viską tu čia iš tikriausios širdies, atrodo, kalbėjai.
Betgi piktumas man sielą užtvindo visad, atsiminus
Sūnų Atrėjo, kaip tuosyk mane jis paniekino baisiai
Prieš argiečius visus, it valkatą kokį bešlovį.
Taigi jūs eikit dabar ir praneškite atsaką mano:
Aš nė galvot negalvoju į kruviną karą maišytis,
Kolei sūnus išmintingo Priamo, Hektoras didis
Prie mirmidonų laivų neprieis ir prie palapinių
Argo karių sunaikint ir ugny paskandinti laivyno.
Prie palapinės manos ir prie mano juodojo laivo
Hektoras, kad ir norės, neišdrįs pradėti kautynių.“
Taip jis pasakė. Kiekvienas jų, ėmęs taurę dviąsę,
Auką nuliejo ir grįžo atgal, vedami Odisėjo.
Tuosyk Patroklas paprašė draugus ir liepė tarnaitėms
Patalą minkštą pakloti Foinikui, ilgiau nebegaištant.
Mergos paklausė ir guolį paklojo, kaip buvo sakyta,
Kailių pritiesę minkštai ir marškų drobinių ploniausių.
Senis atsigulė ten ir laukė Aušros dieviškosios.
O ir Achilas miegojo kampe tvirtos palapinės,
Jam prie šalies gulėjo šviesi moteriškė, iš Lesbo
Atsivežtoji, Forbanto duktė Diomedė gražveidė.
Priešingoj pusėj ilsėjos Patroklas, prie jojo prigludus
Buvo gražjuostė Ifidė, kurią dovanojo Achilas,
Aukštąją Skirą paėmęs kadais, Enijejo tvirtovę.
Kai tik žygūnai atgal į Atreido būstą pargrįžo,
Juos su auksinėm taurėm pasitiko sūnūs achajų,
Sveikinti šoko jie vienas po kito ir klausė, teiravos.
Pirmas visų Agamemnonas, vadas vyriausias, prabilo:
„Taigi sakyki, šviesus Odisėjau tu, šlove achajų,

Ar jis sutinka laivus nuo ugnies pragaištingosios ginti,
Ar atsisako, ir pyktis širdy išdidžioj tebešėlsta?“
Jam atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas kantrusis:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnone, vade vyriausias!
Pykčio valdyti visai jis nenori, bet kursto ir kerštą
Savo širdy, jam niekis ir tu, ir dovanos tavo.
Liepia jis tau pagalvoti pačiam su Argo herojais,
Kaip nūn išgelbėt laivus nuo žuvimo ir vyrus achajų.
Pats pagrasino rytoj, kai aušra pasirodys padangėj,
Tvirtasuolius laivus savuosius nuteisiąs į jūrą.
Jis ir kitiems galėsiąs dabar patarti tik viena:
Plaukti visiems namo, nes aukštos Iliono tvirtovės
Galo vis tiek nesulauksim, kai visa regintis Dzeusas
Ištiesė ranką jai gelbėt ir suteikė drąsą trojėnams.
Taip jis kalbėjo, tąpat pasakys su manim pasiųstieji –
Didis Ajantas ir pora šauklių, abu išmintingi.
Senas Foinikas nakvoja pas jį, pasilikti jam liepė,
Idant galėtų rytoj į mieląją tėviškės šalį
Grįžti, jei pats panorės. Per prievartą jo nesivešiąs.“
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo,
Žodžių griežtų nusigandę: taip baisiai bylojo Achilas.
Tylūs sėdėjo ilgai sugluminti sūnūs achajų,
Kol pagaliau prabilo narsus kovoje Diomedas:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnone, vade vyriausias!
Tau nereikėjo verčiau maldaut Pelėjono beydžio,
Siūlyti tiek dovanų: ir taip jis buvo išpuikęs,
Ogi dabar tu labiau dar jo išdidumą pakurstei.
Bet tesižino, geriau jį palikim, tegu sau važiuoja
Ar pasilieka čionai: jis kausis, vėl stojęs į kovą,
Jei panorės krūtinėj širdis ar dievas paragins.
Jūs nebegaiškit, ir, kaip aš sakau, visi padarykim:
Eikime gulti dabar, padžiuginę mieląją širdį
Valgiais gardžiais ir vynu: tai duoda narsos ir stiprumo.

O kai rytoj patekės gražioji Aušra rožiapirštė,
Tu įsakysi žmonėms ir žirgams prie laivų susirinkti
Nieko nelaukus, ir pats tarp eilių pirmutinis kovosi.“
Taip jis kalbėjo. Karaliai visi kaip vienas sutiko,
Susižavėję žodžiu Diomedo, žirgvaldžio didžio.
Auką nuliejęs, išėjo į savąjį būstą kiekvienas,
Sugulė greitai visi ir gardžiavosi dovana miego.

Dešimtoji giesmė

DOLONĖJA

Prie daugiairklių laivų achajų vadai ir herojai
Ištisą naktį ilsėjos, sukaustyti miego kiečiausio.
Vieno Atrėjo sūnaus Agamemnono, vyrų valdovo,
Miegas netraukė saldus, kamavo jį rūpesčiai sunkūs.
Kaip gražiaplaukės Heros vyras kad švaistos perkūnais,
Pliaupdamas lietų gausingą, ledų įmaišyt nešykštėjęs,
Leisdamas pūgai sniegais laukus iki juostos užversti
Arba atverdamas karo nasrus, praryjančius viską, –
Taip iš širdies gilumos Agamemnonas dūsavo šiąnakt,
Tarsi sunkiausias akmuo jam nerimas spaudė krūtinę.
Akys be perstojo krypo į Trojos lygumą plačią,
Stebino marios laužų, liepsnojančių prie Iliono,
Vamzdžių, birbynių garsai ir vyrų smarkus subruzdimas.
O į laivus atsigręžęs atgal ir į sūnus achajų,
Rovėsi tuoj nuo galvos, nė skausmo nejausdamas, plaukus,
Šaukėsi Dzeuso danguj ir vaitojo širdis jo didinga.
Persvarstė viską širdy, ir jam pasirodė geriausia
Eiti pas Nestorą, sūnų Nelėjo, pirmą tarp vyrų,
Gal pasisektų drauge surasti jiems išeitį kokią,
Kaip danajus dabar nuo baisaus pražuvimo apginti.
Šoko iš guolio todėl ir greit apsivilko chitoną,
Rišos po kojų baltų gražius sandalus išavėtus,

O ant galingų pečių apsisiautė žvilgančio liūto
Kailiu rusvu, lig žemės platumo, ir ietį pastvėrė.
Nerimas ėmė taip pat Menelają, ir jam nesuvėrė
Miegas blakstienų iš baimės, kad negandas koks neištiktų
Argo herojų, kurie dėl jo per marias tolimąsias
Atplaukė į Ilioną ir stojo drąsiausiai į karą.
Kailiu panteros rainos pečius apsisiautė greitai,
Galvą prisidengė šalmu, kuris pasidėtas gulėjo,
Plieksdamas skaisčiai variu, į ranką ietį pastvėrė
Ir nuskubėjo pažadinti brolio, kurs buvo argiečių
Vadas vyriausias, ir vyrai visi jį gerbė kaip dievą.
Velkantis šarvus dailius Agamemnoną rado atėjęs
Priekiniam laivo gale, – tai džiaugsmą jam didį padarė.
Pirmas prakalbino jį narsus kovoje Menelajas:
„Ko taip ginkluojies, mielasis? Bene pas trojėnus šią naktį
Siųsti ką nors į žvalgybą taisais? Aš būgštauju, broli,
Jog nesurasim žmogaus, kurs imtųsi šitokio žygio:
Drąsiai pas priešus nueitų ir viską gerai išžvalgytų
Vienas nakties glūdumoj. Tai būtų didvyris tikras."
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Reikia skubaus patarimo, gentaini dievų Menelajau,
Mudviem abiem, kaip nūn iš pavojaus ištraukt ir išgelbėt
Argo karius ir laivyną, kai Dzeusas mums nugręžė širdį,
Daug meilingesnėm akim į Hektoro auką jau žvelgia.
Niekad regėjęs nesu, ir iš kito neteko girdėti,
Vienas karys kad būtų perdien tiek vyrų paklojęs,
Kiek šit achajų sūnų paklojo Hektoras šiandien,
Prastas žmogus, ne deivės sūnus mylimasis nei dievo.
Jo padarytų darbų nepamirš ir plačiausiai per amžius
Argo herojai minės: tiek eibių padarė achajams.
Eiki, Ajantą dabar ir Idomenėją pakvieski,
Nepatingėki nubėgt prie laivų: pas Nestorą šviesų
Eisiu aš pats paprašyt, gal jis malonės atsikėlęs

Lauko sargybas apeit ir duoti įsakymus josioms.
Senio labiau už kitus paklausys: jo sūnus vadovauja
Šiąnakt sargyboms, be jo, dar budi tenai Merionas,
Idomenėjo bičiulis, mes jais pasikliaujam labiausiai."
Broliui atsakė tuomet narsingas kovoj Menelajas:
„Kokį įsakymą čia tu man duodi ir ko pageidauji:
Kad pasilikčiau prie jų ir palaukčiau, kol pats ten ateisi,
Ar kad sugrįžčiau atgal pas tave, kai jiems pasakysiu?"
Tuosyk jam vėl Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė:
„Vietoje būki tenai, nes galim abu prasilenkti,
Vaikščiot pradėję: takų per stovyklą juk eina daugybė.
Žadink nuėjęs visus ir liepk atsikėlus budėti.
Tėvo ir jojo paties vardu pavadinęs kiekvieną,
Nepašykštėk pagyrų ir niekur nerodyk puikybės.
Vargo dabar nebijokim nė mes: gal gimstantiems, vargšams,
Negandą sunkų abiem mums žadėjo Kronidas anuomet."
Pabaigė kalbą ir brolį paleido, išaiškinęs viską.
Pats nuskubėjo tuomet pas Nestorą, vyrų valdovą.
Rado herojų prie palapinės ir juodojo laivo
Miegantį guoly minkštam, greta ant žemės dryksojo
Gražūs jo ginklai: dvi blizgančios ietys, skydas ir šalmas.
Tiesiai prie skydo gulėjo ir diržas, margai išrašytas,
Senis juosėdavo juo, kai kilo į vyržudį karą,
Vesdamas vyrų pulkus, nors liūdnoji senatvė jį slėgė.
Taigi dabar, pasirėmęs alkūne ir galvą pakėlęs,
Į Agamemnoną kreipės ir šitokiais žodžiais prabilo:
„Ko čia aplinkui laivus nakties glūdumoj šniukštinėji
Vienas stovykloje mūs, kai miega žmonės mirtingi?
Ar panaktinių kurio čia ieškai, ar savo bičiulių?
Lūpas praverk, nesiartink be žodžio, sakyki, ko reikia?"
Seniui atsakė tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias:
„Nestorai didis, Nelėjo sūnau tu, šlove achajų!
Čia tu Atreidą matai, Agamemnoną, tą, kurį Dzeusas

Teikės apkrauti vargais labiau už visus, kol krūtinėj
Dvasios turėsiu ir kolei valios tarnauti man keliai.
Klaidžioju taip, nes miegas saldus šią naktį nemerkia
Mano akių, kai achajų vargai ir karas man rūpi.
Apėmė baimė baisi dėl danajų, ir sieloj tvirtumo
Man nebėra, abejoti ėmiau, o širdis iš krūtinės,
Rodosi, ėmus iššoks, man dreba jau keliai išdidūs.
Taigi jei paslenki dar (ir tavęs juk neima miegas),
Galim sargybas apeiti drauge ir pasižiūrėti,
Ar ko neįveikė dar snaudulys ir nuovargis didis,
Ar nesumigo kariai, budrumą ir narsą pamiršę.
Priešai nuo mūs netoli apsistojo, kas gali žinoti,
Ar neateis galvon jiems nakčia nelauktai mus užpulti."
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnonai, vade vyriausias!
Hektoro juk ne visas gudrusis tvarkytojas Dzeusas
Užmačias vykdys, kiek tas užsimanė, ir man dar atrodo,
Daug nesėkmių jis gaus pamatyti, jeigu Achilas
Savo mielojoj širdy nugalės rūstybę nelemtą.
Eisiu mielai su tavim, ir kitus dar pakelsim iš miego:
Ir Diomedą, ietim galingą, po jo Odisėją,
Tuosyk Ajantą apsukrų ir narsųjį sūnų Filėjo.
Kad pabėgėtų kas nors ir mums pavadintų čia greitai
Lygų dievams Ajantą ir Idomenėją karalių.
Jųjų laivai juk stovi toliau, bus gabalas kelio.
O Menelają nors myliu ir pagarbą jam pripažįstu,
Bet ir išbarsiu, nors tu ir supyktum, tylėt negalvoju,
Ko gi jis miega, vienam tau suvertęs rūpestį visą.
Šiandien visus vadus jis turėtų pats apibėgti
Ir paprašyti, nes metas begal pavojingas ateina."
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, tuosyk atsakė:
„Aš nebe sykį norėjau prašyt, kad pabartum, tėveli,
Jis apsileidžia dažnai ir nenoriai stveriasi darbo,

Tik ne todėl, kad būtų tingus ar paikas nemokša, –
Dairos jisai visados į mane ir pamokymų laukia.
Šiąnakt tačiau pas mane prisistatė, pirmiau atsikėlęs,
Pasiunčiau jį, kad pašauktų visus, kuriuos tu minėjai.
Betgi mes galime eiti, o juos susitiksim prie vartų,
Ten, kur sargybos, aš jiems prisakiau visiems susirinkti."
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Jeigu jau taip, nei peikti, nei jo neklausyti negali
Niekas argiečių, jei ką jis paragintų ar kam palieptų."
Šitai pasakęs, senelis tuojau apsivilko chitoną,
Rišos po kojų baltų gražius sandalus išavėtus,
O ant pečių užsimetė dailų raudoną apsiaustą,
Dvigubą, platų, vilnoniais gaurais pasišiaušusį visą,
Paėmė ietį galingą su vario aštriausia viršūne
Ir pasileido žingsniuot pro laivus variarūbių achajų.
Pirmą tuomet Odisėją, prilygstantį Dzeusui gudrybe,
Miegantį žadint pradėjo Gereno raitelis senas,
Garsiai surikęs, jog tam net per širdį šiurpas nuėjo.
Iš palapinės išbėgęs, tas kreipės į juos ir prabilo:
„Ko čia aplinkui laivus nakties šventumoj klydinėjat
Vienu du mūsų stovykloj, koks reikalas jums atsitiko?"
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau, Odisėjau daugminti!
Tu nesirūstink: nelaimių diena atėjo achajams.
Eik su mumis, ir kitus prikelsim, kam pridera žodį
Karo taryboje tarti – ar bėgti jau mums, ar laikytis."
Taip jis kalbėjo. Tuomet Odisėjas daugmintis raštuotą
Skydą pečiams prisidengti pastvėrė ir žengė su jaisiais.
Pas Diomedą Tideidą užėję, atrado herojų
Prie palapinės lauke su šarvais, aplinkui miegojo
Jo artimieji, skydus po galvom pasidėję, o ietys,
Susmeigtos žemėn kotais, barkšojo, iš tolo žibėjo
Iešmai variniai kaip Dzeuso žaibai. Diomedas miegojo

Guoly ant odos plačios didžiulio jaučio laukinio
Ir pasitiesęs po galva sau gražų margraštį audimą.
Nestoras, žengęs artyn, Gereno raitelis, kėlė
Jį, palytėdamas koja ir tardamas žodžiais rūstingais:
„Kelkis, Tidėjo sūnau! Ar kiaurą taip naktį miegosi?
Ar nežinai, kad Trojos kariai ant kalvos netoliese
Mūsų laivų apsistoję ir juos teskiria mažas tarpelis?“
Taip jis kalbėjo. Ūmai Diomedas pašoko iš miego
Ir, atsakydamas jam, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Tu patvarus, tėveli, ir vargas tau joks neįgrysta.
Argi nebuvo kitų, sūnų achajų jaunesnių,
Jie apibėgti galėjo visur ir pažadint kiekvieną
Mūsų karalių. Bet tu nepamainomas niekuo lig šiolei.“
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Taip jau, mielasis, yra, pasakei tu šventą teisybę.
Savo turiu beydžių vaikų, ir kareivių nemaža
Mano valdžioj, galėjo bet kas apibėgęs sukviesti.
Betgi šiuo tarpu baisus prispaudimas užėjo achajams.
Šiandien likimas visų ant durklo smaigalio kybo:
Ar prapultis nuožmi, ar laimė gyventi achajams.
Bet pabėgėk, Ajantą apsukrų ir sūnų Filėjo
Greitai pažadink (esi gi jaunesnis), jei senio gailiesi.“
Taip jis kalbėjo. O tas ant pečių apsisiautė liūto
Žvilgančiu kailiu, lig žemės platumo, ietį pastvėrė
Ir išskubėjo pažadint anų ir čion jų atvesti.
Kai susirinkę pulku prie budinčių vyrų atėjo,
Rado sargybų vadus kaip dera, nesnaudė nė vienas,
Bet su šarvais budriausiai visi kaip reikia stovėjo.
Lygiai kaip šunys kieme prie galvijų ima nerimti,
Kai tik išgirsta žvėrį plėšrūną, kurs slenka pakalnėn
Tyliai iš girios nakčia, – tuoj pakelia ardą didžiausią
Žmonės ir šunys drauge, ir miegai jiems bematant nubėga, –
Lygiai taip miegas saldus nuo blakstienų bėgo herojams

Stovint šią baisiąją naktį sargyboj; į lygumą nuolat
Krypo jų akys visų, vos kaukštelės žingsniai trojėnų.
Senis pasidžiaugė vyrais, pagyrė visus ir pamokė,
Kreipėsi linksmas į juos ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Šitaip jūs, mano vaikai, budėkit ir miegui nė vienas
Nepasiduokit, kad priešai dėl to pasidžiaugt negalėtų.“
Šitai pasakė ir šoko per griovį, argiečių karaliai
Neatsiliko, kas buvo kviesti į karo tarybą.
Ir Merionas drauge, ir Nestoro vaikas narsusis
Ėjo dabar, juos kvietė visus dalyvauti taryboj.
Perlipę griovį, giliai išvarytą, visi jie susėdo
Vietoj aikštesnėj, kur buvo ne tiek privirtę lavonų
Žuvusių vyrų, kai, baigęs kapot achajus, galingasis
Hektoras grįžo atgal, nakties tamsybei užėjus.
Ten jie susėdę visi tarpusavy svarstė dalyką.
Pirmas prabilo tarp jų Gereno raitelis senas:
„Vyrai mieli! Ar niekas iš jūs širdyje nesiryžtų
Drąsiai šią naktį nuslinkt į narsiųjų trojėnų stovyklą?
Rasi toliau nuo savų pasitraukusį priešą pagautų
Arba gal Trojos karius tarp savęs šnekučiuojant išgirstų,.
Ką jie galvoja daryt: ar nutarė ir apsisprendė
Būti ilgiau prie mūsų laivų, ar savo tvirtovėn
Grįš jie netrukus, kai taip achajus nūn sekės įveikti.
Jis sužinotų tai visa ir vėl savo pusėn galėtų
Sveikas sugrįžti, tuomet jo šlovė, lig padangių iškilus,
Sklistų pasauly plačiam, ir dovanos gausios jam plūstų.
Kiek tik galiūnų yra su savo laivais čia atplaukę,
Duotų kiekvienas mielai po gražią juodą avelę,
Veislinę su ėriuku, už ją dovanos nėr didesnės,
Vaišėse ir puotoj toksai visuomet dalyvautų.“
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo,
Tuosyk prabilo į juos narsingas kovoj Diomedas:
„Nestorai mielas! Manoji širdis ir vyriškas ryžtas

Stumia mane į priešų eiles, kurios čia prie mūsų.
Jeigu koks vyras narsus su manim dar kitas patrauktų,
Būtų gerokai ramiau, ir drąsą turėčiau didesnę.
Jeigu mes eitume du – ir jis pastebėti galėtų
Daiktą, naudingą visiems, o vienas jei ir žvalgysies,
Protas netvirtas tau bus ir jo įžvalgumas menkesnis."
   Taip jis kalbėjo. Lydėt Diomedą norėjo ne vienas.
Siūlės Ajantai abu, tarnai nepailstą Arėjo,
Siūlėsi ir Merionas, ir Nestoro vaikas žadėjos,
Siūlės Atreidas taip pat, garsėjęs akstim Menelajas,
Ir Odisėjas kantrus prasismelkti norėjo į tarpą
Trojos herojų, drąsos jo širdžiai netrūkdavo niekad.
Tuosyk prabilo į juos Agamemnonas, vadas vyriausias:
„O Diomedai Tideidai, mūs širdžiai brangiausias herojau!
Sau antrininką tu pats pasirinki, kurį panorėsi,
Kurs tau atrodo geriausias, nes vyrų štai veržiasi pulkas.
Jeigu nedrįstum kam nors atsakyti, žiūrėk, kad geresnio
Tu neaplenktum, blogesnį paimdamas iš nedrąsumo:
Jo mat aukštesnė kilmė, ar turi jis valdžią didesnę."
   Taip jis kalbėjo, nes būgštavo dėl Menelajo šviesplaukio.
Tuosyk atsiliepė vėl narsus kovoje Diomedas:
„Jei antrininką pačiam jūs liepiate man pasirinkti,
Kaip aš tuomet galėčiau užmiršt Odisėją šlovingą,
Vyrą, kuriam sumanumo visad bei ryžto užtenka,
Nors ir didžiausiuos pavojuos. Jį myli Paladė Atėnė.
Jeigu jis eis su manim, iš ugnies, liepsnojančios smarkiai,
Grįšim abudu sveiki, jo protas kiekvieną pralenkia."
   Jam atsakydamas, tarė daug vargęs šviesus Odisėjas:
„Nei tu labai čia girki mane, Tideidai, nei peiki.
Argo herojams kalbi, ir be to jau žinantiems viską.
Turim skubėti, nakties nebedaug, ir aušra vis artėja,
Žvaigždės jau baigia nuslinkt, nakties greit pusė didesnė,
Trečdaliai du jau praėjo, trečioji dalis bepaliko."

Taip pakalbėję, abu šarvais apsivilko saugiaisiais.
Tuosyk paskolino sūnui Tidėjo narsus Trasimedas
Kardą, abipus galąstą, mat savą laive tas paliko,
Taipgi ir skydą, be to, ant galvos dar šalmą užmovė
Jautodės, be skiauterės ir be kuodo, jį dėl plikumo
Kiaušu vadina ir dėvi kovoj nepatyrę jaunikliai.
O Merionas šviesiam Odisėjui atidavė lanką
Su strėline, taip pat kalaviją ir pridengė galvą
Odos šalmu, kuris viduje iš daugybės dirželių
Buvo supintas tvirtai, o iš lauko pusės barkšojo
Dantys baltilčio šerno laukinio, tvirtai susodinti
Vienas prie kito, vidus jo minkščiausiu veltiniu klotas.
Jį iš Ormeno sūnaus Amintoro buvo paėmęs
Dar Autolikas, kada jo namus Eleone išgriovė,
Ir kiteriečiui Amfidamantui jį davė Skandėjoj.
Amfidamantas kaip ženklą draugystės atidavė Molui,
Molas vėl sūnui savam Merionui davė nešioti.
Nūn Odisėjui, užmautas tvirtai, jis apgaubė galvą.
Tuosyk herojai abu, šarvais apsivilkę saugiaisiais,
Greitai išėjo, vadai susirinkę vietoje liko.
Deivė Paladė Atėnė į dešinę pusę jų kelio
Pasiuntė garnį, bet jiedu nakties tamsumoj jo nematė
Savo akim, tik jo girgsėjimą skardų girdėjo.
Džiaugėsi tuo paukščiu Odisėjas ir meldė Atėnę:
„O, išklausyki mus, dukra aigidvaldžio Dzeuso, lydėjus
Per pavojus visokius mane ir reginti mano
Žingsnį kiekvieną, dabar dar labiau tu man meilę parodyk,
Duoki sveikam sugrįžti atgal prie laivų šlovingųjų,
Didvyrio darbą padarius, kurį paminėtų trojėnai.“
Deivę maldavo taip pat ir narsus kovoje Diomedas:
„Teikis išgirst ir mane, Kronido duktė Atritone!
Ir palydėki dabar, kaip į Tebus tėvą lydėjai,
Šviesų Tidėją, kai jį kaip žygūną siuntė achajai.

Variarūbius tuomet achajus prie Asopo palikęs,
Pats su meilingu žodžiu pas Kadmo žmones nuėjo.
O kada grįžo atgal, jis darė didelius darbus
Draug su tavim, šviesiaake, jam tu maloningai padėjai.
Sergėki šiandien mane ir man maloningai padėki.
Tau paaukosiu už tai plačiakaktę telyčią vienmetę,
Nepalytėtą, kurios žmogus dar nekinkė į jungą.
Ją paaukosiu aš tau, ragus apliedinęs auksu."
Taip jie maldavo abu, ir juos išklausė Atėnė.
Maldą nuoširdžią į Dzeuso galingojo dukrą pabaigę,
Žengė išdidūs kaip liūtai tikri per juodąją naktį,
Per nukautųjų lavonus, ginklus ir pajuodusį kraują.
Bet ir trojėnams narsiems neleido Hektoras gulti
Nei pasilsėti, bet liepė didžiūnams visiems susirinkti,
Kiek tiktai buvo, vadų ir tarėjų Trojos tvirtovėj.
Juos suvadino visus ir drąsų pasiūlymą davė:
„Kas apsiimtų man šiandien už dovaną brangią ir gerą
Žygdarbį vieną atlikti? Užtikrintą atpildą gautų.
Duosiu vežimą aš tam ir porą žirgų nertasprandžių,
Patys gerieji tai bus prie achajų laivų daugiairklių.
Kas pasiryžtų (šlovė nemirtinga per amžius jam būtų)
Prie greitabėgių laivų prisiartinti ir sužinoti,
Ar tebesaugo dar juos achajai, kaip darė lig šiolei,
Ar gal palūžo nuo smūgių, kuriuos mūs rankos jiems smogė,
Ir susirinkę nūn taisosi bėgt, prie laivų nebestatę
Naktį sargybų jokių: taip baisiai nuvargo per dieną."
Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo.
Tarpu trojėnų buvo Dolonas, vaikas Eumedo,
Dieviško šauklio, pertekęs turtų – ir aukso, ir vario,
Buvo tai vyras labai negražus, bet greitas be galo.
Seseris jis turėjo penkias, o brolio nė vieno.
Taigi Dolonas dabar trojėnams ir Hektorui tarė:
„Hektorai! Mano širdis ir narsas krūtinėje liepia

Prie greitabėgių laivų prisiartinti ir sužinoti.
Betgi tu man čia dabar iškeldamas lazdą prisieki,
Jog atiduosi drauge su dviračiais, variu padabintais,
Žirgus man tuos, kuriais važinėja beydis Peleidas.
Būsiu tau žvalgas kaip reikia ir tavo vilčių neapgausiu.
Išvaikštinėsiu jų visą stovyklą, pakolei prieisiu
Prie Agamemnono laivo, tenai jų vadai susirinkę
Žodžio taryboje tart, ar bėgti jau jiems, ar laikytis."
Taip jis kalbėjo, ir Hektoras, skeptrą iškėlęs, prisiekė.
„Viską tegirdi nūn Dzeusas, Heros perkūnvaldis vyras:
Jokis trojėnų herojus negaus tais žirgais važinėti, –
Jais tik tu vienas, sakau, kaip viesulas Trojoj lakstysi."
Taip jis kalbėjo. Prisiekė tuščiai, bet Doloną sukurstė.
Tas ant peties kaipmat pasikorė kilpinį riestą,
Tuosyk apsisiautė kailiu plačiausiu pilkojo vilko,
Šalmą su šeškenom užsivožė ir, ietį paėmęs,
Leidosi linkui laivų per stovyklą. Tačiau jam nebuvo
Lemta sugrįžti atgal ir Hektorui žinią parnešti.
Vos pro voras savųjų žirgų ir herojų praėjo
Ir įsidrąsinęs žengė į kelią, kaipmat pastebėjo
Jį Odisėjas šviesus ir kreipėsi į Diomedą:
„Štai, Diomedai, pažvelk: kažkas nuo stovyklos ateina,
Tik nežinau, ar mūsų laivų žvalgyti taip skuba,
Ar nusiplėšti šarvų nuo kritusių mūšyje kūno.
Duokime jam praeiti pro mus į lygumą plyną,
Pulsime tuosyk abu ir be vargo paimsime gyvą.
Jei pasirodys, kad gali pralenkti mus kojų greitybe,
Vysim prie savo laivų ir atkirsime jį nuo stovyklos,
Drąsiai grūmodami ietim, kad jis nepaspruktų į pilį."
Taip susitarę, abu netoliese nuo kelio prie žemės
Tarpu lavonų prigludo, o tas neišmanėlis bėgo.
Tuosyk, kai pralenkė juos per varsto ilgumą, jei aria
Kas asilėnais stipriais ir daug pajėgesniais už jaučius,

Velkančiais arklą tvirtai, nors vagą giliausią varytų, –
Šoko jo vyti. Dolonas, išgirdęs bilsmą, sustojo.
Jis pagalvojo širdy, kad kas iš bičiulių trojėnų
Bėga jo šaukti, kad grįžtų, kaip Hektoras buvo įsakęs.
Tarpas kai liko jau toks, kiek mesdamas ietį numestum,
Priešus pažino tuomet ir, greituosius padus pasipustęs,
Leidosi bėgti, o tiedu greičiau pasispyrė jo vytis.
Lygiai kaip pora šunų aštriadančių, žvėrį pamatę,
Kiškį ar jauną elniuką, be perstojo veja pridurmu
Girioj ar lygiam lauke, o tas pamekendamas bėga, –
Taip jį Tideidas dabar ir miestagriovys Odisėjas,
Kad nuo trojėnų atkirstų, nirtingai be perstojo vijo.
Greitai galėjo pasiekt jau danajų sargybas Dolonas,
Bėgdamas linkui laivų, tuomet Diomedui Atėnė
Įkvėpė narsą jį pult, kad kas variarūbių achajų
Nesididžiuotų aplenkęs ir jis neatliktų tik antras.
Taigi, mosuodamas ietį, galingas Tideidas suriko:
„Vietoje stok, arba ietį paleidžiu, ir tu nepabėgsi
Niekur toliau nuo baisios prapulties ir rankos manosios.“
   Tarė ir ietį paleido, bet tyčia kliudyt nenorėjo.
Prazvimbė ietis pro dešinį petį, ir iešmas aštrusis
Žemėn įsmigo. Sustojo Dolonas, kažką suvapėjęs,
Drebulio krečiamas visas, dantis ant danties nesukliuvo.
Net pažaliavo iš baimės, o tiedu pribėgo uždusę
Ir nusitvėrė už rankų. Tas verkdamas ėmė sakyti:
„Gyvą paimkit mane – išsipirksiu, sandėliuos pilna
Vario ir aukso, ir geležies daiktų įvairiausių,
Tėvas abiem nešykštėdamas duos jums išpirkas brangias,
Jei sužinos, kad aš gyvas esu achajų laivyne.“
   Žvalgui atsakė tuomet šviesus Odisėjas daugmintis:
„Būki ramus! Apie mirtį dabar nė galvot negalvoki.
Bet pasakyki tu man ir aiškiai išdėstyki viską:
Ko čia aplinkui laivus nakties glūdumoj šniukštinėji

Vienas stovykloje mūs, kai miega žmonės mirtingi?
Ar nusiplėšti šarvų nuo kritusių mūšyje kūno?
Hektoras siuntė tave prie mūsų laivų gaubtašonių,
Kad išžvalgytumei viską, ar patį širdis pastūmėjo?“
Jam atsakydamas, tarė Dolonas, nors keliai drebėjo:
„Hektoras vargšą, deja, prieš mariąją valią sugundė.
Man atiduoti ratus, variu padabintus, žadėjo
Su Pelėjono garsaus greitaisiais žirgais plačkanopiais.
Ir prikalbėjo mane šią bėglią tamsiąją naktį
Priešų piktųjų stovyklon nueiti ir ten sužinoti,
Ar tebesaugo laivus achajai, kaip darė lig šiolei,
Ar gal palūžo nuo smūgių, kuriuos mūs rankos jiems smogė,
Ir susirinkę nūn taisosi bėgt, prie laivų nebestatę
Naktį sargybų jokių: taip baisiai nuvargo per dieną.“
Nusišypsojęs šviesus Odisėjas daugmintis atsakė:
„Tai didelių dovanų širdis tau šiąnakt panūdo!
Nori skaistaus Ajakido žirgų. Nelengvas dalykas
Juos pavaldyti žmonėms mirtingiems ir jais važinėti.
Jie –tik Achilui vienam, nemirtingos močios gimdytam.
Bet pasakyki tu man ir aiškiai išdėstyki viską,
Hektorą kur palikai išeidamas, vyrų valdovą?
Kur jo kautynių šarvai padėti, kur žirgai pastatyti?
Kaip išsidėstę kitų trojėnų sargybos ir postai?
Ką, jie galvoja daryt? Ar nutarė ir apsisprendė
Būti ilgiau prie mūsų laivų, ar savo tvirtovėn
Grįš jie netrukus, kai taip achajus nūn sekės įveikti?“
Tuosyk Eumedo sūnus Dolonas atsakė ir tarė:
„Viską aš tau pasakysiu tikrai, tu greit sužinosi.
Hektoras pats su vadais, kas karo tarybai priklauso,
Svarsto ir tariasi nūn prie pilkapio dieviško Ilo,
Nuo maišaties atokiau. Sargybų, kurių tu teiraujies,
Nėr pastatytų jokių, ir niekas stovyklos nesaugo.
Tai pareiga trojėnų karių, prižiūrinčių laužus,

Jiems nevalia miegot, ir turi sargybiniais būti,
Vienas pakeisdamas kitą, O mūs talkininkai šlovingi
Miega visi, trojėnams vieniems jie paliko sargybą,
Aišku, nei jų vaikai, nei žmonos arti negyvena."
Jam atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas daugmintis:
„Kaipgi jie – ar sumišai, su žirgvaldžiais Trojos herojais
Miega ten, ar atskirai? Pasakyk, man reikia žinoti."
Tuosyk Eumedo sūnus Dolonas atsakė ir tarė:
„Viską aš tau pasakysiu tikrai, tu greit sužinosi.
Marių pakrantėje kãrai, su jais kumpalankiai pajonai,
O netoliese lelegai, kaukonai ir šviesūs pelasgai,
Likai ir misai karingi prie Timbrės klonio sustoję,
Žirgvaldžiai frigai tenai ir žirgais važinėją meonai.
Kam gi tačiau klausinėjat mane jūs visko taip smulkiai?
Jei pasiryžot tvirtai į trojėnų stovyklą patekti, –
Trakai pačiam pakrašty, nes jie paskutiniai atvyko.
Jiems vadovauja karalius Resas, sūnus Ejonėjo.
Aš ir jo žirgus mačiau: labai dideli jie ir gražūs,
Sniego baltumo visi, o kai bėga – vėją pralenkia.
Auksu gelsvu ir sidabrais apkaustytas dailiai vežimas.
Aukso didžiausiais šarvais pasipuošęs (gražu pažiūrėti)
Jis čia atvyko, tokiais, kur ne žemės žmogui mirtingam
Tektų nešioti, o vien dangaus dievams amžiniesiems.
Taigi mane prie greitųjų laivų jūs dabar nuvarykit
Arba čia, pančiais tvirtais surakinę, vietoj palikit,
Kolei, nuėję tenai, įsitikinti patys galėsit,
Ar aš teisybę sakiau, ar kokią netiesą kalbėjau."
Jam, pažiūrėjęs skersom, Diomedas galingas atsakė:
„Tu negalvoki tiktai, jog ištrūkti gebėsi, Dolonai,
Kai patekai jau į mūsų rankas, nors žinios ir puikios.
Jeigu paleisim tave mes dabar ir laisvą paliksim,
Vėl tu ateisi čionai prie achajų laivų daugiairklių
Pasižvalgyti kaip šnipas ar stoti kovon kaip herojus.

Jeigu tu krisi nuo rankos manosios ir dvasią iškvėpsi
Nebegalėsi žalos daugiau daryti argiečiams."
Kai pamėgino maldauti Dolonas, kad gyvą paliktų,
Pasmakrę švelniai ranka palytėjęs, jam smogė į sprandą
Kardu aštriu Diomedas ir gyslas nukirto abidvi.
Tas nesuspėjo surikt, ir galva nuriedėjo į dulkes.
Šalmą tuomet šeškenų nuo galvos nuplėšė jis sekliui,
Paėmė vilkenas, kilpinį riestą ir ietį didžiulę.
Rankose viską aukštai iškėlė šviesus Odisėjas
Garbei laimikio davėjos Atėnės ir tarė maldingai:
„Teikis tai, deive, priimt. Iš dievų amžinųjų Olimpe
Šaukiamės pirmą tave į pagalbą, todėl palydėki
Mudu į ten, kur trakų žirgai ir jų palapinės."
Taip jis pasakė ir, daiktus visus į viršų pakėlęs,
Juos ant eglūno susvarstė ir ženklą žymesnį padėjo,
Nendrių kūlelį prilaužęs ir ūgių to krūmo vešliųjų,
Vietai atrasti, kai grįš jie čia bėglią juodąją naktį.
Tuosyk žingsniavo tolyn per ginklus ir pajuodusį kraują
Tiesiai į ten, kur trakai stovėjo, ir greit juos pasiekė.
Nusikamavę kietai jie miegojo, o ginklai herojų,
Dailiai į tris eiles išrikiuoti ant žemės riogsojo.
Pora dvikinkių žirgų kiekvienam jų kariui priklausė.
Resas miegojo pačiam vidury, jo žirgai greitakojai
Kamanom pririšti prie vežimo turėklų stovėjo.
Jį Odisėjas tuojau pastebėjo ir tarė Tideidui:
„Štai tas žmogus, Diomedai, žiūrėk, žirgai štai greitieji,
Kaip mums kalbėjo Dolonas, kuriam padarėme galą.
Taigi dabar kuo greičiau tu parodyk narsumą ir jėgą,
Nėr ko stovėt čia su ginklais abiem, atriški tuoj žirgus,
Arba tu vyrus guldyk, o žirgais duok man pasirūpint."
Taip jis kalbėjo. Tam įkvėpė drąsą šviesakė Atėnė,
Žudė aplinkui visus, neapsakomas riksmas pakilo
Žūstančių nuo kalavijų, ir žemė paraudo nuo kraujo.

Lygiai kaip liūtas drąsus, nesaugomą bandą užėjęs,
Pulką ožkų ar avelių, tuojau it padūkęs jas puola,
Lygiai taip puolė trakus Tidėjo sūnus Diomedas,
Kolei jų dvylika krito. Šviesus Odisėjas tuo tarpu,
Kai tik Tidėjo aštrus kalavijas herojų nusmogia –
Nieko nelaukęs prišoka ir velka už kojų į šalį,
Aiškiai norėdamas savo širdy, kad žirgai gražiakarčiai
Eitų be baimės jokios, o jei per lavonus varysi,
Muistysis dar pasibaidę: prie jų mat nebuvo pripratę.
Kai pagaliau Tidėjo sūnus prie karaliaus priėjo,
Tryliktam jau iš eilės jis atėmė gyvastį mielą,
Sunkiai alsuojančiam: šmėkla baisia prie galvos jam stovėjo
Tąnakt Tidėjo sūnus, kaip buvo sumanius Atėnė.
O Odisėjas kantrus eikliuosius žirgus atrišo,
Kamanas jų įsitvėrė ir išvedė taip iš stovyklos,
Kilpiniu savo sušėręs, nes dailiai nuvytą botagą
Jam pasiimti iš ratų nebuvo atėję į galvą.
Sušvilpė tuosyk jisai, Diomedui duodamas ženklą.
   O Diomedas galvojo, katrą čia šunybę iškrėsti:
Ar jam vežimą paimt, kur ginklai margieji gulėjo,
Ir už rodiklio išstumt ar rankom pakėlus išnešti,
Ar dar daugiau trakiečių nukirst ir gyvybę atimti.
Taip jis stovėdamas svarstė širdy, tuo tarpu Atėnė
Greit atsistojo šalimais ir tarė šviesiam Diomedui:
„Grįžti atgal nepamiršk, sūnau Tidėjo garbingo,
Prie gaubtašonių laivų, kad bėgt nusigandus nereiktų,
Jeigu tik dievas koks nors pažadins narsą trojėnams."
   Taip ji kalbėjo, ir Diomedas, jos balsą išgirdęs,
Šoko ant žirgo tuojau, Odisėjas lanku jam užkirto,
Ir pasileido abu prie achajų laivų gaubtašonių.
   Sidabralankis šviesus Apolonas nurimt negalėjo,
Kai pastebėjo Atėnę, pagelbstinčią sūnui Tidėjo.
Smarkiai įširdęs ant jos, į trojėnų voras įsimaišė

Hipokoonto pabudinti, trakų tarybos tarėjo,
Pusbrolio Reso narsaus. Tasai vos pamatė atbudęs
Vietą nūn tuščią tenai, kur stovėjo žirgai greitakojai,
Ir po žudynių nuožmių tebetrūkčiojant stingstančius kūnus,
Gailiai suriko, vardu pašaukdamas mielą bičiulį.
Klyksmas pakilo graudus ir sambrūzdis tarpu trojėnų,
Lakstė apkvaitę visi ir, perimti šiurpo, stebėjos,
Kaip, tiek išžudę, kariai prie laivų gaubtašonių sugrįžo.
  Tiedu atskriejo į vietą, kur užmušė Hektoro žvalgą,
Žirgus šviesus Odisėjas, dievų mylimasis, sulaikė,
O Diomedas nušoko ant žemės ir kruvinus šarvus
Padavė greit į rankas Odisėjui ir sėdo ant žirgo.
Vėl Odisėjas sukirto žirgams, ir tie pasileido su vėjais
Prie gaubtašonių laivų, kur traukė neragintus širdys.
  Nestoras pirmas išgirdo atbildant ir pratarė šitaip:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Bus tai teisybė ar ne, širdis pasakyti man liepia.
Bilsmas kanopų žirgų greitakojų man ausį pasiekia.
O, kadgi taip Odisėjas ir draug Diomedas galingas
Jotų iš Trojos dabar čion greitaisiais žirgais plačkanopiais!
Betgi aš lygiai bijau širdyje, bene bus atsitikęs
Negandas koks argiečių vadams trojėnų stovykloj."
  Žodžio nespėjo ištart –ir tie atskrieję abudu
Greit nuo žirgų nušoko ant žemės. Visi apsidžiaugę
Dešinę spaudė abiem ir kalbino žodžiais maloniai.
Nestoras pirmas tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Man pasakyk, Odisėjau garbus tu, šlove achajų,
Kaip jūs pagavot tuos žirgus: pavyko slaptai įsibrauti
Trojos herojų stovyklon, ar sutiktas dievas jums davė?
Baisiai panašūs abu į spindulius saulės skaisčiosios.
Nuolat matau trojėnus kovoj, ir nieks neprikištų,
Jog dykinėju čionai, Nors as jau karys žilagalvis,
Niekad tokių dar žirgų nemačiau, neregėjau kaip gyvas.

Gal ir tikrai jums juos dovanojo koks sutiktas dievas,
Judu juk myli abu debesų atvarytojas Dzeusas
Ir šviesiaakė Atėnė, duktė aigidvaldžio Dzeuso."
Jam atsakydamas, tarė tuomet Odisėjas daugmintis:
„Nestorai didis, Nelėjo sūnau tu, šlove achajų!
Dievas, panoręs kada, ir geresnių už mūs atvarytus
Gali mums duoti žirgų: kas galybe su jais susilygins.
Šie gi, tėveli, žirgai atlakinti, kurių tu teiraujies,
Trakų yra, jų valdovą pirmiau Diomedas narsusis
Užmušė ir, šalia jo, dar dvylika trakų didžiūnų.
Tryliktą žvalgą pagavom nuo mūsų laivų netoliese,
Jis šnipinėt į mūsų stovyklą buvo atėjęs,
Pasiųstas Hektoro, o ir kitų įžymiųjų trojėnų."
Šitai pasakęs, jis pervarė žirgus greituosius per griovį,
Džiūgavo pats, ir achajai kiti džiaugsmu nesitvėrė.
Greit susirinko visi Tideido tvirton palapinėn,
Žirgus pririšo gražiais brizgilais odiniais, nuvedę
Į arklides prie jos, kur stovėjo kiti Diomedo
Plačiakanopiai žirgai, pašerti kviečiais saldžiagrūdžiais.
Laivo antrajam gale šviesus Odisėjas padėjo
Kruvinus šarvus Dolono, kaip dovaną šventą Atėnei.
Vyrai abudu įbrido į jūrą ir prakaitą sūrų
Nusimazgojo sau nuo blauzdų, nuo šonų ir kaklo.
O kada marių banga švariai nuplovė nuo kūno
Prakaitą gausų ir kai jų mieloji širdis atsigavo,
Tuosyk įlipo į tyras vonias švariai nusiprausti.
O nusiprausę abu ir gerai įsitrynę alyvom,
Sėdo vaišintis puotoj ir, iš pilno kratero įpylę
Vyno, saldesnio už medų, nuliejo auką Atėnei.

Vienuoliktoji giesmė

AGAMEMNONO ŽYGIAI

Šoko nubudus Aušra iš patalo didžio Titono,
Šviesą turėjo atnešti žmonėms ir dievams nemirtingiems.
Pasiuntė Dzeusas tuomet prie achajų laivų daugiairklių
Negandų versmę Eridę su karo vėliava rankoj.
Prie Odisėjo laivo, juodšonio, erdvaus, ji sustojo,
Buvo jisai vidury, ir kalbančio balsą girdėjai
Lygiai ir prie palapinės Ajanto Telamonido,
Ir prie Achilo: pačiuos pakraščiuos jie buvo pastatę
Savo laivus, nes kliovės narsa ir rankos galybe.
Ten atsistojusi, deivė suriko galingai ir balsiai,
Jėgos kiek leido, ir narsą didžiausią achajams į širdį
Įkvėpė stoti kovon ir tęst be atolydžio karą.
Vėl pasidarė visiems maloniau kariauti nei grįžti
Savo gaubtaisiais laivais į mielą tėviškės šalį.
Garsiai suriko Atreidas ir liepė negaištant ginkluotis
Argo herojams ir pats tuoj vilkosi vario drabužiais.
Aukštus aulus ant blauzdų užsimovęs suveržė standžiai
Balto sidabro dailiausiom sagtim, pritaisytom iš šonų,
Žibančius šarvus tuomet užsitraukė sau ant krūtinės,
Iš bičiulystės senos juos buvo davęs Kiniras.
Kipran atskriejo mat gandas ir sklido plačiai, kad achajai
Savo riestaisiais laivais pasikėlę plaukti į Troją.

Taigi ir davė jam šarvus, išreikšdamas meilę karaliui.
Juostų bent dešimt šarvuos tuos buvo iš juodojo plieno,
Dvylika lieta iš aukso ir dvidešimt kalta iš švino.
Trys slibinai dešinėj ir trys kairiojoje pusėj
Stiepės į viršų aukštyn, lyg norėdami kaklą pasiekti,
Šviesūs, žydri, it vaivorykštės juosta, kurią Kronionas
Tiesia virš debesio juodo kaip ženklą žmonėms trumpaamžiams.
Sau ant peties kalaviją pasvėrė, auksinės vinelės
Jo rankenoj žiburiavo, o makštys iš gryno sidabro
Buvo nulietos ir ant paauksuoto diržo karojo.
Rankon pasiėmė smagų, lig žemės uždengiantį skydą,
Iš dešimties varinių puošnių skritulių sustatytą.
Dvidešimt kniedžių baltų švininių juos laikė ir puošė,
O tarpu jų vidury viena juodavo iš plieno.
Knietgalvę šią juosdama, Gorgonės galva baisiaakė
Žvelgė rūstingu žvilgsniu, greta buvo Baimė ir Siaubas.
Pasaitas skydo iš balto sidabro, jame jau plieninis
Slibinas buvo iškaltas, ir trys jo galvos didžiulės
Stiepės į priešingus šonus, iš vieno kaklo išdygę.
O ant galvos užsimovė jis šalmą keturiaskiautį,
Papuoštą karčiais, gražiai skiauterėj plevėsavo jų kuodas.
Paėmė porą iečių stiprių su aštriai išgaląstais
Iešmais variniais, kurie blizgėdami nušvietė dangų.
Smarkiai sugriaudė tuomet Hera ir Paladė Atėnė,
Pagerbė šitaip karalių žėruojančios auksu Mikėnės.
   Argo herojai visi važiuotojams savo įsakė
Žirgus laikyt parengty, nesitraukiant niekur nuo griovio,
Patys su ginklais pėsti, šarvais apsikaustę galingais,
Puolė į priešą, ir riksmas garsus lig aušros nenutilo.
Žymiai greičiau už važiuotus jie išsirikiavo prie griovio,
Tie, kas važiavo, truputį užtruko, nes jiems Kronionas
Išgąstį baisų įvarė, nuvarvinęs kruviną rasą
Iš mėlynųjų padangių aukštų; jis buvo nusprendęs

Tūkstančius vyrų narsių į juodąjį Hadą pasiųsti.
   Trojos herojai tuo tarpu rikiavos lauke ant kalvelės,
Teikės visi prie Hektoro didžio, prie Polidamanto
Ir prie Ainėjo, kurį trojėnai vis gerbė kaip dievą,
Prie Antenoro sūnų: šviesaus Agenoro, Polibo
Ir Akamanto jaunučio, dievų nemirtingų paveikslo.
   Hektoras, apskritą skydą atstatęs, buvo vis pirmas.
Kaip pragaištinga žvaigždė, pasirodžius pro debesio kraštą,
Žybteli skaisčiai ir vėl į juodąsias miglas įsitraukia, –
Lygiai taip Hektoras – čia prie pirmųjų gretų pasirodo,
Čia su įsakymais bėga į galą, švitėdamas visas
Vario skaisčiausiais šarvais kaip Dzeuso aigidvaldžio žaibas.
   Tarsi pjovėjai tvirti, prieš vienas kitą sustoję,
Varo plačiausius barus žmogaus pasiturinčio dirvoj
Miežių arba kviečių, ir pėdas gula prie pėdo, –
Taip puldami dabar achajai ir Trojos herojai
Žudė vieni kitus, pragaištingą baimę užmiršę.
Lygi narsa susidūrė kovoj: kaip vilkai išbadėję
Puolė visi, o Eridė pikta regėjo ir džiaugės.
Šioji viena iš dievų tarp vyrų kovojančių maišės,
Kitas nė vienas arti nesirodė: visi jie sėdėjo
Menėse savo ramiai ir džiaugės, kad turi kiekvienas
Rūmus, gražiai pastatytus, pakriaušėse aukšto Olimpo.
Rūstavo, barės piktai jie ant Kroniono juodmiglio,
Kam pasiryžo jis garbę suteikti Trojos herojams.
Tėvas tačiau to nepaisė nė kiek: nuo jų atsiskyręs,
Vienas sėdėjo ir šlove sava atsidžiaugt negalėjo,
Žvelgdamas ir į achajų laivus, ir į Trojos tvirtovę,
Skaistų žibėjimą vario, į žūstančius ir žudančiuosius.
   Kolei išaušo aušra ir šventoji diena įdienojo,
Zvimbavo strėlės vienų ir kitų ir krito herojai.
Ir tik tada, kai miškakirtys sau pusrytį verda
Kalno pašlaitėj aukštoj, nes rankos jam sunkiai pavargo,

Bekertant drūtus medžius, o nuobodis apėmė dvasią,
Ir atsirado širdy jam valgio gaivinančio noras, –
Tuosyk danajų narsa pralaužė trojėnų falangas.
Klyksmas džiugus nuaidėjo gretom. Agamemnonas pirmas
Drąsiai pašokęs nukovė Bijenorą, vyrų valdovą,
Jį pirmutinį, tuomet ir Oilėją, valdžiusį žirgus.
Šis dar suspėjo iššokti iš ratų ir puolė Atreidą,
Bet Agamemnonas jam prišokusiam smogė į kaktą
Ietim aštriąja, ir šalmo varinė briauna neatlaikė:
Pervėrė iešmas ir ją, ir kaulą ir, perėjęs skradžiai,
Smegenis kiauše ištaškė ir puolantį vyrą paguldė.
Juos Agamemnonas, vadas vyriausias, vietoj paliko
Šviesti krūtinėm nuogom, chitonus abiem jiem nuplėšęs.
Tuosyk atgal pasisuko ir puolė Antifą ir Isą,
Sūnus Priamo šituos – teisėtą ir mergvaikį: jiedu
Skriejo vienam vežime, ir mergvaikis buvo vežėjas,
O šalia jo Antifas garsus. Juos kartą Achilas
Idos pakrantėj avis beganančius buvo sugavęs
Ir vytele sukta surišęs, bet jie atsipirko.
Juos tad Atreidas dabar, Agamemnonas, vadas vyriausias,
Ietim pataikė vienam į krūtinę tiesiai prie papo,
Kitą nurito nuo ratų, ausin kalaviją suvaręs,
Tuosyk prišoko ir, šarvus abiem išdabintus nuplėšęs,
Juos atpažino, nes buvo pirmiau prie laivų daugiairklių
Tądien regėjęs, kai juos greitakojis Achilas atvarė.
Lygiai kaip liūtas vaikus naujagimius elnės greitosios
Stveria galingais dantim, kai girioje guolį užeina,
Triuškina vieną po kito ir atima jauną gyvybę;
Močia, nors būtų visai netoli, tačiau jiems padėti
Nieko negali: šalti šiurpuliai ją pačią nupurto,
Ir pasisukus ji skuodžia per tankius krūmynus ir girią,
Bėga nuo pikto žvėries kiek gali, net prakaitas muša, –
Lygiai taip jų nuo mirties negalėjo išgelbėt nė vienas

Trojos herojų: visi, nusigandę argiečių, išlakstė.
Tuosyk Atreidas Peisandrą ir narsų kovoj Hipolochą,
Sūnus garsaus Antimacho, pamatė, kurs aukso nemaža
Paėmė iš Aleksandro šviesaus, kaip papirką brangią,
Kad nereikėtų Helenos grąžint Menelajui šviesplaukiui, –
Šito du sūnus dabar Agamemnonas puolė galingai,
Skriejusius ratuos vienuos ir stabdžiusius žirgus greituosius,
Nes margaspalvės vadelės jiems buvo ištrūkę iš rankų.
Jie išsigando. Tuomet Agamemnonas puolė kaip liūtas,
O jaunikaičiai iš ratų savųjų maldavo ir sakė:
„Gyvus palik mus, Atrėjo sūnau, ir išpirką imki.
Juk Antimacho rūsiai pilni brangenybių visokių:
Vario ir aukso, ir geležies daiktų įvairiausių.
Tėvas už mus nešykštėdamas duos tau išpirkas brangias.
Jei sužinos, kad mudu gyvi achajų laivyne.“
Taip jie abudu su ašarom į Agamemnoną kreipės
Žodžiais gražiais ir jo nemalonų balsą išgirdo:
„Jeigu tikrai jūs sūnūs ano Antimacho gudruolio,
Kurs reikalavo trojėnų vyrijoj tuomet Menelajui,
Mūsų siųstam drauge su lygiu dievam Odisėju,
Galvą nuimt ir pas achajus pargrįžt nebeleisti, –
Šiandien už tėvo žodžius nedorus man jūs užmokėsit.“
Ir pašokėjęs Peisandrą nutrenkė žemėn iš ratų,
Smogdamas ietim aštria į krūtinę, tas atbulas griuvo.
O Hipolochas iššoko patsai, jį ant žemės nukovė,
Kalaviju nukapojo rankas ir galvą nukirto
Ir it rąstagalį kokį paritino, koja paspyręs.
Tysot paliko šituos ir, kur buvo tirščiausios falangos,
Puolė jis ten, o su juo ir kiti gražiaauliai achajai.
Mušė pėstieji pėsčius, kas bėgo, ilgiau neištvėręs,
O kas važiavo – važiuotus (jų pusėj debesys dulkių
Kilo nuo žemės dangun iš po kojų žirgų plačkanopių)
Ginklais kapojo variniais. Tuotarp Agamemnonas didis

Švaistėsi, žudė visus ir šaukė laikytis argiečiams.
Tarsi besotė ugnis, kai į tankiąją girią įpuola,
Plaiksto ją vėjai ir neša visur, braškėdami virsta
Medžiai prie kelmo nulūžę, liepsnų neatlaikę galybės, –
Taip nuo Atrėjo sūnaus Agamemnono krito nūn galvos
Bėgančių Trojos karių. Daugybė žirgų nertasprandžių
Lėkė kautynių lauku, tuščiais bildėdami ratais,
Ir jais važiavusių vyrų beydžių gailėjo, o vyrai
Tysojo kritę: pesliai, nebe žmonės, jais džiaugėsi šiandien.
Hektorą išvedė Dzeusas iš iečių krušos ir iš dulkių,
Karo žudynių, iš kraujo klanų ir iš ardo siaubingo.
O Agamemnonas veržės į priekį ir šaukė dajanams.
Tiesiai pro pilkapį Ilo, to dardanų seno valdovo,
Bėgo trojėnai lauku, pro aukštąją figą laukinę,
Stengėsi pilį pasiekt. Ant kulnų jiems lipo Atreidas,
Rėkdamas garsiai, galingas rankas krauju apsitaškęs.
O kada Skajos vartus ir ąžuolą seną pasiekė,
Tuosyk sustojo trumpam, kad spėtų kiti prisivyti.
Tieji per lygumą plačią bėgo ir bėgo, kaip karvės,
Kai jas nakties tamsumoj išgąsdina liūtas atėjęs:
Sprunka jos visos, nors pražūtis težadėta jų vienai,
Tai jis sutriuškina sprandą, baisiais dantimis nusitvėręs,
Tuosyk atsigeria kraujo ir plėšdamas vidurius ryja,
Šitaip trojėnus Atrėjo sūnus Agamemnonas didis
Vijo ir mušė, kas atsiliko. Trojėnai skubėjo.
Aibė aukštielninkų jų ir kniūpsčių iškrito iš ratų
Nuo Agamemnono rankos: taip jis darbavosi ietim.
O kada kelio nedaug lig pilies ir mūrų aukštųjų
Buvo belikę, tuomet žmonių ir dievų visų tėvas
Idos, turtingos versmių, viršūnėj aukštoj atsisėdo,
Jon iš dangaus nusileidęs, žaibus laikydamas rankoj,
Ir, auksasparnę Iridę pašaukęs, jai paliepė šitaip:
„Skriski, Iride greita, ir Hektorui tu pasakyki:

Kolei jis aiškiai regės Agamemnoną, vadą vyriausią,
Siaučiantį tarp pirmutinių eilių ir kertantį vyrus,
Tol tesitraukia jis pats, o herojams kitiems tegu liepia
Stot žūtbūtinėn kovon ir drąsiai remtis su priešu.
O kai Atreidas, strėlės sužalotas ar pervertas ieties,
Ratuosna savo įšoks – aš Hektorui duosiu galybę
Priešams žudyti, pakol juos nugins prie laivų tvirtasuolių,
Saulė pakol nusileis ir naktis šventa prisiartins."
Taip jis kalbėjo. Greita vėjakojė Iridė paklausė
Ir Ilionan šventan nuo Idos viršūnių išskrido.
Sūnų Priamo protingo, Hektorą šviesų atrado
Stovint prie savo žirgų ir dailiai apkaustytų ratų,
Ir, atsistojus šalia, greitoji Iridė prabilo:
„Hektor, Priamo sūnau, išmintim prilygstantis Dzeusui!
Tėvas Kronidas čia siuntė mane, kad tau pasakyčiau:
Kol Agamemnoną, vadą vyriausią, aiškiai regėsi
Siaučiantį tarp pirmutinių eilių ir kertantį vyrus,
Traukis į šalį tu pats, o herojams kitiems įsakyki
Stot žūtbūtinėn kovon ir drąsiai remtis su priešu.
O kai Atreidas, strėlės sužalotas ar pervertas ieties,
Ratuosna savo įšoks –jis tau suteiksiąs galybe
Priešams žudyti, pakol prie laivų tvirtasuolių nuginsi,
Saulė pakol nusileis ir naktis šventa prisiartins."
Šitai pasakius, greita vėjakojė Iridė nuskrido.
Hektoras nūn iš vežimo su ginklais nušoko į žemę,
Rankoj mosuodamas ietį, kariuomenę visą apėjo,
Liepdamas stoti kovon, ir didį narsumą sukėlė.
Gręžės trojėnai atgal ir stojo prieš sūnus achajų.
Argo herojai taip pat sustiprino savo falangas.
Ir prasidėjo kova, vėl stojo vyras prieš vyrą,
O Agamemnonas pirmas darbavos, kiekvieną pralenkęs.
Man pasakykite, Mūzos, gyventojos aukšto Olimpo,
Kas pirmutinis išėjo ir prieš Agamemnoną stojo:

Trojos herojų kas nors ar jų talkininkų šlovingų?
Ifidamantas, sūnus Antenoro, gražus ir galingas,
Trakijos žemėj derlioj, avelių tėvynėj, užaugęs.
Kisas jį savo namuos augino, paėmęs mažutį,
Motinos jo, Teanos gražveidės, tėvas šviesusis.
O kai jaunystės gražiųjų dienų riba priartėjo,
Jo neišleido senelis ir dukterį davė jam žmona.
Tuoj po vestuvių, kai tik apie žygį achajų išgirdo,
Plaukė ir pats su dvylika savo laivų riestasnapių.
Lygiašonius laivus paskui paliko Perkotėj
Ir Ilionan šventan kaip pėsčias karys atkeliavo.
Jis ir išėjo dabar Agamemnono smūgių atremti.
O kai jau buvo arti prie vienas kito priėję,
Jam nepakliudė Atreidas, ietis nuskrido pro šalį,
Ifidamantas anam prisitaikęs dūrė į diržą
Šarvo pačioj apačioj ir spaudė, kiek rankos valiojo.
Diržo puošnaus neprakirto tačiau: atsitrenkus į baltą
Sluoksnį sidabro, ieties viršūnė sulinko it švinas.
Tuosyk jį stvėrė ranka Agamemnonas, vadas vyriausias,
Smarkiai patraukė, įsiutęs kaip liūtas, išveržė ietį
Vyrui iš rankos ir, tvojęs kardu per sprandą, paguldė.
Vietoj parpuolė ir vario miegu bemat jis užmigo,
Vargšas, toli nuo žmonos sutuoktinės, gindamas pilį,
Nepasidžiaugęs jos meile ir dovių galybę jai davęs.
Šimtą jaučių jau buvo atvaręs ir dar pažadėjęs
Tūkstantį duoti ožkų ir avelių, kur ganės be skaičiaus.
Šiandien Atrėjo sūnus Agamemnonas jį nudaigojo
Ir su gražiais jo šarvais į achajų pulką sugrįžo.
Kai pastebėjo tuomet jį Koonas, vyras rinktinis
Ir vyresnysis sūnus Antenoro, akis jam bekraštis
Skausmas užliejo tamsybe dėl brolio jaunesnio žuvimo.
Tyliai prislinkęs iš šono, kad nepamatytų Atreidas,
Ietį į vidurį žasto arti prie alkūnės suvarė,

Žibantis iešmas kiaurai į antrąją pusę išlindo.
Šiurpas nupurtė iškart Agamemnoną, vadą vyriausią,
Bet iš kovos nesitraukė jisai ir iš mūšio nebėgo,
O su audrų užgrūdinta ietimi puolė Kooną.
Ifidamantą anas, parkniubusį tikrąjį brolį,
Vilko už kojos skubiai ir šaukėsi vyrų pagalbos.
Velkantį taip link savų, pro apačią išgaubto skydo
Nusmeigė vario iešmu Atreidas, ir tas atsileido.
Tuosyk prie Ifidamanto parkritusiam galvą nukirto.
Taip Antenoro sūnai nuo tvirtos Agamemnono rankos
Užbaigė savo dienas ir į Hado namus iškeliavo.
Tuoj Atrėjo sūnus prie falangų kitų nuskubėjo,
Akmeniu tvodams vienam, o kitam vėl ietim ar kardu,
Kol iš žaizdos atviros dar šiltas kraujas sruveno.
Bet kai uždžiūvo žaizda ir liovėsi kraujas tekėjęs,
Staigūs skausmai suspaudė tuomet Agamemnoną kantrų,
Lygiai kaip aštrūs diegliai kad gimdančią moterį veria,
Kai juos Eileitijos siunčia, pagalbos nešėjos gimdyvėms,
Dukterys Heros galingos, skausmų karčiųjų valdovės, –
Lygiai taip ūmūs skausmai Agamemnoną kantrų suspaudė.
Jis į vežimą įšoko ir liepė savajam vežėjui
Prie gaubtašonių laivų paskubėti: širdis nebetvėrė.
Kiek pagalėdamas garsiai danajų herojams suriko:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Narsiai atremkit vieni nuo laivų mariaskrodžių šiandien
Antpuolius priešų smarkius, nes man gudramintis Kronidas
Visądien grumtis su Trojos herojais, matot, neleido.“
Jojo vežėjas tuojau su žirgais gražiakarčiais pasuko
Prie gaubtašonių laivų, ir tie pasileido į priekį,
Putom aptekę abu ir debesį dulkių pakėlę,
Nešė tolyn nuo kovos pavargusį savo karalių.
Hektoras, kai pastebėjo, kad jau Agamemnonas traukias,
Balsą pakėlė ir Trojos herojams bei likams sušuko:

„Trojos herojai ir likai, ir dardanai, ietimi garsūs!
Būkite vyrai tikri, atsiminkite narsą audringą.
Jų karžygys pirmutinis pabėgo, man suteikė garbę
Dzeusas Kronidas. Lai jus dabar neša žirgai plačkanopiai
Prieš danajus narsius, kad pelnytumėt amžiną šlovę.“
Šitokiais žodžiais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
Kaip baltailčius šunis medžiotojas kartais pasiundo
Pulti įmitusį šerną laukinį girioj ar liūtą, –
Lygiai taip prieš achajus pasiundė šiandien trojėnus
Hektoras spinduliuotšalmis, Arėjui vyržudžiui lygus.
Pats pirmutinis puolė į kovą kaip kaukianti vėtra,
Kai ji pakyla ūmai ir vandenis marių sušiaušia.
Ką pirmutinį ir ką paskutinį tuosyk nukovė
Hektoras Priamidas, kai Dzeusas jam suteikė garbę?
Pirmą Asają, po jo Autonoją, tada jau Opitą,
Klitijo sūnų Dolopą, Ofeltiją ir Agelają,
Taipgi Aisimną ir Orą, ir narsų kovoj Hiponoją.
Šiuosius danajų vadus paklojo, be to, dar eilinių
Pulką be skaičiaus: kaip debesis, Noto audringo suburtus,
Ima blaškyti Zefiras ir staugdamas suka verpetais;
Jūroje bangos pakyla ir rieda aukštai į padangę
Tykšta boluodamos putos, ir neša jas kaukiantis vėjas, –
Lygiai taip galvos karių nuo Hektoro rankos riedėjo.
Būtų baisi prapultis, nepataisomas daiktas įvykęs,
Būtų achajai tuomet į laivus gaubtuosius parkūrę,
Jei Diomedui nebūtų šviesus Odisėjas surikęs:
„Kas pasidarė, Tideidai, kad narsą audringą pamiršom?
Eiki, bičiuli, arčiau, prie manęs atsistoki, bus gėda,
Jeigu paimtų laivus mums Hektoras spinduliuotšalmis.“
Jam atsakydamas, tarė tuomet Diomedas galingas:
„Šičia stovėsiu tvirtai ir laikysiuos, bet vis dėlto maža
Mes teturėsim naudos: debesų atvarytojas Dzeusas
Duoti pagalbos trojėnams daugiau negu mums pasiryžo.“

Narsų Timbrają tuojau iš ratų į žemę nurito,
Ietį suvaręs prie kairiojo papo. Šviesus Odisėjas
Lygų dievams Molioną, Timbrajo vežėją, nukovė.
Vietoj gulėti paliko abu, pabaigusiu karą.
Patys jie veržės tolyn ir siaubė. Kaip kad per medžioklę
Kartais pastatę šerius šernai prieš šunis atsigręžia, –
Taip atsigręžę jie mušė trojėnus. Tuo tarpu achajai,
Hektorui liovusis vyt, galėjo ramiai atsikvėpti.
Dar jie pačiupo ratus ir du vyru, narsiausiu iš pulko,
Porą sūnų perkotiečio Meropo, kurs buvo geriausias
Pranašas tarpu visų ir dėl to nenorėjo, kad sūnūs
Eitų į vyržudį karą, tačiau jie tėvo protingų
Žodžių neklausė: juodosios mirties juos kėrės viliojo.
Jiems Diomedas, Tidėjo sūnus, garsėjantis ietim,
Šarvus nuplėšė puikius, atėmęs gyvybę ir narsą.
O Odisėjas nukovė Hipeirochą ir Hipodamą.
Kad nenusvertų vieni ar kiti, Kronionas žiūrėjo
Nuo daugiaversmės Idos, ir jie tarpusavy žudės.
Taigi Tidėjo sūnus Agastrofui, sūnui Pajono,
Ietim pataikė į kulšį. Žirgų tas arti neturėjo
Ir negalėjo pabėgti, dėl to jis griaudėsi baisiai.
Žirgus mat laikė toli jo vežėjas, ir jis pasileido
Pėsčias į pirmas eiles, kol gyvastį mielą paguldė.
Hektoras juos pro voras nužiūrėjo abudu ir šoko,
Garsiai surikęs, o paskui jį puolė trojėnų falangos.
Tai pastebėjęs, nustėro narsus kovoje Diomedas
Ir Odisėjui, čia pat stovėjusiam, greitai sušuko:
„Negandas štai atgriūva prie mūsų– Hektoras didis,
Mes tik stovėkim tvirtai ir ginkimės lig paskutinio.“
Atsivedėjo ir tuoj ilgakotę ietį paleido
Ir, neprametęs pro šalį, pakliudė į galvą, kur taikė, –
Šalmo viršūnėn pačion. Bet varis atšoko nuo vario,
Baltojo kūno nesiekęs: apsaugojo tvirtas trisluoksnis

Gumbu ras šalmo, kurį dovanojo skaistus Apolonas.
Hektorą sviedė galingai atgal į vidurį vyrų,
Nesusilaikęs parkniubo jisai, atsiremdamas žemės
Tvirta ranka, ir nakties tamsybė akis jam užliejo.
Bet kol Tideidas nubėgo į pirmas eiles pasiimti
Ieties savos, kur buvo toli įsmigus į žemę,
Hektoras atsitokėjo ir vėl, į vežimą įšokęs,
Leidosi vyrų pulkan ir paspruko nuo kėrės juodosios.
O Diomedas narsus mostagavo ietį ir šaukė:
„Nuo pražūties tu ištrūkai, šunie! Per plauką bebuvo
Šiandien mirtis nuo tavęs, bet išgelbėjo vėl Apolonas,
Jam tu visad meldies, prieš zvimbiančias ietis išėjęs.
Betgi palauk, nudaigosiu tave aš vėliau susitikęs,
Gal kada nors koks dievas ateis ir man į pagalbą.
Klosiu dabar jau kitus be gailesčio, kas pasipainios.“
Tarė ir ietimi garsų Pajono sūnų paguldė.
O gražiakasės Helenos vyras, šviesus Aleksandras
Įtempė lanką ir taikė Tideidui, vyrų valdovui,
Saugiai stovėdamas užu paminklo prie kapo, supilto
Ilui, Dardano sūnui, kurs čia viešpatavo senovėj.
Šarvus sunkius Agastrofui galingam baigė Tideidas
Plėšt nuo krūtinės ir ėmė jau šalmą bei žibantį skydą
Jam nuo pečių. Tuo metu Aleksandras, lanką įtempęs,
Strėlę paleido, ir ta netuščiai iš jo rankos išskrido:
Kliuvus į dešinę pėdą, kiaurai pralindo, ir galas,
Žemę pasiekęs, įsmigo. Gardžiai nusijuokęs, iššoko
Iš pasalos šaulys ir pilnas puikybės sušuko:
„Štai ir gavai! Strėlė nepraskrido. O kadgi būčiau
Tau aš pataikęs į slėpsnas pačias ir gyvybę išvaręs!
Būtų ir Trojos herojai šiek tiek nuo vargų atsikvėpę.
Dreba visi prieš tave kaip ožkos mekeklės prieš liūtą.“
Nesudrebėjęs nė kiek, Diomedas galingas atsakė:
„Moterų eiki viliot neplepėjęs! Šaulys atsirado!

Jeigu į dvikovą stot su ginklu pamėgintum kaip vyras,
Tau nepagelbėtų lankas nei tankiai skrisdamos strėlės.
Užkulnį man teįbrėžęs, giries ir didžiuojies be galo.
Niekniekis! Moteris taip ir vaikas kvailutis pataikys.
Šūvis bejėgis toksai tik vyro bailaus baltarankio.
Man tai išeina kitaip: jei kam pakliudau tik truputį –
Būna žaizda mirtina ir vietoje priešą paguldo.
Skruostus iš sielvarto draskos žmona dėl vyro žuvimo,
Lieka našlaičiai vaikai. O jis tiktai pūva, aptaškęs
Žemę krauju, prie jo vanagai, nebe moterys puola.“
Taip jis pasakė, o ietim garsus Odisėjas priėjo
Ir Diomedą užstojo. Tasai atsisėdo ir strėlę
Greitai iš kojos ištraukė, iškęsdamas sopę didžiausią.
Šoko vežiman tuomet ir liepė savajam vežėjui
Prie gaubtašonių laivų paskubėti: širdis nebetvėrė.
Vienas stovėjo dabar Odisėjas, ietim garsingas,
Argo herojų prie jo nebeliko; juos perėmė baimė.
Tad, atsidusęs giliai, savo drąsiajai širdžiai kalbėjo:
„Tai kad sulaukiau dabar! Labai negražu, jei pabėgčiau,
Būrio gausaus nusigandęs, o dar blogiau, jei užmuštų
Likusį vieną. Visus danajus Kronionas išvaikė.
Kam gi tačiau mieloji širdis čia visa tai svarsto?
Aiškiai žinau, kad vien tik bailiai iš kautynių tebėga,
Vyras, tikrai narsus kovoje, privalo nesvarstęs
Drąsiai stovėti ir žūti patsai ar priešą nukauti.“
Kolei jis visa tai svarstė širdy ir protu apgalvojo,
Voros skyduotų Trojos herojų, artyn atžygiavę,
Apsiautė jį iš visur, ir jis vidury atsirado.
Lygiai kaip šerną šunys apspitę ir vyrai it uosiai
Veja ir puola, o tas, pasinešęs iš tankumyno,
Čerškina iltim baltom, savo riestąjį snukį iškėlęs;
Supa jie žvėrį lauke ir ilčių kalenimą skardų
Girdi iš tolo, bet vyt nesiliauja, nors šernas įtūžęs, –

Taip Odisėją dabar, Kroniono gentainį, užpuolė
Trojos herojai. O jis gi tuojau Dejopitui beydžiui
Ietimi smogė petin, aukštai pašokėjęs į viršų.
Tuosyk nukovė Tooną ir šarvus nuplėšė Enomui.
Chersidamantui, kai sliuogė iš savo vežimo, pataikė
Ietim į slėpsnas pačias pro apačią apskrito skydo.
Griuvo į dulkes tasai ir rankomis žemę sugniaužė.
Šiuosius palikęs gulėti, dar nusmeigė ietim Charopą,
Sūnų Hipaso ir tikrą brolį kilmingojo Soko.
Šoko jo gelbėti Sokas, prilygstantis dievui herojus,
Ir, atsistojęs arti Odisėjo, prabilo ir tarė:
„O Odisėjau garbingas, klastų ir vargo nesotus!
Šiandien arba tu pats didžiuosies dviem Hipasidais,
Tokius du vyrus užmušęs ir šarvus jų nusiplėšęs,
Ar paguldysi gyvybę, pataikytas ieties manosios.“
   Tarė ir ietį paleido į apskritą skydą didžiulį.
Ietis galinga kiaurai pro žibantį skydą pralindo
Ir, ant krūtinės gražiai padabintus šarvus pramušus,
Odą pašonėj nubrėžė, tačiau Paladė Atėnė
Iečiai įsmigti giliau ir vidurius siekti neleido.
Tad Odisėjas suprato, kad jam ta žaizda ne mirtinė,
Keletą žingsnių atšoko atgal ir Sokui suriko:
„O prakeiktasis! Baisios pražūties neišvengsi tu niekaip.
Nors dėl tavęs turiu pasitraukt iš kovos prieš trojėnus,
Betgi tau aiškiai sakau: mirtis ir juodas likimas
Šiandien tave jau pagriebs, ir, pervertas ieties varinės,
Man atiduosi tu garbę, o žirgvaldžiui Hadui gyvybę.“
   Taip jis pasakė, ir Sokas jau gręžės ir sprukti norėjo,
Bet nesuspėjo, nes jam Odisėjas ietį suvarė
Nugaron tarp menčių, pro krūtinę iešmas išlindo.
Žemė dundėjo, kai griuvo. Šviesus Odisėjas sušuko:
„Sokai, Hipaso sūnau, išmintingo žirgvaldžio didžio!
Rasi tu mirtį greičiau nei tikėjais, nuo jos neištrūksi.

O nelaimingas! Nei tėvas, nei motina tavo garbioji
Mirštančiam tau neužmerks akių, tik paukščiai plėšrūnai
Jas iškapos kaip matai, sparnais vasnodami sunkiai.
Aš jeigu žūsiu, mane iškilmingai palaidos achajai.“
   Šitai pasakė ir Soko herojaus ietį galingą
Pats sau ištraukė iš kūno ir apskrito skydo didžiulio.
Kraujas čiurkšle iš žaizdos pasipylė, net silpna jam liko.
Narsūs trojėnai tuomet, Odisėjo kraują pamatę,
Šoko artyn šaukdami ir puolė jį vienas per kitą.
Traukėsi jis atgalios pamažu ir šaukės pagalbos.
Triskart suriko jis taip, kiek vyro gerklė pagalėjo,
Triskart jo riksmą išgirdo narsus kovoje Menelajas
Ir tuoj pasakė Ajantui, kuris netoliese stovėjo:
„Dzeuso gentaini Ajantai, sūnau Telamono galingas!
Mano ausis kantraus Odisėjo riksmas pasiekė.
Galime spėti, kad jį, pasilikusį vieną, prispaudė
Trojos herojai, nuo mūsų atkirtę kovoj žūtbūtinėj.
Bėkime visas būrys, geriau jam galėsim padėti.
Baisiai bijau, jis pražus, tarp tojėnų vienas palikęs,
Nors ne bejėgis. Tai nuostolis būtų didžiausias danajams.“
   Šitai pasakė ir žengė, o paskui jį vyras kaip dievas.
Greit Odisėją, Kronido gentainį, atrado. Aplinkui
Rinkos trojėnai, kaip kad šakalai apie plačiaragį
Briedį, pašautą kalnuos; medžiotojas sužeidė vargšą,
Strėlę paleidęs iš lanko, o tas dar pabėgo, kiek nešė
Ilstančios kojos, kol kraujas atvėso ir keliai sulinko;
O kai greitoji strėlė jėgas jam pakerta greitai,
Tuosyk piktieji kalnų šakalai puola ir drasko
Miško vėsiojoj ūksmėj. Bet jeigu tik dievas užleidžia
Alkaną liūtą – išlaksto visi, ir liūtas puotauja.
Taip ir apie Odisėją, gudruolį tą margamintį,
Rinkosi pulkas trojėnų drąsių, tačiau apsuptasis
Švaistėsi ietimi drąsiai, atstumdamas dieną žuvimo.

Staigiai prišoko Ajantas, atstatęs skydą it bokštą,
Ir atsistojo šalia. Trojėnai bematant išlakstė.
O Menelajas, Arėjo gentainis, už rankos paėmęs,
Vedė pro minią, iki su žirgais atidūmė vežėjas.
 Puolė Ajantas trojėnus tuomet ir paklojo Doriklą,
Mergvaikį sūnų Priamo, ir sužeidė sunkiai Pandoką,
Užmušė taipgi Lisandrą, Pirasą, paguldė Pilartą.
Lygiai kaip upė, patvinus kalnuos nuo tirpstančio sniego,
Šniokščia galingai pakalnėn, kai Dzeuso lietus ją papildo;
Ąžuolus verčia senus, pušis liemeningas išrauna
Su šaknimis, užverčia dumblu ir neša į jūrą, –
Taip ir Ajantas šviesus juos puolė ir vijo per lauką,
Kardu kapojo žirgus ir vyrus. O Hektoras riksmo
Jų negirdėjo, kairiajam sparne kovodamas narsiai,
Ant sūkuringo Skamandro krantų, kur krito be skaičiaus
Galvos drąsiausių karių ir klyksmas skrodė padangę, –
Ten, kur Nestoras didis ir Idomenėjas stovėjo.
Hektoras siautėjo vis, darydamas daiktus baisiausius
Ietim ir savo žirgais ir blaškė jaunių falangas.
Betgi nebūtų tikrai pasitraukę iš vietos achajai,
Jei Aleksandras, vyras šviesus gražiakasės Helenos,
Vyrų valdovo narsaus Machaono nebūtų nutildęs,
Savo strėle tribriaune sužeisdamas dešinį petį.
Baisiai dėl to nusigando narsa alsavę achajai:
Gali jis žūti dabar, kai pergalė svyra jų pusėn.
Idomenėjas todėl į Nestorą šviesų prabilo:
„Nestor, Nelėjo sūnau, achajų šlove didžioji!
Šoki greičiau tu į savo ratus, greta Machaonas
Teatsistoja, ir tuoj prie laivų pavarykite žirgus.
Mokantis gydyt žmogus atstoja nemokančių pulką,
Tokis ir strėlę išpjaus, ir vaisto uždės tau nuo skausmo."
 Taip jis kalbėjo. Paklausė Gereno raitelis senas.
Greitai įlipo į savo ratus, prie jo atsistojo

Ir Machaonas, sūnus Asklepijo, daktaro didžio.
Žirgus pavarė tuomet, ir tie pasileido su vėjais
Prie gaubtašonių laivų, kur traukė neragintus širdys.
O Kebrionas pamatė, kaip grūdas sumišę trojėnai,
Ir, vežime šalimais stovėdamas, Hektorui tarė:
„Hektorai! Mudu čia lauko krašte kovoje žūtbūtinėj
Stojame prieš danajus, kiti gi Trojos herojai
Pametė galvas iš baimės, žirgai susikimšo ir vyrai.
Spaudžia Ajantas, sūnus Telamono, gerai jį pažįstu.
Skydas plačiausias jam dengia pečius. Paklausyki, ir mudu
Žirgus ir savo ratus pasukime ten, kur smarkiausiai,
Niršto baisaus stumiami, herojai pėsti ir važiuoti
Žūsta ir žudo kitus, kur klyksmas skrodžia padangę."
Žodžio nebaigęs sakyt, gražiakarčiams žirgams Kebrionas
Kirto šmaikščiu botagu, o tie, nuo smūgio pašokę,
Skriejo su ratais pro Trojos herojų eiles ir achajų,
Trempė skydus ir žuvusių kūnus, krauju apsitaškė
Iš apačios ašis ir turėklai ratų dailiųjų:
Ir nuo kanopų žirgų ant jų tiško kruvinas purvas,
Ir nuo tekinių skryčių. O Hektoras skriejo ir skriejo
Tyčia, kur vyrų tirštesnis būrys, ir išgąstį baisų
Kėlė danajų kariams, atsikvėpti neduodamas iečiai,
Niekur negaišęs ilgai, prie falangų kitų jau skubėjo,
Akmeniu tvodams vienam, o kitam vėl ir ietim ar kardu,
Bet su Ajantu, sūnum Telamono, kovoti privengė,
Būtų užrūstinęs Dzeusą, išdrįsdamas pult galingesnį.
O aukštasostis Kronidas siaubą sukėlė Ajantui,
Tas tik nustėro ir, skydą septyniaodį užmetęs
Sau ant pečių, kaip žvėris dilbakiuodamas traukės į minią,
Gręžėsi vis atgalios ir žengė koja už kojos.
Lygiai kaip rusvąjį liūtą nuo tvarto, pilno galvijų,
Puola ir šunys pikti, ir lauko artojai alioja,
Sergsti be miego per kiauras naktis ir neduoda plėšrūnui

Grobti galvijų riebių; o jis, mėsos išbadėjęs,
Puola nirtingai, bet nieko nelaimi, nes ietis po ieties
Zvimbdamos lekia į jį, drąsiųjų rankų paleistos,
Taipgi liepsnoti deglai, kurių, nors ir alkanas, bijo
Ir su aušra pasitraukia iš ten, apmarindamas širdį, --
Lygiai taip geliama širdžia Ajantas dabar nuo trojėnų
Traukės nenorom atgal: dėl achajų laivų mat bijojo.
Kaip į javus įsibridęs asilas kietanugaris
Nieko nebijo, nors vaiko lazda jam per šonus velėja:
Ėsdamas brenda per lauką gilyn, nors berniukai įnirtę
Vėzdo negaili skaudaus, kiek leidžia jų vaikiškos jėgos,
Betgi išvaro tuomet, kai tas ligi soties priėda, –
Taip ir Ajantą dabar, Telamono sūnų galingą,
Trojos herojų būriai ir jų talkininkai garsieji
Ginė tolyn nuo savęs ir ietimis varpė jo skydą.
Telamonidas nesyk, audringą narsą atminęs,
Gręždavos staigiai atgal – ir žirgvaldžių Trojos herojų
Voros sustodavo vietoj, tuomet jis šokdavo bėgti.
Šitaip jis kelią užkirto visiems prie laivų greitairklių,
Vienas turėjęs drąsos atsistoti tárp Trojos herojų
Ir tarp achajų. O ietys, drąsiųjų rankų paleistos,
Vienos pataikė tiesiog ir susmigo į skydą didžiulį,
Kitos praskriejo pro šalį ir, balto kūno nesiekę,
Žemėn sulindo prie jo, nors taikės įkibti į kūną.
   Tuosyk, kai jį Euripilas, Evaimono vaikas šviesusis,
Iečių tirštoj krušoj palikusį vieną pamatė,
Šokęs prie jo atsistojo ir, žibančią akstį paleidęs,
Apisaonui, Fausijo sūnui, galingam valdovui,
Kliudė po dangom giliai į jeknas, ir tas atsileido.
Puolė prie jo Euripilas tuomet ir šarvus nuplėšė.
Jį Aleksandras, kaip dievas gražus, laiku pastebėjo
Apisaono šarvus beplėšiant ir, lanką įtempęs,
Į Euripilą nutaikė ir jam į dešinę kulšį

Strėlę suvarė, o toji nulūžo, šlaunis tuoj nutirpo.
Kerių pabūgęs, savųjų pulkan Euripilas šlubavo
Ir, kiek turėjo gerklės, suriko danajų herojams:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Stokit į kovą visi atsigręžę ir ginkit Ajantą
Nuo pražuvimo dienos, jis iečių krušoj ir, atrodo,
Nebeišeis iš kovos žūtbūtinės, todėl paskubėkit
Stoti greičiau prie Ajanto, galingo Telamonido."
Taip Euripilas sužeistas šaukė, ir pulkas achajų,
Skydais pečius dengdamies, pasileido tuojau link Ajanto,
Ietis atstatę aštrias. Pas juos atskubėjo Ajantas
Ir pasisuko į priešą, bičiulių būry pasijutęs, –
Kovėsi, ūžė visi, kaip liepsnos plevendamos ūžia.
Nestorą nešė tuo tarpu Nelėjo kumelės iš mūšio,
Visos putotos, o jis Machaoną vežė galingą.
Šį pastebėjęs šviesus greitakojis Achilas pažino.
Jis mat stovėjo tuomet vairūgaly laivo didžiulio,
Sekdamas eigą kovos ir sąmyšį baisų achajų.
Kreipėsi tad į Patroklą tuojau, į savo bičiulį,
Šaukė, kalbėjo nuo laivo, o tas, palapinėj išgirdęs,
Tarsi Arėjas išėjo. Tai buvo pradžia jo nelaimės.
Pirmas prakalbino jį galingas Menoitiadas:
„Kam tu šaukei, Achilai, mane ir ko tu norėjai?"
Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Menoitiade šviesus ir mano širdžiai brangiausias!
Šiandien, atrodo, pagalbos maldaudami, sūnūs achajų
Puls man po kojų, nes juos neįveikiamos bėdos prispaudė.
Mielas Patroklai, nueik tu pas Nestorą ir sužinoki,
Ką jis iš mūšio aikštės mums sužeistą vėl atgabeno.
Kiek aš galėjau pažint, iš pečių Machaonas atrodė,
Asklepiadas, bet veido aš jo pastebėt nesuspėjau,
Nes greitakojės kumelės pro šalį praskrido it paukščiai."
Taip jis kalbėjo, Patroklas mielo bičiulio paklausė

Ir prie achajų laivų ir jų palapinių nubėgo.
  Tiedu abu Nelėjo sūnaus palapinę pasiekė
Ir iš vežimo išlipo ant žemės penėtojos močios,
O kumeles važiuotojas Eurimedontas iškinkė
Jiedviem iš ratų, kol tie atsistoję prieš vėją pajūry
Prakaitą sau iš chitonų vėdino, tuomet jie abudu
Į palapinę įėjo ir ten atsisėdo į krėslus.
Atnešė jiems kikeono išgert Hekamedė gražplaukė.
Nestoras ją įsigijo, Achilui išgriovus Tenedą.
Dukterį gražią narsaus Arsinojo parinkę jam davė
Sūnūs achajų, nes jis nepakeičiamas buvo taryboj.
Padengė jiems mergina gražiai nusvidintą skobnį,
Kojom dažytom juodai, ant skobnies pastatė atnešus
Lėkštę varinę, prikrautą svogūnų, kaip užkandą geriant,
Davė geltono medaus ir šventintų kruopų miežinių,
Tuosyk pastatė ir taurę, atsivežtą senio iš Pilo,
Visą auksinėm vinim nusagstytą, jai keturios ąsos
Buvo iš šonų abipus, ant jų kiekvienos sau tupėjo
Pora auksinių balandžių, taurė ta buvo dviramstė.
Kitas tiktai su vargu ją būtų pakėlęs nuo stalo,
Pilną ko nors, o Nestoras senis kilnojo it plunksną.
Joj kikeono sutaisė kaip deivė graži moteriškė,
Pramniškio vyno įpylus, ožkos pritrynusi sūrio
Trintuve vario aštria ir miltų miežinių įbėrus,
Ir, kada baigė taisyt, paprašė abu atsigerti.
  Jie, atsigėrę skaniai ir troškulį sausą užgesę,
Ėmė kalbėtis abu ir žodžiais guosti viens kitą.
Tuosyk Patroklas kaip dievas gražus atsistojo tarp durų.
Svetį pamatęs, senelis iš krėslo šviesaus atsikėlė
Ir, užu rankos paėmęs, paprašė drauge atsisėsti.
Sėstis Patroklas tačiau atsisakė ir tarė jam šitaip:
„Ne, nesisėsiu aš, Dzeuso gentaini, tu nė neprašyki.
Myliu didžiai ir gerbiu tą vyrą, kurs siuntė paklausti,

Ką tu čia sužeistą vėl gabenai. Tačiau nebereikia,
Aišku man viskas, regiu Machaoną, vadą galingą.
Taigi skubėsiu dabar su žinia aš atgal pas Achilą,
Pats tu geriausiai žinai, Kronido mielas gentaini,
Koks jis rūstus, dar gali bemat ir nekaltą apkaltint."
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Argi Achilui achajų sūnų jau pagailo, kad klausia,
Kiek čia jų sužeidė ietys? Ar jis iki šiol dar nežino
Negando to, kurs ištiko stovyklą? Vadai juk narsiausi
Guli laivuos, strėlių sužaloti ar perverti iečių.
Sužeistas jau ir Tidėjo sūnus Diomedas galingas,
Ir Odisėjas, ir pats Agamemnonas, ietim garsėjęs.
Atgulė ir Euripilas, strėlės pakliudytas į kulšį.
Ir Machaoną taip pat aš parvežiau tiesiai iš mūšio,
Smarkiai iš lanko strėlės sužalotą. Tuo tarpu Achilui,
Nors ir narsiam, danajai nerūpi, ir jam jų negaila.
Argi jis lauks, kol greitieji laivai ant kranto prie marių
Jūron ugnies pasiners, nors gina juos Argo herojai,
Patys atgulsim taip vienas po kito? Ir man jau išseko
Jėgos, kuriu pirma lanksčiuos sąnariuos aš turėjau.
O kad aš būčiau jaunas ir tiek sveikatos turėčiau,
Kiek jos turėjau, kada įsivėlėm kivirčan dėl jaučių
Su elejiečiais ir kai nukoviau aš Itimonėją,
Narsųjį Hipeirochidą, gyvenusį tuosyk Elidėj.
Jaučius kaip atpildą imti norėjau, o jis man neleido,
Ietim tad mano ranka tarp pirmųjų eilių jį nuvėrė,
Krito ant žemės jisai, o kaimo žmonės išlakstė.
Paėmėm grobio tuomet iš lauko mes pulką didžiulį:
Penkiasdešimt raguočių bandų ir baimę avelių,
Tokią pat kaimenę kiaulių, ožkų suskaityt nevaliojom.
Ir sartaplaukių arklių mums teko šimto pusantro,
Vienos kumelės, ir jų dauguma vaikus dar turėjo.
Viską parvarėm gražiai mes į Pilą, Nelėjo tvirtovę,

Kiaurą tą naktį nemigę. Širdis Nelėjo nudžiugo,
Kai toks turtingas iš karo grįžau, nors būdamas jaunas.
Dienai prašvitus, šaukliai pakėlė balsą ir kvietė,
Kad susirinktų visi, kam skolinga šventoji Elidė.
Tuosyk pilėnų vadovai, visų garbingiausieji vyrai,
Grobį dalijo, nes daug kam skolingi buvo epėjai.
Mūsų žmonių negausu, ir Pile privargome sočiai.–
Eibių nemaža pridarė tuomet jo galybė Heraklis,
Kai atkeliavo pas mus ir išmušė vyrus narsiausius.
Dvylika brolių mes buvom, sūnų beydžio Nelėjo,
Vienas iš jų belikau, vienuolika galvas paguldė.
Šitaip išžudę visus, variarūbiai epėjai išpuiko,
Tyčiotis ėmė iš mūsų ir darė piktybes visokias.
Taigi dabar pasiskyrė Nelėjas sau kaimenę karvių,
Gal tris šimtus, ir pulką avių bei piemenis vyrus.
Atpildas geras ir jam iš šventosios Elidės priklausęs.
Ketvertą savo bėgūnų žirgų ir vežimą kadaise
Pasiuntė į lenktynes, jiems priteistas buvo trikojis
Kaip dovana. Bet žirgus visus pasilaikė Augėjas,
Vyrų valdovas, namo tepaleido tik liūdną vežėją.
Taigi dabar, Augėjo darbų ir žodžių užgautas,
Senas Nelėjas tiek daug pasiskyrė, o visa, kas liko,
Liepė žmonėms išdalyt, kad be atpildo niekas negrįžtų.
Visa gražiai sutvarkę tuomet, netoli nuo tvirtovės
Auką dievams paaukojom. O trečiai dienai išaušus,
Minios epėjų su plačiakanopiais žirgais atsibastė,
Baisiai įnirtę. Tarp jų ir du Molionai žygiavo,
Vaiko dar metų abu, be audringo narsumo krūtinėj.
Stovi pilis ant kalno stataus, Trioesa garsioji,
Pilo smiltynų pačiam pakrašty, Alfėjo pakrantėj.
Ją ir apsupo epėjai, žūt būt pasiryžę išgriauti.
Vos tik jie lygumą visą užplūdo, šviesakė Atėnė
Atnešė žinią nakčia iš Olimpo ir liepė mums greitai

Griebtis už ginklų. Lengvai ji gyventojus Pilo sukėlė,
Degančius noru kovoti. Tik man gi tėvas Nelėjas
Vilktis neleido šarvų ir paslėpė žirgus su ratais:
Sakė, kad aš tebesu nė kiek dar kare nepatyręs.
Betgi ir taip pagarsėjau kovoj tarp raitelių mūsų,
Žengdamas pėsčias, nes kovai visur vadovavo Atėnė.
Upė yra, Miniėjas vardu, kuri prie Arenės
Įteka jūron, tenai lig šventosios Aušros mes pralaukėm,
Raiteliai Pilo, pakol pėsčiųjų pulkai susirinko.
Tuosyk pakilom visi su šarvais galingais ir ginklais
Ir lig pietų pasiekėm bangas Alfėjo šventąsias.
Ten visagaliui Dzeusui aukas paaukojom gausingas,
Jauti Alfėjui, taip pat ir jautį didžiam Poseidonui,
O šviesiaakei Atėnei geriausią kaimenės karvę.
Tuosyk, tvarkingai susėdę būriais, vakarienę pavalgėm
Ir, nepadėdami ginklų, ramiausiai nuėjome gulti
Upės srauniosios pakrantėj. Tuo tarpu narsūs epėjai
Apgulė miestą ūmai, pasiryžę bematant išgriauti.
Betgi iš karto visi jie pamatė, ką gali Arėjas.
Mes, kai tik saulė šviesi aukštyn pakilo nuo žemės,
Stojom į kovą tuojau, pasimeldę Atėnei ir Dzeusui.
Vos tiktai užvirė mūšis tarp Pilo karių ir epėjų,
Pirmas nukoviau herojų ir paėmiau žirgus greituosius.
Buvo tai Mulijas, ietim garsėjantis žentas Augėjo,
Dukrą vyriausią mat jo, Agamedę šviesplaukę, turėjo,
Toji pažino žoles, kiek jų žemė plačioji augina.
Ietimi jį varine aš pataikiau, kai pulti mėgino,
Griuvo į dulkes karys, o aš, jo vežiman įšokęs,
Tarp pirmutinių eilių atbildėjau. Narsieji epėjai
Kur kas galėjo išlakstė, pamatę, kaip žuvo herojus,
Vadas važiuotų karių, mokėjęs kovoti be baimės.
Puoliau važiuotus tuomet netikėtai kaip viesulas juodas
Ir penkiasdešimt jų ratų pagrobiau, kandžiojo žemę

Prie kiekvienų po du vyru, ieties manos paguldytu.
Būčiau ir Aktoro sūnus, abu Molionu paklojęs,
Jeigu jų tėvas, plačiai viešpataujantis žemės plakėjas,
Debesiu storu nebūtų užklojęs ir nešęs iš mūšio.
Dzeusas tą dieną jėgų nešykštėjo Pilo herojams.
Tolei mes vijome juos per lygumą plačią be kvapo,
Mušėme lygiai visus ir vietoje plėšėm jų šarvus,
Kol pro kviečių laukus Buprasijan žirgus atvarėm,
Ten, kur Olenijos uolos ir kalnas, Aleisijo vardą
Turintis, stūkso. Nuo ten mūs karius pagrąžino Atėnė.
Ten paskutinį jų vyrą nukoviau. Tuo tarpu achajai,
Žirgus greituosius atgal nuo Buprasijo Pilan pasukę,
Šlovino Dzeusą danguj, o žemėje Nestorą narsų.
Štai koks buvau, kada koviaus tarp vyrų. Tuo tarpu Achilas
Vienas drąsa neregėtai didžiuojas. Tačiau, man atrodo,
Graudžiai jis tuosyk raudos, kai veltui bus žuvę herojai.
Mano mielasis! Turėk galvoje Menoitijo žodį,
Tartą, kai siuntė iš Ftijos tave į pagalbą Atreidui.
Rūmuose aš ir šviesus Odisėjas buvom abudu
Ir aliai žodį girdėjom, kaip tau jis išleisdamas sakė.
Mes į Pelėjo namus turtingus mat buvom atvykę,
Vyrus talkon rinkdami po plačią, derlingą Achają.
Taigi atradom namuos Menoitiją, taurų herojų,
Su Achilu ir tavim. O raitelis senas Pelėjas
Degino žaibvaldžiui Dzeusui šlaunis įmitusio jaučio
Rūmų kieme plačiame ir, laikydamas taure auksinę,
Liejo putojantį vyną, kur atnašos šventos liepsnojo.
Jaučio to mėsą jūs tvarkėt abu, o mudu priėjom
Ir atsistojom prie vartų. Achilas nustebęs pašoko,
Vedė paėmęs už rankų ir, sėstis gražiai pavadinęs,
Vaišių padėjo tuojau, kaip pridera svetį priimti.
O kai padžiuginom širdis ir gėrimu gardžiu, ir valgiais,
Kalbą pradėjau tuomet, prašydamas dėtis prie mūsų.
Judu sutikot mielai, ir tėvai patarimų jums davė.
Senis Pelėjas sūnui savajam Achilui prisakė

Būti pirmam tarp visų ir aukščiau už kitus prasimušti.
Tau gi kalbėjo tuomet Menoitijas, Aktoro vaikas:
„Mano sūnau! Kilme už tave pranašesnis Achilas,
Nors tu vyresnis už jį, bet jėgos jo galingesnės.
Savo svariu žodžiu jam patark ir pamokyk, kaip dera,
Ir vadovauki visur, o jis savo labui teklauso."
Taip tau Menoitijas sakė, tačiau tu suspėjai pamiršti.
Tai nors dabar pakalbėki Achilui, gal jis paklausytų.
Kas gi čia žino, gal žodžiais savais tau paveikti jo širdį
Dievas padės. Vien gera tetinki juk žodis bičiulio.
Jeigu širdies gilumoj kokios pranašystės jis bijo
Arba garbingoji močia iš Dzeuso atnešė žinią, –
Tuosyk tesiunčia tave, ir kartu su tavim tegu eina
Jūs, mirmidonai, galbūt tu išganymas būsi danajams.
Savo gražiaisiais šarvais teleidžia tau rengtis į kovą,
Gali trojėnai, tavęs nepažinę, juo palaikyti
Ir atsitraukti, o sūnūs achajų karingi po vargo
Kiek atsidustų, nors mūšio metu atokvėpis trumpas.
Tuosyk, atgavę jėgas, kovos nuvargintus priešus
Greit nuo laivų ir nuo palapinių parvysit į pilį."
   Taip jis pasakė. Širdis suplazdėjo krūtinėj Patroklui.
Tekinas bėgo atgal pro laivus pasakyt Ajakidui.
Bet prie greitųjų laivų Odisėjo, prilygstančio dievui,
Lygiai toj vietoj, kur buvo aikštė ir vykdavo teismas,
Kur aukurai, pastatyti dievams, dunksojo iš seno,
Jį Euripilas patiko, vos vilkdamas sužeistą kulšį,
Dzeuso gentainis, sūnus Evaimono, strėlės sužalotas.
Sunkiai šlubavo iš mūšio, ir karštas prakaitas plūdo
Jam nuo pečių ir galvos, o pro atvirą žaizdą skausmingą
Sunkėsi kraujas pajuodęs, bet protas šviesus tebebuvo.
Tokį išvydus, graudu pasidarė Menoitijo sūnui,
Tad, jį užjausdamas, meiliai sparnuotais žodžiais prabilo:
„Vargšų vargšai danajų vadai ir tarėjai protingi!
Taip jūs privalot toli nuo savųjų ir žemės gimtosios

Kūnais baltaisiais šunis greitakojus Trojoj penėti.
Bet pasakyk man, gentaini dievų, Euripilai herojau,
Ar atsirems achajai kaip nors prieš Hektorą didį,
Ar gal netrukus išklos jau visus jo ietis galinga?“
Jam Euripilas, žaizdos nukamuotas, atsakė ir tarė:
„Vilties jokios, gentaini dievų, apsiginti achajams
Jau nebėra, ir greitai jie šoks į laivus savo juodus.
Mūsų herojai visi, kas būdavo mūšy narsiausias,
Guli šiandieną laivuos, strėlėm sužaloti ir ietim
Rankų trojėnų drąsių. Be perstojo auga jų narsas.
Betgi tu gelbėk mane, į juodąjį laivą nuveski,
Strėlę iš kojos išpjauk, pajuodusį kraują nuplauki
Vandeniu tyru, drungnu, žolių, raminančių skausmą,
Tų stebuklingų uždėk. Iš Achilo, sako, išmokai,
Jį kai išmokė Cheironas, kentaurų visų teisingiausias.
Daktaru turime du – Podaleiriją ir Machaoną,
Betgi jų vienas, atrodo, seniai palapinėje guli
Sužeistas, jam ir pačiam nūn daktaras jau reikalingas,
Kitas kautynių lauke trojėnus atremti mėgina.“
Jam atsakydamas, tarė galingas Menoitiadas:
„Kuo visa tai pasibaigs? Ką mums, Euripilai, daryti?
Reikia skubėt man dabar ir Achilui narsiajam iš dėstyt,
Ką gerenietis Nestoras, mūras achajų, man sakė.
Betgi tavęs aš čia nepaliksiu, kenčiančio sunkiai.“
Paėmė jį už juosmens ir nuvedė vyrų valdovą
Į palapinę, o tarnas pamatęs tuoj veršenas tiesė.
Ten pasiguldęs ligonį, peiliu jam iš kulšies išpjovė
Aštriąją strėlę, paskui numazgojo pajuodusį kraują
Vandeniu tyru, drungnu ir karčią šaknį priklojo,
Rankom patrynęs, skausmams nuraminti, ir ta numalšino
Sopę, apdžiūvo žaizda, ir liovėsi kraujas tekėjęs.

Dvyliktoji giesmė

KAUTYNĖS PRIE MŪRO

Taip Euripilui herojui galingasis Menoitiadas
Gydė žaizdas palapinėj, o Argo herojai tuo tarpu
Grūmės visuos pakraščiuos su trojėnais, bet nebevaliojo
Šiandien danajams padėt nei griovys, nei mūras platusis;
Jį netoli nuo laivų pasistatė ir pakraščiu griovį
Iškasė, betgi dievams nesudėjo šventų hekatombių,
Idant greituosius laivus ir kalnus grobio visokio,
Esančio ten, jiems apgintų: prieš valią dievų nemirtingų
Visa tai buvo statyta ir tverti ilgai negalėjo.
Hektoras kol tebebuvo dar gyvas, kol niršo Achilas,
Kolei Priamo aukštos tvirtovės kuorai dunksojo,
Tol ir achajų mūras tvirtasis vietoj stovėjo.
Betgi kai galvas paguldė patys narsieji trojėnai,
Kai praretėjo ir Argo pulkai, nors daug dar kas liko,
Dešimtį metų ištvėrę, kai žlugo Priamo tvirtovė
Ir kai argiečiai laivais į tėviškę mielą patraukė, –
Tuosyk nusprendė abu, Poseidonas ir Apolonas,
Mūrą išgriauti, talkon pasikvietę upių galybę,
Tekančių į marias iš Idos kalnų aukštašlaičių:
Resą ir sraunų Rodiją, Karesą ir Heptaporą,
Graniką, lėtą Aisepą, ir dievišką šviesų Skamandrą,
Ir Simoentą, kur buvo nuskendę krūvos dulkėtų

Odinių skydų, šalmų ir pusdievių vyrų herojų.
Vandenis jų visų draugėn Apolonas sutraukęs,
Lygiai devynias dienas ant mūro juos pylė, o Dzeusas
Lietų be perstojo leido, kad jūron greičiau jis nuskęstų.
Žemės plakėjas patsai darbavos su tridančiu rankoj,
Akmenis vertė bangų sūkurin su rąstais drūčiausiais
Iš pamatų, kuriuos dėdami taip vargo achajai.
Nušlavė viską aplink iki pat sraunaus Helesponto.
Platų pajūrį ir vėl giliausiais smėlynais užklojo,
Mūrą lig žemės išardęs, upes jis tekėti pasuko
Vėlei vagom, kaip varė pirma jos vandenį tyrą.
Tai padarys vėliau, kaip susitarė jau Poseidonas
Ir Apolonas.– Dabar gi čia virė triukšmingos kautynės
Dėlei tų mūrų tvirtų, braškėjo bokštų sienojai,
Trankomi smūgių. Argiečiai, Kronido rykštę pajutę,
Prie gaubtašonių laivų susigrūdę stovykloje spyrės,
Hektoro baisiai bijojo, siaubo sėjėjo galingo.
Tarsi kad audra smarki, jis be jokio perstojo šėlo.
Kaip, greitakojų šunų ir medžiotojų vyrų užpultas,
Šernas ar liūtas guviai sukinėjas, jėga pasikliovęs;
Spaudžia jį vyrai, ratu prie vienas kito sustoję,
Jaučiasi drąsiai prieš jį, ir laido jų rankos įgudę
Ietį po ieties, tačiau jo širdis išdidžioji neleidžia
Bėgti jam nei sudrebėt: jis žūsta per savo narsumą;
Tad sukinėjas vikriai, medžioklių mėgindamas jėgą,
Ir, kur tik puola, toj vietoj eilė atgalios pasiduoda, –
Lygiai taip Hektoras lakstė po minią ir skatino vyrus
Kopti per griovį tuojau. Tačiau jų žirgai greitakojai
Šokti nedrįso, bet stojo piestu ir žvengė iš baimės,
Pakraštį griovio gilaus prišuoliavę: juos gąsdino baisiai
Griovio platumas – ir peršokti jo nevaliojo, ir perlipt
Buvo nelengva, nes šlaitai abu per visą ilgumą
Ėjo stačiai užkirsti, o pašlaitėm iš pusių abiejų

Kyšojo aštrūs didžiuliai basliai, jų sūnūs achajų
Vieną prie kito prismaigstė, kaip užtvarą tvirtą nuo priešų.
Žirgas nė jokiu būdu su lengvai pariedančiais ratais
Ten neįkops, ir pėsčiom dar neaišku ar sektųsi perlipt.
Polidamantas priėjo tuomet ir Hektorui tarė:
„Hektorai, o ir kiti vadai talkininkų ir Trojos!
Žirgus greituosius varyti per griovį tikra beprotystė.
Patį jį perkopt sunku, o dugne prismaigstyta dar kyšo
Eilės aštriausių baslių, už jų tuoj mūras achajų.
Nei įvažiuosi į jį, nei ten pakovosi iš ratų:
Nepasisuksi – per ankšta, visus išvarstytų ietys.
Jeigu įnirtęs jau nori visai danajus sunaikinti
Dzeusas, perkūnų valdovas, ir duoda pagalbą trojėnams, –
Aš tik labai pageidaučiau, kad tai kuo greičiau atsitiktų,
Kad be šlovės nuo Argo toli čia žūtų achajai.
Jei pasisuktų tik jie ir mušti atgal mus pradėtų
Nuo gaubtašonių laivų, tai visus mus į griovio bedugnę
Greitai suverstų, ir taip nebeliktų kam žinią parnešti,
Grįžus į pilį, nuo pult atsigręžusių drąsiai achajų.
Taigi negaiškit, ir, kaip aš sakau, visi taip darykim:
Žirgus vežėjai tegu tvarkingai sustato prie griovio,
Mes gi kaip vienas visi susirinkim ir, stoję aplinkui
Hektorą didį, juos netikėtai užpulkim. Achajai
Nebeatrems, nes kilpa mirties jiems nerias ant kaklo.“
Taip jis kalbėjo, ir Hektorui žodis protingas patiko.
Tad iš vežimo tuojau su ginklais nušoko į žemę.
Nebeištvėrė ilgiau nė kiti trojėnai važiuoti,
Šoko iš ratų visi, pažiūrėję į Hektorą šviesų.
Tuosyk vežėjui savam kiekvienas herojus įsakė
Žirgus laikyt parengty, ant griovio krašto pastačius.
Patys sustojo gretom prie vienas kito kaip mūras
Ir, į penkis pasiskirstę pulkus, su vadais pajudėjo.
Vienus jų Hektoras vedė ir Polidamantas beydis.

Pulkas šis buvo didžiausias ir vyrai narsiausi, norėję
Mūrą iš karto nugriaut ir pulti laivus gaubtašonius.
Ir Kebrionas dar čia vadovavo, o žirgus laikyti
Hektoras kitą paliko, menkesnį už Kebrioną.
Paris, Agenoras ir Alkatojas antriems vadovavo.
O su trečiais Dejifobas šviesus ir Helenas žygiavo,
Sūnūs Priamo abu, prie jų dar buvo Asijas,
Didis Asijas, Hirtako sūnus, kuris iš Arisbės,
Nuo Seleento krantų, žirgais ugniakraujais atskrido.
O ketvirtiems vadovavo sūnus Anchiso Ainėjas,
Jo padėjėjais buvo Antenoro sūnūs abudu,
Vikrūs visokioj kovoj, Archelochas ir Akamantas.
O Sarpedonas garsių talkininkų pulkams vadovavo,
Glauką dar sau pasiėmęs ir narsų Asteropają.
Tuodu jam vyru atrodė visų talkininkų narsiausiu,
Jį teišskyrus tiktai: visus jis buvo pranokęs.
Vieną prie kito skydus, iš odos darytus, suglaudę,
Prieš danajus patraukė pulkai ir galvojo, kad niekas
Nebesipriešins ir puls tuoj visi į laivus savo juodus.
   Trojos herojai visi ir jų talkininkai šlovingi
Polidamanto beydžio gudraus patarimo paklausė.
Vienas Asijas tiktai, Hirtakidas, vyrų valdovas,
Nepanorėjo palikti žirgų ir vežėjo su ratais
Ir prie greitųjų laivų tiesiog pasileido važiuotas.
Paikšas! Negavo daugiau, nuo kėrių piktų išsisukęs,
Jis pasidžiaugti žirgais nei ratais ir gyvas pargrįžti
Nuo juodašonių achajų laivų Ilionan vėjuotan.
Priglaudė jį tučtuojau nelabas likimas, patikęs
Ietim iš rankos Idomenėjo, garsaus Deukalido.
   Jis prie laivų pasileido kairiąja puse, kur achajai
Traukės iš mūšio aikštės su savo žirgais ir vežimais.
Žirgus su ratais ir jis ten pasuko ir bokšte atrado
Neuždarytus vartus bei permėtę jų neužkeltą.

Atvirus buvo palikę achajai: greičiau bus kur slėptis,
Jei kas iš mūšio pabėgs ir spės pasiekti laivyną.
Tiesiai į ten jis žirgus pasuko, o paskui jį lėkė
Riksmą garsiausią pakėlę kiti: jiems rodės, achajai
Nebesipriešins ir puls tuoj visi į laivus savo juodus.
Tai neišmanėliai! Porą karių jie rado prie vartų,
Porą narsiųjų lapitų sūnų su ietimis rankoj.
Vienas iš jų Peiritojo sūnus Polipoitas galingas,
Kitas vardu Leontėjas, Arėjui vyržudžiui lygus.
Jiedu abu stovėjo tvirtai prie vartų aukštųjų,
Kaip ąžuolai kalnuos, drūtieji, aukštaviršūniai,
Vėjų galybę kasdien ir lietų atlaikantys drąsiai,
Žemėn giliai po savim šaknis galingas suleidę.
Lygiai taip jie, nūn rankom tvirtom ir narsa pasikliovę,
Laukė Asijo narsaus priartėjant ir bėgt negalvojo.
Trojos herojai tuo tarpu skydus tvirtuosius iškėlė
Ir su didžiausiu riksmu prie sienos tvirtos pasileido
Paskui narsų Asiją, Jameną, Orestą, Tooną
Bei Adamantą, sūnų Asijo, ir Oinomają.
Tuotarp lapitai anie, prie vartų viduj atsistoję,
Ragino ginti laivus, šaukdami gražiaauliams achajams.
Bet kai pamatė, kad mūrą pasiekė ir puola audringai
Trojos herojai ir perimti baimės rėkia achajai,
Šoko abu iš už vartų ir drąsiai stojo į kovą.
Tarsi laukiniai šernai, kalnų pašlaitėj išgirdę
Piktą lojimą šunų ir aliojimą vyrų artėjant,
Puola į šalį tuojau, net krūmai lūžta aplinkui,
Kerta juos iš pašaknų, girdėti, kaip čerška jų iltys,
Kol jiem suvaro kas ietį ir atima narsią gyvybe, –
Taip ant lapitų krūtinių žėrintis varis čerškėjo,
Trankomas iečių aštrių: kovotojai grūmėsi narsiai,
Esančiais kuoruos kariais ir savo jėgom pasikliovę.
Tieji iš kuorų tvirtų galingus akmenis laidė,

Gynė ir patys save, ir laikinas savo pastoges
Su daugiairkliais laivais. Kaip baltos sniegulės krinta,
Kai įsismaginęs vėjas, varydamas debesis juodus,
Beria kas kartą tirščiau į žemę, penėtoją močią, –
Šitaip nūn akmenys lakstė ir krito iš rankų achajų
Ir iš trojėnų drąsių. Šalmai bildėjo variniai,
Daužomi vis akmenų, ir apvalūs skydai gaubtieji.
Pagailestavęs karčiai ir trenkęs ranka sau per šlaunį,
Didžio Hirtako sūnus Asijas su apmaudu tarė:
„Dzeuse, mūs tėve! Ir tu palikai jau šiandien pirmiausias
Melo globėjas. Juk aš nemaniau, kad sūnūs achajų
Spirsis prieš mūsų galingas rankas ir narsą krūtinėj,
Jie gi kaip širšės, ganėtinai vikrios, ar bitės laukinės,
Sau susinešusios lizdą uolotame skardy prie kelio,
Urvo nepameta savo, bet laikos, kiek išneša jėgos,
Gindamos drąsiai namus nuo grobti atėjusių vaikių, –
Lygiai taip jie, nors stovi tik du, nenori nuo vartų
Trauktis nė žingsnio, kol juos ar nukausim, ar gyvus paimsim."
Taip jis kalbėjo, bet Dzeuso širdies nepasiekė jo žodžiai.
Hektorui jis nusprendė dabar padidinti šlovę.
Tuotarp herojai kiti kovojo prie vartų antrųjų.
Bet per sunku čia man apgiedoti visa kaip mūzai.
Ūžė, liepsnojo visur prie mūro nuožmiausios kautynės
Akmenimis. Nors baisiai liūdni, argiečiai turėjo
Ginti savuosius laivus. Net apmaudas perėmė tuosyk
Širdis dievų, kas pagalbą kovoj žadėjo danajams.
Laikėsi sūnūs lapitų abu ir narsiai kovojo.
Ir Peiritojo sūnus Polipoitas, drąsus ir galingas,
Ietį paleido Damasui į šalmą ir antveidį vario.
Šalmas to smūgio atremt nevaliojo, tad iešmas varinis,
Skradžiai prasmigęs, kaulą pralaužė, ir smegenys vyrui
Visos ištiško po kiaušu. Tas atgulė, pulti nespėjęs,
O Polipoitas Piloną tuomet ir Ormeną nukovė.

Ir Leontėjas, Arėjo gentainis, iešmu Hipomachui,
Sūnui jaunam Antimacho, į gražųjį diržą pataikė.
Aštrų po to kalaviją skubiai iš makštų išsitraukęs,
Puolė į vidurį priešų ir ten, Antifatą pamatęs,
Smogė visai iš arti, ir tas atbulas žemėn parkrito.
Tuosyk nutaikęs Menoną, Jameną ir narsų Orestą
Vieną prie kito visus ant žemės derlingos paklojo.
Žėrinčius šarvus pakol nuo žuvusių jiedu nuplėšė,
Polidamantą ir Hektorą pulkas karių atlydėjo.
Buvo jų daug, ir narsūs visi, pasiryžę bematant
Mūrą išgriaut ir achajų laivus liepsnoje paskandinti.
Betgi jų ryžtas atvėso, ir jie susilaikė prie griovio.
Žengt jau norėjo per jį į tą pusę, kai atlėkė paukštis,
Skraidąs padangėm erelis, nuo vyrų iš kairiojo šono.
Kruviną ilgą gyvatę naguos jis laikė suspaudęs,
Dar vinguriuojančią, gyvą, kuri nepailso ir gynės,
Kolei ją nešančiam paukščiui pasiekė įkirst į krūtinę,
Galvą atrietus atgal; erelis ją išmetė žemėn,
Skausmą pajutęs ūmai. Gyvatė nukrito tarp vyrų,
Suklykė paukštis virš jų ir nuskriejo su vėjais padangėm.
Apmirė širdys trojėnų, kai gluodeną rainą pamatė,
Tysančią jų vidury, kaip Dzeuso ženklą lemtingą.
Polidamantas tuomet priėjęs prie Hektoro sakė:
„Hektorai! Tu visuomet ant manęs vyrijoj burnoji,
Nors aš galvoju gerai: neleistina niekaip, kad vyras,
Būdamas prastas, tau prieštarautų kada ar taryboj,
Arba kautynių lauke: tavoji valia pranašesnė.
Bet aš ir vėl pasakysiu, kaip man išganinga atrodo.
Ten mes nekopkim, kovon prie laivų su danajais nestokim.
Mano išmanymu, taip atsitiktų, jei čia iš tikrųjų
Paukštis atskrido įspėti trojėnų, pakilusių žygin,
Skraidąs padangėm erelis, nuo vyrų iš kairiojo šono,
Kruviną, ilgą gyvatę naguos laikydamas gyvą,

Bet ją paleido per greit, nepasiekęs dar mielojo lizdo
Ir neparnešęs jos ten, kur turėjo – vaikams papenėti.
Taip atsitiktų ir mums: vartus ir mūrą išgriausim
Savo galingom jėgom, atmušime sūnus achajų,
Bet neberasime kelio atgal nuo laivų pasitraukti.
Daug palydėsim Trojos herojų, kuriuos čia achajai
Ietim varinėm išklos, laivus gindami nuo pavojaus.
Aiškintų taip ir žynys, širdy suprantantis ženklus,
Duotus dangaus dievų, ir jo paklausytų herojai."
Hektoras spinduliuotšalmis, skersom pažiūrėjęs, atsakė:
„Polidamantai! Tu čia pabylojai, kas man nepatinka.
Žodį kitokį, geresnį nei šis, galėjai surasti.
Bet jei dabar tu kalbėjai rimtai, pagalvojęs kaip dera,
Reikia manyti, tau protą dievai bus šiandien atėmę,
Jeigu liepi, kad pamirščiau aš Dzeuso, perkūnų valdovo,
Pažadus aiškius, kuriuos jis, palenkdamas galvą, man davė.
Tu reikalauji, kad aš plačiasparnių paukščių klausyčiau.
Nesuku sau galvos aš dėl jųjų ir skrydžio nepaisau,
Ar jie po dešinei skrenda, į rytus, kur pateka saulė,
Ar sau keliauja po kairei į tamsią saulėlydžio šalį.
Šiandien klausykim geriau visagalio Dzeuso Kronido,
Kurs nemirtingų visų ir mirtingų didis valdovas.
Pranašas vienas visiems – tai stoti kovon už tėvynę.
Ko gi tu karo bijai ir jo žūtbūtinių grumtynių?
Jeigu jau taip visi turėsime galvas padėti
Čia, prie argiečių laivų – tai tau ko bijoti žuvimo?
Tavo širdy per maža drąsos ir kovingo narsumo.
Jeigu ir pats tu vengsi kovos ir, paleidęs liežuvį,
Taukši visokius niekus, kitus atitrauksi nuo karo, –
Pervertas ieties manos, kaipmat palydėsi gyvybę."
Šitaip pasakė ir žengė pirmasis, o paskui jį sekė
Garsiai surikę visi. Perkūnų valdovas Kronidas,
Audrą su vėjais smarkiais nuo Idos viršūnių paleidęs,

Debesiu dulkių užklojo laivus ir sumaišė achajams
Protą, o Trojos herojams ir Hektorui atnešė garbę.
Gavę gerų ženklų ir savo jėgom pasikliovę,
Šoko jie griauti tuoj pat achajų mūro galingo.
Kuorų atasparas griovė ir daužė jų viršų dantytą,
Rovė iš žemės stulpus, kur buvo sūnūs achajų
Prieky įkasę tvirtai, kad būtų priedangos kuorams.
Juosius išrovę dabar, achajų sieną tikėjos
Greitai išgriausią. Bet jiems nesitraukė iš kelio danajai.
Atsparas skydais, iš odos tvirtos padarytais, uždengę,
Šaudė į priešus nuo jų, kai bandė kas eiti prie sienos.
  Kuorų viršuj kovoms vadovavo abudu Ajantai,
Lakstė, bėgiojo visur ir kėlė achajų narsumą,
Vieną pagyrė gražiai, o kitą apibarė rūsčiai,
Jeigu atrodė, kad jis nuo kovos išsisukti mėgina:
„Vyrai mieli! Ir kas pranašus, ir kas vidutinis,
Kitas silpnesnis galbūt (visi juk herojai negali
Būti vienodi kovoj) – nūn darbo turėsit kiekvienas.
Regite patys gerai. Tik niekas tegu nemėgina
Atbulas trauktis atgal prie laivų, kas įsakymą girdi!
Veržkitės drąsiai į priekį, karys teparagina karį.
Dzeusas Kronidas gal duos, Olimpietis, perkūnų valdovas,
Priešų puolimą atremt ir juos parvaryti į pilį.“
  Šitaip jie šaukė abu achajų sūnus į kovą.
Lygiai kaip snieguolės baltos kad krinta smagiai iš padangių
Niūriąją dieną žiemos, kai Dzeusas daugmintis panūsta
Sniego priverst ir žmonėms strėles dangiškąsias parodyt;
Vėjus nutildo ir sniegą be perstojo beria ir beria,
Kolei viršūnes kalnų ir kauburius aukštus užkloja,
Plynes, priaugusias loto, ir vyrų įdėtąjį triūsą;
Jūrų pilkųjų krantus ir įlankas sniego priverčia,
Vien kur pasiekia banga – nuskalauja, o viską
Pusnys uždengia storai, kai darganą Dzeusas užleidžia, –

Lygiai taip akmenys krito į vieną ir antrąją pusę.
Sūnūs achajų jais mušė trojėnus, trojėnai vis taikė
Į achajus, prie sienos visur dundėjo ir griaudė.
Niekad nebūtų trojėnai ir Hektoras spinduliuotšalmis
Sienoje vartų išvertę ir skląsčio galingo išlaužę,
Jeigu prieš Argo karius nebūtų Dzeusas pasiuntęs
Savo sūnaus Sarpedono, kaip liūto prieš jaučius šleivuosius.
Apskritą skydą didžiulį tuojau Sarpedonas atstatė,
Dailų ir tvirtą; nukalęs iš vario, skydų dirbėjas
Apsodus jo varinius bent keletu odų aptraukė
Ir auksagalvėm vinim tvirtai prisiuvo prie lanko.
Šitokį skydą atstatęs ir dvejetą iečių pastvėręs,
Puolė kaip liūtas, kalnų užaugintas, kurs laiką ilgesnį
Nebepagauna mėsos ir, pašėlusio alkio prispirtas,
Į galvijus kėsinąs ir eina į tvartą sandarų.
Jeigu atranda prie jo netikėtai jaučiaganius vyrus,
Su šunimis sargiais ir ietimis saugančius bandą,
Nepamėginęs vis tiek nenori trauktis nuo tvartų
Ir pašokėjęs avelę pagrobia ar vietoje krinta,
Pervertas ieties, kuri iš patyrusios rankos atskrido, –
Taip Sarpedoną, prilygstantį dievui, narsumas pastūmė
Šokti prie sienos tuojau ir laužti jos atsparas tvirtas.
Į Hipolocho tad sūnų Glauką prabilo ir tarė:
„Glaukai! Sakyki, už ką mus Likijoj gerbia labiausiai,
Vietoj sodina pirmoj, mėsos nestokojam, ir vyno
Taurės vis pilnos, visiems kaip dievai tikriausi atrodom?
Lauko po didelį plotą mes valdom Ksanto pakrantėj,
Gražų, su sodais žaliais ir dirvom kviečių derlingiausių.
Šiandien mes turim dėl to eilėse pirmutinėse būti
Ir su likais narsiais stovėti, kur mūšis karščiausias,
Kad apie mudu bet kas tvirtašarvių likų sakytų:
Ne be garbės, dievaž, viešpatauja Likijos žemėj
Mūsų valdovai abu ir valgo avis nupenėtas.

Geria saldžiausią vyną rinktinį: drąsa ir narsumas
Jų nuostabus, abu tarp pirmųjų likų kovoja.
Mielas bičiuli! Jei mums, iš šitų kautynių pabėgus,
Būtų žadėta nesenti ir tapt nemirtingiems per amžius,
Žinoma, tuosyk nei aš pirmose gretose nekovočiau,
Nei va tavęs nevaryčiau kovon, kuri garsina vyrą.
Betgi dabar mirties pavojų kas žingsnis mus lydi
Tūkstančiai, ir trumpaamžis žmogus jų išvengti negali, –
Pulkim ir garbę išplėšim iš priešo ar priešas iš mūsų."
  Taip jis kalbėjo, ir Glaukas atgal nesidairė paklausęs.
Puolė į priekį abu su likų pulkais neskaičiuotais.
Juos Peteojo sūnus Menestėjas greitai pamatė
Ir nusigando: tiesiog jo kuorui prapultį nešė.
Greit apsidairė aplink po kuorą, galbūt pasirodys
Vadas bent vienas, kuris iš bėdos išsigelbėt padėtų.
Laimei, pamatė abu Ajantus, kautynių nesočius,
Teukras stovėjo prie jų, visai neseniai teišėjęs
Iš palapinės, tik jų prisišaukt negalėjo jis niekaip:
Buvo toks triukšmas aplink ir dangų skrodžiantis riksmas,
Skydai dundėjo nuo smūgių, šalmai su kuodais ašutiniais
Ir uždaryti vartai galingi. Tenai susibūrę
Trojos herojai juos bandė išlaužt ir vidun įsiveržti.
Šauklį Tootą todėl jis siuntė skubiai pas Ajantą:
„Bėki, Tootai šviesus, ir tuoj man pašauki Ajantą
Ar pavadinki abu: tai būtų geriau čia už viską,
Nes pražūtis baisi turės mus ištikti netrukus.
Veržiasi smarkiai likų vadai, kurie ir lig šiolei
Būdavo narsūs visad, kai virė kova žūtbūtinė.
Jeigu ir juos ten puola didžiai ir spaudžia trojėnai,
Tuosyk nors vienas Ajantas, sūnus Telamono galingas,
Čion teateina su Teukru, kurs puikiai kilpinį valdo."
  Taip jis kalbėjo. Šauklys, jo žodį išgirdęs, paklausė.
Leidosi bėgt palei sieną jis tuoj variarūbių achajų

Ir, prie Ajantų atskriejęs, be kvapo sustojo ir tarė:
„Šviesūs Ajantai, garbingi vadai variarūbių argiečių!
Siuntė mane Peteojo sūnus, Kronido gentainis,
Bėgti pas jus, kad ateitumėt jam truputį pagalbon,
Liepė pakviesti abu, tai būtų geriau jam už viską,
Nes pražūtis baisi turės atsitikti netrukus.
Veržiasi smarkiai likų vadai, kurie ir lig šiolei
Būdavo narsūs visad, kai virė kova žūtbūtinė.
Jeigu ir jus čia puola didžiai ir spaudžia trojėnai,
Tuosyk tu vienas, Ajantai, sūnau Telamono galingas,
Eiki į ten su Teukru, kurs puikiai kilpinį valdo."
Taip jis kalbėjo. Paklausė sūnus Telamono galingas
Ir į Oilėjo sūnų tuoj kreipėsi žodžiais sparnuotais:
„Judu, Ajantai, čia dviese – tu ir Likomedas galingas –
Būkite ir danajus paraginkit drąsiai kovoti.
Aš gi nueisiu pas juos ir padėsiu atremti puolimą.
Grįšiu netrukus atgal, kai jie apsieis be pagalbos."
Šitai pasakė ir tuoj nuskubėjo sūnus Telamono
Bėgo ir Teukras su juo, tikrasis jo brolis po tėvu.
O Pandionas gi nešė Teukro kilpinį riestą.
Pakraščiu mūro pačiu visi jie laimingai pasiekė
Kuorą narsaus Menestėjo ir spaudžiamus vyrus atrado:
Sienos plačiom atsparom kaip audra pašėlusi veržės
Patys narsieji ir likų vadai, ir tarėjai protingi,
Juos atlaikyti stengės achajai, ir riksmas skardėjo.
Tuoj Telamono sūnus Ajantas nukovė herojų
Ir Sarpedono narsų bičiulį, vardu Epiklėją,
Akmeniu tvojęs grublėtu, kuris riogsojo prie sienos,
Užristas ant atsparos. Jo niekaip nebūtų pakėlęs
Vyras nė rankom abiem, nors būdamas jaunas ir tvirtas,
Toks, kaip gyvena dabar. O jis pakėlė ir sviedė.
Keturiaskiautį jo šalmą pramušęs smūgis galingas
Kaulus sutraiškė galvos. Epiklėjas iš karto kaip naras

Puolė nuo kuoro viršaus, ir dvasia paliko jo kaulus.
Teukras Glaukui tuomet, Hipolocho sūnui galingam,
Puolančiam narsiai, strėle nuo sienos aukštos sužalojo
Skydo nepridengtą žastą ir privertė baigti puolimą.
Tas paslapčiom nusileido nuo sienos, kad kas iš achajų
Sužeisto nepamatytų ir girtis dėl to nepradėtų.
Baisiai suskaudo širdis Sarpedonui, pamačius, kad Glaukas
Jau iš kovos pasitraukia, bet pats nepamiršo narsumo
Ir Alkmaonui, sūnui Testoro, patogiai nutaikęs,
Ietį suvarė ir ją vėl ištraukė. Tas, pavilktas ieties,
Kniūpsčias pargriuvo ant žemės, jo blizgantys ginklai sužvango,
O Sarpedonas galingom rankom ataspara stvėręs
Smarkiai pastūmė, ir toji išvirto lig žemės, o siena
Liko toj vietoj plika: ten pulkas galėjo prieiti.
Prieš Sarpedoną išėjo Ajantas su Teukru, ir Teukras,
Strėlę paleidęs, pakliudė tiesiog į krūtinę ir šviesų
Pasaitą skydo plataus. Bet Dzeusas gynė nuo kėrių
Savąjį sūnų, kad jis prie laivų aukštavairių nežūtų.
Tuotarp Ajantas pašoko ir smogė į skydą, bet iešmas
Jo nevaliojo pramušt, tik pajudino vyrą iš vietos.
Tas pasitraukė truputį į šalį, tačiau negalvojo
Mūšio palikti: širdis jo vylės pelnysianti šlovę.
Tad atsisuko atgal ir narsiesiems likams suriko:
„Likijos vyrai! Kodėl jūs praradote narsą audringą?
Baisiai nelengva vienam, nors būčiau galingas be galo,
Sieną išgriauti ir kelią pralaužt prie laivų gaubtašonių.
Pulkim iš karto visi: kai daugelis – darbas lengvesnis."
Taip jis kalbėjo. Ir likai, valdovo žodžių pabūgę,
Puolė kaip vienas visi, aplinkui jį susibūrę.
Betgi argiečiai taip pat sustiprino savo falangas,
Priedangoj mūro sustoję: jų laukė didžios grumtynės.
Nei narsingieji likai tačiau nevaliojo danajų
Sienos išversti ir kelio pralaužt prie laivų gaubtašonių,

Nei ilgaiečių danajų pulkai neįstengė nuo sienos
Likų herojų atmušti, kai ten jie tvirtai atsistojo.
Bet kaip du vyrai dėl žemės kad barasi kartais įnirtę,
Rankoj laikydami mastą, kuriuo jie lauką matavo;
Stovi prie ežios siauros ir ginčijas dėlei tiesumo, –
Šitaip juos atsparos skyrė, tačiau per viršų pasiekę
Daužė vieni kitiems gaubtuosius skydus ant krūtinių,
Apskritus, daugiasluoksnius ir lengvai kilojamus rankoj.
Daugelis gavo žaizdas, pataikyti vario beširdžio,
Jeigu kas gręžės atgal ir nugarą priešui atsuko
Neprisidengęs, kiti gi perskrosti buvo su skydais.
Kuorai ir atsparos tvirtos krauju apsitaškė raudonai
Lygiai vienų ir kitų – achajų ir Trojos herojų.
Vis dėlto niekaip nė tai neįvarė baimės achajams,
Laikėsi tiesiai visi, kaip svarstyklės doros moteriškės,
Kai, palaikydama stovą, ji krauna lygiai abipus
Vilnų, idant vaikus galėtų šiaip taip išmaitinti, –
Lygiai taip ši žūtbūtinė kova nusisvert negalėjo
Tolei, kol Hektorui, sūnui Priamo, garbe didesnę
Davė Kronidas, ir tas pirmutinis užšoko ant sienos
Ir iš visos gerklės suriko Trojos herojams:
„Pulkite, žirgvaldžiai vyrai, išgriaukite mūrą argiečių
Ir į greituosius laivus įmeskit liepsnojančią ugnį!“
   Šitaip jis ragino vyrus, ir balsas pasiekė jų ausį.
Vienas per kitą jie kopė ant sienos ir briauną dantytą
Greitai pasiekė visi, išgaląstas ietis atstatę.
Akmenį Hektoras nešė pastvėręs, kuris šalia vartų
Dirvoj gulėjo, iš apačios platus, o viršūnėj
Visas grublėtas, kurį ir du vyrai, stipriausi iš pulko,
Būtų labai nelengvai ant ratų užkėlę nuo žemės,
Vyrai kaip šiandien tokie, o jis pakėlė jį vienas.
Akmenį lengvą padarė jam Krono sūnus gudramintis.
Lygiai kaip avino kailį piemuo sau neša nesunkiai,

Viena paėmęs ranka ir mažai jo svorį tejunta,
Šitaip nūn Hektoras uolą pastvėrė ir nešė prie vartų,
Jie į galingas staktas tvirtai įstatyti stovėjo,
Dvivėriai ir aukšti, viduje prie staktų tvirčiausiai
Buvo pritvirtintos ausys ir laikė permėtę drūtą.
Žengęs artyn, jis sustojo ir trenkė į vidurį vartų,
Kojas pražergęs plačiai, kad smūgis nebūtų per silpnas.
Vyriai abu sugirgždėjo ir lūžo, į vidų kaip griausmas
Krito akmuo, net vartai visi subraškėjo, ir ausys
Neišturėjo, ir staktos išlakstė, katrai kur papuolė,
Virtę skeveldrom nuo smūgio. Hektoras spinduliuotšalmis
Šoko į vidų, rūstus kaip naktis, žėrėdamas visas
Vario skaisčiais šarvais, pridengusiais kūną, atstatęs
Rankose dvejetą iečių. Nebūtų sulaikęs jo niekas,
Gal tik dievai, kai šoko, liepsnom žaižaravo jo akys.
Dar atsigręžęs atgal, suriko Trojos herojams
Kopti per sieną greičiau. Tie vado įsakymą vykdė.
Greitai per sieną suvirto vieni, o kiti sugarmėjo
Pro išlaužtuosius vartus. Nusigandę danajai pabėgo
Prie gaubtašonių laivų, ir sąmyšis kilo didžiausias.

Tryliktoji giesmė

KAUTYNĖS PRIE LAIVŲ

Hektorą šviesų ir Trojos karius prie laivų atviliojęs,
Dzeusas nuo jų pasitraukė, palikęs vargus ir nelaimes
Kęsti vieniems, ir, savo akis šviesiąsias pakreipęs,
Žvelgė tolyn į žemę žirgų važinėtojų trakų,
Durklu kovojančių misų, po to hipomolgų garsiųjų,
Mintančių pienu, ir į žmonių teisingiausiu abijų.
Trojos šalin visai nebekrypo šviesios jo akys,
Nebetikėjo širdy, kad kas iš dievų nemirtingų
Eitų dabar į pagalbą danajams ar Trojos herojams.
Betgi ne veltui budėjo galingas žemės plakėjas.
Karą stebėjo jisai ir kovas, sėdėdamas vienas
Samo, žaliaisiais miškais užkerojusio kalno, viršūnėj,
Trakijos žemėj, iš kur kaip ant delno buvo matyti
Idos kalnas, Priamo pilis, ir achajų laivynas.
Ten atsisėdo, palikęs marias, nes gailėjo achajų, –
Baigė trojėnai juos mušt, ir baisiai širdo ant Dzeuso.
Taigi pakilo ūmai jis nuo kalno uolotos viršūnės
Ir pasileido žygiuot. Kalnai sudrebėjo ir girios
Po nemirtingom jo kojom: labai Poseidonas skubėjo.
Trejetą žingsnių jis žengė, ketvirtas jau buvo prie tikslo:
Aigų mieste, kur giliam užuteky rūmai jo buvo,
Žėrintys auksu iš tolo, tvirti ir neyra per amžius.

Tengi jis tuoj į ratus pasikinkė žirgus greituosius,
Variakojus abu, plevėsuojančius karčiais auksiniais,
Aukso rūbu apsivilko patsai, į ranką pastvėrė
Dailų auksinį botagą, tuomet į vežimą įstojo
Ir pasileido risčia per bangas, aplinkui banginiai
Kilo iš marių gelmės ir šoko, pažinę valdovą.
Džiaugėsi jūra ir davė jam kelią, žirgai auksakarčiai
Skriejo su vėjais, ir vario ašis nė sušlapti nespėjo.
Lengvakanopiais žirgais prie achajų laivų jis važiavo.
Žioji plačiausia ola užuteky marių giliųjų,
Tiek nuo Tenedo atstu, kiek nuo Imbro salos aštriauolės.
Žirgus sustabdė tenai Poseidonas, žemės plakėjas,
Juos iš vežimo iškinkė ir davė ambrozijos ėsti,
Kojas abiem tuomet jis supančiojo pančiais auksiniais,
Kad nevaliotų nutraukt nei atrišti ir vietoje lauktų
Grįžtant valdovo, o pats prie achajų pulkų nuskubėjo.
Trojos herojų pulkai, kaip liepsna ar vėtra pašėlus,
Paskui Hektorą, sūnų Priamo, veržḍamies priekin,
Rėkė ir garsiai triukšmavo, tikėjos laivus mat achajų
Greitai paimsią ir ten galiūnus jų visus išžudysią.
Bet Poseidonas, laikytojas žemės ir josios plakėjas,
Drąsino Argo karius, iš marių gelmės atkeliavęs
Ir pasirodęs ūgiu ir galingu balsu kaip Kalchantas.
Į Ajantus, ir taip jau karingus, prabilo pirmiausia:
„Judu, Ajantai, vieni išgelbėsit sūnus achajų,
Jei nepamiršit drąsos ir baimės šaltos neturėsit.
Niekur kitur nebijau dėl trojėnų rankų galingų,
Norint jų gausūs būriai prasilaužė pro aukštąją sieną.
Juos atlaikys nesunkiai visur gražiaauliai achajai.
Baisiai bijau tik dėl vietos vienos: kad blogai nesibaigtų
Ten, kur pasiutėlis tas pulkams kaip ugnis vadovauja –
Hektoras, kurs apsišaukia sūnum visagalio Kronido.
O kadgi judviem koks dievas įkvėptų drąsą į širdį

Šiandien patiems stovėti tvirtai ir kitus dar paragint.
Hektorą, kad ir narsus, tuomet pajėgsit atmušti
Nuo greitaskriejų laivų, nors pats Olimpietis jį remtų."
Tarė ir savo lazda galingas žemės plakėjas
Juos palytėjo abu ir didžio narsumo pripildė,
Jų sąnariai pasidarė lengvi – ir kojos, ir rankos.
Pats jis pakilo tuomet kaip vanagas koks greitasparnis,
Kurs, nuo aukštos, stačiašlaitės uolos į medžioklę pašokęs,
Puola ir veja laukais išgąsdintą kitą paukštelį, –
Lygiai taip bėgo nuo jų Poseidonas, žemės plakėjas.
Jį greitakojis Ajantas Oilidas pirmas pažino,
Kreipėsi tad į Ajantą Telamonidą ir tarė:
„Šičia, Ajantai, kas nors iš dievų, Olimpo valdovų,
Mums pasirodė žyniu ir liepė ginti laivyną.
Tai ne Kalchantas, garsus ateities įminėjas iš paukščių.
Iš paliktųjų pėdų ir iš kojų aš jo tvirtablauzdžių
Einantį atpažinau: taip lengva dievą pažinti.
Man ir pačiam krūtinėje širdį užliejo narsumas,
Traukiantis stoti kovon ir grumtis, kiek išneša jėgos.
Kojos negali nustygti, ir rankos gniaužiasi pačios."
Jam atsakydamas, tarė sūnus Telamono Ajantas:
„Lygiai ir aš negaliu suvaldyt įsitvėrusių ietį
Rankų, ir man atsirado narsa, ir kojos galingai
Veržiasi pačios į priekį. Dabar ir vienas išdrįsčiau
Stoti prieš Hektorą, sūnų Priamo, kurs šėlt nesiliauja."
Šitaip jie vienas kitam dabar kalbėdami sakė,
Džiaugdamies tuo narsumu, jiems įkvėptu dievo į širdį.
Tuotarp laikytojas žemės pakurstė sūnus achajų,
Kai prie greitųjų laivų gaivino širdis atbėgę.
Nuo pavargimo baisaus sąnariai jiems drebėjo nusilpę,
Ir neapsakomas skausmas nuvėrė jų širdis, pamačius
Trojos karius besiveržiant pulkais pro aukštąją sieną.
Vyrai žiūrėjo į juos ir ašarom vilgė blakstienas:

Nebesivylė išvengt pražūties. Bet žemės plakėjas
Aplėkė juos lengvai ir padrąsino tvirtas falangas.
   Teukrą pakalbino pirmą priėjęs, po jojo Lejitą
Ir Penelėją, herojų Toantą, paskui Dejipirą
Ir Merioną, galop Antilochą, kautynėse pirmus.
Drąsino juos visus, kalbėdamas žodžiais sparnuotais:
„Gėda, argiečiai, jaunieji herojai! Tvirtai aš tikėjau,
Jogei apginsit laivus, kaip galiūnai kovodami narsiai;
Jeigu jau esat bailiai ir nenorit stoti į kovą,
Aišku: atėjo diena, kai žūsim visi nuo trojėnų.
Oi oi oi! Savo akim regiu štai aš baisų stebuklą:
Aš niekados nemaniau, kad šitaip galės atsitikti,
Kad prie mūsiškių laivų prisiartins trojėnai, lig šiolei
Buvę panašūs į elnius baikščiuosius, kurie nusigandę
Girioje tampa grobiu vilkų, šakalų ar panterų,
Nes tik bejėgiškai laksto ir gintis visai nemėgina.
Šitaip trojėnai anksčiau prieš achajų galybę ir narsą
Niekad nedrįsdavo stot ir jiems pasipriešint truputį.
Šiandien jie kaunas toli nuo pilies prie laivų gaubtašonių
Tik dėl mūs vado kaltybės ir apsileidimo herojų.
Šie mat įširdo ant jo ir ginti visai nebenori
Savo greitųjų laivų ir žūti su jais pasiryžo.
Betgi nors būtų tiesa, nors kaltas už visa, kaip sako,
Būtų Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
Kad Pelėjoną jisai greitakojį skaudžiai užgavo,
Vis dėlto mums nederėtų dabar nestoti į kovą.
Atsikvošėkim greičiau, atsikvoši juk didvyrių širdys.
Jums gi nedaro garbės, kad metėte narsą audringą,
Jūs – būdami narsiausi visų. Juk aš nesiryžčiau
Niekad vainoti žmogaus, kad traukiasi jis nuo kautynių,
Genamas baimės. Ant jūsų yra ko rūstauti širdžiai.
O lengvamaniai paiki! Tuoj bėdą užtrauksit didesnę
Savo nenoru kovot. Širdin įsidėkit kiekvienas

Gėdą ir pyktį žmonių. Prieš akis kova žūtbūtinė.
Hektoras, mūšy narsus, prie laivų atžygiavo kariauti
Pilnas jėgų, išlaužė vartus ir permėtę sunkią."
Šitaip laikytojas žemės pažadino drąsą achajams.
Prie abiejų Ajantų vėl darniai sustojo kaip mūras
Tvirtos falangos, jų pats Arėjas nebūtų papeikęs
Nei šviesiaakė deivė Atėnė. Rinktiniai herojai
Drąsiai stovėjo ir laukė trojėnų ir Hektoro didžio,
Ietį prie ieties atstatę ir skydą prie skydo prispaudę:
Skydas prie skydo ir šalmas prie šalmo, ir vyras prie vyro.
Žibančio šalmo kuoduota viršūnė rėmės į šalmą,
Jeigu kas palenkė galvą: taip tankiai buvo sustoję.
Ietys šiurpsojo šeriu, mosuojamos rankų galingų,
Vietoj nestygo kariai, pasiryžę stoti į kovą.
Veržės į priekį trojėnų pulkai, juos Hektoras vedė,
Lėkdamas smarkiai, kaip tas akmuo riedulinis nuo kalno,
Kai jį patvinusi žiemą nuo kriaušio paritina upė,
Liūtim gausiom paskalavus uolyno atlaužą stambią;
Šokdamas rieda žemyn su trenksmu kaip padangių perkūnas,
Gaudžia giria, o jis nesustodamas krinta, pakolei
Klonį pasiekia ir ten iš palengvo nustoja riedėjęs.
Lygiai taip Hektoras grasė lengvai lig marių prieisiąs,
Mušdamas sūnus achajų prie pat jų laivų, palapinių.
Bet kai pasiekė darnias, gerai surikiuotas falangas,
Gavo, kakta atsitrenkęs, sustot, o sunūs achajų,
Durklus iškėlę ir ietis, abipus galąstas, atstatę,
Atrėmė jį nuo savęs, jis buvo priverstas trauktis
Ir, kiek turėjo gerklės, suriko Trojos herojams:
„Trojos herojai ir likai, ir dardanai, durklu kovoja!
Pulkite drąsiai! Ir mus neilgai beatrems čia achajai,
Norint jie vyras prie vyro sustoję tankiai kaip mūras.
Betgi nuo ieties jie trauktis turėtų, jeigu iš tikro
Veda mane visagalis Heros perkūnvaldis vyras."

Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
Ir Dejifobas, Priamo sūnus, išdidžiai nusiteikęs,
Priekin išėjo tuojau, laikydamas apskritą skydą.
Žengė jis žingsniais skubiais ir stengėsi būti už skydo.
O Merionas į jį nusitaikė ir tiesiai paleido
Žibančią ietį, kuri nepraskrido ir trenkė į gaubtą
Skydą odinį. Tačiau, neprakirtusi jo, ilgaiešmė
Ietis nulūžo prie koto. Dejifobas gi skydą odinį
Laikė atstatęs toliau nuo savęs, nes širdis nusigando
Ieties narsaus Meriono. O tas didžiavyris tuo tarpu
Greit pasitraukė atgal prie savųjų, dėl viena ir kita
Apmaudo pilnas: kad priešui nekliudė ir ietis nulūžo.
Tekinas jis prie laivų palapinėn savo parbėgo
Ieties tvirtos pasiimt, kuri palapinėj stovėjo.
Tuotarp kovojo kiti, ir riksmas skrodė padangę.
Teukras, sūnus Telamono, pirmas nukovė herojų
Imbriją, ietimi garsų, daugžirgio Mentoro sūnų.
Prieš atvykimą achajų į čia jis gyveno Pedajuj,
Vedęs Priamo mergvaikę dukrą Medesikastę.
Bet kai danajų laivai riestasnapiai per jūras atvyko,
Jis Ilionan parėjo ir tarp trojėnų pirmavo,
Rūmuos Priamo gyveno, ir tas jį mylėjo kaip sūnų.
Jį Telamono sūnus ilgaiešme ietim į ausį
Dūrė ir ietį ištraukė. O tas pargriuvo, kaip uosis,
Augęs ant aukšto, plačioj apylinkėj matomo kalno,
Pakirstas kirvio kad griūva, šlamėdamas lapais švelnučiais,
Lygiai taip Imbrijas griuvo, sužvango šarvai jo variniai.
Teukras pašoko tuojau šarvų jo gražiųjų nuplėšti.
Hektoras tuosyk į jį paleido blizgančią ietį.
Tas pastebėjo laiku ir ieties varinės išvengė,
Davęsis šonan, ir ta Amfimachui, sūnui Kteato
Aktoriono, kurs taikėsi pulti, pakliudė krūtinėn.
Net sudundėjo, kai griuvo, šarvai sužvango ant kūno.

Hektoras puolė dabar nuo galvos Amfimachui didingam
Mauti kuoduotojo šalmo, kuris jo smilkinius gaubė.
Tuosyk Ajantas nedelsęs blizgančią ietį paleido
Hektorui, ietis tačiau neįsmigo į kūną, nes visą
Dengė variniai šarvai, tik, į gumburą skydo pataikius,
Trenkė jį smarkiai atgal, ir tas nusvyravo į šalį
Nuo abiejų nukautųjų ir juos užleido achajams.
Stichijas ir šviesus Menestėjas, vadai atėniečių,
Parnešė pas achajus Amfimacho kūną paėmę.
Imbriją stvėrė Ajantai, kautynių aistros pastūmėti.
Tarsi du liūtai, šunų aštriadančių nartumo nepaisę,
Ožką pagrobia ir neša į girios gūdžios tankumynus:
Snukiuos tvirtuos ją laiko, aukštai nuo žemės pakėlę, –
Taip ir Ajantai abu, iškėlę Imbrijo kūną,
Plėšė jo šarvus dailius. Oilidas nuo sprando galingo
Galvą nukirto, įpykęs už mirtį narsaus Amfimacho,
Ir ją it kamuolį sviedė atgal į pulką trojėnų.
Krito į dulkes galva, pariedėjus prie Hektoro kojų.
O Poseidonas tuo tarpu, širdy užsirūstinęs baisiai,
Kad jo sūnaitis kovos sūkury siaubingame žuvo,
Eidamas pro achajų būstus ir laivus jų gaubtuosius,
Kėlė narsumą danajams ir ašaras rengė trojėnams.
Idomenėją sutiko tenai, garsiaietį herojų,
Einant iš draugo, kuris neseniai pargrįžo iš mūšio,
Sužeistas skaudžiai pakinklin aštrios variaiešmės.
Atnešė ten jį draugai, o jis, daktarams atidavęs,
Į palapinę skubėjo, nes buvo tvirtai pasiryžęs
Stoti į kovą tuojau. Galingas žemės plakėjas
Tarė jam tokiu balsu, kaip sūnaus Andremono Toanto,
Kurs Pleurone visam ir uolotam, aukštam Kalidone
Valdė aitolus, ir žmonės visur jį gerbė kaip dievą.
„Idomenėjau, kretiečių valdove! Kur pasidėjo
Grasymai drąsūs, kurių nešykštėjo trojėnams achajai?“

Idomenėjas, kretiečių vadas, į tai jam atsakė:
„Kiek aš, Toantai, pažįstu – nė vieno vyro čia šiandien
Kalto nebus, nes kariauti visi dar mokame puikiai.
Baimė bekraujė nėra dar mūsų nė vieno apėmus.
Niekas nuo karo vargų nebėga iš tinginystės.
Bet Kronionas galingas, matyt, širdyje bus nutaręs
Leist, kad nuo Argo toli be pėdsako žūtų achajai.
Tu gi, Ajantai, pirmiau visuomet buvai toks karingas
Ir, kada kitą matei nusiminus, mokėjai padrąsint.
Neapsileiski ir šiandien paraginti vyrą kiekvieną.“
Vadui atsakė tuomet Poseidonas, žemės plakėjas:
„Idomenėjau! Tegu nebegrįžta iš Trojos pakrančių,
Tepasilieka čionai, kad šunys turėtų kuo žaisti,
Vyras, kuris apsileistų ir kautis šiandieną tingėtų.
Šarvus tu sau pasiimk ir ateiki, nes turim skubėti,
Rasi ir dviese draugėj ką gera dar mes padarysim:
Sutelktos jėgos žmonių ir silpnesnių juk reiškia nemaža,
Šičia mes stoję abu ir su didvyriais kautis valiosim.“
Šitai pasakė ir vyrų kovon įsimaišė vėl dievas.
Idomenėjas, tvirton palapinėn savo parėjęs,
Veikiai gražiaisiais šarvais apsivilko ir, ietį pastvėręs,
Leidosi skrieti kaip žaibas, kurį Kronionas galingas
Meta, paėmęs ranka, nuo spindinčio aukšto Olimpo,
Duodamas ženklą žmonėms, ir skaisčiai tvieskia jo liepsnos,-
Lygiai taip varis tviskėjo ant bėgančio kario krūtinės.
Jis Merioną, kovų geriausią bičiulį, sutiko
Prie palapinės savos. Tas ieties ėjo varinės
Sau atsinešti, ir Idomenėjo galybė jam tarė:
„Molo greitasis sūnau Merionai, mielas bičiuli!
Ko tu iš karo grįžti, palikęs verdančią kovą?
Sužeistas gal, ir aštrioji strėlė įskaudino baisiai,
Ar gal tu siųstas ėjai pas mane? Aš pats nenorėčiau
Nūn palapinėj sėdėt, kai reikia kovoti kaip vyrui.“

O Merionas tuomet išmintingas atsakė jam šitaip:
„Idomenėjau, narsių variarūbių kretiečių valdove!
Ieties einu atsinešti, gal tu palapinėje kartais
Dar palikai, nes ta, kur lig šiolei turėjau, sulūžo,
Mesdamas ją kai pataikiau į skydą narsaus Dejifobo.“
Idomenėjas, kretiečių vadas, į tai jam atsakė:
„Iečių, jei nori, gali tu ne vieną, o dvidešimt gauti,
Ten palapinėje stovi, į baltą sieną atšlietos,
Trojoj darytos, ėmiau jas iš žuvusių priešų. Atrodo,
Aš niekada nestovėjau kovoj nuo priešo per varsną.
Iečių todėl lig valiai turiu ir skydų gaubtųjų,
Taipgi šalmų ir šarvų, jie saulėje žiba iš tolo.“
O Merionas tuomet išmintingas atsakė jam šitaip:
Aš palapinėj taip pat ir laive juodajam nemaža
Trojos ginklų turiu, tik neveiku iš ten pasiimti.
Ir pasakysiu aš tau nesigyręs: turiu dar narsumo,
Į pirmutinę eilę kovoj, pagarsinančioj vyrą,
Stoju visad, kai karo metu užverda kur mūšis.
Kitas kas nors variarūbių achajų nėra gal regėjęs,
Kaip aš kovoju, o tau, kiek žinau, bus tekę matyti.“
Idomenėjas, kretiečių vadas, į tai jam atsakė:
„Puikiai žinau, kad narsuolis esi. Kam tau bekalbėti?
Jeigu mes šiandien, visus prie laivų, kas drąsesnis, parinkę,
Lieptume likt pasaloj, kur vyro drąsa išryškėja,
Tai pamatytume greit, kas tikras drąsuolis, kas bailius.
Bailiojo veidas vis mainos, čia rausta, čia vėlei išbąla,
Ir nusėdėti ramiai jam neleidžia širdies neramumas:
Koją pakeičia jis greiti ant vienos neilgai pasėdėjęs,
Smarkiai ir tankiai širdis krūtinėje muša iš baimės,
Kad štai jo tyko mirtis, nuo drebulio barška jam dantys.
Drąsiojo veidas nė kiek nesikeičia, jis baimės neturi,
Kai pasaloj pirmam tarp žvalgų atsisėsti prireikia.
Viena jis geidžia tuomet: greičiau į kruviną kovą.

Ne! Už rankas ir narsumą tavęs nepapeiktų nė vienas.
Jeigu strėlė kovoje ar ietis kada pakliudytų –
Smūgis tas būtų tikrai ne į nugarą tau, ne į sprandą,
O į krūtinę arba į slėpsnas iešmas sulįstų,
Tarp įžymiausių karių į priekį puolančiam drąsiai.–
Betgi ne metas plepėti ir gaišt kaip vaikams mažamečiams
Šičia sustojus, kad kas nepradėtų vainoti pamatęs.
Eik palapinėn ir sau pasiimki tu ietį galingą."
Taip jis pasakė, ir Merionas, kaip greitas Arėjas,
Į palapinę įšokęs, tuoj ietį varinę pastvėrė
Ir nuskubėjo su Idomenėju, kovos pasiilgęs.
Lygiai kaip eina į karą žmonių žudikas Arėjas,
Lydimas mielo sūnaus, galingojo Siaubo, kurs niekad
Baimės nežino ir gali nugąsdinti karį drąsiausią;
Skuba iš Trakijos pas efirus abudu ginkluotis
Ar į flegijų šalį, tačiau, deja, neišklauso
Jų abejų niekados ir garbę vieniems tepadaro, –
Lygiai taip šie karvedžiai, Merionas ir Idomenėjas,
Ėjo į kovą dabar ir šarvais variniais švytravo.
Pirmas iš jų Merionas prabilo ir tarė bičiuliui:
„Kur, Deukatidai, manai kautynėse vietą užimti?
Dešinio sparno gale ar gal vidury atsistosi,
Ar pasiduosi į kairę? Kitur, man atrodo, ničniekur
Garbiniuotgalviams achajams taip baisiai pagalbos nereikia."
Idomenėjas, kretiečių vadas, į tai jam atsakė:
„Prie vidurinių laivų laikytis galės ir be mūsų,
Ten ir Ajantai abu, ir Teukras, kuris ir iš lanko
Šaudo geriau už visus, ir durtuvu puikiai kovoja.
Jie sugebės nualsint ir labiausiai įdūkusį karį
Hektorą, sūnų Priamo, kuris taip galingas ir tvirtas.
Baisiai jam bus sunku, nors puls, nežiūrėdamas nieko,
Narsą tų vyrų palaužti ir, rankų galybę įveikus,
Mūsų laivus paskandinti liepsnoj, jei pats Kronionas

Deglo liepsnoto nemes, kur stovi laivai daugiairkliai.
Telamonidas Ajantas neleis prisiartinti niekam,
Kas trumpaamžis žmogus, Demetros duona maitinas,
Ir ką varis aštrus bei akmenys sunkus sužeidžia,
Jis ir Achilui, falangų ardytojui, kelio neduotą,
Dvikovon stojęs, vien kojų greičiu neprilygsta jam niekas.
Stokim į kairįjį sparną abu ir greit pamatysim,:
Ar mums garbė iš priešo ateis, ar priešui iš mūšų."
Taip jis kalbėjo, ir tuoj Merionas, kaip greitas Arėjas,
Tekinas leidos į ten pro voras, kur liepė bičiulis.
Veržlų tarytum ugnis pamatę Idomenėją,
Jį ir kovos bičiulį, variniais šarvais atšvytruojant,
Garsiai surikę, iškart apipuolė džiugūs trojėnai,
Ir prie vairūgalių tuoj kautynės užvirė smarkios.
Lygiai kaip vėjams piktiems pakilus ir audrą atvarius
Vasaros dieną, kai dulkių visur daugybė ant kelio,
Viesulas pakelia jas ir suka lyg debesį storą, –
Šitokia nūn prasidėjo kova, ir vyrai įnirtę
Žudė baisioj maišaty viens kitą durklais variniais.
Kruvinas mūšis mišku pasišiaušė iečių aštriųjų,
Tiesiai į kūną susmigt atstatytų, o akys apraibo
Nuo kyveriuotų šalmų skaistaus spindėjimo saulėj,
Nuo neseniai nušveistųjų šarvų ir blizgančių skydų,
Vyrams žygiuojant be galo. Kietoji širdis tegalėjo
Džiaugtis žudynėm tokiom be gailesčio jokio ir skausmo.
Tarpu savęs nesutarę, du Krono sūnūs galingi
Vyrams, kovoj narsiems, kančių neregėtų pridarė.
Dzeusas nusprendė trojėnams ir Hektorui pergalę duoti
Ir greitakojį Achilą išaukštint, tačiau jis norėjo
Čia ne achajų karius pražudyti prie Iliono,
O tik pagerbti Tetidę ir sūnų jos tvirtabūdį.
O Poseidonas priėjo ir įkvėpė drąsą argiečiams.
Jis paslapčiom iš marių pilkųjų išnėrė, pagailęs,

Kad nuo trojėnų jie žūsta, ir niršdamas baisiai ant Dzeuso.
Buvo abudu vienos giminės ir tėvo jie vieno,
Dzeusas vyresnis tiktai ir daugiau už brolį žinojo.
Taigi už juos atvirai užsistot Poseidonas nedrįso,
Bet jų narsumą palaikė slaptai, pasiversdamas vyru.
Taip jie rūstybės baisios ir karo, visiems pragaištingo,
Siūlą mainydamies tempė į vieną ir antrąją pusę
Ir nei paleido jo, nei nutraukė, o gyvastys geso.
Nors jau pražilęs gerai, tačiau danajus surikiavo
Idomenėjas ir puolęs pridarė baimės trojėnams.
Otrionėją nukovė, Kabeso gyventoją seną,
Kurs neseniai atžygiavo čia, karo šlovės paviliotas.
Dukteriai pačiai gražiausiai Priamo, Kasandrai, jis piršos,
Kraičio ketino neimt ir pažadus davė didžiausius,
Sunūs achajų žūt but pasiryžęs išmušti iš Trojos.
Senis Priamas sutiko ir leisti už jo pažadėjo
Dukterį savo, o jis, pasikliaudamas uošviu, kovojo.
Idomenėjas į jį, žingsniuojantį žingsniais didingais,
Blizgančią ietį paleido. Šarvai neatlaikė variniai,
Jo dėvimieji, ir ta į vidurį pilvo sulindo.
Net sudundėjo, kai griuvo, o priešas tarė džiaugsmingai:
„Otrionėjau! Tave už visus labiau aš pagirsiu,
Jeigu iš tikro tu visa įvykdysi, ką pažadėjai
Dardano sūnui Priamui, tau skyrusiam dukterį savo.
Bet pažadėję ir mes tikrai ištesėtume žodį,
Duotume žmoną mes tau gražiausią dukrą Atreido,
Tiesiai iš Argo atvežę papirštume, jeigu padėsi
Mums Ilioną išgriaut, galingą ir gražią tvirtovę.
Taigi negaišęs keliauk su manim, prie laivų gaubtašonių
Mes dėl vestuvių sutarsim: tau uošviai bus ne iš blogųjų."
Šitaip sakydamas, vilko už kojų per ūžiantį mūšį
Idomenėjas herojus. Jo gelbėti šoko Asijas,
Eidamas prieky žirgų, į pečius jam prunkštė abudu,

Laikomi tvirto vežėjo: taip noras užvaldė jo širdį
Idomenėją nukaut. O tas jam ietimi pirmas
Pervėrė gerklę prie smakro, kiaurai ją perskrodė varis.
Griuvo jisai, kaip griūva ąžuolas drūtas ar tuopa,
Ar išlakioji pušis, kai pakerta vyrai dailidės
Kirviais aštriais, kad būtų sija mariaskrodžiui laivui.
Taip išsitiesęs ir jis prie žirgų ir vežimo gulėjo,
Gargdamas sunkiai, ir gniaužė rankom sukruvintą smėlį.
Jojo vežėjas, galvą, lig šiol išmintingą, pametęs,
Nesusiprato žirgų pavaryti atgal, kad suspėtų
Priešams iš rankų pasprukti, ir jį Antilochas narsusis
Pervėrė ietim pataikęs. Šarvai neatlaikė variniai,
Jo dėvimieji, ir ta į vidurį pilvo sulindo.
Sunkiai alsuodamas, jis nuo ratų dailiųjų nuvirto,
O Antilochas, sūnus kietabūdžio Nestoro, žirgus
Iš dardaniečių šalies prie achajų gražaulių parvarė.
   Žengė tuo tarpu artyn Dejifobas prie Idomenėjo,
Baisiai pagailęs Asijo, ir blizgančią ietį paleido.
Idomenėjas laiku pastebėjo ir iečiai varinei
Davė pro šalį nuzvimbt, atstatęs apskritą skydą,
Dailiai darytą iš jaučių odų ir blizgančio vario,
Su ąsomis viduje, už kurių įsitvėręs jį laikė.
Gūžėsi visas po juo, ir ietis praskrido pro galvą.
Skydas sužvango dusliai, variaiešmės ieties užgautas.
Betgi ne veltui ištrūko jinai iš rankos galingos:
Sūnui Hipaso Hipsenorui, vyrų valdovui, po dangom
Kliudė giliai į jeknas, ir tas išsitiesė greitai.
O Dejifobas tuomet apsidžiaugęs garsiai suriko:
„Jau ne be atkeršto guli Asijas, ir aš pasakysiu:
Hado šalin pro vartus, galingai užvertus, nužengęs,
Jis pasidžiaugti galės, nes jam aš daviau palydovą.“
   Taip jis kalbėjo. Argo karius jo patyčios užgavo,
O Antilochui narsiam jis uždavė širdį labiausiai.

Bet nors ir apmaudu degė, tačiau nepamiršo bičiulio,
Tekinas šoko prie jo ir skydu jį greitai užklojo.
Tuosyk jo žygių draugai – Echijo sūnus Mekistėjas
Ir Alastoras šviesus ant rankų ėmę pakėlė
Ir prie gaubtųjų laivų pargabeno, dejuojantį sunkiai.
Idomenėjo narsa tačiau neatlyžo, jis veržės
Arba trojėnų kurį nakties tamsybe apgaubti,
Arba jau žūti patsai, begindamas sūnus achajų.
Tuosyk Aisveto, Kronido gentainio, mylimą sūnų
Jis Alkatoją nukovė (tai buvo žentas Anchiso,
Jo dukterų vyriausiąją, Hipodamėją, turėjo.
Motina ją nuoširdžiai namuose ir tėvas mylėjo,
Nes ji visas drauges, nors buvo jos vienametės,
Pralenkė savo grožiu, darbais ir proto šviesybe.
Pirmas herojus Trojoj plačioj dėl to ją ir vedė).
Idomenėjo ranka nūn jį Poseidonas paklojo,
Šviesą užgesęs akių ir sąnarius tvirtus sukaustęs.
Jis nesuskubo atgal atsitraukt nei pasvirti į priekį.
Tartumei antkapio stulpą ar medį aukštaviršūnį,
Stovintį drąsiai, ietim aštria į krūtinę pataikė
Idomenėjas narsus ir pramušė vario chitoną,
Kurs nuo žuvimo lig šiol jo kūną dengė sėkmingai.
Nūn jis sužvango dusliai, variaiešmės ieties pralaužtas.
Net sudundėjo, kai griuvo, ir iešmas įsmigo į širdį.
Smarkiai suvirpo širdis, net pajudino kotą uosinį,
Ir tik tuomet Arėjas galingas jai iškvėpė narsą.
Idomenėjas tada apsidžiaugęs garsiai suriko:
„Kaip, Dejifobai, manai: ar aš atmokėjau kaip reikia?
Trejetas guli už vieną! O pats dar gyreisi šitaip.
O tu narsuoli šaunus! Arčiau prie manęs pasislinki
Ir pamatysi, koks Dzeuso gentainis į Troją atvyko:
Dzeusas kadaise pagimdė Minoją, Kretos valdovą,
Sūnų turėjo Minojas, Deukalioną beydį,

Deukalionas gi buvo man tėvas, per jį aš valdovas
Kretos plačiosios genčių. Laivai mane atvežė Trojon
Prapulčiai tavo ir tėvo, ir žirgvaldžių Trojos herojų."
Taip jis kalbėjo. O Dejifobas dvejojo ir svarstė,
Ar pasitraukti atgal ir vieną iš Trojos narsuolių
Kviestis į talką, ar stoti vienam prieš Idomenėją.
Šitaip besvarstant, galop pasirodė jam būsiant geriausia
Eit pas Ainėją. Tą rado pačiam pakrašty tarp herojų
Dyką bestovint, nes pyktį visad ant Priamo turėjo,
Mat jam, narsuoliui, permaž pagarbos terodo prieš žmones.
Taigi priėjo prie jo ir tarė jam žodžiais sparnuotais:
„Trojos didžiūne garbusis, Ainėjau! Tau priderėtų
Žuvusį svainį užstot, jei gaila nors kiek artimųjų.
Eik su manim Alkatojo apgint, jisai gi kaip svainis,
Mažą priėmęs į savo namus, tave užaugino.
Idomenėjas, ietim garsus, jį nukovė šiandieną."
Taip jis pasakė. Širdis suplazdėjo krūtinėj Ainėjui,
Ir, užsidegęs narsa, jis išėjo prieš Idomenėją.
Nenusigando tačiau kaip berniukas Idomenėjas:
Drąsiai stovėjo lyg šernas kalnuos, pasikliovęs galybe,
Kurs pasitinka be baimės būrį triukšmaujančių vyrų
Dykvietėj savo gimtoj, šerius pašiaušęs ant sprando;
Šaudo aplinkui akim it liepsnom ir iltis galanda,
Puls tuoj, atrodo, šunis, ir žmonės turės išlakstyti, –
Lygiai taip Idomenėjas, garsingas ietimi, laukė
Nepajudėjęs iš vietos Ainėjo ir šaukė pamatęs
Ir Askalafą, ir Afarėją, ir Dejipirą,
Ir Merioną, taip pat Antilochą, prityrusius mūšiuos.
Kvietė pagalbon visus, tarydamas žodžiais sparnuotais:
„Eikit, bičiuliai, padėti, aš vienas ir būgštauju baisiai
Štai greitakojo Ainėjo, kuris į mane atžygiuoja.
Milžino jėgą jis turi kautynėse vyrams žudyti,
Jo tepražydus jaunystė, gaivus galybės šaltinis.

Jeigu su lygia drąsa ir metai mums būtų vienodi,
Pergale tuoj pasidžiaugtų katras – ar aš, ar Ainėjas.“
Taip jis kalbėjo, ir tie, širdyje nusiteikę vienodai,
Stojo kaip vienas už jo, skydus prie pečių prisispaudę.
Bet ir Ainėjas taip pat pasišaukė sau į pagalbą,
Kai Dejifobą pamatė, Agenorą šviesų ir Parį,
Vyrus, kurie trojėnų pulkams drauge vadovavo.
Paskui juos sekė herojai, it paskui aviną avys,
Eidamos gert iš ganyklos, širdingam piemenio džiaugsmui.
Taip ir Ainėjo širdis džiaugsmu nesitvėrė krūtinėj,
Kai jis už savo pečių pamatė pulką herojų.
Prie Alkatojo veidas į veidą jie puolė ir kovės
Ietim galingom, aštriom, ir varis ant vyrų krūtinių
Skardžiai žvangėjo, kai jie iš arti, krūvon susigrūdę,
Smogė vieni kitiems. Ainėjas ir Idomenėjas,
Lygūs Arėjui du vyrai, noru liepsnojo ir smeigės
Vienas kitam suvaryt beširdišką varį į kūną.
Idomenėjui pirmasis ietį paleido Ainėjas.
Tas pastebėjo laiku ir iešmo varinio išvengė.
Ietis, Ainėjo skubiai mestoji, įsmigo į žemę,
Jo nepakliudžius, ir veltui ištrūko iš rankos galingos.
Idomenėjas tuotarp Enomajui, į pilvą pataikęs,
Įgaubą šarvo prakirto ir iešmą suvarė į žarnas.
Griuvo į dulkes tasai ir rankom stvėrėsi žemės.
Idomenėjas prišoko ir tuoj ilgaiešmę ištraukė
Iš nebegyvo, tačiau nuo pečių jam šarvų padabintų
Nebesuskubo nuplėšt: trojėnų ietys sukliudė.
Nebepakako mitrumo jo kojoms taip greitai lakstyti,
Ieties savosios nubėgt ir dar atsilenkt svetimosios.
Taigi, kovodamas vietoj, dienos žūstamosios jis gynės:
Bėgt iš kovos išsigandus jo vis dar nepanešė kojos.
Traukėsi žingsnis po žingsnio. Į jį Dejifobas paleido
Blizgančią ietį, iš seno ant jo nepaliaujamai niršęs,

Bet nepataikė ir vėl – Askalafui šiuokart pakliudė,
Sūnui Arėjo: pro petį didžiulis iešmas išlindo.
Griuvo į dulkes tasai ir rankom stvėrėsi žemės.
  Nieko tačiau nežinojo didžbalsis galingas Arėjas,
Jogei mielasis sūnus smarkiose kautynėse žuvo.
Už debesėlių auksinių Olimpo viršūnėj sėdėjo,
Dzeuso galingo prispirtas drauge su kitais amžinaisiais
Ir nemirtingais dievais, atsisakiusiais kištis į karą.
  Tuotarp herojai visi jau grūmėsi už Askalafą,
Ir Dejifobas pastvėręs jam blizgantį šalmą nuplėšė.
Bet Merionas, smarkiam Arėjui prilygstantis, šoko
Ir jam suburbino ietį į žastą, o šalmas kuoduotas,
Iš Dejifobo rankos iškritęs, subildo ant žemės.
O Merionas, dar sykį pašokęs kaip vanagas greitas,
Milžinę ietį atgal jam iš perskrosto žasto išplėšė
Ir pasitraukė į pulką savų. Dejifobą Politas,
Brolis tikrasis, ranka atsargiai už pusiaujo paėmęs,
Išvedė iš siautulingos kovos prie žirgų greitakojų,
Juos nuo kautynių lauko atokiai tas buvo pastatęs
Ir su gražiu vežimu prižiūrėti įsakęs vežėjui.
Skriejo tvirtovėn žirgai su herojum, dejuojančiu sunkiai,
Veriamu skausmo, o kraujas tekėt nesiliovė iš žasto.
  Kovės tuo tarpu kiti, ir riksmas skrodė padangę.
Čia Afarėjui, Kaletoro sūnui, pašokęs Ainėjas
Ietį suvarė gerklėn, kai tas atsigręžė pulti.
Sunkiai nusviro galva, ir jį prispaudė nukritęs
Skydas ir šalmas. Mirtis jį, gyvybės pjovėja, pagrobė.
O Antilochas, pamatęs Tooną, kai tas atsisuko,
Puolė ant jo ir smogęs iešmu jam gyslą nukirto,
Tą, kur per nugarą visą nutįsta ir siekia pakaušį, –
Gyslą tą staigiai nukirto. Toonas aukštielninkas žemėn
Krito į dulkes ir tiesė rankas į draugus mylimuosius.
O Antilochas pribėgo šarvų nuo pečių jam nuplėšti

Ir apsidairė. Aplink iš visur apipuolę trojėnai
Daužė išgražintą platų jo skydą, tačiau nevaliojo
Niekas aštriuoju variu sužeisti pro jį Antilochui
Kūno švelnaus, nes pats Poseidonas, žemės plakėjas,
Gelbėjo Nestoro sūnų, kai iečių baisybė jį trankė.
Nė atsikvėpti jam nedavė priešai: turėjo grąžytis
Nuolat prieš juos, ir ietis jo rankoj nebuvo be darbo:
Be paliovos ja mosavo herojus ir svarstė tolydžio,
Ar ją iš tolo paleist, ar durti, šokus ant priešo.
Šitaip dvejojantį, jį Adamantas pro vyrus pamatė,
Vaikas Asijo, ir ietim aštria į vidurį skydo
Smogė prišokęs, tačiau Poseidonas mėlyngarbanis
Iečiai atėmė jėgą, gyvybės jaunos pagailėjęs,
Pusė jos, tarsi koks mietas, ugny apgruzdėjęs, paliko
Kybot plačiajam skyde, o pusė nukrito ant žemės.
Šoko savųjų būrin šaulys, kad nuo kerių ištrūktų,
Bet Merionas jį bėgant pavijo ir ietį suvarė
Jam tarpu rietų ir bambos, kur baisiai skausmingas
Žmogui mirtingam žaizdas padaro piktas Arėjas.
Ten jam įsibedė iešmas, ir taip prirakintas prie ieties
Ėmė blaškytis lyg jautis, kurį, nesiduodantį niekaip,
Suriša virvėm kalnuos jaučiaganiai vyrai ir veda, –
Taip nusmeigtasis spurdėjo, nors ir neilgai ir nesmarkiai,
Kol Merionas pribėgo ir kruviną ietį iš kūno
Vyrui ištraukė ir jam akis apvilko tamsybė.
O Dejipirui Helenas į smilkinį skėlė galingu
Trakišku kalaviju, ir smūgis pataikė į šalmą.
Tas neatlaikęs nukrito ant žemės, ir vienas achajų
Paėmė jį, nuriedėjusį po besikaunančių kojom.
O Dejipirui akis tamsa amžinoji apvilko.
Skausmas pajudino širdį narsiam Menelajui Atreidui,
Puolė jis greitai artyn ir herojui Helenui grūmojo,
Ietį mosuodamas aštrią. Tas įtempė kilpinio stygą.

Stengėsi lygiai abudu: vienas į priešą norėjo
Ietį galąstą paleist, o kitas – strėlę iš lanko.
Ir Priamidas tiesiog į krūtinę, į šarvo pūstumą
Strėlę paleido. Karčioji strėlė atšoko į šalį,
Kaip iš vėtyklės talpios kad lekia į grendymą erdvų
Pasišokėdami žirniai balti ir mėlynos pupos,
Vėjo smarkaus pasiausti ar vyro rankos galingos, –
Lygiai nūn taip nuo šarvų šlovingo narsaus Menelajo
Smarkiai atšoko karčioji strėlė ir nuskriejo į šoną.
Tuotarp Atreidas, narsus kovoje Menelajas, pataikė
Priešui į ranką, kurioj nudailintas kilpinis buvo.
Ietis varinė pervėrė delną drauge jam ir lanką.
Šoko savųjų būrin šaulys, kad nuo kerių ištrūktų,
Ranką nusvėręs žemyn ir vilkdamas ietį uosine.
Ietį iš delno ištraukė jam Agenoras narsusis,
Ranką parišo tuomet iaidykle iš juostos vilnonės,
Dailiai nuausta, kurią valdovui nešiodavo tarnas.
O Peisandras išėjo prieš Menelają garbingą,
Moira piktoji, kuri jau buvo jam skyrusi mirtį,
Stūmė, kad žūtų kovoj nuo rankos tavos, Menelajau.
Taigi kada jie artyn prie vienas kito priėjo,
Smūgis Atreido nekliuvo, pro šalį ietis nuskriejo,
O Peisandras į skydą šviesiam Menelajui pataikė,
Tik nevaliojo kiaurai jo pramušti ietis varinė.
Skydas platusis atlaikė, ir ietkotis lūžo per pusę.
Džiaugės tačiau širdyje herojus ir pergalės vylės,
O Menelajas tuomet kalaviją, sidabrais dabintą,
Sau išsitraukė ir puolė Peisandrą, o tas iš po skydo
Kirvį pastvėrė varinį su ilgu alyvmedžio kotu,
Nušveistu dailiai, švelniu, ir šoko vienas prie kito.
Vienas pakliudė į šalmo, ilgais ašutais padabinto,
Pačią viršūnę, o kitas tarpuakin tvojo puolėjui,
Vieton, kur baigiasi nosis, suknežino kaulus, ir akys,

Baisiai pasruvę kraujais, iškrito į dulkes po kojų.
Griuvo sugniužęs karys. Krūtinę koja primynęs,
Šarvus nuo jo Menelajas plėšė ir girdamos tarė:
„Jūs greitažirgių danajų laivus jau greitai paliksit,
Žodlaužos Trojos herojai, kovų baisiųjų nesotūs!
Gėdą man vėl padaryt ir šlovę nuplėšt nebegausit,
Kaip jau nuplėšėte kartą, pasiutėliai šunys, anuomet,
Nepabijoję sunkios rūstybės aigidvaldžio Dzeuso,
Kurs vaišingumą globoja. Jis pilį jūs aukštą sutriuškins.
Man sutuoktinę žmoną ir turtų daugybę pagrobę,
Sprukot iš mūsų namų, svetingai jos primylėti.
Šiandien panūdot į mūsų laivus, skrajojančius mariom,
Pleškančią ugnį įmest ir achajų vyrus išmušti.
Bet pasibaigs jums Arėjo narsa, nors puolat įnirtę.
Dzeuse, mūs tėve! Juk sako, kad išminčia tau neprilygsta
Niekas žmonių nei dievų: nuo tavęs tai visa pareina.
Koks maloningas esi tu žodį laužantiems vyrams,
Trojos herojams, nors geidžia jie pikta ir niekaip negali
Karo, žalingo visiems, ir baisiųjų kovų prisisotinti
Sotus bus visko žmogus: ir miego, ir meilės saldybių,
Ir malonios dainos, ir lingavimo šoky ritmingam:
Visa tai širdį pagaus ne vienam labiau negu karas.
Trojos herojų vienų nepasotina niekad kautynės.“
Šitai pasakė ir, kruvinus šarvus nuplėšęs nuo kūno,
Padavė juos Menelajas beydis kariams, kad parneštų,
Pats gi nubėgo atgal ir į pirmas eiles įsimaišė.
Šičia jam kelią pastojo sūnus Pilaimeno karaliaus
Harpalionas, su tėvu mieluoju atvykęs į Troją
Stoti karan ir daugiau nebegrįžęs į gimtąją šalį.
Ietimi smogė Atreidui į vidurį į skydo didžiulio
Jis iš arti, bet varis kiaurai jo pramušt nevaliojo.
Šoko savųjų būrin šaulys, kad nuo kėrių ištrūktų,
Dairėsi bailiai aplink, ar kas į jį vario netaiko.

O Merionas nubėgančiam strėlę varinę paleido
Ir į sėdynės dešinę pusę giliai ją įvarė.
Pūslę prakirto strėlė ir apačia kaulo išlindo.
Vietoj sukniubo karys ir ant rankų mielų artimųjų
Iškvėpė dvasią tuojau, išsitiesęs žemėj kaip sliekas.
Kraujo pajuodusio klanas priplūdo ir žemę suvilgė.
Paėmė žuvusio kūną tuojau paflagonai karingi
Ir Ilionan šventan, ant ratų paguldę, jį vežė,
Baisiai nuliūdę. Lydėjo, ašaras liedamas, tėvas,
Žuvusio vaiko atstot negalėjo pasauly jam niekas.
Dėlei žuvimo ir Pario širdis užsirūstino baisiai.
Buvo tai jo pirmutinis bičiulis iš paflagonų.
Perimtas pykčio dėl to, jis strėlę paleido varinę.
Buvo ten vienas karys, Euchenoras, sūnus Polijido,
Žynio, drąsus ir turtingas, Korinto gyventojas senas,
Jis jau žinojo, kur laukia jo kėrės, kai sėdo į laivą.
Senas jo tėvas, žynys Polijidas, jam sakė ne kartą,
Jog nuo sunkios ligos jis savo rūmuose mirsiąs
Ar prie achajų laivų nuo trojėnų rankos atgulsiąs.
Saugojos lygiai dėl to skaudaus papeikimo achajų
Ir limpamųjų ligų, kad skausmo kentėt nereikėtų.
Kliudė jam Pario strėlė prie ausies į pažiaunę, ir greitai
Sąnarius siela paliko, ir jį apsupo tamsybė.
Taip jie kovojo visi kaip liepsnos žėruojančio laužo.
Bet nepasiekė žinia dar Hektoro, Dzeuso gentainio,
Jog prie laivų kairiajam sparne kovojantys vyrai
Žūsta nuo Argo karių ir pergalės šlovę achajai
Greitai pavers, nes pats laikytojas žemės galingas
Stiprina drąsą argiečiams ir pats juos remia galybe.
Hektoras tebekovojo ant sienos, kur buvo užšokęs,
Išgaubtaskydžių achajų stiprias falangas atmušdams.
Ten ir Ajanto laivai gaubtašoniai, ir Protesilajo
Marių pilkų pakrantėj stovėjo, ir siena toj pusėj

Buvo žemiau nei kitur sukrauta, tenai kuo didžiausią
Ištvermę rodė kovoj ir kariai, ir žirgai greitakojai.
Ten ir bojotai tvirti, ir ilgachitoniai jonėrtai,
Lokrai, ftijiečiai ir šviesūs, plačiai pagarsėję epėjai
Gynės kone paskutinėm jėgom, negalėdami niekaip
Benuvaryt nuo laivų it liepsną Hektorą šviesų.
Ir atėniečių, narsingų herojų, rinktinė stovėjo
Su Peteojo sūnum Menestėju, kurs jiems vadovavo.
To padėjėjais Feidantas, Biantas ir Stichijas buvo.
Drakijas ir Amfionas, taip pat ir Fileidas Megetas
Tvarkė epėjus, Medontas drauge su Podarku – ftijėnus.
Šitas Medontas Oilėjo sūnus prigyventinis buvo,
Taigi ir brolis Ajanto, tačiau jis gyveno Filakėj,
O ne gimtajam krašte, nes buvo žmogų užmušęs,
Eriopidės, Oilėjo pačios, savo pamotės, brolį.
Ogi Podarkas – Ifiklio sūnus ir Filako vaikaitis.
Jie su ftijėnais narsiais, nuo galvos ligi kojų šarvuoti,
Sergėjo savo laivus ir greta bojotų kovojo.
Tuotarp Ajantas, Oilėjo sūnus greitakojis, nė žingsnio
Neatsitraukė nuo kito Ajanto, sūnaus Telamono.
Lygiai kaip jaučiai dvyli, kai plėšia seną dirvoną,
Tempia apkaustytą arklą abu įsirėžę vienodai,
Taip, kad jiems prakaitas karštas čiurkšlėm per parages liejas;
Jungas tas pats, gražiai nutašytas, juos poroje laiko,
Einančius lygia greta ir varančius vagą lig galo, –
Šitaip Ajantai abudu šalia viens kito stovėjo.
Telamonidas turėjo, be to, dar pulką narsiausių
Savo bičiulių karių, kurie palaikydavo skydą,
Jeigu iš nuovargio jam ir nuo prakaito linkdavo keliai.
Tik Oiliado smarkaus atlydėję lokrai nebuvo,
Jiems neužteko drąsos širdy į dvikovą stoti,
Nes neturėjo varinių šalmų, ašutais padabintų,
Nei apskritųjų skydų didžiulių, nei iečių uosinių.

Vien pasikliovę lankais ir avelės vilnų mėtyklėm,
Dailiai austom, Ilionan atvyko ir vieną po kito
Leido iš jų šūvius ir retino Trojos falangas.
Taip tad achajai visų priešaky, šarvais pasipuošę,
Kovės prieš Trojos karius ir Hektorą jų variašarvį,
Lokrai kovojo iš tolo, už jų pasislėpę, trojėnai
Pametė drąsą dėl to: jiems viską supainiojo strėlės.
Būtų reikėję turbūt nuo laivų ir nuo palapinių
Trauktis trojėnams su gėda atgal Ilionan vėjuotan,
Jeigu nebūtų pasakęs Hektorui Polidamantas:
„Hektorai! Tu neveikus paklausyti kitų patarimo.
Dievas mat davė tau pranašumą karo dalykuos,
Ir išmintim dėl to kiekvieną tu nori pralenkti.
Visko aprėpti tačiau pats vienas tikrai nevaliosi.
Dievas davė šitam pranašumą karo dalykuos,
Šokio lengvumą anam, kankles ir giesmę trečiajam.
Kito širdin visa regintis Dzeusas teikias įdėti
Protą šviesesnį, ir tuo atsidžiaugti žmonės negali,
Jis ir kitus išvaduos iš bėdos, ir sau bus naudingas.
Aš pasakysiu čia tau, kaip man atrodo geriausia.
Šonais visais aplinkui tave štai verda kautynės.
Šionpus drąsieji Trojos kariai įsibrovė pro sieną
Ir, nors ginkluoti, bet laikos atokiai, kitų tik saujelė
Kaunas su priešais gausingais, plačiai tarp laivų išsiblaškę.
Tad, pasitraukęs atgal, visus žymūnus suvadinki,
Ir pamėginkim tuomet apsvarstyt galimybę visokią:
Veržtis jau žūtbūtinai link jųjų laivų daugiairklių,
Jeigu mums dievas jėgų negailės, ar, kolei dar laikas,
Mums atsitraukti sveikiems į anapus: aš būgštauju baisiai,
Kad vakarykštės skolos negrąžintų mums šiandien achajai.
Juk prie laivų tebesėdi dar vyras, nesotus kautynių,
Man vis atrodo, kad jis neiškęs nesiterpęs į kovą.“
Polidamantas nutilo. Jo žodžiais gerais apsidžiaugęs,

Hektoras tuoj iš vežimo su ginklais nušoko ant žemės
Ir, atsakydamas jam, prabilo žodžiais sparnuotais:
„Polidamantai! Visus žymūnus tu čia sulaikyki,
Aš pabėgėsiu dar ten, kur verda kova žūtbūtinė,
Betgi tuoj grįšiu atgal, nurodymų davęs herojams."
   Tarė ir šoko, šviesus kaip snieguota kalno viršūnė,
Šaukdamas bėgt per trojėnų ir jų talkininkų falangas.
Rinktis pradėjo bemat apie narsųjį sūnų Pantojo
Polidamantą žymūnai, išgirdę Hektoro balsą.
Hektoras ėjo pro pirmas eiles ir dairės, kur rasti
Jam Dejifobą ir jo galybę valdovą Heleną,
Kur Adamantas dabar ir kur Hirtakidas Asijas.
Betgi šių vyrų sveikų ir gyvų neberado nė vieno.
Daugelis jųjų čionai prie achajų laivų aukštavairių,
Galvas padėję anksti nuo argiečių rankos, gulėjo,
Daugis jų buvo už sienos, strėlių sužaloti ir iečių.
Greitai kairiajam sparne liūdnų, ašaringų kautynių
Jis Aleksandrą pamatė, vyrą gražplaukės Helenos,
Drąsinant savo karius ir liepiant stoti į kovą.
Šoko nedelsęs prie jo ir su panieka ėmė vainoti:
„Šunpari tu gražiaveidi, vien sukantis moterims galvas!
Kur Dejifobas ir jojo galybė valdovas Helenas,
Kur Adamantas dabar ir Hirtakidas Asijas?
Otrionėjas kur šiandien? Stipri Iliono tvirtovė
Griuvo lig pat pamatų. Ir tau prapultis pažadėta."
   Jam Aleksandras tuomet, gražus kaip dievas, atsakė:
„Hektorai! Tu nusiteikęs, matau, ir nekaltą apkaltint.
Kartais iš tikro aš vengiu kovos, tiktai ne šią dieną,
Nes ir mane juk močia pagimdė ne visišką bailį.
Kai prie laivų čia stoti kovon tu paraginai vyrus,
Visą tą laiką dabar su danajais kovojame smarkiai
Neatsikvėpę. O vyrai, kurių teiravaisi, jau žuvę.
Tik Dejifobas ir jo sveikata valdovas Helenas

Bus pasitraukę iš mūšio, juos sužeidė ietim galingom
Vieną ir kitą į ranką, nors žūt Kronionas neleido.
Veski nūnai, kur tavoji širdis ir išmanymas liepia.
Mes pasiryžę nelikt nuo tavęs, ir galiu pasakyti,
Jog nepritrūks drąsos, tegu tik pajėgos leidžia.
O virš jėgų ir narsiausias karys kovoti negali.“
Šitokiais žodžiais lengvai jis brolio širdį patraukė,
Ir nuskubėjo abu, kur pats įkarštis buvo kautynių,
Prie Kebriono smarkaus ir Polidamanto beydžio,
Prie Polifeto kaip dievo, Ortajo, Falko ir pulko
Hipotiono sūnų: Askanijo, Palmio ir Morio.
Jie iš derlingos Askanijos paryčiu vakar atvyko
Vyrų savųjų pakeist, ir Dzeusas pastūmė į kovą.
Drąsiai jie veržės į priekį, kaip smarkūs vėjai per audrą,
Kai su griausmais visagalio Dzeuso atskrieja į žemę
Ir su galybe didžia į plynas marias įsiveržia.
Milžinės bangos pakyla be perstojo šniokščiančioj jūroj,
Vejasi vienos kitas ir gūžias, taškydamos putom.
Šitaip ir Trojos pulkai, greta po gretos surikiuoti,
Ėjo paskui vadus, mirguliuodami ginklais variniais.
Hektoras vedė visus, kaip vyržudis piktas Arėjas,
Senio Priamo sūnus, atstatęs apskritą skydą
Priešais save, iš odų kelių ir iš vario darytą.
Galvą ir smilkinius dengė jam skaisčiai žėrintis šalmas.
Priešo falangas aplinkui apeidamas, narsą mėgino:
Rasi jie trauksis nuo jo, po skydu žygiuojančio drąsiai.
Bet nepavyko palaužti drąsos achajų krūtinėj.
Žengęs didingai prieš jį, Ajantas pirmas sušuko:
„Eiki arčiau tu, mulki nelemtas, negąsdinęs šitaip
Argo herojų! Ir mes ne naujokai juk mūšiuose esam.
Bet achajus vis plaka Kronido rykštė skaudžioji.
Tavo širdis jau nūsta seniai laivus sunaikinti, –
Rankos juk duotos ir mums, kad galėtume gintis nuo priešo.

Jūsų štai gražų, turtingą ir gausiai gyvenamą miestą
Greitai paimsim ir jį su žeme sulyginsim visą.
Aiškiai aš tau sakau: netrukus bus laikas, kai bėgsi,
Melsdamas Dzeusą karštai ir kitus dievus nemirtingus,
Kad gražiakarčiai žirgai greitesni už sakalus būtų,
Kai jie dulkės su tavim per platų lauką į pilį.“
 Žodžio negavo pabaigt – dešinėj pasirodė jiems paukštis,
Skraidąs padangėm erelis. Nudžiugę sušuko achajai,
Ženklo padrąsinti to, o Hektoras tuosyk atsakė:
„Vėjų patauška Ajantai! Niekus besigirdamas paistai.
Kadgi taip būčiau sūnus aigidvaldžio Dzeuso Kronido
Aš per visas dienas, Hera kad būtų pagimdžius
Ir kad taip garbe turėčiau, kaip turi Atėnė ir Foibas, –
Kaip šiandienykštė diena atneš pražuvimą argiečiams
Baisų visų visiems. Ir tau reiks žūti, jei drįsi
Stoti prieš mano ietį galingą. Ji odą gležnutę
Perskros giliausiai, trojėnų šunis ir kranklius papenėsi
Savo riebiąja mėsa, prie laivų achajų parkritęs.“
 Taip jis pasakė ir žengė pirmasis, o paskui jį ėjo
Garsiai surikę vadai, už jų aldojo eiliniai.
Bet ir achajai šaukė grėsmingai, ir jie nepamiršo
Savo drąsos ir laukė Trojos galiūnų ateinant.
Riksmas skrodė vienur ir kitur Kronido padangę.

Keturioliktoji giesmė

DZEUSO APGAVIMAS

Nestoras vyną girsnojo tuomet, bet riksmą išgirdo
Ir į Asklepijo sūnų tuoj kreipėsi žodžiais sparnuotais:
„Kas iš to visko išeis, pagalvoki, šviesus Machaonai.
Riksmas žaliūkų jaunų laivyno pusėj didėja.
Tu čia dabar pasėdėk, girsnodamas tamsųjį vyną,
Kol gražiakasė jauna Hekamedė pašildys maudyklei
Karšto vandens ir tau numazgos sukruvintą kūną,
Aš, palypėjęs aukštyn ant kalvos, pažiūrėsiu, kas dedas.“
Šitai pasakė ir žirgvaldžio savo sūnaus Trasimedo
Skydą pastvėrė, kuris tuo metu palapinėj gulėjo,
Plieksdamas skaisčiai variu (tas tėvo skydą nešiojos),
Paėmė ietį galingą su vario iešmu išgaląstu
Ir, iš padangtės išėjęs, tuoj reginį baisų išvydo:
Puola primygę vieni, o kiti be perstojo traukias,
Trojos herojai išdidūs, achajų mūras pralaužtas.
Lygiai kaip jūra plati, vilnimis pašiurpus, aptemsta:
Aiškus tai ženklas, kad audra ateina su staugiančiais vėjais,
Bet nesiūbuoja nei ton, nei priešingon pusėn ji tolei,
Kolei nepapučia smarkiai Kronido atsiųsdintas vėjas, –
Lygiai taip svarstė širdy, apsispręst negalėdamas, senis,
Ką jam daryti, kur eiti: ar prie greitažirgių danajų,
Ar prie Atrėjo sūnaus Agamemnono, vado vyriausio.

Viską apsvarsčiusiam taip, jam žymiai geriau pasirodė
Eit pas Atreidą tuojau. O tie, kovodami narsiai,
Žudė kits kitą išvien, žvangėjo nedūžtantis varis,
Trankomas ir kalavijais, ir ietim, abipus galąstom.
Eidamas senis sutiko augintinius Dzeuso galingus,
Grįžtančius jau nuo laivų su žaizdom, variu padarytom, –
Sūnų Tidėjo narsaus, Agamemnoną ir Odisėją.
Jųjų laivai nuo kautynių aikštės stovėjo atokiai
Marių pilkųjų pakrantėj, anuomet juos pirmus iš jūros
Buvo išvilkę ir prie paskuigalių mūrą pastatė.
Nors dideliam ir erdviam, tačiau pamary negalėjo
Tilpti visi laivai, ir stovyklom buvo per ankšta.
Taigi išvilkę eilėm sustatė, užėmę didžiulį
Plotą pakrantėj lig pat aukštumų uolotų aplinkui.
Šie trys valdovai dabar pažiūrėti kovos žūtbūtinės,
Ietimis pasiramsčiuodami, ėjo, o širdis krūtinėj
Sielvartas slėgė sunkus. Ir štai susitiko jie seną
Nestorą, kurs achajų vadams dar padidino baimę.
Tad jį užkalbino tuoj Agamemnonas, vadas vyriausias:
„Nestor, Nelėjo sūnau, achajų šlove didžioji!
Kaipgi tu čion atėjai, palikęs vyržudį karą?
Man jau baugu, kad Hektoras tuoj savo žodį įvykdys,
Kaip jis grūmojo seniau, kalbėdamas Trojos herojams:
Tolei nuo mūsų laivų jis į Ilioną negrįšiąs,
Kol jie visi nepaskęstą ugny ir vyrai nežūsią.
Taip jis kalbėjo tada, o šiandien viskas jau vyksta.
Oi oi oi! Argi jau taip ir kiti gražiaauliai achajai
Apmaudą giežia širdy ant manęs, kaip giežia Achilas,
Ir nebenori kovot prie savo laivų aukštavairių."
Nestoras jam tuomet, Gereno raitelis, tarė:
„Taip, iš tikrųjų tai atsitiko, kitaip nevaliotų
Nė Kronionas, žaibų valdovas, ką nors bepakeisti.
Sieną pralaužė antai, kuri, kaip tikėjom, turėjo

Priedanga būti tvirta laivams ir mūsų herojams.
Nūn prie greitųjų laivų atkakliai kovoja trojėnai
Be atlydos. Dabar ir žiūrėdamas nebesuprasi,
Kur ir kuria kryptimi it pamišę veržias achajai.
Nieks nebežiūri, ką muša, ir klyksmas skrodžia padangę.
Mes pagalvokim geriau, kuo visa turės pasibaigti,
Jeigu čia protas padės. O jums gi vėl eiti į mūšį
Aš nepatarčiau, nes stoti kovon – ne sužeisto darbas."
Seniui atsakė tuomet Agamemnonas, vadas vyriausias:
„Nestorai! Jeigu jau verda kova prie laivų aukštavairių,
Jeigu nei siena aukšta, nei griovys nepagelbėjo nieko,
Norint tiek vargo padėjo danajai, gaivindami vilti
Priedangą tvirtą turėti laivams ir mūsų herojams,
Šitaip norėjo turbūt visagalis Dzeusas Kronidas,
Idant nuo Argo toli be pėdsako žūtų achajai.
Vis aš maniau, kad jis achajus globos maloningai,
Šiandien matau, jog Trojos karius kaip dievus laiminguosius
Stengias išaukštint, o mums rankas ir drąsą pakirto.
Betgi negaiškit, darykim visi, kaip aš pasakysiu.
Taigi mes tuos laivus, kurie netoliese nuo marių,
Ėmę privilkim artyn ir į šventąją jūrą nuleiskim,
Inkarus ten jų įmetę, nakties palaukim šventosios,
Kolei ateis, tuomet tikriausiai paliaus jau kovoję
Trojos herojai. Tada jau visus laivus mes nuleisim.
Juk negi peiktinas daiktas bus negando lenktis ir naktį:
Žymiai geriau nuo nelaimės ištrūkt nei pulti į bėdą."
Jam, pažiūrėjęs skersom, Odisėjas daugmintis atsakė:
„Mielas Atreidai, koks žodis pro tvorą dantų tau prašoko!
Vargšas žmogeli! Tau tik bailiaširdžių pulkams vadovauti,
Juos tau rikiuot, o ne mūsų karius, kuriems Kronionas
Jau nuo jaunystės dienų lig žilos senatvės paskyrė
Būti sunkiuos karuos, kol galvą padėsim kiekvienas.
Argi panūdai jau taip plačiagatvę Trojos tvirtovę

Mesti ir bėgti, dėl jos tiek vargo padėjus lig šiolei?
Nors jau tylėki, kad niekas achajų daugiau neišgirstų
Šitokio žodžio, kurio neišleistų iš lūpų joks vyras,
Mokantis savo širdy pirmiau pasvarstyti, ką kalba,
Nors ir valdovas jisai, kurio nedvejodamos klauso
Marios žmonių, kaip šiandien tavęs kad klauso argiečiai.
Turim atmesti griežtai, ką tu čia kalbėdamas siūlai.
Mums tu liepi šiuo karo metu, kai eina kautynės,
Jūron laivus tvirtairklius nuleist, kad trojėnų svajonė
Pildytus dar sėkmingiau, kai ir taip jiems sekasi puikiai.
Mus gi užgriūtų baisi pražūtis. Negalės juk achajai
Tverti kautynių lauke, kai laivus mes vilksim į jūrą,
Ims jie dažniau dairytis atgal ir trauktis iš mūšio.
Mus pražudys visus patarimas šitas, valdove."
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Skaudžiai tu man, Odisėjau, uždavei širdį, taip staigiai
Šokęs vainoti. Juk aš neverčiu gražiaaulių achajų,
Jei tvirtasuolių laivų jie leisti į jūrą nenori.
Teatsiranda mums toks, kas geresnį duos patarimą,
Koks jaunikaitis ar senis, aš tik pasidžiaugti galėsiu."
Čia atsiliepdamas tarė narsus kovoje Diomedas:
„Tokis čia pat, nė ieškoti nereiks, jei jūs panorėsit
Jo patarimo klausyt ir nepalaikysit už pikta
Mano drąsos, nors amžium esu jauniausias tarp jūsų.
Bet pasigirti galiu: sūnus aš tėvo garbingo,
Didžio Tidėjo, kuriam supylėte kapą prie Tėbų.
Trejetą mat beydžių sūnų pagimdė Portėjas,
Jie Pleurone visi ir aukštam Kalidone gyveno:
Agrijas ir Melanas, ir raitelis didis Oinėjas,
Mano gimdytojo tėvas, visus pralenkęs narsybe.
Tėviškėj liko senelis, o tėvas, atklydęs į Argą,
Apsigyveno, kaip Dzeusas ir visas Olimpas norėjo.
Vedęs vieną Adrasto dukrų, gyveno turtingai

Rūmuose savo aukštuos, laukuos jo plačiuosiuos bangavo
Brandūs kviečiai, ir nuo vaisių visad jam lūždavo sodai,
Baimę galvijų turėjo, ir ietimi jam neprilygo
Niekas achajų. Girdėjot jūs patys, kaip visa tai buvo.
Taigi nesu aš prastos giminės, bailiu nelaikykit
Ir nepaniekinkit žodžio, kurį nuoširdžiai pasakysiu.
Eiti kautynių laukan ir sužeistus reikalas verčia,
Turim visi dalyvauti kovoj, tik būkim atsargūs,
Venkime šūvių, kad kas prie žaizdų žaizdos nebegautų.
Turim į kovą padrąsint kitus, kurie ligi šiolei
Dar pasiduoda bailumui širdies ir neina kovoti."
Taip jis pasakė, o tie, išklausę jo žodį, sutiko
Ir nuskubėjo paskui Agamemnoną, vadą vyriausią.
Betgi ne veltui budėjo garbingas žemės plakėjas
Ir, pasivertęs senyvu kariu, prie jų atskubėjo,
Paėmė už dešinės Agamemnonui, sūnui Atrėjo,
Kreipėsi tuosyk į jį ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Džiaugsis, Atreidai, širdis nelaboji Achilo krūtinėj,
Kai pamatys, kaip žūsta ir bėga, pakrikę iš baimės,
Sūnūs achajų, nes proto šiam kariui nėra nė trupučio.
Lai jis prasmenga veikiau, lai dievas jam gėdą padaro.
Bet ant tavęs laimingi dievai nesirūstino niekad.
Metas bus greit, kai Trojos vadai ir tarėjai protingi
Dulkes pakels, bėgdami per laukus, tu pats pamatysi,
Kaip į tvirtovę jie skuos nuo mūsų laivų ir nuo būstų."
Šitai pasakęs, kaip griausmas suriko ir leidos per lauką,
Kaip devyni ar dešimt tūkstančių vyrų valiotų
Karo metu iš karto surikt prieš lemiamą kovą, –
Šitokį balsą dabar iš krūtinės paleido galingas
Žemės plakėjas ir didžią stiprybę achajams į širdis
Įkvėpė karo nemest ir stoti į kovą iš naujo.
O auksasostė Hera nuo aukšto Olimpo viršūnės
Žvelgė kiek stengė toliau, ir staigiai jos akys pamatė

Dieverį tikrą ir brolį be kvapo lekiant į kovą,
Versmę herojų šlovės, ir džiaugsmas užtvindė jai širdį.
O daugiaversmės Idos aukščiausioj viršūnėj išvydo
Sėdintį Dzeusą, ir širdį jai vėl užliejo rūstybė.
Svarstė, skaičiavo tuomet Hera, jautakė valdovė,
Kaipgi jai protą apgaut aigidvaldžio Dzeuso Kronido.
Ir pagaliau ji nusprendė širdy, kad būsią geriausia
Pačiai ant Idos nulėkt, gražiai pasipuošusiai visai,
Gal įsigeistų prie jos atsigult, sužavėtas jos kūno,
Tokio gražaus. Tuomet ji saldų gaivinantį miegą
Jam ant blakstienų ir proto gudraus galėtų užleisti.
Ji nuskubėjo į miegamą savo, kurį jai įtaisė
Mielas sūnus Hefaistas, duris įstatydinęs tvirtas
Su paslaptinga sklende, kad jos neatšautų koks dievas.
   Tad, miegamajan įėjus, duris šviesiąsias uždarė.
Ten ji nuo kūno grakštaus ir žavingo ambrozija tyra
Aliai dulkelę nuplovė, tuomet įsitrynė alyvom
Dieviško kvapo gardaus, kuriom jos menė kvepėjo.
Vos tik pajudinsi jas Kronido rūmuos variniuos –
Žemę ir dangų bemat gardžiausias kvapas užlieja.
Žavintį kūną jom įsitrynusi gausiai ir plaukus
Išsišukavus, šviesiąsias kasas susipynė ji pirštais,
Ambrozines, puikias, ant savo galvos nemirtingos.
Vilkos ambrozijos rūbą, kurį jai Paladė Atėnė
Dailiai išaudus pasiuvo ir raštais margais padabino.
Jį ant krūtinės dabar ji susisegė sagėm auksinėm.
Juosta dailia susijuosė, šimtu gal kutų padabinta,
O į ausų lezgelius ji auskarus įsikabino,
Triakius, darbo dailaus, ir grožybe visa sušvytėjo.
Galvą iškeltą šydu prisidengė deivė šviesioji,
Brangiu, naujinteliu, plonu, kuris žibėjo kaip saulė.
Tuosyk po kojų baltų gražius sandalus pasirišo.
   Taip puošmenim visais pasipuošusi dievišką kūną,

Ji išskubėjo iš menės, pasikvietė greit Afroditę
Kiek atokiau nuo kitų ir jai patylom pašnabždėjo:
„Ar paklausysi, dukrele miela, kai tau pasakysiu,
Ar atsakysi tu man, širdy pasipiktinus rūsčiai,
Kad achajus palaikau, kai tu globoji trojėnus?“
Jai atsakydama, tarė Kronido duktė Afroditė:
„Hera, deive dievų, dukterie galingojo Krono!
Tik pasakyki, ko reikia, ir lieps man širdis padaryti,
Jeigu įstengsiu tik aš ir jei tai įmanomas daiktas.“
Tuosyk gudrybės pilna Hera valdovė atsakė:
„Meilės galybe man duok ir aistrą, kuria tu valioji
Ir nemirtingus dievus, ir žmones mirtingus įveikti.
Eiti rengiuosi toli, į pakraštį žemės derlingos,
Tėvo dievų, Okeano, lankyt ir močios Tetijos.
Savo namuos jie augino mane ir auklėjo dailiai,
Tuosyk paėmę iš Rėjos, kai Dzeusas visregintis Kroną
Trenkė iš aukšto dangaus po žeme ir mariom plynosiom.
Vyksiu aš jų aplankyt ir pikto kivirčo sutaikyt.
Ilgas jau laikas, kai jie nebeina į patalą vieną,
Meilę pamiršo abu, jų širdis užgožė pyktis.
Jeigu pavyks žodžiu man jųdviejų širdis sutaikyt,
Juodu vėl meile surišt, į patalą vieną suguldžius, –
Amžiais jiems būčiau miela ir jų pagarbą užsitarnaučiau,“
Jai saldžiašypsnė duktė Afroditė atsakė ir tarė:
„Nedera ir negaliu aš prašymo tavo atmesti:
Tu visagalio Kronido glėby ilsiesi per naktį.“
Ir nuo krūtinės savos margaraštę juostą nurišo,
Dailiai išaustą, kurioj visi jos kerėjimai slėpės:
Meilės galybė ir geismo liepsna, ir žodžiai įteiklūs, –
Visa, kas protą galės aptemdyti žmogui rimčiausiam.
Motinai padavė ją, vardu pavadino ir tarė:
„Juostą šią margą paimki ir ją įsidėki už ančio.
Slypi joj visa, ko reikia, tikrai tau neteks, aš laiduoju,

Grįžt nelaimėjusiai to, ką savo širdy užsimojai."
Taip ji kalbėjo. Hera valdovė šypsniu jai atsakė,
Ėmė šypsodama juostą ir ją įsidėjo už ančio.
Grįžo netrukus namo Kronido duktė Afroditė.
O valdovė Hera, Olimpo viršūnes palikus
Ir pro Pieriją greit ir Ematiją mielą praskriejus,
Lėkė pro žirgvaldžių trakų boluojančius kalnus snieguotus,
Kur jų aukščiausios viršūnės, ir kojom žemės nesiekė.
Tik nuo Atono ji skrido žemiau, virš banguojančios jūros
Ir nusileido Lemne į šviesaus Toanto tvirtovę.
Miegą surado ji ten, Mirties tikriausiąjį brolį,
Jį nusitvėrė už rankos, vardu pavadino ir tarė:
„Miege, valdove dievų visų ir žmonių trumpaamžių,
Manąjį žodį nesyk išklausei, išklausyki ir šiandien,
Aš per visas dienas už tai tau busiu dėkinga.
Dzeuso šviesiąsias akis užmerki saldžiai po blakstienom,
Kai, atsigulus šalia, aš meile su juo pasidžiaugsiu.
Duosiu už tai dovanų tau sostą, nedylantį niekad,
Visą auksinį, jį mano sūnus nagingasis Hefaistas
Tau sumaniai padarys ir žemai pritvirtins suolelį,
Kojas baltąsias ant jo puotaudamas tu pasidėsi."
Herai atsakė tuomet saldusis Miegas ir tarė:
„Hera, deive dievų, dukterie galingojo Krono!
Kitą kiekvieną iš jų, nemirštančių niekad per amžius,
Aš užmigdysiu lengvai, net srauniąsias vilnis Okeano,
To Okeano, kuris jų tėvas visų ir kiekvieno.
Betgi prie Dzeuso Kronido aš niekad nedrįsiu prieiti,
Jam nesuversiu akių, kai pats jis manęs nevadino.
Kartą mane jau gerai įsakymas tavo pamokė,
Tądien, kai Dzeuso sūnus, drąsus ir galingas Heraklis,
Išplaukė iš Iliono, trojėnų pilį išgriovęs.
Taigi tuomet užmigdžiau aš Dzeuso aigidvaldžio protą,
Visą užliejęs saldžiai, o tu, sugalvojusi pikta,

Vėjus paleidai stiprius ir, mariose audrą sukėlus,
Kojos turtingon salon tuomet nugrūdai Heraklį
Vieną, visai be draugų. Pakirdęs Kronidas padūko
Rūmuos vaikyti dievus, manęs gi ieškojo daugiausia.
Būtų iš aukšto dangaus be ženklo išmetęs į jūrą,
Jei ne pagalba Nakties, dievų ir žmonių karalienės.
Greit aš nubėgau pas ją, ir jis, nors įširdęs, atlyžo,
Pasidrovėjo trikdyti ramybę greitajai Nakčiai.
Šiandien ir vėl tu prašai padaryt neįmanomą daiktą."
Jam atsakydama, tarė Hera, valdovė jautakė:
„Miege! Kodėl tu savo širdy atsimeni šita?
Rasi manai, kad gins visa matantis Dzeusas trojėnus,
Lygiai kaip niršo tuomet už savo sūnų Heraklį?
Eikim geriau, nebegaišk, aš vieną jauniausių charičių
Duosiu tau vesti ir savo žmona mieląja vadinti.
Imk Pasitėją, kurios per dienų dienas tu ilgiesi."
Taip ji kalbėjo, o Miegas nudžiugęs jai šitaip atsakė:
„Tu man prisiek pirmiau nepaliečiamu vandeniu Stigės,
Viena ranka palytėdama žemę, penėtoją močią,
Ribančią jūrą antra, kad mudviem liudyt galėtų
Požemių krašto dievai, gyvenantys šiandien prie Krono,
Jog pažadėjai man duoti vieną jauniausių charičių,
Imt Pasitėją, kurios dienų dienas aš ilgiuosi."
Taip jis kalbėjo, ir jo Hera baltarankė paklausė,
Taip, kaip jis liepė, prisiekė, vardais pavadinus lig vieno
Tartaro juodo dievus, nešiojančius vardą Titanų.
Kai pažadėjo jinai ir priesaiką šventąją davė,
Tuosyk paliko abu jie Lemno ir Imbro tvirtovę
Ir, apsisiautę miglom, skubėdami leidos kelionėn.
Į daugiaversmę Idą, žvėrių tėvynę, atskrido,
Jūrą prie Lekto palikę, abudu žingsniavo per žemę.
Girių viršūnės drebėjo nuo jųdviejų žingsnių skubiųjų.
Miegas sustojo čionai ir, kad Dzeusas jo nematytų,

Įkopė eglėn tuojau, kuri Idoje buvo aukščiausia
Ir, prasikišus per orą, viršūne siekė padangę.
Tyliai tupėjo ten jis, tarp eglės šakų pasislėpęs,
Lygiai kaip tas skardžiabalsis kalnuos gyvenantis paukštis,
Jį pavadinę dievai chalkide, o žmonės – kiminde.
Nieko nelaukus Hera į Gargarą įkopė aukštą,
Idos viršūnę, ir ją pastebėjo perkūnvaldis Dzeusas.
Vos tik išvydo, tuojau geidulys aptemdė jo protą,
Taip kaip tuomet, kai pirmąjį kartą jie džiaugėsi meile,
Guolin suėję abu slaptai nuo tėvų mylimųjų.
Dzeusas prišoko prie jos, vardu pavadino ir tarė:
„Hera mieloji! Sakyk, kur be dvasios leki iš Olimpo
Taip, be žirgų, be vežimo, kuriuo juk važiuoti galėtum?
Tuosyk, gudrybės pilna, Hera valdovė atsakė:
„Eiti rengiuosi toli, į pakraštį žemės derlingos,
Tėvo dievų Okeano lankyt ir močios Tetijos.
Savo namuos jie augino mane ir auklėjo dailiai.
Vyksiu aš jų aplankyt ir pikto kivirčo sutaikyt.
Ilgas jau laikas, kai jie nebeina į patalą vieną,
Meilę pamiršo abu, jų širdis užgožė pyktis.
Žirgus aš pasistačiau daugiaversmės Idos pakalnėj,
Jie parlakins mane per sausumą kietą ir jūras.
Šiandien tiktai dėl tavęs aš čia užsukau iš Olimpo,
Idant nerūstautum kartais, kad aš, tau nieko nesakius,
Į giliasrovio plataus Okeano namus iškeliauju."
Herai atsakė tuomet debesų atvarytojas Dzeusas:
„Hera! Bus laiko tau ten ir vėliau kada nors nukeliauti.
Meile geriau pasidžiaukim dabar abudu sugulę.
Šitokia meilė karšta nei deivei, nei žmonai mirtingai
Mano krūtinėj širdies dar niekad nebuvo užliejus.
Rods, nemylėjau aš taip nei pačios Iksiono jaunutės,
Man Peiritoją pagimdžiusios, dievui išmanymu lygų,
Nei dukteries Akriso skaisčios, gražiakojės Danajės,

Ji man pagimdė Persėją, herojų visų pranašiausią.
Nejaučiau meilės tokios Foiniko dukrai šlovingai,
Kur man pagimdė Minoją ir lygų dievams Radamantį.
Negeidžiau taip nei Semelės, nei Tebėj aukštojoj Alkmenės,
Tosios, kuri man pagimdė sūnų galingą Heraklį,
Tuotarp Semelė pagimdė džiaugsmą žmonių Dionisą.
Ir gražiakasės valdovės Demetros širdis tiek netroško,
Net ir Lėtos garsios nei tavęs dar taip negeidavo,
Kaip aš liepsnoju dabar, pageidimo saldaus apsvaigintas."
   Dzeusui, gudrybės pilna, Hera valdovė atsakė:
„O visagalis Kronide! Tikrus čia niekus nukalbėjai!
Kaipgi tu nori dabar pasidžiaugti meile, atgulęs
Idos viršūnėj aukštoj, kur viskas aiškiai matyti?
Kas gi bus tuosyk, jei kas iš dievų, nemirštančių niekad,
Miegančius mus pamatys ir visiems pasakys nuskubėjęs?
Aš nebegrįžčiau daugiau į tavo namus ant Olimpo,
Čia atsikėlus iš guolio. Akių neturėčiau kur dėti.
Jeigu taip nori karštai ir širdis prisipildžiusi meilės, –
Miegamą savo turi, kurį tau įtaisė Hefaistas,
Mielas sūnus, į staktas duris įstatydinęs tvirtas.
Eikime ten pamiegot, jei taip jau patalas maga."
   Herai atsakė tuomet debesų atvarytojas Dzeusas:
„Hera! Tu drąsiai gali dievų nei žmonių nebijoti,
Nepamatys: aš aukso miglų aplinkui užtrauksiu
Uždangą storą, ir Helijas pats nevalios įžiūrėti,
Nors jo akis be galo šviesi ir viską pamato."
   Tarė ir Krono sūnus tuoj žmoną pastvėrė į glėbį.
Žemė šventoji po jais gėlių paklojo gražiausių:
Hiacinto žiedų, rasoto loto ir krokų
Patalą storą ir minkštą, aukštai nuo dirvos pakeltą.
Gulė abudu į jį ir debesio skraistę užtraukė,
Gražią, auksinę, iš josios rasa kaip sidabras pabiro.
   Taip tad ilsėjos ramiai ant Gargaro aukšto Kronidas,

Įveiktas miego ir meilės, glėby laikydamas žmoną.
Miegas saldusis tuomet prie achajų laivų nuskubėjo
Visko tuojau pasakyt Poseidonui, laikytojui žemės,
Ir, atsistojęs šalia, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Drąsiai dabar, Poseidone, gali pagelbėt danajams
Ir nors trumpai suteikt jiems garbę, kol miega Kronidas,
Jam aš saldžiausiu miegu akis tuo tarpu suvėriau,
Hera sugundė mat jį į meilės patalą gulti."
   Tarė ir prie kitų šlovingų žmonių nuplasnojo,
Davęs daugiau drąsos danajus užsistot Poseidonui.
Šoko tasai į pirmąsias eiles ir suriko kaip griausmas:
„Argi mes pergalę vėl atiduosime Hektorui, vyrai,
Kad jis paimtų laivus ir garbę nusipelnytų?
Šitaip jis kalba visur ir giriasi, kolei Achilas
Prie gaubtašonių laivų, širdy užsirūstinęs, sėdi.
Jis ir nebūtų mums taip reikalingas, jei mes pasiryšim
Drąsą sukaupti visi ir mūšy paremti viens kitą.
Taigi negaiškit, ir, kaip aš sakau, visi taip darykim.
Štai atstatykim skydus, geriausius pačius ir didžiausius
Mūsų pulkuos, ir, galvas žibiaisiais šalmais prisidengę,
Stverkime ietis galingas į ranką ir pulkim kaip vienas.
Aš vadovausiu visiems, ir Hektoras, vaikas Priamo,
Antpuolio neatlaikys, nors stengtus, kiek išneša jėgos.
Kas karingumo nestinga, bet gavo skydą menkutį,
Lai atiduoda silpnam, o sau susiranda didesnį."
   Taip jis pasakė. Jo žodį išgirdo visi ir paklausė.
Patys karaliai, žaizdų nežiūrėdami, vyrus rikiavo:
Ir Agamemnonas, ir Odisėjas, ir Diomedas,
Keitė Arėjo ginklus ir ėjo prie vyro kiekvieno,
Davė tvirtesnį tvirtam, o menkesnį vyrui menkesniam.
O kai visi šarvais apsivilko žibančio vario,
Žengė pirmyn, Poseidonas, žemės plakėjas, juos vedė,
Rankoj tvirtoj kalaviją laikydamas aštriaašmenį,

Tarsi žėruojantį žaibą, prieš jį neįmanoma niekam
Stot žūtbūtinėn kovon, nes baimė apima vyrus.
Trojos karius išrikiavo Hektoras spinduliuotšalmis.
Įniršį baisų bei ryžtą kovot be perstojo kurstė
Mėlyngarbanis žemės krėtėjas ir Hektoras didis,
Šitas kalbėjo trojėnams, anas padėjo argiečiams.
Šniokštė prie pat argiečių laivų ir jų palapinių
Jūra patvinus, kai jie susidūrę griausmingai suriko.
Nei į uolas atsimušę taip marių bangos nešniokščia,
Kai jas viena po kitos atvaro audringas Borėjas;
Nei įsiplieskus ugnis per gaisrą šitaip neūžia,
Girią apėmus plačiai kalnų aukštųjų pašlaitėj;
Nei šėldami ąžuolyne aukštam taip vėjai nestaugia,
Nors jie, rūstybės pilni, suošusį alką siūbuoja, –
Kokį ten riksmą pakėlė achajai ir Trojos herojai,
Kai, puldami vieni prieš kitus, jie gerkles paleido.
Hektoras spinduliuotšalmis ietimi smeigė Ajantui,
Ėjusiam tiesiai prieš jį, ir ietis pataikė ton vieton,
Kur du platoki diržai įkypai krūtinę kryžiavos,
Vienas jų buvo skydo, o kitas puošnaus kalavijo.
Tie ir apsaugojo kūną švelnutį, o Hektoras, piktas,
Kad be naudos ištrūko iš rankos jo ietis greitoji,
Šoko atgal savųjų būrin, kad nuo kėrių ištrūktų.
Puolusiam bėgti atgal, jam Ajantas, sūnus Telamono,
Akmeniu sviedė, kurių po kovotojų kojom daugybė
Žemėj gulėjo laivams paramstyti. Jų vieną pastvėręs,
Tvojo tam į krūtinę pro skydo viršų prie kaklo,
Tarsi vilkutį pasukęs, akmuo net zvimbdamas lėkė.
Lygiai kaip ąžuolas senas, spirtas Kronido, pargriūva
Su šaknimis ir kvapas sieros negardus pasilieja
Tuosyk iš jo, o šiurpas nupurto kiekvieną, kas regi
Tai iš arčiau: baisus visagalio Dzeuso perkūnas, –
Lygiai taip Hektoras didis pargriuvo į dulkes ant žemės.

Ietis išpuolė iš rankos, nukrito skydas ir šalmas,
Kario varinių šarvų žvangesys toli nuskardėjo.
Garsiai kaip griausmas surikę, artyn atšuoliavo achajai,
Vylėsi jį pasigrobsią ir ietis laidė be skaičiaus.
Vis dėlto jų nė vienam nepavyko vyriausiojo vado
Nei iš arti, nei iš tolo nusmeigt: suspėjo prišokti
Polidamantas, Ainėjas, drauge ir šviesus Agenoras,
Ir Sarpedonas, likų valdovas, ir Glaukas beydis.
Rūpinos juo ir kiti kaip galėjo ir dengė nuo smūgių,
Priekin atstatę skydus apvaliuosius, o jo artimieji
Ėmę ant rankų jį išnešė tuoj prie žirgų greitakojų,
Juos nuo kautynių lauko atokiai tas buvo palikęs
Ir su gražiu vežimu prižiūrėti įsakęs vežėjui.
Lėkė tvirtovėn žirgai su herojum, dejuojančiu sunkiai.
O kai pasiekė jie brastą plataus sūkuringojo Ksanto,
Upės sraunios, kurią nemirtingas Dzeusas paleido,
Jį, iš vežimo iškėlę, paguldė ant kranto ir liejo
Vandeniu šaltu. Akis tuomet atsigavęs pravėrė,
Sėdos, bet kraujas pajuodęs pro burną papliupo ant kelių,
Vyras aukštielninkas krito ant žemės, akis jam apvilko
Juoda tamsybe naktis: vėl sąmonę atėmė skausmas.
　Argo kariai, pastebėję, kad Hektoras mūšį paliko,
Puolė drąsiau trojėnų pulkus ir narsą atgavo.
Žymiai pralenkęs visus, greitakojis Ajantas Oilidas
Pasišokėjo ir ietim aštriąja Satniją dūrė,
Sūnų Enopo, kurį tam buvo pagimdžius beydė
Nimfa najadė, kai jaučius tas ganė prie Satnioento.
Jam garsiaietis Oilidas, artyn netikėtai prišokęs,
Movė į slėpsnas, šis atbulas krito, aplinkui jo kūną
Užvirė mūšis smarkus tarp danajų ir Trojos herojų.
　Polidamantas, Pantojo sūnus, pavaldantis ietį,
Keršijo ir Protoenorui tuoj, Arejiliko sūnui,
Pervėrė dešinį petį: kitonpus iešmas išlindo.

Griuvo į dulkes tasai ir žemę rankom sugniaužė.
Polidamantas tuomet pasigirdamas garsiai suriko:
„O! iš narsaus Pantojo sūnaus galingosios rankos
Ietis ir šiuokart, atrodo, nebus ištrūkusi veltui!
Vienas argiečių ją gavo į mentę, ir galim tikėti,
Pasiramstydamas ja, iškeliaus į Hadą netrukus.“
Taip jis pasakė. Užgavo argiečiams širdį jo žodžiai,
Betgi labiau už visus jie sukrėtė Telamonidą
Narsų Ajantą, nes tiesiai prie jo nukautasis parpuolė,
Taigi paleido jis tuoj į nubėgantį žibančią ietį.
Polidamantas tačiau, atšokdamas staigiai į šalį,
Kėrės išvengė juodos: Archelochui Antenoridui
Ietis pataikė, nes žūtį jam buvo dievai, pažadėję.
Iešmas įsmigo tenai, kur galva susijungia su sprandu,
Į viršutinį slankstelį, ir gyslas nukirto abidvi.
Taigi kai griuvo, galva su lūpom ir nosia pasiekė
Žemę gerokai anksčiau negu jo keliai ir blauzdos.
Garsiai suriko Ajantas beydžiui Polidamantui:
„Polidamantai! Rimtai pagalvok ir sakyki teisybę,
Argi už Protoenorą jis nevertas numirti?
Man nebailus jis atrodo ir ne iš prastuolių kilimo.
Kartais ar tik jis nebus Antenoro žirgvaldžio brolis
Arba sūnus. Kad jo giminė, abejoti negalim.“
Taip jis kalbėjo, nors viską žinojo. O širdis trojėnų
Apėmė skausmas, ir štai Akamantas už brolį suvarė
Ietį bojotui Promachui, kai tas jį vilko už kojų.
Džiaugėsi tuo Akamantas ir garsiai suriko it griausmas:
„Vėjų patauškos iš Argo, jūs laidyti gerkles temokat!
Negi mus vienus lydės nesėkmė ir bėdos visokios.
Bet nesidžiaukit, netrukus sulauksite galo ir patys.
Štai pažiūrėkit, kaip ieties manos apramintas užmigo
Jūsų Promachas, idant bausmės, nupelnytos už brolį,
Laukti nereiktų ilgai. Dėl to ir stengias kiekvienas,

Brolis kad liktų namuos ir būtų kam keršyt už mirtį."
Taip jis pasakė. Užgavo argiečiams širdį jo žodžiai,
Betgi labiau už visus Penelėją sukrėtė narsų,
Ir Akamantą jis puolė, tačiau tas atšoko, nelaukęs,
Kol Penelėjas jam smogs, ir pervėrė Ilionėją,
Sūnų Forbanto, turtingo avių, kurį širdingiausiai
Tarpu trojėnų mylėjo ir užvertė turtais Hermėjas.
Ilionėją žmona tą vieną buvo pagimdžius.
Ietis, akies duobėn pro antakio kaulą sulindus,
Ištrėškę obuolį visą, ir skradžiai perėjęs iešmas
Jam pro pakaušį išlindo. Rankas išskėtęs parpuolė,
O Penelėjas tuomet, kalaviją skubiai išsitraukęs,
Kirto jam tiesiai per sprandą. Galva su šalmu nukrito
Ir nuriedėjo per žemę, tuo tarpu ietis galinga
Tebebarkšojo aky. Kaip aguonos galvą pakėlęs
Trojos herojams parodė ir girdamos garsiai suriko:
„Bėkit, trojėnai, pranešt narsuolio Ilionėjo
Tėvui mielajam ir močiai, kad jį namuose apraudotų.
Džiaugsmo taip pat nebus ir Algenorido Promacho
Žmonai pareinantį vyrą sulaukti, kai sūnus achajų
Grįšime savo laivais namo iš Trojos kas gyvas.
Taip jis kalbėjo, net šiurpas su drebuliu šaltu per kūnus
Bėgo trojėnams, tad žvalgės, kaip nuo prapulties išsisukti.
Nūn pasakykite, Mūzos, gyventojos aukšto Olimpo,
Kas iš achajų pirmasis nuplėšė kruvinus šarvus,
Kai kautynes taip kreipė į pergalę žemės plakėjas.
Pats pirmutinis Ajantas, sūnus Telamono, paklojo
Hirtiją, sūnų Girtijo, inisų narsingą valdovą.
Smarkų Mermerą ir Falką pavyko nukaut Antilochui.
Hipotioną ir Morį vikrus Merionas paguldė.
Teukras pirmiau Protooną, paskui Perifetą nukovė.
Hiperenorą, vyrų valdovą, paklojo Atreidas,
Ietį suvaręs į slėpsnas, ir žarnas paleido jam varis,

Perskrodęs pilvą plačiai, pro atvirą žaizdą bematant
Siela išskrido iš kūno, akis jam apvilko tamsybė.
Betgi daugiausia paguldė Oilėjo sūnus greitakojis.
Kojų greičiu nė vienas karys jam prilygt nevaliojo,
Šokus kovotojams bėgt, kai išgąstį Dzeusas užleidžia.

Penkioliktoji giesmė

ATMUŠIMAS NUO LAIVŲ

Perkopę griovį ir tvorą baslių smailiausiom viršūnėm,
Leidosi bėgti, pulkais žūdami nuo rankų danajų,
Ir tik prie savo žirgų bei ratų sustojo trojėnai,
Šiurpiai nubalę iš baimės. Tuo tarpu jau spėjo pabusti
Dzeusas ant Idos viršūnių šalimais žmonos auksasostės.
Šokęs iš guolio, tuojau achajus ir trojėnus pamatė:
Bėga uždusę šitie, pridurmai juos veja ir muša
Argo herojai ir jų eilėse Poseidonas valdovas.
Hektoras guli lauke paguldytas, aplinkui susėdę
Jo artimieji, be sąmonės jis ir vos bekvėpuoja,
Vemia kraujais, nes jį ne bejėgis achajas užgavo.
Tokį išvydus, žmonių ir dievų visų tėvui pagailo.
Taigi, pažvelgęs skersom, jis kreipėsi rūsčiai į Herą:
„Tavo gudrybė sukta, prakeiktoji, privertė trauktis
Hektorą šviesų iš mūšio ir baimę įvarė trojėnams.
Tik nežinau, ar negausi pati pasidžiaugti netrukus
Savo suktybėm, kada aš žaibais pamokysiu kartą.
Ar pamiršai, kaip kabėjai ore? Kaip tuosyk prie kojų
Du priekalu parišau, o rankas tau virvėm auksinėm
Suveržiau, kad neatrištum, ir taip tu karojai padangėj
Tarp debesų, o dievai tik lakstė po aukštą Olimpą,
Bet negalėjo atrišti priėję, nes kas tik mėgino,

Stvėriau kiekvieną ir sviedžiau nuo slenksčio, ir tas stačia galva
Pusgyvis skrido į žemę. Tačiau nenutildė man skausmo
Dėl begalinių vargų Heraklio, dieviško vaiko,
Kai, pasitelkusi smarkų Borėją ir audras pakėlus,
Tu jį blaškei po plynas marias, galvodama pikta,
Kol atsidūrė jis Kojo saloj, tirštai apgyventoj.
Jam aš padėjau ir vėl į žirgus auginantį Argą
Leidau sugrįžti sveikam, nors vargo begal prikentėjo.
Primenu tau tai dabar, kad mestum klastingas gudrybes
Ir kad žinotum, jog nieko neduos tau meilė nei guolis,
Nors suviliojai mane, nuo dievų atitraukus apgaule.“
Taip jis kalbėjo. Apstulbo Hera, valdovė jautakė,
Ir, atsakydama jam, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Žemė tegirdi dabar ir dangus, ją dengiantis, aukštas,
Taipgi ir vandenys Stigės sraunieji, kuriais kai prisiekiam –
Priesaika esti baisi ir didžiausia dievams laimingiesiems,
Tavo šventoji galva tegirdi ir mūsų jungtuvių
Patalas šventas (o juo gi kreivai niekada neprisiekčiau), –
Nė nesiklausęs manęs, Poseidonas, žemės plakėjas,
Padeda Argo kariams, o trojėnus ir Hektorą spaudžia:
Užvirė jam širdis, ir gailestis jį pastūmėjo,
Regintį, kaip prie laivų atvaryti žūsta achajai.
Būčiau tik viena patarusi jam, jei būčiau žinojus:
Vaikščioti tais keliais, kuriuos tu, juodmigli, nurodai.“
Taip ji kalbėjo. Prajuko žmonių ir dievų visų tėvas
Ir, atsakydamas jai, sparnuotais žodžiais prabilo:
„O, kad nuo šios dienos, valdove Hera jautake,
Šitokia man palanki tarp dievų nemirtingų sėdėtum!
Ir Poseidonas tuomet, nors pats ir kitaip pageidautų,
Bet nusilenktų visur tiek mano, tiek tavajai širdžiai.
Jeigu tai visa tiesa ir tu pakalbėjai teisybę,
Lėki dabar į būstą dievų ir liepki Iridei

Ir Apolonui, šauliui taikliam, kad greitai atvyktų.
Tuosyk Iridė nuskris į voras variarūbių achajų
Ir pasakys Poseidonui, galingam žemės plakėjui,
Kad pasitrauktų iš mūšio ir grįžti namo paskubėtų.
O Apolonas skaistus teparagins Hektorą grįžti
Vėlei į kovą, narsumą įkvėps ir padės jam užmiršti
Geliančius širdį skausmus, o achajų sūnus tuo tarpu
Tepagrąžins jis atgal, bekraujį baimę įvaręs.
Jie bėgdami susigrūs prie laivų daugiairklių Achilo,
Didžio Pelėjo sūnaus, ir tas lieps eiti Patroklui,
Savo bičiuliui, kuris gaus žūti nuo Hektoro ieties
Prie Iliono pilies, pirmiau daug trojėnų paklojęs,
Manąjį sūnų tarp jų, Sarpedoną, šviesų herojų.
Hektorą tuosyk nukaus įniršęs už draugą Achilas.
Štai nuo tada aš duosiu atmušt ir vyti trojėnus
Be paliovos nuo laivų, pakol Iliono tvirtovę
Sūnūs achajų išgriaus, patarimų gavę Atėnės.
Bet iki tol rūstybės nemesiu tikrai ir neleisiu,
Kad nemirtingų dievų kas nors danajus palaikytų,
Kolei nebus rimtai įvykdytas noras Peleido,
Kaip jam žadėjau pirma ir savo patvirtinau galva
Tuosyk, kai mano kelius apkabinusi deivė Tetidė
Garbę maldavo suteikti tvirtovių griovėjui Achilui."
Taip jis kalbėjo, Hera baltrankė nepriešgyniavo,
Kėlės nuo Idos kalnų ir skrido į aukštą Olimpą.
Lygiai kaip mintys žmogaus, kuris, apkeliavęs jaunystėj
Daugelį žemių, vėliau širdyje išmintingoj pasako:
Ten aš buvau ir ten, – ir tuoj prisimena viską, –
Lygiai taip greit pasikėlė Hera galinga ir skrido.
Aukštą pasiekus Olimpą, dievus amžinuosius atrado
Rūmuose Dzeuso gražiuos. Pamatę jos pasitikti
Šoko visi ir pilnas taures jos garbei pakėlė.

Aplenkė ji kitus ir vien gražiaveidės Temidės
Paėmė taurę, nes ta pirmutinė suspėjo pribėgti
Ir, prakalbėjus į ją, sparnuotais žodžiais pasakė:
„Hera! Taip greit parėjai? Ir taip nusigandus atrodai.
Krono sūnus turbūt išgąsdino, vyras tavasis.“
Deivei atsakė tuomet Hera baltarankė ir tarė:
„To nė neklauski geriau tu, Temide. Žinai ir be žodžio,
Kokis jo būdas baisus, kaip atžaras jis ir išpuikęs.
Rūmuose tu vadovauk dievams per šį pokylį šaunų
Ir su kitais nemirtingais dievais drauge paklausyki,
Kokias baisybes galvoja dar Dzeusas. Širdis, man atrodo,
Niekieno nepasidžiaugs dėl to: nei žmonių trumpaamžių,
Nei laimingųjų dievų, nors linksmai čia puotauja ne vienas.“
Šitaip atsakė Hera galingoji ir atsisėdo.
Dzeuso namuos dievai apsiniaukė, Hera tik šypsojos
Lūpom vienom, tačiau kaktoje pro antakius juodus
Nešvietė džiaugsmas, ir ji į dievus apmaudingai prabilo:
„Paikšai tikri, jei mes negalvodami nirštam ant Dzeuso,
Šiandien, priėję artyn, norėtume jį apraminti
Žodžiais arba jėga, o jam tai nei šilta, nei šalta:
Sėdi sau vienas ir sako, kad jis tarp dievų nemirtingų
Savo jėga ir galybe, be abejo, būsiąs pirmasis.
Taigi nukęskite kantriai, jei kam jis negandą siųstų.
Būgštauju net, kad Arėjui jau bus atsitikus nelaimė:
Mūšyje krito narsus Askalafas, kuriam tarp herojų
Rodė jis meilę didžiausią ir savo sūnum jį vadino.“
Taip ji pasakė. Arėjas pašokęs tik rankom suplojo
Sau per galingas šlaunis, sudejavo ir šitaip prabilo:
„Jūs dovanokite man, gyventojai aukšto Olimpo!
Eisiu tuojau prie achajų laivų aš keršyt už sūnų,
Net jei Kronido žaibų nutrenktam man būtų žadėta
Kraujo ir purvo klanuos tarp lavonų žemėj atgulti,“

Taip jis pasakė ir Šiurpui bei Išgąsčiui paliepė greitai
Žirgus kinkyti, o pats užsivilko žėrinčius šarvus.
Būtų tą dieną dievai nemirtingi jau sau užsitraukę
Dzeuso rūstybę ir pyktį, didesnį ir žymiai baisesnį,
Jei, dėl visų nusigandus, Atėnė nebūtų pakilus
Ir atsistojus tarp durų. Ji greit pašoko iš krasės,
Šalmą nuo jojo galvos nutraukė ir atėmė skydą,
Ietį varinę pastatė, jėga išplėšus iš dievo
Rankų galingų, ir rūsčiai subarė smarkų Arėją:
„Kur tu, beproti pašėlęs! Ar negandas traukia, ir ausys
Tau gal ne klausymui duotos? Tu proto ir gėdos nustojai!
Ar negirdi, ką Hera, deivė baltrankė, byloja?
Ji neseniai nuo Dzeuso, Olimpo valdovo, sugrįžo.
Argi tu nori, vargų ir nelaimių tiek iškentėjęs,
Grįžt parvarytas atgal į Olimpą, skaudžiai dejuoti
Ir nekaltai visiems užtraukti sunkią nelaimę?
Metęs tada achajus ir Trojos vyrus narsingus,
Dzeusas Olimpan atlėks, ir baisią mes audrą sulauksim,
Klius iš eilės kiekvienam: neklaus, kas kaltas; nekaltas.
Taigi, sakau, dėl sūnaus žuvimo per daug tu nerūstauk.
Argi be vienas, jėgom pranašesnis už jį ir galybe,
Žuvo lig šiolei ir žus ateity: neįmanomas daiktas
Padermę visą ar kartą žmonių apgint nuo žuvimo."
Šitai pasakius, į krėslą atgal pasodino Arėją.
Šaukė Hera tuo tarpu iš rūmų šviesių Apoloną
Su Iride, kuri neša žinias dievams nemirtingiems,
Ir prakalbėjo į juos, sakydama žodžiais sparnuotais:
„Dzeusas jums liepė abiem atvykti ant Idos nedelsiant.
O kai, nuskrisk abu ir pažvelgsit Kronidui į veidą,
Vykdykit visa, ką jis įsakys ir lieps jums daryti."
Šitai pasakius Hera galinga atgal sau nuėjo
Ir atsisėdo į sostą, o tie nebedelsę nuskrido.

Į daugiaversmę Idą, tėvynę žvėrių, nusileidę,
Viską regintį Dzeusą atrado ant Gargaro aukšto
Sėdintį, šventą jo galvą kvapus debesis vainikavo.
Prie debesų atvarytojo drąsiai priėję sustojo.
Juodu pamačius, Kronidui širdis nepašoko rūstybe,
Nes mylimosios žmonos žodžius jie veikiai įvykdė.
Tad į Iridę pirmiau jis kreipėsi žodžiais sparnuotais:
„Lėki skubiai, greitasparne Iride, ir Poseidonui,
Ką pasakysiu, pranešk ir būk pranešėja teisinga.
Liepki tu jam pasitraukt iš kovos ir kruvino karo,
Turi jis grįžt ar gimtinėn dievų, ar į dievišką jūrą.
Jeigu jis žodžių manų neklausys, nuleisdamas niekais,
Tuosyk rimtai jis savo protu ir širdim tepasvarsto,
Ar nepritrūks jam drąsos palūkėt, kol pats nukeliausiu.
Nors jis galingas, tačiau aš gerokai už jį galingesnis
Ir giminėj vyresnis, jo vieno širdis nesibijo
Lygint save su manim, prieš kurį juk dreba kiekvienas.“
Taip jis kalbėjo. Greita vėjakojė Iridė paklausė
Ir Ilionan šventan nuo Idos viršūnių išskrido.
Lygiai kaip iš debesų ledai ir sniegulės baltos
Rūkdamos lekia, giedros pagimdytam Borėjui papūtus,
Lygiai taip lėkė dabar su žinia greitasparne Iridė,
Ir, atsistojus šalia, ji žemės plakėjui prabilo:
„Žinią aš atnešu tau, mėlynplauki laikytojau žemės,
Čion pas tave skrendu tiesiog nuo aigidvaldžio Dzeuso.
Liepė jis tau pasitraukt iš kovos ir kruvino karo,
Grįžki tuojau ar gimtinėn dievų, ar į dievišką jūrą.
Jeigu jo žodžių šitų neklausysi, nuleisdamas niekais,
Grasė piktai ir pats žadėjo atvykti ir stoti
Dvikovon su tavimi, bet patarė vengti jo rankų,
Nes, kaip jis sakė, gerokai yra už tave galingesnis
Ir giminėj vyresnis. Tik tavo širdis nesibijo

Lygi sakytis su juo, prieš kurį juk dreba kiekvienas."
Jai, pasipiktinęs baisiai, žemės plakėjas atsakė:
„Oi oi oi! Koks jis galingas ir kaip išdidžiai nukalbėjo,
Jeigu žadėjo mane, prilygstantį jam, pabaidyti!
Krono mes sūnūs visi, trys broliai, gimę iš Rėjos:
Dzeusas ir aš, ir trečias – šešėlius valdantis Hadas.
Visa mums trims padalyta, kiekvienas gavom po dalį:
Jūras pilkąsias valdyt per amžius, kai metėme burtus,
Nulemta buvo tik man, o Hadui –miglų karalystę,
Dzeusui iškrito dangus su giedra ir debesys tamsūs.
Žemė visiems pasiliko bendra ir aukštas Olimpas.
Tad ne kaip Dzeusas palieps, bet kaip aš noriu, gyvensiu.
Nors jis galingas tikrai, tevaldo sau trečiąją dalį
Ir tenebaido manės, it pastumdėlio, rankų stiprybe.
Dukteris savo ir sūnus, kurių jis pulką prigimdė,
Gali sau barti geriau ir gąsdinti žodžiais griausmingais,
Jie ir nenorom turės įsakymų tėvo klausyti.
Jam atsakė tuomet greita vėjakojė Iridė:
„Ar kaip sakei tu, žemės laikytojau mėlyngarbani,
Dzeusui turėsiu pranešt tavo žodį galingą ir rūstų,
Ar nusileisi bent kiek? Galiūnų širdys nuolaidžios.
Pats gi žinai, kad paskui vyresnį erinijos seka."
Tuosyk jai Poseidonas, žemės plakėjas, atsakė:
„Deive Iride! Labai išmintingai dabar tu kalbėjai,
Laimė tikra, kai pasiuntinys tau gali patarti.
Apmaudas didis tačiau man apima širdį ir dvasią,
Kad sugalvojo jis žodžiais piktais bauginti ir plūsti,
Aš juk likimo valia su juo lygiateisis ir lygus.
Vis dėlto šiandien, tegu ir supykęs, aš jam nusileisiu,
Tik pasakysiu griežtai ir savo širdy tai atminsiu:
Jeigu be mano žinios ar laimikio davėjos Atėnės,
Taipgi be Heros, Hermėjo ir be Hefaisto galingo

Jis Iliono aukštos tvirtovės gailės ir ją saugos
Nuo išgriovimo, galybės neduodamas Argo herojams,
Tuosyk težino: tarp mudviejų liks nenumaldomas pyktis.“
Šitai pasakęs, achajų eiles Poseidonas paliko
Ir į marias pasinėrė, jo dūsavo sūnūs achajų.
O Apolonui tuomet debesų atvarytojas tarė:
„Foibe mielasis! Skubėki pas Hektorą tu variašalmį,
Nesgi laikytojas žemės ir jos plakėjas galingas
Grįžta į dievišką jūrą, supratęs laiku atsilenkti
Mano rūstybės: kitaip grumtynes mūs būtų išgirdę
Požemių krašto dievai, gyvenantys šiandien prie Krono,
Šitaip ir man geriau, ir jam išėjo į naudą,
Kad nesiryžo mėgint, nors būdamas baisiai įsirdęs,
Rankų manų: negalėjo gi tai be prakaito baigtis.
Imki tuojau į rankas kutais padabintą aigidę
Ir, ją papurtinęs, smarkiai išgąsdinki sūnus achajų
Ir paglobok, taiklusis šauly, tu Hektorą šviesų.
Tolei jam žadink narsumą didžiausią širdy, kol achajai
Grįš bėgdami atgal prie laivų ir prie Helesponto.
Tuosyk galėsiu aš pats žodžiu prisidėti ir darbu,
Idant achajai ir vėl po mūšio vargų atsikvėptų.“
Taip jis kalbėjo, ir tėvo skaistus Apolonas paklausė.
Tuoj pasileido nuo Idos kalnų kaip sakalas greitas,
Priešas pikčiausias balandžių ir paukščių visų apsukriausias.
Rado jis Hektorą šviesų, Priamo protingojo sūnų,
Sėdintį. Nebegulėjo ir sąmonę buvo atgavęs,
Ir prie savęs artimuosius pažino, prakaitas liovės
Ir dusulys: aigidvaldžio Dzeuso valia jį pakėlė.
Taigi, prie jo atsistojęs, šaulys Apolonas prabilo:
„Hektor, Priamo sūnau! Kodėl, nuo visų atsiskyręs,
Vienišas sėdi liūdnai? Koks sielvartas širdį tau slegia?“
Sunkiai alsuodamas, Hektoras spinduliuotšalmis atsakė:

„Kas tu, dangaus gyventojau mielas, šį žodį prataręs?
Ar negirdėjai, kad man prie achajų laivų tvirtavairių,
Klojančiam jų herojus, kovoj narsingas Ajantas
Akmeniu tvojo krūtinėn ir narsą audringą pakirto?
Aš jau tariausi šešėlius ir Hado šalį išvysiąs
Šią nelaimingą dieną, širdis mieloji tai jautė."
Tuosyk atsakė jam vėl taiklusis šaulys Apolonas:
„Būki visai ramus! Nuo Idos aukštos Kronionas
Atsiuntė tau padėjėją, kad gintų tave ir lydėtų, –
Foibą su aukso kardu prie šono, kuris kaip lig šiolei
Sergės ir gins tave ir aukštąją Trojos tvirtovę.
Kelkis dabar greičiau ir liepki vyrams važiuotiems,
Kad prie gaubtųjų laivų greituosius žirgus pasuktų.
Eidamas pats priešaky, aš kelią plačiai padarysiu
Trojos eikliems žirgams, atmušdamas sūnus achajų."
Taip jis kalbėjo ir vyrų valdovui įkvėpė drąsą.
Lygiai kaip žirgas, atšertas grūdais ir gerai pailsėjęs,
Tvirtą grandinę nutraukia ir lekia it vėjas per lauką
Maudytis upėn sraunion, kaip jis papratęs iš seno;
Galvą iškėlęs aukštai, jėgom puikauja, o karčiai
Plaikstos laisvai ant pečių: jis žino savo gražumą,
Neša jį kojos lengvai į lankas, kur ganos kumelės, –
Lygiai taip Hektoras nūn, važiuotųjų ragint pašokęs,
Judino kojas mitriai, kai dievo balsą išgirdo.
Lygiai kaip kartais šakotragį briedį ar ožką laukinę
Vejasi pulkas šunų ir kaimo vyrai su vėzdais,
Jam stačiabriaunė uola ar miško tamsus tankumynas
Gelbsti gyvybę, ir tiems pasivyti žvėrį nelemta;
Riksmą išgirdęs, staiga plačiakartis liūtas iššoka
Vyrams ant kelio, ir tie, smarkininkai, tuoj leidžiasi bėgti, –
Taip ir danajai pulkais ligi šiolei vijos trojėnus,
Mušė juos ir kalavijais, ir ietim, abipus galąstom,

Bet kai pamatė, kad priešų eiles vėl Hektoras tvarko,
Tuoj sudrebėjo visi, ir visas narsumas jų dingo.
   Tuosyk į juos prabilo sunūs Andraimono Toantas,
Pirmas aitolų narsuolis: ir ietį mokantis leisti,
Ir iš arti kovot, o taryboje retas achajų
Jam teprilygo, kai vyrai jauni susikirsdavo žodžiais.
Gera norėdamas jiems, Toantas prabilo ir tarė:
„Oi oi oi! kokį stebuklą akim štai savo išvydau!
Hektoras vėl prisikėlė! Iš kerių juodųjų ištruko
Ir atsigavo! Kiekvieno širdis tvirtai juk tikėjo,
Jog Telamono sūnaus Ajanto ranka jį paguldė.
Aišku, vėl dievas koksai išgelbėjęs bus ir išgydęs
Hektorą, kurs ne vienam danajui pakinklius pakirto.
Rodos, ir šiandien taip bus. Ne be perkūnvaldžio Dzeuso
Dieviškos rankos taip siaučia dabar tarp eilių pirmutinių.
Taigi negaiškit, ir, kaip aš sakau, visi taip darykim.
Didžiajai daliai karių įsakysime grįžt į laivyną,
Patys tuo tarpu visi, kas giriamės esą narsuoliai,
Stokime drąsiai prieš jį ir, ietis į priekį atstatę,
Antpuolį turim atremt: nors siautėja nūn it padūkęs,
Bet pabijos galbūt jis veržtis giliau tarp danajų.“
   Taip jis pasakė. Jo žodį išgirdo visi ir paklausė.
Greit susibūrę aplink Ajantą ir Idomenėją,
Ir Merioną bei Teukrą, ir lygų Arėjui Megetą,
Šoko drąsiai kovon prieš Hektorą ir prieš trojėnus,
Kas tik narsesnis, visus pasišaukę. Tuo tarpu didžioji
Argo herojų dalis atsitraukė ir grįžo laivynan.
   O ir trojėnų pulkai jau žygiavo, juos Hektoras vedė,
Žengdamas drąsiai, jo prieky, pečius miglomis apsisiautęs,
Ėjo skaistus Apolonas, laikydamas rankoj aigidę,
Grasią, kutuotą, kurią rūpestingai kalvis Hefaistas
Dzeusui buvo padaręs, kad būtų kuo gąsdinti žmones.

Ją įsitvėręs, dabar Apolonas vedė trojėnus.
Argo herojai drąsiai jų laukė, sugriaudėjo riksmas
Iš abiejų šalių, ir tuoj nuo templių pasipylė
Strėlės sparnuotos ir iečių kruša iš rankų galingų.
Vienos susmigo į kūnus tarnų Arėjo narsiųjų,
Kitos tik tarpu karių, nepalietusios baltojo kūno,
Stačios į žemę sulindo, nors kūnu gardžiuotis norėjo.
Kol Apolonas aigidę nejudinęs rankoje laikė –
Nelenkė smūgiai vienų nei kitų, ir krito herojai.
Bet kai, pažvelgęs tiesiog į akis greitažirgiams danajams,
Smarkiai supurtino ją ir suriko, – tuoj visas drąsumas
Baigėsi vyrų širdy, ir užmiršo jie narsą audringą.
Lygiai kaip kaimenę karvių ar didelę bandą avelių
Pora plėšrūnų išvaiko nakties juodosios tamsybėj,
Puolę iš girios staiga, kai sargas tenai nebudėjo, –
Taip nusigandę blaškės achajai, jiems baimę įvarė
Foibas skaistus, o trojėnams ir Hektorui suteikė šlovę.
   Užvirė, mūšis aplink, ir herojus klojo herojų.
Hektoras Stichiją tuosyk ir Arkesilają nukovė.
Vienas iš jų vadovavo narsiems variarūbiams bojotams,
Kitas gi buvo garsaus Menestėjo pirmas bičiulis.
Tuotarp Ainėjo ranka paguldė Medontą ir Jasą.
Tas tai Medontas Oilėjo sūnus prigyventinis buvo,
Taigi ir brolis Ajanto, tačiau gyveno Filakėj,
O ne gimtojoj šaly, nes buvo žmogų užmušęs,
Eriopidės, Oilėjo pačios, savo pamotės, brolį.
Jasas rikiavo ir vedė pulkus narsių atėniečių,
Tie jį vadino Sfelo sūnum, Bukolo vaikaičiu.
Polidamantas nukovė Mekistą, Politas – Echiją
Mūšio pradžioj, šviesus Agenoras paguldė Kloniją.
Paris Dejochui, kuris tarp eilių pirmutinių bėgiojo,
Perskrodė mentės viršūnę, kiaurai jam perlindo iešmas.

Žuvusių šarvus plėšė trojėnai, tuo tarpu achajai
Bėgo visu kautynių lauku ir virto į griovį
Ir ant aštriųjų baslių: turėjo slėptis už mūro.
Hektoras balsą pakėlė ir šaukė Trojos herojams:
„Tučtuojau pulti laivus! Palikite kruvinus šarvus!
Jei pastebėsiu kurį aš taikantis sukti į šalį,
Tikras tebūna – mirties neišvengs, ir jo giminiečiai
Nei giminietės nedės numirusio degint ant laužo:
Šunys jo kaulus tąsys už mūrų mūsiškės tvirtovės."
Šitai pasakė ir tuoj botagu paragino žirgus,
Garsiai surikęs trojėnų gretoms, tie pritarė vadui
Ir, suriaumoję griausmingai, visi iš karto pavarė
Žirgus su ratais. Skaistus Apolonas, eidamas prieky,
Kojomis stūmė skubom žemes nuo pakraščio griovio,
Suvertė jas vidurin ir padarė jiems taką patogų,
Tvirtą ir tokio platumo, kiek nuskrenda ietis uosinė,
Rankos tvirtos paleista, kai vyras jėgą išbando.
Juo ir praėjo trojėnų falangos, kurias Apolonas
Vedė, iškėlęs brangią aigidę, ir greitai išgriovė
Mūrą achajų, kaip smėlio tvirtovę pajūryje vaikas,
Kurs ją pirmiau bežaisdamas vaikiškai buvo pastatęs,
O nusibodus lengvai vėl iššžarsto su rankom ir kojom, –
Taip, Apolone taiklus, tu argiečių vargą ir triūsą
Nubloškei kaip smilteles ir privertei bėgti jų vyrus.
Ir tik pasiekę laivus, pagaliau sustojo achajai,
Vienas drąsino kitą ir šaukės dievų nemirtingų,
Kėlė į juos rankas ir visi maldavo širdingai.
O už visus garsiau gerenietis Nestoras meldės,
Mūras achajų, rankas į dangų žvaigždėtą ištiesęs:
„Dzeuse, mūs tėve! Jei kas kviečių turtingame Arge
Degino tau ar jaučio, ar avino kulšis riebiąsias,
Melsdamas leisti jam grįžt, o tu sutikai ir žadėjai, –

Tuos, Olimpieti, atmink, atitolink jiems dieną žuvimo,
Vyrų achajų sutriuškint neduoki Trojos herojams."
  Taip jis maldaudamas sakė. Griausmais sudrebino dangų
Dzeusas, gudrus patarėjas, maldas Neleido išklausęs.
Trojos herojai, griausmus aigidvaldžio Dzeuso išgirdę,
Dar galingiau argiečius paspaudė ir drąsą pajuto.
Lygiai kaip milžinės bangos beribėje marių platybėj
Šoka aukštai per laivo kraštus, kai ima jas ginti
Vėjas pašėlęs ir jos padidėja nuo siūčio kiekvieno, –
Lygiai taip Trojos herojai triukšmingai suvirto pro mūrą
Ir su žirgais sugarmėjo, ir stojo kovon prie laivyno
Ietim dvišonėm vyras prieš vyrą: puolėjai iš ratų,
O puolamieji aukštai ant juodųjų laivų atsistoję
Gynėsi vėzdais ilgais, laivuose gulėjusiais nuolat
Ir paruoštais kautynėms, variu apkaustytom buožėm.
  Kolei achajai ir Trojos herojai kovojo prie mūro
Kiek atokiau nuo greitųjų laivų, Patroklas sėdėjo
Visą tą laiką narsaus Euripilo tvirtoj palapinėj,
Guodė bičiulį draugiškais žodžiais ir sopančią žaizdą
Tvarstė, pridėjęs žolių, marinančių juodąjį skausmą.
Kai sužinojo tačiau, kad jau prasibrovė pro mūrą
Trojos kariai ir klykia perimti baimės danajai,
Jis sudejavo tiktai ir, sau per kulšis su tvoję̨s
Rankų galingų delnais, nusiminęs prabilo ir tarė:
„Ne, Euripilai, vis tiek, nors baisiai tau reikalingas,
Gaišti aš nebegaliu, nes užvirė mūšis didysis.
Tarnas tave teramina ir slaugo, o aš atsiprašęs
Bėgsiu skubiai pas Achilą ir raginsiu stoti į kovą.
Kas gi čia gali žinot, gal aš su dievo pagalba
Jį prikalbėsiu, nes žodis bičiulio visad juk praverčia."
  Ir su šiais žodžiais jį išnešė kojos. Tuo tarpu achajai
Laikės tvirtai prieš trojėnų jėgas, tačiau nevaliojo

Jų beatmušt nuo laivų, nors gerokai mažiau jų tebuvo.
Bet ir trojėnai nestengė pralaužti danajų falangų
Ir įsiveržti į vidų laivų nei paimt palapinių.
Lygiai kaip laivo sienojų tiesumą parodo virvelė
Rankose gero dailidės, kurs amatą visą kaip reikia
Puikiai išmano, gavęs pamokymų sau iš Atėnės, –
Lygiai taip mūšio sėkmė nė į vieną pusę nesviro:
Atskiras vyrų būrys už atskirą laivą kovojo.
   Hektoras spinduliuotšalmis stojo prieš garsų Ajantą,
Kovės abudu prie laivo to pačio, tačiau neįstengė
Nei tas Ajantą įveikt ir laivą liepsnoj paskandinti,
Nei šis Hektorą, dievo čia siųstą, atmušt ir nuvyti.
Betgi Ajantas šviesus Kaletorui, Klitijo sūnui,
Sviedusiam ugnį į laivą, krūtinėn ietį suvarė.
Net sudundėjo, kai griuvo, ir deglas iškrito iš rankos.
Hektoras, vos tik pamatė, kad jo giminietis pašautas
Žemėn į dulkes parkrito negyvas prie laivo juodšonio,
Trojos herojams ir Likijos vyrams griausmingai suriko:
„Trojos herojai ir likai, ir dardanai, ietim garsingi!
Jūs iš kovos nesitraukit, kai toks suspaudimas aplinkui,
Gelbėkit Klitijo sūnų verčiau, kad achajai pripuolę
Jam nenuplėštų šarvų, prie laivų kovojusiam kritus."
   Šitaip suriko ir ietį tuojau į Ajantą paleido,
Betgi ne jam – Likofronui, Mastoro sūnui, pakliudė.
Buvo tasai kiterietis, tačiau pas Ajantą gyveno,
Šičia tarnavo, nes buvo jis žmogų užmušęs Kiteroj.
Jam ir sulindo galvon virš ausies nūn iešmas varinis,
Kai prie Ajanto stovėjo. Aukštielninkas griuvo į dulkes
Žemėn nuo pakalio laivo, ir jo sąnariai atsileido.
Šiurpas nupurtė Ajantą, ir savo broliui jis tarė:
„Teukrai mielasis! Žiūrėk, Mastoridas guli nukautas,
Mudviejų doras bičiulis, kurį į namus įsileidę,

Kai iš Kiteros atbėgo, kaip tikrą tėvą mes gerbėm.
Hektoras jį narsusis paklojo. Kur tavosios strėlės,
Nešančios mirtį, ir lankas, kurį Apolonas tau davė?“
Taip jis pasakė, o brolis išgirdo ir greitai pribėgo,
Rankoj laikydamas kilpinį tamprų ir dailią strėlinę,
Pilną strėlių, ir tuoj į trojėnus jas laidyti ėmė.
Kleitui pataikė pirmam, Peisenoro sūnui šauniajam,
Polidamanto, Pantojo sūnaus šlovingo, bičiuliui,
Laikiusiam rankoj vadžias, jis žirgus turėjo valdyti.
Skriejo ton vieton dabar, kur telkėsi tirštos falangos,
Hektorui mat ir trojėnams įtikti skubėjo, bet staigiai –
Jam pražūtis, padėt ir norėdamas nieks negalėjo:
Skausmo nešėja strėlė įsmigo sprandan atsivijus.
Jis nuo vežimo nugriuvo, žirgai pasibaidę pašoko
Ir nudardėjo su ratais, bet greit juos pamatė valdovas
Polidamantas ir šokęs tuojau užbėgo iš priekio.
Padavė juos Astinojui tuomet, Protiaono sūnui,
Liepdamas jam įsakmiai, žirgų iš akių nepaleidžiant,
Būt netoliese nuo jo, o pats pasinėrė į kovą.
Strėlę vėl pagriebė Teukras į Hektorą leist variašarvį
Ir prie achajų laivų jau būtų kovą nutraukęs,
Jei šiam herojui didžiam gyvybę butų atėmęs.
Bet pro akis nepraslydo tai Dzeusui, kurs ėmė globoti
Hektorą, garbę atimdamas Teukrui Telamonidui:
Templę jo lanko beydžio, suktinę, tvirtą, nutraukė,
Kai tas į Hektorą taikė. Aštrioji strėlė variaiešmė
Nulėkė šonan kažkur, o lankas iškrito iš rankos.
Teukrui net kūnas nutirpo, tad broliui Ajantui pasakė:
„Oi oi oi! Viltis, kurias į šitą mūšį mes dėjom,
Pabaigė dievas sugriaut, išmušdamas lanką iš rankos,
Templę nutraukęs pirmiau, suktinę, kurią susukęs iš ryto
Pasirišau, kad ji gintų strėles man vieną po kitai.“

Teukrui atsakė galingas sūnus Telamono Ajantas:
„Lanką, mielasis, padėk ir strėles greitąsias į šalį,
Jeigu jas pavertė niekais danajų nekęsdamas dievas.
Skydą geriau ant pečių ir ietį į ranką paėmęs,
Pats su trojėnais kovok ir kitus tu paragink į kovą.
Norint ir viršų paims, tegul ne be vargo jie gauna
Tvirtasuolius laivus: narsos anaiptol nepraraskim."
Taip jis kalbėjo, ir tas palapinėje lanką paliko.
Skydą keturiasluoksnį tuojau ant peties užsimetęs,
Galvą galingą prisidengė šalmu, gražiai padarytu,
Su ašutų kuodu, kuris viršuje plevėsavo,
Ietį pasiėmė tvirtą su vario viršūne aštriausia
Ir, atskubėjęs kautynių laukan, atsistojo prie brolio.
Hektoras, vos tik pamatė, jog Teukro jau strėlės nutilo,
Trojos herojams ir Likijos vyrams griausmingai suriko:
„Trojos herojai ir likai, ir dardanai, ietim garsingi!
Būkite vyras tikri ir drąsą parodykit veržtis
Prie gaubtašonių laivų. Aš savo akim pastebėjau,
Kaip karingiausio herojaus strėles Kronionas sustabdė.
Lengva matyti, kaip Dzeusas žmonėms dalija malones:
Šiam štai nešykšti garbės, ją duoda be vargo ir gausiai,
Prapultį skiria kitam, visai nenorėdamas ginti,
Taip ir argiečių jis narsą sužlugdė, o mūsų pakėlė.
Taigi kaip vienas visi nūn pulkim laivyną, o jeigu
Lemta kam bus čia mirtį sutikt nuo strėlės ar nuo ieties, –
Tas tegu miršta! Garbinga kovoj už gimtąją šalį
Galvą padėti. Žmona liks gyva ir vaikai mažamečiai,
Liks jo namai ir turtas negrobtas, jei sūnūs achajų
Savo laivais išplauks į mielą tėviškės šalį."
Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
O iš kitos šalies Ajantas suriko saviesiems:
„Gėda, argiečiai! Dabar pasirinkti mums viena beliko:
Žūti – ar būti ir nuo pragaišties išgelbėt laivyną.

Jeigu laivus sudegins mums Hektoras spinduliuotšalmis,
Gal jūs galvojat pėsti į gimtąją šalį pareiti?
Argi negirdit, kaip drąsina savo karį kiekvieną
Hektoras, kaip laivus pelenais grūmoja paleisiąs?
Negi į šokį jis kviečia, bet ragina stoti į kovą.
Nėr išeities kitos nei kelio mums kito geresnio,
Kaip žūtbūtinėj kovoj rankas išmėginti ir narsą.
Žymiai geriau iš karto juk žūt ar gyvybę laimėti,
Nei per dienų dienas jėgas ir drąsumą eikvoti
Čia prie laivų kovoje su daug silpnesniais herojais."
  Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
Hektoras tuoj Perimedo sūnų Schedijų paklojo,
Vadą Fokidės karių, Ajantas – Laodamantą,
Kurs vadovavo pėstiems, Antenoro šaunųjį sūnų.
Polidamantas tuotarp kilenietį Otą nukovė,
Pirmą bičiulį Fileido ir narsų vadą epėjų.
Tai pastebėjęs, jį puolė Megetas, bet Polidamantas
Spruko į šalį, ir tas nepataikė, nes Foibas skaistusis
Nedavė sūnui Pantojo tarp vyrų narsiųjų nūn žūti.
Ietis Megeto dėl to į Kroismo krūtinę įsmigo.
Net sudundėjo, kai griuvo, o tas nusiplėšė jo šarvus.
Nūn prieš Megetą pašoko ietim garsingas Dolopas,
Lampetidas, kurį išmintingasai Lampas pagimdė,
Laomedonto sūnus, nestingantį mūšy narsumo.
Jis pabėgėjo artyn ir ietim į vidurį skydo
Trenkė Fileidui, tačiau tą sergėjo šarvas tvirtasis,
Kūną pridengęs, iš skiaučių gaubtų padarytas. Filėjas
Parnešė jį iš Efirės, nuo upės sraunios Seleento,
Kai ten viešėjo seniau. Karalius Eufetas jam davė,
Idant dėvėtų kare kaip apsaugą tvirtą nuo priešų.
Taigi ir sūnų dabar nuo mirties tas šarvas apgynė.
Tuotarp Megetas, į šalmą, gražiai ašutais padabintą,
Tiesiai į skiauterę gaubtą, Dolopui ietimi smogęs,

Numušė jį su visu kuodu, tas žemėn į dulkes
Sveikas nukrito, raudonai it purpuras meistro dažytas.
Kolei Megetas kovojo, turėdamas viltį laimėsiąs,
Jam į pagalbą atbėgo narsus kovoje Menelajas.
Nepastebėtas prislinkęs, į nugarą ietį suvarė,
Pervėrė kūną kiaurai, ir įsmagintas iešmas išlindo
Greit pro krūtinę Dolopui, tasai tuoj kniūpsčias parpuolė.
Šoko achajai abu šarvų nusiplėšti varinių
Jam nuo pečių, o Hektoras rūsčiai suriko ant brolių
Savo tikrųjų ir kreipėsi į Hiketaono sūnų,
Į Melanipą galingą, kuris šleivakojų galvijų
Kaimenę ganė Perkotėj, kol priešas buvo už marių.
Bet kai danajų laivai riestasnapiai čion atkeliavo,
Jis Ilionan parėjo, žymus tarp trojėnų paliko,
Buvo Priamo kaimynas, ir tas jį mylėjo kaip sūnų.
Hektoras pašaukė jį, vardu pavadino ir tarė:
„Taip ir numosim ranka, Melanipai? Nejaugi krūtinėj
Nesudrebėjo širdis, išvydus, kaip pusbrolis žuvo?
Ar nematai, kaip Dolopo šarvus nusiplėšti jie skuba?
Eik su manim. Nebe laikas dabar su Argo herojais
Kautis iš tolo, kol mes juos išmušim ar kolei nuo kalno
Jie Iliono tvirtovę nugriaus, išžudydami žmones.“
Tarė ir šoko į priekį, su juo Melanipas kaip dievas.
O Telamono sūnus Ajantas suriko argiečiams:
„Būkite vyrai tikri ir širdy turėkite gėdą!
Vienas drovėkitės kito, kai stosit kovon žūtbūtinėn.
Jaučiančių garbę karių daugiau nežuvusių lieka,
O silpnadvasiai bėgliai ir šlovės, ir gyvybės netenka.“
Taip jis kalbėjo. Achajai, tvirtai pasiryžę laikytis,
Paėmė žodį širdin ir laivus juoduosius apsupo
Tartumei siena varinė. Trojėnus nūn budrino Dzeusas.
O Antilochui kalbėjo narsus kovoje Menelajas:
„Tarpu achajų nėra už tave, Antilochai, jaunesnio,

Niekas tau kojų greičiu nei narsybe kovoj neprilygsta.
Gal pašokėtum dabar ir kokį trojėną paklotum."
Tarė ir pats pasitraukė, tačiau Antilochą sugundė.
Šoko tasai iš pirmųjų eilių ir, aplink apsidairęs,
Žibančią ietį paleido. Trojėnai atgal pasitraukė
Nuo užsimojusio kario, bet ietis dykai nenuskrido
Ir Hiketaono sūnui drąsiam Melanipui pataikė
Tiesiai krūtinėn prie papo, kai tas skubėjo į kovą.
Net sudundėjo, kai griuvo, šarvai sužvango ant kūno.
Puolė prie jo Antilochas, tarytum šuva ant jauniklio
Mažo elniuko, kurį, pasikėlusi bėgti iš guolio,
Kliudė medžioklio strėlė ir kojas žvėreliui pakirto, –
Taip prie tavęs, Melanipai, narsus Antilochas prišoko
Tuoj nusiplėšti šarvų. Bet Hektoras jį pastebėjo,
Tekinas puolė artyn, pasiryžęs vietoj nukauti.
Jo Antilochas nelaukė, nors buvo smarkus kariauninkas,
Bet nusigandęs paspruko, kaip eibių pridaręs plėšrūnas,
Šunį papjovęs arba jaučiaganį, skuodžia į girią,
Kol iš apylinkės vyrai jo vytis visi nesubėgo.
Taip Nestoridas nūn skuodė, nes Hektoras jį ir trojėnai
Zvimbiančių iečių kruša apipylė ir rėkė griausmingai.
Tik prie savųjų atkūręs, išdrįso sustot apsisukęs.
Trojos herojai tuo tarpu kaip liūtai, kraujo ištroškę,
Puolė achajų laivus, kad valią įvykdytų Dzeuso,
Kurs jiems paakstino didį narsumą ir drąsą užgniaužė
Argo kariams, jų garbę sužlugdęs, trojėnų iškėlęs.
Dzeuso širdis mat panoro Hektorui, sūnui Priamo,
Šlovę padidint ir leisti jam plieskiančią ugnį įmesti
Į riestanosius laivus, kad užmačios piktos Tetidės
Visos įvyktų. Tad laukė dabar gudramintis Kronidas,
Jogei jo akys išvys liepsnojančio laivo pašvaistę.
Kai užsiplieks laivai, jis buvo nusprendęs trojėnus
Vyti nuo jųjų atgal ir pergalę duoti danajams.

Šitaip nutaręs, jisai ant laivų gaubtašonių pasiundė
Hektorą, sūnų Priamo, ir taip jau narsų be galo.
Siautėjo jis kaip Arėjas, pagreitinąs ieties lėkimą,
Arba kaip siaučia ugnis, suliepsnojus miškų tankumyne:
Putos jam vėlės ir tiško nuo lūpų, ir akys žarijom
Iš po blakstienų tankių grėsmingai žaibavo, o šalmas
Visas tirtėjo viršuj smilkinių, kai švaistėsi ietim
Hektoras didis. Globėjas aukštybėse buvo jam Dzeusas,
Kurs jį iš pulko herojų garbe pažymėjo ir šlove,
Vieną iškėlęs aukštai, nes amžius gyventi jam buvo
Skirtas neilgas, ir dieną seniai jau Paladė Atėnė
Buvo numačius, kai žūti reikės jam nuo rankos Peleido.
Taigi norėjo dabar pro achajų voras prasiveržti,
Ten, kur atrodė tankesnės ir šarvus dėvėjo gražiausius.
Bet jų pralaužt nevaliojo, nors stengės, kiek išnešė jėgos.
Laikės achajai kaip mūrai, sustoję vyras prie vyro,
Tarsi galinga uola pilkųjų marių pakrantėj,
Drąsiai pastojanti kelią ir viską verčiantiems vėjams,
Ir įsiūbuotoms bangoms, kai šniokščia, į ją atsitrenkę, –
Taip atspariai ir achajai dabar pasitiko trojėnus.
Hektoras gi ugnimi žaižaruodamas puolė falangą,
Šoko prieš ją, kaip šoka banga prieš greitąjį laivą,
Vėjo smarkaus iš miglų atvaryta, ir braškantį visą
Apdrebia putom storai, o vėtros siūtis po siūčio
Švilpdamos plėšo bures, ir dreba širdys jūreivių,
Perimtų baimės, nes jie nuo mirties atsidūrę per žingsnį,-
Šitaip drebėjo dabar achajų krūtinėse širdys.
Hektoras puolė it liūtas plėšrus, kurs kaimenę puola
Plotuose pievų žalių, lygumoj, kur ganos galvijų
Tūkstančiai, ir jų piemuo patyręs nedaug ir nemoka
Stoti kovon su žvėrim dėl jaučio kumpragio gyvybės:
Šoka čia priekin bandos, čia bėga į kitą jos galą,
Laksto netekęs galvos, o liūtas, į vidurį puolęs,

Jautį sudrasko, kiti dar pasprunka, – taip lygiai achajai,
Baisiai ir Hektoro nūn išsigandę, ir tėvo Kronido,
Spruko visi, o jis mikėnietį vien Perifetą,
Sūnų Koprėjo, nukovė, kurį Euristėjas valdovas
Siųsdavo vis su žinia pas jo galybę Heraklį.
Menko šio tėvo sūnus užaugo žymiai šaunesnis,
Pilnas visokių gabumų – lenktynėse lygiai ir mūšy,
Ir išmintim taip pat pirmiems mikėniečiams prilygo.
Hektorui jis dabar nepaprastą suteikė šlovę.
Mat, besigręždamas bėgti, primynė pakraštį skydo,
Kurs ligi žemės jį gaubė ir priedanga buvo nuo iečių,
Ir, kai norėjo pakelt, aukštielninkas griuvo, net šalmas
Jam sužvangėjo smagiai, kai trenkėsi galva į žemę.
Hektoras visa aiškiausiai regėjo, tad greitai prišokęs
Įsmeigė ietį krūtinėn ir taip netoli nuo bičiulių
Užmušė jį. O tie, nors gailėdami baisiai herojaus,
Jam negalėjo padėt, nes Hektoro patys bijojo.
   Traukės visi palengva prie laivų. Aukšti gaubtašoniai
Buvo čia pat, juos pirmus išvilko, bet spaudė trojėnai.
Nori nenori turėjo argiečiai toliau pasistumti
Nuo pirmutinių laivų ir ten, susirinkę į pulką,
Prie palapinių sustojo. Iškrikti po vieną stovykloj
Gėda ir baimė neleido, tad žadino drąsą viens kito.
O pirm visų gerenietis Nestoras, mūras achajų,
Šaukė, tėvų vardu maldaudamas vyrą kiekvieną:
„Būkite vyrai tikri ir širdy turėkite gėdą
Priešais žmones gerus, atsiminkite šiandien kiekvienas
Žmonas, mažus vaikelius, turtus ir gimdytojus savo,
Lygiai kieno gyvi ir kieno seniai jau numirę, –
Jų tad vardu, nors jie ir negirdi, visus aš maldauju
Vietoje drąsiai stovėt, ir bėgt neketinkit nė vienas.“
   Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
Tuosyk nuo jųjų akių Atėnė išblaškė ir tirštą

Dangišką miglą, ir tapo šviesu, erdvė atsivėrė
Tiek prie argiečių laivų, tiek lauke žūtbūtinių kautynių.
Hektorą, narsų kovoj, ir jo artimuosius pamatė,
Tuos, kur stovėjo, atgal pasitraukę, ir nebekovojo,
Lygiai ir tuos, kurie prie laivų tebetęsė kovą.
Betgi Ajantui, narsiam ir galingam, širdy nepatiko
Taip atsitraukus stovėt, kaip stovėjo sūnūs achajų,
Taigi didingu žingsniu po viršų laivų jis žingsniavo,
Rankoj mosuodamas kartį laivinę, didžiulę ir tvirtą,
Dvidešimt dviejų net mastų, apkaustytą rinkėm.
Lygiai kaip bernas vikrus, žirgais jodinėti įgudęs,
Ketvertą bėrių iš pulko paėmęs ir pasižabojęs,
Leidžiasi lėkti plačiaisiais laukais į aukštąjį miestą
Dailiai sumintu keliu, o vytai ir moterys bailios
Žiūri sustoję ir stebis, kaip jis nesutrikdamas drąsiai
Šoka nuo žirgo ant žirgo, it paukščiai skrendančių greitai,-
Taip ir Ajantas po viršų laivų nuo vieno ant kito
Žingsniais bėgiojo plačiais, ir jo balsas kilo padangėn.
Šaukė jis kiek pagalėjo ir liepė danajams, kad gintų
Palapines ir laivus. Bet ir Hektoras didis negaišo
Ir nestovėjo, pulkan storašarvių trojėnų įlindęs,
Bet kaip erelis smarkus, plunksnuočių pulką užpuolęs,
Ieškančių maisto ramiai pakrantėse upės srauniosios,
Gervių arba žąsų, ar gulbių baltų, ilgakaklių, –
Lygiai taip Hektoras puolė į laivą dabar juodasnapį,
Šokdamas drąsiai į priekį, o Dzeusas jį dar pastūmėjo
Savo galinga ranka ir jo vyrus paragino pulti.
Užvirė vėl žūtbūtinė kova prie laivų gaubtašonių.
Taigi galėjai manyt, kad vyrai sveiki, nepavargę
Stoja vieni prieš kitus: su tokiu įnirčiu kovės,
Šitaip kovoti jiems buvo prasmė: achajai galvojo,
Kad neišvengs nedalios ir gaus jie žūti lig vieno;
Trojos herojų širdis krūtinėse apėmė noras

Ugnį pakurt ant laivų ir sūnus achajų išmušti.
Valdomi šiųjų minčių, vieni prieš kitus jie išėjo.
Hektoras tad už vairūgalio stvėrė mariaskrodį laivą,
Gražų ir greitą, kurs buvo anuomet atnešęs į Troją
Protesilają ir jo nebeparvežė tėviškės žemėn.
Taigi dėl šito laivo achajai ir Trojos herojai
Kovės, priėję vieni prie kitų, ir nieks nebelaukė
Atlekiant nei strėlės iš kilpinio lenkto, nei ieties.
Vyras prieš vyrą sustoję, narsos užvaldyti vienodos,
Kirviais aštrios geležies, kiti bardišiais kovojo
Ar kalavijais sunkiais ir durklais, abipus galąstais.
Krūvos gražiausių kardų su rankenų apsodu juodu
Žemėn iš rankų išslydo, kiti nuo perpečių krito,
Vyrams kovojant, krauju apsipylė žemė juodoji.
Hektoras, kai nusitvėrė vairūgalį aukštojo laivo,
Nebepaleido iš rankų daugiau ir šaukė trojėnams:
„Neškite ugnį greičiau ir visi griausmingai surikit!
Šiandien Kronidas juk davė mums atpildo dieną ir leido
Priešų paimti laivus, kurie, be dievų sutikimo
Trojon atplaukę, pridarė skriaudų per senių bailumą.
Jie, kai norėdavau stot prie laivų aukštavairių į kovą,
Stengės neleist ir manęs, ir vyrų neduodavo imti.
Jeigu tad protą lig šiol Kronidas galingas mums maišė,
Šiandien jis daro kitaip: pakurstė ir ragina pulti.“
Taip jis kalbėjo, ir Argo karius paspaudė trojėnai.
Netgi Ajantas netvėrė ir, šūvių krušos neatlaikęs,
Traukės iš lengvo tolyn į apačią laivo lygšonio,
Į septynpėdį jo suolą, nes tarės mirties neišvengsiąs.
Ten atsistojo budėt ir be atlydžio kartim trojėnus
Mušė atgal nuo laivų, jei kas bėgo, ugnį pastvėręs.
Šaukė jis balsą pakėlęs ir visąlaik skelbė danajams:
„Šaunūs danajų kariai, prisiekę tarnauti Arėjui!
Būkite vyrai tikri, atsiminkite narsą audringą.

Argi jus manot, kad mums už pečių dar stovi pagalba
Arba koks mūras stiprus žmonėms nuo mirties pasislėpti?
Nėr čia tvirtovės arti su kyšančiais kuorais galingais,
Kur jūs galėtumėt gintis ir būtų kas jus pavaduoja.
Nieko nėra! Čia stovim laukuos storašarvių trojėnų,
Marių pilkų pakrašty, toli nuo žemės gimtosios.
Rankos išgelbės gal mus, tiktai ne bėgimas nuo mūšio.“
   Ir kaip pašėlęs ietim, aštriai išgaląsta, darbavos.
Jei kas trojėnų mėgino prieit prie laivų gaubtašonių,
Nešdamas plieskiančią ugnį, kaip Hektoras buvo įsakęs,
Ietim galinga tuojau tą pervėrė didis Ajantas.
Dvylika vyrų kovoj prie laivų iš arti jis paguldė.

Šešioliktoji giesmė

PATROKLĖJA

Taip įnirtingai prie tvirtasuolio laivo jie kovės.
O pas Achilą, vyrų valdovą, atėjo Patroklas,
Liedamas ašaras gyvas kaip tamsiavandenis šaltinis,
Kurs, iš aukštos uolos prasimušęs, vandenis lieja.
Draugą pamačius, pagailo šviesiam greitakojui Achilui,
Kreipės į jį todėl, sakydamas žodžiais sparnuotais:
„Ko tu, Patroklai, pravirkai dabar, kaip mažutė mergaitė,
Kai neatstoja nuo močios, prašydama imt ją ant rankų,
Stveriasi jai už drabužio ir skubančią eiti sulaiko,
Gailiai su ašarom žvelgia ir zyzia, kad imtų į glėbį.
Lygiai kaip jai, Patroklai, ir tau nun ašaros rieda.
Ar mirmidonams visiems, ar man ką turi pasakyti?
O gal naujiena kokia vienam tau atėjo iš Ftijos?
Aktoro seno sūnus Menoitijas gyvas tebesąs,
Ir Ajakidas Pelėjas tebekruta su mirmidonais.
Jųdviejų mirtį abu apgailėtume mudu be galo.
Raudi galbūt tu ir Argo herojų, kad žūsta jų marios
Prie gaubtašonių laivų, apmokėdami savo kaltybę?
Viską sakyk, neslėpki širdy, kad žinotum abudu.“
Tu, atsidusęs giliai, atsakei jam, herojau Patroklai:
„Mielas Achilai, Pelėjo sūnau, achajų šviesybe!
Tu nesirūstink. Nelaimių diena atėjo achajams.

Mūsų herojai visi, kurie būdavo mūšy narsiausi,
Šiandien guli laivuos, strėlių sužaloti ir iečių.
Sužeistas jau ir Tidėjo sūnus Diomedas galingas,
Ir Odisėjas, ir pats Agamemnonas, vadas vyriausias,
Atgulė ir Euripilas, strėlės kliudytas į kulšį.
Rūpinas jais daktarai, kurie daugelį vaistų išmano,
Stengias užgydyt žaizdas. Tik tavęs nepalenksi, Achilai.
O, kad manęs nepaimtų nors pyktis, kurs tau neatlėgsta,
Didvyri rūstas! Kaip gaus tavimi pasidžiaugti vaikaitis,
Jeigu argiečių tu nuo prapulties baisios nevaduosi?
O tu beširdi! Ne žirgvaldis didis Pelėjas tau tėvas,
Deivė Tetidė ne močia: gimei tu iš mėlynų marių
Ir iš kietųjų uolų, nes tavo širdis akmeninė.
Jeigu savojoj širdy dievų dar valios privengi
Arba Kronido sprendimą tau pranešė močia galinga,
Tuosyk mane tu pasiųski greičiau ir leisk mirmidonų
Vestis rinktinę: galbūt dar aš laimę atnešiu danajams.
Duoki ir šarvus savus, aš jaisiais pečius prisidengsiu,
Gali trojėnai mane tavimi palaikyt ir iš mūšio
Trauktis atgal, tuomet spaudžiamieji narsūs achajai
Kiek atsikvėptų, nors mūšio metu atokvėpis trumpas.
Tuosyk, atgavę jėgas, kovos nuvargintus priešus
Greit nuo laivų ir nuo palapinių parvysim į pilį.“
   Šitaip maldaudamas sakė jis, paikas, nes buvo žadėta
Taip išprašyti sau mirtį nelemtą ir juodąją kėrę.
Jam atsidusęs atsakė šviesus greitakojis Achilas:
„Vai tu, gentaini dievų Patroklai, ką nukalbėjai!
Nėr ko man būgštaut dėl valios dievų, jei ką ir žinočiau,
Man Kroniono sprendimo nepranešė močia galinga.
Skausmas tačiau baisus kankina ir širdį, ir sielą –
Kaip jis išdrįso mane, sau lygų herojų, paniekint:
Dovaną ryžos atimt, nes turi mat valdžią aukštesnę.
Man tai be galo skaudu, ir apmaudas degina širdį.

Juk tą mergaitę, kurią kaip dovaną skyrė achajai,
Paėmiau aš ginklu, aukštabokštę pilį išgriovęs.
Ją man iš rankų paskui Agamemnonas, vadas vyriausias,
Atėmė, tarsi aš valkata koks, jau garbę praradęs.
Bet kas įvyko, dabar mes palikim, netinka juk niekam
Pyktį laikyt amžinai širdyje. O aš juk pareiškiau:
Rūstaut ir pykti aš tol nesiliausiu, kol mūsų stovyklos,
Mano laivų nesiekia šauksmai ir triukšmas kautynių.
Vilkis ant savo pečių tu mano šarvus šlovingus
Ir vadovauki kovoj kariams mirmidonų narsiesiems,
Nesgi trojėnų pulkai kaip debesys tamsūs apsupo
Mūsų laivus iš visur ir sūnus achajų prispaudė
Marių pilkų pakrašty, kur jie rėželį siaurutį
Žemės beturi, o juos galingai ir narsiai jau puola
Troja visa, nes mano šalmo kaktos nebemato
Spiginant jiems į akis. O būtų privertę lavonų
Pilnus griovius bėgdami, jei žmoniškai būtų Atreidas
Su manimi pasielgęs, dabar tie apsupo stovyklą.
Nes nei Tidėjo sūnaus Diomedo rankoj galingoj
Nebešvytruoja akstis, gindama danajus nuo žuvimo,
Nei Agamemnono balso skardaus iš nekenčiamų lūpų
Nebegirdėti seniai, tik vyržudžio Hektoro balsas,
Šaukiantis Trojos kariams, beskardi, o tų gi klykimas
Sklinda plačiaisiais laukais, kovoj danajus nugalėjus.
Norint ir taip, bet, Patroklai, turi laivus tu išgelbėt,
Puldamas drąsiai, kad jie visų pelenais nepaleistų,
Plieskiančią ugnį įmetę, ir mums neužkirstų grįžimo.
Tu paklausyki ir dėkis į širdį, kaip reiks pasielgti,
Kad akyse danajų visų tu man sugrąžintum
Didelę garbę ir šlovę, kad jie tą gražią mergaitę
Man atiduotų atgal, pridėję dovanas brangias.–
Juos nuo laivų atmušęs, tu grįžk. Nors šlovę nemažą
Heros perkūnvaldis vyras tau leistų pačiam užpelnyti,

Vienas tačiau be manęs nebandyki tu stoti į kovą
Su narsingaisiais trojėnais, nes man sumažinsi garbę.
Nors tu didžiuosies narsa ir pergale pirma, laimėta
Mūšy su Trojos herojais, – pulkų Ilionan neveski,
Kad iš Olimpo dievų amžinųjų kuris neatlėktų
Jiems į pagalbą (juos myli begal Apolonas taiklusis),
Bet apsisuki ir grįžki atgal, nuo žuvimo apgynęs
Savo laivus, o vyrai toliau tegu žudosi mūšy.
Dzeuse, mūs tėve, Atėne, ir tu, Apolonai skaistusis!
Lai iš trojėnų visų nė vienas mirties neišvengia
Ir iš argiečių nė vienas! Tik mudu gyvus palikęs,
Leiski vieniems išgriaut mums Trojos mūrus aukštuosius."
   Šitaip jie vienas kitam dabar kalbėjo ir sakė.
Bet nebetvėrė Ajantas ir šūvių krušos neatlaikė:
Dzeuso valia jį turėjo palaužt ir ietys narsiųjų
Trojos herojų. Viršuj smilkinių jo žibantis šalmas
Visas žvangėjo nuo smūgių stiprių, ir strėlės tolydžio
Krito į antveidį dailų. Petys jo kairysis nuvargo,
Visąlaik blizgantį skydą belaikant, tačiau nevaliojo
Kario iš vietos pajudint strėlėm nei ietim trojėnai.
Gaudė jis kvapą iš nuovargio didžio, ir prakaito srovės
Žliaugė per kūną išvien, o kaip atsikvėpti nebuvo.
Vienas po kito ir čia, ir tenai jį negandai spaudė.
   Nūn pasakykite, Mūzos, gyventojos aukšto Olimpo,
Kaip į achajų laivus liepsna pirmutinė įšoko.
Hektoras puolė Ajantą ir smogė per ietį uosinę
Kalaviju didžiu. Palei pačią geležtę jos kotas
Lūžo nuo smūgio pusiau. Ajantas, sūnus Telamono,
Rankoj nuskilusį strypą mosavo, nes iešmas varinis,
Oru nulėkęs toli, žvangėdamas žemėn nukrito.
Visas pašiurpo Ajantas, širdy beydėj suvokęs
Valią ir darbus dievų, kad sugriovė perkūnvaldis Dzeusas
Užmojus mūšio visus ir pergalę skyrė trojėnams.

Tad pasitraukė nuo šūvių. Tuo tarpu negęstančią ugnį
Sviedė trojėnai laivan, ir liepsna jį bematant apsėmė.
Taip suliepsnojo ugnis vairūgaly. Taigi Achilas
Trenkė iš apmaudo sau per šlaunis ir tarė Patroklui:
„Bėki greičiau, gentaini dievų, žirgais važinėjąs!
Aiškiai matau: pašvaistė baisi virš laivyno pakilo.
Kad nepaimtų mums jų ir kelio pabėgt neužkirstų.
Šarvus tu vilkis greičiau, o aš tau karius surikiuosiu.“
Taip jis pasakė. Patroklas greit vilkosi karo drabužiais.
Vario aulus ant blauzdų užsimovęs suveržė standžiai
Balto sidabro dailiausiom sagtim, pritaisytom iš šonų,
Žibančius šarvus tuomet užsitraukė sau ant krūtinės,
Papuoštus dailiai žvaigždėm, eiklaus Ajakido vaikaičio.
Ir kalaviją, sidabrais dabintą, pasvėrė per petį,
Aštrų, varinį, be to, dar skydą didžiulį ir tvirtą.
O ant galingos galvos užsivožė šalmą dailiausią
Su ašutų kuodu, kuris plevėsavo pasviręs,
Dvejetą iečių galop įsitvėrė, pritaikytų rankai.
Neėmė ieties vienos Ajakido beydžio, nes buvo
Didelė ir neregėtai sunki: joks kitas achajas
Jos nevaliojo pakelt, vien Achilas mokėjo švaistytis
Pelijo uosiu šituo: ant Pelijo kalno Cheironas
Tėvui jį buvo iškirtęs, kad priešus turėtų kuo mušti.
Žirgus greituosius kinkyt įsakė jis Automedontui,
Jį po Achilo, gretų ardytojo, gerbė labiausiai,
Būdamas tikras, kad neišsigąs jis mūšyje riksmo.
Automedontas į jungą atvarė žirgus greituosius,
Ksantą drauge ir Baliją, kur skriedavo greitai kaip vėjai.
Harpija atvedė juos, Podargė, kadaise Zefirui,
Kai pasivaikė ganykloj prie vandenų Okeano.
Trečią iš šono prie jų dar prikinkė beydį Pedasą.
Jį atsivarė Achilas iš Eetiono tvirtovės.
Norint jis buvo mirtingas, žirgams nemirtingiems prilygo.

Bėgo tuo tarpu Achilas per palapines mirmidonų,
Liepė šarvais apsivilkti visiems, o tie, kaip išalkę
Grobio vilkai, kurių širdyse drąsa neišsenka,
Kai pasigauna kalnuos plačiaragį milžiną briedį,
Drasko ir ėda, visiems net žandai krauju apsitaško;
Tuosyk visa gauja prie versmės juodvandenės patraukia
Lakti liežuviais plonais vandens iš pačio paviršiaus
Ir apsiriję kraujo atraugėt; krūtinėse širdys
Baimės nejaučia jokios, pilvai prikimšti, net išpampę, –
Taip mirmidonų vadai ir jų tarėjai protingi
Telkės apie Ajakido greitkojo mielą bičiulį,
O vidury tarp jų stovėjo narsusis Achilas,
Ragino žirgus riksmu ir vyrus su skydais plačiaisiais.
   Buvo išvis penkiasdešimt laivų, su kuriais Ajakidas,
Dzeuso gentainis, atvyko į Troją. Kiekvienas turėjo
Po penkiasdešimt vyrų suoluos tvirtuosiuos prie irklų.
Penketą vyrų paskyrė vadais ir jiems patikėjo
Būrį laivų, o pats pasiliko sau valdžią vyriausią.
Būriui pirmajam vadu skaisčiašarvį Menestiją davė,
Sūnų Sperchėjo, plačios, iš Dzeuso kilusios upės.
Jį Polidorė pagimdė, Pelėjo duktė gražiaveidė,
Tekančiam srauniai Sperchėjui, mergaitė, pamilusi dievą.
Betgi vadino sūnum jį Boro Perierido,
Kurs Polidorę tą vedė, dovanas davęs didžiausias.
Būriui antram vadovauti narsus Eudoras turėjo,
Mergvaikis, jį šokėja grakšti Polimelė pagimdė,
Senio Filanto duktė, ją argžudis greitas pamilo,
Kartą išvydęs, kai dailiai ji sukosi tarp Artemidės,
Deivės balsingos ir lygiai narsios auksastrėlės, šokėjų.
Atgulė tuosyk prie jos, į aukštąją menę atėjęs,
Darantis gera Hermėjas, ir taip ji pagimdė Eudorą,
Sūnų šlovingą, narsų kovoj ir lenktynėse greitą.
Kai tik Eileitija deivė, skausmų suteikėja gimdyvėms,

Atnešė jį į pasaulį ir kūdikis šviesą išvydo,
Aktoro seno sūnus, narsi jo galybė Echeklis
Ryžosi vest Polimelę ir dovanas davė gausingas.
Senis Filantas augino ir auklėjo jį rūpestingai,
Meile apgaubęs didžia, kaip savo sūnų tikriausią.
Trečiojo būrio vadu paskyrė narsų Peisandrą,
Maimalo sūnų, kuris iš visų mirmidonų geriausiai
Ietim gebėjo kovot, išskyrus Peleido bičiulį.
O ketvirtam vadovavo žirgvaldis senas Foinikas.
Alkimedontas, sūnus Laerko beydis – penktajam.
Kai su vadais išrikiavo visus ir dailiai sustatė,
Kreipėsi tuosyk į juos ir griežtai prabilo Achilas:
„Nieks, mirmidonai, tegu nepamiršta grūmojimų savo,
Kaip jūs seniau prie greitųjų laivų grūmojote priešams
Mano rūstybės metu ir prikaišiojot man jūs kiekvienas:
„Piktas Pelėjo sūnau, tulžim tave motina žindė!
Kam tu, beširdi, laikai prie laivų per prievartą vyrus?
Leiski geriau namo laivais mariaskrodžiais plaukti,
Jei tau rūstybė paika užėję ir širdį apsėdo.
Taip susirinkę jūs tauškėt ne kartą. Dabar štai atėjo
Metas kautynių didžių, kurių taip pirmiau pageidavot.
Taigi kas turi drąsos, testoja kovon su trojėnais.“
Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
Vado išgirdusios balsą, labiau dar sugludo jų voros.
Lygiai kaip akmenis dailiai suleidžia, kai mūrija meistras
Sieną aukštųjų namų, kad vėjų galybę atremtų, –
Lygiai taip glaudžiai suėjo šalmai ir skydai bamboti:
Skydas prie skydo ir šalmas prie šalmo, ir vyras prie vyro.
Blizgantis šalmas kuoduota viršūne tuoj tarkštelės šalmą,
Jeigu tik linktelsi galva: taip tankiai jie buvo sustoję.
Prieky visų šarvais žėrėjo labiausiai du vyrai:
Menoitiadas ir Automedontas, vienodai norėję
Lėkti kovon priešaky mirmidonų. Tuo tarpu Achilas,

Į palapinę nuėjęs, pakėlė antvožą skrynios,
Dailiai rašytos, margos, kurią jam įdėjo į laivą
Sidabrakojė Tetidė, prikrovusi pilną chitonų,
Vėją sulaikančių skraisčių ir kilimų, švelniai gauruotų.
Laikė jis ten ir taurę gražiausią, iš jos dar nė vienas,
Be jo paties, žmogus negėrė tamsiojo vyno
Ir nė vienam dievų dar neliejo, be Dzeuso Kronido.
Taurę iš skrynios paėmęs, siera pirmučiausia išrūkė,
Tuosyk išplovė švariai šaltinio vandeniu tyru,
Nusimazgojo rankas ir, vyno tamsaus ją pripylęs,
Ėjo į vidurį kiemo ir meldės, nuliedamas auką,
Žvilgsnį pakėlęs dangun. Perkūnvaldis Dzeusas išgirdo.
„O pelasgų Kronide, toli viešpataująs Dodonėj,
Baisiai šaltoj šalyje, kur selai, tavo žiniuonys,
Guli ant žemės kietos ir kojų nesimazgoja.
Tu nebe kartą esi jau mano balsą išgirdęs,
Garbę tu suteikei man ir nubaudei vyrus achajų:
Būk maloningas ir šiandien ir mano maldos išklausyki.
Pats aš dabar lieku laivų aukštavairių stovykloj,
Bet pirmutinį bičiulį siunčiu su pulku mirmidonų
Stoti kovon. Suteik jam šlove, visregintis Dzeuse,
Drąsą įkvėpki jo širdžiai krūtinėj, kad Hektoras aiškiai
Pats pamatytų, ar mūs padėjėjas vai joj a ir moka
Vienas kovoti su juo, ar jo rankos siautėja drąsiai
Vien tik tuomet, kai ir aš į Arėjo pradalgę stoju.
O kai tolyn pavarys nuo laivų jis kovą triukšmingą,
Tuosyk laimingai atgal prie greitųjų laivų tesugrįžta
Sveikas su ginklais visais ir kovos nebijančiais vyrais."
Taip jis maldaudamas sakė. Jį Dzeusas daugmintis išgirdo,
Pusę, ko prašė, Kronidas jam davė, o pusę atsakė:
Kovą ir ugnį atstumt nuo laivų Patroklui jis leido,
Bet nesutiko, kad sveikas sugrįžtų atgal iš kautynių.
Auką nuliejęs ir taip pasimeldęs į tėvą Kronidą,

Greit palapinėn parėjo ir taurę padėjo į skrynią.
Tuosyk ir vėl išėjo laukan, nes traukė jo širdį
Pasižiūrėti achajų kovos su Trojos herojais.
   Puikiai šarvuoti kariai drauge su Patroklu narsiuoju
Žengė tvarkingom eilėm, pasiryžę tuoj pulti trojėnus.
Greitai visi pasipylė lauke, kaip staigiai užgautos
Širšės prie kelio, kada jas vaikai įsigudrina erzint,
Jų pabadydami lizdą, kurį pakelėj susisuko;
Savo išdaigom kvailom jie daugeliui vargo pridaro.
Jei pakelingas žmogus, pro šalį žingsniuodamas tądien,
Jas iš netyčių palies – tai, būdamos narsios be galo,
Visos jį puola pulku ir gina jaunąją veislę.
Lygiai kaip širšės dabar mirmidonai, įniršę ir drąsūs,
Greit iš laivų pasipylė, jų riksmas nuskriejo padangėm.
Kiek tik turėjo spėkos, Patroklas rėkė saviesiems:
„O mirmidonai, kariai ir bičiuliai Peleido Achilo:
Būkite vyrai tikri, parodykit narsą audringą.
Tuo padarysime garbę Peleidui, kuris pirmutinis
Argo laivyne visam, o mes jo geri padėjėjai.
Lai Atrėjo sūnus, vyriausias vadas, supranta
Savąją klaidą, kaip reik nepagerbęs narsiausio achajų.“
   Žodžiais šitais pakėlė visų narsumą ir drąsą.
Puolė trojėnus visi jie iš karto, aplinkui laivynas
Visas aidėjo ir gaudė nuo riksmo achajų galingo.
Kai tik pamatė trojėnai Menoitijo narsųjį sūnų,
Jį ir jo draugą, abudu šarvais žaižaruojant iš tolo,
Širdys sudrebo visų, ir eilės jų susiūbavo,
Nes pagalvojo, kad vėl prie laivų Pelėjonas greitkojis
Metė rūstybę šalin ir dabar su visais susitaikė.
Dairės kiekvienas todėl, kaip baisios pražūties išsisaugot.
   Pats pirmutinis Patroklas žibančią ietį paleido
Tiesiai į vidurį priešų, kur jų tirščiausiai puikavos
Priešais vairūgalį laivo karaliaus Protesilajo.

Ietis pataikė Piraichmui, kurs su žirgininkais pajonais
Iš Amidono atėjo nuo Aksijo upės plačiosios.
Kliudė į dešinį petį, ir tas aukštielninkas krito,
Sunkiai dejuodamas, žemėn, o jo bendražygiai pajonai,
Kur kas galėjo, išlakstė: įvarė baimę Patroklas,
Vadą nukaudamas jų, kautynėse vyrą narsiausią.
Išmušė juos iš laivų ir pleškančią ugnį užgesė.
Laivas apdegęs liko riogsoti, o Trojos herojai
Grūdosi vienas per kitą ir bėgo, danajai sujudo
Tarp gaubtašonių laivų, neapsakomas klyksmas pakilo.
Kaip nuo viršūnių aukštų padangėje stūksančio kalno
Kai debesų atvarytojas debesis storus nuvaiko,
Ryškiai iškyla gūbriai, aukštyn išsišovusios uolos,
Kloniai ir daubos, virš jų vėl dangus begalinis sušvinta, -
Taip ir danajai, laivuos užgesinę ugnį besotę,
Gavo truput atsikvėpti, bet audra nebuvo praėjus.
Trojos herojai dabar achajų narsumo pabūgo,
Bet neketino visai dar palikti laivų juodasonių,
Taigi vėl stojo kovon, nuo jų pasitraukę kiek reikia.
Žudėsi vyras po vyro narsieji vadai, kai falangos
Šitaip iširo. Karingas sūnus Menoitijo pirmas
Arejilikui, atgal pasigręžusiam, pervėrė kulšį
Ietim aštriąja, kiaurai išlindo jos iešmas varinis.
Ietis sutrupino kaulą, ir tas parkniubo ant žemės.
O Menelajas narsus pro skydo viršų Toantui
Kliudė krūtinėn grynon, ir to sąnariai atsileido.
Tuotarp Fileidas, pamatęs Amfiklą pult besiruošiant,
Smogė jam pirmas ir pervėrė šlaunį, kur patys storieji
Raumenys esti žmonių. Aštriabriaunė ieties viršūnė
Gyslas nukirto, ir kariui akis užliejo tamsybė.
Nestoro vienas sūnų, Antilochas, Atimnijui aštrią
Ietį suvarė, į slėpsnas sulindo jos galas varinis.
Kniūpsčias parpuolė tasai. O Maris, akstį suspaudęs,

Šuoliais prišoko prie Antilocho, įtūžęs už brolį,
Ir atsistojo prie kūno. Bet jį Trasimedas kaip dievas
Smogė pirmiau, nei spėjo tas kirst Antilochui, ir kliudė
Mariui į petį. Lig pat alkūnės jam iešmas dvibriaunis
Raumenis žasto nuplėšė ir kaulą suknežino visą.
Net sudundėjo, kai griuvo, akis tuoj užliejo tamsybė.
Taip jie abudu, atgulę nuo rankos dviejų Nestoridų,
Du Sarpedono geriausi draugai, į Erebą išėjo,
Sūnūs Amisadoro, kuris užaugino Chimairą,
Pamėklę baisią, kur daugį žmonių į nelaimes įstūmė.
Tuotarp Ajantas, Oilėjo sūnus, Kleobulą pripuolęs
Paėmė gyvą, kai tas maišaty kiek suklupo, ir, smogęs
Kalaviju gražiakočiu į sprandą, išvarė gyvybę.
Net kalavijas įkaito nuo kraujo, akis tam herojui
Greit purpurinė mirtis ir galinga moira užmerkė.
Prieš Penelėją išėjo Likonas, tačiau nepataikė
Vienas į kitą, ir ietys paleistos nuskriejo pro šalį.
Tuosyk jie stvėrėsi už kalavijų, ir kirto Likonas
Per ašutais plevėsuojantį šalmą, tačiau jam nulūžo
Prie rankenos kalavijas. Tuomet Penelėjas į sprandą
Trenkė jam prie ausies, kalavijas visas įsmego,
Oda belaikė nukarusią galvą, ir tas atsileido.
O Merionas greitkojis tuomet Akamantą pavijo
Ir, kai vežiman tas šoko, jam pervėrė dešinį petį.
Tas nuo vežimo nugriuvo. Akis jam tamsybė užliejo.
Idomenėjas drąsus Erimantui suvarė į burną
Ietį beširdę. Iešmas varinis, kiaurai prasiskverbęs,
Perskrodė smegenis jam ir suknežino kaulus baltuosius.
Išlėkė dantys visi nuo smūgio, ir akys abidvi
Jam apsiliejo kraujais, gargaliavo sunkiai pro burną,
Prunkštė pro nosį, kol juodas mirties šešėlis apsupo.
Šitaip danajų vadai po vyrą nukovė kiekvienas.
Lygiai kaip plėšrūs vilkai, ėriukus ar ožkyčius užpuolę,

Tuos iš bandos pasigrobia, kurie dėl piemens nebudrumo
Kiek atokiau nuklysta kalnuos: vilkai juos pamatę
Puola ir tuoj bejėgius ir baimės pagautus sudrasko, –
Lygiai taip puolė danajai trojėnus, o tie begalvojo,
Kur kam pasprukti greičiau, ir narsą audringą užmiršo.
Tuotarp Ajantas didysis vis taikėsi dar variašarviui
Hektorui ietim pataikyt. O tas, kautynių regėjęs,
Jautodės tvirtu skydu plačiuosius pečius prisidengęs,
Zvimbiančias sekė strėles ir kaukiančią ietį kiekvieną.
Aiškiai regėjo, kad mūšio sėkmė nuo jo nusisuko,
Bet nesitraukė iš vietos ir gynė draugus mylimuosius.
Kaip nuo Olimpo aukštai per vaiskųjį orą padangėm
Debesys bėga bėgte, kai vėtrą paleidžia Kronidas, –
Lygiai taip kilo šauksmai iš laivų, nes perimti baimės
Bėgo atgal padrikai. Nors Hektorą šviesų su ginklais
Išnešė jo greitakojai žirgai, bet gavo palikti
Trojos pulkus, nes gilusis griovys jiems kelią pastojo.
Daugis greitųjų žirgų, šokdami su vežimais per griovį,
Grąžulo galą nulaužė ir vyrus su ratais paliko.
Spaudė įnirtęs Patroklas, vis šaukdamas vyrams danajų,
Pragaištį ruošė trojėnams. Tie rėkė iš baimės, skubėjo,
Bėgo visais keliais išsisklaidę, o dulkės nuo žemės
Lig debesų pasikėlė stulpu, žirgai plačkanopiai
Skrido į pilį atgal nuo laivų ir nuo palapinių.
Kur tik regėjo tirščiau susigrūdusius priešus Patroklas,
Ten ir skubėjo surikęs. Po ratų ašim nuo vežimų
Kūlverscia griuvo kariai, braškėdami virto dviračiai.
Pernešė tiesiai per griovį žirgai greitakojai Patroklą,
Nemirtingieji – juos buvo dievai dovanoję Pelėjui –
Kojom nė žemės nesiekę; prie Hektoro traukė jį narsas,
Ietimi nūdo jam smogt, bet žirgai tą išnešė eikliai.
Lygiai kaip žemė sunkiai alsuoja, pajuodus nuo audros
Dieną migloto rudens, kai bangų lietų užleidžia

Dzeusas Kronidas, širdy ant žmonių užsirūstinęs baisiai,
Kad neteisingų teismų sprendimus per prievartą vykdo,
Mina po kojų teisybę ir keršto dievų nesibijo:
Upės jų žemėj patvinę plačiai per laukus išsilieja,
Ir paskalautus krantus nuverčia srovės galingos,
Skuba į purpuro jūrą ir šniokščia (iš tolo girdėti),
Virsdamos nuo kalnų, ir griauna, ką žmonės pastatė, –
Taip ir trojėnų žirgai lakstydami sunkiai pūškavo.
Kai tik Patroklas dabar pirmąsias falangas atkirto,
Vijo trojėnų karius atgal prie laivų ir neleido
Bėgti į pilį, kur jie taip norėjo, bet laikė suspaudęs
Tarp juodašonių laivų, tarp upės ir sienos aukštosios,
Drąsiai juos puolė ir mušė, nugiežMdamas daugelio kerštą.
Žibančią ietį paleidęs Pronojui pirmam į krūtinę,
Ten, kur neuždengė skydas, pataikė ir kojas pakirto.
Net sudundėjo, kai griuvo. Enopo sūnų Testorą
Puolė Patroklas tada. Gražiai padarytuose ratuos
Gūžėsi tas, drebėjo širdis nusigandus, iš rankų
Vadžios iškrito bemat. Prišokęs į dešinį žandą
Ietimi dūrė Patroklas, ir ji pro dantis suburbėjo.
Ietimi pro turėklus išvilko jį tuosyk, lyg žvejas,
Kurs, ant aukštos uolos sėdėdamas, spurdančią žuvį
Meškere velka iš marių vandens ant vąšo varinio, –
Taip jį išvilko iš ratų, ant blizgančios ieties pavėręs,
Veidu į žemę jį drėbė, tas krito ir dvasią išleido.
O Erialui, pulti pašokusiam, akmeniu sviedęs,
Trenkė į galvą tiesiog, ir ta neatlaikius per pusę
Trūko po šalmu sunkiu. Erialas kniūpsčias pargriuvo
Žemėn į dulkes. Mirtis, jį apgaubusi, dvasią užgniaužė.
Patiesė dar Erimantą, Epaltą, po jo Amfoterą
Ir Tlepolemą, ir Pirį, ir Damastoridą Echiją,
Tuosyk Ifėją, Evipą ir Polimelą Argidą.
Vieną prie kito arti ant žemės derlingos paklojo.

Kai Sarpedonas pamatė karius, nejuosinčius juostos,
Krintant nuo rankos galingos Menoitiado Patroklo,
Dieviškiems likams suriko ir, juos vainodamas, tarė:
„Gėda jums, likai! Kur bėgat? Greiti pasidarėt be galo.
Drąsiai aš stosiu patsai prieš tą vyrą, kad sužinočiau,
Kas gi taip baisiai čia švaistos ir negandų aibę pridarė
Trojos herojams, pakirtęs kelius daugybei žaliūkų.“
Ir iš vežimo tuojau su ginklais nušoko į žemę.
Tai pastebėjęs, Patroklas taip pat iššoko iš ratų.
Lygiai kaip du vanagai kumpasnapiai, riestnagiai įnirtę,
Virš iškiliausių uolų kovodami, klykauja garsiai –
Lygiai taip jie suriko abu ir puolė viens kitą.
Krono sūnui gudriajam pagailo, kai juodu pamatė.
Kreipės į žmoną todėl ir seserį Herą ir tarė:
„Oi oi oi! Štai Sarpedonui, kuris man brangiausias tarp vyrų;
Žūti žadėta nuo rankos Menoitiado Patroklo.
Plyšta per pusę širdis, besvarstant, ką man daryti:
Rasi jį gyvą pagrobt iš lauko verksmingų kautynių
Ir pargabenti namo į Likijos šalį derlingą,
O gal čia leisti jam žūt nuo rankos Menoitiado.“
Dzeusui atsakė tuomet Hera, valdovė jautakė:
„O visagalis Kronide! Tikrus čia niekus nukalbėjai.
Vyrą mirtingą, kurio jau likimas nulemtas šiandien,
Tu sugalvojai dabar nuo mirties nelabosios išgelbėt?
Ryžkis! Tačiau žinok: ne visi dievai tau pritarsim.
Aš pasakysiu dabar, o tu įsidėki į širdį:
Jei Sarpedonui gyvam sugrįžt į tėvynę padėsi,
Tai pagalvoki, ar kitas kuris dievų nemirtingų
Savo sūnaus nenorės iš kovos žūtbūtinės išvesti.
Juk prie aukštosios Priamo tvirtovės kovoja ne vienas
Nemirtingųjų sūnus, tu baisų jų pyktį sukelsi.
Norint tau mielas begal ir tavo širdžiai jo gaila,
Reikia sutikti tačiau, kad jis kovoje žūtbūtinėj

Kristų nuo rankos galingos Menoitiado Patroklo.
O jau kada jį siela paliks ir kvapas gyvybės,
Mirtį pasiųski tuomet ir saldų, gaivinantį Miegą,
Jiedu lai parneša jį į plačią Likijos šalį.
Broliai ir giminės ten jį palaidos ir, kapą supylę,
Antkapiu jį pažymės, kaip mirusius dera pagerbti."
Taip ji kalbėjo. Tėvas žmonių ir dievų jos paklausė.
Rasą drauge su kraujo lašais nutėškęs į žemę,
Mylimą pagerbė sūnų, kurį turėjo Patroklas
Trojos derlingoj šaly, toli nuo gimtinės nukauti.
O kai jau buvo artyn prie vienas kito priėję,
Ietį paleido Patroklas ir kliudė narsiam Trasidemui,
Kurs Sarpedono valdovo geriausias buvo vežėjas,
Tiesiai į apačią pilvo, ir tam sąnariai atsileido.
O Sarpedonas tuo tarpu, blizgančią ietį paleidęs,
Jam nepataikė: akstis variaiešmė pakliudė Pedasui,
Šoniniam žirgui, į dešinį petį. Tas krito sužvengęs,
Žemėje kiek patirtėjo, ir jį gyvybė apleido.
Piesto pašoko kiti du žirgai pasibaidę, subraško
Jungas, surizgo vadelės, nes šoninis žemėj gulėjo.
Automedontas tačiau aštriaietis susigriebė veikiai
Ir, kalaviją, kuris prie šono kabėjo, pastvėręs,
Puolė ir tuoj nukirto viržius parkritusio žirgo.
Tuosyk atšoko į vietą kiti, pasitaisė vadelės.
Stojo herojai abu kovon žūtbūtinėn iš naujo.
Bet Sarpedonas ir vėl nepataikė blizgančia ietim.
Prazvimbė iešmas varinis pro kairį petį Patroklui
Ir nepakliudė. Tad vėl Patroklas, galingai pasiautęs,
Ietį paleido, ir ta iš rankos išskrido ne veltui:
Kliuvo į ten, kur dangos nerimstančią širdį pridengia.
Griuvo tasai, kaip tuopa kupli ar ąžuolas griūva,
Ar išlakioji pušis, kai ją pakerta vyrai dailidės
Kirviais aštriais kalnuos ir siją dirbdina laivui.

Taip Sarpedonas dabar prie žirgų ir vežimo parkrito,
Sunkiai vaitojo ir rankom sugniaužė kruviną žemę.
Lygiai kaip liūtas, į bandą įpuolęs, jautį papjauna,
Žaląjį, stiprų begal tarp jaučių kitų šleivakojų;
Žūva jis liūto nasruos, sumaurojęs ir gailiai subaubęs, –
Taip ir skyduotų likų valdovas, nuo rankos Patroklo
Žūdamas, niršo nūnai ir šaukėsi draugo geriausio:
„Glaukai mielasis, kary pirmutinis! Tau būtina šiandien
Ietį tvirtai valdyt ir drąsiausiam kovotojui būti.
Trokšti turi kovos prakeiktosios, jeigu tu vyras.
Nieko nelaukęs tu likų vadus ir vyrus paragink
Eidamas, kur tik gali, kad kautųsi už Sarpedoną.
Taipgi ir pats už mane tu ietimi vario kovoki,
Vardas manasis darys tau nešlovę didžią ir gėdą
Be paliovos per dienų dienas, jei sūnūs achajų
Šarvus manuosius nuplėš prie laivų čia, kai mūšyje žūsiu.
Taigi laikykis tvirtai ir drąsinki karį kiekvieną.“
  Ir su šiais žodžiais mirties ranka užtraukė šešėlį
Jam ant akių ir nosies. Krūtinę primynęs, Patroklas
Ietį ištraukė iš kūno, su ja išvilkdamas dangas,
Bet ir gyvybę drauge su ieties viršūne išplėšė.
O mirmidonai tuomet pūtuojančius žirgus nutvėrė,
Šokusius bėgti, kai liko tušti valdovo dviračiai.
  Glauką graudumas ūmus, išgirdus balsą, pagavo,
Plyšo iš skausmo širdis, kad pagelbėti niekuo negali.
Žastą sau laikė suspaudęs ranka, nes baisiai sopėjo
Žaizdą, kur puolančiam Teukras strėle nuo sienos aukštosios
Buvo padaręs pirmiau, nuo saviškių vydamas mirtį.
Tad Apoloną, šaulį taikliausią, maldavo ir sakė:
„O išklausyki, valdove, kuris ar Likijos žemėj,
Ar gal čia Trojoj esi: visur tu gali juk išgirsti
Kenčiantį žmogų, kurį, kaip mane, ištinka nelaimė.
Žaizdą aš sunkią gavau, ir visą ranką aplinkui

Degina skausmas aštrus, aš jokiu būdu neįstengiu
Kraujo lig šiol sustabdyt, nuo to ir petys jau nutirpo.
Ieties dabar įsitvert negaliu nei, stojęs į kovą,
Pulti į priešų eiles. Narsiausias žuvo herojus,
Dzeuso sūnus Sarpedonas, jis vaiko savo negynė.
Tu, visagalis valdove, man sopančią žaizdą išgydyk,
Teikis nutildyt skausmus ir duoki jėgų, kad valiočiau
Likijos vyrus pašaukt ir juos paragint į kovą
Ir kad galėčiau aš pats už kritusio kūną kovoti."
Taip jis maldaudamas sakė, skaistus Apolonas išgirdo.
Tuoj nuramino skausmus, nuo žaizdos atvertosios nušluostė
Tirštą pajuodusį kraują ir įkvėpė drąsą į širdį.
Glaukas tuoj viską suprato širdy, ir jį apėmė džiaugsmas,
Kad visa galintis dievas taip veikiai maldą išklausė.
Šoko tad greitai jis likų vadų ir vyrų paragint,
Eidamas, kur tik galėjo, kad kautųsi už Sarpedoną.
Žengdamas tuosyk plačiai, nuskubėjo prie Trojos herojų:
Polidamanto, Pantojo sūnaus, prie šviesaus Agenorto,
Prie Anchisido Ainėjo ir Hektoro jų variašarvio,
Ir, atsistojęs greta, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Hektorai, tu nepamirški visai talkininkų savųjų.
Jie dėl tavęs toli nuo tėvynės ir mylimųjų
Deda čia savo gyvybes, o tu jų užstoti nenori.
Guli antai Sarpedonas, skyduotų likų valdovas,
Kurs užu Likijos žemę galybe stojo ir teise,
Jį variarūbis Arėjas Patroklo ietim nukovė.
Stokit, mielieji, už jį, krūtinėj pabudinkit kerštą,
Kad mirmidonai šarvų nenuplėštų ir kūno negyvo
Nesubjaurotų, įsiutę už mirtį daugybės achajų,
Juos prie greitųjų laivų mes savo ietim išklojom."
Taip jis kalbėjo, ir širdis trojėnų krūtinėj suspaudė
Skausmas bekraštis, nes Sarpedonas ramstis jų miestui
Buvo, kad ir svetimšalis: pulkus turėjo didžiausius

Vyrų kaip uosių ir pats kautynėse būdavo pirmas.
Nieko nelaukę todėl prie danajų patraukė, juos vedė
Hektoras, už Sarpedoną įsiutęs. Achajams tuo tarpu
Žadino drąsą širdy Patroklas Menoitiadas.
Kreipės visų pirma į Ajantus, ir taip jau karingus:
„Džiaugsmas tebūna dabar jums stoti į kovą, Ajantai!
Būkite narsūs ir dar narsesni nei buvot lig šiolei.
Tyso štai vyras, kurs pirmas užšoko ant sienos achajų.
Tai Sarpedonas, jo kūną mes turim pagrobt ir sumaitot.
Šarvus nuplėškime jam nuo pečių, o jei kas iš bičiulių
Jo mums neduoti mėgins – težūsta nuo vario beširdžio.“
Taip jis kalbėjo, o pulti Ajantai ir patys geidavo.
Kai susitvarkė falangos vienoj ir antrojoje pusėj –
Trojos herojai ir likai, achajai ir mirmidonai
Puolė į kovą tuojau aplinkui žuvusio kūną,
Garsiai visi šaukdami, ir kariautojų ginklai sužvango.
Dzeusas juodžiausia naktim žūtbūtinę kovą užklojo,
Kad už jo mylimą sūnų baisiau liepsnotų grumtynės.
Atmušė greit žvitrakius achajų sūnus trojėnai.
Krito herojus, kurs tarp mirmidonų nebuvo menkiausias:
Karžygio tikro Agaklo sūnus Epeigėjas šviesusis.
Valdė pirmiau jis Budėjo tirštai gyvenamą pilį.
Bet kai turėjo pabėgti, užmušęs pusbrolį šaunų,
Prašė pagalbos Pelėją ir sidabrakoję Tetidę.
Tiedu jį su Achilu, falangų griovėju, ir siuntė
Į Ilioną daugžirgį, kad ten su trojėnais kovotų.
Stveriančiam žuvusio kūną, jam didis Hektoras trenkė
Akmeniu kietu galvon, ir ta neatlaikius per pusę
Trūko po šalmu sunkiu. Epeigėjas ant Sarpedono
Kūno sukniubo. Mirtis, jį apgaubusi, dvasią užgniaužė.
Širdį Patroklui suspaudė graudumas dėl kario žuvimo.
Puolė todėl pro pirmas eiles, kaip sakalas greitas,
Kai tas varnėnus vikrius ar kuosas medžiodamas puola, –

Lygiai taip puolei likus tu, žirgvaldi mielas Patroklai,
Taipgi trojėnų pulkus, pagautas rūstybės už draugą.
Ir Itaimeno sūnui tuojau, Stenelajui, į sprandą
Akmeniu tvojo aštriu ir sausgysles vyrui nukirto.
Pirmosios eilės ir Hektoras didis atgal pasitraukė.
Kokį atstumą galės ilgakotė ietis nulėkti,
Kai, išmėgindamas ranką, varžybose vyras paleidžia
Arba kautynių metu, kai ginas nuo priešų piktųjų, –
Tiek atsitraukė trojėnai ir vietą užleido achajams.
Glaukas, skyduotųjų likų valdovas, pirmas sustojo
Ir atsigręžęs nukovė kautynėse narsų Batiklą,
Mylimą sūnų Chalkono, kuris gyveno Heladėj,
Laime ir turtais didžiais pagarsėjęs tarp mirmidonų.
Ietį jam Glaukas suvarė į vidurį patį krūtinės,
Staigiai pašokęs atgal, kai tas jį baigė pavyti.
Net sudundėjo, kai griuvo. Didelis smūgis achajams
Buvo šio vyro žuvimas, o džiaugsmas Trojos herojams.
Jie susibūrė tvirčiau prie Glauko. Tačiau ir achajai
Dar nepamiršo drąsos ir veržėsi narsiai į priekį.
O Merionas nukovė tuomet Laogoną, storšarvį
Trojos herojų, Onetoro sūnų, kurs išrinktas buvo
Dzeuso Idiškio žyniu, ir žmonės jį gerbė kaip dievą.
Jam po ausim į pažandę ietis sulindo, ir veikiai
Gyvasties kvapas išėjo, tamsybė juoda jį pagrobė.
Į Merioną ietį varinę paleido Ainėjas,
Vylės pataikysiąs jam, bežengiančiam priedangoj skydo.
Tas pastebėjo laiku ir iešmo varinio išvengė,
Spėjęs žemyn pasilenkt, pro viršų galvos tad praskriejus,
Ietis galinga įsmigo į žemę. Ilgai dar virpėjo
Galas jos koto, negreit jai išsibaigė narsas Arėjo.
Tokiu būdu Ainėjo akstis paleista ilgaiešmė
Žemėn sulindo, tuščiai iš rankos galingos ištrūkus.
Apmaudas tuosyk pašoko Ainėjui, ir tarė jis šitaip:

„Nors, Merionai, tu geras šokėjas, bet ietis manoji
Būtų sutramdžius tave amžinai, jei būtų pataikius.“
O Merionas, ietim garsus, jam atšaudamas tarė:
„Nors tu, Ainėjau, ir baisiai galingas, bet būtų nelengva
Narsą herojų visų nuraminti, jei vienas po kito
Stotų kovon su tavim: prigimtis ir tavo mirtinga.
Būčiau aš tau į krūtinę variu išgaląstu pataikęs,
Nors tu stiprus ir galinga ranka visur pasikliauni,
Būtum palikęs man garbę, o Hadui daugžirgiui gyvybę.“
Taip jis kalbėjo. Sūnus Menoitijo jį tuoj nutraukė:
„Ko, Merionai, liežuvį plaki, kai toks jau karingas?
Nepasitrauks nuo kūno trojėnai, baily tu, pabūgę
Žodžių piktų: pirmiau dar ne vieną gaus žemė užkloti.
Rankos tvirtos privalo kova, o žodžių – taryba.
Reikia ir mums ne burną čia aušint, o stoti į kovą.“
Šitai pasakė ir žengė, o paskui jį vyras kaip dievas.
Lygiai kaip miškakirčiai kad pykši kirviais galingais
Kalno tarpekliuos skardžiuos, toli pykšėjimas girdis, –
Lygiai taip žemė plačiavieškelė dabar supykšėjo
Žibančiais vario šarvais ir odos skydais tvirtaisiais,
Kai kalavijais kapojos ir ietim, abipus galąstom.
O Sarpedono šviesaus, net kas jį gerai pažinojo,
Jau nebebūtų pažinęs: kraujais, strėlėmis jis ir dulkėm
Padengtas buvo visas storai nuo galvos ligi kojų.
Veržėsi vyrai pulkais prie lavono, nelyginant musės
Tvarte melžimo metu kad į milžtuvę zirzdamos veržias
Šiltą pavasario rytą, kai pienas pradeda trykšti, –
Taip prie lavono pulkavo herojai. Tuo tarpu Kronidas
Savo šviesiųjų akių nenuleido nuo kruvino mūšio,
Sekė be perstojo vyrą kiekvieną ir nuolat galvojo,
Kaip pražudyti Patroklą, bet vis negalėjo nuspręsti,
Ar jau turėtų dabar, per kovą šią žūtbūtinę,
Prie Sarpedono, kaip dievas galingo, jį Hektoras didis

Ietimi vario nukaut ir šarvus jo nusiplėšti,
Ar palūkėt ir leisti, kad jis dar pulką išklotų.
Šitaip apsvarsčiusiam viską, jam aiškiai geriau pasirodė
Leisti, kad Pelėjono Achilo narsus padėjėjas
Trojos karių pulkus ir Hektorą jų variašarvį
Dar parvarytų į pilį, atimdamas daugel gyvybių.
Hektorui tad pirmam jis įkvėpė baimę į širdį.
Šoko tasai į ratus ir leidosi bėgti, surikęs
Sprukti visiems, nes Dzeuso šventas svarstykles jis pažino.
Likų narsieji kariai nebelaukė ir lėkė pašokę
Vienas per kitą, nes matė valdovą su perverta širdžia
Gulint lavonų krūvoj: šalia jo daugybė herojų
Buvo parkritę, baisias žudynes Kronionas sukurstė.
Sūnūs achajų tuotarp nuo pečių Sarpedonui nuplėšė
Žibančius šarvus dailius, ir juos į laivus išgaubtuosius
Liepė saviesiems nunešt Menoitijo vaikas narsusis.
O debesų atvarytojas Dzeusas kreipės į Foibą:
„Lėk, Apolone skaistus, pakelk Sarpedoną herojų
Ir, iš po šūvių paėmęs, pajuodusį kraują nušluostyk,
Neški prie upės sraunios, numazgoki vandeniu tyru,
Dieviškais rūbais aprenk, ambrozija visą patepęs,
Brolius dvynius tuomet pavadinki, Miegą ir Mirtį,
Mano greituosius tarnus, ir jiems įsakyki parnešti
Žuvusio kūną į Likijos žemę, derlingą ir plačią.
Broliai ir giminės ten jį palaidos ir, kapą supylę,
Antkapiu jį pažymės, kaip mirusius dera pagerbti.“
Taip jis kalbėjo, ir tėvo skaistus Apolonas paklausė.
Greitai nuo Idos kalnų į kruviną mūšį atskriejo
Ir, iš po šūvių krušos Sarpedoną šviesų paėmęs,
Nunešė upėn sraunion, numazgojo vandeniu tyru,
Dieviškais rūbais apvilko, ambrozija visą patepęs,
Brolius dvynius tuomet pavadino, Miegą ir Mirtį,
Šiuodu greituosius tarnus, ir tie, nė trupučio negaišę,

Parnešė kūną į Likijos žemę, derlingą ir plačią.
Tuosyk Patroklas, užrikęs žirgams ir Automedontui,
Puolė trojėnus su likais ir mušdamas smarkiai juos vaikė.
Paikas herojus! Jei būtų Peleido žodžių paklausęs,
Būtų juodos mirties ir kerių piktųjų išvengęs.
Betgi protą žmonių pranoksta sprendimai Kronido,
Kurs ir drąsiausią vyrą pabaido ir pergalę staigiai
Atima jam, o kartais jį pats į kovą pakursto.
Šitaip jis drąsą dabar Patroklo krūtinėj pakėlė.
Kam tu šarvus pirmam ir kam paskutiniam nuplėšei
Tuosyk, Patroklai, kai šaukė dievai, kad mirtį sutiktum?
Pirmą nukovė Adrestą, po jo Autonoją, Echeklą,
Mego sūnų Perimą, Epistorą ir Melanipą,
Muliją žemėn paklojo, Elasą ir drąsų Pilartą.
Šiuosius paguldė visus, o kiti susiprato pabėgti.
Troją galbūt aukštavartę jau būtų sūnūs achajų
Rankom Patroklo paėmę (taip baisiai ietimi švaistės),
Jei ne skaistus Apolonas, kurs bokšte aukštam atsistojo,
Pražūtį ruošdamas jam ir tiesdamas ranką trojėnams.
Triskart už mūrų aukštų atbrailos įsitvėręs Patroklas
Stengės užkopti, ir triskart atgal Apolonas jį stūmė,
Trenkdamas savo ranka nemirtinga į žibanti skydą.
O kai ketvirtąjį kartą kaip daimonas šoko Patroklas,
Baisiai suriko ant jo, tarydamas žodžiais sparnuotais:
„Traukis, Patroklai šviesus! Ne tau pažadėjo likimas
Ietim išgriauti narsių trojėnų aukštą tvirtovę
Ir ne Achilui, kuris už tave dar žymiai narsesnis.“
Taip jis kalbėjo. Atokiai atgal pasitraukė Patroklas,
Taikliojo šaulio, šviesaus Apolono rūstybės pabūgęs.
Hektoras žirgus greitus prie Skajos vartų sustabdė,
Ėmęs dvejoti, ar šioj maišaty dar stoti į kovą,
Ar įsakyti kariams toliau pasitraukti už mūrų.
Kol jis taip svarstė, prie jo skaistus Apolonas priėjo,

Asiju, vyru stipriu ir pilnu jėgų pasivertęs,
Žirgvaldžiui Hektorui dėdė iš motinos pusės jis buvo,
Tikrasai brolis Hekabės, sūnus didžiaiečio Dimanto,
Kurs prie Sangarijo upės, Frigijos žemėj gyveno.
Juo pasivertęs dabar, skaistus Apolonas prabilo:
„Hektorai! tu iš kovos pasitrauki? Tau nedera šitaip!
Kiek nūn silpnesnis esu, kad tiek galingesnis aš būčiau,
Greit pamatytum tuomet, ką reiškia pabėgti iš mūšio!
Priešais Patroklą pasuk su žirgais tu tvirtakanopiais,
Ar nepaklosi tu jo, ar neduos garbės Apolonas."
Šitai pasakė ir dievas atgal nuskubėjo į kovą.
Hektoras spinduliuotšalmis narsiam Kebrionui įsakė
Žirgus į mūšį skubiai pavaryti. O Apolonas,
Vyrų pulkuos pradingęs, tarp Argo herojų pakėlė
Sumaištį baisią, trojėnams ir Hektorui skirdamas garbę.
Aplenkė jis danajų karius, nepalietęs nė vieno,
Ir prieš Patroklą pasuko neilstančius žirgus eikliuosius.
Tuosyk Patroklas guviai iš ratų nušoko ant žemės,
Ietį paėmęs kairėn, o dešine akmenį stvėrė,
Kietą, aštriausiais kampais, ir, tvirtai jį rankoj suspaudęs,
Atsivedėjo ir metė. Akmuo neaplenkė priešo,
Smūgis perniek nenuėjo, ir Hektoro kliudė vežėjui
Jis, Kebrionui narsiam, prigyventiniui sūnui Priamo,
Laikiusiam rankoj vadžias, į kaktą žambas pataikė.
Antakius vyrui akmuo grublėtas nuvožė, o kaulas
Trūko nuo smūgio smarkaus, ir akys žemėn į dulkes
Tiesiai po kojų išpuolė, o pats nelyginant naras
Krito iš ratų dailių, ir kaulus apleido gyvybė.
Tu su patyčiom kreipeisi į jį, greitažirgi Patroklai:
„Oi oi oi, koks apsukrus! Kaip moka lengvai šokinėti!
Jeigu į jūrą žuvingą jis būtų taip šokinėjęs,
Būtų pulkus žmonių sužvejotom austrėm pašėręs,
Nerdamas šitaip iš laivo, kai jūroj siautėja audra, –

Kaip iš vežimo dabar lengvai jis nėrė į žemę.
Ir tarp trojėnų herojų narų neblogų atsiranda."
Šitai pasakė ir puolė prie Kebriono herojaus,
Lygiai kaip liūtas smarkus, kurs, puldamas bandą galvijų,
Gauna krūtinėn strėle ir žūsta per savo drąsumą.
Lygiai taip prie Kebriono dabar tu puolei, Patroklai.
Hektoras lygia dalia iš ratų nušoko ant žemės.
Už Kebrioną dabar susigrūmė abudu kaip liūtai,
Kai, susitikę skardinguos kalnuos prie kritusios elnės,
Alkio abu prispausti, išdidžiai ir rūsčiai kovoja, –
Lygiai taip dėl Kebriono du vyrai, mūšių regėję,
Menoitiadas Patroklas ir Hektoras spinduliuotšalmis,
Stengės variu beširdžiu nūn vienas kitą nudobti.
Hektoras už galvos įsitvėrė ir nebepaleidžia,
O į save už kojų vėl tempia Patroklas.
Tuo tarpu Trojos herojai kiti ir danajai susirėmė mūšy.
Lygiai kaip Euras ir Notas, su vienas kitu susidūrę
Kalno tarpekliuos skardžiuos, kad tankiąją girią siūbuoja,
Bukmedžius, uosius žalius, sedulų plonažievių viršūnes,
Medžiai siūruoja ir ošia, vanodami skaudžiai viens kitą
Savo liaunosiom šakom, jos treška ir krinta nulūžę, –
Lygiai taip Trojos kariai ir achajai dabar susirėmę
Mušė vieni kitus ir bėgt negarbingai nemanė.
Miškas iečių aštrių aplink Kebrioną susmigo
Ir plunksnakočių strėlių, tvirtosios templės atspriegtųjų.
Krūvos sunkių akmenų sutriuškino skydą ne vieną
Mūšyje už Kebrioną, o jis kaip milžinas didis
Dulkių verpetuos gulėjo, žirgais važinėti pamiršęs.
Kol patekėjusi saulė lig pusei dangaus atriedėjo,
Strėlės vis skriejo į šen ir į ten, ir krito herojai.
O kada saulė nusviro į jaučių atkinkomą laiką,
Priešais likimo valią viršus atiteko achajams.
Jie iš po šūvių krušos Kebrioną herojų ištraukė,

Iš po trojėnų šauksmų, ir žibančius šarvus nuplėšė.
Pikta linkėjo trojėnams ir smarkiai juos puolė Patroklas,
Triskart šoko ant jų nelyginant greitas Arėjas,
Rėkdamas garsiai, ir vis po devynetą vyrų paklojo.
O kai ketvirtą kartą kaip daimonas puolė pašokęs –
Tuosyk, Patroklai, jau tau gyvenimo galas atėjo.
Stojo mat priešais tave kovoj žūtbūtinėje Foibas,
Dievas rūstus, per sumaištį jo nepamatė Patroklas.
Ūkanų stora skraiste apsisiautęs, iš priekio priėjo,
Stojo už nugaros jam ir plaštaka tvojo į sprandą
Ir į galingus pečius. Iš karto aptemo tam akys.
Nutrenkė šalmą nuo jo galvos Apolonas skaistusis,
Šalmas, žvangėdamas garsiai, po kojom žirgų nuriedėjo,
Aukštaviršūnis, žibus, ir ašutus plazdančio kuodo
Suteršė kraujas ir dulkės. Nebuvo lemta lig šiolei
Kyveriui su ašutais voliotis žemėj po dulkes.
Dieviško vyro Achilo garbingąją galvą ir kaktą
Dengė pirmiau. O dabar jį Hektorui davė Kronidas
Dar padėvėt ant galvos: mirtis netoliese jo buvo.
Rankose lūžo tuomet ilgaiešmė ietis Patroklo,
Ietis tvirta, su variniais žiedais. Tuo tarpu ir skydas
Jo pailgasis su odos diržu nupuolė ant žemės.
Atsegė šarvus taip pat jam Dzeuso sūnus Apolonas.
Apmirė vyrui širdis, sąnariai jo skaistūs nutirpo,
Taigi stovėjo apkvaitęs. Tuo tarpu ietį varinę
Nugaron tarp menčių suvarė dardanas vienas
Jam, Pantoidas Euforbas, kuris tarp vienmečių garsėjo
Ietimi, kojų greičiu ir mokėjimu žirgus valdyti.
Dvidešimt vyrų jau spėjo išversti jis žemėn iš ratų,
Kai tiktai stojo važiuotas kovon ir kautis pramoko.
Jis, greitažirgi Patroklai, tau pirmas ietį paleido,
Tik nepaguldė, pabėgo atgal ir įlindo į minią,
Ietį uosinę iš kūno ištraukęs, drąsos neturėjo

Stot su Patroklu į kovą, nors tas jau buvo beginklis.
Dievo smūgio užgautas ir sužeistas ieties, Patroklas
Šoko atgal savųjų būrin, kad ištrūktų nuo kėrių.
Hektoras, vos tik pamatė, kad priešas narsusis Patroklas
Nori iš mūšio pabėgti, varinės aksties sužalotas,
Puolė prie jo pro herojų eiles ir ietį aštriausią
Jam į paslėpsnį suvarė, pro nugarą varis išlindo.
Net sudundėjo, kai krito. Baisingai suriko achajai.
Kaip nepailstantį šerną liūtas įveikia galybe
Kalno viršūnėj, kur jie išdidžiai susikauna ir rūsčiai
Dėl mažvandenės versmės, iš kurios atsigerti norėjo;
Sunkiai pūtuojantį šerną įveikęs liūtas paguldo, –
Lygiai taip pulką herojų paklojusiam Menoitiadui
Hektoras nūn, Priamidas, ietim išplėšė gyvybę
Ir, išdidžiai atsistojęs, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Taigi, Patroklai, tareisi tu mano tvirtovę išgriausiąs,
Laisvės dieną atimsiąs moterims mūsų trojėnėms,
Jąsias laivuos išsivešiąs į mielą tėviškės šalį.
Paikše tu! Hektoro dar žirgai greitakojai į kovą
Atlekia šuoliais už žmonas, ir ietis manoji ne veltui
Švaistosi tarpu trojėnų karingų, ir aš dar atmušiu
Priespaudos dieną nuo jų. Tave gi krankliai štai suplėšys.
Niekuo tau, vargše, Achilas, nors baisiai narsus, nepadėjo,
Einančiam šiandien kovon įsakymą davęs tau griežtą:
„Kad nesugrįžtum, Patroklai, žirgų važinėtojau didis,
Prie gaubtašonių laivų, kol Hektorui, vyrų žudikui,
Tu nenuplėši nuo kūno kraujų prisigėrusio rūbo.
Taip jis kalbėjo gal tau ir paiką širdį sugundė."
Vos bejudėdamas, jam atsakei, greitažirgi Patroklai:
„Šiandien tau, Hektorai, džiaugsmui nėr galo, kai pergalę davė
Dzeusas Kronidas ir Foibas. Mane be didelio vargo
Partiesė žemėn ir šarvus nuo mano pečių jie nuplėšė.
Dvidešimt vyrų kaip tu prieš mane jei būtų išėję,

Būtų parkritę bemat jie, perverti ieties manosios.
Piktas likimas mane ir Lėtos sūnus čia pražudė,
O iš herojų Euforbas, tu trečias plėši man šarvus.
Aš pasakysiu dar tau, o tu įsidėki į širdį:
Tau ir pačiam neilgai belemta vaikščioti žemėj,
Ir prie tavęs atsistojo mirtis ir galingas likimas,
Krisi nuo rankos beydžio Achilo, Ajako vaikaičio."
Ir su tais žodžiais mirties šešėlis ant jo nusileido.
Siela iš kūno išskrido ir Hado šalin iškeliavo,
Savo likimą apverkus, jėgas ir jaunystę palikus.
Mirusiam jau pasakė Hektoras spinduliuotšalmis:
„Kam pranašauji tu man, Patroklai, prapultį rūsčią?
Kas pasakys, gal Achilas, sūnus gražiaplaukės Tetidės,
Dvasią iškvėps dar pirmiau, pataikytas ieties manosios."
Šitai sakydamas, jam iš žaizdos ištraukė varinį
Iešmą, su koja primynęs ir veidu į viršų pavertęs.
Ietį iškėlęs, tuomet pas Automedontą skubėjo,
Lygų dievams greitakojo Ajako vaikaičio vežėją,
Jį mat norėjo paklot, bet žirgai tą išnešė eiklūs
Nemirtingieji, kuriuos dievai dovanojo Pelėjui.

Septynioliktoji giesmė

MENELAJO ŽYGIAI

Bet pro Atrėjo sūnaus Menelajo akis nepraslydo,
Kad kovoje nuo trojėnų ieties žuvo Patroklas.
Plieksdamas vario šarvais, pro pirmas voras prasibrovęs,
Ėjo aplinkui ratu, kaip karvė aplinkui veršiuką,
Pirmadėlė, mūkdama, patapusi pirmąsyk močia, –
Taip Menelajas šviesplaukis nūn ėjo aplinkui Patroklą.
Ietį į priekį atstatęs ir apskritą skydą didžiulį,
Grasė išmušiąs visus, kas eiti prieš jį pamėgintų.
Betgi ir ietim garsiam Pantojo sūnui rūpėjo
Kūnas beydžio Patroklo, todėl prie jo atsistojo,
Kreipės į narsų kovoj Menelają ir drąsiai prabilo:
„Dzeuso sūnau Menelajau Atreide, rikiuotojau vyrų!
Traukis nuo kūno šalin, paliki sukruvintus šarvus!
Niekas nei Trojos karių, nei jų talkininkų šlovingų
Ietim pirmiau nepataikė Patroklui kovoj žūtbūtinėj.
Taigi tu man iš trojėnų visų šią garbę užleiski,
Kad nenusmogčiau tavęs ir gyvybės mielos neatimčiau.“
Baisiai įširdęs už tai, Menelajas šviesplaukis atsakė:
„Dzeuse, mūs tėve! Baisus įžūlumas taip girtis be saiko.
Nei leopardas juk taip nesmarkauja niekad, nei liūtas,
Nei baltailtis šernas laukinis, kurs turi didžiausią
Narsą krūtinėj, dėl savo jėgų tiek nebus pasipūtęs,

Kaip taiklumu aksties Pantojo sūnus štai didžiuojas.
Žirgvaldžio Hiperenoro galybė antai nebegavo
Džiaugtis jaunystės dienom, kai išplūdo man kelią pastoję s
Ir iš danajų visų prasčiausiu kariu pavadino.
Bet pasakysiu, jis kojom savom namo nebegrįžo
Ir nei mieliems tėvams, nei žmonai neparnešė džiaugsmo.
Taigi ir tau nuraminsiu aš narsą, jei drįsi man šiandien
Kelią pastot. Todėl tau įsakymas: traukis į šalį,
Lįski savųjų minion ir man akyse nestovėki,
Kol nesulaukei bėdos: kvailys susipranta po laiko."
Taip jis kalbėjo, tačiau jo neklausė Euforbas ir tarė:
„Brangiai reikės užmokėt, Menelajau, Dzeuso gentaini,
Už nužudytąjį brolį, nors tu ir be galo didžiuojies
Našlę privertęs liūdėt susigaužus tuoj po vestuvių
Ir neregėtų kančių bei skausmo tėvams jo pridaręs.
Bet aš padėsiu pamiršti vargus ir skausmą tiems vargšams,
Jeigu dabar štai šarvus tavus ir galvą parnešiu
Ir į Frontidės šviesios bei Pantojo rankas atiduosiu.
Taigi nėra ko begaišti ilgiau ir ginčo sprendimą
Atidėlioti, vis tiek – laimėti ar bėgti bus lemta."
Šitai pasakė ir ietimi smogė į apskritą skydą,
Bet jo nepramušė iešmas varinis: viršūnė užlinko,
Trenkusi skydan tvirtan. Tuomet Menelajas Atreidas
Šoko su ietim ant jo ir, melsdamos tėvui Kronidui,
Dūrė pradėjusiam trauktis ir iešmą suvarė į gerklę,
Spausdamas kiek pagalėjo, kiek tvirtos rankos valiojo.
Iešmo viršūnė kiaurai pro švelnų kaklą išlindo,
Net sudundėjo, kai krito, šarvai sužvango ant kūno.
Kraujo tamsaus primirko plaukai, į charičių panašūs,
Purūs jo garbiniai, sidabru pamazgyti ir auksu.
Lygiai kaip ūglį vešlių alyvų žmogus pasodina
Lauko pačiam pakrašty, kur trykšta versmė vandeninga,
Jis sulapoja gražiai, siūruojamas vėjų visokių,

Skriejančių gūsiais lengvais, ir žiedais baltai pasipuošia;
Betgi ūmai užėjusi audra su viesulu juodu
Jį su visom šaknim išrauna ir žemėj patiesia, –
Lygiai taip sūnų Pantojo, garsingą ietim Euforbą
Partiesė nūn Menelajas Atreidas ir šarvus nuplėšė.
Lygiai kaip liūtas, kalnų užaugintas, jėga pasikliovęs,
Bandą ganykloj užpuola ir karvę geriausią pagrobia;
Savo galingais dantim pirmiausia jai perkanda sprandą,
Vidurius plėšia tuomet ir, kraują lakdamas, ryja;
Skalija šunys aplink, ir piemenys vyrai iš tolo
Rėkia, kiek turi gerklės, tačiau nesiryžta nė vienas
Pulti, priėjęs artyn: išblyškusi baimė juos laiko, –
Lygiai taip trūko drąsos krūtinėse Trojos herojams
Pulti, priėjus artyn, Menelają, vyrą šlovingą.
Šarvus dailius Pantoido tuomet Menelajas Atreidas
Būtų nuplėšęs lengvai, jei ne Apolonas skaistusis,
Kurs, pasivertęs žmogum, kikonų rikiuotoju Mentu,
Hektorą, lygų smarkiam Arėjui, sukurstė bematant,
Kai, prakalbėjęs į jį, sparnuotais žodžiais pasakė:
„Hektorai! Gaudai, vaikais, ko niekas pavyti negali:
Žirgus narsaus Ajakido, kurių suvaldyt nevalioja
Vyras mirtingas nė joks ir jais važinėti įstengia
Vienas Achilas tiktai, nemirtingos močios gimdytas.
Tuotarp Atrėjo sūnus, narsingas kovoj Menelajas,
Gindamas kūną Patroklo, nukovė narsiausią trojėną,
Sūnų Pantojo Euforbą, nutildė jo narsą audringą.“
Šitai pasakė ir dievas kovon pasitraukė tarp vyrų.
Sielvartas didis prislėgė paniurusią Hektoro širdį.
Perbėgo vyrų gretas akimis ir tuoj pastebėjo
Vieną beplėšiantį šarvus dailius, o antrą ant žemės
Gulintį ir iš didžiulės žaizdos tebesrūvantį kraują.
Vario suplieskęs šarvais, pro pirmas eiles prasibrovė,
Šaukdamas tvirtu balsu, veržlus kaip liepsnos Hefaisto,

Niekad negęstą. Atrėjo sūnus jo riksmą išgirdo
Ir, atsidusęs giliai, narsingoj širdy sau pasakė:
„Ką gi man vargšui daryt! Jei gražiųjų šarvų nenuplėšiu
Ir nepaimsiu Patroklo, kurs žuvo už manąją garbę,
Ar nepasmerks danajai manęs, kas gaus pamatyti?
Jeigu, bijodamas to, su trojėnais ir Hektoru vienas
Stosiu į kovą – mane apgalės jų skaičius gausingas.
Atveda vyrų pulkus štai Hektoras spinduliuotšalmis.
Betgi kodėl aš dvejonėm šitom sau širdį kamuoju?
Jei kas prieš daimono valią išdrįstų kautis su vyru,
Esančiu dievo globoj, tas negandą sau užsitrauktų.
Taigi danajai manęs nepasmerks, kas gaus pamatyti,
Jogei nuo Hektoro traukiuos, nes dievo globojamas puola.
O, kad Ajanto narsaus aš balsą dabar kur išgirsčiau!
Drąsą atgautume vėl ir žygiuotume žvalūs į priekį,
Nors ir prieš daimoną patį, galbūt atkovotum Patroklo
Kūną Peleidui Achilui: tai negandų būtų mažiausias.“
   Kolei taip svarstė protu ir savo širdim Menelajas,
Voros trojėnų artyn atžygiavo, jas Hektoras vedė.
Tad pasitraukė dabar jis į šalį ir kūną paliko,
Žvelgdamas nuolat atgal, kaip liūtas su karčiais didingais,
Jeigu jį pulkas šunų ir žmonės nuo laidaro veja
Ietimis ir šaukimu. Drąsioji širdis jo krūtinėj
Stingsta iš baimės, tačiau jis nenorom nuo diendaržio traukias.
Lygiai taip traukės dabar nuo Patroklo šviesus Menelajas.
Ir atsisuko sustojęs, kai būrį savųjų pasiekė,
Dairės Ajanto visur, galingo sūnaus Telamono.
Jį pastebėjo kovos pakrašty prie kairiojo sparno
Drąsinant ginklo draugus ir raginant kautis be baimės,
Nes Apolonas skaistus jiems išgąstį baisų įvarė.
Tekinas šoko prie jo ir, šalia atsistojęs, pasakė:
„Mielas Ajantai, greičiau! Už kritusį narsų Patroklą
Stosim kovon, gal jį, nors negyvą, parnešim Achilui,

Nors apiplėštą, šarvai jau pas Hektorą spinduliuotšalmį."
Taip jis kalbėjo ir drąsą narsiam Ajantui pakėlė.
Brovės į pirmas eiles, o su juo Menelajas šviesplaukis.
Hektoras vilko tuo tarpu Patroklą, jo šarvus nuplėšęs,
Vario aštriais ašmenim norėdamas galvą nukirsti
Jam nuo pečių, o kūną gi Trojos šunims atiduoti.
Žengė Ajantas prie jo, laikydamas skydą it bokštą.
Hektoras betgi atgal į savųjų pulkus pasitraukė
Ir į vežimą įšoko, o šarvus dailiuosius trojėnams
Padavė nešti į pilį: jam amžiną šlovę jie duosią.
Uždengė skydo pločiu Menoitijo sūnų Ajantas
Ir atsistojo kaip liūtas, apginti vaikus pasiryžęs,
Kai su mažučiais jais eina ir girioj staiga susitinka
Būrį medžiojančių vyrų: jėgom pasikliaudamas savo,
Kaktą suraukia piktai, jog dingsta po antakiais akys, –
Taip ir Ajantas dabar prie Patroklo kūno prišoko.
O Menelajas, narsusis Atreidas, iš antrojo šono
Greit atsistojo, širdy neapsakomą skausmą pajutęs.
Glaukas, sūnus Hipolocho, kurs Likijos vyrus rikiavo,
Hektorą ėmė vainoti, skersom jį visą nužvelgęs:
„Didvyris tu pažiūrėti, bet mūšy toli tau lig šito.
Gandas tik neša tave į padangę, bailus tu be galo.
Tad pagalvoki dabar, kaip miestą ir pilį apginsi
Vienas su vyrais savais, kurie Ilione užgimę.
Niekas iš likų daugiau nebestos su danajais į kovą,
Jūsų pilies nebegins, nematęs lig šiol dėkingumo,
Kad su achajais piktais diena iš dienelės kovojam.
Kaipgi kovos sūkury tu kovotoją paprastą ginsi,
Jei Sarpedoną, beširdi, geriausią bičiulį ir svečią,
Leidai argiečiams nuvilkt kaip karo laimikį ir grobį.
Nesuskaičiuosi, kiek gera ir miestui, ir tau jis padarė,
Gyvas kol buvo, o tu nuo šunų jo gint nesiryžai!
Taigi jei klauso manęs dar Likijos vyrų bent vienas –

Grįžtam namo, baisi prapultis jau artinas Trojai.
Jeigu trojėnai dabar turėtų drąsumą ir narsą,
Tokį bebaimį kaip vyrų galiūnų, kurie už tėvynę
Vargsta ir kenčia kasdien kovoje su priešais piktaisiais, –
Į Ilioną bemat mes parvilktume šiandien Patroklą.
Jeigu karaliaus Priamo didžion ir galingon tvirtovėn,
Nors nebegyvas jau, mūsų pagrobtas Patroklas ateitų –
Argo herojai tuomet Sarpedono šarvus dailiuosius
Mums sugrąžintų, o jį mes parneštume į Ilioną.
Žuvo juk draugas ir tarnas to vyro, kuris narsingiausias
Argo laivyne visam, ir jo vyrai mūšiuos pirmieji.
Tau gi širdy neužtenka drąsos prieš galiūną Ajantą
Stoti išėjus ir jam kovoje į akis pažiūrėti,
Tiesiai su juo susiremt, nes jis už tave pranašesnis.“
Hektoras spinduliuotšalmis, skersom pažiūrėjęs, atsakė:
„Glaukai! Tu, būdamas rimtas, kodėl gi paikai pakalbėjai?
Oi oi oi! Aš mat galvojau, kad tu už visus protingesnis
Tarpu tų vyrų, kur Likijos žemėj derlingoj gyvena.
Šiandien tave aš papeiksiu už protą, nes tu gi pareiškei,
Kad prieš galiūną Ajantą aš niekad stoti nedrįsiąs.
Ne! nei kovos, nei trenkimo žirgų nebijojau lig šiolei.
Vis dėlto daug galingesnis sprendimas aigidvaldžio Dzeuso,
Kurs ir drąsiausią vyrą pabaido ir pergalę veikiai
Atima jam, o kartais jį pats į kovą pakursto.
Eiki, mielasis, arčiau prie manęs, pažiūrėki į darbus:
Ar toks ištižęs, kaip tvirtini tu, per dieną aš būsiu,
Ar gal danajų kuriam, narsybe liepsnojančiam smarkiai,
Kūną Patroklo narsaus apginti aš sukliudysiu.“
Šitai pasakė ir, šaukdamas garsiai, liepė trojėnams:
„Trojos herojai ir likai, dardanai, durklais garsėją!
Būkite vyrai tikri, atsiminkite narsą turėtą,
Kol apsivilksiu Achilo beydžio šarvais šlovingaisiais,
Juos, jo galybę Patroklą užmušęs, drąsiai nuplėšiau.“

Šitai pasakė ir leidos Hektoras spinduliuotšalmis
Iš kruvinosios kovos, kiek išnešė greitos jo kojos,
Greit pasivijo tuos vyrus, kurie Pelėjono šlovingus
Šarvus gabeno į pilį, dar buvo nedaug tenuėję.
Ten, atokiau nuo verksmingos kovos, pasikeitė šarvus:
Savo dėvėtus šventan Ilionan atidavė nešti
Trojos herojams narsiems, o pats Pelėjono Achilo
Nemirtingaisiais šarvais apsivilko, kuriuos uraniečiai
Davė jo tėvui, o tas, kai paseno, juos perleido sūnui,
Betgi su tėvo šarvais sūnus nesulaukė senatvės.
Kai debesų atvarytojas Dzeusas pamatė iš tolo
Jį Pelėjono šviesaus šarvais pasipuošusį visą,
Galvą papurtė ir savo širdy jam žodį pasakė:
„Vargas bus tau! Apie mirtį dabar nė galvot negalvoji,
Nors ji visai jau arti! Tu velkiesi dieviškus šarvus
Karžygio vyro narsaus, prieš kurį kiti dreba iš tolo.
Užmušei jo tvirtarankį, kartu geraširdį bičiulį,
Žibančius šarvus jam nuo galvos ir pečių tu nuplėšei,
Kaip nederėjo, tačiau nūn didžią galybę tau duosiu,
Atpildas bus už tai, kad namo iš kovos nepareisi
Ir Andromachė negaus šarvų Pelėjono šlovingų.“
Tarė ir antakiais savo tamsiais Kronionas pamojo.
Hektoro ūgiui pritiko šarvai, o širdį užliejo
Narsas Arėjo baisus, jėgų ir galybės pritvino
Jo sąnariai visi. Tad, prie talkininkų garbingų
Bėgdamas, šaukė smagiai, skubėjo visiems pasirodyt,
Kad žiburiuoja ant jo šarvai šit narsaus Pelėjono.
Drąsino juos visus, kiekvienam pasakydamas žodį:
Mestlą ir Glauką, Medontą ir narsų kovoj Tersilochą,
Asteropają, taip pat Deisenorą ir Hipotoją,
Forkį, Chromiją ir mokantį burti iš paukščių Enomą.
Drąsino juos ir kalbėjo žodžiais sparnuotais:
„Tūkstančiais mums į pagalbą atėję kaimynai, klausykit!

Aš negi minią surinkt ir ja pasidžiaugti norėjau,
Kai čia kiekvieną kviečiau iš miestų jūsų gimtųjų,
Bet kad trojėnų vaikus ir moteris jų nelaimingas
Narsiai padėtumėt gint nuo karingų achajų puolimo.
Taip aš maniau ir duoklėm sunkiom, tausodamas maistą,
Žmones apkroviau savus, kad jūsų drąsą pakeičiau.
Taigi kiekvienas dabar tegu puola narsiai ir žūsta
Arba tenugali gyvas! Juk toks įstatymas kariui.
Kas sugebės Patroklą, nors jau nebegyvą, atvilkti
Prie greitažirgių trojėnų, priversdamas trauktis Ajantą,
Tam atiduosiu aš pusę šarvų, o antrąją pusę
Sau pasiimsiu. Garbė gi ir jo bus vienoda kaip mano."
   Taip jis kalbėjo, ir jie pasileido tiesiog ant danajų,
Ietis atstatę į priekį: jų narsą padidino viltys
Iš Telamono sūnaus Ajanto atimti lavoną.
Paikšai! Tos viltys ir jų ne vienam kainavo gyvybę.
Bet ir Ajantas suriko narsiam kovoje Menelajui:
„Mielas bičiuli, gentaini dievų Menelajau narsusis!
Aš netekau vilties, kad gyvi iš karo begrįšim.
Ir nebe tiek jau baimės turiu dėl kūno Patroklo,
Kurs papenės trojėnų šunis su pesliais riestasnapiais,
Kiek aš bijau dėl savo galvos, kad jos nepadėčiau,
Ir dėl tavosios, nes karo miglom čia viską užtemdė
Hektoras ir į akis giltinė mums žvelgia baisioji.
Taigi skubėki, šauk vyrus danajų, gal dar kas išgirstų."
   Taip jis kalbėjo. Narsus kovoje Menelajas paklausė
Ir, kiek turėjo spėkos, danajų herojams suriko:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Jūs su Atreidais abiem, Agamemnonu ir Menelaju,
Geriat už lėšas visų. ir savo žmones kiekvienas
Tvarkot kaip norit, o Dzeusas jums duoda valdžią ir šlovę.
Man pamatyti dabar ir surasti jūsų kiekvieną
Juk neįmanomas daiktas, kai šitaip mūšis liepsnoja.

Patys tad bėkite čion, širdy pasipiktinę rūsčiai,
Jogei trojėnų šunims grobiu taps greitai Patroklas.“
Taip jis kalbėjo. Greitasis Ajantas Oilidas išgirdo
Ir pirmutinis kautynių lauku atskubėjo pagalbon.
Idomenėjas jo įkandin bėgo, su juo Merionas,
Idomenėjo bičiulis, kaip vyržudis Enialijas.
Kas gi valios suskaičiuot ir vardais visus pavadinti
Sūnus achajų, kurie iš paskos sugužėjo į kovą?
Žengė trojėnai pirmyn susitelkę, juos Hektoras vedė.
Lygiai kaip upės sraunios, patvindytos liūčių Kronido,
Žiotis jei kartais užtvenks iš jūrų atšniokštusios bangos, –
Gaudžia uoloti krantai nuo potvynio marių galingo, –
Šitaip triukšmingai žygiavo trojėnai. Tuo tarpu achajai
Kūną Patroklo apstojo, visi pasiryžę kaip vienas
Skydais variniais plačiais jį uždengti. Jų žibančius šalmus
Ūkanų stora skraiste užleido tuojau Kronionas,
Jam ir pirmiau Menoitijo vaikas nebuvo nemielas,
Kol tebebuvo dar gyvas ir uoliai tarnavo Peleidui.
Tad nenorėjo dabar, kad jį atiduotų kaip grobį
Trojos šunims, ir todėl paragino vyrus jį ginti.
Trojos herojai iškart žvitrakius achajus pastūmėjo.
Tie pasitraukė į šalį ir kūną paliko, bet ietim
Trojos kariai nenukovė nė vieno, nors stengėsi baisiai,
Tik pasigrobė lavoną. Tačiau neilgai ir achajai
Laikės atokiai nuo jų: visus išjudino greitai
Veržtis į priekį Ajantas, kurs išvaizda savo ir žygiais
Po Pelėjono beydžio danajuose buvo pirmasis.
Jis prasibrovė pro pirmas voras audringai it šernas,
Kur kalnuose ir šunis, ir medžiotojus jaunus ir tvirtus
Vienas išvaiko lengvai po daubas atgal pasisukęs, –
Taip ir garsaus Telamono sūnus, skaisčiašarvis Ajantas
Šokęs pralaužė lengvai ir išblaškė falangas trojėnų,
Kai prie Patroklo būriavos ir buvo tvirtai pasiryžę

Jį parsivilkti į savo tvirtovę ir garbę pelnyti.
Ir jau pelasgo Leto sūnus Hipotojas šviesusis
Įsikabino už kojos ir vilko per verdantį mūšį,
Diržą tvirtai virš gurnelio užnėręs, nes būti norėjo
Hektorui geras ir Trojos herojams, bet greitai atėjo
Galas pačiam, nuo kurio ir norėdamas nieks neapgynė,
Nes Telamono sūnus, pro eiles surikdytas pripuolęs,
Ietimi smogė ūmai į šalmą jo variaveidį.
Trūko pusiau ašutais padabintas šalmas nuo smūgio,
Rankos galingos ir ieties tvirtos atlaikyt nevaliojęs.
Smegenys iš padarytos žaizdos nutekėjo per ietį
Draug su kraujais, užgeso jėga, iš svyrančių rankų
Koja Patroklo narsaus iškrito žemėn į dulkes,
Ir ant lavono jis pats sukniubęs greit atsileido,
Nuo derlingosios Larisės toli, atsiteisti nespėjęs
Savo tėvams, kad mažą augino. Jo amžių neilgą
Užbaigė ietis Ajanto narsaus ir pakirto gyvybę.
Hektoras žibančią ietį tuojau į Ajantą paleido.
Tas pastebėjo laiku ir vos per plauką išvengė
Iešmo varinio, ir jis Ifito sūnui Schedijui,
Didvyriui tarpu fokiečių, kuris garsiame Panopėjuj
Rūmuos gyveno gražiuos ir daugybei žmonių viešpatavo, –
Vyrui šitam po raktikauliu kliudė, ir galas varinis
Skradžiai pro petį išlindo, paliesdamas pakraštį kaulo.
Net sudundėjo, kai krito, šarvai sužvango ant kūno.
Forkinui tuotarp Ajantas, Fainopo sūnui karingam,
Šokusiam gint Hipotojo, į pilvą ietį suvarė,
Išgaubą šarvo pramušęs, ir varis žarnas paleido.
Griuvo į dulkes tasai ir rankomis žemę sugniaužė.
Pirmosios gretos ir Hektoras pats atgalios pasitraukė.
Argo herojai smagiai sualdojo ir, Forkino kūną
Bei Hipotojo pastvėrę, sukruvintus šarvus nuplėšė.
　Greit nuo atgavusių drąsą achajų trojėnai jau būtų

Lig Iliono parbėgę ir žlugę per savo bailumą;
Pergalę būtų paėmę argiečiai prieš valią Kronido
Savo pačių narsumu ir galybe, tačiau Apolonas
Drąsint pradėjo Ainėją, pavirtęs šaukliu Perifantu
Epitidu, kuris pas jo seną tėvą šaukliavo,
Kolei nuseno ir pats, ir mokėjo protingai patarti.
Juo pasivertęs, Kronido sūnus Apolonas prabilo:
„Kaipgi, Ainėjau, prieš dievo sprendimą galėsit apginti
Aukštąją Trojos tvirtovę? Kadais man teko regėti
Vyrų kitokių, kurie pasikliovė savo narsybe,
Savo pačių jėgomis, nors skaičiumi buvo negausūs.
Dzeusas Kronidas tuo tarpu mums nori labiau nei danajams
Pergalę duoti, bet jus tik drebat ir neinat į kovą.“
Taip jis kalbėjo. Ainėjas gi taiklųjį šaulį pažino,
Tiesiai į veidą pažvelgęs, ir, Hektorą šaukdamas, tarė:
„Hektorai ir talkininkų vadai, ir Trojos vadovai!
Gėda bus šiandien baisi nuo atgavusių drąsą achajų
Lig Iliono parbėgti ir žlugti per savo bailumą.
Nesgi ir dievas kažkoks prisiartinęs man pakuždėjo:
Dzeusas, visų valdovas, kovoj mums pergalę žada.
Pulkime drąsiai todėl danajus, kad jie negalėtų
Prie juodašonių laivų pasitraukti su kūnu Patroklo.“
Taip jis suriko ir prieky visų atsistojo pašokęs.
Trojos kariai apsisuko ir stojo prieš sūnus achajų.
Ietis Ainėjo tuomet Lejokritą pataikius nuvėrė,
Sūnų garsaus Arisbanto ir Likomedo bičiulį.
Žūstančio jo pagailėjęs, narsus Likomedas herojus
Greitai prišoko artyn ir, žibančią ietį paleidęs,
Pervėrė Apisaonui, valdovui karių, Hipasidui,
Kepenis prie paširdžių, ir to sąnariai atsileido.
Jis iš Pajonijos krašto derlingo buvo atėjęs
Ir šalia Asteropajo kautynėse būdavo pirmas.
Žuvusio kario gailėjo Asteropajas narsusis,

Staigiai pašoko todėl ir stojo kovon su danajais.
Nieko tačiau nelaimėjo: aplinkui Patroklą sustoję,
Dengės tie skydais plačiais ir laikė ietis atstatę.
Tuotarp Ajantas apėjo visus ir, šaukdamas garsiai,
Niekam neleido nė žingsnio atgal pasitraukti nuo kūno
Nei nuo achajų kitų atsiskyrusiam veržtis į priekį:
Liepė visiems susiburti prie jo ir vietoje kautis.
Šitaip geidavo didysis Ajantas. It purpuro kraujo
Žemėj priplūdo, ir vienas prie kito suvirto lavonai
Trojos herojų draugėj ir jų talkininkų garbingų,
Taipgi danajų: ir jiems ne be kraujo praėjo kautynės,
Nors ir gerokai mažiau jų težuvo, nes jie nepamiršo
Nuo pražūties nelemtos per sąmyšį ginti viens kitą.
Mūšis liepsnojo tarytum ugnis, ir galėjai sakyti,
Jog nei mėnulio, nei saulės sveikų nebeliko padangėj.
Miglos aptraukė tirštai ir lauką, ir vyrus drąsiuosius,
Tuos, kas stovėjo ir laikės prie žuvusio Menoitiado.
Trojos herojai kiti ir pulkai gražiaaulių achajų
Kovės be kliūčių po giedru dangum, kur saulė karščiausius
Spindulius žėrė ir debesio niekur nebuvo matyti
Virš lygumos nei kalnuos, ir poilsio stojo ne kartą.
O kad mažiau tekliudytų priverčiantys aičioti šūviai,
Laikės atokiai visi, o anie viduriniai kentėjo
Ir nuo miglos, ir nuo mūšio, ir varis beširdis paguldė,
Kas tik narsesnis, visus. Tačiau du garbingi herojai,
Nei Trasimedas, nei Antilochas, žinios neturėjo,
Jogei Patroklas beydis nukautas. Vis jiedu galvojo,
Kad pirmutiniuos pulkuos su trojėnais kaunasi gyvas.
Jiedu regėjo, kaip žūsta ir bėga kariai nusigandę,
Betgi kovojo atokiai nuo jų, kaip Nestoras liepė,
Kai nuo juodųjų laivų juos ragino eiti į mūšį.
Taip juos per ištisą dieną kamavo ir žudė pašėlęs
Narsas kautynių. Ir keliai pavargę, ir blauzdos vien sruvo

Prakaitu be paliovos, jis plūdo kojom kiekvieno,
Rankom ir graužė akis, kol jie įnirtingai kovojo
Už geraširdį bičiulį šviesaus greitakojo Peleido.
Lygiai kaip kartais žmogus kad odą įmitusio jaučio
Duoda ištempti bernams, pirmiau išmirkytą alyvoj,
Vyrai sustoja ratu ir tampo, stipriai įsitvėrę,
Kol išgaruoja drėgmė ir susigeria visas riebumas,
Tempiant ją pulkui žmonių, ir ji išsitempia kiek reikia, –
Lygiai taip kūną į ten ir atgal, nepaslinkę iš vietos,
Tempė vieni ir kiti, nes ryžtą jiems didino viltys:
Trojos herojams – nuvilkt Ilionan, o vyrams achajų –
Prie gaubtašonių laivų. Dėl Patroklo šiandien ir virė
Nuožmios kautynės. Arėjas pjudytojas pats nei Atėnė
Jų negalėjo papeikti, nors būtų įširdus be galo.
   Tokias karių ir žirgų žudynes už kūną Patroklo
Suruošė Dzeusas tą dieną, tačiau ligi šiolei dar nieko
Apie Patroklo žuvimą Achilas šviesus nežinojo.
Mūšis mat ėjo toli nuo laivų ilgairklių, prie Trojos
Mūrų aukštų. Ajakidas širdy nė galvot negalvojo
Apie žuvimą, gyvu jį laikė: vartus tepasieksiąs
Ir tuoj sugrįšiąs atgal, nes pats netikėjo, kad pilį
Vienas Patroklas išgriaus be jo arba ir su juoju.
Tai jis iš močios girdėjo ne sykį, kai buvo du vienu,
Toji atskleisdavo jam visagalio Dzeuso sprendimą.
Negando didžio tačiau, kuris jį turėjo ištikti,
Močia nesakė miela: kad žus mylimiausias bičiulis.
   Vyrai vieni po kitų, išgaląstas ietis atstatę,
Grūdos prie kūno artyn ir žudės be gailesčio jokio.
Iš variarūbių achajų ne vienas prabilo ir sakė:
„Vyrai mieli! Nebus jau šlovės, jei atgal pasitrauksim
Prie gaubtašonių laivų. Verčiau mus žemė juodoji
Čia tepraryja visus! Ir žymiai geriau mums tai būtų,
Nei nusileist greitažirgiams trojėnams, kad kūną Patroklo

Savo tvirtovėn parvilktų ir šitokią garbę pelnytų."
O iš trojėnų drąsių kažkas atsiliepęs suriko:
„Vyrai mieli! Nors lemta mums bus prie šito herojaus
Žūti lig vieno visiems, iš kovos nesitraukite niekas!"
Šitaip kalbėjo kai kas ir dvasią pakėlė kiekvieno.
Baisiai įnirtę kovojo visi, žvangesys geležinis
Kilo į vario padangę, per orą banguodamas plyną.
O Ajakido žirgai, toli nuo kautynių sustoję,
Gailiai raudojo, pajutę, kad jų važiuotojas didis
Žemėj parkrito į dulkes nuo vyržudžio Hektoro rankos.
Automedontas tuo tarpu, Dioro sūnus drąsiaširdis,
Ragino juos botagu vis vanodamas, kirtis po kirčio,
Daug prikalbėjo ir žodžių meilių, ir daug prisikeikė.
Jiedu tačiau nei atgal prie laivų ir plataus Helesponto
Grįžti jau nebenorėjo, nei eit prie danajų į kovą.
Lygiai kaip stulpas, tvirtai pastatytas ženklinti kapui
Mirusio vyro ar moters, nepajuda niekad iš vietos,
Lygiai taip jie su dailiu vežimu it sustingę stovėjo,
Galvas nuleidę žemyn, ir ašaros gailios jiems ritos
Iš po blakstienų į žemę abiem, apraudantiem šiandien
Drąsų važiuotoją savo. Jų vešlūs karčiai per jungą
Dryko šenai ir tenai ir žemėj susiteršė dulkėm.
Raudančius juodu pamačius, širdis Kroniono sugrudo.
Galvą papurtė jisai ir širdy sau vienas pasakė:
„O nelaimingi! Kodėl mes jus dovanojom Pelėjui,
Vyrui mirtingam jus nepasenstančius ir nemirtingus?
Ar kad jūs kęstumėt skausmą drauge su žmonėm trumpaamžiais?
Nieko tikrai nėra užu žmogų nelaimingesnio
Iš padarų visų, kas alsuoja ir šliaužioja žemėj.
Bet neliūdėkit: nei jūsų, nei ratų dailių važinėti
Hektoras, vaikas Priamo, negaus niekada: aš neleisiu.
Ar negana, kad teko šarvai, kuriais taip didžiuojas?
Judviejų kojoms duosiu stiprybę, o širdžiai drąsumą,

Idant jūs Automedontą parvežtumėt sveiką iš mūšio
Prie gaubtašonių laivų, o trojėnams garbę suteiksiu,
Leisdamas mušti, žudyt, kol nubėgs prie laivų tvirtasuolių,
Saulė pakol nusileis ir ateis šventoji tamsybė.“
Žodžiais savaisiais žirgams jis įkvėpė narsą audringą.
Dulkes nuo karčių nupurtė jie žemėn ir leidosi nešti
Greitą vežimą pro Trojos herojų eiles ir achajų.
Automedontas tuo tarpu, nors baisiai gailėdamas draugo,
Ragino žirgus ir, lyg žąsis koks vanagas, puolė.
Čia jis kaip vėjas lengvai pasigręžia nuo riksmo trojėnų,
Čia pasileidžia pirmyn, kur priešų pulkas tirštesnis.
Vyrų nežudė jisai, tik stengėsi juos išvaikyti.
Stovinčiam ratuos šventuos vienam neįmanoma buvo
Ietim švaistytis laisvai ir žirgus greituosius valdyti.
Jį, nors negreit, pastebėjo akis narsaus jo bičiulio
Alkimedonto, sūnaus Haimonido Laerko. Nelaukęs
Šis tad pribėgo prie ratų ir Automedontui suriko:
„Automedontai! Sakyki, koks dievas sumanymą kvailą
Įkvėpė tau širdin ir sveiką protą sumaišė?
Šitaip kovoji dabar su trojėnų vorom pirmutinėm,
Vienas palikęs. Bičiulis tau žuvo, šarvais Ajakido
Hektoras jau apsivilko ir jais didžiuojasi baisiai.“
Automedontas, Dioro sūnus, atsakė ir tarė:
„Alkimedontai! Kas kitas achajų galės tau prilygti
Ir suvaldys nemirtingų žirgų galybę ir narsą?
Gal tik Patroklas, kuris kaip dievas jais važinėjo,
Gyvas kol buvo. Dabar jį mirtis ir likimas parinko.
Taigi tu imki botagą tuojau ir atvarslus margus,
Pats iš vežimo nušoksiu ir stosiu pėsčias į kovą.“
Taip jis kalbėjo, ir Alkimedontas, į bėglų vežimą
Greitai įšokęs, pastvėrė vadžias ir šmaikštų botagą.
Automedontas nušoko. O Hektoras spinduliuotšalmis
Juos pastebėjo ir tarė sustojusiam šone Ainėjui:

„Mielas Ainėjau, žmogau variarūbių trojėnų tarybos!
Žirgus antai pamačiau greitakojo aš Ajakido,
Lekiančius mūšio lauku su netikusiais niekam vežėjais.
Juos aš tikiuosi paimti, jei tu jau tvirtai pasiryžęs
Eiti išvien su manim. Juk niekad, kai puolam abudu,
Jie pasipriešinti mums ir stoti į kovą nedrįsta.“
   Taip jis kalbėjo. Sūnus Anchiso narsusis paklausė.
Žengė į priekį abu, pečius prisidengę sau skydais
Odų džiovintų, storais ir variu apkaustytais gausiai.
Ėjo su jais Chromijas drauge ir Aretas kaip dievas,
Ryžęsi juodu lydėt. Jų narsą padidino viltys
Veikiai anuos du nukaut ir žirgus paimt nertasprandžius.
Paikšai tikri! Nepralieję kraujo, negavo nė vienas
Grįžti nuo Automedonto, kuris, pasimeldęs Kronidui,
Gavo jėgų, ir drąsa jo nuliūdusią širdį užliejo.
Taigi jis kreipės į tikrą bičiulį Alkimedontą:
„Alkimedontai! Žirgų toli nuo manęs nevažiuoki,
Jiedu už nugaros man tešnopuoja, nes, kaip atrodo,
Hektoras, vaikas Priamo, vargu suvaldys įniršimą,
Kolei Atreido žirgų gražiakarčių negaus nuvažiuoti,
Mudu nukovęs abu ir bėgti privertęs falangas
Trojos herojų, ar kol išsities tarp eilių pirmutinių.“
   Ir po šių žodžių suriko Ajantams ir Menelajui:
„Argo herojų vadai, Ajantai ir Menelajau!
Žuvusio kūną patiems narsiesiems paveskite sergėt,
Lai jie sustoja aplink ir atremia priešų falangas,
O nuo mūsų, gyvų, atitolinkit dieną žuvimo.
Skrieja antai į mus lauku kruvinųjų kautynių
Hektoras ir Ainėjas, narsiausi Trojos herojai.
Betgi kad viskas yra dievų nemirtingųjų rankoj,
Ietį paleidžiu štai aš, o toliau tesirūpina Dzeusas.“
   Atsivedėjo ir tuoj ilgakotę ietį paleido.
Toji pataikė Aretui į apskritą skydą didžiulį,

Jos neatlaikė tasai, kiaurai prakirto jį varis
Ir pro dailųjį diržą į apačią pilvo sulindo.
Lygiai kaip vyras stiprus, išgaląstu kirviu užsimojęs,
Smogia galvon prie ragų lauke besiganančiam jaučiui,
Nukerta gyslas visas, ir tas griūva, į priekį pašokęs, –
Lygiai taip, priekin pašokęs, ant nugaros krito Aretas,
Vidurius išvertė iešmas, ir jo sąnariai atsileido.
Hektoras blizgančią ietį į Automedontą paleido.
Tas pastebėjo laiku ir iešmo varinio išvengė,
Spėjęs žemyn pasilenkt. Pro viršų galvos jo praskriejus,
Ietis galinga įsmigo į žemę. Ilgai dar virpėjo
Galas jos koto, negreit jai išsibaigė narsas Arėjo.
Su kalavijais jau buvo jie vienas ant kito bešoką,
Tik juos, įnirtusius taip, išskyrė abudu Ajantai,
Greit prasiveržę pro minią, kai balsą bičiulio išgirdo.
Baimę pajutę prieš juos, atgal paskubom pasitraukė
Hektoras draug su Ainėju ir kaip koks dievaitis Chromijas.
Jie ir Aretą paliko su perskrosta širdžia gulėti.
Automedontas tuomet, smarkiajam Arėjui prilygstąs,
Šarvus nuplėšė nuo jo ir, šitaip kalbėdamas, gyrės:
„Štai mažumėlę dabar dėl Menoitiado žuvimo
Skausmą širdies jau apramdžiau, nors užmušiau žymiai prastesnį."
   Šitai pasakė ir greit į vežimą kruvinus šarvus
Įmetė ir paskubėjo įšokti, krauju išsitepęs ir kojas
Sau, ir rankas, kaip liūtas, sudraskęs jautį papjautą.
   Vėl prie Patroklo naujai suliepsnojo kruvinas mūšis,
Šiurpo ir ašarų pilnas, kai narsą pakurstė Atėnė,
Čion iš dangaus atskubėjus; visregintis Dzeusas ją siuntė
Dvasios danajams pakelt, nes į juosius širdis jo palinko.
Lygiai kaip drignę raudoną žmonėms mirtingiesiems patiesia
Dzeusas iš aukšto dangaus, tai ženklas ateinančio karo
Ar darganotų, šaltesnių dienų, kurios sugaišina
Darbus artojo visus ir kaimenę verčia nuliūsti, –

Lygiai taip deivė, storai purpurinėm miglom apsigaubus,
Į achajus įsimaišė ir drąsino vyrą kiekvieną.
Kreipės visų pirma į Atrėjo sūnų galingą,
Į Menelają šviesplaukį, kuris arčiausiai stovėjo,
Jam Foiniku pasirodžius iš balso skardaus ir iš ūgio:
„Tu, Menelajau, žinok: didžiausią nešlovę ir gėdą
Sau užsitrauksi, jei didžio Achilo tikrą bičiulį
Šunys greitieji tąsys prie Trojos mūrų aukštųjų.
Taigi laikykis tvirtai ir karį kiekvieną padrąsink.“
Deivei atsakė tuomet narsingas kovoj Menelajas:
„Mielas Foinikai, garbingas tėveli! Tegu tik Atėnė
Duos daugėliau man jėgų ir gins nuo zvimbiančių iečių!
Aš pasiryžęs stovėti čionai ir gint iki galo
Kūną Patroklo, nes jo žuvimas sugildė man širdį.
Hektoro narsas tačiau kaip ugnis pražūtingas: jo ginklas
Žudo juk be atvangos, nes Dzeusas jam didina šlovę.“
Taip jis kalbėjo. Apsidžiaugė deivė šviesakė Atėnė,
Kad iš visų nemirtingų dievų jos šaukės pirmosios.
Suteikė ji ir pečiams jo, ir keliams jėgą didžiulę,
O į jo širdį krūtinėj įkvėpė drąsą kaip musės,
Kur nesiliauja, daug sykių žmogaus nuvaikyta nuo kūno,
Līsti ir kąst įkyriai: gardus be galo jai kraujas, –
Tokio drąsumo dabar jo nuliūdusią širdį pripildė.
Žengė jisai prie Patroklo ir žibančią ietį paleido.
Tarpu trojėnų buvo ir Podas, drąsus ir turtingas,
Eetiono sūnus, jį Hektoras gerbė labiausiai
Iš tėvynainių, kaip draugą ir pokylių pirmą bičiulį.
Jam ir pataikė nūnai Menelajas šviesplaukis į diržą,
Šokusiam bėgti šalin, kiaurai jį perskrodė varis.
Net sudundėjo, kai krito. O Menelajas Atreidas
Jį, iš trojėnų atėmęs, į pulką savųjų nuvilko.
Hektorą tuosyk pakurstė skaistus Apolonas, priėjęs
Fainopu Asiadu apsimetė, šitas juk buvo

Jo mylimiausias bičiulis ir nuolat gyveno Abide.
Juo pasivertęs, taiklus Apolonas priėjo ir tarė:
„Hektorai! Kaipgi tavęs bebijos koks kitas achajas,
Jeigu tu traukiesi nuo Menelajo, kuris ligi šiolei
Buvo netikęs karys? Dabar iš trojėnų jis vienas
Atėmė kūną ir velka, nukovęs tavo bičiulį,
Sūnų Eetiono Podą, kautynėse karžygį narsų.“
   Tarė, ir Hektorą apgaubė liūdesio juodas šešėlis.
Plieksdamas vario šarvais, pro pirmas eiles prasibrovė.
Paėmė Dzeusas tuomet kutais padabintą aigidę,
Žibančią skaisčiai, ir debesiu Idos viršūnes užklojo,
Trenkė perkūnais ir svaidė žaibus, aigidę papurtęs,
Baidė achajų karius ir pergalę davė trojėnams.
   Pirmasai bėgt pasileido bojotų karys Penelėjas.
Sužeidė jį į pečius, be perstojo veržiantis priekin,
Ietis, prašliaužus paviršiumi, o kūną lig kaulo prakirto
Polidamantas akstim, kurią iš arti jam paleido.
Hektoras ieties smūgiu Alektrionidui Lejitui
Perskrodė ranką ties riešu ir atėmė visą narsumą.
Leidosi bėgti tasai, apsidairęs ir aiškiai supratęs,
Jog nebe jam nūn ietį paimt ir kovot su trojėnais.
Hektorui Idomenėjas, pašokusiam durti Lejito,
Smogė krūtinėn akstim ir pataikė į šarvą prie papo.
Kotas ilgosios aksties nulūžo, ir Trojos herojai
Garsiai suriko. O Hektoras Deukaliono sūnui
Idomenėjui, kurs ratuos stovėjo, ietį paleidęs
Koiranui kliudė šiek tiek, Meriono vežėjui narsiajam,
Kurs atkeliavo su juo iš Likto pilies aukštabokštės.
Pirmąkart Idomenėjas, laivus riestuosius palikęs,
Pėsčias išėjo ir būtų garbę atnešęs trojėnams,
Jei su greitaisiais žirgais nebūtų Koiranas lėkęs.
Buvo jam kaip švyturys ir nuginė dieną žuvimo,
Bet pats gyvybę paguldė nuo vyržudžio Hektoro rankos.

Ietis pataikė arti ausies į pažandę, ir iešmas
Išmušė jam dantis ir pusę liežuvio nukirto.
Jis nuo vežimo nugriuvo, ir vadžios nuslydo į žemę.
Bet Merionas prišoko ir jas į rankas nusitvėrė,
Greit pasilenkęs žemyn, o Idomenėjas suriko:
„Nesigailėki botago, laivus kol pasieksi greituosius,
Pats jau dabar matai, kad laimėjimas nebe achajų."
Tarė, ir Idomenėjas, žirgams gražiakarčiams sukirtęs,
Nušvilpė linkui laivų, nes baimė užvaldė jo širdį.
Bet negalėjo narsiam Ajantui nei Menelajui
Likti neaišku, jog Dzeusas laimėjimą skyrė trojėnams.
Taigi į juos prabilo sūnus Telamono galingas:
„Oi oi oi! Gali dabar ir visiškas mulkis suvokti,
Kad Kronionas patsai trojėnams ranką ištiesia.
Smūgiai tad jų visuomet pataiko, vis tiek kas juos kerta:
Didvyris koks ar bailys, į taikinį Dzeusas nukreipia.
Mūsų smogtieji visi tuščiai bekrinta į žemę.
Tad negaišuodami patys greičiau suraskime būdą,
Kaip mums Patroklo kūną atgauti ir šiandien iš mūšio
Grįžti patiems gyviems ir džiaugsmą draugams padaryti.
Jie nusiminę visi gal žiūri į mus ir galvoja,
Kad nesiliauja dar siutas nei rankos galingos žudiko
Hektoro, kad juodašonius laivus jis pult pasiryžęs.
O! kad sutiktų kas nors pabėgėt ir pranešti Peleidui,
Man vis atrodo, kad jo ligi šiolei dar nepasiekė
Nelaimingoji žinia, jog žuvo mielasis bičiulis,
Bet tarp achajų sūnų aš niekur nepastebiu tokio,
Nes ištisinė migla ir vyrus dengia, ir žirgus.
Dzeuse, mus tėve! Nors tu achajus iš miglų išvaduoki,
Giedrą aplink padaryk ir leiski, kad akys regėtų.
Mus pražudyki šviesoj, jei tau nūn šitaip patinka."
Taip jis kalbėjo. Pagailo jo, ašaras liejančio, tėvui.
Miglą išsklaidė todėl ir debesis storus nuvaikė,

Saulė nušvito danguj, ir kautynių aikštė pasimatė.
Tarė Ajantas, tuomet narsiam kovoje Menelajui:
„Pasidairyk, Menelajau, augintini Dzeuso, aplinkui,
Gal Antilochą kur gyvą, Nestoro sūnų, išvysi.
Liepki nubėgti skubiai jam pas greitakojį Achilą
Ir pasakyt, kad visų mylimiausias bičiulis jo žuvo.“
   Taip jis kalbėjo. Paklausė narsingas kovoj Menelajas.
Ėjo tačiau jis taip, kaip liūtas nuo diendaržio eina,
Įveiktas triukšmo galop, šunų sukelto ir vyrų,
Kai tie neleidžia pagrobt riebesnės karvės iš kiemo,
Ištisą naktį nemigę, o tas gi, mėsos įsigeidęs,
Puola, bet nieko laimėt nevalioja, nes ietis po ieties
Zvimbdamos lekia į jį, iš rankų galingų paleistos,
Ir žaižaruoja deglai, kurių, nors įniršęs, pabūgsta
Ir, kada brėkšta aušra, pasitraukia jis, apmaudo pilnas.–
Lygiai taip ir nuo Patroklo narsus kovoje Menelajas
Ėjo nenorom dabar, nes bijojo, kad sūnūs achajų,
Baimės didžios apimti, nepaliktų jo priešams pagrobti.
Jis Merionui dėl to ir Ajantams primindamas tarė:
„Argo herojų vadai, Ajantai ir Merionai!
Nūn atsiminkite jūs nelaimingo Patroklo gerumą
Ir nuoširdumą: visiems malonus jis būti mokėjo,
Gyvas kol buvo, dabar jį mirtis ir likimas parinko.“
   Šitai pasakęs, nuėjo narsus kovoje Menelajas,
Sekdamas viską žvitriai akimis, kaip erelis, kurs, sako,
Už visus paukščius matąs geriau iš padangių.
Kiškis greitkojis nuo jo, besklandančio aukšta padange,
Nors ir gulėdamas krūme tankiam, pasislėpti negali:
Krinta ant jo ir gyvastį atima, greitai pagavęs.–
Lygiai taip šaudė ir tavo, gentaini dievų Menelajau,
Žvaliosios akys visur, kur pulką saviškių regėjo:
Gal pamatys kame nors dar gyvą Nestoro sūnų.
Jį pastebėjo kovos pakrašty prie kairiojo sparno

Drąsinant ginklo draugus ir raginant kautis be baimės.
Greitai priėjo artyn Menelajas šviesplaukis ir tarė:
„Eiki čionai, gentaini dievų Antilochai, išgirski
Skaudžią naujieną, kad ji niekada atsitikus nebūtų.
Rodos, ir tu jau patsai, stebėdamas visa, kas dedas,
Aiškiai regi, kokiom nelaimėm štai spaudžia mus dievas.
Pergalė greit bus trojėnų. Drąsiausias žuvo achajų
Vyras, Patroklas. Danajams visiems tai didelis smūgis.
Bėki tuojau prie achajų laivų, pasakyki Achilui,
Gal atskubėjęs kaip nors dar išgelbėtų kūną bičiulio,
Nors apiplėštą, šarvai jau pas Hektorą spinduliuotšalmį.“
Taip jis pasakė. Širdis Antilochui sustingo išgirdus.
Žodžio ilgai negalėjo ištart, jo žvaliosios akys
Ašarom greitai paplūdo, ir balsas gerklėj užsikirto.
Betgi negaišdamas vykdė, ką jam Menelajas įsakė,
Tekinas leidosi bėgt, Laodokui tik šarvus padavęs,
Vyrui beydžiui, kuris privažiavo žirgus greituosius.
Ašaras liedamas, bėgo iš mūšio, kiek nešė jį kojos,
Žodžio baisaus pasakyti Pelėjo sūnui Achilui.
Tau nepanoro širdis, gentaini dievų Menelajau,
Ginti prispaustus karius, kai nuo jų Antilochas nuėjo.
Jo pradingimą tuoj skaudžiai pajuto Pilo herojai.
Jiems Menelajas todėl Trasimedą šviesųjį siuntė,
Pats jis nubėgo skubiai atgal prie kūno Patroklo,
Vėl atsistojo šalimais Ajantų ir greitai pasakė:
„Pasiunčiau aš Antilochą nubėgt prie laivų gaubtašonių,
Kad greitakojui Achilui praneštų, tačiau man atrodo,
Jis neateis, nors baisiai ant Hektoro šviesiojo širsta.
Nebegalės kovot be šarvų su Trojos herojais.
Patys todėl sugalvokim dabar mes tinkamą būdą,
Kaip ir Patroklo kūną atgaut, ir patiems išsigelbėt
Mums nuo trojėnų grėsmės, nuo mirties ir nuo kerių juodųjų.“
Jam atsakė tuomet sūnus Telamono Ajantas:

„Visa teisybė, ką čia, Menelajau šlovingas, kalbėjai.
Tad Merionas ir tu pasilenkę kūną paimkit
Ir iš kautynių išneškit, o mes, už nugaros judviem
Stoję abudu, atremsim trojėnus ir Hektorą šviesų.
Mudu – vienvardžiai ir drąsūs vienodai, anksčiau nebe sykį
Smarkų Arėją atlaikėm, petys į petį sustoję."
Taip jis pasakė. Tie šoko abu ir pakėlė nuo žemės
Kūną galingai aukštyn. Už nugaros tuotarp suriko
Trojos kariai, pamatę, kad jį pagrobia achajai.
Puolė todėl visi, kaip šunys ant šerno laukinio,
Sužeisto sunkiai, kad puola, medžiotojus jaunus pralenkę.
Drąsiai sušoka prie jo ir tuoj sudraskys, jau atrodo,
Betgi kai tas atsigręžia prieš juos, pasikliovęs galybe,
Šunys išlaksto bemat, į visas puses išsisklaidę, –
Lygiai taip Trojos kariai, pulkan susibūrę iš karto,
Švaistėsi ir kalavijais, ir ietim, abipus galąstom,
Bet kai Ajantai sustojo ir drąsiai prieš juos atsisuko, –
Tuoj atsimainė veidai, ir niekas daugiau nebedrįso
Priekin nė žingsnio pažengt ir stoti į kovą dėl kūno.
Šitaip ryžtingai abu jie nešė kūną iš mūšio
Prie gaubtašonių laivų, o už jų pasmarkėjo kautynės,
Siausdamos tarsi ugnis, kai, miestą apėmusi staigiai,
Virsta didžiausiu gaisru: namai treškėdami griūva
Jūron siautingon liepsnų, lig padangės plaikstomų vėjo, –
Lygiai taip juodu žirgų ir vyrų, ietim ginkluotų,
Keliamas triukšmas dabar be perstojo einant lydėjo.
Tarsi tvirti asilėnai jėgas kad įtempę galingai
Velka uolotu kalnų takučiu į stačią pakalnę
Laivo sienoją ar stiebą didžiulį, kol spėkos jų tvirtos
Ribą prieina, nuo vargo ir prakaito karšto išsekę, –
Lygiai taip veržliai jie nešė Patroklą. Už jų atsistoję
Atrėmė priešą Ajantai, kaip kalnas, miškais apsidengęs,
Potvynio atremia srautą, užstodamas lygumą plačią.

Jis, kada upė patvinsta, galingą srovę sulaiko,
Kelią pastojęs bangoms, ir jas į šalį pakreipia,
Tuotarp jį patį nugriaut įniršus srovė nevalioja.–
Lygiai taip stūmė atgal trojėnų puolimą Ajantai
Be atvangos, o tie gi vis veržės, labiausiai du vyrai:
Vaikas Anchiso Ainėjas ir Hektoras spinduliuotšalmis.
Kaip debesys varnėnų ar kuosų kad sprunka į šalį,
Garsiai surikę iš baimės, kai pastebi sklendžiant padangėm
Vanagą plėšrų, kurs paukščiams mažiesiems prapultį neša,-
Taip ir achajų vaikai nuo Ainėjo ir Hektoro spruko,
Garsiai surikę iš baimės, ir savo narsumą pamiršo.
Ginklų gražiausių glėbiai, danajams bėgant, prikrito
Griovio visuos pakraščiuos, bet galo kovos nesimatė.

Aštuonioliktoji giesmė

GINKLŲ KALIMAS

Taip jie kovojo visi it liepsnos žėruojančio laužo.
O Antilochas skubiai su žinia pas Achilą nubėgo.
Sėdintį rado jį ten prie juodųjų laivų riestasnapių
Ir širdimi nujaučiantį jau, kas išties atsitiko.
Sielojos baisiai dėl to ir narsiajai širdžiai kalbėjo:
„Vargas jau man! Ko mūsų tie garbiniuotgalviai achajai,
Galvas pametę visi, prie laivų per lygumą bėga?
Kad tik nebūtų dievai to pikto sprendimo įvykdę,
Kaip kitados yra man apreiškusi močia ir sakius,
Jogei prie mano galvos mirmidonų vyras narsiausias
Krisiąs nuo rankos trojėnų ir saulės žibintą patiksiąs.
Taigi tikriausiai ir žuvo narsus Menoitijo vaikas.
O nelaimingas! Tvirtai prisakiau, kad, ugnį atrėmęs,
Grįžtų atgal prie laivų ir kautis su Hektoru neitų.“
Kai jis taip svarstė protu ir širdim susirūpinęs jautė,
Nestoro didžio sūnus priėjo prie jo netikėtai,
Liedamas ašaras karštas, ir skaudžią naujieną pasakė:
„Žinią liūdniausią, deja, sūnau išmintingo Pelėjo,
Reikia tau šiandien išgirst (kad to atsitikę nebūtų!):
Partiestas guli Patroklas, kautynės eina dėl kūno,
Nors apiplėšto, šarvai jau pas Hektorą spinduliuotšalmį.“
Tarė, ir skausmo šešėlis apgaubė veidą Achilo.

Stvėrė jis rankom abiem pajuodusių dulkių nuo žemės,
Bėrėsi jas ant galvos, susiteršė veidą malonų,
Ir nektarinis chitonas pilkais pelenais apibiro.
Krito į dulkes ir pats, išsitiesęs kaip milžinas tikras,
Rankom savosiom mielom vis rovė ir draskėsi plaukus.
Vergės, kurias laimėjo kartu su Patroklu Achilas,
Klykė iš sielvarto didžio, rypavo ir, visos išbėgę
Iš palapinių, būriu apstojo narsų Achilą,
Mušėsi į krūtines, kol keliai joms linkti pradėjo.
Ir Antilochas taip pat vaitojo ir ašaras liejo,
Laikė Achilo rankas, širdis jo taurioji drebėjo:
Būgštavo mat, kad šis geležim sau persiskros gerklę.
Baisiai raudojo Achilas. Jį motina deivė išgirdo,
Marių gelmėj būdama pas savąjį tėvą senuką,
Ėmė ji verkti tuojau. Subėgę ją deivės apstojo,
Dukterys visos Nerėjo, gyvenančios jūrų gilybėj.
Glaukė buvo tarp jų, Talėja ir Kimodokė,
Tojė, Nesajė, Speja, su jom jaučiaakė Halijė,
Ir Kimotojė drauge su Aktaje ir Limnorėja.
Ten ir Melitė, Jaira, su jom Amfitojė, Agavė,
Buvo Dota su Prota, Ferusė ir Dinamenė,
Ir Deksamenė drauge, Amfinomė ir Kalianeirė,
Ir Galatėja, plačiai pagarsėjus, Doridė, Panopė,
Taipgi Nemertė, Apseudė ir Kalianasė gražuolė.
Buvo tenai ir Klimenė, Janeira, taip pat ir Janasė,
Maira, Oreitijė ir Amatėja, mergelė gražplaukė –
Dukterys visos Nerėjo iš marių gelmės susirinko.
Jų sidabrinė ola pilna prigužėjo, ir visos
Mušėsi į krūtines. Tetidė pro ašaras tarė:
„O nereidės, jūs seserys mielos, klausykit ir tuosyk
Visos išgirdę suprasit, koks sielvartas širdį man slegia.
Oi, kokia vargšė esu aš, motina didžio herojaus!
Taigi aš sūnų tuomet pagimdžiau, galingą ir narsų,

Pirmąjį tarp karžygių! Kaip lieknas medelis išaugo.
Ir, užauginusi jį kaip gėlę sode puikiažiedę,
Su lenktasnapiais laivais aš pasiunčiau į Ilioną
Grumtis su Trojos kariais ir jau niekada nesulauksiu
Jo besugrįžtant namo, į Pelėjo rūmus aukštuosius.
Šiandien, kol gyvas tebėr, kol regi dar saulės žibintą,
Turi kentėti, ir aš negaliu jam pagelbėt nuėjus.
Vis dėlto eisiu bent mielo sūnaus prilankyt ir paklausti,
Negandas koks jį nutiko, nors į kovą seniai nebestoja."
Šitaip kalbėdama, olą paliko, o paskui ją ėjo
Verkdamos seserys jos, ir marių šniokščiančių vilnys
Skyrės ir davė joms kelią. Pasiekusios Troją derlingą,
Lipo viena po kitos į pakrantę jos, kur mirmidonų
Buvo laivai išvilkti aplink greitakojį Achilą.
Močia mieloji prie jo, vaitojančio graudžiai, priėjo,
Priglaudė galvą sūnaus, pati kukčiodama gailiai,
Kreipėsi žodžiais sparnuotais į jį ir rypuodama tarė:
„Ko gi, sūneli, verki? Koks sielvartas širdį prislėgė?
Viską sakyki, neslėpk. Juk Dzeusas padarė tau visa,
Ko maldavai jį pirmiau, rankas į dangų pakėlęs:
Lai prie laivų aukštavairių parbėga sūnūs achajų,
Kad pasigestų tavęs, patyrę smūgius ir nešlovę."
Jai, atsidusęs giliai, greitakojis Achilas atsakė:
„Motin mieloji! Tiesa, Olimpietis tai visa padarė,
Betgi kiek džiaugsmo iš to, kai žuvo draugas mielasis,
Didis Patroklas, kurį už visus labiau aš mylėjau,
Lygiai kaip savo gyvybę. Ir jį praradau, o jo šarvus
Hektoras jau apsivilko didingus, gražu pažiūrėti.
Juos dovanų dievai negailėdami davė Pelėjui
Tądien, kai guldė tave į patalą vyro mirtingo.
O, kad tu mariose būtum tarp deivių kitų pasilikus
Tęsti dienų, o Pelėjas vedęs sau žmoną mirtingą.
Šiandien juk širdį ir tau dar perskros skausmas bekraštis

Dėl trumpaamžio sūnaus, kurio niekada nesulauksi
Gyvo sugrįžtant namo, nes mano širdies nebetraukia
Žemėj gyvent ir būti tarp vyrų, pakolei negavo
Hektoras galvą padėt, pataikytas ieties manosios,
Ir užmokėt už mirtį ir apiplėšimą Patroklo."
Tuosyk atsakė jam vėl, raudodama graudžiai, Tetidė:
„Trumpos bus dienos ir tau, sūneli, kaip pats pranašauji,
Nesgi po Hektoro greit ir tau pažadėta likimo."
Jai apmaudingai tuomet greitakojis Achilas atsakė:
„Vertas, kad mirčiau tuoj pat dėl to, jog neištiesiau rankos
Žūstančiam draugui mielam, kurs mirė toli nuo tėvynės
Ir pasigedo manęs, kad savo ginklu jį apginčiau.
Aš gi, kuris nebegrįšiu į mielą tėviškės šalį,
Šiandien ramsčiu nei Patroklui, nei vyrams achajų nebuvęs
Ir jų negynęs, kai krito pulkais nuo Hektoro didžio,
Sėdžiu štai dykas laivyne ir naštą padidinu žemei,
Būdamas šitoks galingas kaip nieks variarūbių achajų
Mūšio lauke, nors taryboj yra už mane pranašesnių.
O, kad vaidai tarp dievų ir žmonių mirtingų prapultų,
Pyktis, kuris ir didžiausią išminčių priverčia suklupti!
Būdamas daug saldesnis už medų, kurs laša iš korio,
Veikiai žmogaus širdyje išauga kaip debesys dūmų.
Taip ir mane Agamemnonas nūn visagalis užpykdė.
Bet kas praėjo – praėjo: tegu, nors ir pikta be galo,
Pyktį užgniaužiam širdy išdidžioj, kai reikalas verčia.
Eisiu tuojau pasitiksiu galvos mylimosios žudiką
Hektorą, tuosyk ir mirt nebijosiu, kada Kronionas
Ir nemirtingi dievai panorės gyvatą man baigti.
Nė jo galybė Heraklis mirties negalėjo išvengti,
Nors jį mylėjo didžiai visagalis Dzeusas Kronidas:
Įveikė jį lemtis ir Heros baisioji rūstybė.
Taigi ir aš, jei man tikrai taip žadėta likimo,
Krisiu ir mirsiu ramiai, bet pirmiau sužibėsiu dar šlove

Ir aukštakrūtę ne vieną trojėnę ir dardanę dailią
Graudžiai priversiu kukčioti ir rankom abiem nusibraukti
Ašaras, riedančias gailiai per jaunus, žydinčius skruostus.
Lai sužinos, kad ilgai iš kovų pasitraukęs ilsėjaus.
Bet nors ir myli, nuo mūšio manęs nelaikyk: neklausysiu."
Tuosyk atsakė jam deivė sidabrakojė Tetidė:
„Tikrą teisybę sakai tu, vaikeli, garbingas dalykas
Spaudžiamus savo draugus nuo baisaus pražuvimo vaduoti.
Betgi trojėnai pagrobė tau šarvus, gražiai padabintus,
Blizgančius tvirtu variu. Jais Hektoras spinduliuotšalmis
Šiandien pečius pasipuošęs puikauja, tačiau man atrodo,
Jis neilgai tesidžiaugs, nes dienos jo suskaitytos.
Tu palūkėki todėl ir Arėjo kovon nesiterpki,
Kolei ateinant manęs vėl savo akim neišvysi.
Ryt iš ryto anksti, su tekėjimu saulės, ateisiu
Ir iš Hefaisto galingo gražiausius šarvus atnešiu."
Šitai pasakiusi, deivė nuo savo sūnaus nusisuko
Ir, atsigręžus į jūroj gyvenančias seseris, tarė:
„Jūs pasinerkit dabar į gelmenis marių plačiųjų,
Tėvo namus prižiūrėsite vėl ir seną jūrinį,
Jam pasakysite viską, o aš į aukštą Olimpą
Eisiu pas garsųjį kalvį Hefaistą, gal kartais sutiktų
Sūnui manajam nukalt vėl žibančius šarvus dailiuosius."
Taip ji pasakė, ir tos į marių bangas pasinėrė.
Sidabrakojė Tetidė tuotarp į Olimpą keliavo
Savo sūnui mielam šlovingų ginklų atnešti.
Nešė ją kojos į aukštą Olimpą. Tuo tarpu achajai,
Baisiai visi klykdami, nuo vyržudžio Hektoro bėgo,
Kolei juoduosius laivus ir Helespontą pasiekė.
Netgi Patroklo iš iečių krušos gražiaauliai achajai,
Didžio Achilo bičiulio, ištraukti dabar nevaliojo.
Jį vos patraukus, raiti vėl Trojos herojai pavijo,
Ir Priamidas Hektoras pats, kaip ugnis siautulingas.

Triskart jį Hektoras spinduliuotšalmis pastvėrė už kojų
Ir užsispyrė nuvilkt, surikdamas garsiai trojėnams,
Triskart Ajantai abu, audringos drąsos nepametę,
Jį nuo Patroklo atstūmė. Bet jis, pasikliovęs galybe,
Čia iš minios prasiveržęs pirmyn, čia stovėdamas vietoj,
Šaukė, kiek buvo gerklės, ir atgal nesitraukė nė žingsnio.
Lygiai kaip rusvojo liūto, kai baisiai įkyri jam alkis,
Piemenys niekaip negali atmušt nuo papjauto galvijo,
Lygiai dabar taip Ajantai abu nevaliojo atmušti
Hektoro nūn Priamido nuo tysančio kūno Patroklo.
Rasi jau būtų pagrobęs ir pelnęs sau amžiną šlovę,
Jeigu vikri vėjakoje Iridė iš aukšto Olimpo
Pas Pelėjoną nebūtų atlėkus pranešt, kad ginkluotųs,
Dzeusui nei dievui kitam nesisakius. Hera mat ją siuntė.
Ji prie Achilo priėjo ir tarė jam žodžiais sparnuotais:
„Kelkis greičiau, Pelėjonai, visų herojų baisiausias!
Gelbėt Patroklo skubėk. Dėl jo atkaklios grumtynės
Eina dabar prie laivų, abeji be gailesčio žudos:
Sūnūs achajų žūt būt pasiryžo kūną apginti,
Trojos herojai tuo tarpu į Ilioną vėjuotą
Nori nuvilkti, labiausiai Hektoras spinduliuotšalmis
Spiriasi jį nusitempti: širdis jį pašėlusiai traukia
Galvą ant baslio pasmeigti, nuo balto kaklo nukirtus.
Kelkis, netysok ilgiau, tepabudina širdį tau gėda,
Kad atiduoda trojėnų šunims Patroklą kaip žaislą.
Gėda bus tau baisi, jei kūnas išniekintas grįžtų."
   Deivei atsakė tuomet šviesus greitakojis Achilas:
„Deive Iride, o kas gi dievų tave siuntė pranešti?"
   Jam atsakydama, tarė greita vėjakojė Iridė:
„Siuntė mane čia Hera, žmona Kroniono garbinga.
Nei aukštasostis Kronidas, nei kitas dievų nemirtingų,
Leidžiančių savo dienas snieguotam Olimpe, nežino."
   Jai atsakydamas, vėl greitakojis Achilas prabilo:

„Kaipgi aš eisiu į kovą? Man šarvus trojėnai pagrobė.
Motina mano miela neleido imt ginklo man tolei,
Kolei ateinančios vėl aš savo akim nematysiu.
Žada jinai man ginklus iš Hefaisto gražiausius atnešti.
Vyrų tokių nepažįstu, kurių šarvai man derėtų,
Vienas gal skydas tiktai Ajanto Telamonido.
Bet, aš tikiuosi, jis pats tarp vorų pirmutinių kovoja,
Siausdamas ietim sava ir gindamas kūną Patroklo."
Jam atsakė tuomet greita vėjakoje Iridė:
„Žinom gerai ir mes, kad tavo jie šarvus pagrobė.
Betgi nors taip tu prie griovio prieik, pasirodyk trojėnams.
Rasi, tavęs nusigandę, šalin iš kovos pasitrauktų
Trojos herojai, o sūnūs achajų karingi po vargo
Kiek atsidustų, nors mūšio metu atokvėpis trumpas."
Šitai pasakius, greita vėjakojė Iridė nuėjo.
Mielas Kronidui Achilas pašoko. Tuo tarpu Atėnė
Užmetė jam ant galingų pečių kutuotą aigidę,
Galvą dar aukso miglom padabino deivė šviesioji
Kaip vainiku ir leido visam žėruot kaip žarijom.
Lygiai kaip dūmai kad kyla dangun, prasiveržę iš miesto
Jūrų saloj tolimoj, kai priešai apsupę jį puola;
Miesto gynėjai perdien juos muša kovoj žūtbūtinėj
Nuo tvirtamūrės pilies, o saulei vos nusileidus,
Marios laužų suliepsnoja aplink ir aukštai į padangę
Kyla raudona pašvaistė, gal ženklą pamatę kaimynai
Savo laivais atskubės jų gelbėti negando dieną, –
Taip nuo Achilo galvos šviesa spinduliavo į orą.
Sieną palikęs, priėjo prie griovio, tačiau nuo achajų
Laikės atokiai, atmindamas močios prisakymą griežtą.
Ten atsistojęs užriko, drauge nuskardėjo galingas
Balsas Atėnės, šalti šiurpuliai nupurtė trojėnus.
Lygiai kaip veriantis garsas trimito skardaus sutraliuoja,
Kai nenumaldomi priešai apsiaučia ir puola tvirtovę,

Lygiai taip skardžiai dabar Ajakido balsas aidėjo.
Vos tiktai Trojos kariai jo balsą varinį išgirdo,
Širdys sudrebo visų. Tuo tarpu žirgai gražiakarčiai
Šoko su ratais atgal, nes nujautė skausmą jų širdys.
Apėmė baimė vežėjus, kai nuostabią ugnį pamatė
Degant gražiai virš galvos narsaus Pelėjono beydžio.
Ugnį tą buvo uždegusi deivė šviesakė Atėnė.
Triskart suriko smagiai prie griovio šviesusis Achilas,
Triskart pašoko trojėnai ir jų talkininkai šlovingi.
Dvylika žuvo tuomet geriausių jų vyrų herojų
Tarpu vežimų ir iečių. Tuo tarpu achajų herojai
Džiaugės Patroklą nuo smūgių krušos laimingai išnešę
Ir ant neštuvų paguldę. Aplink sustoję raudojo
Jo artimiausi draugai. Priėjo prie jų ir Achilas,
Liedamas ašaras karštas, nes matė, kaip tikras bičiulis
Guli dabar ant lentos, nudaigotas vario galąsto.
Pasiuntė jį neseniai su savo žirgais ir dviračiais
Sveiką į mūšį ir štai nesulaukė jo gyvo sugrįžtant.
Jau nepailstančią saulę Hera, jautakė valdovė
Privertė į Okeano vilnis nusileisti nenorom.
Saulė paniro į jas, ir dieviški sūnūs achajų
Baigė nuožmias kautynes ir karą, visiems pragaištingą.
  Trojos tuo tarpu kariai, žūtbūtinei kovai nurimus,
Kiek atsitraukė, žirgus greitus iš vežimų atkinkė
Ir susirinko vyrijon, visai vakarienę pamiršę.
Vyrai stati prastovėjo aikštėj, ir niekas nedrįso
Nė atsisėsti: drebėjo visi, kad vėl pasirodė
Didis Achilas, ilgai nesikišęs į nuožmųjį karą.
Polidamantas, Pantojo sūnus išmintingas, prabilo
Pats pirmutinis, jis vienas žiūrėjo atgal ir į priekį.
Buvo jis Hektoro draugas, tą pačią naktį jie gimę.
Betgi kaip žodžiais jisai, taip Hektoras ietim garsėjo.
Gera norėdamas jiems, herojus prabilo ir tarė:

„Viską gerai apsvarstykite jūs, o aš gi patarčiau
Grįžti į pilį dabar, aušros dieviškosios nelaukti
Čia lygumoj prie laivų: per toli jau nuo mūrų nuėjom.
Kol tas herojus narsus ant šviesaus Agamemnono pyko,
Tolei mums buvo lengviau kovoj achajus nugalėti.
Džiūgavau aš prie greitųjų laivų galėsiąs nakvoti,
Būdamas tikras, jog tuoj mes laivus lenktuosius paimsim.
Betgi dabar aš nusigandau greitakojo Peleido.
Būdas to vyro perdaug išdidus, kad leistų sustojus
Gaišti kovų lauke, kur Trojos kariai ir achajai
Lygiai per pusę Arėjo narsa dalijas lig šiolei.
Ne! Jis pradės kautynes už tvirtovę ir moteris Trojos.
Eikim į pilį todėl, paklausykite, mano teisybė.
Šiandien galbūt ambrosinė naktis Pelėjoną greitkojį
Dar sulaikys, bet jeigu rytoj mus čionai jis atrastų
Dienai išaušus, kai puls jau šarvuotas, gerai jį ne vienas
Tuosyk pažins, ir laimingai sugrįš Ilionan šventajan
Tas, kas paspruks. Daugiau jų krankliai ir Trojos greitieji
Šunys suės. Lai mano ausis tos žinios neišgirsta!
Žodžių jei mano šitų paklausysit, nors jūs nusiminę,
Naktį suteiksim jėgas aikštėje, o miestą apsaugos
Kuorai aukšti ir staktų šulai su vartais galingais,
Dailiai meistrų suleistais, su permėte drūta užsklęsti.
Aušrai paraudus rytuos, šarvais apsirengę kaip vienas,
Bokštuose stosim visi. Jam vargas, jei užsimotų
Eiti iš savo laivų ir mus užpulti prie mūrų!
Grįžti turės į laivus, nertasprandžius žirgus nuvaręs,
Veltui lakstydamas jais apie aukštus mūrus tvirtovės.
Laužtis pro juos vidun jam protas leist neturėtų:
Jų niekada neišgriaus, greičiau jį šunys suplėšys.“
Hektoras spinduliuotšalmis, skersom pažiūrėjęs, atsakė:
„Polidamantai! Kalbi tu, kas visiškai man nepatinka:
Ragini trauktis atgal ir grįžti į pilį nedelsiant.

Kaip neįgriso dar bokštų viduj suvarytiems tupėti?
Apie Priamo tvirtovę juk žmonės mirtingi kadaise
Pasakas sekė, kad joj ir aukso, ir vario be saiko.
Šiandien pradingę seniai gražieji lobiai iš rūmų.
Daug brangenybių į Frigiją ir į Meoniją puikią
Išplaukė jau parduotų, užsirūstino Dzeusas galingas.
Šiandien, kada man Krono sūnus gudramintis jau leidžia
Šlovę pelnyt prie laivų, achajus į jūrą sugrūdus, –
Paikše! su savo tokiais patarimais žmonėms nesirodyk!
Niekas trojėnų tavęs neklausys, ir aš to neleisiu.
Taigi negaiškit, ir, kaip sakau, visi taip darykim.
Valgykit nūn vakarienę, pulkais išrikiuoti kaip stovit.
Tik neužmirškit sargybų, kiekvienas budriai tegu sergsti.
Gal kas trojėnų per daug jau dreba dėl savo gėrybės.
Teišdalija atnešęs kariams, kad valgio turėtų.
Daug bus geriau, kad suvalgys savi, ne sūnūs achajų.
Dienai prašvitus rytoj, šarvais apsirengę kaip vienas
Prie gaubtašonių laivų vėl stosime šlovint Arėjo.
Jei prie laivyno tikrai įsikištų šviesusis Achilas, –
Vargas jam bus, jei ryšis tam žingsniui. Kaip gyvas nuo jojo
Niekad nebėgsiu, kovos nusigandęs, bet priešais jį drąsiai
Stosiu, kol šlovę ar jis nupelnys, ar aš nupelnysiu.
Enialijas vienodas visiems: ir žudiką nužudo."
  Hektoras baigė kalbėt. Džiaugsmingai jam šaukė trojėnai,
Vargšai apakę, jiems protą sumaišė Paladė Atėnė.
Hektorui šaukė visi, nors blogai jis patarė šiandien,
Polidamantui – nė vienas, nors jo patarimas geresnis.
Valgė kariai vakarienę pulkais. Tuo tarpu achajai
Ištisą naktį nemigę liūdėjo ir verkė Patroklo.
Pats Pelėjonas tarp jų graudulingą raudą pradėjo,
Vyržudes savo rankas ant draugo krūtinės uždėjęs,
Nuolat vaitodamas gailiai, kaip liūtas koks didžiakartis,
Jeigu tik jojo vaikus medžiodamas girioj pagrobia

Iš tankumyno žmogus; suvaitoja liūtas parėjęs
Ir po daubas apibėga visur, gal kartais pavyktų
Pėdsaką rasti žmogaus: toks pyktis baisus jį pagauna.
Šitaip vaitodamas, nūn mirmidonams kalbėjo Achilas:
„Oi oi oi! Kaip tuo metu aš tuščią pramečiau žodį,
Kai raminau Menoitiją, herojų seną, jo rūmuos.
Į Opoentą, sakiau, su garbe sūnus jo sugrįšiąs,
Kai Ilioną išgriaus, ir gausų laimikį parvešiąs.
Betgi Kronidas žmonių troškimus ne visus teįvykdo.
Mudviem žadėta abiem šią žemę krauju apšlakstyti
Trojoje štai toj pačioj, ir manęs nesulauks ir nesveikins
Žirgvaldis senas Pelėjas, namo sugrįžusio gyvo,
Taipgi ir močia Tetidė: priglaus mane žemė čia vietoj.
Betgi, Patroklai, vėliau už tave aš eisiu į kapą.
Tau šermenų nekelsiu lig tol, kol Hektoro didžio,
Tavo žudiko drąsaus, galvos ir šarvų neatnešiu.
Dvylikai Trojos didžiūnų sūnų dar galvas nukirsiu
Priešais liepsnojantį laužą iš keršto už tavo žuvimą.
Šičia lig tol turėsi gulėt prie laivų lenktasnapių,
O aukštakrūtės trojėnės ir dardanų moterys gražios
Naktį ir dieną, būriu sustoję, lies ašaras karčias, –
Tos, kur laimėjom spėka ir iečių aštriųjų galybe
Mudu, kai griovėm pilis, žmonių mirtingų statytas.“
Šitai pasakė ir liepė draugams šviesusis Achilas
Didį trikojį statyt ant ugnies ir nieko nelaukus
Dulkes bei kraujo dėmes numazgoti Patroklui nuo kūno.
Vyrai žlugtinį trikojį ant degančio laužo pastatė,
Pilną pripylę vandens, ir krovė malkų prinešę.
Apsiautė katilą visą liepsna ir vandenį virė.
O kai užkaito vanduo katile tam blizgančio vario,
Kūną švariai numazgojo ir gausiai įtrynė alyvom,
O į atvertas žaizdas devynmečio balzamo priliejo.
Tuosyk paguldė gražiai ant lentos, įvynioję į drobes

Jį nuo galvos ligi kojų, ir pridengė audeklu baltu.
Ištisą naktį tuomet aplink greitakojį Achilą
Verkė kariai mirmidonų, gedėdami didžio Patroklo.
Dzeusas prabilo tuomet į žmoną ir seserį Herą:
„Tu padarei, ką gali, jautake Hera valdove,
Ir greitakojį Achilą sukurstei, lyg būt iš tikrųjų
Tavo pačios pagimdyti tie garbiniuotgalviai achajai.“
Dzeusui atsakė tuomet Hera, galingoji jautakė:
„Krono rūstingas sūnau! Tikrus čia niekus nukalbėjai!
Ir trumpaamžis žmogus nesyk taip žmogui padaro,
Norint mirtingas yra ir tokio gudrumo neturi.
Kaip negalėčiau gi aš, kuri tarpu deivių pirmoji
Ir dėl garbingos kilmės, ir dėl to, kad aš vadinuosi
Tavo žmona, o tu – dievų nemirtingų valdovas, –
Kaip negalėčiau piktai pasielgt su trojėnais įširdus?“
Šitaip jie vienas kitam dabar kalbėjo ir sakė.
Sidabrakojė Tetidė atėjo į rūmus Hefaisto,
Amžinus, dangiškų rūmų gražiausius, žvaigždėm išgrįstuosius,
Žibančio vario, kuriuos klišakojis pats pasistatė.
Plūstantį prakaitu jį prie dumplių deivė atrado,
Kalvis skubėjo. Trikojų dvi dešimti buvo nukalęs
Pasistatyti prie sienų gražiai įtaisytoje menėj.
Aukso ratus prie dugno visiems pritvirtino kalvis,
Idant šventovės aikštėn atriedėti jie patys galėtų
Ir iš tenai parvažiuotų namo, pažiūrėti – stebuklas.
Darbas į pabaigą ėjo, ausis pritaisyti beliko,
Dailiai nukaltas, jas taikė dabar ir kniedvines kalė.
Kai jis taip dirbo įnikęs ir dėmesį visą įtempęs,
Deivė pas jį atskubėjo, sidabrakojė Tetidė.
Ją pasitiko, pamačiusi tuoj, šviesiašydė Charitė;
Žmona ją vedė seniau auksarankis meistras garsusis.
Paėmė viešnią už rankos, vardu pavadino ir tarė:
„Kas ilgarūbę Tetidę į mūsų pastogę atvarė,

Tokią mums brangią ir mielą, nebuvėlę viešnią lig šiolei?
Prašom užeiti vidun, aš noriu tave pamylėti."
   Šitaip kalbėjo ir vedėsi viešnią deivė šviesioji.
Tuosyk sodino į krėslą, sidabro vinim kalinėtą,
Brangų ir darbo dailaus, kur buvo ir kojų suolelis.
Pašaukė meistrą tada ji, sakydama žodžiais sparnuotais:
„Eiki, Hefaistai, pas mus, esi reikalingas Tetidei."
   Žmonai atsakė tuomet auksarankis meistras garsusis:
„Pagerbė mūsų namus nūn deivė kilni ir garbinga,
Ranką ištiesusi man, kai skausmą kentėjau nukritęs,
Išmestas močios begėdės, kuri sugalvojo nuslėpti,
Kad klišakojis gimiau. Ir būčiau širdy aš kentėjęs,
Jeigu Tetidė ir Eurinomė nebūtų priglaudę, –
Varančio srovę aplink Okeano duktė Eurinomė.
Taip aš devynetą metų dariau gražumynus visokius:
Grandinėles su žiedais, karolius ir sages išraitytas
Jų aukštaskliautėj oloj. Aplink Okeanas bangavo,
Šniokštė be perstojo vilnys putotos, todėl nežinojo
Nieks: nei Olimpo dievai, nei žmonės mirtingi.
Tik Eurinomė ir ji, man ranką ištiesę, žinojo.
Staigi dabar ji mūsų namuos! Kad aš tebegyvas,
Šiandien labai padėkoti turiu gražiakasei Tetidei.
Taigi tu mieląją viešnią gražiai, kuo turi, pamylėki,
Kolei aš dumples padėsiu ir įnagius savo kitokius."
   Ir klibinkštuodamas tuoj nuo priekalo šis milžinas kėlės,
Suodinas visas, ir vos jį nulaikė kojos menkutės.
Dumples nuo žaizdro tolyn atitraukė ir įnagius tvirtus,
Darbui naudotus lig šiol, sidabrinėn skrynion sudėjo.
Tuosyk rankas kempine nusiplovė, nusiprausė veidą,
Sprandą galingą taip pat ir apžėlusią stambią krūtinę
Ir, chitonu apsivilkęs bei lazdą tvirtai įsitvėręs,
Nuklibinkščiavo prie durų. Iš šonų auksinės tarnaitės
Eidamos laikė valdovą, visai kaip gyvos merginos,

Turinčios širdį protingą krūtinėj ir balsą, ir galią,
O nemirtingi dievai darbų jas išmokė dailiųjų.
Jos net uždusdamos laikė valdovą, o tas atkrypavo
Prie gražiakasės Tetidės ir, krasėn dailion atsisėdęs,
Paėmė viešnią už rankos, vardu pavadino ir tarė:
„Kas ilgarūbę Tetidę į mūsų pastogę atvijo,
Tokią mums brangią ir mielą, nebuvėlę viešnią lig šiolei?
Prašom sakyti, ko reikia, širdis man palieps padaryti,
Jei padaryti galiu ir jei tai padaromas daiktas."
Tuosyk Tetidė jam pro ašaras šitaip atsakė:
„Ar iš visų Olimpe gyvenančių deivių, Hefaistai,
Bus bent viena, tiek sielvartų savo širdy iškentėjus,
Kiek jų pasiuntęs yra mano širdžiai Dzeusas Kronidas?
Iš nereidžių visų mane vieną atidavė žmogui,
Sūnui Ajako Pelėjui. Mylavimus žemiško vyro
Dantį sukandus kenčiau. Dabar, nuo senatvės paliegęs,
Sėdi jis liūdnas namie. Bet šiandien man bėdos kitokios.
Leido jis man pagimdyti vėliau ir išauklėti sūnų,
Pirmą tarp karžygių. Kaip lieknas medelis išaugo.
Ir, užauginusi jį kaip gėlę sode puikiažiedę,
Su lenktagaliais laivais aš pasiunčiau į Ilioną
Grumtis su Trojos kariais ir jau niekada nesulauksiu
Jo besugrįžtant namo į Pelėjo rūmus aukštuosius.
Šiandien, kol gyvas tebėr ir saulės teberegi šviesą,
Turi kentėti, ir aš negaliu jam pagelbėt nuėjus.
Gražią mergaitę, kurią kaip dovaną skyrė achajai,
Atėmė jam vėliau Agamemnonas, vadas vyriausias.
Jos begailėdamas, širdį sau gildo. O Trojos herojai
Atmušė vėl achajus prie gaubtųjų laivų ir neleidžia
Kojos iškelti laukan. Nuolankiai jį prašė atėję
Seniai argiečiai ir daug dovanų jam siūlė brangiausių.
Grėsmę tuomet nuo achajų atstumti jis atsisakė
Ir, atidavęs šarvus savus apsivilkti Patroklui,

Pasiuntė į kautynes ir davė jam pulką herojų.
Ištisą dieną visi prie vartų Skajinių kovojo.
Pilį tą dieną jie būtų išgriovę, tačiau Apolonas
Narsųjį Menoitiadą, pridariusį eibių daugybę,
Mūšio metu nudaigojo ir Hektoro šlovę pakėlė.
Puolu todėl prie kelių aš tau: gal pasigailėsi
Mano sūnaus trumpaamžio ir duosi jam šalmą ir skydą,
Antblauzdžius kojų gražius, su sagtim, pritaisytom iš šonų,
Taipgi krūtinšarvį. Tuos, jo turėtus, prapuldė bičiulis,
Kritęs kovoj. Manasis ant žemės iš liūdesio guli."
   Deivei atsakė tuomet auksarankis meistras šlovingas:
„Nusiramink ir savo širdies dėl to negadinki.
Kad nuo siaubingos mirties aš jį taip gudriai primanyčiau
Tuosyk paslėpti kur nors, kai artinsis piktas likimas,
Kaip jis šarvus turės, gražiai padarytus ir tokius,
Jog trumpaamžis žmogus kiekvienas išvydęs stebėsis."
   Šitai pasakęs, viešnią paliko ir grįžo prie dumplių.
Atgręžė jas į žaizdrą atgal ir liepė darbuotis.
Ėmė vėl pūsti ugnin bent dvidešimt dumplių iš karto,
Švokšdamos sunkiai ir keldamos vėją visokio smarkumo:
Kartais padėdavo kalviui skubiai, o kartais iš lėto,
Kaip to norėjo Hefaistas ir kaip reikalaudavo darbas.
Metė nedylantį varį į ugnį ir alavą minkštą,
Brangųjį auksą, taipogi sidabrą, tada jau dailidė
Sunkų priekalą pastatė ant kojos ir paėmė rankon
Kūjį didžiulį ir sunkų, reples įsitvėręs į kairę.
Ėmėsi skydą pirmiausia daryti galingą ir tvirtą,
Puošdamas jį raižiniais, ir apsodą gražų padirbo,
Blizgantį trim atbrailom, o diržą padarė sidabro.
Penketo sluoksnių skydas tas buvo. Paviršių jo visą
Išpuošė aibe vaizdų, kokių tik pramanė jo protas.
   Iškalė žemę skyde ir mėlyną dangų, ir jūrą,
Ir niekados nepailstančią saulę, ir pilną mėnulį,

Taipgi žvaigždynus visus, kurie vainikuoja padangę,
Pulką Plejadžių, šviesias Hiades, Oriono stiprybę,
Iškalė Lokį taip pat, kuris dar vadinamas Ratais.
Jis, apsisukdamas vietoj, akim Orioną palydi
Ir tiktai vienas negali pakliūt Okeano maudyklon.
Ir du miestu mirtingų žmonių jis iškalė dailiai.
Jų viename vestuves pavaizdavo ir pokylį smagų.
Nuotakas iš namų su degančiais skaisčiai žibintais
Lydi to miesto gatve, ir sklinda vestuvinės dainos,
Eina ratelio ir šoka jauni, o tarpu šokėjų
Skambina kanklėm ir vamzdžiais tūtuoja. Iš prieangių žiūri
Moterys, galvas iškišę, ir stebisi reginiu visos.
Vyrų aikštė prisigrūdo pilna, nes kilęs kivirčas:
Ginčijos pora žmonių dėl bausmės ir atlygio dydžio
Už nužudytą pilietį. Jų vienas visiems dievagojos
Viską atlyginęs jis, o kitas gi sakė negavęs.
Kreipėsi jiedu į teismą abu, kad ginčą išspręstų.
Žmonės, apstoję ratu, kiekvienas šaukia už savą.
Minią ramina šaukliai, o senių taryba, susėdę
Dailiai tašyto akmens suoluose į šventąjį ratą,
Ima į ranką skeptrą visi iš šauklių skardžiabalsių,
Keliasi vienas po kito ir garsiai skelbia sprendimą,
O vidury du talentai aukso guli ant žemės –
Atlygis tam, kurs aiškiau už visus išrodys teisybę.
Antrąjį miestą dvi didžios galybės laikė apsiautę,
Plieksdamos vario šarvais, ir liepė gyventojams rinktis:
Duoti jų miestą išgriaut ar viskuo dalytis per pusę,
Turtais ir lobiais visais, kiek klestintis miestas turėjo.
Tie nusileist nesutiko ir ruošės į pasalą eiti.
Moterys mylimos jų ir vaikai visi mažamečiai,
Stoję ant mūrų, juos gynė drauge su nukaršėliais seniais.
Vyrai išėjo, juos vedė Arėjas ir deivė Atėnė.
Šiedu auksiniai abu, apsivilkę vien aukso drabužiais.

Dailiai išaugę, liekni, su ginklais, kaip dievui pritinka,
Jie išsiskyrė ūgiu. Kur kas mažesni mirtingieji.
O kai surado jie vietą, kuri jų pasalai tiko,
Upės pakrantėj, kur buvo iš seno galvijų girdyklos,
Tyliai susėdo visi, žibiuoju variu prisidengę.
O atskirai nuo jų du žvalgai atsisėdo ir laukė,
Kol atvarys aveles ir kaimenę jaučių lenktragių.
Tie pasirodė netrukus, du piemenys paskui juos ėjo,
Pūtė smagiai dūdeles ir nejautė pinklių klastingų.
Juos pastebėję, žvalgai išpuolė ir, kelią pastoję,
Pulką raguočių atkirto bemat ir būrį nemažą
Sidabravilnių avių, o piemenis užmušė vietoj.
Kai tik išgirdo prie jaučių kilusį triukšmą didžiulį
Tie, kas stovykloje ėjo sargybą, tuoj puolė jų vytis,
Šokę į žirgus greitus, ir anuos pasivijo netrukus.
Stojo kovon abeji susitikę upės pakrantėj,
Žudė vieni kitus varinėm ietim aštriausiom.
Maišėsi Vaidas tarp jų, Pakrikimas ir Kėrė nuožmioji.
Vieną ji sužeistą laikė dar gyvą, o antrąjį sveiką,
Trečią, seniai nebegyvą, už kojų vilko per mūšį.
Skraistė jai dengė pečius, nuo vyrų kraujo paraudus.
Žmonės, kol buvo gyvi, kovojo ir grūmėsi narsiai,
Stengdamies žuvusių kūnus vieni iš kitų atsiimti.
  Iškalė jis derlingus laukus ir dirvą įdirbtą,
Plačią ir ariamą triskart, joj visas pulkas artojų
Jaučius grąžiojo ir varė vagas dešinėn ir į kairę.
O kai apgręždavo juos ir pasiekdavo kraštą arimo,
Vyras patikdavo vis ir taurę paduodavo rankon,
Sklidiną vyno gardaus. Tie gręždavo vėlei į vagą,
Vėlei skubėjo greičiau arimo galą pasiekti.
Žemė juodavo už jų kaip laukas, iš tikro suartas,
Norint ji buvo auksinė: jis taip nuostabiai pavaizdavo.
  Iškalė ir javų geltonuojančių lauką Hefaistas.

Pjautuvus rankon aštrius įsitvėrę, juos kirto pjovėjai.
Vienas prie kito pėdai pabarėj supjautieji gulėjo.
Daugelį jų teberišo suktinėm grįžtėm rišėjai,
Buvo iš viso jų trys, prie tų be pertrūkio plušo
Renkantys varpas vaikai: suėmę jas dailiai į glėbį,
Nešė ir davė rišėjams. Ant ežios tyliai stovėjo
Pats šeimininkas, lazda pasirėmęs, ir džiugino širdį.
Kiek atokiau šaukliai po ąžuolu vaišes gamino,
Aukai didžiulį jautį papjovę, o žmonos tuo tarpu
Miltus baltuosius sijojo – tuoj virs vakarienę pjovėjams.
   Iškalė ir vynuogyną skyde, apkarusį vaisiais,
Gražų, auksinį, kur vynuogių kekės juodavo prisirpę
Ant sidabrinių paramsčių, bestovinčių vienas prie kito.
Supo jį plieno griovys ir alavo žiogris aplinkui.
Vienas vienintelis takas į vynuogyną tebuvo,
Ėjo nešėjai taku ir ėmė vynuogių derlių.
Jaunos mergaitės ir vaikiai, linksmai čiauškėdami, nešė
Uogas saldžiąsias krepšiais, gražiai nupintais iš vytelių.
Jų vidury berniukas, skambiąsias kankles įsitvėręs,
Skambino jom ir, pritariant stygai lininei, dainavo
Vaikiškai plonu balsu, o kiti aplinkui jį šoko,
Klykė, dainavo ir, kojom smagiai trepsėdami, sukos.
   Iškalė ten ir kaimenę jaučių šėmų, stačiaragių.
Jaučiai buvo iš aukso ir alavo balto daryti.
Ėjo pulku iš tvartų visi baubdami į ganyklą
Šniokščiančios upės pakrantėn, kur nendrės siūruodamos augo.
Paskui jaučius skubiai ir piemenys bėgo auksiniai,
Buvo jų keturi su šunim devyniais greitakojais.
Plėšrūs du liūtai užpuolę bauboną jautį pastvėrė,
Ėjusį prieky bandos, ir vilko, maurojantį garsiai.
Šoko jo gelbėt ir šunys išvien, ir vyrai žaliūkai.
Betgi jau liūtai jautį parito ir, odą nuplėšę,

Vidurius ryja bei tamsų jo kraują, o piemenys veltui
Stengiasi juos nubaidyt ir siundo šunim greitakojais.
Šunys vis būgštauja liūtų ir griebti dantim neišdrįsta,
Kiek pabėgėja artyn, bet vėl tuoj sprunka į šalį.
Iškalė ir ganyklas auksarankis kalvis šlovingas
Klony be galo gražiam, su sidabravilnėm avelėm,
Su laidarais, gardais ir dailiom piemenų palapinėm.
Ir marguliuojančią aikštę iškalė ten auksarankis,
Visiškai tokią kaip toji, kurią Ariadnei gražkasei
Daidalas buvo kadais Knose plačiajam įtaisęs.
Smagūs vaikinai aikštėj, taip pat didžiakraitės mergaitės
Ėjo ratelio, vieni su kitais pasiėmę už rankų.
Mergos drobiniais plonais apsivilkę, o vyrų chitonai
Darbo dailaus ir visų švaresni už tyrą aliejų.
Šitos – vainikais gražiais kaip viena pasipuošę sau galvas,
Durklai auksiniai anų ant sidabro juostų kabojo.
Sukos ratelio visi įgudusiom kojom kaip vėjai,
Lygiai kaip skribulą rankom pasukina puodžius prisėdęs,
Kai išmėginti jį nori, ar sukasi greitai kaip dera.
Tuosyk sustojo eilėn ir sukosi vienas prieš kitą.
Žmonės, apsupę ratu tą žavų šokėjų ratelį,
Linksminos, džiaugės, jiems dieviškas dainius, pritardamas kanklėm,
Šventišką giesme giedojo, o du strapakojai šokėjai
Kraipėsi, trypė aikštėj, giesmės išlaikydami taktą.
Ir Okeano upės dar iškalė baisią galybę
Prie atbrailos pačios tvirtai padarytojo skydo.
Baigęs daryti ir puošti galingą skydą didžiulį,
Nukalė meistras ir šarvą, už degančią ugnį skaistesnį,
Nukalė šalmą taip pat, pritaikytą galvai ir sunkų,
Išpuošė jį, o viršūnę kuodu auksiniu padabino,
Nukalė dar ir kojų aulus iš alavo minkšto.
Šarvus visus ir ginklus pabaigęs daryt, auksarankis

Atnešė ir prieš Achilo motiną žemėj padėjo.
Toji kaip sakalas leidos tuojau nuo Olimpo snieguoto,
Sūnui mielam nešdama ginklus, Hefaisto nukaltus.

Devynioliktoji giesmė

APMAUDO ATLYŽIMAS

Iš Okeano gelmių Aušra geltonrūbė pakilo,
Šviesą dievams nešdama ir žemės žmonėms mirtingiesiems.
Su dovanom prie laivų atskubėjo nuo dievo Tetidė.
Sūnų atrado tenai: ant Patroklo kūno sukniubęs,
Verkė kūkčiodamas jis, o jį apsupę, raudojo
Didelis pulkas draugų. Prisiartinus deivė šviesioji
Paėmė sūnų už rankos, vardu pavadino ir tarė:
„Mano sūneli! Ramiai jam leiskim ilsėtis, nors širdį
Skausmas vis gelia: jis žuvo, dievams nusprendus iš anksto.
Šarvus priimki dabar, kuriuos tau Hefaistas padarė,
Gražūs labai: dar niekad žmogus tokių nedėvėjo.“
Šitai pasakius, ginklus ant žemės padėjo Tetidė
Priešais Achilą, ir jie, nuostabiai išrašyti, sužvango.
Šiurpas nupurtė karius mirmidonų, nedrįso nė vienas
Žvelgti į juos, ir drebėjo visi. Tuo tarpu Achilą,
Šarvus pamačius, labiau dar pagavo rūstybė, jo liūdnos
Akys sužibo iš po blakstienų kaip liepsnos karščiausios.
Paėmė dovanas dievo puikias ir džiaugės be galo.
O kai, grožybes visas apžiūrėjęs, pasotino širdį,
Kreipės į močią tuomet ir žodžiais sparnuotais prabilo:
„Motin mieloji! Ginklus šiuos dievas koks davė, negali
Jų padaryti mirtingas žmogus: nemirtingų tai darbas.

Nieko nelaukęs dabar šarvuojuos. Tik vieno dalyko
Šiandien bijau, kad narsiam Menoitijo sūnui tuo tarpu
Musių galės prilįst į žaizdas, variu padarytas,
Ten prisiveis kirmėlių, gadinančių mirusio kūną,
Jojo gyvybė išskrido, ir tuoj ims gesti jis visas."
Tuosyk atsakė jam deivė sidabrakojė Tetidė:
„Tuo nesirūpink, sūnau, ir širdies dėl to nesigildyk.
Aš pasistengsiu atginti nuo jo įkyriąją veislę
Musių, kurios apipuola ir ėda numirusių kūnus.
Taigi nors kiaurus metus nepajudintas čia pragulėtų,
Kūnas jo sveikas išliks ir tik nuolat darysis gražesnis.
Eiki dabar ir, sušaukęs vyrijon sūnus achajų,
Ant Agamemnono, vado vyriausio, rūstauti liaukis.
Ruoškis į kovą tuojau, sutelkęs drąsą audringą."
Šitai pasakė ir įkvėpė jam neregėtą narsumą.
Jojo bičiuliui ambrosijos ji bei raudono nektaro
Ernus įliejo į šnerves, kad kūnas sveikas išliktų.
Marių krantu nuskubėjo tuojau šviesusis Achilas,
Šaukdamas tvirtu balsu: jis ragino sūnus achajų.
Tie, kas nė kojos pirmiau nuo laivų nekeldavo niekur:
Ir vairininkai, kurie nepaleisdavo svertų iš rankos,
Ir ūkvedžiai, sėdėję laivuos ir duoną dalíję, –
Ėjo dabar į vyriją visi, nes didis Achilas
Vėl pasirodė, ilgai nesikišęs į nuožmųjį karą.
Pora Arėjo tarnų šlubuodami ėjo iš lėto:
Pilnas drąsos Tidėjo sūnus ir šviesus Odisėjas,
Ramstėsi ietim abu, nes kliudė skaudėdamos žaizdos,
Ir atšlubavę pačiam priešaky atsisėdo vyrijoj.
O paskutinis atėjo vyriausias vadas Atreidas,
Kliudė ir jam žaizda: ir jį kovoje žūtbūtinėj
Antenoridas Koonas akstim išgaląsta pataikė.
Kai susirinko visi lig vieno sūnūs achajų,
Tuosyk išėjo prieš juos greitakojis Achilas ir tarė:

„Didis Atreidai! Ar daug naudos mes turime šiandien
Vienas ir kitas iš to, kad, apkartinę širdis abudu,
Graužiančiu sielą pykčiu dėl tos mergaitės liepsnojam?
Būtų geriau laivuos strėle Artemidė pašovus
Tądien, kai paėmiau ją, Lirneso pilį išgriovęs.
Tuosyk nebūtų ir žemę gal graužę dantim tiek danajų,
Perskrosti priešo akščių, kol siautėjo mano rūstybė.
Hektoras pelnė iš to ir trojėnai. Tuo tarpu achajai,
Tikras esu, ilgai paminės tą mudviejų vaidą.
Bet kas praėjo – praėjo: tegu, nors ir pikta be galo,
Pyktį užgniaužiam širdy išdidžioj, kai reikalas verčia.
Šiandien rimtai jau rūstybę metu: negalima šitaip
Rūstaut be saiko ir galo. Todėl, nebelaukdamas nieko,
Kelki kovon herojus tu garbiniuotgalvių achajų.
Aš pažiūrėsiu tuomet, prieš Trojos karius atsistojęs,
Ar benorės prie laivų jie nakvoti. O man gi atrodo,
Džiaugsis, kad gali kai kas dar sąnarius savo ištiesti,
Kam pasiseks laimingai pasprukt nuo ieties manosios.“
  Taip jis kalbėjo. Nudžiugo labai gražiaauliai achajai,
Kad pasisako daugiau nekerštausiąs narsus Pelėjonas.
Tuosyk prabilo į juos Agamemnonas, vadas vyriausias,
Tik pasikėlęs iš vietos, tačiau į vidurį nėjęs:
„Šviesūs danajų herojai, tarnai Arėjo narsieji!
Miela klausyt, kai pakilęs kas kalba, tik niekad nereikia
Kalbančio pertraukt, nes tai ir geriausią gražbylį trikdo.
O kada pulkas žmonių triukšmauja, kas gali klausyti
Arba kalbėt? Jie peršauks ir skardų kalbėtojo balsą.
Aiškinsiuos aš su Pelėjo sūnum, o Argo herojai
Lai pasiklauso ir mano žodžius tesistengia suprasti.
Sūnūs achajų nesyk apie reikalą šitą kalbėjo,
Kaltino baisiai mane, tiktai čia kaltybė ne mano:
Kaltas čia Dzeusas, Lemtis ir Erinija, šmėkla patamsių.
Jie kaip tirščiausia migla aptemdė man protą vyrijoj

Tądien, kai dovaną aš nuo Achilo atimt susigundžiau.
Ką begalėjau daryti, kai viską tvarkė čia deivė
Atė, Kronido vyriausia duktė, ji visus apžabaldo,
Ta prakeiktoji. Švelnios jos kojos, nes žemės kietosios
Nemina jom, o vien tik žmonių galvomis ji bėgioja,
Žalą darydama jiems, ir kitą į pinkles įvaro.
Ji apžabaldė kadais ir Dzeusą, kurs esąs vyriausias
Tarpu žmonių ir dievų nemirtingų. Tačiau ir jį patį
Hera, nors moteriškė, klastom sugebėjo apgauti
Tądien, kada jo galybę Heraklį turėjo Alkmenė
Jam pagimdyti bokštais gražiai vainikuotoje Tebėj.
Dzeusas visiems dievams tuomet pasigirdamas sakė:
„Jūs paklausykit manęs, dievai nemirtingi ir deivės,
Aš pasakysiu, ką man širdis krūtinėje liepia.
Šiandien į šviesą atneš Eileitija, gimdyvių globėja,
Vyrą, kuris kaimynams visiems turės viešpatauti,
Vieną iš tų giminės, kas iš mano kraujo paeina.“
Jam su gudrybe širdy Hera valdovė atsakė:
„Būsi melagis ir žodžio tu savojo neištesėsi,
Arba prisiek, Olimpieti, ir didžiąją priesaiką duoki,
Kad iš tiesų kaimynams visiems turės viešpatauti,
Kas atsiguls prie motinos kojų šiandien užgimęs,
Vienas iš tų giminės, kas iš tavo kraujo paeina.“
Taip ji kalbėjo, ir Dzeusas, gudrybių žmonos nesupratęs,
Priesaiką didžią prisiekė ir greit pasijuto apgautas.
Nieko nelaukus Hera Olimpo viršūnes paliko
Ir atskubėjo į Argą achajuos, nes ten pažinojo
Jau nuo seniai Persėjado Stenelo žmoną garbingą.
Laukėsi toji sūnaus, ir mėnuo jau ėjo septintas.
Jį į pasaulį atvarė Hera, nors buvo nelaikšis,
Tuotarp Alkmenei sūnaus eileitijom nešti neleido.
Padavė žinią pati Kronionui Dzeusui ir tarė:
„Sidabražaibi Kronide! Įdėsiu tau žodį į širdį:

Gimė jau vyras žymus, turėsiantis valdžią argiečiuos,
Jis Euristėjas vardu, sūnus Persėjado Stenelo,
Tavo gentis, nebus tad netinkamas Argo valdovas.“
Taip ji pasakė, ir skausmas per širdį nusmelkė Dzeusui.
Stvėrė jis Atę tuojau už garbanų jos žvilgančiųjų,
Perimtas pykčio širdy, ir priesaiką didžią prisiekė,
Jog į Olimpo viršūnes ir dangų žvaigždėtąjį niekad
Atė daugiau nebegrįš, nes ji apžabaldo kiekvieną.
Šitaip sakydamas, jis iš dangaus, žvaigždėmis padabinto,
Sviedė pasiautęs žemyn, ir ta atsidūrė pas žmones.
Dūsavo Dzeusas visad, matydamas mieląjį sūnų,
Kaip jis turėjo vergaut ir darbus daryt Euristėjui.–
Lygiai taip aš, kai didis Hektoras spinduliuotšalmis
Mušė argiečių karius prie jų laivų aukštavairių,
Atės pamiršt negalėjau, buvau jos apakintas baisiai.
Nors aš apakęs buvau ir protą man atėmė Dzeusas,
Noriu dabar atsiteist ir atlygį duoti gausingą.
Tu tik į kovą pakilk ir savo karius pavaryki.
Dovanas duosiu aš tokias, kaip, tavo būstan atėjęs,
Vakar tau mano vardu šviesus Odisėjas žadėjo.
Jeigu tu nori, palauk, nors skubina baisiai Arėjas,
Dovanas greitai atneš tarnai iš manojo laivo.
Pats pamatysi tuomet, kaip tau nešykštėdamas duodu.“
Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnonai, vade vyriausias!
Dovanas, kaip tu norėjai ir kaip priderėtų, man duosi
Ar jų neduosi – tai reikalas tavo. O šiandien pirmiausia
Kovą turėkim galvoj. Nėra čia ko aušinti burną
Stovint dykiems, didžiuliai darbai mūs priekyje laukia!
Vėl tarp pirmųjų eilių kiekvienas lai mato Achilą,
Ietimi vario aštraus daigojantį Trojos falangas,
Ir panašiai kaip jis tegu stoja į kovą su priešu.“
Jam atsakydamas, tarė šviesus Odisėjas daugmintis:

„Taip negerai. Nors tu ir narsus, dievaveidi Achilai,
Į Ilioną tačiau alkanų nevaryki achajų
Stoti prieš Trojos karius: negi trumpalaikės kautynės
Nūn prasidės, kada susidurs mūsiškės falangos
Su Iliono, ir dievas duos narsą vieniems ir antriesiems.
Liepk pasistiprint achajams prie savo laivų daugiairklių
Duona pirmiau ir vynu. Tai duoda jėgų ir narsumo.
Vyras nė vienas juk ištisą dieną lig saulės sėdimo,
Valgio nedėjęs burnon, nestengs išlaikyti ir grumtis.
Norint jo širdžiai pakaktų narsos bei ryžto kovoti,
Bet sąnariai nejučiom apsunktų ir imtų kankinti
Alkis ir troškulys, ir keliai palinktų beeinant.
Betgi žmogus, vynu pasistiprinęs sočiai ir duona,
Gali su priešais tvirtai per ištisą dieną kovoti.
Tuosyk dvasia jo krūtinėj stipri ir tol nepavargsta
Jo sąnariai, kol priešai visai pasitraukia iš mūšio.
Taigi paleiski karius, įsakymą davęs pavalgyt,
O Agamemnonas, vadas vyriausias, teatneša tuosyk
Dovanas savo aikštės vidurin, kad sūnūs achajų
Savo akim pamatytų ir tavo širdis pasidžiaugtų.
Ir teprisiekia jis tau, prieš Argo karius atsistojęs,
Jog į jos guolį nelipo ir niekad su ja nemiegojo,
Kaip tai kad leistina žmogui, tiek vyrui, tiek moteriškei.
Taip ir tavoji širdis tebūna jam atlaidesnė.
Jis gi vėliau palapinėj turės su tavim susitaikyt,
Pokylį smagų suruošęs, kaip to paprotys reikalauja.
Tujen, Atrėjo sūnau, su kitais ateity pasistengsi
Būt teisingesnis, ir nieks negalės papeikti karaliaus,
Jog susitaiko su vyru, kurį jis buvo įžeidęs.“
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Džiaugtis, Laerto sūnau, tegaliu, šią kalbą išgirdęs.
Šventą teisybę sakei ir aiškinai kaip priderėjo.
Priesaiką duoti aš noriu dabar, širdis man tai liepia,

Ir ne kreivai prisieksiu, dėl dievo! Tuo tarpu Achilas
Lai palūkės dar čionai, nors skubina baisiai Arėjas.
Vyrai, palaukit, visi susirinkę, kol dovanas mano
Iš palapinės atneš ir kol priesaiką šventą atliksim.
Tau, Laertidai, pačiam aš reikalą šitą pavesiu.
Eik, iš achajų visų vaikinus pasirinkęs geriausius,
Dovanas mano atneškit iš laivo, kurias mes Achilui
Vakar žadėjome duot, ir moteris ėmę atveskit.
O Taltibijas tuoj iš plačios achajų stovyklos
Meitėlį lai atvarys Kronido ir Helijo garbei."
　Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Didis Atrėjo sūnau Agamemnonai, vade vyriausias!
Šiais reikalais galėsit vėliau bet kada pasirūpint,
Kai pasitaikys kariams atokvėpis mažas po mūšio
Ir kada mano širdy nebe taip jau įniršis siautės.
Štai tebetyso lavonai herojų, kuriuos iškapojo
Hektoras, vaikas Priamo, nes Dzeusas jam suteikė garbę,
Jūs gi vadinat karius pusryčiauti! Aš taip nedaryčiau:
Stoti į kovą tuoj pat achajų sūnums aš patarčiau,
Nieko nedėjus burnon, vėliau vakarienę iškelsim,
Gal jau po saulės laidos, kai atkeršiję būsim už gėdą.
O iki tol neturės palytėti gerklės man nei lūpų
Valgis nei gėrimas joks akivaizdoj mirusio draugo,
Kurs palapinėje guli nūn, perskrostas vario galąsto,
Kojom į lauko duris, aplinkui draugai ir bičiuliai
Rauda sustoję. O ne! Ne valgis galvoj man dabartės,
Vien tiktai kraujas, mirtis ir baisūs vaitojimai priešų."
　Jam atsakydamas, tarė tuomet Odisėjas daugmintis:
„O Pelėjone Achilai, kary pirmutinis achajų!
Tu galingesnis esi už mane ir žymiai stipresnis
Ieties mostu kovoje, tačiau išmintim gal ne sykį
Aš pranašesnis, kaip gimęs pirmiau ir daug ko regėjęs.
Tavo širdis todėl mūs žodžiams tegu nesipriešins.

Žmonės, nelaukus ilgai, ligi kaklo bus sotūs žudynių,
Kai it pėdų lavonų tirštai jau varis priklojo.
Būna pjūtis negausi, kada svarstykles nusvarina
Dzeusas Kronidas, kovos tarp žmonių visagalis lėmėjas.
Ne! Ne achajų pilvai dėl žuvusių turi kentėti.
Minios didžiausios diena iš dienos jų vienas po kito
Krinta kovoj, tad kas čia galės atsikvėpti nuo verksmo?
Mūsų šventa pareiga palaidoti žuvusį karį,
Skausmą užgniaužus širdy ir jo paraudojus tą dieną.
O kam žadėta gyvam iš kruvino mūšio išeiti,
Tam juk ir valgio reikės, ir gėrimo, idant galėtų
Stoti su priešais kovon ir tvirtai be atlydžio grumtis,
Dengdamas kūną variu nedylančiu. Ir tenegaišta
Vyras nė vienas ilgiau, įsakymo laukdamas kito.
Bus tas įsakymas tik pražūtis, jei kas pamėgintų
Argo laivuos pasislėpt. Lig vieno visi tad pakilę
Mūšį pradėkime tuoj su žirgvaldžiais Trojos herojais.“
   Ir su savim pasiėmęs garbingojo Nestoro sunūs
Ir Fileidą Megetą, Toantą, taip pat Merioną
Ir Likomedą, sūnų Krejonto, ir dar Melanipą,
Į Agamemnono būstą nelaukdamas nieko nuėjo,
Ir, kas kalbėta žodžiu, tuoj buvo įvykdyta darbu.
Atnešė iš palapinės anuos trikojus pažadėtus,
Buvo septynetas jų, dubenų, ant ugnies nestatytų –
Dešimti dvi, ir gražkarčių žirgų šešias poras atvarė.
Išvedė ir tas septynias, išmanančias darbus dailiuosius
Moteris ir Briseidę gražveidę pridėjo aštuntą.
Dešimtį talentų aukso atsvėrė ir priekyje nešė
Pats Odisėjas, už jo žygiavo su doviais jaunimas.
Viską padėjo aikštės vidury. Agamemnonas tuosyk
Stojos iš vietos, Taltibijas, jojo šauklys dievabalsis,
Nešdamas kiaulį ant rankų, prie vado vyriausio priėjo.
Tuosyk Atrėjo sūnus į ranką paėmė peilį,

Kurs prie sunkaus kalavijo makštų jam nuolat kabojo,
Kuilio nurėžė šerių ir, rankas į dangų iškėlęs,
Meldėsi Dzeusui. Argiečiai aplinkui jį tyliai sėdėjo
Ir pagarbiai, kaip pridera, klausė, ką sako karalius.
Tuotarp Atreidas, akis į dangų pakėlęs, maldavo:
„Dzeusas tegirdi dabar, dievų galingiausias, aukščiausias,
Žemė ir Saulė danguj, Erinijos, požemių deivės,
Baudžiančios žmogų visad, kurs kreivą priesaiką duoda!
Prieš Briseidę nesu niekados aš rankos pakėlęs,
Guolio iš jos reikalaut ar kita ko įsigeidęs.
Nepalytėta ramiausiai gyveno ji mano pastogėj.
Jeigu netiesą kalbu, dievai tenubaudžia nelaimėm
Sunkiai mane, kaip baudžia visus, kas netiestai prisiekia.“
   Tarė ir kietu variu jis perbraukė kiauliui per gerklę,
Tuosyk Taltibijas jį užsimojęs nusviedė į gelmę
Marių pilkųjų žuvims papenėt. Pelėjonas Achilas
Tarpu argiečių narsių iš vietos pakilo ir tarė:
„Dzeuse, mūs tėve! Tu leidi žmonėms didžiausių nelaimių.
Niekad nebūtų Atreidas į tokią rūstybę pastūmęs
Mano krūtinėj širdies, nei jis prieš manąją valią
Tosios mergaitės nebūtų paėmęs, bet Dzeusas tikriausiai
Mirtį panoro atsiust daugybei Argo herojų.
Pusryčių eikit dabar, ir tuosyk pradėsim puolimą.“
   Šitai pasakė jisai ir greitai paleido vyriją.
Vyrai kaipmat išsiskirstė į savo laivą kiekvienas,
O mirmidonų kariai dovanų tuomet nusitvėrė
Ir, nugabenę visas prie laivų greitakojo Achilo,
Į palapinę sukrovė ir moteris ten pasodino.
Žirgus apsukrūs tarnai nujojo visus į tabūną.
Seno Brisėjo duktė, kaip tikra Afroditė auksinė,
Vos tik išvydo Patroklą, vario aštraus nužudytą,
Puolė prie jo, prarūdo balsu ir rankomis draskė
Savo krūtinę ir kaklą švelnutį bei skruostus gražiuosius.

Graudžiai rypuodama, deivei prilygstanti moteris klykė:
„Mielas Patroklai, man, nelaimingai, brangesnis už sielą!
Gyvą tave palikau, eidama iš tų palapinių,
Šiandien sugrįžus randu jau mirusį, vyrų valdove.
Šitaip vis lydi mane be atlydžio jokio nelaimės!
Vyrą, kurį išrinko man tėvas ir močia mieloji,
Gulint už miesto mačiau, nužudytą vario beširdžio.
Trejetą brolių taip pat, kur motina buvo pagimdžius,
Brangius ir mielus regėjau, kaip rado jie dieną žuvimo.
Verkti neleidai tuomet, kada greitakojis Achilas
Vyrą nukovė, šviesaus Minėto išgriovęs tvirtovę
Kad neraudočiau, tada man sakei, jog būsiu netrukus
Didžio Achilo žmona, kad jis laivuose parsivešiąs
Ftijon mane ir ten vestuves mirmidonai atšvęsią.
Kai tu žuvai, nenustosiu raudot aš, mano mieliausias.“
   Taip ji raudodama sakė, ir dūsavo moterys visos
Lyg ir Patroklo, tačiau iš tikrųjų dėl negandų savo.
O prie Achilo tuomet susirinkę seniai achajų
Prašė valgiu pasistiprint, bet jis atsiduso ir tarė:
„Jeigu jūs galit manęs paklausyti, bičiuliai – maldauju:
Gėrimu ir valgiu pradžiuginti širdį šiuo tarpu
Jūs neprašykit manęs: ją gailestis slegia be galo.
Aš pakentėsiu ir taip lig saulės sėdimo ištversiu.“
   Šitai pasakęs, karaliams kitiems išsiskirstyti leido.
Bet pasiliko abudu Atreidai, šviesus Odisėjas,
Nestoras, Idomenėjas ir žirgvaldis senas Foinikas
Jo nusiminusio guosti. Tačiau jo širdies nevaliojo
Nieks nuramint, kol į karo nasrus kruvinuosius nepuolė.
Prisiminimuos paskendęs, giliai atsiduso ir tarė:
„Būdavo, o nelaimingas, bičiulių visų mylimiausias,
Pusryčius gardžius tu pats patieki palapinėje mūsų
Greit ir labai rūpestingai visad, kai skubėjo achajai
Žirgvaldžių pulti trojėnų ir stoti kovon ašaringon.

Šiandien guli aksties nudaigotas ir manajai širdžiai
Valgio nei gėrimo jokio, nors jie paruošti, nebereikia:
Soti tavęs. Ir nieko blogiau atsitikt nebegali,
Net jei ateitų žinia, kad numirė tėvas mielasis,
Kurs nūn kremtasi Ftijoj ir ašaras lieja gailingas,
Savo sūnaus pasiilgęs, o aš čia šaly svetimojoj
Dėl nelemtosios Helenos grumiuosi su Trojos herojais,
Arba išgirsčiau, kad žuvo sūnus, kurs auga man Skire,
Jei tebegyvas gražus kaip dievas Neoptolemas.
Tvirta viltim širdis man krūtinėje guodės lig šiolei,
Jogei aš vienas mirsiu toli nuo Argo daugžirgio
Trojos plačiojoj šaly, o tu dar sugrįši į Ftiją,
Mano mylimą sūnų juodaisiais laivais daugiairkliais
Tuosyk parveši iš Skiro ir jam aprodysi viską:
Turtą visokį, tarnus ir mūsų rūmus aukštuosius.
Dingoju aš, kad senas Pelėjas arba jau bus miręs,
Ar vos bepaslenka gyvas, visai susibaigęs, paliegęs,
Vilkdamas sunkią senatvę, ir laukia su nerimu nuolat
Žudančios širdį žinios, jog mane jau mirtis pasitiko."
Taip jis raudodamas sakė, ir dūsavo sunkiai senieji,
Sau prisiminę visus, kas jų namuose pasiliko.
Vyrus taip raudant pamačius, širdis Kroniono sugrudo,
Ir į Atėnę jis kreipės, sakydamas žodžiais sparnuotais:
„Mano vaikeli! Visai prigrįžai tu šitą herojų.
Ar iš tikrųjų nė kiek tavo širdžiai nerūpi Achilas?
Prie aukštavairių laivų jis, liūdesio didžio prislėgtas,
Sėdi ir verkia bičiulio, tuo tarpu jau sūnūs achajų
Valgyt nuėjo visi, o jis alkanas, nieko nevalgęs.
Taigi ambrosijos tu ir šviesaus nektaro nuėjus
Jam į krūtinę įliek, kad alkis jėgų nepakirstų."
Žodžiais šitais pakurstė ir taip karingą Atėnę.
Toji kaip sakalas, garsiai suklykęs, sparnais suvasnojo
Ir iš dangaus pasileido per orą. Tuo tarpu achajai

Savo stovykloj skubėjo ginkluotis, o deivė Achilui
Ėmus krūtinėn įliejo ambrosijos, draug ir nektaro,
Kad nemarinamas alkis jam nepakirstų pakinklių.
Deivė pati į galingojo tėvo rūmus aukštuosius
Grįžo atgal. Iš greitųjų laivų pasipylė achajai.
Lygiai kaip sniegulės, Dzeuso paleistos, krinta be galo,
Šaltos it ledas, giedros pagimdytam Borėjui papūtus, –
Taip jų šalmai, žibėdami skaisčiai, nūn virto ir virto
Iš juodašonių laivų ir skydai jų didžiagumburiai,
Ir tvirtagrandžiai vario šarvai, ir ietys uosinės.
Atšvaitas skrido padangėn, šypsojosi žemė aplinkui
Spindesiu vario skaistaus ir po kojom žygiuojančių vyrų
Sunkiai dundėjo. Tarp jųjų šarvais jau vilkos Achilas.
Dantys iš apmaudo griežė jam patys, o akys žėrėjo
Lyg įsižerplėję skaisčiai žarijos, jo širdį krūtinėj
Skausmas užliejo baisus. Įširdęs ant Trojos herojų,
Rengėsi dovana dievo – šarvais, nukaltaisiais Hefaisto.
Vario aulus ant blauzdų užsimovęs suveržė standžiai
Balto sidabro dailiausiom sagtim, pritaisytom iš šonų,
Žibančius šarvus tuomet užsitraukė sau ant krūtinės
Ir kalaviją, sidabrais dabintą, pasvėrė per petį,
Aštrų varinį, be to, dar skydą didžiulį ir tvirtą
Paėmė rankon, tasai gi spindėjo lyg naktį mėnulis.
Lygiai kaip laužo liepsnas iš jūros pamato jūreiviai,
Degančias skaisčiai toli kalnų aukščiausioj viršūnėj
Prie apleistos lūšnos, kai audra, jų valios neklausus,
Neša į jūrą žuvingą tolyn nuo mielų artimųjų, –
Lygiai taip atšvaitas kilo padangėn nuo skydo Achilo,
Išpuošto raštais margais. Tuomet užsivožė paėmęs
Šalmą tvirtai ant galvos. Kaip žvaigždė padangių spindėjo
Šalmas su aukštu kuodu, ir plaikstės nuo vėjo auksiniai
Jo ašutai, kurių viršūnėj pridaigstė Hefaistas.
Taip apsirengęs šarvais, judėdamas bandė Achilas,

Ar jie pritaikyti jam ir jauno kūno nevaržo.
Tarsi lengvučiai sparnai jie kėlė vyrų valdovą.
Tėvo ietį tuomet pasiėmė, skrynią pravėręs,
Didelę, tvirtą ir sunkią: nė vienas vyras achajų
Jos nevaliojo pakelt, tik Achilas mokėjo švaistytis
Pelijo uosiu šituo: ant Pelijo kalno Cheironas
Tėvui jį buvo nukirtęs, kad priešus turėtų kuo mušti.
Automedontas vikrus ir Alkimas žirgų greitakojų
Šoko kinkyti: viržius dailiuosius priveržę, į žandus
Kamanų žąslus įspraudė ir į padabintą vežimą
Įtempė standžiai vadžias; pats Automedontas įšoko,
Greitai vežiman, botagą pastvėręs, pritaikytą rankai,
Liauną ir šmaikštų, už jo atsistojo šarvuotas Achilas,
Ginklais žėrėdamas visas kaip Hiperionas skaistusis,
Ir it griaustinis tėvo žirgams greitiesiems suriko:
„Ksantai ir Balijau sartas, vaikai šlovingi Podargės!
Nūn pasistenkit kitaip važiuotoją savo parnešti
Vėl į danajų pulkus, kai būsime sotūs kautynių,
Ir nebeduokit atgult negyvam, kaip davėt Patroklui."
   Tarė – ir jam pakinkytas greitasis žirgas atsakė,
Ksantas, ir galvą nuleido, jo vešlūs karčiai nukrito
Junglankio šonais abiem ir žemėj susiteršė dulkėm.
Žmogišką balsą jam davė Hera, šviesi baltarankė.
„Šiandien mes gyvą parnešim tave, greitakoji Achilai,
Bet netoli tau žuvimo diena. Kalti gi dėl šito
Esam ne mudu, o dievas galingas ir kietas likimas.
Juk ne dėl mūsų tingaus nerangumo ir apsileidimo
Šarvus tuomet nuo pečių Patroklui nuplėšė trojėnai.
Jį galingiausias dievų, sūnus Lėtos gražiakasės,
Puolantį narsiai, nukovė ir Hektorui suteikė garbę.
Šiandien mes lėksime greitai abu kaip gūsiai Zefiro,
Turinčio vardą greičiausio tarp vėjų. Tačiau tau žadėta
Žūti nuo dievo drauge ir vyro mirtingojo rankos."

Ir su šiais žodžiais erinijos piktos jo balsą nutraukė.
Jam, atsiduses giliai, greitakojis Achilas atsakė:
„Kam pranašauji tu, Ksantai, man mirtį? Visai to nereikia.
Pats aš geriausiai žinau, jog toli nuo tėvo ir močios
Žūti žadėta man čia. Tačiau nenurimstu aš tolei,
Kol nepaklosiu kovoj kiek reikia Trojos herojų.“
Garsiai suriko ir žirgus greituosius pavarė į mūšį.

Dvidešimtoji giesmė

DIEVŲ KOVA

Šitaip šalia riestųjų laivų šarvuoti achajai
Teikės aplinkui tave, nesotus kovos Pelėjone,
Už lygumų kalvoj rikiavosi Trojos herojai.
Paliepė Dzeusas Temidei sukviesti dievus į tarybą
Nuo daugialomio Olimpo viršūnių, ir ta apibėgo
Greitai visus, liepdama į Kronido rūmus ateiti.
Ten susirinko upiniai (nebuvo tiktai Okeano),
Taipgi ir nimfos, kurios gražiausiuose gojuos gyvena,
Upių šaltiniuos tyruos ir kloniuos, gėlių padabintuos.
Į debesų atvarytojo Dzeuso rūmus atėję,
Menėj susėdo, margai išrašytoj, kurią Kronionui
Įrengė šlubis Hefaistas, išmanymą visą įdėjęs.
Taip susirinko visi jie pas Dzeusą, net žemės plakėjas,
Noriai paklusęs Temidei, iš marių gelmės atkeliavo
Ir, tarp dievų atsisėdęs, Kronido valios paklausė:
„Kam į tarybą dievus tu sukvietei, sidabražaibi?
Nori gal ką pasvarstyt dėl achajų ir Trojos herojų?
Karas per plauką nuo jų, ir tuoj prasideda mūšis.“
Jam debesų atvarytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Mano širdies mintis, dėl ko pasiryžau jus kviesti,
Žemės plakėjau, atspėjai: ir žūstantys žmonės man rūpi.
Aš, atsisėdęs ramiai Olimpo viršūnėj, palauksiu

Ir sau padžiuginsiu širdį, regėdamas viską, o jūs gi
Eikite tuoj į achajų eiles ir Trojos herojų,
Ranką paduokit ar tiem, ar kitiem, kuriem kas norėsit.
Jeigu ir vienas Achilas į kovą stos priešais trojėnus, –
Tie nė minutės trumpos neatrems Pelėjono greitkojo.
Jau ir anksčiau jie drebėjo visi, tą vyrą išvydę, –
Šiandien, kai jo širdis įsiutusi baisiai už draugą,
Būgštauju pats, kad prieš valią dievų nesugriautų jis mūrų."
Taip jis pasakė ir karą, neturintį galo, sukėlė.
Mūšin dievai išskubėjo visi, tarp savęs nesutarę:
Ten, kur stovėjo laivai, – Hera ir Paladė Atėnė,
Ir Poseidonas, žemės glėbėjas, drauge su Hermėju,
Nešančiu laimę visiems ir geriausių linkėjimų pilnu.
O su kitais, pasikliovęs galybe, ir šlubis Hefaistas
Išklibinkščiavo, nors jį vos išlaikė kojos netvirtos.
O pas trojėnus Arėjas nuskriejo, spindėdamas šalmu,
Foibas nekirptagarbanis, su aukso strėlėm Artemidė,
Ksantas, Lėta, drauge saldžiašypsnė graži Afroditė.
Kol nuo karių mirtingų dievai tebebuvo atokiai,
Galvas iškėlę stovėjo achajai dėl to, kad Achilas
Vėl pasirodė, ilgai nesikišęs į rūstųjį karą.
Trojos herojams tuotarp šiurpuliai nubėgo per kūnus:
Taip nusigando visi, Pelėjoną greitkojį išvydę,
Žėrintį skaisčiai šarvais kaip vyržudis greitas Arėjas.
Bet kai į tarpą mirtingų karių olimpiečiai atėjo –
Šoko Eridė, žmonių pjudytoja, šaukė Atėnė,
Čia atsistojus prie griovio gilaus už sienos aukštosios,
Čia pamary skardžiam paleidusi gerklę kiek gali.
O iš anapus kaukė Arėjas kaip viesulas juodas,
Rėkdamas Trojos kariams nuo kuorų aukštų Iliono
Ar Simoento krantais į Kalikolonę atskriejęs.
Šitaip laimingi dievai, achajus ir trojėnus pakurstę,
Suvedė jų voras ir įtūžį didį sukėlė.

Šiurpiai sugriaudė tuomet žmonių ir dievų visų tėvas,
Trenkęs perkūnais danguj, apačioj Poseidonas supurtė
Žemę beribę kartu ir kalnų viršūnes aukščiausias.
Tuoj susiūbavo visi gaugarai, papėdės ir šlaitai
Idos daugversmės, achajų laivai ir Trojos tvirtovė.
Net Edonėjas, šešėlių tamsios karalystės valdovas,
Šoko nuo sosto, surikęs iš baimės, kad gali praverti
Žemę virš jo Poseidonas, galingas josios plakėjas,
Ir nemirtingiems dievams bei žmonėms parodyt jo rūmus,
Tokius siaubingus, tamsius, kurių dievai neapkenčia.
Taip dundesys kraupus, dievams susikovus, pakilo.
Prieš Poseidoną, marių valdovą, nelaukdamas nieko,
Stojo skaistus Apolonas, strėles pastvėręs plunksnotas,
Prieš Enialiją ėjo šviesakė deivė Atėnė.
Heros išėjo atremt skardžiabalsė šviesi Artemidė,
Aukso strėlėm nešina, sesuo taiklingojo šaulio.
Priešais Lėtą pakilo suteikiantis laimę Hermėjas,
O prieš Hefaistą – sraunios duburiuotos upės valdovas,
Ksanto vardu jį vadina dievai, o žmonės Skamandru.
Taip tad pakilo dievai prieš dievus. Tuo tarpu Achilas
Viena geidavo karštai – susitikt ir prieš Hektorą stoti,
Sūnų Priamo: širdis nenumaldomai traukė jį šiandien
Sočiai pagirdyt krauju kariautoją didį Arėją.
O Apolonas, pjudytojas vyrų, pakurstė Ainėją
Prieš Pelėjoną tuomet ir jam įkvėpė narsą galingą,
Vieno Priamo sūnų, Likaono, pamėgdžiodams balsą.
Juo pasivertęs, Kronido sūnus Apolonas prabilo:
„Kurgi, Ainėjau, tarybos žmogau, tie žodžiai griausmingi,
Kaip tu kalbėjai trojėnų vadams, girsnodamas vyną,
Jog nebijosi išeit prieš Pelėjo sūnų Achilą?“
Jam atsakydamas, vėl prabilo Ainėjas ir tarė:
„Kam gi, Priamo sūnau, liepei neturinčiam noro
Eiti ir stoti į kovą man prieš Pelėjoną beydį?

Juk nebe pirmą jau kartą aš prieš greitakojį Achilą
Stoti turėčiau: jo ietis mane jau vijo nuo Idos
Tuosyk, kai, mūsų galvijų grobti atėjęs, Lirneso
Pilį išgriovė ir aukštą Pedasą. Mane Kronionas
Teikės išgelbėt, drąsos ir kojų greitumą suteikęs.
Būčiau aš kritęs nuo rankos Achilo ir deivės Atėnės,
Nes, priešaky eidama, jam pergalę skyrė ir liepė
Vario iešmu lelegus ir Trojos vyrus išmušti.
Ne, prieš Achilą dėl to ne žmogui mirtingam kovoti:
Vis jam prie šono bent vienas dievų, kurs mirtį nubaido,
Nors ir be to jo ietis taikli ir tol nenustygsta,
Kolei į kūną žmogaus neįsminga. Tačiau gi jei dievas
Sėkmę vienodą mums duotų kovoj, mane jam nelengva
Būtų įveikti, nors girtųs esąs iš vario jis visas."
   Jam Kroniono sūnus Apolonas galingas atsakė:
„Taigi, herojau, ir tu į dievus, nemirštančius amžiais,
Kreipkis, juk, sako, ir tu Kroniono dukters Afroditės
Vaikas esi, o jį menkesnė gi deivė pagimdė.
Tėvas tavosios pats Dzeusas, o jo tik senis jūrinis.
Imk tad nedylantį varį ir – priekin! Nei žodžiai išdidūs
Tenesulaiko tavęs, nei grasymai baisūs Achilo."
   Šitaip kalbėdamas, drąsą pakėlė jis vyrų valdovui.
Plieksdamas vario šarvais, tas pro pirmas eiles prasibrovė.
Bet Anchisidas iš Heros baltrankės akių neištrūko,
Eidamas prieš Pelėjoną iš savo pulkų triukšmingųjų.
Sueigon ji suvadino dievus ir tarė jiems šitaip:
„Jūs pasvarstykit abu, Atėne ir tu, Poseidonai,
Savo širdies gilumoj, ką visa tai duoti galėtų.
Šit jau Ainėjas, variniais šarvais žėrėdamas visas,
Prieš Pelėjoną išėjo, skaistus Apolonas pakurstė.
Tad nebegaiškit, ir ėmę visi mes patys atmuškim
Jį atgalios, tuomet iš dievų kas nors prie Achilo
Teatsistos ir duos jam galybę, kad narsiai jo širdžiai

Ryžto netrūktų, kad jis pamatytų, jog myli ir globia
Jį galingiausi dievai, o tie, kas lig šiolei padėjo
Trojos herojams kovoj žūtbūtinėj laikytis, – bejėgiai.
Mes atskubėjom visi nuo aukšto Olimpo viršūnių
Stoti į kovą, kad nuo trojėnų jisai tik šią dieną
Nenukentėtų, paskui tepatirs, ką gyvenimo siūlan
Įverpė jam negailinga Lemtis, kai motina gimdė.
Jei iš dievų Achilas negaus apie tai sužinoti,
Jis nusigąs, kai prie jo prisiartins kas nors iš mūsiškių
Mūšio metu: baisu juk dievus pamatyti mirtingam."
  Jai Poseidonas, žemės plakėjas, atsakė ir tarė:
„Ko gi taip skėtrioji, Hera, be proto, visai tau netinka.
Aš nenorėčiau tikrai, kad pradėtume kovą nelygią
Mes prieš anuos dievus kai mūsų galybė didesnė.
Eikim nuo kelio geriau, pasitraukim į šalį ir sėskim
Kur ant kalvos pažiūrėt, o mūšis žmonėms tepalieka.
Jei įsikiš Arėjas kovon ar skaistus Apolonas,
Jeigu kliudyti pradės ir neleis kovoti Achilui, –
Tuosyk ir mes nesėdėsim dyki ir be gailesčio mušim,
Stoję prieš juos, ir greit, kaip atrodo, turės pralaimėję
Grįžt į Olimpą atgal, į pulką dievų nemirtingų,
Mūsų rankų tvirtų suvaldyti ir galią pajutę."
  Šitai pasakė ir juos nusivedė mėlyngarbanis
Tuosyk prie pylimo aukšto, kur dieviškam vyrui Herakliui
Buvo trojėnai kadais ir Paladė Atėnė supylę,
Idant turėtų už ko pasislėpti nuo marių siaubūno,
Jei nuo pajūrio tasai jį vytų per atvirą lauką.
Ten Poseidonas dabar su kitais dievais atsisėdo,
Debesio stora skraiste pečius apsigaubę kiekvienas.
Priešinga pusė susėdo ant Kalikolonės viršūnių
Apie tave, Apolonai, ir miestų grioviką Arėją.
  Šitaip dievai ir čia, ir tenai sėdėjo ir svarstė
Savo planus, nė vieni tačiau nesiryžo pradėti

Kruviną karą, nors Dzeusas, aukštai sėdėdamas, liepė.
Voros užtvindė laukus, žirgai ir herojai žibėjo
Vario skaisčiais žiburiais, ir žemė dundėjo po kojom
Žengiančių vyrų gretų. O didvyriai du įžymiausi
Priešingų pusių išėjo į priekį, kovot pasiryžę:
Didis Ainėjas, Anchiso sūnus, ir Achilas kaip dievas.
Pirmas grėsmingai žengė Ainėjas, iškėlęs sau galvą,
Sveriamą šalmo sunkaus, galingą skydą jis laikė
Tiesiai prieš savo krūtinę, o vario ietį mosavo.
Jo pasitikti Peleidas tuoj šoko, it liūtas plėšrusis,
Jeigu panūsta nudobt jį iš artimo kaimo subėgę
Vyrai, kas gali, visi. Iš pradžios, nė akių nepagręžęs,
Traukia jis savo keliu, bet jei tik kas vyrų drąsiųjų
Ietim pataiko – tuoj pučiasi pult, iš nasrų atlapotų
Trykšta jam putos, galinga širdis sudejuoja krūtinėj;
Uodega tarsi rimbu per kulšis sau ir per šonus
Plaka įnirtęs ir pats save akstiną stoti į kovą,
Žybsi akim ir puola įsiutęs, gal šaulį bent vieną
Jis sudraskys ar pats kris negyvas pirmiau nuo puolėjų,-
Lygiai taip stūmė narsa ir vyriškas ryžtas Achilą
Drąsiai išeiti ir stot prieš karžygį didį Ainėją.
O kai visai arti jau buvo jie vienas prie kito,
Pirmas prabilo tuomet šviesus greitakojis Achilas:
„Ko tu, Ainėjau, toli nuo savų atsiskyręs sustojai?
Rasi dėl to tave traukia širdis su manim rungtyniauti,
Kad valdovu tikiesi patapt greitažirgių trojėnų,
Garbę Priamui atėmęs? Bet jeigu mane ir nukautum,
Visko į tavo rankas atiduot neskubės dar Priamas:
Turi ir savo sūnų, ir nėra jis koks lengvabūdis.
Ar gal trojėnai atrėš tau gabalą žemės geresnį,
Kad įsiveistumei sodą ir ardamas duonos turėtum,
Jei nugalėsi mane? Tai bus tau, galvoju, nelengva.
Kartą, atsimenu, tu gi jau bėgai nuo ieties manosios.

Ar pamiršai, kaip, vieną tave prie galvijų užtikęs,
Smarkiai giniau tuomet per Idos kalnus aukštuosius?
Bėgai, kiek panešė kojos, atgal atsigręžti nedrįsdams.
Slėptis Lirnesan sprukai. Tačiau aš tą pilį nuo žemės
Nušlaviau, puolęs su deivės Atėnės ir Dzeuso pagalba.
Žmonas kaip verges visas, jų laisvės dieną atėmęs,
Išsivariau, o tave dar išgelbėjo tuosyk Kronidas.
Šiandien, atrodo, tavęs neišgelbės, kaip tu įtikėjęs
Savo širdy. Todėl tau įsakymas: traukis į šalį,
Līski savųjų minion ir man prieš akis nestovėki,
Kol nesulaukei bėdos: kvailys susipranta po laiko."
Tuosyk Ainėjas atsakė Achilui, tarydamas šitaip:
„Nesitikėki, Peleidai, mane kaip vaikiščią kokį
Žodžiais nugąsdint šitais, ir aš sugebėsiu, jei nori,
Ir pasityčiot iš ko, ir žodį surast užgaulingą.
Žinome kilmę viens kito, tėvus mes žinome irgi,
Esam girdėję abu apie juos iš žmonių mirtingųjų,
Veido tu mano, aš tavo tėvų neregėjom nė vienas.
Sako, jog tu vienaturtis sūnus Pelėjo beydžio,
Motina tavo Tetidė, iš nimfų viena gražiakasių.
Aš tai didžiuojuos begal turėjęs laimę užgimti
Didžio Anchiso sūnum, o motina man Afroditė.
Šiandien mūs vieno ar kito tėvai gaus mylimą sūnų
Savo apverkt, nes aš nemanau, kad vaikiški žodžiai
Mūsų kivirčą išspręs ir gyvi iš kautynių išeisim.
Jeigu tu nori daugiau dar išgirsti ir giminę mūsų
Visą pažinti, kaip žmonės gerai ją pažįsta iš seno, –
Dardanas, tikras sūnus debesų atvarytojo Dzeuso,
Pirmas Dardanijos miestą įkūrė, kai dar nestovėjo
Čia Ilionas šventasis, žmonių trumpaamžių įkurtas.
Tebegyveno visi jie papėdėje Idos daugversmės.
Dardanui gimė sūnus Erichtonijas, didis karalius,
Kurs tarp mirtingų žmonių turtus didžiausius turėjo.

Kloniuose jo plačiuos kumelių trys tūkstančiai ganės,
Žindamos visos, aplink kumeliukai linksmi šokinėjo.
Joms ir Borėjas nesyk liepsnojo meile ganykloj
Ir apibėgo todėl, juodkarčiu pasiversdamas žirgu.
Taigi jos atvedė jam bent dvylika dar kumelyčių.
Tosios, kai skriejo kada, šuoliavo laukais nevalytais,
Žemės nesiekdavo kojom, nė varpos vienos nenumynė.
Kai pasileisdavo lėkti per plačią keterą marių,
Skrido aukštai virš bangų putojančios jūros pilkosios.
Tas Erichtonijas Troją pagimdė, trojėnų valdovą.
Trojas beydžių sūnų susilaukė trejeto viso;
Ir Asarako, ir Ilo, ir lygaus dievams Ganimedo,
Kurs tarp mirtingų žmonių užgimęs buvo gražiausias.
Jį pasigrobė dievai, kad pilstytų vyną Kronidui
Ir dėl savo gražumo su nemirtingaisiais gyventų.
Ilas tas Laomedontą, beydį sūnų, pagimdė.
Laomedontas vėliau susilaukė Titono, Priamo,
Lampo, Hiketaono ir Klitijo – antro Arėjo.
Kapis, sūnus Asarako, turėjo sūnų Anchisą,
Aš esu vaikas Anchiso, o Hektoras didis – Priamo.
Šitokia mūs giminė; garbė, iš jos kraujo man kilus.
Dzeuso valia šaunumo žmonėms pridėt ar atimti,
Kaip sugalvoja kada, nes jis galingesnis už viską.
Na, bet gana, nekalbėsim daugiau kaip vaikiščiai paikšos,
Čia, vidury aikštės, kautynių lauke atsistoję.
Galime vienas kitam užgaulingų žodžių surasti
Tokią daugybę, jog ir šimtairkliu laivu nepaveši.
Suktas liežuvis žmonių mirtingųjų ir sugeba regzti
Kalbą visokią, o žodžių juk marios be krašto ir galo.
Kaip tu kitam pasakysi kada – ir pats taip išgirsi.
Argi atrodys gražu, kai mudu čia vaidytis imsim,
Vienas prieš kitą sustosim ir šauksim, lyg moterys kokios,
Kai jos, pilnos tulžies ir širdį paėdančio pykčio,

Pešasi, rėkia viena ant kitos, į gatvę išėję,
Būta nebūta skaičiuoja: prie visko mat priveda pyktis.
Norinčio stoti kovon, tu žodžiais manęs nepalenksi,
Kol nesikausi ginklu su manim. Todėl nebegaiškim
Ir išmėginkim jėgas ilgakotėm ietim varinėm."
   Tarė ir nieko nelaukęs į skydą jo baisųjį smogė
Ietim galinga, net skydas nuo smūgio stipraus suriaumojo.
Jį nusigandęs Peleidas tuojau nuo savęs atitraukė
Tvirta ranka tolyn, pagalvojęs, kad gali nesunkiai
Didžio Ainėjo akstis ilgakotė jo skydą pramušti,
Paikšas! Jisai nepajuto širdim nei protu nepamanė,
Jog dovana šlovingoji dievų olimpiečių negali
Vyrui mirtingam lengvai pasiduot ir greit subyrėti.
Taigi ir didžio Ainėjo galinga akstis nevaliojo
Skydo pralaužt, ją atrėmė auksas, dievo įdėtas.
Dvejetą sluoksnių prakirto, o trys dar sveiki atsilaikė,
Nes klišakojis jį buvo iš penketo sluoksnių padaręs:
Pora varinių viršuj, po jaisiais du alaviniai,
O vidurinis iš aukso, jis atrėmė ietį uosinę.
   Ir Pelėjonas tuomet ilgakotę ietį paleido,
Toji pataikė Ainėjui į apskritą skydą didžiulį,
Šiuosyk prie apsodo jo, kur vario sluoksnis ploniausias
Ir kur ploniausiai jautodė dengė. Kiaurai jį prakirto
Uosis nuo Pelijo kalno, ir skydas nuo to subraškėjo.
Spėjo pritūpti Ainėjas ir, perimtas baimės, iškėlė
Skydą viršuj galvos: pro nugarą ietis prazvimbus
Žemėn įsmigo iešmu, prakirtus lengviausiai abudu
Apsodo tvirto kraštus. Mirtinosios ieties išvengęs,
Kėlės drebėdamas visas Ainėjas, akis jam užliejo
Siaubas tamsus: per žingsnį mirtis. Tuo tarpu Achilas
Puolė įsiutęs artyn ir griebėsi už kalavijo,
Rėkdamas tvirtu balsu. Bet akmenį baisų į ranką
Stvėrė Ainėjas tuomet, du vyrai nebūtų pakėlę,

Žemėj gyvenantys nūn, o jis juo švaistėsi vienas
Ir pasiruošusiam pulti Peleidui jau buvo betvojąs
Drąsiai į šalmą ar skydą, kurs sergėjo jį nuo žuvimo.
Šio kalavijas jau būtų gyvybę atėmęs Ainėjui,
Jei Poseidonas, žemės plakėjas, nebūtų pamatęs.
Kreipėsi greit į dievus nemirtingus ir tarė jiems šitaip:
„Oi oi oi! Kaipgi man gaila šio karžygio didžio Ainėjo,
Kurs Pelėjono nukautas turės iškeliauti į Hadą,
Nes Apolono, šauklio taiklaus, patarimo paklausė.
Paikas, nes jo nuo baisios prapulties Apolonas negelbės.
Betgi kodėl nekaltas jis šiandien turės nukentėti
Už svetimąsias kaltes? Jis deda dažnai ir širdingai
Atnašas, mielas dievams, aukštųjų padangių valdovams.
Taigi negaiškim ir mes nuo mirties jį gelbėkim greitai,
Kad nesupyktų ant mūs Kronionas, jei kartais Achilas
Jį nužudytų. Lemties pažadėta jam išsigelbėt,
Kad neišnyktų, pėdų nepalikus, gentis negausinga
Dardano: jį Kronionas labiausiai mylėjo ir myli
Tarpu savųjų sūnų, kur žmonos mirtingos pagimdė.
Vien tik Priamo senos giminės Kronidas nekenčia,
Ir nuo dabar trojėnus valdys Ainėjo galybė
Ir jo vaikų vaikai, kurie gims ateinančiais amžiais."
Jam atsakydama, tarė Hera, jautakė valdovė:
„Žemės plakėjau! Tu pats širdyje gerai pagalvoki
Dėlei Ainėjo: ar gelbėti jį, ar leist ir palikti,
Kad Pelėjonas Achilas didvyrį tokį nukautų.
Tūkstantį kartų abi mes priesaiką esame davę
Prieš nemirtingus dievus: ir aš, ir Paladė Atėnė
Nuo pražuvimo dienos niekada trojėnų negelbėt,
Net ir tuomet, kai jūroj liepsnų paskendusi Troja
Degs ir pleškės ištisai, padegta narsiųjų achajų."
Kai tik išgirdo tatai Poseidonas, žemės plakėjas,
Šoko ir mūšio lauku pasileido pro zvimbiančias ietis

Tiesiai ton vieton, kur kovės Ainėjas ir didis Achilas.
Nieko nelaukdamas jis čia tirščiausią miglą paleido
Prieš Pelėjono akis, o variu apkaustytą ietį
Stvėręs ištraukė tuojau iš Ainėjo skydo didžiulio
Ir prie Achilo kojų paguldė, tuomet jau Ainėją
Paėmė tvirta ranka ir, pakėlęs aukštyn, pastūmėjo.
Per karžygių ir per jų žirgų eiles neskaičiuotas
Peršoko tuosyk Ainėjas, pasiaustas dieviškos rankos,
Ir atsidūrė pačiam pakrašty kruvinųjų kautynių,
Ten, kur kaukonų pulkai ginklavos ir ruošės į kovą.
Tuosyk priėjo prie jo Poseidonas, žemės plakėjas,
Ir prakalbėjo į jį tarydamas žodžiais sparnuotais:
„Kokis gi dievas, Ainėjau, tave apžabaldė ir liepė
Eiti ir dvikovon stot prieš Pelėjo sūnų beydį,
Kurs galingesnis kaip tu ir mielesnis dievams nemirtingiems?
Traukis iš kelio tuojau, jei kada jį vėl susitiksi,
Idant prieš norą lemties į Hado namus neišeitum.
O kai Achilą mirtis pasitiks ir žadėtas likimas,
Stoki tuomet į pirmas eiles ir drąsiai kovoki,
Nes tau šarvų nenuplėš nė vienas kitas achajas.“
Viską paaiškino jam Poseidonas ir vietoj paliko.
Tuosyk jis vėl nuo Achilo akių stebuklingąją miglą
Greitai išsklaidė, tasai praregėjęs aplink apsidairė
Ir, atsidusęs giliai, savo širdžiai didingai pasakė:
„Oi oi oi! Kokį stebuklą štai mano akys išvydo!
Ietis štai žemėje guli prie kojų, bet neregiu vyro,
Priešais kurį užsimojau aš ja, pasiryžęs nukauti.
Mielas iš tikro dievams nemirtingiems buvo Ainėjas,
Nors aš galvojau, kad jis jų malone vien girtis temoka.
Gali sau sprukti! Daugiau su manim rungtyniauti jam noro
Jau nebebus: nuo mirties išsisukęs ir šiandien jis džiaugsis.
Taigi į priekį! Narsingiems danajams įsakymą davęs,
Aš su trojėnais kitais pamėginsiu stoti į kovą.“

Šoko į vyrų gretas ir ragino karį kiekvieną:
„Nebestovėkit atstu nuo trojėnų, šviesūs achajai,
Vyras prieš vyrą dabar tegu stoja ir kaunasi drąsiai.
Man juk be galo sunku, kad ir kaip galingas aš būčiau,
Grumtis prieš tokią daugybę karių, su visais jais kovoti.
Nei pats Arėjas, nors nemirtingas jisai, nei Atėnė
Nebeišeitų sveiki iš nasrų tos kovos žūtbūtinės.
Kiek aš valiosiu tačiau savo rankų ir kojų stiprybe,
Nė minutėlės vienos, sakau, nesustodamas kausiuos.
Jųjų eiles aš pralaušiu visur, ir nė vienas trojėnas
Nepasidžiaugs, kas drįs prie ieties manos prisiartint."
Drąsino taip visus. O Hektoras spinduliuotšalmis
Šaukė trojėnų kariams ir kurstė juos eit prieš Achilą:
„Trojos šlovingi kariai! Nebijokite jūs Pelėjono.
Žodžiais galėčiau kovoti net su dievais nemirtingais.
Ietim tačiau sunku, nes jų galybė didesnė.
Žodžių visų paversti darbais nevalios ir Achilas.
Vienus galbūt ištesės, p kitus ir pames įpusėjęs.
Eisiu ir stosiu prieš jį, nors ugnis, o ne rankos jo būtų,
Nors kaip ugnis bus jo rankos ir kaip geležis jo stiprybė."
Drąsino šitaip visus. Atstatė ietis į priešą
Trojos herojai, narsa susidūrė, ir šauksmas pakilo.
Hektorui tarė tuomet skaistus Apolonas priėjęs:
„Hektorai! Tu prieš Achilą į atvirą kovą nestoki,
Bet iš minios nusitaikyk į jį, kad nepakliudytų
Ietim iš tolo tavęs ar kalaviju nenukirstų."
Tarė, ir Hektoras tuoj pasislėpti tarp vyrų įlindo,
Baimės pagautas, kai dievo žodžius ir balsą išgirdo.
Sukaupė narsą širdy Achilas ir puolė trojėnus,
Šaukdamas garsiai ir tuoj Otrintėjo sūnų šlovingą
Ifitioną paguldė, atvedusį vyrų daugybę.
Jį Otrintėjui miestagrioviui nimfa najadė pagimdė
Hidės derlingam krašte prie Tmolo snieguotų viršūnių.

Puolančiam drąsiai dabar šviesusis Achilas pataikė
Ietimi tiesiai galvon, ir toji skilo per pusę.
Net sudundėjo, kai griuvo, šviesusis Achilas sušuko:
„Tysoki, Otrintiadai, herojų visų baisingiausias!
Mirtį sau čia suradai, nors gimęs buvai prie Gigajos
Ežero tyro, kur liko laukai tėvų ir senelių
Ten, prie žuvingojo Hilo ir Hermo giliųjų verpetų."
Šitaip didžiavosi jis. Akis tam apvilko tamsybė,
Kūną achajų žirgai sutraiškė greitaisiais tekiniais
Tarp pirmutinių eilių. O Achilas Demoleontui,
Mokančiam gintis ir pult kovoje Antenoro sūnui,
Smogė akstim smilkinin pro šalmą jo variaveidį.
Šalmas varinis aksties neatlaikė, aštri jos viršūnė,
Kaulą pralaužus, vidun sugarmėjo, ir smegenis kiauše
Kraujas užliejo bemat ir umarą jo numalšino.
Tuosyk ir Hipodamantui, kuris, iš ratų nušokęs,
Tekinas bėgo artyn, tarpupetėn ietį suvarė.
Gyvastį iškvėpė tas, sumaurojęs, kaip jautis mauroja,
Kai jį ant aukuro dėt Poseidonui rūsčiam Helikiškiui
Velka vyrai tvirti, jais džiaugiasi žemės plakėjas, –
Subaubė taip, ir gyvybė narsi išėjo iš kaulų.
Ietimi puolė Achilas prie lygaus dievams Priamido,
Prie Polidoro, kurio dar į mūšį tėvas neleido,
Nes iš visų vaikų Polidoras buvo jauniausias
Ir mylimiausias jo širdžiai, visus pralenkęs greitybe.
Iš vaikiškumo jisai, pasigirti norėdamas kojom,
Lindo į pirmas eiles, kol gyvastį mielą paguldė.
Bėgančiam tuosyk pro šalį šviesus greitakojis Achilas
Nugaron ietį suvarė, kur diržo sagtys auksinės
Standžiai suėjo draugėn ir dvigubą šarvą sudarė.
Ieties viršūnė, kiaurai prasiveržus, pro bambą išlindo.
Krito vaitodamas jis, miglų juodžiausių užlietas,
Ir susirietęs abidvi rankas prie pilvo prispaudė.

Vos tik pamatė, kad sužeistas brolis jo Polidoras
Stvėrėsi rankom už pilvo ir kniūpsčias parkrito ant žemės,
Hektorui akys aptemo iškart, ir ilgiau nebetvėrė
Jis nuošaliai stovėt, bet puolė tuojau prie Achilo,
Žėrinčią tarsi ugnis mosuodamas ietį. Achilas,
Jį pastebėjęs, pašoko ir pasididžiuodamas tarė:
„Štaigi tas vyras, kuris man sužeidė širdį taip skaudžiai,
Užmušė jis man bičiulį geriausią! Todėl nebegalim
Mudu viens kito ilgiau rungtynių lauke išsilenkti."
Ir, pažiūrėjęs skersom į Hektorą šviesų, užriko:
„Eiki artyn, kad kilpą greičiau giltinė tau užnertų."
Nesudrebėjęs atrėžė jam Hektoras spinduliuotšalmis:
„Nesitikėki, Peleidai, mane kaip vaikiščią kokį
Žodžiais nugąsdint šitais, ir aš sugebėsiu, jei nori,
Ir pasityčiot iš ko, ir žodį surast užgaulingą.
Tavo galybę žinau, už tave aš gerokai silpnesnis,
Betgi kad viskas yra dievų nemirtingųjų rankoj.
Nors ir menkesnis esu, tačiau tau gyvybę atimsiu,
Ietį paleidęs: aštriai išgaląstas ir mano bus iešmas."
Ir užsimojęs tuoj ietį paleido, tačiau ją Atėnė
Savo kvapu nusuko šalin nuo šlovingo Achilo,
Kotan papūtus lengvai, ir toji į Hektorą šviesų
Grįžo atgal ir nukrito po kojų. Tuo tarpu Achilas
Šoko įsiutęs prie jo ir norėjo vietoj nukauti,
Šaukdamas tvirtu balsu. Tačiau Apolonas, kaip dievas,
Tą atitraukė lengvai ir uždengė debesiu storu.
Triskart pašokdamas puolė šviesus greitakojis Achilas
Ietimi vario aštraus – ir dūrė vis miglą bedugnę.
O kai ketvirtąjį kartą kaip daimonas kokis pašoko,
Baisiai suriko tuomet, tarydamas žodžiais sparnuotais:
„Nuo pražūties tu ištrūkai, šunie! Per plauką bebuvo
Šiandien mirtis nuo tavęs, bet išgelbėjo vėl Apolonas,
Jam tu visad meldies, prieš zvimbiančias ietis išėjęs.

Betgi palauk, nudėsiu tave aš vėliau susitikęs,
Gal kada dievas koksai ateis ir man į pagalbą.
Klosiu dabar kitus be gailesčio, kas pasipainios."
Tarė ir tuoj Driopui suvarė ietį į sprandą.
Griuvo po kojų tasai pasvyravęs, tačiau jį palikęs,
Puolė Demuchą Filetoridą, galingą ir narsų,
Ietį pataikė tam vyrui į kelį, o tuosyk prišoko
Ir kalavijo didžiulio smūgiu išvarė gyvybę.
Į Laogoną tuomet bei Dardaną, sūnų Bianto,
Jis atsisuko ir juos nuo žirgų nustūmė ant žemės,
Vieną pataikęs akstim, o kitą pervėręs kardu.
Trojas, Alastoro vaikas, pribėgęs kelius apkabino,
Gal susimils ant jo ir gyvą paims į nelaisvę,
Manė, kad jo neužmuš, pagailėjęs, kaip savo vienmečio.
Paikšas! Nematė, kad jo nė klausyti nenori Achilas:
Ne geraširdis tai buvo herojus, ne gailesčio pilnas,
O nematytai rūstus. Kai, rankom kelius apkabinęs,
Trojas mėgino maldaut – į kepenis durklą suvarė.
Kepenys jam atitrūko, o kraujas, iš jų prasimušęs,
Visą krūtinę apliejo. Gyvybę iškvėpusiam vyrui
Miglos apvilko akis. Achilas, Muliją puolęs,
Ietį suvarė ausin, pro antrąją ausį išlindo
Iešmas varinis aštrus. Tuomet Agenoro sūnui Echeklui
Tvojo per galvą, užu rankenos kalaviją pastvėręs.
Net kalavijas įkaito nuo kraujo, akis tam herojui
Greit purpurinė mirtis ir galinga moira užmerkė.
Deukalionui tuomet į mieląją ranką pataikė
Iešmą varinį įsmeigti, kame per alkūnės lenkimą
Gyslos sueina draugėn. Tas, ranką nukoręs, sustojo,
Žvelgdamas mirčiai veidan. Jam perkirto kaklą Achilas.
Šalmas su galva tolyn nuriedėjo, iš nugaros kaulo
Smegenys ėmė teškėt, o kūnas išsitiesė žemėj.
Šoko tuomet pasigręžęs prieš sūnų Peirėjo beydį,

Rigmą, kuris atkeliavo iš Trakijos žemės derlingos.
Ietis pataikė pusiaujin, į vidurius varis įsmigęs
Nuvertė jį nuo vežimo. Važiuotojui Areitojui,
Grįžusiam žirgus atgal, į tarpumentę ietį suvarė.
Tas iš vežimo išvirto, žirgai pasibaidę pašoko.
Lygiai kaip gaisro ugnis kai ima liepsnoti galingai
Šlaituos sausųjų kalnų ir miškai neapmatomi pleška,
Pūsteli vėjas smarkiau – ir liepsnų kamuoliai šokinėja, –
Lygiai taip švaistės su ietim lyg daimonas kokis Achilas,
Vaikė ir žudė visus, nuo kraujo žemė paraudo.
Lygiai kaip jaučiai tvirti, plačiakakčiai, draugėn sukinkyti,
Kulia baltuosius miežius, ant suplūkto laito paklotus,
Greit nusipaiso grūdai po kojomis jaučių baubonų, –
Lygiai taip mindė narsaus Achilo žirgai plačkanopiai
Žuvusių kūnus drauge ir skydus. Krauju nusidažė
Iš apačios vežimo ašis ir dailūs turėklai,
Tiško ant jųjų kraujai nuo ratlankių riedančių ratų
Ir nuo kanopų žirgų. Taip, trokšdamas garbę pasiekti,
Savo galingas rankas krauju apsitaškė Peleidas.

Dvidešimt pirmoji giesmė

KOVA UPĖS PAKRANTĖJE

Kai prisistūmė trojėnai prie upės, plačios, srauniabangės,
Prie sūkuringojo Ksanto, kurį Kronionas pagimdė,
Ten jų eiles Achilas pralaužė ir vienus nuvijo
Lyguma linkui pilies, kur vakar, pakrikę iš baimės,
Bėgo achajų kariai, kai siautėjo Hektoras didis.
Šiandien jau spruko sumišę trojėnai, mat Hera čia užleidus
Miglą tirščiausią, jiems kelią pastojo. Kiti, susigrūdę
Ir prispausti prie upės giliųjų bangų sidabrinių,
Šoko pūškėdami jon, ir vandenys tiško į orą.
Aidu krantai skardėjo aplink, o vyrai vis klykė,
Ten ir atgal plaukdami, į sūkurį baisų patekę.
Kaip nuo galingos ugnies skėriai, iš lauko pakilę,
Debesiu skrenda prie upės, ūmai užsiplieskusios liepsnos
Ūždamos eina tolyn – ir jie į vandenį krinta, –
Taip nuo Achilo dabar sprukdami, suvirto į sraunų
Ir sūkuringąjį Ksantą žirgai su vežimais ir vyrais.
Tuosyk gentainis dievų ant kranto ietį pastatė,
Į eglūnus atšliejęs, o pats kaip daimonas šoko
Nešinas kalaviju ir, širdy galvodamas pikta,
Kirto aplinkui visus. Vaitojimas kilo didžiausias,
Kur kalavijas pasiekė, vanduo paraudo nuo kraujo.
Kaip nuo delfino stambaus galvotrūkčiais žuvys kitokios

Bėga ir slepiasi tuoj į saugesnį uosto kamputį,
Apimtos baimės, o tas, ką pagavęs, prarytų bematant, –
Lygiai taip Trojos kariai Skamandro upėj srovingoj
Slėpėsi po krantais. Kai rankos pavargo kapojant,
Dvylika vaikių tuomet jis gyvų ištraukė iš upės
Kerštui nugiežti už mirtį Menoitiado Patroklo.
Pritrenktus baimės, juos kaip elniukus išvilkęs į krantą
Ir už pečių jiems surišęs rankas diržais išrėžtiniais –
Jaisiais juosėjo kovoj virš grandinių chitonų jie patys,
Liepė draugams nuvaryti visus prie laivų gaubtašonių.
Pats apsisuko ir šoko atgal, pasiryžęs žudyti.
   Ir Dardanido Priamo sūnus Likaonas lyg tyčia
Jam pasimaišė, išlipęs iš upės, tas pats, kurį kartą
Buvo pastvėręs nakčia ir per jėgą paėmęs nelaisvėn,
Plušusį tėvo sode. Išgaląstu variu Likaonas
Pjovėsi figos šakų susilenkti vežimo atkaltei.
Tik netikėta bėda: šviesus Achilas užklupo
Ir, daugiairkliais laivais į aukštąjį Lemną nuplukdęs,
Pardavė ten, Jesono sūnus jį brangiai nupirko.
Betgi paskui, atpirkęs iš jo už kainą didžiulę,
Eetionas Imbrietis išleido į šventą Arisbę.
Vaikis pabėgo iš ten ir į tėvo namus parkeliavo.
Bet su bičiuliais namie dienų tik vienuolika džiaugės,
Grįžęs iš Lemno tada, o dvyliktą atvedė dievas
Vėl į Achilo rankas, kuriam jį išsiųsti į Hadą
Buvo žadėta lemties, nors eiti tasai nenorėjo.
Taigi pamatė dabar jį šviesus greitakojis Achilas,
Nuogą, be šalmo, be skydo ir ieties neturintį rankoj
(Viską mat buvo ant žemės numetęs, kai bėgo iš upės,
Prakaitas mušė tiktai, ir linko iš nuovargio keliai),
Ir, atsidusęs giliai, savo širdžiai didingai pasakė:
„Oi oi oi! Kokį stebuklą štai mano akys išvydo!
Trojos herojai visi, kuriuos aš nukoviau, tikriausiai

Vėl prisikėlę sugrįš iš niūriojo krašto šešėlių,
Kaip kad sugrįžo šisai, dienos pražuvimo išvengęs.
Buvo į šventąjį Lemną parduotas, bet jam nesukliudė
Marių pilkųjų platybė sugrįžti, nors daugeliui kliudo.
Betgi palauk, lai ieties manos paragaus jis aštrumo,
Kad pamatyčiau ir savo širdy įsitikint galėčiau,
Ar jis pareit sugebės ir iš ten, ar gal sulaikys jį
Žemė, penėtoja močia, kuri ir galiūną sulaiko."
Šitaip stovėdamas svarstė. O tas nusigando ir bėgo
Kelių jo apkabint, širdy mat norėjo ir šiandien
Jis nuo baisios mirties ir juodo likimo ištrūkti.
Ietim galinga tačiau Achilas šviesus užsimojęs
Tiesiai paleido į jį, o tas susigūžęs pripuolė
Ir apkabino kelius. Už nugaros žemėn įsmigo
Ietis nekliudžius, ji kūno žmogaus paragauti geidavo.
Viena ranka apkabinęs kelius, Likaonas maldavo,
O su antrąja už ieties aštrios nusitvėręs vis laikė,
Kreipės maloniai į jį ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Tau aš apglėbiu kelius, pagailėk, nežudyki, Achilai!
Aš prieš tave – kaip maldautojas štai, pagailos nusipelnęs.
Tavo būste jau esu dovanom Demetros vaišintas,
Kai tu žaliajam sode mane anuomet nutvėrei
Ir, išgabenęs toli nuo tėvo ir nuo artimųjų,
Pardavei Lemne šventam, ir jaučių tau šimtą uždirbau.
Triskart po tiek aš duočiau dabar! Vos dvyliktą kartą
Tepatekėjo aušra, kai aš prikentėjęs, privargęs
Trojon grįžau. Ir vėl į rankas štai atidavė tavo
Piktas likimas. Turbūt nebekenčia manęs Kronionas,
Kad atiduoda vėl tau. Tikrai trumpaamžį pagimdė
Močia mane, Laotoė, duktė pasenėjusio Alto,
Alto, kuris tarp lelegų narsių viešpatauja iš seno
Ir Pedase aukštam prie Satnioento gyvena.
Dukrą ir jo, be kitų žmonų, turėjo Priamas.

Gimėm iš josios mes du, ir galvas abiem tu nuimsi.
Vieną seniau tarp mūsų gretų sunkiašarvių nukovei,
Lygų dievams Polidorą, ietim aštriąja pataikęs.
Šiandien ir man tas pats atsitiks. Vilties nėr mažiausios
Nūn tau iš rankų ištrūkt, kai dievas į jas pastūmėjo.
Bet pasakysiu kai ką, o tu įsideki į širdį:
Tu nežudyki manęs, aš Hektoro brolis ne tikras,
Hektoro, kurs tavo mielą ir narsų bičiulį nukovė."
Šitaip kalbėjo Achilui Priamo sūnus skaisčiašalmis,
Žodžiais maldaudamas jį, ir balsą išgirdo nemeilų:
„Paikše! Tu išpirkų nė neminėk ir niekų nepaistyk.
Kolei žuvimo diena Patroklui nebuvo atėjus,
Tuosyk dar mano širdis daugiau pagailėti galėjo
Trojos sūnų, juos gyvus ėmiau ir leidau išpirkti.
Šiandien mirties nebegali išvengti nė vienas, ką dievas
Prie Iliono pilies į mano rankas atiduoda,
Niekas trojėnų visų, o Priamo sūnų ypatingai.
Mirki, mielasis, ir tu, užuot aimanavęs taip graudžiai!
Numirė juk ir Patroklas, kur kas už tave pranašesnis.
Ar nematai, ir aš koks gražus ir kokis didingas?
Vaikas tėvo garsaus ir motinos deivės gimdytas,
Bet neištrūksiu nė aš nuo mirties ir moiros galingos,
Rytas ar vakaras bus, o gal vidudienis tuosyk,
Kai bekovojant ir man atims kas mielą gyvybę,
Ietim pataikęs aštria ar strėlę paleidęs iš lanko."
Taip jis pasakė, o tam sudrebėjo širdis ir pakinkliai,
Ietis išslydo pati, bejėgiškai rankos nusviro,
Visas sukniubo. Tuomet kalaviją skubiai išsitraukė
Ir prie mentės į sprandą giliai jį suvarė Achilas
Lig rankenos, ir tas išsitiesė žemėj į dulkes,
Kniūpsčias parkritęs, kraujas pasruvo ir žemę nudažė.
Tuosyk, už kojų pastvėręs, jį įmetė upėn Achilas
Ir, apsidžiaugęs didžiai, sparnuotais žodžiais pasakė:

„Čia tu gulėki dabar su žuvim, jos pajuodusį kraują
Tau nuo žaizdų nulaižys pamažu, ir močia tavoji
Neapraudos ant lentos pašarvoto: sraunusis Skamandras
Savo bangom nuplukdys į prieglobstį marių plačiųjų.
Tarpu vilnių žaisdama, pro ribėjimą tamsų paviršiun
Šoktelės kartais žuvis Likaono taukų paragauti.
Žūkite taip, kol mes Ilioną šventą paimsim,
Bėkite jūs iš kovos, o aš pasivysiu ir mušiu.
Upės galinga srovė, Skamandras sidabrabangis
Jūs neišgelbės, nors vėl jam aukosite jaučių daugybę,
Mesite gyvus į ją vėl žirgus plačiakanopius.
Krisit visi jūs mirtim negarbinga ir man užmokėsit
Savo galvom už Patroklą ir už nedalią achajų,
Juos prie greitųjų laivų iškapojote, man pasitraukus.“
Taip jis pasakė, ir upė, širdy užsirūstinus baisiai,
Ėmė svarstyti, kaip jai suturėt nuo įsiūčio tokio
Šviesų Achilą ir mirtį nugręžti nuo Trojos herojų.
Tuosyk Pelėjo sūnus, ilgakotę ietį pastvėręs,
Šoko ant Asteropajo, sūnaus Pelegono beydžio,
Vietoj norėjo užmušt. Pelegoną Aksijas sraunusis
Ir Peribojė pagimdė, duktė vyriausia karaliaus
Akesameno, kurią plačiasrovis upinis pamilo.
Puolė Achilas ant jo, tačiau tas iššoko iš upės,
Dvejetą iečių prieš jį atstatęs. Drąsumą jo širdžiai
Įkvėpė Ksantas, nes pyko už mirtį jaunųjų herojų,
Kai prie bangų juos nužudė Achilas be gailesčio jokio.
O kai visai arti jau buvo jie vienas prie kito,
Pirmas prabilo tuomet šviesus greitakojis Achilas:
„Kas tu per vienas, iš kur, kad kelią drįsai man pastoti?
Nelaimingųjų vaikai testoja prieš manąją narsą!“
Tuosyk Achilui atsakė sūnus Pelegono šviesusis:
„Kam gi, Peleidai narsus, tu mano kilmės klausinėji?
Aš iš Pajonijos žemių derlingų, iš tolimo krašto,

Su ilgaiečiais pajonais atvykęs. Vienuoliktas rytas
Šiandien išaušo, kai aš Ilioną šventą pasiekiau.
Mano gentis iš Aksijo upės plačiosios paeina,
Kurs vandenim šviesiais per mūsų šalį banguoja.
Jis Pelegono, garsingo ietimi, tėvas, o tas jau,
Sako, pagimdęs mane. Bet laikas mums kautis, Achilai.“
Šitaip grasindamas sakė. Achilas šviesus užsimojo
Ietim iš Pelijo uosio, o Asteropajas herojus
Ietis paleido abi: kairė jam puikiai tarnavo.
Jų pirmutinė pataikė į skydą, tačiau neprakirto
Skydo kiaurai: ją atmušė auksas, dievo įdėtas.
Tuotarp antra prie alkūnės pakliudė ir odą įbrėžė
Jo dešinės, net kraujas pasruvo, o ietis prazvimbus
Žemėn įsmigo, nors kūno žmogaus paragauti norėjo.
Tuosyk Achilas šviesus taikliausią ietį uosinę
Asteropajui paleido, norėdamas vietoj nudėti,
Bet, nepataikęs į jį, į statų krantą suvarė,
Skardin aukštan uosinė ietis sulindo lig pusės.
O Pelėjonas tuomet, kalaviją skubiai išsitraukęs,
Šoko nirtingai prie jo, – tasai nevaliojo Achilo
Ieties iš skardžio ištraukt, nors ranką turėjo galingą.
Triskart paklibino ją, žūt būt pasiryžęs ištraukti,
Triskart pritrūko jėgų, o ketvirtąjįkart užsimojo
Ietį uosinę šviesaus Ajakido palenkt ir nulaužti.
Bet kalavijas Achilo pirmiau jam gyvybę nutraukė:
Tiesiai į pilvą suvarė prie bambos, ir vyrui iškrito
Žarnos pro žaizdą ant žemės. Akis jam apvilko tamsybė,
Norinčiam kvapą atgaut. Krūtinę koja primynęs,
Šarvus nuplėšė Achilas ir girdamos žodį pasakė:
„Tysoki čia! Sunku prieš vaikus Kroniono galingo
Žmogui į dvikovą stot, nors tu pagimdytas upinio.
Giminę savo sakai juk paeinant iš upės plačiosios,
Aš gi iš Dzeuso paties visagalio didžiuojuosi kilęs.

Mat mirmidonų valdovas, šviesus Ajakidas Pelėjas
Mano tėvas yra, o Ajakas – sūnus Kroniono.
Dzeuso galybė didesnė už upių, kur teka į jūras,
Taigi ir Dzeuso gentis galingesnė už padermę upės.
Upė didžiulė šalia, prie tavęs, jei šiandien galėtų
Ji tau pagelbėt. Bet nieks nevalios prieš Kronidą laikytis,
Nesusilygins su juo nei galinga srovė Achelojo,
Nei didingiausia jėga plačiabangio sraunaus Okeano,
Visos ir upės iš jo, ir marios visitelės teka,
Ir šuliniai didžiuliai visi, ir skaidrūs šaltiniai.
Betgi ir jis prisibijo žaibų Kroniono galingo
Ir perkūnų trankių, kai tarškina jais iš padangių."
Šitai pasakė ir ietį varinę iš skardžio ištraukė.
Asteropają paliko, jam gyvastį mielą atėmęs,
Tysot ant smėlio krante, jį tamsios vilnys skalavo.
Plaukė aplinkui būriai ungurių ir žuvų įvairiausių
Ir, įsisiurbę gilyn, jam riebalus čiulpė nuo inkstų.
Tuotarp Achilas nubėgo prie greitažirgių pajonų,
Tieji prie upės sraunios nusigandę pradėjo lakstyti,
Vos tik pamatė, kad jų karžygys kovoje žūtbūtinėj
Krito nuo rankos Achilo ir jo kalavijo galingo.
Ir Tersilochą nukovė Achilas, Midoną ir Mnėsą,
Trasiją ir Astipilą, ir Ainiją, ir Ofelestą.
Būtų pajonų daugiau dar priklojęs greitasis Achilas,
Jeigu nebūtų supykus plati vandeningoji upė
Ir, pasivertus žmogum, nebūtų prabilus iš srauto:
„Tu už visus galingesnis esi, visus ir pranoksti
Piktadarystėm savom. Dievai visuomet tau pagelbsti.
Jeigu trojėnus visus išžudyt Kronionas tau leido,
Juos išvaryk iš manęs ir krante baisenybes daryki.
Mano mielosios bangos jau priverstos pilnos lavonų,
Nebevalioju vandens į šventąsias marias nuvaryti,
Užtvenkė kūnai žmonių, kuriuos tu be gailesčio kloji.

Susivaidyk! Ir man jau baisu, galiūnų valdove."
Jam atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„Taip tebūnie, kaip tu nori, dievų gentaini Skamandrai.
Betgi trojėnų drąsių aš mušt nepaliausiu lig tolei,
Kol neparvysiu į miestą ir, stojęs prieš Hektorą šviesų,
Pasižiūrėsiu – aš jį ar jis mane gaus nugalėti."
Šitai pasakė ir puolė trojėnus kaip daimonas kokis.
Į Apoloną tuomet giliasrovė upė prabilo:
„Oi oi oi! Sidabralanki sūnau visa galinčio Dzeuso!
Tu gį nevykdai sprendimų Kronido, kurs aiškiai įsakė
Tau palaikyti ir ginti trojėnus, kol vakaras žemę
Savo šešėliais apgaubs, atvesdamas naktį vėlyvą."
Tarė, ir ietim garsus Pelėjonas, nuo kranto pašokęs,
Puolė į vidurį upės, kuri, vilnimis pasiūbavus,
Vandenis varė smarkiais sūkuriais ir greitai išplovė
Aibę lavonų, kurių jon buvo privertęs Achilas.
Išmetė juos į pakrantę dabar, suriaumojus kaip jautis,
Bet iš galingos srovės išgelbėjo nūn ir gyvuosius,
Tarpu gilių ir didžiulių bangų pirmiau juos paslėpus.
Priešais Achilą tuo tarpu vilnis pasišiaušė didžiulė
Ir, atsitėškus į skydą, užliejo. Jau kojomis žemės
Nebepasiekė herojus. Tuomet jis, ranką ištiesęs,
Stvėrė už vinkšnos aukštos ir šakotos, bet ji išsirovė
Draug su visu skardžiu, gilian vandenin pasinėrė
Tankios jos šakos, liemuo, nuriedėjęs nuo aukštojo kranto,
Užtvenkė upę. Tada iš verpetų iššokęs Achilas
Leidosi bėgti lauku, kiek panešė greitos jo kojos,
Baimę pajutęs, o dievas galingas nuo jo neatstojo,
Mušė juodgalvėm bangom, kad šviesų Achilą priverstų
Trauktis iš mūšio ir Trojos vaikams atitolintų mirtį.
Buvo nubėgęs jau tiek, kiek ietį numesti valiotum,
Tarsi erelis vikrus, medžiojantis grobį padangėj,
Kurs tarp sparnuočių visų galingiausias yra ir greičiausias.

Lygiai taip lėkė Achilas, o jam ant krūtinės žvangėjo
Žibančio vario šarvai. Norėjo pasprukt nuo Skamandro,
Bėgo tolyn, o tas jį galingai šniokšdamas vijo.
Lygiai kaip grioviakasys nuo versmės juodvandenės kai veda
Vandenį sodan žalian ar dirvon, pakreipdamas srovę,
Valo iš griovio šiukšles, į rankas įsitvėręs kastuvą, –
Veržias į priekį vanduo, akmenaičius, nuzulintus švelniai,
Ritina greit su savim ir, čiurlendamas srauniai pakalnėn,
Kur lyguma, išsitiesus plačiai, pralenkia kasėją, –
Šitaip Skamandras nūnai be perstojo ginė Achilą,
Norint jis buvo ir greitas: dievai greitesni negu žmonės.
Kieksyk mėgino sustot šviesus greitakojis Achilas
Ir atsigręžęs atgal pažiūrėt, beg dievai nemirtingi
Paskui jį genas visi, kiek danguj aukštajam gyvena, –
Tieksyk galinga banga iš Dzeuso atplūstančius upės
Mušė pasiekus pečius. Jis kojomis spyrės į viršų,
Vos beatgaudamas dvasią, pakinklius pakirto jam upė,
Smogus audringa srove ir išnešus smiltis iš po kojų.
Dūsauti ėmė Peleidas, į aukštąjį dangų pažvelgęs:
„Dzeuse, mūs tėve! Nė vienas dievų jau manęs nelaimingo
Gelbėt iš upės nebeina! Paskui atkentėčiau už viską.
Kitas nė vienas dievų uraniečių nėra dėl to kaltas,
O tiktai motina mano, melu suvedžiojusi baisiai.
Sakė man ji, kad žūsiu ties mūrais trojėnų storšarvių,
Taikliai pašautas greitųjų strėlių skaistaus Apolono.
O kad nors Hektoras būtų nukovęs, kurs Trojoj narsiausias!
Būtų galiūnas tuomet galiūnui šarvus nuplėšęs.
Šiandien gi lemta niekinga mirtim negarbingai pražūti,
Upės audringų bangų apsemtam, kaip kiaulganiui vaikui,
Kurs rudeninėn srovėn pasinėrė, brastos nepataikęs."
   Taip jis kalbėjo. Bet greit Poseidonas drauge ir Atėnė
Jam prie šalies atsistojo, abu žmonėmis pasivertę,
Ėmė jo ranką savon ir žodį raminantį sakė.

O Poseidonas, žemės plakėjas, prabilo pirmasis:
„Tu, Pelėjonai, per daug nedrebėki ir nenusigąski.
Mudu, galingi dievai, ateiname tau į pagalbą,
Gavę leidimą iš Dzeuso, – aš ir Paladė Atėnė.
Tau nežadėta lemties paskęsti upėj ir žūti.
Poilsio ji įsigeis pavargus, tu pats pamatysi.
Galim tau puikiai patart, jei tu patarimo klausytum.
Rankų patol nesudėk ir tol iš kovos nesitrauki,
Kolei prie mūrų aukštų Iliono parvijęs nebūsi
Trojos karių, kas paspruks, ir, Hektorui galvą nuėmęs,
Grįžki atgal prie laivų. Tau garbę mes duodam pelnytis."
Šitai pasakę, abu prie dievų nemirtingų sugrįžo.
Tuotarp Achilas, dievų žosmės padrąsintas smarkiai,
Bėgo į lauką, kurs visas apsemtas vandens tebebuvo.
Marios gražiausių šarvų nukautųjų vyrų kaip uosių
Plaukiojo tarpu lavonų. Aukštyn pašokėjo Achilas
Ir įsiręždamas puolė prieš srovę. Jo nebeatlaikė
Upė plačioji, nes didžią galybę jam davė Atėnė.
Bet nesiliovė rūstaut Skamandras: labiau dar įniršo
Ant Pelėjono, aukštyn tebetvino ir vandenis telkė,
Mušė galingai vilnim ir šaukė talkon Simoentą:
„Broli mielasis! Mes turim dabar sulaikyti abudu
Šito herojaus galybę, nes aukštąją pilį Priamo
Jis pirma laiko išgriaus: nevalios atsispirti trojėnai.
Bėk į pagalbą greičiau ir padidinki srovę, sukaupęs
Vandenį visą versmių, patvindyk upelį kiekvieną.
Ritinki aukštas bangas ir kelki triukšmą didžiausią
Rąstais ir akmenim, kad įveiktum šio karžygio šėlą.
Persvarą turi jis nūn ir giriasi dievui prilygstąs.
Nebepagelbės, manau, jam šiandien galybė nei grožis,
Nei padabinti šarvai, jie, greitai nugrimzdę į dugną,
Mauru aptekę gulės, o patį palaidosiu amžiams,
Smėlio prinešęs storai ir žvirgždo grūdelių be skaičiaus.

Viską sulyginsiu taip, jog niekad jo kaulų achajai
Nebesuras: tiek dumblo ant jo prinešęs, paslėpsiu.
Ten bus jo pilkapis aukštas, ir kitą jam žemėje pilti
Reikalo jokio nebus: jį taip čia palaidos achajai."
Tarė ir šoko tuojau prieš Achilą, patvindamas smarkiai,
Savo verpetuos sumaišęs putas, lavonus ir kraują.
Purpuro bangos pakilo danguj prasidėjusios upės
Ir pasistojo piestu, pasiryžę užliet Pelėjoną.
Garsiai sukliko Hera, nusigandus didžiai dėl Achilo,
Kad giliasrautė, plati nenuneštų upė jo kartais.
Kreipėsi tad į Hefaistą, mylimą sūnų, ir tarė:
„O paskubėk, klišakoji sūnau! Kai reikia į kovą
Stoti prieš sraunųjį Ksantą, esi nepamainomas niekad.
Eik į pagalbą tuojau, žaižaruojančią ugnį užkurki,
Aš pasisuksiu ir greitai Zefirą ir Notą pakviesiu,
Kad paskubėtų abu jie vėtrą iš marių atginti.
Galvas ji Trojos sūnums ir šarvus gražiuosius apsvilins,
Jūrą liepsnų nešdama. O tu pakrantėse Ksanto
Degink medžius ir liepsną versk tiesiai į jį, nesidavęs
Perkalbėt žodžiais gražiais ir grasymų nenusigandęs.
Nesustabdyki tu savo šėlos, kol aš nepaduosiu
Ženklo surikus, tuomet sulaikysi negęstančią ugnį."
Taip ji pasakė. Hefaistas tuoj ugnį pakūrė kaitriausią.
Ji lygumoj suliepsnojo bemat, ir degti pagavo
Krūvos lavonų, jų buvo tirštai Pelėjonas privertęs.
Laukas išdžiūvo tuojau, ir vandenys skaidrūs sustojo.
Kaip rudeninis Borėjas lietaus prisodrintą dirvą
Greit pradžiovina, ir džiaugias žmogus, kurs turi ją dirbti, –
Lygiai taip laukas platus išdžiūvo ir sudegė kūnai.
Pakreipė upėn tuomet žioruojančią ugnį Hefaistas.
Vinkšnos pradėjo liepsnot, žilvičiai ir krūmai eglūnų,
Degė ir lotas dabar, ir nendrės, ir lapai dirvuolių,
Buvo jų pilna prižėlę pakrantėse upės gražiosios.

Troško tarp jos krantų unguriai ir žuvys kitokios,
Daužės seklioj srovėj, šokinėdamos vieton iš vietos,
Gniaužė joms kvapą visoms daugiaminčio Hefaisto dvelkimas.
Upės galybė liepsnojo ir tarė, vardu pavadinus:
„Niekas dievų nevalios su tavim lenktyniauti, Hefaistai.
Upė bejėgė kovot prieš tave ir žioruojančią ugnį.
Liaukis jau niršęs, tegu šviesusis Achilas trojėnus
Išveda tuoj iš tvirtovės. Ko vaidytis man čia ir pyktis?“
Tarė, ugnies apimta, kunkuliavo jos vandenys vaiskūs.
Kaip ant karštos ugnies stovėdamas puodas nerimsta,
Jeigu ten lydos taukai nupenėtos kiaulės riebiausios:
Klega ir burbulus verčia, o malkos išdžiūvusios pleška, –
Lygiai taip virė nūn upė gražioji, vanduo kunkuliavo,
Nebenorėjo tekėt ir sustojo, daugminčio Hefaisto
Ją nukamavo kaitra. Todėl ji kreipės į Herą,
Negande meldė padėt ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Hera! Ko tavo sūnus užsipuolė vandenis mano,
O ne kitų? Tiek pikta tikrai aš nesu tau padarius,
Kiek tau pridarė kiti, kas duoda pagalbą trojėnams.
Jei įsakysi – gerai: aš tau nusileidžiu ir liausiuos.
Bet tegu liaunas ir jis. Aš prižadu štai ir prisiekiu
Nuo pražuvimo dienos niekada trojėnų negelbėt,
Net ir tuomet, kai jūroj liepsnų paskendusi Troja
Degs ir pleškės visa, padegta narsiųjų achajų.“
Vos tik Skamandro žodžius Hera baltrankė išgirdo,
Kreipėsi tuoj į Hefaistą, į mylimą sūnų, ir tarė:
„Liaukis, Hefaistai, šlovingas sūnau. Negalima leisti,
Kad nemirtingasai dievas už žmones mirtingus kentėtų.“
Taip ji pasakė. Kaitriąsias liepsnas užgesino Hefaistas.
Upė gražioji nuslūgo, ir vandenys grįžo į vagą.
Tuosyk ir Ksanto šėlimas praėjo, ir vėl jie abudu
Ramūs tekėjo, abu Hera įtūžus sustabdė.
Barniai smarkiausi tuomet ir piktas kivirčas pakilo

Tarp tų dievų, kurių širdis jausmai prieštaringi užvaldė.
Puolė viens kitą ir ardą pakėlė, net žemė drebėjo,
Gaudė aidais aukštasis dangus, o Dzeusas sėdėjo
Vienas Olimpe ir juokės, džiaugsmu jo širdis nesitvėrė,
Regint iš tolo, kaip niršto pilni dievai susikibo.
Vienas nuo kito atstu nestovėjo, ir pradžią padarė
Skydlauža dievas Arėjas: tas, ietį varinę pagriebęs,
Puolė Atėnę tuojau ir žodį užgaulų jai tarė:
„Kam gi tu, šunmuse zirzle, pilna neapsakomo tūžmo,
Vėlei dievus supjudei, nežabodama norų piktųjų?
Ar pamiršai, kaip tuomet Diomedą Tideidą pakurstei
Smogti man smūgį ir, ietį visų akyse pasigavus,
Šokai pati ant manęs ir įbrėžei man skaistųjį kūną?
Taigi nūnai atmokėsi tu man iš karto už viską.“
Šitai pasakęs, jis dūrė tuojau į kutuotą aigidę,
Baisią ir tvirtą, kurios ir Kronido žaibai neprakirto.
Ietim galinga nūn dūrė į ją kraujuotrankis Arėjas.
Ta pasisuko šalin ir į tvirtą ranką pastvėrė
Akmenį iš lygumos, grublėtą, juodą, didžiulį,
Žmonės senovėj pastate jį buvo, kad ženklintų ežią.
Juo tad ir tvojo Arėjui į sprandą ir partiesė žemėn.
Apkėtė margus septynis pargriuvęs, plaukai apdulkėjo,
Garsiai sužvango šarvai. Prajuko Paladė Atėnė
Ir, išdidumo pilna, jam pratarė žodžiais sparnuotais:
„Vargšas paikuti! Turbūt neatėjo tau niekad į galvą,
Kiek galingesnė esu, jei varžytis jėgom užsimojai?
Močios prakeiksmą greit ant savosios galvos užsitrauksi,
Nes ji tau negando linki, supykus už tai, kad achajų
Sūnus apleidai ir stoji už laužančius žodį trojėnus.“
Šitai pasakius, žydrąsias akis nusuko į šalį.
Ėmus už rankos Arėją, Kronido duktė Afroditė
Vedė vaitojantį sunkiai ir vos beatgaunantį dvasią.
Ją pastebėjo tuomet Hera, baltrankė valdovė,

Kreipės į deivę Atėnę ir tarė jai žodžiais sparnuotais:
„Žiūrai tu, o dukterie galingiausia aigidvaldžio Dzeuso,
Vėlei ta šunmusė tempia atgal iš verdančio mūšio
Vyržudį piktą Arėją. Greičiau už akių jiems užbėki."
  Taip ji kalbėjo. Pašoko Atėnė, širdy apsidžiaugus,
Ir pasivijus galinga ranka Afroditei be žodžio
Smogė krūtinėn. Širdis tai nualpo ir keliai aptirpo,
Jiedu pargriuvo abu ant žemės, penėtojos močios.
O pasipūtus Atėnė pasakė jiems žodžiais sparnuotais:
„O, kad visi tokie, kas eina pagalbon trojėnams,
Būtų, kai stoja kovon su Argo herojais storšarviais!
Drąsūs be galo visad ir patvarūs, kaip Afroditė,
Ėjusi gelbėt Arėjo ir stojus prieš mano galybę!
Tuosyk būtų seniai jau karą mums baigti pavykę,
Būtum išgriovę jau mes Iliono tvirtovę galingą."
  Taip ji pasakė. Juoku baltrankė Hera nesitvėrė.
O Poseidonas, žemės plakėjas, prabilo į Foibą:
„Ar nuošaliai prastovėsim čia mes? Labai nepritinka!
Pradžią padarė kiti, ir gėda bus mums nekovojus
Grįžt į Olimpą atgal, į Dzeuso rūmus variuotus.
Pirmas pradėk, jaunesnis esi, o man nebetinka,
Žymiai vyresnis juk aš ir daugiau pasaulio regėjęs.
Paikas vaikuti! Širdis tau greitai užmiršta, ir šiandien
Tu nebeatmeni, kiek mes privargome prie Iliono,
Mudu vieni iš dievų, kai, Dzeusui paliepus, sutikom
Laomedontui narsiam kaip bernai metus atidirbti,
Algą sutarę pirmiau, ir jis mus visur varinėjo.
Aš ir tvirtovę tuomet apmūrijau siena trojėnams,
Aukšta ir stora, ir tvirta, kad nieks nevaliotų išgriauti.
Tuosyk tu, Foibe, ganei jo kaimenes karvių lenktragių
Kloniuose Idos aukštos, apaugusios giriom žaliosiom.
O kada algai paimt mums lauktą valandą mielą
Atnešė Horos, jėga mūs atlygį visą už darbą

Laomedontas pagrobė ir išginė dar pribauginęs.
Jis pagrasino rankas už pečių ir kojas surišiąs
Ir į vergiją parduosiąs tave į salas tolimiausias.
Gąsdino dargi ausis išgaląstu variu nukaposiąs.
Nieko nelaukę nuo jo mes pabėgom su širdžia užduota,
Perimti pykčio už algą, kurią suderėjęs nusuko.
Šiandien tu jo žmonėms jau rodai malonę ir vengi
Eit su mumis išvien, kad žūtų įžūlūs trojėnai,
Skradžiai prasmegtų drauge su vaikais ir žmonom dorovingom.“
  Jam atsakydamas, tarė taiklusis šaulys Apolonas:
„Žemės plakėjau! Manęs išmintingu juk tu nelaikytum,
Jeigu aš stočiau kovon su tavim dėl žmonių mirtingųjų,
Dėl padarų menkų, kurie, kaip lapai ant medžio,
Vakar alsavo gyvi ir vaisiais maitinosi žemės,
Šiandien jie miršta ir dvasią išleidžia. Todėl mes abudu
Meskim greičiau vaidus. Tegul jie grumiasi patys.“
  Šitai pasakęs, nuėjo šalin. Pagarba jam neleido
Ranką prieš tikrąjį dėdę pakelt ir į dvikovą stoti.
Subarė jį tuomet tikroji sesuo Artemidė,
Valdanti žvėris laukuos, ir tarė jam žodį užgaulų:
„Bėgi šalin, taiklusis šauly, Poseidonui užleidęs
Pergalę visą ir jam nepelnytą šlovę suteikęs?
Paikas vargšeli! Strėles tu ir kilpinį veltui nešiojies?
Kad negirdėčiau daugiau, kaip buvo kadaise ne kartą,
Giriantis tėvo namuos prieš pulką dievų nemirtingų:
Prieš Poseidoną kovot niekados tu tikrai nepabūgsiąs!“
  Taip ji kalbėjo. Taiklus Apolonas nesakė jai nieko.
O Kroniono taurioji žmona, pasipiktinus baisiai,
Subarė tuoj auksastrėlę, sakydama žodį rūstingą:
„Kaipgi turi drąsos tu, kale begėde, ir šiandien
Eit prieš mane? Sunku su manim tau rungtis galybe,
Nors tu ir lanką turi. Kaip liūtę moterims žemės
Dzeusas pastatė tave ir leido žudyt, ką norėsi.

Žymiai juk būtų geriau kalnuos tau žvėris medžioti,
Stirnas baikščiąsias, negu lenktyniauti jėgom su stipresniais.
Rasi tu nori kovoj susiremti, kad greit pamatytum,
Kiek galingesnė esu už tave, kad rodai čia jėgą?“
   Šitai pasakius, tuojau už riešų rankas jos pastvėrė
Savo galinga kaire, o dešine lanką nutraukė
Jai nuo pečių ir juo per ausis juokdamos apvanojo.
Toji vis grężės šalin, ir greitosios strėlės pabiro.
Tuosyk prarūdo ir spruko į šoną, tarytum balandė,
Kai ji nuo vanago bėga ir lenda į plyšį giliausią
Tarpu uolų, jei tądien nebuvo žadėta jai žūti.
Taip Artemidė nubėgo pravirkus ir lanką paliko.
Tuosyk Lėtai pasakė žinionešis argžudis greitas:
„Lėta, aš su tavim nesigrumsiu. Sunku juk be galo
Stoti kovon su žmonom debesų atvarytojo Dzeuso.
Jeigu sau nori, gali pasigirt prieš dievus nemirtingus,
Jog tu stipresnė esi ir mane kovoje nugalėjai.“
   Taip jis pasakė. Lėta iš dulkių nuo žemės pakėlė
Kilpinį riestą ir rinko strėles, plačiai išbarstytas.
Viską paėmus gražiai, prie savo dukters ji priėjo.
Ta paskubėjo Olimpan į Dzeuso namus variasienius
Ir atsisėdo tėvui ant kelių, kukčiodama gailiai.
Net ambroziniai jos rūbai virpėjo, o tėvas Kronidas
Priglaudė ją prie širdies ir šypsodamas meiliai paklausė:
„Kas gi, vaikeli, tave taip užgavo, kuris uraniečių
Šitaip sau leido, lyg būtum tyčia kam pikta padarius?“
   Tėvui atsakė tada medžiotoja gražiavainikė:
„Tavo žmona, Hera baltrankė, sumušė, tėve,
Kursto vaidus ir nesantaikas ji tarp dievų nemirtingų.“
   Taip jie vienas kitam dabar kalbėjo ir sakė.
O Apolonas skaistus šventan Ilionan skubėjo,
Rūpesčio pilnas dėl mūrų gražiai pastatytos tvirtovės,
Idant prieš norą lemties neišgriautų jų šiandien achajai.

Tuotarp kiti amžinieji dievai sugrįžo Olimpan,
Perimti pykčio vieni, o kiti jų džiaugdamies šlove,
Ir prie tėvo juodmiglio susėdo. Tuo tarpu Achilas
Mušė trojėnų karius ir žirgus herojų greituosius.
Lygiai kaip dūmai tiršti kamuoliuojas į aukštą padange,
Gaisrui pakilus mieste, kai dievų prasiveržia rūstybė,
Vargas ateina visiems, o daugelį skausmas paliečia, –
Lygiai taip vargo ir skausmo trojėnams pridarė Achilas.
   Senas karalius Priamas stovėjo bokšte šventajam
Ir pastebėjo bemat jis Achilą, kai Trojos herojai
Bėgo nuo jo, pakrikę iš baimės, ir niekas nedrįso
Stoti kovon. Atsidusęs nulipo karalius į žemę
Ir garbingiesiems vartų gynėjams įsakymą davė:
„Verkit lig galo vartus ir rankom laikykit, kad vyrai
Miestan galėtų parbėgt nusigandę. Jau baigia Achilas
Juos prisivyti. Jaučiu, kad nelaimė ateina mums šiandien.
O kai subėgs jie dvasios atgaut už mūrų aukštųjų,
Greitai užsklęskit vartus, sandariai ir tvirtai padarytus,
Nes aš bijau: tas vyras baisus įsiverš į tvirtovę.“
   Permėtę sunkią atšovė sargai ir vartus atidarė,
Tuosyk vidun įsiliejo šviesa. Skaistus Apolonas
Antpuolio šoko atremt ir gint nuo žuvimo trojėnų.
Tiesiai į pilį visi už miesto mūrų aukštųjų,
Dulkių storai apgulti ir baisiai ištroškę, per lauką
Bėgo trojėnai, o ietim be perstojo švaistės Achilas,
Siautėjo narsas širdy, jis troško sau garbę pelnyti.
Būtų achajai tuomet aukštavartę Troją paėmę,
Jei Apolonas skaistus Agenoro nebūtų pakurstęs,
Vyro galingo, narsaus, sūnaus Antenoro beydžio.
Įkvėpė drąsą širdin ir pats šalia jo atsistojo.
Gint pasiryžo tvirtai jį nuo kėrių mirties sunkiarankių
Ir atsišliejo į ąžuolą drūtą, miglom apsisiautęs.
Kai Agenoras išvydo tvirtovių griovėją Achilą,

Vietoj sustingo, smarkiau širdis jam suplazdo krūtinėj,
Ir, atsidusęs giliai, jis tarė sau sieloj didingoj:
„Ką gi man, vargšui, daryt? Juk jei nuo Achilo galiūno
Ten aš mėginsiu pasprukt, kur bėga kiti nusigandę,
Jis pasivijęs pagaus ir galvą nukirs negarbingai.
Jeigu karius, kurie bėga slėniu, paliksiu aš vyti
Sūnui Pelėjo Achilui, o pats, pasikliaudamas kojom,
Leisiuos nuo miesto tolyn Iliono laukais, kol pasieksiu
Idos pakriaušius žalius ir krūmuose ten pasislėpsiu?
Vakaro tuokart sulaukęs ir prakaitą upėj nuplovęs,
Atsigaivinčiau vėsoj ir atgal Ilionan pareičiau.
Šitokiom betgi mintim ar ne veltui širdis man kamuojas?
Kad tik nuo miesto laukais patraukusio nepastebėtų
Ir, pasileidęs kojom greitom, jis manęs nepavytų.
Aš nuo mirties ir likimo tuomet jau nebeištrūksiu:
Šitas herojus už vyrus visus daugsyk galingesnis.
Jeigu stovėsiu aš čia prie pilies ir jį pasitiksiu?
Kūną ir jojo variu išgaląstu juk galima skrosti,
Siela ir jam tik viena, ir jis gi, kaip tvirtina žmonės,
Lygiai mirtingas. Tik Dzeusas Kronidas jam pergales duoda.
Šitaip sakydamas, drąsiai sustojo ir laukė Achilo,
Užvirė noras širdy jo narsiojoj į dvikovą stoti.
Kaip leopardas kad puola iš girios žalios tankumyno
Priešais medžiotoją vyrą, širdis jo nesudreba niekad
Ir neapmiršta iš baimės, šunų pasigirdus lojimui,
Netgi kai jį strėle ar ietim sužeidžia medžioklis,
Jis, ir pervertas ieties, vis tiek iš kovos nesitraukia,
Puola nirtingai, kol šunį sudrasko ar krinta negyvas, –
Taip Antenoro beydžio sūnus Agenoras šviesusis
Bėgt nenorėjo, pirmiau neišbandęs Achilo galybės.
Ne! Savo apskritą skydą jis laikė atstatęs į priekį,
Ietį nutaikė į priešą ir kiek pagalėjo suriko:
„Nėr abejonės, jog tavo širdis, skaisčiašalmi Achilai,

Vylėsi šiandien išgriauti drąsiųjų trojėnų tvirtovę.
O neišmanėli! Ji atsieis dar vargo daugybę.
Jos viduje susitelkę pulkai juk vyrų narsiausių,
Vyrai dėl savo tėvų ir vaikų bei žmonų mylimųjų
Kausimės už Ilioną. O tu gi čia galvą padėsi,
Nors tu karys baisiausias visų ir narsus nematytai."
Tarė – ir žibančią ietį iš rankos galingos paleido,
Ta nepraskrido prošal ir kliudė blauzdon žemiau kelio.
Antblauzdis tvirtas, naujai iš alavo balto nukaltas,
Skardžiai sužvango, bet varis atgal atšoko nuo kojos,
Ietis kiaurai neprasmigo: ją dievo doviai atlaikė.
Tuosyk lygų dievams Agenorą puolė Peleidas,
Bet Apolonas neleido šlovės jam nusipelnyti:
Greit Agenorą pastvėrė ir, debesiu rūko uždengęs,
Išvedė jį ramiai iš kautynių lauko į šalį.
Ir Pelėjoną klasta nuo kartų jis tolyn nuviliojo,
Agenoru pasivertęs, taiklusis šaulys pasimaišė
Vyrui po kojų, ir tas pasileido kiek gali jo vytis.
Kol Pelėjonas jį vijo per lauką, kviečiams tinkamiausią,
Degdamas noru pakreipt prie Skamandro upės plačiosios,
Bėgantį kiek pirmėliau (gudriai Apolonas viliojo,
Idant Peleidas tikėtųs jį kojom savom prisiginti), –
Spėjo trojėnai kiti, kurie bėgo pulkais nusigandę,
Miestan džiaugsmingai suvirst, pilis jų pilna prisigrūdo,
Niekas nedrįso lauke už pilies ir už mūrų aukštųjų
Stabtelt ir laukti kitų, kad galėtų patirt, kas pabėgo,
Kas iš jų krito kovoj, – linksmai sugužėjo į pilį,
Kam išsigelbėti kojos padėjo ir keliai tvirtieji.

Dvidešimt antroji giesmė

HEKTORO ŽUVIMAS

Taip sugarmėję pilin, nusigandę it stirnos jauniklės,
Prakaitą karštą vėdino ir troškulį vandeniu gesė,
Sienų dantytų, gražių atsišlieję. Tuo tarpu achajai
Žengė prie mūro tiesiog, skydus ant pečių užsimetę.
Hektoras vienas tiktai, lemties nelabosios patrauktas,
Prie Iliono lauke, prie vartų Skajinių atliko.
O Apolonas skaistus taip kreipėsi į Pelėjoną:
„Ko tu vejies, Pelėjo sūnau, savo kojom greitosiom,
Vyras mirtingas, mane nemirtingą? Tikriausiai lig šiolei
Dar nematai, kad aš dievas, ir tokia narsybe alsuoji.
Tau neberūpi jau vargšai trojėnai, išgąsdinti baisiai,
Jie susigrūdo tvirtovėn, o tu po laukus čia klajoji.
Bet nenukausi manęs, nes taip nežadėta likimo."
Jam apmaudingai atsakė tuomet greitakojis Achilas:
„Baisiai mane apgavai, dievų tu visų nedoriausias!
Čion į laukus atviliojai nuo mūrų. Dantis dar ne vienas
Būtų pirmiau atkandęs į žemę neg pilį pasiekęs.
Šlovę didžiausią išplėšei man šiandien. Trojėnus išgelbėt
Buvo tau lengva, nes keršto už tai nereikėjo bijoti.
Keršyčiau tau dievaži, jei tokią galybę turėčiau."
Šitai pasakęs, atgal prie pilies pasileido ryžtingai,
Greitas kaip žirgas su ratais, vis laimintis dovaną pirmą,

Kurs net priguldamas skrenda su vėjais per lygumą plačią, –
Taip ir Achilas dabar eikliąsias kojas kilnojo.
Senas Priamas jį savo akim pastebėjo, kai lėkė
Lygiu lauku ir tarsi žvaigždė jis skaisčiai žėrėjo, –
Tarsi žvaigždė rudeninė, kuri šviesybe ryškiausia
Spindi nakties tamsumoj tarp daugio žvaigždžių blankesniųjų.
Ją Oriono šunim prasimanė žmonės vadinti.
Šviečia skaisčiau už visas ir kaip tikras negando ženklas
Neša didžias kaitras gyventojams žemės vargingiems, –
Lygiai taip varis žėrėjo dabar ant Achilo krūtinės.
Aimanom senis pratrūko, rankas į dangų iškėlęs,
Stvėrėsi sau už galvos ir, vaitodamas sunkiai, sušuko,
Mylimą sūnų maldavo. O tas jau stovėjo už vartų,
Apimtas noro baisaus kovoti žūt būt prieš Achilą.
Senis jam tiesė rankas ir gailesčio pilnas kalbėjo:
„Hektorai, mielas sūnau! Nelauk taip karžygio šito
Vienas be vyrų kitų, kad žadėtos dienos nesulauktum,
Pakirstas rankos Peleido, kurs daug už tave galingesnis.
O nelemtasis! Kad būtų dievams nemirtingiems jis mielas
Lygiai tiek pat kaip man! Kad pesliai jį draskytų ir šunys.
Tysantį čia, man skausmas baisus nuo krūtinės nuslinktų.
Daugelį mano sūnų, drąsių ir karingų, išplėšė,
Vienus užmušęs, kitus į salas tolimiausias pardavęs.
Šiandien ir vėl nemačiau tarp bėgančių miestan herojų
Dvejeto savo sūnų – Likaono ir Polidoro,
Juos Laotojė pagimdė, stipriausia iš moterų žemėj.
Jeigu tebėr jie stovykloj gyvi, variu mes ir auksu
Juos atvaduosim vėliau, rūsiuos šių lobių pakanka.
Daug jų su dukteria davė senas garbingasai Altis.
Jeigu jau žuvę abu ir į Hado namus iškeliavę,
Skausmas bus mano ir motinos širdžiai, nes mes juos pagimdėm.
Žmonės kiti juos užmirš, pagailėję laiką neilgą.
Nors kad nežūtumei tu nuo Achilo rankos galingos.

Eiki už mūrų, mielasis sūnau, kad būtų kam ginti
Vyrus ir moteris Trojos, kad nepadarytum Pelėjo
Sūnui didesnės šlovės ir pats nepadėtum gyvybės.
Pasigailėki manęs nelaimingo, tebesančio gyvo,
Vargšo bedalio, kurį Kronionas prie slenksčio senatvės
Baudžia nuožmiausia bausme, priversdamas kęst ir matyti
Siaubą, kaip žūsta sūnai, kaip dukteris velka vergijon,
Židinius griauna šeimų ir kūdikius jų nekaltuosius
Sviedžia pastvėrę į žemę šioje kovoje žūtbūtinėj,
Tempia jaunąsias marčias be gailesčio rankos achajų.
Pastaras krisiu aš pats, ir mane už priebučio durų
Šunys plėšrieji tąsys, kai vario aštrus kalavijas
Arba gal ietis taikli išvarys gyvybę iš kūno, –
Šunys, kuriuos auginau prie stalo, kad kiemsargiai būtų,
Kraujo nūn mano prilaks ir, piktai urgzdami ant viens kito,
Prieangy tysos visi. Jaunam tai gražu ir pritinka,
Kritus kovoj, kai ietis aštri variaiešmė pataikė,
Žemėj gulėti: ir miręs gražus jis visas, kur žvelgsi.
Bet kai nužilus galva ir smakras šarmom apsidengęs,
Kristi tuomet, kad šunys senam tau plėšytų gėdą, –
Būt nedalios žmonėms nelaimingiems didesnės negali,“
   Šitaip kalbėjo senelis ir rankom pražilusius plaukus
Rovė nuo savo galvos, bet nepalenkė Hektoro sielos.
Motina lygia dalia vaitojo ir ašaras liejo,
Praskleidė rūbo klostes ir, parodžius apnuogintą krūtį,
Ašarom plūdo gailiom ir žodžiais sparnuotais kalbėjo:
„Hektorai mielas! Nors tai tu pagerbk ir manęs pagailėki,
Jeigu bent sykį mažam krūtimi aš tau verksmą nutildžiau.
Tai atsiminki, vaikeli, ir saugokis vyro to pikto,
Eiki į vidų greičiau ir su juo į kovą nestoki.
O nelaimingas! Jei žūsi, nei aš ant lentos pašarvoto
Neapraudosiu tavęs, sūneli, mano gimdytas,
Nei didžiakraitė žmona. Toli nuo mūsų abiejų

Ten, prie argiečių laivų greitakojai šunys suplėšys."
Taip jie raudodami graudžiai i mylimą sūnų bylojo,
Šitaip maldavo abu, bet Hektoro neprikalbėjo.
Laukė jisai galiūno Achilo, kol tas prisiartins.
Lygiai kaip slibinas koks, žolių nuodingų pripūtęs,
Laukia prie urvo žmogaus, neleisdamas pykčiui atslūgti,
Rangos prie savo olos ir dairosi baisiai aplinkui, –
Lygiai taip Hektoras nūn stovėjo, narso pagautas,
Žibantį skydą atšliejes į atsparą bokšto kampinio,
Ir, atsidusęs giliai, jis pratarė sieloj didingoj:
„Ką gi man, vargšui, daryt! Jei eisiu už vartų ir mūrų,
Polidamantas tuojau man leptelės žodį užgaulų.
Jis man kalbėjo ir liepė trojėnus vest į tvirtovę.
Naktį nelemtą aną, kai į kovą bėgo Achilas.
Jo neklausiau aš tada, o būtų geriau mums išėję.
Šiandien karių pulkus per savo paikystę pražudęs,
Gėdinuos Trojos sūnų ir jos dukterų gražiarūbių,
Kad nesakytų kas nors, už mane šimteriopai menkesnis:
„Hektoras savo jėgom pasikliovė ir žmones pražudė."
Šitaip tikriausiai sakys. Tad geriau bus man tūkstantį kartų
Arba Achilą nukaut ir laimingai iš dvikovos grįžti,
Arba garbingai pačiam prie tvirtovės galvą padėti.
Jei nusiėmęs ant žemės padėčiau aš skydą didžbambį,
Taipgi ir svarųjį šalmą ir ietį atšliečiau į mūrą,
Tuosyk, priėjęs artyn, pasitikčiau Achilą beydį
Ir pažadėčiau Heleną, drauge ir turtus neskaičiuotus, –
Visa, ką Aleksandras tuomet laivuos gaubtašoniuos
Atsigabeno į Troją (dėl to ir nesantaika kilo),
Leist atsiimti Atreidams, ir dar atiduočiau achajams
Savo lobius visus, pilies rūsiuose paslėptuosius?
Jei iš trojėnų galop dar priesaiką didžią paimčiau
Nieko neslėpti ir visa gražiai padalyti per pusę –
Mūsų gėrybes gausias, kiek mylimas miestas jų turi?

Šitokiom betgi mintim ar ne veltui širdis man kankinas?
Neisiu artyn, nemaldausiu aš jo, pagailos neparodys,
Ir nesigėdins manęs: užmuš jis vietoj beginklį,
Lygiai kaip moterį silpną, jei šarvus aš nusivilksiu.
Šiandien ne laikas su juo prie akmens ar prie ąžuolo seno
Kalbą pradėti kaip jaunai mergaitei ir mylimajam,
Kaip mergina jauna kad su savo mylimu kalba.
Mudviem geriau nebedelst ir į dvikovą stoti greičiausiai.
Tuoj pamatytum, katram Olimpietis bus šlovę paskyręs."
Šitaip stovėdamas svarstė. Artyn atskubėjo Achilas,
Lygiai kaip Enialijas, žėrėdamas šalmu kuoduotu.
Ietį iš Pelijo uosio ant dešinio pečio mosavo,
Baisią, didžiulę, o vario šarvai žaižaravo ir švietė
Lyg suliepsnojus ugnis ar saulė, šuspindusi rytą.
Hektorą šiurpas nupurtė pamačius, ilgiau jis nedrįso
Vietoj stovėt, paliko vartus ir pabėgo iš baimės.
Šoko Peleidas jo vyt, kiek išnešė greitosios kojos.
Lygiai kaip sakalas raibas kalnuos, sparnuočių greičiausias,
Puola be galo vikriai ir vejasi baikštų balandį;
Mėtos į šonus tasai, bet sakalas, garsiai suklykęs,
Stveria ir stveria vis jį, žūt būt užsispyręs pagauti, –
Lygiai taip vijo įsiutęs Achilas, o Hektoras bėgo
Pašaliu mūrų aukštų, kilnodamas kojas lengvąsias.
Tiesiai pro šalį žvalgyklos, pro vėjų siūruojamą figą
Pamūrių leidos abu dviračių keliu pravažiuotu,
Kol pagaliau atsidūrė jie prie gražiasrovių šaltinių,
Kur iš dviejų versmių sūkuringas teka Skamandras.
Vandenys trykšta karšti iš vienos, ir debesys garo
Kyla aplinkui mio jos lyg dūmai nuo degančio laužo.
Tuotarp antrosios ir vasarą gelia tarytum ledokšniai
Arba šaltieji sniegai ir kybą nuo stogo varvekliai.
Ne per toli nuo versmių tvenkiniai mėlynuoja didžiuliai,
Akmenio luitais grįsti. Drabužius ten savo šviesiuosius

Skalbdavo žmonos trojėnų ir dukterys gražios anuomet,
Kai tebebuvo taika, kol nebuvo atėję achajai.
Pralėkė greitai pro juos, viens bėgo, o kitas jį vijo,
Priekyje skriejo galingas, o vijosi dar galingesnis,
Skriejo skubiai, nes rungėsi ne dėl aukojamo jaučio,
Ne dėl jo odos, ji būna doviu už kojų greitumą, –
Ne! dėl gyvybės žirgų važinėtojo Hektoro varžės.
Ir kaip lenktynių žirgai per šermenis mirusio vyro
Stulpą ribos neužkliudę apskrieja ir lekia su vėjais
(Dovanos laukia ten jų: moteriškė ar vario trikojis), –
Lygiai taip jiedu abu apie aukštamūrę tvirtovę.
Triskart apskriejo ratu, o dievai gi visi juos regėjo.
Pirmas tuomet prabilo dievų ir žmonių visų tėvas:
„Oi oi oi! Mielą man vyrą, kaip vejasi jį apie mūrus,
Savo akim aš regiu, ir širdžiai sugrudusiai gaila
Hektoro, kurs nebesyk man degino jaučių riebiausias
Kulšis ant Idos aukštos daugialomės ir lygiai ne sykį
Savo tvirtovėj aukštoj. Dabar jį šviesusis Achilas
Vejasi kojom greitom apie mūrus Priamo tvirtovės.
Taigi negaiškit, dievai, pasvarstykit visi ir nuspręskit,
Ar nuo mirties dar ginsim jį šiandien, ar leisim ir duosim
Jį Pelėjonui Achilui, nors baisiai galingą, nukauti.“
   Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Sidabražaibi, tėve juodmigli! Ką tu byloji?
Vyrą mirtingą, kurio jau seniai likimas nulemtas,
Tu sugalvojai dabar nuo mirties nelabosios išgelbėt?
Ryžkis! Tačiau žinok: ne visi dievai tau pritarsim.“
   Jai debesų atvarytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Tritogenėja, dukrele! Nurimki. Nors kartais supykęs
Pratariu žodį rūstesnį, bet noriu geras tau būti.
Protas kaip išneša tavo, daryk ir atgal nežiūrėki.“
   Žodžiais šitais pakurstė ir taip jau karingą Atėnę,
Ta pasileido lyg vėjas nuo aukšto Olimpo viršūnių.

Hektorą be atvangos tebevijo greitkojis Achilas.
Lygiai kaip šuo kalnuos kad jauną elniuką užtinka,
Veja daubom jį ir šlaitais, pašokusį staigiai iš guolio;
Jei pasislėptų žvėris, kur nors tankumynan įlindęs,
Uodžia jo pėdsaką šuo, ieškodamas, kolei suranda, –
Taip pasislėpt negalėjo ir Hektoras nuo Pelėjono.
Kieksyk mėgino jisai, prie Dardano vartų pribėgęs,
Šokti prie sienos artyn ir glaustis prie kuorų tvirtųjų:
Rasi kariai nuo sienų pilies jį šūviais apgintų, –
Tieksyk Achilas jam kelią pastojo ir vertė pasukti
Jį lygumų kryptimi, o pats palei mūrus šuoliavo.
Lygiai kaip naktį sapne pavyti negalima nieko:
Vienas nestengia pasprukt, o kitas jo prisiginti, –
Taip nevaliojo ir jie: tas privyti, o šitas ištrūkti.
Kaip nuo mirties ir nuo kėrių pabėgt Priamidas galėjo,
Jeigu šį pastarąsyk skaistus Apolonas nebūtų
Ėjęs prie jo sustiprint drąsos ir kojų greitumo?
Galvą papurtė Achilas šviesus, uždrausdamas vyrams
Leisti karčiąsias strėles ir taikyt į Hektorą ietim,
Kad kas garbės nelaimėtų ir jis antruoju neliktų.
O kai ketvirtąjį kartą jie vėl prie šaltinių atbėgo.
Aukso tuomet svarstykles išlyginęs, tėvas Kronidas
Metė du burtu mirties, ilgam užmigdančios viską,
Vieną Achilo, žirgų važinėtojo Hektoro kitą.
Tiesiai pastatė lėkštes – žemyn į Hadą pasviro
Hektoro laimės diena, ir jį Apolonas paliko.
Prie Pelėjono priėjo šviesakė deivė Atėnė
Ir, atsistojus greta, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Šiandien tikiuosi, dievų numylėtas šviesusis Achilai,
Kad prie achajų laivų parnešime šlovę didžiausią,
Hektorą mes paguldysim, kovos nepasotintą niekad.
Nebežadėta jam šiandien iš mudviejų rankų ištrūkti,
Nors ir patsai Apolonas taiklus kiek galėdamas stengtus

Ir prieš aigidvaldį Dzeusą raitytus, ant žemės parpuolęs.
Tu atsikvėpki čia kiek atsistojęs, o aš gi tuo tarpu
Eisiu prikalbinsiu jį, kad į dvikovą stot nebijotų.“
Taip jam kalbėjo Atėnė, o jis apsidžiaugęs paklausė
Ir atsikvėpti parimo ant ieties aštrios variaiešmės.
Tuosyk, palikusi jį, prie Hektoro deivė priėjo,
Kaip Dejifobas tikriausias ūgiu ir balso tvirtybe,
Ir, atsistojus greta, sparnuotais žodžiais prabilo:
„Vargina baisiai tave skaisčiašalmis Achilas, broluži,
Vydamas kojom greitom aplinkui Priamo tvirtovę.
Taigi sustokime čia ir ginkimės drąsiai abudu.“
Hektoras spinduliuotšalmis jai taip atsakydamas tarė:
„O Dejifobai! Nuo pat vaikystės buvai mylimiausias
Man tu iš brolių visų, Priamo vaikų ir Hekabės.
Šiandien man liepia širdis dar labiau tave gerbt ir mylėti,
Jei dėl manęs pasiryžai, kai vieną lauke pastebėjai,
Iš užu mūrų išeiti, kiti pasislėpę ten liko.“
Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Vienas po kito, kelius apkabinę, maldavo, broleli,
Tėvas ir močia miela, aplinkui apstojo bičiuliai,
Prašė, kad neičiau ir aš: visi mat jie dreba iš baimės.
Bet gailesys baisus suspaudė man širdį krūtinėj.
Drąsiai jį pulkim abudu iš vieno, dabar nebereikia
Iečių taupyt, ir greit pamatysim, ar didis Achilas
Mudu abu nugalės ir šarvus parneš apkraujuotus
Prie gaubtašonių laivų, ar kris nuo ieties tavosios.“
Šitai pasakiusi, žengė į priekį klastinga Atėnė.
O kai jau buvo arti prie vienas kito priėję,
Hektoras spinduliuotšalmis tuojau prabilo ir tarė:
„Aš nuo tavęs nebebėgsiu, Peleidai, kaip bėgau lig šiolei.
Aplėkiau triskart aplinkui Priamo tvirtovę, nedrįsęs
Tavo puolimo atremt. Bet šiandien širdis pastūmėjo
Drąsiai į dvikovą stoti: nukausiu ar būsiu nukautas.

Tad, nebegaišę ilgiau, dievus pasikvieskim, tebūna
Liudininkai jie mums ir sargai sutarties padarytos.
Prižadu aš neišniekint tavęs, jei Dzeusas Kronidas
Pergalę duos iškovot ir tau gyvybę atimti.
Šarvus tavuosius, gražiai padabintus, nuplėšęs,
Achilai, kūną achajų sūnums atiduosiu. Ir tu taip daryki."
Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
„Hektorai! Man sutarčių tu geriau neminėk, prakeiktasis!
Kaip tarp žmonių ir liūtų šventųjų priesaikų nesti,
Kaip su vilkais bičiulystės geros neturi ėriukas:
Vienas kitam jie nerodo širdies ir pikta galvoja, –
Lygiai taip meilė ir mums neateis, ir būti negali
Susitarimų jokių, kol vienas, ant žemės parkritęs,
Savo krauju nepagirdys Arėjo, šaunaus kariauninko.
Visą tu savo narsumą atmink, nes reikia tau šiandien
Ietį galingą valdyt ir į dvikovą stoti be baimės.
Nebeišbėgsi tu niekur, tave štai Paladė Atėnė
Mano ietim nudobs. Užmokėsi šiandien iš karto
Man už visus draugus, kiek ietis tavoji nukovė."
Ir užsimojęs tuojau ilgakotę ietį paleido,
Ją pastebėjo laiku ir atsilenkė Hektoras didis,
Žemėn pritūpęs iškart. Prazvimbusi ietis varinė
Dirvon sulindo giliai. Ištraukus Paladė Atėnė
Vėl ją Achilui pakišo, bet Hektoras, vyrų valdovas,
To neregėjo, todėl Pelėjonui beydžiui sušuko:
„Ietis nuėjo pro šalį, prilygstantis dievui Achilai.
Mano dalios nepatyrei iš Dzeuso, nors man ją paskelbei
Tu, gražbyly, todėl taip suktai ir klastingai kalbėjai,
Kad, nusigandęs tavęs, aš prarasčiau galybę ir narsą.
Nė negalvok į pečius suvaryti man bėgančiam ietį:
Drąsiai aš eisiu tiesiog prieš tave, ir smeik į krūtinę,
Jeigu taip dievas tau duos. O dabar pasisaugoki mano
Ieties varinės! O, kad ji kiaurai tau perskrostų kūną!

Kruvino karo našta, jei žūtum, vaikams Iliono
Juk nemažai palengvėtų: tu pirmas vargų kaltininkas."
Ir užsimojęs tuojau ilgakotę ietį paleido.
Ji nepraskrido: Peleidui į vidurį skydo pataikė.
Skydas toli ją atspriegė atgal. Priamidas nuliūdo,
Kad variaiešmė greita jam veltui iš rankos ištrūko,
Ir susikrimto begal, nes ieties kitos neturėjo.
Jis Dejifobui tuomet šviesiaskydžiui galingai suriko,
Ieties paprašė tvirtos, Dejifobo tačiau nebebuvo.
Hektorui viskas tada paaiškėjo, ir tarė jis šitaip:
„Oi oi oi! Aiškiai matau, jog dievai mane šaukia į kapą.
Aš gi maniau – tikrai Dejifobas čia buvo atėjęs,
Nors jis už mūrų, pily: mane suviliojo Atėnė.
Jau nelaboji mirtis už mano pečių atsistojo,
Nebeištrūksiu. Matyt, iš seno yra taip nusprendęs
Dzeusas ir jojo sūnus taiklusis, kurie maloningai
Globė lig šiolei mane, o šiandien dalia pasitinka.
Kas bus –tebūna, kad tik be kovos negarbingai nežūčiau,
Bet po grumtynių smarkių, kad vaikų vaikai paminėtų."
Žodžio nebaigęs sakyt, jis stvėrėsi už kalavijo,
Kurs visuomet jam prie šono kabėjo, sunkus ir galingas,
Ir įsirėžęs pašoko, kaip nardąs padangėm erelis,
Kurs iš tirštų debesų išsiveržia ir šauna į žemę
Jauno ėryčio pagrobt ar kiškio bailaus ilgaausio, –
Lygiai taip Hektoras puolė ir vis kalaviją mosavo.
Ir Pelėjonas pašoko, nes apmaudas širdį užtvindė,
Dar neregėtai rūstus, krūtinę jam saugojo skydas,
Dailiai dabintas, o galvą svarino keturiaskiautis
Žėrintis šalmas, virš jojo plaikstėsi karčiai auksiniai,
Kyverin jų nemažai Hefaistas buvo įdėjęs.
Kaip Vakarinė skaisti nakties tamsumoj tarp žvaigždynų
Žiba ryškiau už visas, žvaigždė ta aukštųjų padangių, –
Lygiai taip ietis aštrioji žibėjo, kai ėmė Achilas

Ją dešinėj mosikuot ir Hektorui prapultį ruošė,
Gražų jo kūną stebėjo, kur smogti jam būtų geriausiai.
Hektorą visą dengė šarvai gražiausi variniai,
Juosius nuplėšė tada jo galybę Patroklą nukovęs.
Ir tik tenai, kur pečius raktikauliai jungia su sprandu,
Buvo matyti gerklė, vieta pavojinga gyvybei.
Ietį į ten ir paleido Achilas šviesus pašokėjęs.
Iešmas varinis kiaurai pro baltąjį kaklą išėjo,
Ietis uosinė tačiau Priamidui gerklės nenukirto,
Idant galėtų dar jis pasakyti bent keletą žodžių.
Griuvo į dulkes karys, o Achilas iš džiaugsmo sušuko:
„Gyvas išlikti galvojai, gyvybe atėmęs Patroklui.
Nieko nereiškiau tau aš, nes buvau nuo kautynių atokiai.
O neišmanėli! Keršyt už jį galingesnis pakilo:
Prie gaubtašonių laivų juk tūnojau aš pasilikęs,
Aš – tau pakirtęs kelius. Plėšrieji paukščiai ir šunys
Valkios tave gabalais, o jį palaidos achajai.“
Hektoras spinduliuotšalmis, alsuodamas sunkiai, atsakė:
„Puolęs po kojų, prašau dėl tėvų ir tavo gyvybės:
O! Tik neleiski achajų šunims prie laivų sudraskyti.
Vario ir aukso brangaus išpirkimui kiek nori paimki,
Jo negailės – ir tėvas tau duos, ir močia mieloji,
Kūną tiktai sugrąžinki namo, kad ten kaip pritinka
Jį atiduotų liepsnoms trojėnai ir žmonos trojėnų.“
Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
„Kelių neliesk, nemaldauki, šunie, ir tėvų neminėki!
Kad paklausyčiau širdies ir apmaudo giežti pašokčiau,
Žalią sudraskęs suėsčiau už tai, ką esi man padaręs!
Niekad nebus kas nuo tavo galvos šunis nuvarytų,
Nors neskaičiavę, nesvėrę ir dešimt, ir dvidešimt sykių
Dovanas man čia gabentų ir duoti daugiau pažadėtų!
Norint, kiek sversi tu pats, tiek aukso duot negailėtų
Man Dardanidas Priamas – vis tiek negalės apraudoti

Močia mieloji tavęs kaip sūnaus, ant lentos pašarvoto,
Visą išvalkios tave plėšrūnai paukščiai ir šunys."
Hektoras spinduliuotšalmis, iškvėpdamas dvasią, atsakė:
„Aš nebe šiandien pažįstu tave, ir vilčių neturėjau,
Kad išklausysi maldos: geležinė širdis tau krūtinėj.
Bet pasisaugok, kad keršto dievų priežastim aš nebūčiau
Tau, kai išauš diena, kai skaistus Apolonas ir Paris,
Nors ir galingą, tave paguldys prie vartų Skajinių."
Nebaigė žodžio sakyt, ir skraistė mirties nusileido,
Siela iš kūno išskrido ir Hado šalin iškeliavo,
Savo apverkusi dalią, palikus jėgas ir jaunystę.
Dvasią iškvėpusiam jau Achilas šviesus dar suriko:
„Gauki tu galą greičiau! O aš gi žadėtąją mirtį
Tuosyk patiksiu, kai Dzeusas ją siųs ir dievai nemirtingi."
Šitaip sakydamas, ietį varinę ištraukė iš kūno
Ir, ją numetęs šalin, prišoko šarvų kruvinųjų
Plėšt nuo pečių, tuomet jau subėgo ir sūnūs achajų –
Atsistebėt negalėjo dydžiu ir grožiu neregėtu
Kritusio vyro, tūlas neiškentė ietim nesmogęs.
Kitas, regėdamas jį, kalbėjo greta stovinčiajam:
„Oi oi oi! Kaip jis ramus! Nebe tiek pavojinga jį liesti!
Tarsi ne tas, kur mėtė besotes liepsnas į laivyną."
Šitaip kalbėjo tūli, dar ietimi smogė priėję.
Šarvus nuplėšęs nuo jo, šviesus greitakojis Achilas
Prieš achajus atsistojo ir žodžiais sparnuotais pasakė:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Kai nemirtingi dievai man davė pakloti šį vyrą,
Kurs mums pridarė bėdų, kiek trojėnai visi nevaliojo,
Imkit greičiau ginklus, pamėginsime pilį apgulti.
Reikia trojėnų planus sužinot, ką šiandien nusprendė:
Ar pasitrauks iš aukštosios pilies, kai Hektoras žuvo,
Ar užsidarę mėgins ir be jo pasipriešint bei gintis.
Šitokiom betgi mintim ar ne veltui širdis man kankinas?

Prie laivų ir dabar nepalaidotas, neapraudotas
Guli Patroklas. Aš jo nepamiršiu, kol tarpu gyvųjų
Vaikščiosiu gyvas ir kol man tarnaus ir lankstysis pakinkliai.
Mirusius žmonės pamiršta, kai patys išeina į Hadą.
Aš ir tenai atsiminsiu visad numylėtą bičiulį.
Pergalės giesmę dabar sugiedoję, vyrai achajų,
Imkit lavoną ir grižkim tuojau prie laivų gaubtašonių.
Didžią laimėjome garbę, nukovėme Hektorą šviesų!
Trojos herojai pily kaip dievu išvien juo didžiavos.“
Ir su herojum šviesiu negražiai padaryti sumanė.
Kojose jo skyles tarp gyslų sausųjų pradūręs,
Šone gurnelio virš kulno, diržus odinius jam įvėrė
Ir prie dviračių pririšo, o galvą paliko ant žemės.
Šoko tuomet į ratus ir, šarvus šlovingus iškėlęs,
Kirto žirgams botagu, ir tie pasileido kaip vėjai.
Dulkių pakilo stulpai iš po velkamo, garbanos tamsios
Draikėsi, šluodamos žemę, galva jo, graži ligi tolei,
Apgulė dulkėm storai. Jį leido Dzeusas Kronidas
Priešams išniekinti taip mielojoj žemėj gimtinėj.
Taip apdulkėjo galva jo visa, o motina tuosyk
Rovė sau plaukus ir gražų galvos apgaubtuvą nutraukus
Sviedė į šalį ir garsiai prarūdo, išvydusi sūnų.
Tėvas taip pat raudojo balsu, ir žmonės aplinkui
Verkė, rypavo, plačiai nuaidėjo raudos po miestą.
Vaizdas atrodė toksai, kaip jei Ilionas aukštasis
Visas jau skęstų ugny ir griūtų su mūrais bei bokštais.
Žmonės vargais benulaikė senelį, kurs, perimtas skausmo,
Veržės prie Dardano vartų ir eiti norėjo už mūrų.
Prašė, maldavo visus, atsiklaupęs ant žemės į dulkes,
Prisiekinėjo ir, vyrus vardais vadindamas, sakė:
„Leiskit, bičiuliai mieli, nebijokit ir leiskite drąsiai
Man iš tvirtovės išeiti vienam į achajų laivyną.
Eisiu maldauti žiauraus to žmogaus, galvažudžio pikto,

Metų manųjų jis gal susigės ir senatvės vargingos
Pasigailės. Ir jis tebeturi tokį pat seną
Tėvą Pelėją, kuris jį pagimdė ir Trojos herojų
Vargui augino. O skausmo jis man kaip niekam padarė,
Šitieką mano vaikų, vos pražydusių, žiauriai nužudė.
Širdį sopėjo, tačiau jų visų aš nesu tiek gailėjęs,
Kiek šio narsiausio, ir širdgėla ta nuvarys mane patį
Greitai į kapą. Kad nors ant šių rankų jis būtų numiręs!
Būtum pasotinę sielą raudom ir verksmu graudulingu –
Motina vargšė, kuri jį pagimdė, vargšas aš, tėvas."
Taip jis raudodamas sakė, ir gailiai kukčiojo herojai.
O tarp trojėnų raudas graudulingas pradėjo Hekabė:
„Aš nelaiminga, sūnau! Kam gyventi dar man ir kentėti
Kai nuėjai tu į kapą? Buvai man dieną ir naktį
Pasididžiavimas visas pily, viltis ir svajonė
Vyrų ir moterų Trojos, tave jie sutikdavo nuolat
Lygiai kaip dievą. Ir jiems tu buvai šlovė neregėta,
Būdamas gyvas, dabar štai mirtis ir likimas parinko."
Taip ji raudodama sakė. Tuo tarpu žmona Priamido
Dar nežinojo, pas ją mat nebuvo dar niekas atbėgęs,
Nešdamas žinią, kad vyras už vartų lauke pasiliko.
Menėje rūmų aukštų sėdėdama audė ramiausiai
Purpuro gražų drabužį, margiausiom gėlėm išrašytą.
Buvo įsakius namuos gražiaplaukėms savo tarnaitėms
Ugnį pakurt ir trikojį užkaisti didžiulį, kad būtų
Hektorui karšto vandens, kai grįš iš kovos, nusiprausti.
Vargšė! Nenujautė ji, kad vyrą toli nuo maudyklos
Rankai Achilo nukauti padėjo šviesakė Atėnė.
Verksmą ir aimaną graudžią staiga ji išgirdo iš bokšto.
Žmonai pakirto kelius, iš rankų iškrito šaudyklė.
Tuosyk prabilo ji vėl ir tarė mergoms gražiaplaukėms:
„Eikite dvi su manim, pažiūrėsime, kas atsitiko,
Riksmą anytos garbios girdėjau, širdis nusigandus

Dreba ir muša taip smarkiai, jog, rodos, iššoks iš krūtinės.
Keliai nutirpo. Priamo vaikams pražūtis netoliese.
O kad naujiena tokia niekados man ausų nepasiektų!
Baisiai bijau, kad Achilas šviesus bus Hektorą drąsų
Vieną atkirtęs laukuos ir tolyn nusivijęs nuo mūrų.
Galą galbūt jau padarė, deja, besaikei jo narsai,
Hektoras ja tealsavo, tarp vyrų nubūt nevaliojo,
Pirmasai bėgo įpriekį, narsa nenusilenkė niekam.“
Šitai pasakiusi, puolė iš menės it protą pametus,
Mušančia smarkiai širdim, kartu su ja bėgo tarnaitės.
Kuoran ji įkopė greit, kur žmonių jau grūdosi minios,
Ten atsišliejo į sieną ir tuoj apsidairius pamatė
Velkamą jį netoliese pilies: žirgai greitakojai
Vilko be gailesčio jį prie achajų laivų gaubtašonių.
Staigiai tamsybė juoda šviesiąsias akis jai užpylė,
Krito aukštielninka ji ir iškvėpė dvasią, atrodė.
Paraišalai margieji visi nuo galvos jai nukrito:
Kaspinas, gaubtas kaktos ir juosta, margai nuaustoji,
Taipgi ir šydas, kurį Afroditė auksinė jai davė
Tądien, kai Hektoras spinduliuotšalmis ją vedė iš tėvo
Eetiono namų, jam išpirkų davęs be skaičiaus.
Mošos pripuolė prie jos, ir dieverių žmonos subėgo,
Laikė išblyškusią taip, lyg būtų iš sielvarto mirus.
Kai atsigavo ji kiek ir grįžo gyvybė į širdį,
Graudžiai pravirko balsu, tarp moterų Trojos sukniubus:
„Hektorai! Vargšė esu! Dalios pažymėti vienodos
Esame gimę abu: tu Priamo rūmuose Trojoj,
Aš, nelaimingoji, Tėbuos, miškingojo Plako pašlaitėj,
Eetiono namuos. Jis mane užaugino mažutę,
Vargšę tas vargšas patsai. Geriau aš negimusi būčiau.
Šiandien tu Hado šalin, į požemių prarają tamsią
Amžiams eini, palikęs mane liūdesy begaliniam
Našlę ir vienišą čia. Sūnelis dar visiškai mažas,

Mudviem abiem, nelaimingiem, užgimęs. Ir jam tu nebūsi,
Hektorai, džiaugsmas dabar, kai žuvai, ir tu juo nesidžiaugsi.
Gal išsisaugotų jis nuo baisiųjų kovų su achajais,
Bet amžini vargai ir sielvartai sunkūs jį, vargšą,
Naktį ir dieną lydės, svetimieji išgrobstys jo lauką.
Su našlaitystės dalia ir draugai pasitraukia nuo vaiko,
Svyra vienišiui galva ir ašaros skruostus skalauja.
Skurdo prispaustas, gal drįs prie tėvo draugų prisiartint,
Vieną už skraistės palies, o kitą už balto chitono,
Ir susimilęs kas nors dubenėlį jam kyštels mažytį,
Lūpas suvilgys, tiesa, bet gomurio liks nesuvilgęs.
Gal jį nuo stalo varys koks tėvo ir močios sūnelis,
Drąsiai pastūmęs ranka ir žodžiais grasiais palydėjęs:
„Eiki šalin! Prie stalo nėra čia tavojo tėvo."
Springdamas ašarom, grįš pas motiną našlę vaikutis,
Astianaktas, kuris, sėdėdamas tėvui ant kelių,
Smegenis kaulų tevalgė ir mėsą riebiausių avelių.
Būdavo, miegas užeis pavargusiam žaidžiant kaip vaikui,
Lovoje miega saldžiai šalia rūpestingosios auklės
Savo minkštam patale, širdelei apsalus iš džiaugsmo.
Šiandien vargus bematys, gimdytojo mielo nustojęs,
Mūsų Astianaktas, kaip žmonės jį praminė Trojoj,
Mūrus mat jos stiprius su vartais apgindavai vienas;
Nūdien tave prie lenktųjų laivų, toli nuo taviškių
Kirmys knibždėdamos ės, plėšriųjų,šunų sudraskytą.
Nuogas tu šiandien guli, o rūmuose pilna drabužių,
Skraisčių gražiausių, plonų, trojėnių rankom austųjų.
Šiandien aš, vargšė, visas į kaitriąją, ugnį sumesiu,
Nereikalingos jos tau: negulėsi į jas įvyniotas.
Tavajai garbei jos degs prieš trojėnų akis ir trojėnių."
Taip ji raudodama sakė, šalimais kukčiojo trojėnės.

Dvidešimt trečioji giesmė

VARŽYBOS PATROKLO GARBEI

Taip sielvartavo pily trojėnai. Tuo tarpu achajai,
Prie gaubtašonių laivų ir prie Helesponto sugrįžę,
Tuoj išsiskirstė visi, į savąjį laivą kiekvienas.
Tik mirmidonams vieniems išsiskirstyt neleido Achilas
Ir, atsistojęs tarp vyrų savų, jis prabilo ir tarė:
„Mes, mirmidonai greitžirgiai, mielieji mano bičiuliai,
Plačiakanopių žirgų kol kas nekinkykim iš ratų,
Bet su tais pat žirgais ir vežimais artyn pavažiuosim
Ir apraudosim Patroklą, kaip mirusius dera pagerbti.
O kai graudingom raudom visi mes pasotinsim širdį,
Žirgus paleisim tuomet ir sėsim bendrai vakarienės.“
Tarė, ir raudą pradėjo visi, vadovaujant Achilui.
Su gražiakarčiais žirgais rypuodami triskart apsuko
Apie velionį, Tetidė raudotojams žadino graudį.
Smėlis sudrėko aplink, nuo ašarų srauto sudrėko
Vyrų šarvai: taip gedėjo visi jie siaubo sėjiko.
Pats Pelėjonas tarp jų graudulingą raudą pradėjo,
Vyržudes savo rankas padėjęs ant draugo krūtinės:
„Džiaukis, Patroklai, dabar, jau Hado šalin iškeliavęs.
Viską įvykdžiau aš tau, ką įvykdyt buvau pažadėjęs:
Hektorą čion atvilkau ir šunims atiduosiu suplėšyt,
Dvylikai Trojos didžiūnų sūnų dar galvas nukirsiu

Priešais liepsnojantį laužą iš keršto už tavąją žūtį."
Ir su herojum šviesiu negražiai padaryti sumanė,
Kniūpsčią nusviedė prie pašarvoto dailiai Patroklo
Žemėn į dulkes. Tuomet mirmidonų kariai nusivilko
Vario mirguojančius šarvus, nukinkė žvengiančius žirgus
Ir tūkstantiniais būriais prie laivo šviesaus Ajakido
Greitai susėdo, o jis šermenų jiems puotą iškėlė.
Jaučių tvirtų pulkai sumaurojo, kai traukė per gerkles
Jiems geležim, daugybė ožkų ir mekeklių avelių.
Tūkstančiai kiaulių taip pat baltailčių, riebių, lašininių,
Svilino savo šerius, prieš Hefaisto liepsnas paguldytos.
Kraujo didžiausi klanai visur prie velionio telkšojo.
O Pelėjoną greitkojį achajų vadai ir karaliai
Vedė tuo tarpu pas Agamemnoną šviesų Atreidą,
Vargiai pripratšę, kad eitų, nes jis tebeširdo už draugą.
Kai atsisėdo visi, Agamemnono būstan suėję,
Tas skardžiabalsiams šaukliams įsakymą davė ir liepė
Didį trikojį statyt ant ugnies, gal kartais pavyktų
Jiems Pelėjoną prikalbint kraujus nusiplauti nuo kūno.
Tas atsisakė griežtai ir priesaiką šventąją davė:
„Ne! Dėl Kronido, kurs tarpu dievų pirmutinis ir didis!
Teisės jokios neturiu nusiplauti sau galvą lig tolei,
Kol nepakūrėme laužo Patroklui ir kapo nepylėm,
Kolei plaukai nekirpti, nes didesnio sielvarto niekad
Mano širdis nekentės, kol vaikščiosiu aš tarp gyvųjų.
Eikim dabar visi dalyvauti puotoj šermeninėj;
Ryt mums įsakymą duok, Agamemnone, vade vyriausias,
Malkų iš miško parvežt ir parūpinti visa, kas dera
Mirusiam vyrui turėt, į šešėlių kraštą išeinant,
Idant besotė ugnis greičiau iš akių mums paimtų
Menoitiadą ir vyrai visi vėl grįžtų prie darbo."
Taip jis kalbėjo, o tie išklausė ir pritarė kalbai.
Tuokart sušoko visi ir, skubiai vakarienę paruošę,

Sėdo puotauti, ir širdžiai puotoj nestigo linksmumo.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Gulti nuėjo ramiai savon palapinėn kiekvienas.
O Pelėjonas ant kranto be perstojo šniokščiančių marių
Tarp mirmidonų karių, aimanuodamas sunkiai, gulėjo
Vietoj laisvoj, kur bangos švariai nuskalauja pakrantę.
Miegas, apėmęs jį greit, išvadavo nuo sielvartų širdį,
Ir jis užmigo saldžiai: sąnariai jo skaistieji pavargo,
Hektorą velkant ilgai aplink Ilioną vėjuotą.
Jam pasirodė tuomet vėlė nelaimingo Patroklo,
Šmėkla, į jį panaši iš gražiųjų akių ir iš ūgio,
Kalbanti tokiu balsu bei drabužiais tokiais apsivilkus,
Ir, prie galvos atsistojus, į jį prabilo ir tarė:
„Spėjai pamiršti mane ir miegi sau ramiausiai, Achilai!
Man tu esi ne gyvam, o mirusiam taip abejingas.
Laidok mane kuo greičiau, kad pro Hado vartus aš praeičiau.
Veja nūn vėlės mane, pabaigusių vargą šešėliai,
Ir prisijungti prie jų anapus upės neleidžia.
Taigi ir klaidžioju čia, prie Hado namų plačiavarčių.
Ranką tu man ištiesk vaitojančiam. Niekad per amžius
Nebepareisiu iš Hado, kai jūs atiduosite ugniai,
Niekad gyvųjų šaly, vieni nuo draugų atsiskyrę,
Nebesvajosim svajų susėdę: mane jau suspėjo
Kėrė pagrobti baisi, kuriai priklausiau nuo gimimo.
Betgi ir tavo dalia, nemirtingiems prilygstąs Achilai –
Žūti ties mūrais aukštais prakilniųjų Trojos herojų.
Dar pasakysiu, ir tai paskutinė valia, padaryki:
Kaulų manųjų nedėk atskirai nuo savo, Achilai,
Dėki draugėj, kaip jūsų namuos drauge mes užaugom,
Kai dar berniuką mane Menoitijas iš Opoento
Nuvedė tiesiai pas jus po tos žmogžudystės liūdnosios,
Kai, mažaprotis, tuomet aš užmušiau Amfidamanto
Vaiką netyčia, kvailai kauleliais žaidžiant supykęs.

Priėmė tuosyk į savo namus greitžirgis Pelėjas,
Auklėjo lygiai abu ir tavo draugu pavadino.
Taigi ir mudviejų kaulai kape bendrame tegu ilsis –
Urnoj auksinėj dviąsėj, kurią tau motina davė.“
Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
„Kaipgi, bičiuli brangus, iš ten tu galėjai pareiti
Ir aiškiausiai man visa paliepti? Įvykdysiu veikiai!
Viską aš tau padarysiu, įsakymo tavo paklausęs.
Betgi prieiki arčiau, bent akimirką mažą pabūkim
Vienas kito glėby ir graudingom raudom pasiguoskim.“
Taip jis pasakė ir rankom mielom norėjo apglėbti,
Bet nepastvėrė. Vėlė klykdama prasmego į žemę
Tarsi koks dūmas. Pašoko Achilas, išgąsdintas sapno,
Rankom suplojo tiktai ir pratarė žodį graudingą:
„Oi oi oi, kaip nuostabiai ir Hado šaly tebeturi;
Išvaizdą savo žmogus, tik joj nebėra jau gyvybės.
Ištisą naktį arti prie manęs išstovėjo atėjus
Vargšo Patroklo vėlė, verkdama ir vaitodama gailiai,
Viską pasakė tiksliai ir baisiai į jį panėšėjo.“
Taip jis kalbėjo, ir vyrams visiems vėl užėjo graudumas,
Tad patekėjus Aušra rožiapirštė atrado juos verkiant
Prie neatgailimo draugo. Tuomet Agamemnonas didis
Iš palapinių visų asilėnus pavarė ir vyrus
Malkų iš girios parnešti. Su jais Merionas šaunusis,
Idomenėjo narsaus palydovas, drauge iškeliavo.
Medkirčiais kirviais didžiais nešini ir virvėm suktinėm,
Ėjo į girią kariai, asilėnus varydami prieky.
Kopė iš kalno į kalną, pakalnėmis ėjo ir šlaitais.
O kai aukštuosius gūbrius daugiaversmės Idos pasiekė,
Ąžuolus aukštaviršūnius variu, išgaląstu aštriausiai,
Kirto sušokę guviai, o tie trioškėdami griuvo.
Rąstais medžius sukapojo tuomet ir virvėm pririšo
Prie asilėnų drūtų. Tie, kanopom kapodami žemę,

Veržėsi patys greičiau į laukus per tankų brūzgyną,
Nešė kirtėjai visi dar po pliauską, nes taip Merionas,
Idomenėjo narsaus palydovas, jiems buvo įsakęs.
Privertė malkų krūvas pakrantėje ten, kur Achilas
Pilkapį aukštą supilt Patroklui ir sau užsimojo.
Malkų didžiausias krūvas Helesponto pakrantėj prikrovę,
Vyrai ten pat atsisėdo visi. Tuo tarpu Achilas
Norintiems nuolat kovų mirmidonams įsakymą davė
Greitai šarvuotis variu ir žirgus visiems pakinkyti
Į vežimus. Tie šoko tuojau, šarvais apsivilko,
Ir į ratus įsistojo kariai drauge su vežėjais.
Prieky važiuoti, už jų dar tūkstančiai traukė pėsčiųjų
Kaip debesis. Vidury artimieji nešė Patroklą.
Garbanom užverstas buvo jis visas: draugai nusikirpę
Plaukus sukrovė. Jo galvą prilaikė šviesusis Achilas,
Baisiai nuliūdęs, nes draugą beydį lydėjo į Hadą.
Kai atlydėjo į vietą, kur buvo nurodęs Achilas,
Žemėj pastatė morus ir laužą sukrovė iš malkų.
Tuosyk atėjo mintis šviesiam greitakojui Achilui.
Jis pasitraukė nuo laužo ir, plaukus rusvus nusikirpęs
(Juos nuo jaunųjų dienų Sperchėjo upei augino),
Tik atsiduso ir tarė, į mėlyną jūrą pažvelgęs:
„Veltui, Sperchėjau, tuomet pažadėjo tau tėvas Pelėjas,
Jei aš sugrįšiu kada į mielą gimtąją šalį,
Garbanas mano nukirpt ir šventą sudėt hekatombę,
Penkiasdešimt avelių geriausios veislės papjauti
Tau prie versmių, kur giraitė ir aukuras tavo kvapusis.
Tai pažadėjo senelis. Tu prašymo jo neįvykdei.
Kai nebegrįšiu dabar į mielą gimtąją šalį,
Garbanos mano tegu Patroklą herojų palydi."
Tarė ir tuoj į rankas numylėtam draugui sudėjo
Plaukus ir vyrams visiems vėl pažadino sieloj graudumą.
Nūn jiems beraudant jau būtų ir saulės šviesa nusileidus,.

Jei ne Achilas, kuris Agamemnonui tarė priėjęs:
„Tavojo žodžio achajų kariai, garbingasis Atreide,
Klauso labiausiai. Dabar jau laikas raudų pasisotint.
Taigi nuo laužo visus nuvaryki ir liepk vakarienę
Vyrams paruošti, o čiagi, kurių pareiga jį palaidot,
Baigsime visa tvarkyti. Tegu tik vadai pasilieka."
Tai išgirdęs tuojau Agamemnonas, vadas vyriausias,
Skirstytis liepė kariams ir eit į laivus lygiašonius.
Tik pareigonys tenai pasiliko ir laužą sukrovė.
Buvo jis šimto pėdų ilgumo ir šimto platumo.
Laužo viršuj nusiminę visi jie paguldė velionį.
Pulkui avelių riebių ir jaučių šleivų riestaragių
Odas nulupo, prie laužo sutvarkė ir, taukus nuėmęs,
Mirusio kūną apdėjo šviesus greitakojis Achilas
Jais nuo galvos ligi kojų, šalimais sukrovė jų mėsą.
Statė ąsotį medaus šalia pakylos su velioniu,
Kitą ąsotį aliejaus ir keturis žirgus nertsprandžius
Metė ant laužo skubiai, suvaitojęs galingai ir graudžiai.
Buvo Patroklo šunų kambarinių devynetas visas,
Porai jų galvas nukirto ir užmetė juosius ant laužo.
Dvylika Trojos vaikinų, sūnų kilmingiausių didžiūnų,
Nusmeigė vario akstim, širdy tas žiaurybes sumanęs.
Tuosyk į laužą paleido ugnies geležinę galybę
Ir, sudejavęs graudingai, į mielą bičiulį prabilo:
„Džiaukis, Patroklai, dabar, jau Hado šalin iškeliavęs,
Viską įvykdžiau aš tau, ką įvykdyt buvau pažadėjęs.
Dvylika Trojos vaikinų, sūnų kilmingiausių didžiūnų,
Liepsnos praris su tavim, o Hektorą, sūnų Priamo,
Aš atiduosiu ne ugniai – šunims sudraskyti greitiesiems."
  Taip jis grūmodamas sakė. Bet Hektoro nelietė šunys.
Vaikė visus tolyn juos Dzeuso duktė Afroditė
Kiauras dienas ir naktis ir tepė rožių aliejum
Ambrosiniu, kad vilkdamas jam nenudrėkstų Achilas

Odos, o juodas miglas nuleido skaistus Apolonas
Žemėn iš aukšto dangaus ir uždengė lygumą visą
Ten, kur jo kūnas gulėjo, kad saulės galybė nespėtų
Odos taip greit išdžiovinti ant jo sąnarių ir ant gyslų.
Laužas su kūnu Patroklo dar nė nepradėjo liepsnoti,
O jau atėjo mintis šviesiam greitakojui Achilui.
Jis pasitraukė nuo laužo ir ėmė šiaurų Borėją
Su Zefiru maldaut, žadėdamas atnašą gausią.
Vyną iš aukso taurės nuliedamas, meldė širdingai,
Kad jie atskrietų ir liepsnos greičiau apipiltų velionį,
Malkas įdegtų kaitriau. Tuomet greitakojė Iridė
Nulėkė, maldą išgirdus, ir nunešė vėjams tą žinią.
Tie, susirinkę visi pas audringą ir smarkų Zefirą,
Smagūs vaišinos puotoj. Atlėkus Iridė sustojo
Prie akmeninio jo slenksčio. Kai vėjai deivę išvydo,
Šoko iš vietų visi ir kvietė savęspi kiekvienas.
Sėstis tačiau atsisakė jinai ir šitaip prabilo:
„Sėstis ne laikas, atgal aš skubu prie bangų Okeano
Vėl aitiopų šalin, kur jie hekatombės aukoja
Nemirtingiesiems, ir aš jų šventojoj puotoj dalyvausiu.
Nūngi Achilas Borėją ir smarkų audringą Zefirą
Prašo atskriet skubiai, žadėdamas atnašą gausią,
Idant kaitriau įpūstumėt laužą, kuriam pašarvotas
Guli Patroklas, achajų visų apraudotas gailingai."
Šitai pasakius, Iridė išbėgo. O vėjai pakilo,
Baisiai abu kaukdami, ir debesis blaškė padangėm.
Greit į marias įsisuko triukšmaut, ir bangos pašoko,
Genamos vėtros smarkios. Atskrieję į Troją derlingą,
Papūtė jiedu į laužą, net ūždamos liepsnos spragsėjo.
Kiaurąnakt blaškė liepsnas tie vėjai, į degantį laužą
Smarkiai abu pūsdami, pernakt greitakojis Achilas
Vyną iš aukso ąsočio, paėmęs taurę dviąsę,
Sėmė ir liejo prie laužo, kol permirko žemė juodoji,

Šaukdamas nuolat vardu Patroklo šlovingojo vėlę.
Lygiai kaip tėvas kukčioja, kai degina kaulus jaunučio
Savo sūnaus, kurs vargšams tėvams tiek skausmo pridarė,
Taip ir Achilas kukčiojo prie degančių kaulų bičiulio,
Ėjo aplinkui ugniavietę vis ir dūsavo gailiai.
Kai rytmetinė žvaigždė paskelbė žemėje šviesą
Ir geltonrūbė Aušra išsitiesė marių paviršium,
Laužas sudegęs išblėso ir kaitrios žarijos prigeso.
Vėjai skubėjo atgal į savo namus parkeliauti
Tiesiai per Trakijos jūrą, joj sušniokštė bangos pašokę.
Tuosyk Peleidas toliau nuo ugniavietės atgulė žemėj,
Baisiai pavargęs, ir miegas saldus jį apėmė greitai.
Tuotarp achajų vadai susirinko visi prie Atreido,
Tad nuo jų triukšmo ir kojų trypimo Achilas pabudo.
Staigiai pašoko jisai ir šitokiais žodžiais prabilo:
„Didis Atreide ir jūs, panachajų didžiūnai šlovingi!
Baikite laužą gesint, vynu tamsiuoju užlieję,
Kur dar galybė ugnies tebesiaučia, o tuosyk galėsim
Kaulus surinkti gražiai Patroklo Menoitiado,
Aiškiai pažinę kurie, o juos atrasim be vargo:
Laužo pačian vidurin jį paguldėm, kiti už Patroklo
Vyrai kartu su žirgais suguldyti buvo į kraštą.
Kaulus į urną auksinę sudėsim, pirmiau apvyniojęDvigubu sluoksniu taukų. Kol pats aš keliausiu į Hadą,
Pilkapio pilt nesakau be saiko didžiulio ir aukšto,
Bet kad pritiktų šiam vyrui. Vėliau mums sūnūs achajų
Platų ir aukštą supils, jei kas dar, mane pragyvenę,
Liksit ir būsit ilgiau čia savo laivuos daugiairkliuos.“
Taip jis kalbėjo. Visi Pelėjono greitkojo paklausė.
Laužą užgesė tuojau, vynu tamsiuoju užlieję,
Kur dar pleveno liepsna. Storai pelenų subyrėjo.
Draugo šaunaus verkdami, jo baltus kaulus surinko
Urnon auksinėn, pirmiau dviem sluoksniais taukų apvyniojęę,

Ją palapinėj pastatė ir uždengė audeklu lino.
Kapui ratu apibrėžė ribas ir pagrindą darė.
Ten, kur liepsnota ugnies, tuoj kauburį žemių supylė.
Kapą supylę, visi išsiskirstė. Tuo tarpu Achilas
Vyrus sulaikė savus ir, plačiausiu ratu susodinęs,
Išnešė dovanas tuoj: trikojus ir katilus vario,
Žirgus pastatė, mulus ir jaučius kaktom atspariausiom,
Moteris bei merginas gražiajuostes ir geležį pilką.
Dovanas iš pradžių greitažirgiams važiuotiems paskyrė.
Mokanti darbus dailiuosius jauna moteriškė beydė,
Dvidešimt dar dviejų saikų dviąsis trikojis
Buvo pirmam. Antrasis turėjo laimėti kumelę,
Nevažinėtą, šešergę, turėsiančią greit asilėną.
Katilą skyrė trečiam, ant ugnies dar nebuvusį, naują,
Žėrintį šonais visais ir ketverto saikų talpumo.
Aukso talentų porą turėjo laimėt ketvirtasis.
Dubenį skyrė penktam, ant ugnies nestatytą, dviąsį.
Tuosyk Achilas pakilo ir tarė Argo herojams:
„Didis Atreide ir jūs, gražiaauliai herojai achajai!
Dovanos šit aikštėje žirgų lenktyniautojų laukia.
Jeigu čia kito kieno mes garbei nūn lenktyniautum –
Dovaną pirmą ramiai aš namo parsineščiau laimėjęs.
Žinot, kiek mano žirgai greitumu jūs žirgus pralenkia.
Jie nemirtingi abu. Poseidonas, žemės plakėjas,
Davė juos tėvui Pelėjui, o man juos perleido tėvas.
Nelenktyniausiu tačiau, taip pat ir žirgai plačkanopiai:
Pasididžiavimo jie – važnyčiotojo savo neteko,
Draugo, kuris karčius jiems vandeniu, būdavo, tyru
Trenka diena iš dienos ir tepa skaidriausiom alyvom.
Stovi nuliūdę dėl to ir galvas nuleidę abudu,
Draikos ant žemės jų karčiai, o širdys jiems sielvarto pilnos.
Stokit į eilę kiti achajų kariai ir herojai,
Kas pasikliaujate savo žirgais ir ratais tvirtaisiais.“

Taip jiems pasakė Peleidas. Greiti žirgininkai sustojo.
Pats pirmutinis išėjo Admeto sūnus mylimasis,
Vyrų valdovas Eumelas, žirgais pagarsėjęs iš seno.
Tuosyk Tidėjo sūnus Diomedas galiūnas pašoko
Ir pasikinkė Trojo sau žirgus, kuriuos iš Ainėjo
Buvo atėmęs kovoj, kai išgelbėjo tą Apolonas.
Po Diomedo tuojau Menelajas šviesplaukis išėjo,
Dzeuso gentainis, į jungą įvaręs žirgus greituosius:
Savo nertsprandį Podargą, su juo Agamemnono Aitę.
Ją Agamemnonui davė Anchiso sūnus Echepolas,
Idant nekiltų į žygį jis prieš Ilioną vėjuotą,
Bet pasiliktų ir džiaugtųs namie. Turtus Echepolui
Davė Kronidas, ir tas sau gyveno gražiai Sikione.
Šią karštakraują kumelę dabar Menelajas pakinkė.
O Antilochas ketvirtas žirgais gražiakarčiais atskriejo,
Nestoro, didžio valdovo, sūnus, pagarsėjęs narsybe,
Tikras Nelėjo vaikaitis. Pilėnų žirgai greitakojai
Nešė vežimą lengvai. O tėvas priėjo ir davė
Jam patarimų gerų, nors ir pats Antilochas išmanė.
„Tu, Antilochai, nors jaunas, tačiau tau meilę parodė
Ir Poseidonas, ir Dzeusas, tave kuo geriausiai išmokę
Žirgus valdyti, todėl patarimų tau daug nebereikia.
Sugebi stulpą aplenkt neužkliudęs, bet žirgus turėsi
Ne iš greitųjų, vangius, ir tai gal bus tavo nelaimė.
Tuotarp varžovų žirgai eiklesni, bet patys nemoka
Nieko geriau už tave sugalvoti nei padaryti.
Taigi laikykis, sūnau, ir parodyki savo miklumą,
Kokio reikės, kad dovanos tau neišsprūstų iš rankų.
Miškakirtys miklumu daugiau padarys nei stiprybe,
O vairininko guvumas tamsioj banguojančioj jūroj
Greitąjį laivą pakreipia kur nori, nors blaško jį vėjai.
Ir važnyčiotojai apdairumu tenuveikia viens kitą.
Betgi kas, savo žirgais bei ratais per daug pasikliovęs,

Blaškosi, paikas, toli į vieną ir antrąją pusę, –
Ima jį nešti žirgai, ir jų sulaikyt nebegali.
Tas, kas įgudęs labiau, nors žirgais važiuoja menkesniais, –
Taikos arčiau pravažiuoti pro stulpą, galvos nepametęs,
Jausdamas, kurlink reikės jautenų vadeles jam patempti.
Lekia į priekį tiesiog ir stebi, ar jo kas nelenkia.
Tau pasakysiu aš ribą, klausyk ir viską žinosi.
Stovi ten stulpas medinis, gal sieksnio aukštumo nuo žemės,
Ąžuolo bus ar pušinis, nė kiek nuo lietų nepapuvęs.
Jo dešinėj boluoja akmuo, taip pat ir į kairę,
Posūkiuos kelio staigiuos, bet juos apvažiuoti bus lengva.
Antkapis gali tai būti senovėje mirusio vyro
Arba lenktynių riba, žmonių kitados pastatyta.
Jį tad ir šiandien parinko šviesus greitakojis Achilas.
Kiek pagalėsi arčiau prie jo tu žirgus varyki,
Pats, atsilošęs tvirtai į pintinę vežimo atkaltę,
Truputį svirki kairėn. Tuo tarpu gi dešinį žirgą
Ragink užrikęs smarkiau ir jo vadelę atleiski.
Žirgas kairysis tuomet apsisuks taip arti apie stulpą,
Jog pasirodys, kad jau stebulė gražiaskryčio tekinio
Jį užkliudys. Gerai pasisergėk, akmens nekliudyki,
Kad nesužeistum žirgų ir vežimo ašies nenulaužtum.
Didelis džiaugsmas kitiems, o tau dėl to širdgėla būtų.
Taigi tu būki, sūnau, apdairus ir galvos nepameski.
Jeigu tik tau laimingai pavyks pravažiuoti pro stulpą,
Tuosyk jau niekas tavęs nevalios pasivyt ir aplenkti,
Nors iš visų jėgų Arėjoną beydį varytų,
Greitąjį žirgą Adrasto, kurs dieviško buvo kilimo,
Arba eikliausią iš tų, kur Laomedontas augino."
Šitai pasakęs, nuėjo Nelėjo sūnus išmintingas
Ir atsisėdo, pasakęs savam, kas buvo svarbiausia.
O Merionas sau žirgus greitus pasikinkė penktasis.
Tuosyk sušoko visi į ratus ir sumetė burtus.

Šalmą papurtė Achilas, ir burtas pirmam Antilochui,
Nestoro sūnui, iškrito, po jo Eumelui galingam,
O po Eumelo atėjo eilė Menelajui Atreidui.
Po Menelajo važiuos Merionas, o pats paskutinis
Žirgus paleisti turėjo Tideidas, nors buvo šauniausias.
Stojo į eilę visi, Achilas parodė jiems ribą
Lygumos tolumoj ir liepė ties ja atsisėsti
Dieviškam vyrui Foinikui, tėvo senam palydovui,
Eigą lenktynių stebėt ir tikrą teisybę pranešti.
Žirgus tie vienu kartu, botagus iškėlę, paleido,
Vadžiom užkirto smagiai ir skubiausiai paragino bėgti
Žodžiais griausmingais. Žirgai pasileido per lygumą plačią
Lėkti it paukščiai tolyn nuo laivų. Tik dulkės pakilę
Debesiu skriejo ore ir sukos lyg viesulas juodas.
Plaikstėsi karčiai ilgi, šiurenami vėjo iš priešais.
Ratų tekiniai pasieks pakraštėliais penėtoją žemę
Ir atsitrenkę vėl kyla oran. Važiuotojai vyrai
Ratuos stovėjo tvirtai, o širdys sujudusios mušė,
Pergalės troško visi, kiekvienas tad ragino, šaukė
Savo žirgams, o tie dulkėdami skrido per aikštę.
Kai greitakojai žirgai, prie ribos atšuoliavę, pasuko
Vėlei prie marių pilkų, tuomet pasirodė kiekvieno
Jų pranašumas, žirgai pasispyrė kiek gali, ir greitai
Lėkė jau prieky visų Feretido greitkojės kumelės,
Įkandin jųjų pranoko kitus eržilai Diomedo,
Trojos kilimo, nedaug atsilikę ir bėgę pridurmais
Taip, jog atrodė – įšoks jie į lekiantį prieky vežimą,
Šildė Eumelui plačiuosius pečius ir nugarą visą
Karštu kvapu, nes bėgo, į jį galvomis įsirėmę.
Ir Diomedas jau būtų pralenkęs ar bent jam prilygęs,
Jeigu nebūtų ant jo šnairavęs skaistus Apolonas,
Tas jam iš rankų dabar išsviedė prašmatnų botagą.
Ašarom akys tuomet Diomedui paplūdo iš pykčio,

Vos tik pamatė, jog dar greičiau pasileido kumelės,
O jo greiti eržilai nebenori bėgt be botago.
Bet pro akis nepraslydo Atėnei, kaip nuskriaudė Foibas
Sūnų Tidėjo. Ji greitai prišoko prie vyrų valdovo,
Padavė jam botagą, žirgams jo įkvėpė narsą.
Puolė, piktumo pilna, ir, sūnų Admeto pavijus,
Perlaužė jungą pusiau, ir jo pasibaidę kumelės
Šoko iš kelio tuomet, o grąžulas krito ant žemės.
Krito iš ratų jis pats prie tekinio kniūpsčias į dulkes
Ir nusibrozdino sau alkūnes, lūpas, ir nosį
Ir prasiskėlė prie antakio kaktą. Nuo smūgio pasruvo
Ašaros jam iš akių ir balsas gerklėj užsikirto.
Pralenkė jį ir praskriejo žirgais plačkanopiais Tideidas,
Prieky visų toli atsidūręs: šviesakė Atėnė
Suteikė narsą žirgams, o važiuotojui pergalės šlovę.
Paskui jį lėkė Atrėjo sūnus Menelajas šviesplaukis.
O Antilochas tėvo žirgams suriko ir tarė:
„Bėkite judu gyviau, įsitempkite kiek tik begalit,
Nereikalauju ir jums neliepiu lenktyniaut su pirmaisiais,
Su Diomedo narsuolio žirgais, kuriems juk Atėnė
Suteikė kojų greitumą, o pačiam jam – šlovę didžiausią.
Betgi Atreido jūs žirgus pavykit ir neatsilikit,
Spauskite kiek įkabinat, kad gėdos nepadarytų
Aitė, kumelė sena. Ko taip atsiliekat, šaunieji?
Aiškiai aš jums pasakau, ir pažadas bus ištesėtas:
Meilės daugiau neberodys jums Nestoras, vyrų valdovas,
Bet padarys jums galą kaipmat jis variu išgaląstu,
Jeigu dėl jūsų rambumo prastesnę mes dovaną gausim.
Tad pasispauskit abu ir bėkite kiek įkabinat.
Aš pasirūpinsiu pats ir, progą nutaikęs, mokėsiu
Kelio pačiam siaurume pro šalį pranirt ir aplenkti."
   Taip jis kalbėjo. Žirgai, valdovo grūmonių pabūgę,
Šoko visu greitumu, bet labai neilgai, nes tuo tarpu

Duobę siauram kelyje Antilochas narsus pastebėjo.
Buvo giliausia griova, plūsdami mat vandenys žiemą
Kelią išgraužė, ir taip duburys pasidarė toj vietoj.
Ten Menelajas ir suko, kad ratais ko neužkliudytų.
O Antilochas su savo žirgais plačkanopiais pasuko
Šonan iš kelio ir, jį pasivijęs, norėjo aplenkti.
To nusigando Atreidas ir tuoj Antilochui suriko:
„Kur, Antilochai, suki lyg beprotis! Stabdyki vežimą!
Kelias čia siauras, matai! Pralenksi, kur tuoj bus platesnis.
Čia tik bėdos abiem pridarysi, ratais užkliudęs."
   Taip jis pasakė. Tačiau Antilochas labiau dar pavarė,
Kirtęs žirgams botagu, lyg būtų visai negirdėjęs.
Kiek skritulys nuriedėtų, iš rankos galingos ištrūkęs,
Kai jį paleidžia žmogus, jaunystės mėgindamas jėgą,
Tiek pavažiavo pirmyn Antilochas. Atreido kumelės
Kiek atsiliko, ir pats jau dabar jas raginti liovės,
Kad nesukliūtų abiem ant kelio žirgai plačkanopiai,
Nesusidurtų dailūs vežimai ir kad neiškristų
Patys į dulkes tirštas, benorėdami pergalę gauti.
Ir Menelajas šviesplaukis jį barti pradėjo supykęs:
„Nėr, Antilochai, žmogaus, už tave pasiutesnio, pasauly.
Trūksti sau sprandą! Ir dar išmintingu vadina achajai!
Bet dovanos sau taip, be priesaikos, tu nelaimėsi."
   Šitaip pasakė ir tvirtu balsu ant kumelių suriko:
„Jūs čia negaiškit kely, nestovėkit, širdy nusiminę!
Pilo žirgams tuoj kojos pavargs ir jėgos jų baigsis,
Tik jau ne jums: anų jaunystės mitrumas praėjęs."
   Taip jis kalbėjo. Kumelės, valdovo grūmonių pabūgę,
Šoko visu greitumu ir bemat pasivijo anuodu.
   Argo herojai, ratu aplinkui susėdę, stebėjo
Žirgus eikliuosius, o tie gi dulkėdami skrido per aikštę.
Idomenėjas, kretiečių vadas, pamatė pirmasis,
Nes ant kalvos aukštai jis sėdėjo, išėjęs iš rato,

Ir važnyčiotojo balsą iš tolo nugirdęs pažino;
Taipgi ir šaunųjį žirgą išvydo priekinėj poroj.
Juodbėris buvo jis visas vienodai, o kaktą dabino
Jam baltutėlė žymė, gražiai apskrita lyg mėnulis.
Idomenėjas pašoko iš vietos ir tarė argiečiams:
„Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!
Žirgus aš vienas tiktai regiu, ar ir jūs pastebėjot?
Jau nebe tie, man atrodo, arkliai priešaky atsirado,
Ir važnyčiotojas kitas. Turbūt Eumelo kumelės
Emė pavargti aikštėj, nors čia nepralenkiamos buvo.
Aiškiai regėjau pirma, kaip jos prie ribos pasisuko,
Betgi dabar aš jų nematau, nors akys plačiausiai
Trojos laukus aprėpia, vis tiek kur žvilgsnį pakreipčiau.
Gal Admetidui ištrūko vadelės, jis nebevaliojo
Ribą kaip reikia aplenkt ir bus nesėkmingai pasukęs.
Jis, aš galvoju, iškrito, į šipulius ratams sudužus,
Kai pasisuko iš kelio kumelės, narsumo pagautos.
Jūs atsistoję geriau pamatysit, o aš nevalioju
Dar atpažinti gerai, bet rodos – važiuotojas vyras
Būsiąs aitolų kilmės, viešpataujantis nūn tarp argiečių
Žirgvaldžio didžio Tidėjo sūnus Diomedas galingas.“
Šiajam atkirto Ajantas, Oilėjo sūnus greitakojis:
„Ką, Deukalidai, tauški tu pirm laiko! Tos pačios kumelės
Skrenda su vėjais tolyn nuo pilies per lygumą plačią.
Amžiumi tu ne jauniausias esi tarp Argo herojų,
Ir kaktoje tau akys nebėr už visų mūs šviesesnės,
O nesiliauji niekus vis kalbėjęs. Juk tau nepritinka
Būti tauškaliui tuščiam. Čia vyrų nestinga rimtesnių.
Prieky tos pačios Eumelo kumelės, kaip buvo lig šiolei,
Ir jis patsai vežime, įsitvėręs vadžias, tebestovi.“
Perimtas pykčio, tuomet jam kretiečių valdovas atšovė:
„Pirmas vien ginčais tu, piktaliežuvi! Kitu kuo – tik vietą
Užimi tarpu argiečių, žmogus tu stačiokas ir paikas.

Kertam lažybų tuojau iš dubenio arba trikojo,
Lai mūs Atrėjo sūnus Agamemnonas būna teisėju:
Kai pralaimėsi – žinosi, kieno kumelės čia lenkia.“
Taip jis kalbėjo. Pašoko tuomet greitakojis Oilidas,
Pilnas rūstybės, ir žodžiais grubiais atsikirsti norėjo.
Piktas kivirčas tarp jų dar kažin kur būtų nuvedęs,
Jei ne Achilas, kuris atsistojo ir pratarė šitaip:
„Liaukitės žodžiais piktais užgauliojęs ir dergę viens kitą,
Idomenėjau šviesus ir Ajantai: netinka taip vyrams.
Bartumėt patys kitus, jei kas panašiai padarytų.
Vietoj sėdėkit ramiai kaip sėdėjot visi ir stebėkit
Arklius, o jie, kaip regit, dėl pergalės stengias ir greitai
Patys prie mūsų atskries, tuomet pamatysit kiekvienas
Žirgus argiečių, kieno bus pirmi, o kieno paskutiniai.“
Taip jis pasakė. Tuo tarpu artyn Diomedas atskriejo,
Pliekdamas vis iš peties botagu. Žirgai jo putoti
Šoka abudu aukštai, ir kelias tik traukias už jųjų.
Žemių lietus iš po kojų tirštai į važiuotoją tyška,
Auksu ir alavu baltu apkaustyti ratų tekiniai
Už greitakojų žirgų mirguliuoja, ir paskui juos lekia
Ratlankių žymės, visai ne kaip vėžės, į dulkes palaidas
Vos teįspaustos: kaip oru žirgai plačkanopiai praskriejo!
Ratą žiūrovų pasiekęs, sustojo, ir prakaito karšto
Srovės žirgams nuo sprandų ir krūtinių žliaukė ant žemės,
O Diomedas lengvai iš ratų dailiųjų nušoko
Ir į jungą atšliejo botagą. Tvirtuolis Stenelas
Gaišti nemanė, bet šoko ir dovaną stvėrė laimėtą,
Moterį liepė bičiuliams narsiems paėmus nuvesti
Ir didžiaąsį trikojį nunešt, pats žirgus nukinkė.
Ir Antilochas, Nelėjo vaikaitis, greit žirgus atvarė,
Savo suktybe, ne jų greitumu Menelają pralenkęs.
Bet Menelajo žirgai greitakojai pridurmu jam lėkė.
Kokis bus tarpas nuo rato lig žirgo, kuris šeimininką,

Lėkdamas vėjų greičiu, per lygumą neša su ratais;
Jo uodegos ilgi ašutai pasiekia ir liečia
Ratlankio viršų, kuris netoliese jo rieda, ir tarpas
Visiškai mažas tarp jų, Iliono lyguma lekiant, –
Tokis tebuvo atstumas nūn tarp Menelajo beydžio
Ir Antilocho. Pradžioj atsilikęs per disko metimą,
Greit Menelajas jį priginė vėl: Agamemnono Aitės,
Tos gražiakartės kumelės karštumas išgelbėjo viską.
Jeigu jiems būtų reikėję abiem dar toliau pavažiuoti,
Tai Menelajas ne tik pasivijęs – aplenkęs jį būtų.
O Merionas, šaunus palydovas Idomenėjo,
Nuo Menelajo šviesaus atsiliko per ieties metimą:
Ir gražiakarčiai žirgai jam rambūs perdaug pasitaikė,
Ir lenktyniaujant ratus pavaldyti nebuvo įgudęs.
Pats paskutinis, negreit Admeto sūnus atvažiavo,
Vilkdamas gražų vežimą ir priekin varydamas žirgus.
Gaila paliko, jį regint, šviestam greitakojui Achilui,
Ir, atsistojęs tarp vyrų, prabilo jis žodžiais sparnuotais:
„Vyras šauniausias patsai paskutinis žirgus atvaro,
Betgi palauk, mes duokime jam, kaip dera ir tinka,
Dovaną antrą. Tegu pirmutinę sau gauna Tideidas.“
  Taip jis kalbėjo. Visi su šitais jo žodžiais sutiko.
Būtų jam davę kumelę, ir būtų pritarę achajai,
Jei Antilochas, sūnus išmintingo Nestoro seno,
Gindamas teises savas, prieš Peleidą nebūtų pašokęs.
„Pyksiu labai ant tavęs aš, Achilai, jei pažadą šitą
Vykdysi nūn. Tu man laimikį nusprendei atimti,
Įsikalbėjęs, kad kliūtis jam buvo žirgai ir vežimas,
O važnyčiotojas – geras. Turėjo dievams nemirtingiems
Jis pasimelsti. Tuomet paskutinis nebūtų juk buvęs.
Jeigu taip gaila jo tau ir tavo širdžiai jis mielas –
Aukso daugybę turi palapinėj ir vario nemaža,
Aibę galvijų ir vergių, ir pulką žirgų plačkanopių.

Dovaną jam dar geresnę gali iš gėrybių tų duoti
Šiandien arba kituomet, ir lai tave giria achajai.
Šios aš kumelės neduosiu, ir kas iš herojų norėtų
Stoti į kovą dėl jos su manim – tegu pamėgina.“
Taip jis kalbėjo. Šypsojo šviesus greitakojis Achilas,
Džiaugėsi Antilochu, nes buvo jo mielas bičiulis,
Ir, atsakydamas jam, prakalbėjo taip žodžiais sparnuotais:
„Jei, Antilochai, liepi man iš savojo būsto dar kitą
Dovaną duoti Eumelui – gerai, aš ir tai padarysiu.
Duosiu jam šarvus, kuriuos aš nuplėšiau nuo Asteropajo,
Dailūs, variniai, kraštai apliedinti alavu baltu,
Žėri iš tolo, ir bus dovana jam brangi ir vertinga.“
Tarė – ir Automedontui, mielajam bičiuliui, įsakė
Iš palapinės atnešti. Tas atnešė greitai nuėjęs
Ir į rankas paklojo Eumelui, kurs priėmė linksmas.
O Menelajas tuomet atsistojo, širdy įsižeidęs,
Ant Antilocho įširdęs be galo. šauklys jo priėjęs
Padavė skeptrą į ranką ir paliepė Argo herojams
Baigti kalbas, o dievui prilygstantis vyras prabilo:
„Ką padarei, Antilochai, visad išmintingu laikytas?
Šlovę man atėmei tu, išmušdamas žirgus iš kelio,
Priekin prastūmei savus, nors daug menkesnius už manuosius.
Taigi palaukit, argiečių vadai ir tarėjai protingi,
Teiskit abudu čia pat, neglostykit vieno nei kito,
Idant vėliau nesakytų kas nors variarūbių achajų:
„Štai Menelajas, jėga nusileist Antilochą privertęs,
Vedas kumelę namo, žirgai gi jo buvo iš tikro
Daug menkesni, tačiau jis galybę ir valdžią turėjo.“
Jeigu nuspręsiu aš pats, tai niekam danajų, man rodos,
Bartis ant mūsų nereiks, nes nuosprendis mano teisingas.
Eikš, Antilochai, Kronido gentaini, arčiau ir, kaip dera,
Tu atsistok prie žirgų ir vežimo, paimki į ranką
Margąjį šmaikštų botagą, kuriuo neseniai darbavaisi,

Ir, prisilietęs žirgų, nūn žemės plakėjui prisieki,
Jogei netyčia, be kėslų piktų sukliudei man važiuoti."
   Jam Antilochas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Šitaip neimki širdin. Už tave nepalygint jaunesnis
Aš, Menelajau valdove, – vyresnis tu ir galingesnis.
Pats gi žinai, kaip žmonės jauni pasidaro įžūlūs.
Galvos jų karštos begal, o protas tebėr nesubrendęs.
Širdį raminki todėl, kumelę, kurią aš laimėjau,
Pats atiduosiu gražiai, ir jei tu iš manojo būsto
Dar ko daugiau panorėtum, ilgai negalvojęs sutikčiau
Duoti geriau neg tavo, Kronido gentaini, malonę
Visą prarasti ir likti dievų akyse nusikaltęs."
   Šitai pasakė, tuoj Nestoridas, kumelę atvedęs,
Padavė ją į rankas Menelajui. Širdis tam nudžiugo.
Lygiai kaip varpa brandi atsigauna, rasai užkritus
Dirvoj geltonų javų, kai laukai jau pašiurpę nuo karščio,-
Lygiai taip tau, Menelajau, širdis atsigavo krūtinėj.
   Kreipės į jį tuomet ir pasakė jam žodžiais sparnuotais:
„Aš, Antilochai, dabar, nors buvau įsižeidęs be galo,
Tau nusileidžiu, nes tu ligi šiol nebuvai neprotingas
Nei pasipūtęs, tik šiandien tau įveikė protą jaunystė.
Saugokis tik ateity vyresniuosius tu apgaudinėti.
Kitas achajų manęs juk nebūtų lengvai taip numaldęs.
Betgi ir tu dėl manęs tiek vargo regėjai prie Trojos,
Tiek prikovojai drauge šalia tėvo garbingo ir brolio.
Tad atsiprašančiam tau dovanosiu ir dar atiduosiu
Savo laimėtą kumelę, kad šiandien visi pamatytų,
Jog aš širdies nekietos ir niekad nesu pasipūtęs."
   Ir Antilocho bičiuliui, mielam Noemonui jis liepė
Vesti kumelę, o sau pasiliko vien katilą skaistų.
Talentus aukso abu Merionas pasiėmė tuosyk,
Nes atvažiavo ketvirtas. Dar liko penktasis laimikis,
Naujas dviašis dubuo, jį Nestorui skyrė Achilas

Ir, pro argiečių eiles su juo priėjęs, pasakė:
„Ši dovana, tėveli, bus tau, pakastuvių Patroklo
Ją atminimui brangiam priimki. Daugiau tu jo niekad
Neberegėsi tarp Argo herojų. Šį pergalės ženklą
Duodu aš tau, nes stoti kovon ir kumštį mėginti,
Ietimi kautis didžia ar bėgti lenktynių su vyrais
Tau nebeteks: senatvės našta pečius jau prislėgė."
Tarė – ir padavė indą. Senelis jį paėmė linksmas,
Kreipės maloniai tuomet ir žodžiais sparnuotais pasakė:
„Šventą teisybę, sūneli, sakai, apgalvojęs kaip dera.
Jau sąnariai nebeklauso, nei kojos, mielasis, nei rankos
Man nebepajuda taip iš pečių, kaip galėjo kadaise.
Kad atjaunėčiau aš taip ir jėgos man grįžtų, kaip tuosyk
Buvo, kai Amarinkėją, galingą vadą, epėjai
Ruošės Buprasijuj laidot ir sūnūs jo dovanas dėjo.
Tuosyk man lygaus nebuvo nė vieno nei iš epėjų,
Nei iš mūsiškių pilėnų, nei iš tvirtabūdžių aitolų .
Kumščiu tuomet paguldžiau Klitomedą, sūnų Enopo,
Einant ristynių, parvirto bemat pleuronietis Ankajas,
Garsų bėgiką Ifiklą aš pralenkiau kojų greitybe,
Ietį paleidau toliau už Filėją ir Polidorą,
Tik lenktyniaujant žirgais jau pralenkė Aktorionai,
Skaičium pranokę mane ir žūt būt pasiryžę laimėti,
Nes pats didysis laimikis tuomet dar nepaimtas laukė.
Juodu mat buvo dvyniai, ir vienas jų važnyčiojo,
Vienas tvirtai važnyčiojo, o kitas netaupė botago.
Tokis kadaise buvau. Dabar jaunesnieji tedarai
Tokius didvyrių darbus, aš priverstas jau nusilenkti
Niūriai senatvei, o tuosyk buvau tarp herojų pirmasis.
Eik ir lenktynėm gražiai tu savo bičiulį pagerbki.
Dovaną tą aš maloniai imu ir širdingai džiaugiuosi,
Kad tu prisimeni seną mane ir nesi dar pamiršęs
Tos pagarbos didžios, kuri pridera man iš achajų.

Tau nemirtingi dievai teatlygina gausiai už viską."
   Taip jis kalbėjo. Peleidas Nestoro žodžio išklausė
Ir nuskubėjo atgal į ūžiančią minią achajų.
Dovanas skyrė dabar jis kumščio grumtynių dalyviams.
Mulą kietsprandį, atvedęs į vidurį rato, pririšo,
Nejodinėtą, šešergį, kurį suvaldyti nelengva.
Tam, kas varžybas prakiš, pastatė taurę dviąsę.
Ir, atsistojęs tuomet, prabilo ir tarė argiečiams:
„Didis Atrėjo sūnau ir jūs, gražiaauliai achajai!
Porą herojų dabar mes pakviesim, pačių galingųjų,
Pratusių kumščio smūgius atlaikyti. Katram Apolonas.
Pergalę duos iškovoti ir sūnūs achajų patvirtins,
Tas asilėną patvarų galės parsivest palapinėn,
O pralaimėjęs turės pasiimti sau taurę dviąsę."
   Taip jis pasakė. Pašoko herojus, aukštas galiūnas,.
Mokantis kumščiu kovot, sūnus Panopėjo Epėjas,
Ant asilėno paskirto uždėjo ranką ir tarė:
„Eikit artyn, kas turės pasiimti taurę dviąsę.
O asilėną, sakau, nusives ne kas kitas achajų,
Pergalę kumščiu laimėjęs: čia aš be gyrimosi pirmas.
Rasi karys iš manęs ne geriausias, bet ką gi darysi:
Kurgi atrasi tu žmogų, kurs viską gebėtų vienodai?
Aiškiai aš jums pasakau, ir pažadas bus ištesėtas:
Priešą suknežinsiu taip, jog sveiko neliks nė kaulelio.
Drąsiai jau gali ateit ir palaukt pakastuvių rengėjai,
Bus kam lavoną išnešt, paguldytą rankos manosios."
   Taip jis pasakė. Visi net kvapą sulaikę tylėjo.
Tik Eurialas pakilo, dievams prilygstantis vyras,
Ainis karaliaus Talajo, sūnus Mekistėjo drąsusis,
Kurs nukeliavęs buvo į Tebus, kai mirė Oidipas,
Laidoti jo ir tuosyk visus kadmiečius nugalėjo.
Ruošė rungtynėms dabar Diomedas, ietim šlovingas,
Žodžiais padrąsinęs jį ir kovą laimėt palinkėjęs.

Strėnas pirmiausia tvirtai jam suveržė juosta, o tuosyk
Padavė tvirtus diržus iš odos jaučio laukinio.
Taip susijuosę abu į vidurį rato išėjo.
Vienas prieš kitą iš karto galingus kumščius pakėlė
Ir susikovė, jų sunkios rankos draugėn susipynė.
Skardžiai pokšėjo žandai nuo smūgių, ir prakaito srovės
Liejosi iš sąnarių. Šviesusis Epėjas pašoko
Ir besidairančiam tvojo per skruostą, o tas pastovėti
Nebevaliojo: tuojau sąnariai tvirti jo suglebo.
Kaip su Borėjo gūsiu žuvis pašokėją iš marių
Į samanotą pakrantę ir vėl ją paslepia bangos, –
Šitaip nuo smūgio ir jis pašokėjo, taurusis Epėjas
Ėmęs už rankos pakėlė, draugai artimieji subėgę
Išvedė jį iš aikštės, vos galintį kojas pavilkti,
Spjaudantį nuolat kraujais, su virstančia galva į šalį,
Ir, nebetuokiantį nieko gražiai pasodinę ant žemės,
Patys nuėjo aikštėn ir paėmė taurę dviąsę.
  Dovanas vėl naujas, trečiąsias, paskyrė Peleidas
Ir jas pasiūlė danajams, kas nori eiti imtynių.
Kas nugalės, tam į ugnį pastatomas didis trikojis,
Dvylikos jaučių vertės, kaip savitarpy sprendė achajai.
Kas pralaimės, tam aikštės vidury pastatė mergaitę,
Mokančią daugį darbų, ją vertino ketvertu jaučių.
Ir atsistojęs tuomet prabilo ir tarė argiečiams:
„Kelkitės, kas kovoje šitoj mėginsite laimę."
  Taip jis pasakė. Pašoko sūnus Telamono Ajantas,
Ir Odisėjas daugmintis pakilo, vis pilnas gudrybių,
Ir jie abu susijuosę tuojau į aikštę išėjo.
Vienas ir kitas glėbin susitvėrė rankom galingom
Ir susikibo kaip gegnės, kurias sumanusis dailidė
Suneria namo viršuj, kad vėjus smarkius atlaikytų.
Kupros braškėjo abiem, suspaustos rankų tvirtųjų
Ir patrūkėtos ūmai, tik prakaitas žliaukė ant žemės.

Jiems ant pečių ir ant šonų viena po kitos išsišovė
Kraujo pritvinkusios gyslos: taip stengėsi lygiai abudu
Pergalę sau iškovot už gražų vario trikojį.
Nei Odisėjas ilgai negalėjo pargriauti Ajanto,
Neigi Ajantas įveikt Odisėjo stipraus nevaliojo.
Kai nusibodo ir ėmė murmėt gražiaauliai achajai,
Į Odisėją prakalbo sūnus Telamono Ajantas:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau Odisėjau daugminti!
Mes pakylėkim viens kitą aukštyn – ir Dzeusas tesprendžia."
Ėmęs pakėlė. Tačiau Odisėjui netrūko gudrybės:
Sudavė jam į pakinklį kulnu ir kojas pakirto.
Griuvo aukštielninkas tas, ir drauge Odisėjas užvirto
Jam ant krūtinės, visi ir nustebo, ir kiek nusigando.
Tuosyk jį bandė pakelt šviesus Odisėjas kantrusis,
Vos trupučiuką patraukė aukštyn, tačiau nepakėlė,
Koja paslydo kažkaip, ir abudu pargriuvo ant žemės,
Vienas ant kito krūvoj, tik dulkių stulpai subangavo.
Būtų gal šokę iš naujo ir trečiąkart grumtis mėginę,
Jei ne Achilas, kuris atskubėjo ir juodu sulaikė:
„Nebesigrumkite, vyrai, jėgų neeikvokite veltui,
Nuveikėt lygiai abu ir, dovanas lygias laimėję,
Eikite sau. Achajai kiti eis jėgų išmėginti."
Taip jis pasakė. Abu jie paklausė, žodžio netarę,
Ėjo iš rato ir, dulkes nupurtę, vilkos chitonais.
Tuosyk Peleidas paskyrė dovius bėgimo varžovams:
Darbo dailaus sidabrinį kraterą, gal šešetas kvortų
Tilpo, o grožio – visus kraterus jis pralenkė žemėj:
Puikiai Sidono meistrai auksarankiai jį buvo padarę,
O per miglotas marias jį atvežė vyrai foinikai
Ir, apsistoję uoste, kaip dovaną davė Toantui.
O Jėsonidas Eunėjas, prireikus išpirkt Likaoną,
Sūnų Priamo, atidavė jį herojui Patroklui.
Šiandien Achilas jį statė doviu, pagerbdamas draugą,

Kas pirmutinis atbėgs, turėdamas kojas mikliausias.
Jautį didžiulį, gerai nupenėtą, paskyrė antrajam,
O paskutiniam tik pusę talento aukso padėjo
Ir, atsistojęs tuomet, prabilo ir tarė argiečiams:
„Kelkitės, kas kovoje šitoj mėginsite laimę."
Tuoj atsikėlė Oilėjo sūnus greitakojis Ajantas
Ir Odisėjas daugmintis, po jo Antilochas išėjo,
Nestoro vaikas, visus jaunesniuosius priveikęs greitybe.
Vienas prie kito sustojo, Achilas jiems ribą parodė,
Bėgti pašoko visi nuo žymės, ir priekin užbėgo
Greitas Oilėjo sūnus, tačiau ir šviesus Odisėjas
Buvo čia pat: per kiek nuo audžiančios moters gražjuostės
Esti nutolus šeiva, kai, ją įsitvėrus į ranką,
Ataudą šauna pro nytis pražiotas (o tuosyk ji būna
Jai prie krūtinės), – per tiek Odisėjas tebuvo atlikęs:
Mynė Ajanto pėdom, nespėjančiom dulke užbirti.
Tiesiai į galvą Ajantui šviesus Odisėjas alsavo,
Bėgdamas greit iš paskos. Žavėdamies šaukė achajai
Siekiančiam viršų paimt ir labiau dar kurstė jo ryžtą.
O kai į pabaigą ėjo bėgimas, tuomet Odisėjas
Savo širdy pradėjo maldaut šviesiaakę Atėnę:
„Deive geroji! Išgirsk ir paspartinki kojas manąsias."
Taip jis maldaudamas sakė. Paladė Atėnė išklausius
Davė miklumą visiems sąnariams jo, rankoms ir kojoms.
O kai jau baigė jie bėgt ir beliko pasiekti laimikį,
Koja staiga paslydo Ajantui (pakliudė Atėnė)
Ten, kur telkšojo mėšlai išdarytų jaučių baubonų,
Kai greitakojis Achilas pagerbti Patroklui juos pjovė.
Tų nešvarumų bjaurių jis pritraukė į burną ir nosį.
Taigi kraterą laimėjo šviesus Odisėjas kantrusis,
Spėjęs atbėgti pirmiau. Ajantas pasiėmė jautį.
Rankom tvirtai nusitvėrė ragus to jaučio laukinio,
Mėšlus išspjovė iš savo burnos ir tarė argiečiams:

„Oi oi oi! Kojas papynė man deivė, kuri Odisėją
Nuolat kaip močia globoja ir jam į pagalbą ateina.“
   Taip jis pasakė. Visi nenumaldomai ėmė kvatoti.
O Antilochas tuomet, paskutinį paėmęs laimikį,
Nusišypsojo ir Argo herojams šiais žodžiais prabilo:
„Žinot ir patys gerai, tačiau dar priminsiu: ir šiandien
Pagerbė vėl nemirtingi dievai pagyvenusius vyrus.
Kalbant teisybę, Ajantas nedaug už mane tevyresnis,
Bet Odisėjas – senųjų kartos ir žmogus pagyvenęs.
Jaunas tai senis yra, pasakyčiau, ir niekas achajų
Kojom varžytis su juo nevalios, nebent tik Achilas.“
   Taip jis pasakė iš noro pagerbt greitakojį Peleidą.
Tuosyk Achilas, jam atsakydamas, pratarė šitaip:
„Tau, Antilochai, neliks be atpildo žodis tas geras.
Pusę talento aukso už jį atiduoti negaila.“
Šitai pasakė ir davė, o tas apsidžiaugęs jį ėmė.
   O Pelėjonas po to ilgakotę ietį varinę,
Skydą ir šalmą aikštės vidury atnešęs padėjo,
Tuos Sarpedono ginklus, kur buvo paėmęs Patroklas.
Ir, atsistojęs tuomet, prabilo ir tarė argiečiams:
„Porą herojų dabar mes pakviesim pačių galingųjų,
Teapsitaiso šarvais jie ir, žeidžiantį varį paėmę,
Vyrų visų akyse jėgų testoja mėginti.
Kurs pirmutinis pataikys kitam į gražųjį kūną
Ir pro šarvus įkirs jam giliau ligi tamsiojo kraujo,
Tam kalaviją aš duosiu, sidabro spuogais padabintą,
Trakišką, darbo dailaus, iš Asteropajo laimėtą.
O jo ginklus kitus drauge pasiimsit abudu,
Ir dar vaišes geras iškelsime jiems palapinėj.“
   Tarė, ir Telamonidas Ajantas didysis pašoko.
Greit ir Tidėjo sūnus Diomedas galingas pakilo.
Vienas ir kitas, toliau pasitraukę, šarvais apsivilko,
Tuosyk aikštės vidurin paskubėjo ir, kautis panūdę,

Žvelgė abudu piktai. Achajus net baimė pagavo.
O kai jau buvo artyn jie vienas prie kito priėję,
Triskart puolė abu, ir triskart abu susikirto.
Ietimi smogė Ajantas į apskritą skydą didžiulį,
Betgi nepalietė kūno: jį sergėjo šarvas varinis.
O Diomedas anam pro viršų skydo didžiulio
Žibančią ieties viršūnę vis taikės kaklan suvaryti.
Perimti baimės didžios, dėl Ajanto gyvybės, achajai
Dvikovą šaukė nutraukt ir dovanas imti per pusę.
O kalaviją Ajantui atidavė tuosyk Achilas
Su makštimis drauge ir pasaitu, dailiai nuvytu.
  Skritulį tuosyk lietos geležies Pelėjonas pastatė,
Mėtyti mėgo seniau jį Eetiono galybė.
Betgi kai užmušė tą šviesus greitakojis Achilas,
Skritulį atsigabeno laivuos su kitom brangenybėm.
Jis atsistojo dabar ir Argo herojams pasakė:
„Kelkitės, kas kovoje šitoj mėginsite laimę.
Nors derlingieji laukai bus ilgi ir platūs be galo –
Penketui metų kiaurų užteks, jį taupiai vartojant,
Gabalo šio: nereiks nei piemens, nei artojo varyti
Niekad į miestą parneši geležies: namie bus lig valiai.“
  Taip jis pasakė. Pašoko tuojau Polipoitas narsusis
Ir Leontėjo, kaip dievo gražaus, tvirtoji galybė,
Telamonidas Ajantas, galop ir šviesusis Epėjas.
Stojo į eilę visi, ir, skritulį stvėrės, Epėjas
Jį įsiūbavo ir metė, linksmai sukvatojo achajai.
Antrasai sviedė po jo Leontėjas, Arėjo gentainis,
Trečias paleido Ajantas, sūnus Telamono didysis,
Ėmęs galinga ranka, ir visų toliausiai nusviedė.
Skritulį stvėrė tuomet narsingas kovoj Polipoitas,
Ir, kiek jaučių piemuo, nusviedžia lazdą gumbuotą
(Ji, sukdamosi ore, nuzvimbia per kaimenę visą) –
Tiek jis nusviedė dabar už ribų. Achajai suriko.

Greitai pašokę pribėgo draugai Polipoito galingo,
Ir į gaubtuosius laivus jie nunešė vado laimikį.
Geležį pilkšvą šauliams lankininkams pasiūlė Achilas,
Dešimtį kirvių prastų ir dešimt aštrių dviašmenių.
Tuosyk ant smėlio toli pastatė laivo juodsnapio
Aukštąjį stiebą, kurio viršūnėj baikštų balandį
Siūlu plonyčiu pririšo už kojos ir liepė varžovams
Šauti į jį: „Kuris pakliudys į baikštų balandį,
To dviašmeniai bus kirviai, galės juos visus parsinešti.
O kas pataikys į siūlą, prašovęs paukščiui pro šalį,
Tas bus menkesnis šaulys, ir jam atiteks vienašmeniai."
Taip jis kalbėjo, ir tuoj pasikėlė Teukro galybė
Ir Merionas šaunus, palydovas Idomenėjo.
Sumetė vario šalman ir paėmę supurtino burtus.
Burtas pirmajam Teukrui paskyrė. Jis įtempė strėlę
Lig paskutinių jėgų, tačiau nežadėjo valdovui
Foibui sudėt iš ėriukų pirmagimių atnašą gausią.
Tad nepataikė į paukštį, nes jam Apolonas pakliudė.
Betgi prie kojos pataikė į siūlą, neleidusį paukščio.
Tarsi peiliu nukirto strėlė karčioji siūlelį.
Paukštis pakilo aukštyn į padangę, o siūlas nukrito
Žemėn laisvuoju galu. Apsidžiaugę suriko achajai.
Nieko nelaukęs tada Merionas lanką ištraukė
Teukrui iš rankos, o strėlę seniai jau buvo paruošęs,
Ir pažadėjo tuojau Apolonui, šauliui taikliajam,
Pats paaukot iš ėriukų pirmagimių atnašą gausią.
Prie debesų aukštai pamatė jis baikštų balandį,
Neriantį oru vikriai, ir į pasparnę tiesiai pataikė.
Skradžiai per sparną išlindo strėlė ir nukritus įsmigo
Žemėn giliai prie kojų pačių Meriono, o paukštis
Leisdamos taikės nutūpt ant stiebo laivo juodsnapio,
Bet jam nusviro galva ir plunksnoti sparnai atsileido,
Gyvastis greit išskrido iš kūno, atokiai nuo šaulio

Paukštis nukrito, o vyrai tai matė ir baisiai stebėjos.
Taip dviašmeniai visi Merionui dabar atiteko.
Vienašmenius į laivus gaubtuosius parsinešė Teukras.
O Pelėjonas tuomet ilgakotę ietį varinę
Ir nevartotą trikojį, gal jaučio vertumo, gėlėtą
Doviams pastatė aikštėj. Nūn ieties metėjai pakilo:
Ir Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
Ir Merionas šaunus, palydovas Idomenėjo.
Kreipės į juosius šviesus greitakojis Achilas ir tarė:
„Žinom, Atreide, gerai, kiek tu už visus pranašesnis,
Kiek mus pranoksti jėgom ir mokėjimu ietį paleisti.
Taigi su šiuo doviu į laivus gaubtuosius keliauki,
O ilgakotę ietį tegu pasiims Merionas,
Jeigu širdy tu sutiksi su tuo. O man tai patiktų.“
Taip jis kalbėjo, su juo Agamemnonas noriai sutiko,
Ir Merionas ietį laimėjo. Tuo tarpu Atreidas
Padavė šaukliui savam Taltibijui gražų laimikį.

Dvidešimt ketvirtoji giesmė

HEKTORO KŪNO ATVADAVIMAS

Baigės kova, ir vyrai visi po laivus daugiairklius
Skirstės, nelaukę ilgai, pasistiprinti geidė kiekvienas
Vakariene ir saldžiu miegu. Tuo tarpu Achilas
Verkė, bičiulį širdy atsiminęs, jo nelietė miegas,
Galintis viską įveikt, vis vartės nuo šono ant šono.
Minė brangaus Patroklo narsumą ir širdį prakilnią,
Kaip jie plušėjo abu draugėje, kiek vargo padėjo,
Stoję su priešais kovon ar leidęsi jūron audringon.
Tai prisiminus dabar, jam ašaros gailios riedėjo.
Gulė ant šono jisai ir aukštielninkas vertės, ir kniūpsčias,
Blaškės ilgai patale, pagaliau, atsikėlęs iš guolio,
Klaidžiojo marių kranto liūdėdamas. Ten jį atrado
Ryto aušra, pasirodžius virš juros pilkos ir pakrančių.
Žirgus eikliuosius tuomet į dailų vežimą pakinkęs,
Hektorą vilkt prisirišo iš galo prie ratų sėdynės.
Triskart apskriejęs su juo apie kapą velionio Patroklo,
Grįžo nurimęs atgal palapinėn, o kūną paliko
Tysoti kniūpsčią purvuos. Tačiau Apolonas skaistusis
Eibę visokią atgynė nuo jo, pagailėjęs herojaus
Ir nebegyvo. Todėl, pasiėmęs auksinę aigidę,
Pridengė visą, kad vilkdamas jo nenudyžtų Achilas.
Šitaip jis Hektorą šviesų, apmaudo pilnas, išdergė.

Gaila paliko laimingiems dievams, iš padangių tai regint.
Argžudį žvalgų prašyt jie pradėjo, kad kūną pagrobtų.
Pritarė tam džiaugsmingai visi, nepatiko tik Herai
Ir Poseidonui didžiam bei dukteriai Dzeuso šviesakei.
Šie teberūstavo dar ant šventos Iliono tvirtovės
Ir ant Priamo bei jo žmonių dėl kaltės Aleksandro.
Jis mat deives užgavo, kai tos į jo lūšną atėjo,
Pagerbė tą, kuri davė galybę jam pragaištingą.
O kai jau dvyliktąsyk po to Aušra patekėjo,
Tuokart dievams nemirtingiems skaistus Apolonas pasakė:
„Esat beširdžiai, dievai nedėkingi! Ar Hektoras niekad
Kulšių rinktinių ožkų ir jaučių jums neaukojo?
Jūs gi nenorite nūn jo mirusio kūną išsaugot,
Jo pamatyti neleidžiat nei žmonai, nei močiai, nei sūnui,
Nei žilagalviui jo tėvui, nei vyrams, kurie sugrąžintų
Ugniai jį tuoj, paskutinę pagarbą jam atidavę.
Ryžtatės būti geri galvažudžiui šiandien Achilui,
Kurs negalvoja apie teisingumą ir širdį krūtinėj
Nebepalenkiamą turi, tik siautėti žino kaip liūtas,
Kurs, pasikliovęs širdies narsumu ir jėgom begalinėm,
Bastosi vis, kur galvijai žmonių, ir grobio sau ieško, –
Taip ir Achilas prarado jau pagailą visą ir niekad
Gėdos neturi, kuri ir pagelbsti žmogui, ir kenkia.
Kitas ir dar brangesnio asmens nustoja ir liūdi –
Brolio tikriausio iš įsčių tų pat ar sūnaus vienatūrio,
Betgi parauda jis kiek ir graudį širdies apmalšina.
Moiros įdėjo žmonėms mat viską iškenčiančią širdį.
Šitas štai Hektorą šviesų, gyvybę jo brangią išplėšęs,
Pririša prie žirgų ir tąso aplinkui bičiulio
Kapą, nes nieko gražiau nei geriau padaryt nemokėjo.
Bet, nors galingas, jis mūsų rūstybės išvengti bejėgis:
Dulkes bejausmės žemės mat apmaudo pilnas išdergė.“
Foibui įširdus didžiai Hera baltrankė atsakė:

„Tuosyk tesvertų ką nors tavo žodis, sidabralanki,
Jeigu Achilui tą pat ir Hektorui skirtumėt šlovę.
Hektoras juk –žmogus, jį moteries krūtys penėjo.
Tuotarp Achilas gimęs iš deivės, kurią aš kadaise
Auklėjau ir auginau ir išleidau kaip mylimą žmoną
Ją už Pelėjo, kurį taip širdingai dievai numylėjo.
Buvot ir jūs jų vestuvių puotoj, ir tu gi su kanklėm
Džiūgavai ten, nedorųjų šaukly ir žodlauža suktas.“
Herai atsakė tuomet debesų atvaryto jas Dzeusas:
„Hera! Tu ant dievų nė kiek neturėtumei pykti.
Aišku, šlovė ne visų vienoda. Bet Hektoras buvo
Pats mylimiausias dievams iš žmonių, gyvenančių Trojoj,
Lygiai ir man, nes mielų dovanų nepraleido jis niekad:
Be jo gausingos aukos nestovėdavo aukuras mano,
Be nuliejimų, kvapų, o tai pagarbos išreiškimas.
Apie grobimą tačiau negalvokim: slaptai nuo Achilo
Hektoro mes narsaus nepaimsim: be atlydžio jokio
Motina jo naktim ir dienom vaikštinėja aplinkui.
Eikit kuris dievų ir Tetidę man čia pavadinkit,
Gerą jai žodį aš pasakysiu: tegu iš Priamo
Išpirką ima Achilas ir Hektorą jam atiduoda.“
Taip jis kalbėjo. Pranešt vėtrakojė Iridė pakilo
Ir tarpu Samo salos bei Imbro krantų stačiauolių
Šoko į mėlyną jūrą, net vandenys jos suvaitojo,
Ir pasinėrė gelmėn, kaip švino grimzde svarioji,
Kur, pritaisyta gudriai prie rago jaučio laukinio,
Nyra gilyn ir žuvims plėšrūnėms prapultį neša.
Rado Tetidę oloj aukštaskliautėj. Aplink susirinkę
Marių dievaitės sėdėjo ratu, o tarp jųjų Tetidė
Verkė dėl savo beydžio sūnaus, kuriam pažadėta
Žūt Iliono derlinguos laukuos, toli nuo tėvynės.
Stojus prie josios arti, greitakojė Iridė pasakė:
„Kviečia, Tetidę, tave neatmainomų nuosprendžių tėvas.“

Tuosyk atsakė jai deivė sidabrakojė Tetidė:
„Kam reikalinga esu visagaliui aš dievui? Man gėda
Rodytis nemirtingiesiems, kai skausmas taip širdį prislėgė.
Betgi aš eisiu, ir žodis nebus jo tuščiai pasakytas.“
Šitai pasakius, tamsiai apsivilko deivė šviesioji,
Juoda skraiste, už kurią tamsesnio drabužio nebuvo,
Ir pasikėlė tuoj eiti. Greita vėjakojė Iridė
Ėjo pirma, prieš jas vandenyno skyrėsi bangos.
Krantą pasiekę abi pasileido į aukštąjį dangų.
Ten jos perkūnvaldį rado Kronidą, prie jo susirinkę
Savo krėsluos sėdėjo dievai amžini ir laimingi.
Ji atsisėdo šalia Kroniono: Atėnė užleido.
Padavė rankon Hera jai taurę auksinę gražiausią
Ir suramino žodžiu. Tetidė išgėrus grąžino.
Kalbą pradėjo tuomet dievų ir žmonių visų tėvas:
„Nors susikrimtus, tačiau atėjai į Olimpą, Tetide.
Sielvartas tavo širdies nenumaldomas, aišku man visa.
Tad pasakysiu nors tai, dėl ko čia liepiau pavadinti.
Jau devinta diena ginčus nemirtingieji kelia.
Dėl Priamido velionio ir miestų griovėjo Achilo.
Argžudį žvalgų prašyt jie pradėjo, kad kūną pagrobtų.
Aš visą garbę norėčiau tikrai pripažinti Achilui,
Reikšdamas amžiną tuo palankumą ir pagarbą didžią.
Eik į stovyklą tuojau ir sūnui savajam praneški:
Pyksta, sakyk, dievai, o labiau už visus nemirtingus
Juo pasipiktinęs aš, kad, begiežsaid savo rūstybę,
Hektorą laiko jisai prie laivų ir neleidžia išpirkti.
Jeigu jis bijo manęs, lai kūną greičiau atiduoda.
Pas kilniaširdį Priamą aš tuotarp nusiųsiu Iridę,
Kad prie achajų laivų jis eitų ir sūnų išpirktų,
Lai dovanom pasistengia Achilo širdį palenkti.“
Taip jis pasakė, o sidabrakojė Tėtidė paklausė
Ir, nusileidusi greit nuo aukšto Olimpo viršūnių,

Į palapinę sūnaus atskubėjo. Tenai jį atrado
Dūsaujant ir aimanuojant. Prie jo artimiausi bičiuliai
Buvo įknibę į darbą ir pusrytį ruošė suplukę.
Jų papjauta ilgavilnė avis palapinėj gulėjo.
Tyliai priėjus, prie jo atsisėdo močia mieloji,
Švelniai paglostė ranka, vardii pavadino ir tarė:
„Mano sūnau! Ligi kol susikrimtęs ir taip nusiminęs
Grauši sau širdį raudom, užmiršdamas valgį ir guolį?
Būtų juk gera žmonos glėbyje ir tau pasidžiaugti
Meilės džiaugsmais. Neilgai tu žemėje vaikščiosi gyvas
Tau prie šalies atsistojo mirtis ir rūstusis likimas.
Nūn išklausyki mane, aš atnešiau žinią iš Dzeuso.
Rūstauja, sako, dievai, o labiau už visus nemirtingus
Jis pasipiktinęs pats, kad, begiežd amas savo rūstybę,
Hektorą tu prie laivų laikai ir neleidi išpirkti.
Jį atiduoki greičiau ir išpirkas imki už kūną.“
Jai atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„Taip tebūnie! Lai išpirkas duoda ir ima lavoną,
Jei iš tikrųjų griežtai man pats Olimpietis įsako.“
Taip mirmidonų laivų stovykloje žodžiais sparnuotais
Motina ir sūnus ilgai kalbėjo ir tarės.
O Ilionan šventan Iridę siuntė Kronidas:
„Lėki, Iride, tuojau, palikusi rūmus Olimpo,
Ir kilniaširdžiui Priamui pranešk Ilione aukštajam,
Kad prie achajų laivų nueitų ir sūnų išpirktų,
Lai dovanom pasistengs jis Achilo širdį palenkti;
Vienas tevyks, joks kitas trojėnas tegul jo nelydi,
Tik pagyvenęs šauklys tevažiuoja su juo asilėnų
Ir gražiaračio vežimo valdyti, be to, ir į miestą
Hektoro kūno parvežt, Achilo šviesaus paguldyto.
Apie žuvimą tegu negalvoja ir baimės neturi:
Gerą mes duosime jam palydovą – argžudį žvalgų,
Kad pristatytų Achilui šviesiam, be pavojaus nuvedęs.

O kai pasieks palapinę Achilo ir peržengs jo slenkstį,
Rankos nei pats nepakels prieš jį, nei kitam leis pakelti:
Ne siauraprotis jis koks, ne galvažudys užkietėjęs,
Ne – maloningai priims prašyti atėjusį žmogų."
Tarė, ir tuoj su žinia vėtrakojė Iridė išskrido.
Rūmus Priamo pasiekus, raudas ir vaitojimą rado.
Tėvą apsupę, vaikai kieme prie vartų sėdėjo,
Ašarom vilgė rūbus, vidury žilagalvis senelis
Tysojo žemėj tarp jų, įsisupęs visas į skraistę.
Dulkės ir galvą storai, ir kaklą jam buvo apkloję,
Rankomis pats ant savęs jas bėrė, gulėdamas žemėj.
Dukterys visos ir marčios, sėdėdamos menėse, verkė,
Vyrus atminę drąsius, kurių jau pulkai neskaičiuoti
Krito nuo rankų argiečių ir gyvastį mielą padėjo.
Stojo šalia Priamo Kronido siųstoji ir tarė,
Tyliai šnibždėdama (jam šiurpuliai net perbėgo kūnu):
„Drąsą turėk, Dardanide Priamai, nėra ko bijoti,
Aš ne blogos naujienos pranešt atvykstu iš padangių:
Gera linkėdama tau, Kronido siųsta atkeliauju,
Rūpinas jis iš tolo tavim ir gaili širdingai.
Hektorą šviesų išpirkt Olimpietis įsakė ir liepė
Dovanas nešti Achilui, kurios jo širdį palenktų.
Vienas keliauki, joks kitas trojėnas tavęs tenelydi,
Tik pagyvenęs šauklys tevažiuoja draugė asilėnų
Ir gražiaračio vežimo valdyti, be to, ir į miestą
Hektoro kūno parvežt, Achilo šviesaus paguldyto.
Apie žuvimą tu nė negalvok, neturėki tos baimės:
Gerą žadėjo tau duot palydovą – argžudį žvalgų,
Kad pristatytų Achilui šviesiam, be pavojaus nuvedęs.
Kai palapinę Achilo pasieksi ir peržengsi slenkstį,
Rankos nei pats nepakels prieš tave, nei kitam leis pakelti:
Ne siauraprotis jis koks, ne galvažudys užkietėjęs,
Ne – maloningai priims prašyti atėjusį žmogų."

Šitai pasakius, išėjo atgal greitakojė Iridė.
Senas Priamas tuoj liepė sūnums gražiaratį vėžimį
Su asilėnais paruošt ir kėbulą jam pritaisyti.
Pats nusileido skubiai į kvapnų sandėlį aukštą,
Ręstą iš kedrų tvirtų, kuriame brangenybės jų buvo.
Žmoną Hekabę tenai pasikvietęs, jai pratarė šitaip:
„Vargše brangioji! Žinia iš Olimpo nuo Dzeuso atėjo,
Kad į achajų laivyną nueičiau ir sūnų išpirkčiau,
Dovanas davęs Achilui, kurios jo širdį palenktų.
Taigi sakyki dabar, ką savo širdy tu galvoji?
Mano širdis ir protas drauge nenumaldomai liepia
Eit prie gaubtųjų laivų į plačią achajų stovyklą."
Taip jis kalbėjo. Pravirko žmona ir šitaip atsakė:
„Kurgi, o varge, pradingo tau protas, kuriuo tu garsėjai
Ir svetimuos kraštuos, ir savo paties karalystėj?
Prie mirmidonų laivų tu vienas panūdai nueiti?
Lįst į akis tam vyrui, kuris jau daugybę nužudė
Tavo narsiųjų sūnų? Širdis geležinė tau šiandien!
Jeigu tik rankom pasieks tave, akimis pastebėjęs,
Tas kraugerys, veidmainingas žmogus – iš jo nesulauksi
Gėdos tu nei pagailos. Geriau jo raudokim iš tolo,
Čia atsisėdę namie. Rūstus likimas jau tokią
Įverpė dalią jo siūlan, kai aš jį gimdžiau, nelaimingą:
Šunys greitieji suplėšys toli nuo mielų artimųjų
Vyro nuožmaus akyse, kuriam įsisiurbus krūtinėn
Kepenis pieščiau dantim, tai atpildas būtų už mano
Mieląjį sūnų! Ne baimės pagautas galvą paguldė,
Ne! Jis už laisvę trojėnų ir moterų jų aukštakrūčių
Drąsiai kovojo ir bėgt, iš kovos pasitraukęs, nemanė."
Jai atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:
„Aš pasiryžau, manęs nebedrauski ir mūsų pastogėj
Lemiančiu pikta paukščiu tu nebūk – neklausysiu.
Jeigu tai būtų man liepęs kas nors iš gyventojų žemės,

Pranašas koks ar žynys, iš smilkalo dūmų atspėjęs, –
Būtume laikę melu ir su panieka viską atmetę.
Betgi dabar aš deivę mačiau ir jos balsą girdėjau.
Eisiu todėl, ir žodis nebus man tuščiai pasakytas.
Jeigu žadėta man mirt prie laivų variarūbių achajų –
Taip tebūnie, ir mane tegu užmuša vietoj Achilas,
Kai tiktai, sūnų paėmęs, pasotinsiu ašarom širdį."
   Taip jis kalbėjo ir, skrynių viršus dailiuosius atvožęs,
Išėmė dvylika peplų, tie buvo rinktinio gražumo,
Dvylika skraisčių plačių, vienatėkių ir tiek pat kilimų,
Tiek pat apsiaustų dailių ir tiek pat chitonų po jaisiais.
Aukso svarstyklėm tiksliom atsvėrė talentų dešimt,
Keturis dubenis ėmė ir žėrinčių porą trikojų,
Ėmė ir taurę, kurią dovanojo jam trakai kadaise,
Kartą pas juos pasiųstam, brangenybė tai buvo didžiausia,
Betgi ir jos negailėjo dabar, nes troško širdingai
Mylimą sūnų išpirkt. O kai prisirinko trojėnų,
Varė nuo priebučio lauk, sakydamas žodžiais rūstingais:
„Eikit šalin, prakeikti pašlemėkai! Ar skausmo jums šiandien
Maža dar savo namuos, kad manęs pagraudint susirinkot?
Dūkstat iš džiaugsmo turbūt, kad siuntė man skausmą Kronidas,
Sūnų geriausią atėmęs? Pajusite patys netrukus:
Daugsyk lengviau bus achajų sūnums dabar jus paimti,
Kai nebėra jo gyvo tarp mūsų, ir būtų man laimė
Hado šalin iškeliauti pirmiau, nei manosios akys
Troją išgriautą regės ir priešų išplėštą kaip grobį."
   Tarė ir vyrus skeptru išvaikė. Tie nieko nelaukę
Spruko nuo puolančio senio. Tada gi užkliuvo jam sūnūs,
Šaukti pradėjo ant Pario, Heleno, šviesaus Agatono,
Ant Antifono, Pamono ir mūšy narsingo Polito,
Ant Dejifobo ir ant Hipotojo, ir šauniojo Dijo.
Kiek pagalėjo išrėkti, visam jų devynetui šaukė:
„Greitai, nenaudos vaikai jūs, begėdžiai! Kad būtumėt gavę-

Hektoro vietoj visi prie laivų daugiairklių sau galą!
O! Koks aš vargšas dabar! Sūnų tiek turėjau narsiausių
Trojos plačiojoj šaly, ir štai nebeliko nė vieno:
Nei greitažirgio Trojilo, nei Mestoro, tikro dievaičio,
Hektoro taipgi nebėr, tarp žmonių jis buvo kaip dievas,
Rodės, kad jis ne mirtingo žmogaus, o dievo yr vaikas.
Tuos man prarijo Arėjas, o liko bailiai ir begėdžiai,
Vien pagyrūnai, melagiai, vien šokio rate pirmutiniai,
Gabūs avims ir ožkiukams iš savo žmonių vaginėti.
Jūs, tinginiai! Ar ilgai dar kuisitės man prie vežimo,
Kolei sukrausite visa, kad leistis galėčiau kelionėn?“
Taip jis kalbėjo. O sūnūs, jo žodžių piktų nusigandę,
Tuoj gražiaratį vežimą, darytą važiuot asilėnais,
Visiškai naują, išstūmė ir kėbulą dailiai pritaisė.
Ėmė nuo vagio tuomet asilėnams pritaikytą jungą,
Tvirtą, skroblinį, su žiedu, strypu ir kilpom ant galo,
Atnešė jungą su saitais devyneto uolekčių ilgio
Ir prikabino tvirtai jį prie grąžulo, švelniai nudrožto,
Priekiniam jo gale, už kuolelio žiedą užmovę.
Triskart kryžmai apvyniojo saitus ant strypo ir tuosyk
Sumezgė juos draugėn ir mazgo kutus užraitojo.
Nešė iš menių tuomet ir į dailų vežimą sukrovė
Išpirkas brangiavertes, už Hektoro galvą skirtąsias,
Ir asilėnus pakinkė, važiuojamus, tvirtakanopius,
Juos dovanų kitados Priamas gavo iš misų.
Atvedė tuosyk Priamui ir žirgus, kuriuos pats senelis
Šėrė labai rūpestingai prie dailiai nuglotnintų ėdžių.
Kinkė šią porą dabar prie rūmų gražių, aukštastogių
Senas šauklys ir Priamas, kankinami rūpesčio didžio.
Tuosyk prislinko Hekabė prie jų, širdyje susikrimtus,
Su auksine taure dešinėj apsaldančio širdį
Vyno tamsaus, kad prieš išvažiuodami vyrai nulietų.
Prieky žirgų atsistojus, vardu pavadino ir tarė:

„Imki ir auką nuliek tu Dzeusui, paprašęs, kad leistų
Grįžti sveikam iš priešų piktų, kai tave taip galingai
Traukia širdis prie laivų, nors aš to baisiai nenoriu.
Taigi maldauki dabar Kronioną Idiškį juodmiglį,
Kurs niekada iš akių nepaleidžia Trojos šventosios,
Melski erelį pasiųst, nešėją žinios greitasparnį,
Jo numylėtinį paukštį, kurio stiprybė didžiausia,
Iš dešinės, kad jį tu savo akim paregėjęs
Drąsiai galėtum keliaut į danajų greitžirglų laivyną.
Jeigu perkūnvaldis Dzeusas nesiųs tau žinios padavėjo,
Aš nepritarsiu tuomet ir kaip įmanydama drausiu
Vykt prie argiečių laivų, nors tu ir tvirtai pasiryžęs.“
   Jai atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:
„Aš negaliu neklausyt patarimo tokio protingo.
Dera pakelti į Dzeusą rankas: gal bus maloningas.“
   Tarė ir ūkvedei savo tarnaitei liepė senelis
Tyro vandens ant rankų užpilt. Prie jo tad priėjo
Su ąsočiu vandens ir praustuve rankoj tarnaitė.
Nusimazgojęs rankas, iš žmonos jis paėmė taurę
Ir, atsistojęs kieme, maldavo, nuliedamas vyną,
Kėlė į dangų akis ir meldėsi šitokiais žodžiais;
„Dzeuse, mūs tėve, nuo Idos globojąs, galingas ir didis!
Duok pas Achilą man rasti malonę, lai jis susimilsta.
Mums tu erelį pasiųsk, nešėją žinios greitasparnį,
Savo pamiltąjį paukštį, kurio stiprybė didžiausia,
Iš dešinės, kad jį aš savo akim paregėjęs
Drąsiai galėčiau keliaut į danajų greitžirgių laivyną.“
   Taip jis maldaudamas tarė, jį Dzeusas daugmintis išklausė.
Atsiuntė greitai erelį, geriausią iš paukščių lėmėją,
Tamsų plėšrūną, kurį juodsparniu dar žmonės vadina.
Lygiai kaip menės aukštos suvertinės durys kad būna
Vyro turtingo namuos, aprūpintos užraktu tvirtu, –
Tokio platumo sparnais vasnojo erelis ir skrido

Iš dešinės nuo jų virš miesto. Erelį pamatę,
Baisiai nudžiugo, viltis kiekvieno širdį sušildė.
Tuosyk Priamas, guviai į dailų vežimą įstojęs;
Žirgus pavarė nuo durų pro priebučio skardžią pastogę.
Du asilėnai pirma keturratį vilko vežimą,
Juos važnyčiojo Idajas protingas, o paskui ji traukė
Savo ratus žirgai, kuriais, negailėdams botago,
Senis važiavo per miestą, ir jį artimieji lydėjo,
Graudžiai visi verkdami, lyg būtų jis mirtį keliavęs.
Kai iš pilies išvažiavo abu į lygumą plačią,
Kas palydėjo, visi – ir žentai, ir sūnūs tikrieji
Grįžo į Troją atgal, o tuodu laukuos pasitiko
Dzeuso perkūnvaldžio akys, ir jam nūn pagailo senelio.
Taigi jis kreipėsi tuoj į mylimą sūnų Hermėją:
„Mielas Hermėjau! Juk tau maloniau už kitus nemirtingus
Būti žmogaus draugu, ir tu išklausai, ką panori.
Eik tad Priamą tuojau prie achajų laivų gaubtašonių
Tu palydėki, kad jo nematytų ir nepažintų
Niekas danajų, kol jis Pelėjono pasieks palapinę."
   Taip jis pasakė. Mielai jo argžudis greitas paklausė.
Nieko nelaukęs po kojų gražius sandalus pasirišo,
Ambrozinius, auksinius, vaitojančius dievą nešioti
Virš vandenų ir žemės plačios su lekiančiais vėjais,
Rankon pasiėmė lazdą, kuria panorėjęs užmerkia
Žmogui akis, o kitam ir miegančiam keltis paliepia, –
Ją įsitvėręs dabar, išskubėjo argžudis greitas.
Greit Ilioną jisai ir bangas Helesponto pasiekė,
O nusileidęs ėjo lauku it žvalus jaunikaitis,
Kupinas grožio jaunystės, auginantis pirmąją barzdą.
   Tie pravažiavo tuo tarpu pro Ilo pilkapį aukštą
Ir asilėnus bei žirgus sulaikė, norėdami juosius
Upėj pagirdyt. O vakaro miglos jau leidos į žemę.
Galvą pakėlęs šauklys netikėtai pamatė Hermėją

Einant artyn ir tarė, Priamą įspėdamas šitaip:
„Tu, Dardanide, žiūrėk – apdairumo protas privalo.
Žmogų matau, turbūt mus abu nužudyti jis nori.
Taigi mes bėkim, žirgais dar paspruksim arba paprašykim,
Jam apkabinę kelius, kad nieko jis mums nedarytų.“
Taip jis kalbėjo, o senis suglumo, didžiai nusigandęs,
Net jam pašiurpo plaukai ant metų suriesto kūno,
Taigi stovėjo apmiręs. O laimės nešėjas priėjo,
Paėmė seniui už rankos ir, tardamas žodį, paklausė:
„Kurgi, tėveli, varai asilėnus ir žirgus tu savo
Šitaip gūdžioj nakty, kai žmonės mirtingieji miega?
Ir nebijai narsa alsuojančių Argo herojų,
Jie čia visai netoli, ir tau jie priešai nuožmiausi.
Jei kas tave pastebės, nakties greitosios tamsybėj
Vežantį tokius lobius, tai ką tu darysi, sakyki?
Pats nebejaunas esi, palydovas taipogi senyvas,
Vyro jisai neatrems, jei kas panorėtų užpulti.
Aš tai ir pats nenuskriausiu tavęs, ir kitam sukliudysiu
Nuoskaudą tau padaryt. Labai panašus man į tėvą.“
Jam atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:
„Visa tai, mielas sūnau, ką tu pasakei čia, teisybė.
Betgi koks dievas, matyt, ir man bus ranką ištiesęs,
Šitokį bendrakelionį pasiųsdamas štai susitikti,
Tikrą palaimą: nuaugęs gražiai, malonus pažiūrėti
Ir išmintingas. Laimingi tėvai, kas tokį pagimdė.“
Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:
„Šventą teisybę sakai tu, seneli, kaip dera išminčiui.
Betgi dabar pasakyki tu man ir viską išdėstyk,
Ar tu šitas brangenybes visas į svetimą kraštą
Nori išvežti kur nors, kad jos tau išliktų nežuvę,
Ar jau nusprendėt visi Ilioną šventą palikti,
Perimti baimės, kai galvą paguldė narsiausias herojus,
Tavo sūnus? Jis niekad kovoj nepabūgo achajų.“

Jam atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:
„Kas tu, mielasis, esi ir kas tavo tėvai garbingieji?
Kaip tu gražiai pasakei apie mirtį sūnaus nelaimingo!“
Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:
„Gundai, tėveli, mane ir kalbi apie Hektorą šviesų.
Pats jį regėjau kovoj, kuri vyrui šlovę nupelno,
Daugelį sykių ir tądien, kai jis prie laivų atsivijęs
Mušė argiečių karius, negailėdamas ieties varinės.
Mes tik stovėjom visi nustebę, nes stoti į kovą
Draudė Achilas tuomet, tebepykdamas ant Atrėjono.
Jo palydovas esu, mes vienu laivu čia atvykom.
Aš mirmidonų kilmės, ir tėvas man Poliktoras.
Jis ir turtingas begal, ir lygiai kaip tu jau senelis.
Šešetą turi sūnų, o aš jų tarpe septintas.
Burtus kai metėm, iškrito jis man atlydėti Achilą.
Lauko dabar pažiūrėt atėjau, nes, rytui prašvitus,
Turi puolimą prieš miestą pradėt žvitriaakiai achajai.
Jiems nusibodo sėdėt ir laukti, dėl to nebegali
Karo aistros pagautų achajų vadai sulaikyti.“
Jam atsakydamas, tarė prilygstantis dievui Priamas:
„Jeigu tikrai palydovas esi tu Peleido Achilo,
Tai pasakyki tu man nebijodamas visą teisybę:
Ar tebėra dar mano sūnus prie laivų, ar jau spėjo
Jį sukapot gabalais ir šunims atiduoti Achilas?“
Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:
„Mielas tėveli! Dar jo nesuplėšė nei šunys, nei paukščiai,
Vis dar tebeguli jis prie greitojo laivo Achilo
Jo palapinėj ten pat. Jau dvyliktas rytas išaušo
Gulinčiam taip, tačiau nei kūnas negenda, nei kirmys
Jo kaip kitų kovoje parkritusių vyrų neėda.
Bet jį Achilas kasdien apie kapą savo bičiulio
Velka įširdęs rytais, kai šventoji Aušra pasirodo,
Ir nevalioja sužeist. Nustebsi ir pats tu priėjęs:

Guli jis tarsi rasos atgaivintas, ir kraujo nė ženklo,
Vietos nėra suterštos, ir žaizdos visur užsitraukė,
Kiek tik jų buvo, o varis aštrus juk padarė daugybę.
Taigi vis rūpinas tavo sūnum dievai laimingieji,
Nors nebegyvas jisai: visų mat širdžiai jis mielas."
  Taip jis kalbėjo. Nušvitęs iš džiaugsmo, senelis sušuko:
„Laimė, vaikeli, tikra kaip pridera dovanas dėti
Nemirtingiesiems, ir mano sūnus (kad šiandien jis būtų!)
Mūsų namuos nepamiršo dievų, Olimpo valdovų.
Teikės dėl to dievai ir numirusį jį atsiminti.
Tu palūkėk, iš manęs šią gražiąją taurę priimki,
Ginki mane ir lydėk su pagalba dievų amžinųjų,
Kad palapinę Peleido galėčiau laimingai pasiekti."
  Jam atsakydamas, vėl palydovas argžudis tarė:
„Mano jaunystę, seneli, bandai, tačiau neįveiksi,
Neįkalbėsi slaptai nuo Achilo man dovanas imti.
Jį širdingiausiai gerbiu ir drąsos neturėčiau aš niekad
Dovaną jo pasiimt, kad paskui sau bėdos nesulaukčiau,
O palydovas aš tau ir į Argą šlovingąjį būčiau,
Ir greitairkliam laive rūpestingai, ir pėsčią lydėčiau.
Nieks neužpultų tavęs, kai tokį matys palydovą."
  Šitaip pasakęs, tuojau į ratus įšoko Hermėjas
Ir, įsitvėręs vadžias bei šmaikštų botagą į ranką,
Įkvėpė didį narsumą žirgams ir abiem asilėnams,
O kai prie kuorų aukštų ir laivyno griovio atvyko,
Ėję sargybą kariai vos baigė sau ruošt vakarienę.
Argžudis jiems, palydovas, tuoj saldų jį miegą užleido,
Pats gi atvėrė vartus, jų permėtę sunkią atšovęs,
Ir su brangių dovanų vežimu įleido Priamą.
Greitai surado abu ir Achilo jie palapinę,
Aukštą, kurią mirmidonai savajam vadui pastatė,
Eglių prikirte lieknų, o stogą jos buvo uždengę
Nendrėm skarotom, vešliom, kurių pabaliuos prisipjovė.

Kiemą erdviausią aplink palapinę dar buvo aptverę
Rąstų stačių tvora, vartus jos užšaudavo viena
Permėte eglės drūtos, trys vyrai atšaut tevaliojo.
Trejetas vyrų kitų su vargu tegalėjo atstumti
Permėtę šią, o Achilas lengvai atšaudavo vienas.
Ją geraširdis Hermėjas atstūmė Seneliui bematant,
Įvežė dovanas brangias, greitam Pelėjonui skirtąsias,
Tuosyk nušoko nuo ratų ant žemės ir tarė Priamui:
„Dievas atėjo, tėveli, padėt, nemirtingas Hermėjas,
Tėvas man liepė, kad tau palydovas aš būčiau kelionėj.
Bet nebegaišiu ilgiau ir grįšiu, nenoriu Achilui
Rodytis aš į akis, nes aiškiai neleistinas daiktas,
Kad nemirtingi dievai su žmonėm taip aiškiai bendrautų.
Tu, palapinėn įėjęs, kelius apkabink Pelėjonui,
Melsk ir maldauki tiek tėvo ir motinos jo gražiaplaukės,
Tiek ir sūnaus vardu, kad suminkštintum širdį jo rūsčią."
Šitai pasakęs, žvalgusis Hermėjas į aukštą Olimpą
Grįžo atgal, o Priamas iš ratų išlipo ant žemės.
Vienas Idajas kieme pasiliko, laikydamas žirgus
Ir asilėnus, senelis tiesiai nuėjo į būstą,
Ten, kur gyveno dievų numylėtas Achilas. Herojų
Rado namie. Jo vyrai sėdėjo atokiai, tik pora –
Automedontas šviesus ir Arėjo gentainis Alkimas –
Ruošės ir buvo prie jo. Neseniai vakariene jis baigė
Valgyt ir gerti gardžiai, ir stalas prie jo dar stovėjo.
Nepastebėtas įėjo Priamas ir staigiai pripuolęs
Rankom kelius apkabino Achilui ir ėmė bučiuoti
Vyržudes jo rankas, kurios tiek sūnų jau nukovė.
Lygiai kaip vyras, sunkiausią kaltybę padaręs tėvynėj,
Kraują praliejęs žmogaus, kad į svetimą šalį atbėga,
Į didžiaturčio namus – visi tik sužiūra nustebę, –
Taip ir Achilas dabar, Priamą išvydęs, nustebo,
Vyrai nustebo taip pat ir žvalgėsi vienas į kitą.

Senas Priamas tuojau maldaudamas šitaip prabilo:
„Tėvą tu savo atmink, prilygstantis dievui Achilai,
Tokio pat amžiaus kaip aš, ant slenksčio graudingos senatvės.
Rasi kas nors ir jį, gyvendami jo kaimynystėj,
Skriaudžia dabar, ir nėra kas jį nuo negando gintų.
Bet kai ateina žinia, jog tu tebegyvas ir sveikas,
Džiaugiasi tuosyk širdy, tikėdamos dieną ir naktį
Mylimą sūnų išvyst sugrįžusį sveiką iš Trojos.
Tokis aš vargšas dabar, priaugo sūnų man puikiausių
Trojos plačiojoj šaly, ir nūn nebeliko nė vieno.
Dešimtys penkios jų buvo, kada čion atėjo achajai.
Jų devyniolika buvo sūnų iš vienos moteriškės,
Pulką kitų namuose man moterys kitos pagimdė.
Daugelį jų Arėjas smarkus seniai jau paklojo,
O kurs vienintelis liko ir gynė visus mus ir miestą,
Hektoras, – užmušei jį neseniai, už gimtąją šalį
Narsiai kovojant. Dėl to atėjau į achajų laivyną
Jo iš tavęs atvaduot ir atnešiau išpirkas brangias.
Tu pabijoki, Achilai, dievų ir manęs pagailėki,
Savąjį tėvą atminęs: už jį aš vargšas didesnis,
Aš pasiryžau daryt, ko joks mirtingasis nedarė:
Vyro, užmušusio sūnus, ranką prie lūpų prispausti.“
   Taip jis kalbėjo. Graudu pasidarė dėl tėvo Achilui.
Senį, už rankos paėmęs, gražiai atitraukė į šalį.
Savo širdy atminę, viens vyržudžio Hektoro graudžiai
Verkė, rypavo, ant žemės prie kojų Achilo parkniubęs,
Kitas raudojo dėl tėvo Pelėjo, drauge ir Patroklas
Širdį graudino, visi jo namai nuo raudojimo plyšo.
O kai Achilas šviesus pasiguodė ašarom sočiai
Ir graudulys saldus nuo širdies pamažu jam nuslinko,
Staigiai pakilo iš krėslo ir senį pakėlė už rankos,
Ėmęs gailėti žilos galvos ir barzdos jo žilosios,
Kreipėsi tuosyk į jį ir tarė jam žodžiais sparnuotais:

„Vargše tu mano! Kiek skausmo, širdy tu gavai iškentėti.
Kaipgi turėjai drąsos tu vienas ateit į laivyną,
Lįst į akis tam. vyrui, kuris jau daugybę nužudė
Tavo narsiųjų sūnų? Širdis geležinė tau šiandien.
Eik pailsėt mažumėlę dabar, atsisėdęs į krėslą.
Duokime skausmui aprimt Širdyje, kad ir liūdna be galo.
Žmogui jokios naudos neduoda juk aimanos graudžios.
Naštą nelengvą dievai žmonėms trumpaamžiams uždėjo –
Vis susikrimtus gyvent, o patys be rūpesčių būna.
Rūmuose Dzeuso aukštuos dvi amforos stovi prie slenksčio
Su dovanom: nelaimės vienoj, o gėriai antrojoj.
Kam pamaišydamas duos jų Dzeusas, perkūnų valdovas,
Tas ir juodų dienų prigyvens, ir džiaugsmo saulėto.
Bet kam vienų kartenybių pasems –to dienos nelinksmos:
Alkanas skurdas lydės jį visur per šventąją žemę,
Vargšas klajos jis, atstumtas dievų ir žmonių trumpaamžių.
Taip ir Pelėjui dievai dovanų nešykštėjo gražiausių
Nuo pat gimimo, visus mirtinguosius pranoko jis žemėj
Laime ir lobiais drauge, viešpataudamas tarp mirmidonų,
Norint jis buvo žmogus, bet deivę į žmonas jam davė.
O nedalia palytėjo ir jį, kad nedavė dievas
Rūmuos daugiau susilaukti sūnų, kurie perimtų valdžią.
Gimė tik vienas, ir tas trumpaamžis, ir jam ligi šiandien
Ramstis senatvėj nesu, nes be galo toli nuo gimtinės
Sėdžiu aš Trojoj šventoj ir skaudžiu vien tave ir tavuosius.
Tu gi, tėveli, buvai ligi šiolei laimingas, kaip kalba,
Kiek priskaičiuosi genčių Makaro gyvenvietėj Lesbe,
Frigijos žemėj plačioj ir prie Helesponto bekraščio,
Pralenkei jas tu visas ir sūnais, ir turtų gausybe.
Betgi kai negandą šį dievai uraniečiai tau siuntė,
Kovos ir kovos kasdien, ir vyrų žudynės prie Trojos,
Savąją širdį valdyk ir be atlydžio taip neraudoki,
Nieko gi tau nebeduos sūnaus toks,gailėjimas didis,

Nebeprikelsi tu jo, tik sau dar padidinsi vargą."
Jam atsakė tuomet prilygstantis dievui Priamas:
„Krėslan manęs nesodink, Kronido gentaini, kol vaikas
Guli nelaidotas kur palapinėj. Greičiau atiduoki,
Noriu aš savo akim jį regėti, o tu gi priimki
Išpirkas brangias, kurias atgabenom, ir, jom pasidžiaugęs.
Sveikas į gimtąją šalį sugrįžki, kad leidai man šiandien
Žemėje būti gyvam ir saulės šviesybe regėti."
Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
„Tu neberūstinki, seni, manęs. Suprantu aš, kad reikia
Hektorą tau atiduot. Nuo Dzeuso man atnešė žinią
Motina mano tikroji, duktė ji senio jūrinio.
Savo širdy jaučiu, nuo manęs nenuslėpsi, Priamai:
Dievas čia vedė tave prie achajų laivų daugiairklių.
Joks mirtingasis, net jaunas ir tvirtas, nebūtų išdrįsęs
Eit į stovyklą: žmogus nei pro sargus nebūtų praėjęs,
Nei taip lengvai atšovęs mūs vartų permėtę sunkią.
Taigi tu sopančios mano širdies daugiau neberūstink,
Kad nepalikčiau tavęs, nors prašyt atėjai, palapinėj
Šiandien čia vieno ir nesulaužyčiau priesakų Dzeuso."
Taip jis kalbėjo. Senelis pabūgęs jo žodžio paklausė.
O Pelėjonas tuomet pro duris iššoko it liūtas.
Buvo ne vienas: du jo palydovai su juo išskubėjo –
Automedontas narsus ir Alkimas, abu juos tarp vyrų
Gerbė Achilas labiau už kitus, be velionio Patroklo.
Jie, asilėnus paėmę ir žirgus atkinkę iš jungo,
Šauklį senelį, Priamo skelbiką, paprašė į vidų
Ir pasodino į krėslą, o iš gražiaračio vežimo
Išpirkas krovė didžias, už Hektoro kūną skirtąsias,
Dvi marškones tepalikę ir dailiai išaustą chitoną,
Kad suvynioti kuo būtų velionį, namo jį išlydint.
Liepė, tarnaites pašaukęs, nuplaut ir patepti aliejais
Kūną, paėmus slaptai, kad Priamas to neregėtų

Ir sugraudinta širdis vėl neužsipliekstų rūstybe,
Sūnų išvydus, kad jam pačiam nepašoktų vėl pyktis
Ir neužmuštų senelio, įsakymus Dzeuso užmiršęs.
Kūną tarnaitės nuplovė ir patepė visą aliejais,
Tuosyk, apvilkę nauju chitonu, jį įsupo apsiaustan,
O Pelėjonas patsai ant lentos jį paguldė paėmęs
Ir su bičiuliais drauge į dailų vežimą įkėlė.
Gailiai prarūdo tuomet ir kreipės į mieląjį draugą:
„Tu nevainoki, Patroklai, manęs, jei kartais išgirsi,
Būdamas Hado šaly, kad atidaviau tėvui mielajam
Hektorą šviesų, nes man atgabeno išpirkas brangias.
Auką sudėsiu ir tau atiduosiu priklausančią dalį.“
   Tarė ir į palapinę parėjo šviesusis Achilas.
Ten, atsisėdęs į krėslą dabintą, kur buvo palikęs,
Stovintį priešais prie sienos, prabilo ir tarė Priamui:
„Tavo sūnus jau grąžintas, kaip to geidavai tu, seneli,
Guli gražiai pašarvotas, ir, grįždamas rytui prašvitus,
Pats pamatysi tu jį. Dabar vakarienę atminkim.
Ir gražiaplaukė Niobė, žinok, atsiminė valgį,
Norint ji dvylika tuosyk vaikų namuose apraudojo,
Dukteris savo šešias ir sūnus šešis jaunikaičius.
Sūnus sidabro lanku jai visus Apolonas išklojo,
Perimtas pykčio ant jos, dukras – šaulė Artemidė,
Galinti mat pasisakė prilygti Lėtai gražveidei:
Toji pagimdžius tik porą vaikų, o ji visą pulką.
Nors šie tebuvo tik du, bet Niobei visus išdaigojo.
Kiauras devynias dienas negyvi išgulėjo – nebuvo
Kam jų palaidot: į akmenis pavertė žmones Kronidas.
Ir tik dešimtąją dieną palaidojo juos uraniečiai.
Atminė valgį Niobė, nors buvo pavargus nuo verksmo.
Nūn tarp Sipilo uolų, kalnuos, kur nieks negyvena,
Kur, kaip sako, lig šiol susirenka deivės ilsėtis,
Nimfos, kai prie Achelojo bangų pašoka ratelio, –

Ten ji, į uolą dievų paversta, be atlydžio kenčia.
Tad pagalvokim, tėveli šviesus, ir mes apie valgį,
Laiko tau bus ir vėliau mylimajam sūnui apverkti,
Kai Ilionan parveši. Ten ašarų daug dar išliesi."
  Ir greitakojis Achilas pašokęs papjovė avelę
Sidabravilnę, draugai ją nudyrė ir dailiai išdarė.
Mėsą tuomet supjaustė smulkiau, pavėrė ant iešmų
Ir atsargiai ją kepė ugny ir traukė iš laužo.
Automedontas jiems duonos atnešęs padėjo ant stalo
Su kraitele dailia, o kepsnį dalijo Achilas.
Rankomis siekė visi prieš juos pastatytųjų valgių.
O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Tuosyk stebėjos ilgai Achilu Dardanidas Priamas,
Koks jis gražus ir didingas, dievams pasirodė prilygstąs.
Į Dardanidą Priamą nustebęs žiūrėjo Achilas,
Matė jo žvilgsnį, orumą ir klausė jo žodžių protingų.
O kai atsidžiaugė jau, bežiūrėdami vienas į kitą,
Pirmas prabilo tuomet kaip dievas senas Priamas:
„Leiski jau man atsigulti dabar, Kronido gentaini,
Kad išsitiesę abu saldžiuoju miegu pasidžiaugtum.
Aš nesudėjau akių po savo blakstienom nė bluosto
Naktį nei dieną, kai žuvo sūnus nuo rankų tavųjų.
Visąlaik raudu tiktai, maldydamas skausmą bekraštį,
Kiemo raitaus vidury, į šiukšles ir dulkes parpuolęs.
Valgio ėmiau tik dabar, ir tamsus it purpuras vynas
Gerklę suvilgė, seniai nė kruslelio burnoj neturėjau."
  Taip jis kalbėjo. Achilas draugams ir tarnaitėms įsakė
Priesieny patalus klot, apačioj patiesus gražiausias
Purpurines gūnias, virš jųjų kilimus minkštus,
Ir apklotus jiems padėt vilnonius šiltai užsikloti.
Vergės išbėgo tuojau, žibintus įsitvėrę į ranką,
Ir rūpestingai paklojo svečiams du patalu minkštu.
O greitakojis Achilas juokaudamas tarė Priamui:

„Gulki už durų, svety mylimasis, kad kas iš achajų,
Senių tarybos narių, neužeitų, jie renkasi nuolat
Čia reikalų svarstyt su manim, kaip teisybė privalo.
Jei pastebėtų tave kas juodą šią bėgliąją naktį,
Tuoj Agamemnonui, vadui vyriausiam, galėtų pranešti,
Ir išpirkimas sūnaus tuomet užtruktų nemaža.
Betgi dabar pasakyki tu man ir aiškiai išdėstyk,
Kiek reikalausi dienų šviesiajam Hektorui laidot,
Tiek aš dienų nepulsiu nei pats, nei vyrams neleisiu."
Tuosyk atsakė Achilui prilygstantis dievui Priamas:
„Jeigu tu leidi gražiai man palaidoti Hektorą šviesų,
Šitaip, Achilai, tu dar galėsi parodyt gerumą:
Pats tu žinai, mes pily apgulti, ir malkas gabenti
Reikia toli iš kalnų, o trojėnai juk perimti baimės.
Taigi devynias dienas namie jo norėtum gedėti,
O tik dešimtą reikėtų jį laidot ir žmones vaišinti,
Tuosyk vienuoliktą dieną jam aukštą kapą supiltum,
Dvyliktą dieną galėsim kariauti, jei reikalas būtų."
Jam neuždelsęs atsakė šviesus greitakojis Achilas:
„Taip ir tebūna, tėveli Priamai, kaip tu pageidauji.
Aš sustabdysiu kovas tiek laiko, kiek tau reikalinga."
Šitai pasakęs, paspaudė jis dešinę ranką seneliui,
Ėmęs už riešo tvirtai, kad baimės širdy neturėtų.
Atgulė jie priemenėj už sienos šalimais abudu,
Senas šauklys ir Priamas, kankinami rūpesčio didžio.
Tuotarp Achilas miegojo viduj palapinės tvirtosios,
Jam ten prie šono gulėjo kartu Briseidę gražveidę.
Aukšto dangaus dievai ir žirgų važinėtojai vyrai
Naktį miegojo visi, nuraminti gaivinančio miego.
Vien tik geradario dievo Hermėjo miegas netraukė,
Svarstančio savo širdy, kaip šviesų karalių Priamą
Reiks iš laivyno išvest ir sargus prie vartų apeiti.
Taigi prie jo galvos atsistojo ir tarė jam šitaip:

„Tau ir bėda neberūpi, tėveli, miegi sau ramiausiai,
Apsuptas priešų piktų, kai tavęs pagailėjo Achilas.
Kalnus davei dovanų mylimajam sūnui išpirkti,
O už tave, dar gyvą, juk triskart brangiau sumokėtų
Sūnūs, palikę namie, jei tik Agamemnonas kartais,
Vadas vyriausias, tatai ir achajai visi sužinotų.“
Taip jis pasakė. Senelis pabūgo ir šauklį į pakėlė,
Jiems asilėnus tuojau ir žirgus pakinkė Hermėjas
Ir per stovyklą juos pats išlydėjo, to niekas nejuto.
O kada upės plačios, gražiabangės jie kraštą pasiekė,
Srauniojo Ksanto, kurį nemirtingas Kronidas paleido,
Tuosyk Hermėjas sugrįžo, atgal į aukštą Olimpą.
Ir geltonrūbė Aušra po visą jau žemę pasklido,
Kai jie, raudodami graudžiai, parvarė žirgus į pilį,
O asilėnai jų vežė velionį, ir niekas nei vyrų,
Nei gražiarūbių žmonų pirmiau jų pamatę nebuvo,
Ir tik Kasandra viena, kaip ta Afroditė auksinė,
Įkopė kuoran aukštan ir mieląjį tėvą pamatė,
Stovintį ratuos drauge su šaukliu Iliono senuoju,
O ant neštuvų kitam vežime pastebėjo velionį.
Graudžiai prarūdo tuomet ir klykė per visą tvirtovę:
„Hektoro eikit sutikt, trojėnai visi ir trojėnės,
Kaip jį mokėjot seniau, iš,mūšio pargrįžtantį, gyvą.
Sveikint, kai buvo jis džiaugsmas ir miesto, ir viso mūs krašto.“
Taip ji raudojo. Nei vyro nė vieno pily nebeliko,
Nei moteriškės. Visus juos apėmė skausmas bekraštis.
Atvežto kūno sutikti visi jie suplūdo prie vartų.
Bet pirmučiausia mieloji žmona ir motina verkė,
Raudamos plaukus abi, ir, puolę prie ratų dailiųjų,
Apglėbė galvą tuojau. Minia raudojo aplinkui.
Būtų gal ištisą dieną lig saulės sėdimo nuo ryto
Hektoro graudžiai rypavę visi, susigrūdę prie vartų,
Jei nuo vežimo senelis Priamas nebūtų pasakęs:

„Leiskite nors asilėnams praeit, paskui jūs galėsit
Sočiai paverkt, paraudot, kai jį parvešim į rūmus.“
Taip jis kalbėjo, o tie prasiskyrę praleido vežimą.
Parvežė kūną į rūmus šviesiuosius ir ten pašarvojo
Ant pakylos, padabintos gražiai, ir šalia pasodino
Pirmus raudų giedorius, ir tie graudingai užtraukė
Veriančias širdį raudas, jiems pritarė moterų verksmas.
O už visas labiau Andromachė verkė baltrankė,
Vyržudžio Hektoro galvą apglėbusi rankomis švelniai:
„Metuos jaunuos, brangusis, žuvai, palikęs, be laiko
Vienišą našlę namuos. Sūnus, iš mudviejų ginies,
Mudviejų, vargšų didžių, dar kūdikis mažas, jaunystės
Jam nežadėta sulaukt, pirmiau išgriauta bus tvirtovė
Iš pamatų, kai atgulei tu, jos geriausias gynėjas,
Moterų sargas budrus ir kūdikių jų mažamečių.
Greit jas vergijon išveš, į laivus gaubtuosius suvarę,
O su jomis ir mane, ir tu gi, mūs mielas vaikeli,
Gal išeisi drauge ir dirbdamas darbus žemiausius
Vargsi beširdžio žmogaus namuose, o gal koks achajas
Žemėn iš kuoro paleis stačia galva, už rankos pastvėręs,
Pykčio pagautas, kad mūšy nukovė jam Hektoras brolį,
Tėvą ar mylimą sūnų. Be galo juk daugel achajų
Krito nuo Hektoro rankos ir graužė sukruvintą žemę.
Buvo mat baisiai rūstus kautynėse tėvas tavasis.
Verkia jo šiandien todėl visi gyventojai Trojos.
Sielvartą didį ir skausmą tėvams padarei tu saviesiems,
Hektorai mielas, o man palikai vien kančias neregėtas,
Nesgi iš guolio mirties į mane tu netiesei rankų,
Nei paskutinio man žodžio tarei, kurį atsiminčiau
Ašaras beliedama amžinai, ir naktį, ir dieną.“
Taip ji raudodama sakė. Jai pritarė moterų verksmas.
Raudą graudingą tarp jų pradėjo tuo tarpu Hekabė:
„Tu iš visų vaikų brangiausias man, Hektorai mielas!

Gyvas pakol tu buvai, dievams mokėjai patikti,
Tad nepamiršo tavęs, kai atsiuntė mirtį likimas.
Pardavė sūnus juk mano kitus greitakojis Achilas,
Gyvą paėmęs kurį, toli už marių plynųjų,
Vienus į Samą ir Imbrą, kitus į Lemną miglotą.
Ogi tave, išgaląstu variu išplėšęs gyvybę,
Vilko ir vilko žirgais apie kapą herojaus Patroklo,
Savo bičiulio, kurį tu nukovei, bet jo neprikėlė.
Tu, lyg nuplautas rasų, guli štai menėje sveikas,
Tarsi mirtingas žmogus, kurį Apolonas nukovė,
Sidabralankis, beskausmėm strėlėm iš netyčių pataikęs.“
Taip ji raudodama sakė, ir verksmas žmonių vis didėjo.
Ir Helena argietė tuomet pravirko trečioji:
„Hektorai! Tu už visus mūs dieverius širdžiai brangesnis.
Mano juk vyras yra Aleksandras, prilygstantis dievui,
Trojon atvežęs mane (pirmiau aš turėjau pražūti!).
Šiandien nuo tos dienos jau dvidešimt metų prabėgę,
Kai atvykau aš į Troją, palikusi gimtąją šalį,
Bet iš tavęs negirdėjau rūstaus užgaunančio žodžio.
Netgi jei kitas kas nors pasakydavo žodį piktesnį,
Moša ar dieveris koks, ar moteris jo gražiarūbė,
Arba anyta (o šešuras man kaip tėvas tikriausias),
Vis tu sudrausdavai tokį ir būti geresnį jį mokei
Savo širdies gerumu ir žodžiais ramiais, išmintingais.
Taigi, tavęs verkdama, ir save nelaimingą apraudu.
Kito man tokio nebėr švelnaus nei širdžiai mielesnio
Trojos plačiojoj šaly: visi nusigręžia sutikę.“
Taip ji raudodama sakė. Be perstojo minios kūkčiojo,
Kol pagaliau senelis Priamas prabilo į žmones:
„Malkų privežkit pilin, trojėnai, širdy nebijokit
Argo herojų slaptos pasalos: šviesusis Achilas,
Nuo juodašonių laivų išleisdamas, žodį man davė
Mums nekliudyt, kol aušra pasirodys dvyliktą kartą.“

Taip jis kalbėjo, o tie vežimus prisitaisė ir jaučius
Bei asilėnus pakinkė ir greit prie pilies susirinko.
Taip tas devynias dienas jie malkas vežė ir vežė.
O kai dešimtąjį kartą Aušra mirtingiesiems prašvito,
Išnešė Hektorą narsų raudodami graudžiai trojėnai
Ir, ant laužo aukštai jį paguldę, ugnį pakūrė.
O kada ryto duktė Aušra rožiapirštė prašvito,
Marios žmonių susirinko bemat prie Hektoro laužo.
O kai suėjo visi ir užėmė vietą kiekvienas,
Laužą užgesė tuomet, vynu tamsiuoju užlieję,
Kur dar galybė ugnies tebešėlo, po to rūpestingai
Kaulus jo baltus surinko draugai ir broliai tikrieji,
Skausmo pilni, skruostais jiems ašaros gailios riedėjo.
Viską surinko gražiai ir sudėjo į urną auksinę,
Dar įvynioję pirmiau į purpuro audinį švelnų.
Urną nuleido tuomet į kapui atvertąją duobę
Ir dideliais akmenim iš viršaus ir šonų užklojo.
Pilkapį aukštą supylė, sargybas išstatę aplinkui,
Kad gražiaauliai achajai anksčiau nepradėtų puolimo.
Kapą supylę, atgal į namus parskubėjo kiekvienas.
Tuosyk visi susirinko puoton gausion ir garbingon
Rūmuos aukštuos Priamo, Dzeuso auginto karaliaus.
Taip greitažirgio Hektoro šermenis šventė trojėnai.

KARO GIESMĖS

Homeras hegzametru rašė gerai, – teigia eilėraštyje „Garbė Homerui“ Henrikas Radauskas, be šių eilių, didžiajam graikų dainiui dar paskyręs „Homero jaunystę“. Šiais paprastais ir aiškiais žodžiais, nevartodamas jokių superliatyvinių aikčiojimų, mūsų poetas išsako pagarbų vertinimą, pasak jo, karą ir kardą giedojusiam Homerui. Į galimą klausimą, ką reiškia žodžiai „Homeras rašė gerai“, jis atsako eilute *Tris tūkstančius metų negęsta gaisrai*, tuo turbūt pirmiausia norėdamas pasakyti, kad jau tris tūkstančius metų žmonija skaito „Iliadą“, tris tūkstančius metų milijonų skaitytojų sąmonę nutvieskia Homero poemos karo gaisrai.

Po šia reikšme tikriausiai slypi antroji, teigianti, kad „Iliada“ paženklinta visuotinybės ženklu, nes ji vaizduoja ne tik Trojos karą, bet ir bet kokį, bet kur, bet kokias laikais vykusį, vykstantį ar vyksiantį karą. Šiame epe randame visa, kas apskritai būdinga Arėjo karalystei: nepaliaujamą siaubingų mirčių seką, sužeistųjų dejones, kraujo upelius, užkariautojų žiaurumą ir tėvynės gynėjų ryžtą, pamažu sėlinančią arba staiga puolančią mirtį, stulbinamą drąsą ir kaustantį išgąstį, keršto ugnį ir laidotuvių raudas, pasiaukojimą ir išdavystę, baisų negailestingumą ir taikaus gyvenimo ilgesį. Karo laimė permaininga. Dzeuso svarstyklės svyruoja, tai kyla, tai leidžiasi. Apgultiems trojiečiams švystelėjęs pergalės vilties spindulys, kai jie nusiaubė achajų stovyklą ir nustūmė priešus prie laivų, užgęsta žuvus Hektorui. Išsigandę ir jau keletą kartų pasiryžę viską mesti achajai atsigauna grįžus į kovą Achilui. Apie sužalotuosius ir mirštančiuosius, apie kerštu liepsnojančius vyrus, jų nuožmumą ir kietaširdiškumą poetas pasakoja ramiai, nes žino, kad taip yra ir taip bus amžinai. Tačiau jis taip pat žino, jog visur esama tam tikro saiko ir harmonijos, jog visada viskas praeina. Todėl keršto šėlsmas bei didžioji Achilo

rūstybė baigiasi Hektoro kūno atidavimu ir sielą palengvinančiomis ašaromis, deramu Trojos kariuomenės vyriausiojo vado palaidojimu. Homeras rašė gerai, nes suvokė, kad pasaulyje visuomet virė ir virs gėrio ir blogio, tamsos ir šviesos, meilės ir neapykantos, gyvybės ir mirties, radimosi ir nykimo bei daugybės kitų priešybių kovos, sudarančios egzistencijos pagrindą. Dviem šimtais metų vėliau už Homerą gyvenęs Herakleitas lakoniškai apie tai pasakys: *Karas yra visų tėvas*[1] (Her. Frg. 19). „Iliada" akcentuoja ir demonstruoja žmogaus būties trapumą ir laikinumą, ragina jį išmintingai suvokti savo vietą pasaulyje:

Lygiai kaip lapai miške, taip gimsta žemėje žmonės.
Vėjas nubarsto lapus, bet girios atgyja
Ir sužaliuoja vešliai, pavasario metui atėjus.
Taip ir žmonių padermė: tie auga, o tie pasitraukia.

(VI. 146–149)

Tačiau Homeras supranta, kad žmogus yra silpnas ir nelabai protingas padaras, kad jam, kaip individui, sunku susitaikyti su išnykimu, prilygstančiu nukritusių lapų išnykimui, kad jį tik dalinai paguodžia žinojimas, jog palikuonys pratęs ir jo buvimą, ir jo darbus. Poetas rodo, kaip achajų herojai viliasi ilgiau išbūti žemėje, įrašydami savo vardą į būsimų kartų atmintį. Daugelį metų jie vargsta toli nuo tėvynės, eikvoja fizines jėgas, kenčia nepatogumus, rizikuoja gyvybe, sveikata, laisve dėl garbės, nes tie vyrai įsitikinę, kad kovodami ir žūdami išgarsės tarp amžininkų, o gal ir tarp ainių. Garbė daugumai „Iliados" veikėjų svarbesnė už gyvybę, turtą, įvairius kitus interesus. Atskubėję į kovas ieškoti garbės, jie stengiasi kautis ir mirti taip, *kad vaikų vaikai paminėtų* (XXII. 305) juos, žvelgdami į bendražygių supiltą aukštą pilkapį ar klausydamiesi pasakojimų ir dainų apie praėjusius laikus.

Kita minėto Henriko Radausko eilėraščio eilutė taip aiškina Homero talentą: *Jo žodžiai kaip marmuro statulos šviečia.* Iš tiesų šio dainiaus epams būdinga atviras poeto žvilgsnis, pavydėtinas paprastumas ir skaidrumas. Paprastos ir aiškios mintys, paprasti ir aiškūs žodžiai, paprasta, aiški, labai grakšti kompozicija.

[1] Vertė Mantas Adomėnas (Hėrakleitas. Fragmentai. Vilnius: Aidai. 1995).

Ji primena graikų šventyklos fasadinės dalies kompoziciją. Per patį šventyklos fasado vidurį eina simetrijos ašis, o į abi puses nuo jos nutolusios panašios frontono skulptūros ir kolonados dalys. „Iliadoje“ regime tą patį simetrijos principą. Jos veiksmas trunka penkiasdešimt dienų, bet apie tuo laiku vykstančius įvykius poetas užsimena trumpai. Poemos vidurį aprėmina simetriškai išdėliotos laiko atkarpos. Poemos užuomazga (Achilo pyktis) ir atomazga (Hektoro kūno atidavimas) laiko požiūriu simetriškos (9+12 = 12+9). Devynias dienas siautėja maras achajų stovykloje, dvyliktą dieną po kivirčo tarp Achilo ir Agamemnono grįžta į Olimpą dievai iš viešnagės pas aitiopus, ir Tetidė gali kreiptis į Dzeusą. Atitinkamai dvyliktą dieną po Hektoro žūties Priamas atvyksta pas Achilą prašydamas grąžinti sūnaus kūną, o paskui devynias dienas trojėnai aprauda Hektorą ir rengiasi laidotuvėms. Poemos laiką perpus dalija naktis iš 25-tosios dienos į 26-tąją, kai pasiuntiniai eina pas Achilą (IX). Simetriškai nuo šio įvykio išdėstytos dvi dvikovos: Menelajo su Pariu (III. 121–244) ir Achilo su Hektoru (XXII. 405–515), abi lydimos žiūrėjimo nuo Trojos sienos motyvo. Antrosios giesmės kovotojų išvardijimą, vadinamą Laivų katalogu, atliepia dvidešimt trečiosios giesmės sporto varžybos.

Aristotelis, „Poetikoje“ labai teigiamai kalbėdamas apie įvairius Homero kūrybos aspektus, labiausiai vertina tai, kad jo poemose įkūnytas vieningo veiksmo principas: *Homero poemos sukurtos kuo puikiausiai ir yra tobuli vieningo veiksmo imitacijos pavyzdžiai.*[2] (Arist. Poet. XXVI. 1462b). Kitaip tariant, Aristotelis giria Homerą už tai, kad šis „Iliadoje“ vaizduoja ne visą Trojos karą ir net ne vieno herojaus likimą, tarkim, nuo pirmojo mūšio iki garbingos žūties, o tik vieną Trojos karo epizodą, vadinamą Achilo pykčiu. Epas ir prasideda žodžiu „pyktis“: *Pyktį Pelėjo sūnaus Achilo, deive, giedoki* (I. 1). Achilo pyktis yra pagrindinis motyvas, organizuojantis pradmuo, pajungęs visus kitus elementus, kurie išdėstyti griežtai apgalvota seka. Vaido achajų stovykloje situacija padeda atskleisti viso Trojos karo panoramą. Poetas prisimena achajų ir trojiečių konflikto priežastį – deivių ginčą dėl gražiausiajai skirto obuolio ir Pario sprendimą, mini Helenos pagrobimą, kariaunos rinkimąsi bei kitus ankstesnius įvykius. Paminima ir tai, kas vyko po „Iliados“: būsimų nelaimių nuojauta alsuoja užuominos apie greitą Achilo mirtį ir jo priešininkų trojėnų žūtį. Trojos užėmimas nevaizduojamas, bet

[2] Vertė Marcelinas Ročka (Aristotelis. Rinktiniai raštai. Vilnius: Mintis. 1990).

žuvus Hektorui, svarbiausiam gynėjui ir tarytum jos simboliui, susidaro įspūdis, kad šventasis Ilionas žlugo, kad jis dega laidotuvių lauže kartu su vyriausiuoju trojiečių kariuomenės vadu. Supykusiam Achilui pasitraukus iš kovų, autoriui atsiranda proga parodyti kitus achajų herojus, kurie būtų nublankę šalia galingojo Peleido: Diomedą, Ajantą, Menelają, Agamemnoną, Nestorą ir kitus. Achilui sugrįžus, minėti veikėjai pasitraukia į antrą planą. Taigi poeto viskas apgalvota, nieko nėra atsitiktina ar nereikalinga. "Iliada" pasižymi griežtai organizuota struktūra, tai yra jos struktūros elementai sudaro organišką vienovę. Veiksmas taip koncentruotas, kad atrodo, jog visas tekstas nuo pradžios iki galo skirtas tam pačiam suvokėjui – klausytojui ar skaitytojui. Epas buvo kuriamas tokia tvarka, kokią turime dabar. Homero sukurtas „Iliados"tekstas buvo ištisinis. Helenizmo laikais Aleksandrijos filologai patogumo dėlei suskirstė epą į skyrius, pavadindami juos knygomis ir duodami kiekvienai knygai kaip numerį ir pavadinimą graikų abėcėlės raidę. Kadangi graikų abėcėlė turi 24 raides, skyrių išėjo 24. Naujaisiais laikais pavienės knygos pradėtos vadinti giesmėmis.

Homeras, matyt, iš tiesų rašė, iš tiesų sėdėjo su rašikliu rankoje, o ne giedojo klajodamas su lyra po helėnų pasaulį. Dabar didžioji dauguma tyrinėtojų įsitikinę, kad Homero epai yra ne sakytinės, o rašytinės kūrybos rezultatas, nes jie paženklinti daugybe individualaus kūrėjo ženklų. Be išvardytųjų, svarbus ženklas yra palyginimai. Tai nėra trumpi tautosakiniai palyginimai. Jų „Iliadoje" irgi randame (pvz., *puolė kaip vilkai išbadėję* (XI. 72), tačiau dauguma palyginimų sudaro savarankiškus, labai išplėtotus vaizdus. Štai kokią palyginimų seką, kone užgožiančią esminę informaciją, pateikia Homeras, vaizduodamas achajų kariuomenės žygiavimą ir gausumą:

Tarsi kaitrioji liepsna, kai siautėja girioj bekraštėj,
Siekia viršūnes kalnų – toli nusiplieskia pašvaistė, –
Lygiai taip plieskė šviesa, nuo vario skaistaus atsimušus,
Vyrams žygiuojant, ir kilo aukštai per orą į dangų.
Lygiai kaip paukščių sparnuoti pulkai, tiršti ir gausingi,
Gervių arba žąsų, ar gulbių išriestakaklių
Asijo plotuos plačiuos, kur vandenys srūva Kajistro,
Skraido, kiek regi akis ir sparnų mosavimu gėris,

Klykdamos leidžias žemyn, net plačiosios lankos klegena, –
Lygiai tokie gausingi pulkai nuo laivų, palapinių
Vienas po kito dabar į Skamandro slėnį žygiavo,
Jogei net žemė po kojom žirgų ir herojų drebėjo.
O atžygiavę Skamandro lankoj gėlėtoj sustojo
Tūkstančiai nesuskaityti, kaip vasarą gėlės ar lapai.
Lygiai kaip musių landžių suskaičiuot neįmanomi spiečiai
Zvimbia ir skraido palei kūtes ir piemenio trobą
Šiltą pavasario dieną, kai pienas netelpa induos, –
Šitiek prieš Troją pakilo garbiniuotagalvių achajų
Ir lygumoj sustojo, visus išžudyt pasiryžę.

(II. 455 – 473)

Palyginimai yra reikšmingas „Iliados" elementas. Poema nevaizduoja taikaus gyvenimo. Joje šmėsteli trojėnų buities vaizdai, tačiau apgulto miesto žmonės neturi normalių kasdienio gyvenimo sąlygų. Kaip ramaus gyvenimo ilgesys nuskamba vienas gražiausių „Iliados" epizodų – paskutinis Hektoro ir Andromachės susitikimas (VI. 390–502), bet ir jis apgaubtas tragiškos nelaimių nuojautos. Apie tai, kad pasaulis, be kautynių gaudesio ir ginklų žvilgėjimo, kupinas ir kitų dalykų, primena palyginimai, atkeliavę iš gamtos, iš artojų, piemenų, medžiotojų buities. Menelajas apeina aplink žuvusį Patroklą kaip mykianti pirmavedė karvė aplink savo veršiuką (XVII. 3–6), Achilas priekaištauja Patroklui, kad tas ašaroja tarytum zyzianti ir motinos skverną tampanti maža mergytė (XVI. 6–11), išsirikiavę achajų pulkai bąla nuo ratelių sukeltų dulkių lyg grūdų vėtytojai (V. 499–504), nuo Menelajo šarvų strėlė atsimuša kaip žirniai nuo grendymo (XIII. 588–592), Hektoras neša milžinišką akmenį taip lengvai kaip piemuo avino kailį (XII. 451), kaip du dėl ežios susiginčiję vyrai siaurame rėžyje susigrumia achajai su trojėnais (XII. 421–424), Achilas šėlsta lyg miško gaisras (XX. 490–494), achajų širdys krūtinėse daužosi tarytum priešpriešom siaučiantys vėjai (IX. 4–8), Trojos kariai, pralaužę achajų pasistatytą gynybinę stovyklos sieną, sugarmėjo lyg vėjo genamos milžinės beribės jūros bangos, peršokančios laivo kraštus (XV. 381–384) ir pan. Taigi palyginimai atlieka svarbią semantinę funkciją: jie sujungia karo ir taikaus gyvenimo sferas, ir taip Homeras parodo žmogaus būties vientisumą.

Žinoma, Homeras negalėjo visiškai atmesti folklorinio epo tradicijų. Iš sakytinio epo jis perėmė neskubaus ir detalaus pasakojimo būdą. Poetas smulkiai aprašo daugelį pamatytų ar pastebėtų dalykų. Štai Patroklas apsivelka Achilo šarvus, bet draugo ieties neima: ji per sunki, tik pats Achilas teįstengia ją pakelti. Atrodo, apie ietį galima būtų nekalbėti, tačiau poetas vis tiek papasakoja jos istoriją (XVI. 140– 144). Iš tautosakinio epo tikriausiai atkeliavo kai kurie pakartojimai. Kartojasi šiais laikais formulėmis pavadintos eilutės ir jų atkarpos (*tarė žodžiais sparnuotais; taip jis kalbėjo; Vyrai mieli, argiečių vadai ir tarėjai protingi!* ir pan.). Tačiau pastebėta, kad kai kurios frazės kartojamos ne chaotiškai, o priklauso tik tam tikriems herojams, sykiu juos šiek tiek individualizuodamos. Pavyzdžiui, tik į Hektoro lūpas autorius sąmoningai įdeda žodžių junginį *ilgarūbės trojėnės* (VI. 442; VI 297; XXII. 105) ir dar kelias frazes (III. 39 ir XIII. 769; VIII. 540–41 ir XIII. 827–828). Panašių dalykų randame Agamemnono (II. 111–119; 139–141 ir IX. 18–29) ir Achilo (IX. 648 ir XVI. 59) kalboje. Kartojasi ir tampa nuolatiniais epitetai *sidabralankis Apolonas, juodieji laivai, gražiaauliai achajai, jautakė Hera, greitakojis Achilas* ir daugybė kitų. Dažniausiai pastovieji epitetai stovi toje pačioje eilutės vietoje. Bet ir jie pajungti vieningam kūrybiniam sumanymui. Agamemnonas, kalbėdamas apie Hektorą, išsiverčia tik su dviem epitetais, o Achilas kalba vaizdingiau: jis pavartoja net dešimt vyriausiąjį Trojos kariuomenės vadą apibūdinančių epitetų. Agamemnonas Achilą apibūdina aštuoniais epitetais, o Achilas Agamemnoną – dvidešimt dviem epitetais, iš kurių 4 yra neutralūs, 6 – teigiami ir 12 neigiamų. Neigiami epitetai vartojami kol Achilas pyksta ant Agamemnono, o teigiami atsiranda pykčiui atlėgus vykstančiuose pokalbiuose. Visa tai liudija šį epą esant griežtai organizuotą sistemą.

„Iliados“ veikėjus dažniausiai apibūdina ne epitetai. Poetas individualizuoja herojus, suintensyvindamas vieną kurį nors bruožą. Jo nuostata tokia:

Visko aprėpti tačiau pats vienas tikrai nevaliosi.
Dievas davė šitam pranašumą karo dalykuos,
Šokio lengvumą anam, kankles ir giesmę trečiajam.
Kito širdin visa regintis Dzeusas teikias įdėti
Protą šviesesnį, ir tuo atsidžiaugti žmonės negali.

(XIII. 729–733)

Išmintingasis Homeras suvokia, kad žemėje nėra žmogaus, visomis ypatybėmis pralenkiančio kitus. Nors visi jo poemų herojai narsūs, stiprūs, galingi, nė vieno nėra absoliučiai teigiamo ar tobulo, kiekvienas pralenkia kitus tik viena kokia nors dievų dovana. Tos vienos ypatybės kokybinė persvara išskiria herojų iš kitų. Visi „Iliados“ herojai truputį nusimano apie žaizdų gydymą, bet geriausi gydytojai yra Machaonas ir Podaleirijas. Visi kariai šiek tiek moka spėti iš paukščių, žino gerus ir blogus jų skridimo, balsų ženklus, bet didžiausia būrimo iš paukščių ir kitokių pranašysčių šlovė gaubia achają Kalchantą ir trojėną Heleną. Patroklas, kaip ir daugelis vyrų, puikus karys, tačiau jis skiriasi nuo kitų draugiškumu, maloniu būdu. Senis Nestoras, pergyvenęs tris žmonių kartas ir gyvenąs su ketvirtąja, pasižymi gyvenimo patirtimi, kuria visuomet grindžia savo teiginius. Diomedas, tarsi savotiška Nestoro priešprieša, yra jauniausias „Iliados“ herojus. Jis vyresnis tik už Achilą, bet kai Achilas nedalyvauja mūšiuose, jam tenka jauniausiojo kario dalia. Jis neturi gyvenimo patirties, tačiau dega jaunystės veržlumu ir entuziazmu. Diomedas pats pasisiūlo į pavojingą nakties žvalgybą, visuomet ragina grumtis kitus, atsisako išplaukti namo net tada, kai Agamemnonas siūlo palikti nepaimamą Troją. Nenustygdamas vietoje jis visuomet atsiduria pačiame mūšio verpete, kovoja ne tik pirmose gretose, bet ir prasibrauna toli tarp priešų. Jis vienintelis susikauna su dievais: išdrįsta pulti Arėją, Apoloną, o Afroditę net sužeidžia. Diomedo draugas Ajantas Telamonidas – aukštaūgis, plačiapetis, lėtas, neskubus vyras. Mūšio lauke jis stūkso kaip bokštas ar siena nesitraukdamas atgal nė per pėdą. Pagrindinis „Iliados” herojus Achilas yra stiprus ir galingas, bet Homeras labiausiai pabrėžia ne jo fizines galias, o polinkį pykti ir rūstauti. Du kartus poemoje Achilas užsidega baisia pykčio liepsna: iš pradžių įtūžta ant Briseidę pasiėmusio Agamemnono ir nebedalyvauja kautynėse, vėliau įšėlsta žuvus Patroklui. Keršydamas už draugą jis ima siautėti lyg siaubinga visa šluojanti ugnies stichija, tampa žudynių baisybėmis besigardžiuojančiu kraugeriu. Nužudęs Hektorą jis niekina jo kūną tampydamas prisirišęs prie kovos vežimo. Tačiau širdį ir protą apakinusi keršto liepsna poemos pabaigoje išblėsta. Kai karalius Priamas ateina maldauti atiduoti Hektoro lavoną, Achilas graudžiai rauda kartu su nelaiminguoju tėvu, ir jo širdį pripildo gailestis ir ramybė. Mirtingojo karaliaus Pelėjo ir deivės Tetidės sūnus – tragiškas herojus. Jis žino, kad metęs kariauti ir grįžęs namo, galėtų ilgai gyventi niekieno nežinomas, o jei liks prie Trojos sienų, lemta netrukus žūti, tačiau jį gaubs ilgaamžė šlovė.

Pasirinkti nelengva. Kol Patroklas nebuvo žuvęs, Achilas buvo besirenkąs ilgą gyvenimą, bet kritus mūšyje draugui keršto troškimas susiliejo su kario šlovės geismu, ir jis grįžo į kautynes. Nors Agamemnonas yra narsus karys ir vyriausiasis achajų kariuomenės vadas, svarbiausia jo ypatybė – nesugebėjimas įvertinti situacijos, nemokėjimas rasti teisingiausio sprendimo. Poemos pradžioje jis atsisako grąžinti tėvui Chriseidę, kurią paskui vis tiek turi atduoti, vėliau suklysta pasiimdamas Achilo vergę Briseidę. IV giesmėje jis nesugeba tinkamai įvertinti Diomedo narsos ir didvyriškumo, IX giesmėje surinkęs tarybą daro neteisingą išvadą ketindamas bėgti. Tą pačią klaidą pakartoja XIV giesmėje. Tačiau Agamemnonas stengiasi savo klaidas taisyti, klauso kitų nuomonės ir, matyt, dėl to achajai nekeičia vyriausiojo vado. Į Agamemnoną visą laiką dairosi jo brolis Menelajas, iš kurio pagrobta žmona ir turtai ir kuris, atrodo, turėtų vadovauti kariuomenei, atplaukusiai keršyti trojiečiams už apiplėšimą. Tačiau Menelajas skiriasi nuo kitų herojų tuo, kad nenori pirmauti, nesiekia pralenkti kitų, yra nelabai ryžtingas ir iniciatyvus. Agamemnonas taip apie jį sako: *Dairos jisai visados į mane ir pamokymų laukia.* (IX. 121–123). Į Menelają truputį panašus jo varžovas gražuolis trojėnas Paris, dar vadinamas Aleksandru. Hektoras nuolatos turi raginti jį eiti į mūšį, drąsinti ir priekaištauja panašiai kaip Agamemnonas Menelajui (VI. 326–341). Pariui mažai rūpi Arėjo kautynės, jis mieliau linkęs tarnauti Afroditei. Vyriausiąjį trojėnų kariuomenės vadą Hektorą Homeras pristato kaip tėvynės gynėją, nešantį ant savo pečių didelės atsakomybės dėl Trojos likimo naštą. Garbė Hektorui nėra vien puikavimasis nukautų priešų skaičiumi, jėga ar mokėjimu vartoti ginklą, bet tėvynės gynimas. Iki paskutinio atodūsio jis gina savo piliečius, tėvus, seseris, brolienes, mylimą žmoną ir mažą sūnų. Hektorui nepaprastai kremtasi, kad neįstengia išvyti atėjūnų, ir apginti savo šeimos nuo gresiančios nelaimės. Todėl paskutinis susitikimas su Andromache dvelkia dideliu liūdesiu. Čia Hektoras pasirodo ne tik kaip karys, bet ir kaip mylintis vyras, švelnus tėvas. Homeras nedaro Hektoro antžmogiu. Susidūręs akis į akį su siautėjančiu Achilu, jis išsigąsta, tačiau paskui susitvardo ir stoja į dvikovą, pasiūlydamas prieš susiremiant susitarti, kad žuvusiojo lavoną priešininkas atiduos artimiesiems palaidoti. Įsiutęs Achilas tik pasityčioja iš tokio siūlymo, bet Hektoras jau nebebijo. Netekęs ieties ir suvokdamas, kad turės žūti, drąsiai puola Achilą kalaviju, palikdamas, pasak Homero, ateities žmonėms pamoką apie garbingą gyvenimą ir garbingą mirtį.

Graikai gerbė Homerą ir už daugybę kitų pamokų, už tai, kad jo poemos eilutės dažnai skamba kaip amžinosios tiesos: *Moiros įdėjo žmonėms mat viską iškenčiančią širdį* (XXIV. 49); *Garbinga kovoj už gimtąją šalį / Galvą padėti* (XV. 496–497); *Protingas ir geras vyras kiekvienas / Pačią juk myli ir rūpinas ja* (IX. 341); *Garbingas dalykas / Skriaudžiamus savo draugus nuo baisaus pražuvimo vaduoti* (XVIII. 128–129) ir pan.

Nors „Iliada" laikoma individualaus kūrėjo epu, manoma, kad ji ne vien Homero vaizduotės vaisius, o atspindi tikrus įvykius. XIII a. pr. Kr. graikų protėviai achajai, gyvenę Balkanų pusiasalyje ir aplinkinėse srityse, surengė didelį žygį prieš turtingą Trojos miestą, tuomet įsikūrusį už 1 km nuo jūros. Atidžiai įsiskaitęs į „Iliados" tekstą, 1871 m. Troją surado Heinrichas Schliemannas. Jis buvo įsitikinęs, jog tai Priamo Troja. Vėliau buvo įrodyta, kad Schliemanno rastoji Troja gerokai ankstesnė, o Homero aprašytoji apie 1260–1250 m. pr. Kr. buvo sugriauta ir sudeginta per Mikėnų vadovaujamą achajų antpuolį. Žygio garsas išliko ilgai. Spėjama, kad Homeras gyveno VIII a. pr. Kr. Taigi dieviškasis dainius nebuvo nei to karo dalyvis, nei amžininkas. Jis vaizdavo didingą narsiųjų savo prosenelių karžygių epochą.

„Iliadą" į lietuvių kalbą buvo pradėjęs versti pirmasis „Odisėjos" vertėjas Jeronimas Ralys, tačiau 1921 m. mirė, palikęs įpusėto vertimo rankraštį. Epą baigė versti Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė, Pranciškus Žadeikis ir Jurgis Talmantas. (1930 m.) 1937 m. tas pats vertimas išėjo redaguotas Vladimiro Šilkarskio. 1948 m. jis buvo pakartotas. 1962 m. tas pats tekstas pasirodė redaguotas Antano Dambrausko. 1981 m. buvo išleista Antano Dambrausko išversta „Iliada".

Dalia Dilytė

PAAIŠKINIMAI

PIRMOJI GIESMĖ

1 *Pyktį... Achilo* – „Iliadoje“ vaizduojamas neligas Trojos karo epizodas, Achilo pyktis. Tai ašis, apie kurią sukasi beveik visi poemos įvykiai.

2 *achajai* – bendras visų prieš Troją kariavusių graikų pavadinimas. Jie dar vadinami danajais ir argiečiais.

7 *Atreidas* – Atrėjo sūnus, t. y. Agamemnonas.

14 *aukso lazda* – žynio atributas; *vainikas* būdavo iš lauro arba alyvmedžio šakelių, kartais apvyniotų baltos vilnos juostele. Žyniai, maldaudami ko nors, uždėdavo vainiką ant lazdos.

17 *gražiaauliai* – blauzdoms apsaugoti kariai nešiodavo gražius, išpuoštus metalinius antblauzdžius.

19 *pilį Priamo* – Troją.

37–38 *Chrisė ir Kita* – miestai, buvę netoli Trojos.

42 *Ir atmokėki strėlėm* – graikai manė, kad staigi mirtis įvyksta, kai dievas Apolonas arba jo sesuo Artemidė nukauna žmones (Apolonas – vyrus, Artemidė – moteris) savo strėlėmis.

52 *laužai su lavonais* – Homero laikais mirusiųjų deginimas buvo įprastinė laidojimo forma.

54 *karius į vyriją suprašė Achilas.*– Vyriją galėjo sušaukti ne tik Agamemnonas, vyriausiasis kariuomenės vadas, bet ir kiti vadai.

159 *šunsnuki* – šuo graikams buvo begėdiškumo simbolis (kaip mums kiaulė).

164 *miestą trojėnų... išgriauti* – pirmaisiais Trojos karo metais achajų kariuomenė išgriovė ir apiplėšė visus gretimus miestus – Trojos sąjungininkus.

234 *lazda* – skeptras, karališkos valdžios ženklas. Ją turėdavo ir teisėjai, ji taip pat būdavo duodama į rankas tam, kuris kalbėdavo liaudies susirinkime.

262 *Vyrų tokių... gal nematysiu* – poetas užsimena, kad kiekviena nauja didvyrių karta yra silpnesnė už senovės didvyrius.

268 *kalnų pamėklės* – kentaurai, pusiau žmonės, pusiau arkliai. Per Peiritojo vestuves girti kentaurai ėmė užpuldinėti moteris, dėl to įvyko susidūrimų su jais.

334 *šaukliai, žmonių ir Dzeuso siųstieji* – skelbikai, šaukliai buvo Dzeuso globojami ir neliečiami.

351 *meldė motiną mielą* – Achilo motina – deivė Tetidė, jūrų senelio Nerėjo duktė.

371 *variarūbių achajų* – kariai užsidėdavo varinius šarvus.

449 *miltais miežiniais pabarstė.* – Čia Homeras aprašo aukojimo papročius. Miežiniais miltais ir druska graikai pabarstydavo aukojamų gyvulių galvas.

467 *pokyliui paruošė viską* – graikai įsivaizduodavo, kad aukojimas yra bendra dievų ir aukojančiųjų puota.

500–501 Kelių apkabinimas ir pasmakrės glostymas – įprasti senovės graikų maldavimo gestai.

551 *jautakė Hera* – t. y. Hera su karvės akimis. Šis epitetas likęs iš gilios senovės, kai Herą garbino karvės pavidalu. Esama spėjimų, kad Graikijoje dar prieš Homero laikus, kaip ir senovės Egipte, dievai buvo garbinami gyvulių pavidalu. Pavyzdžiui, Dzeusas Kretos saloje buvo garbinamas jaučio pavidalu. Archeologai rado ten ant sienos piešinį, vaizduojantį ritualinius atletinius žaidimus su jaučiu. Neatsitiktinai viename mite Dzeusas, norėdamas pagrobti ir nugabenti į Kretos salą karalienę Europę, pasiverčia jaučiu.

ANTROJI GIESMĖ

103 *nužudžiusiam Argą Hermėjui* – Hermėjas, Dzeusui įsakius, užmušė milžiną Argą, turintį šimtą akių, kuris saugojo Dzeuso mylimąją Iją, pavyduliaujančios Heros paverstą karve.

108 *valdydamas Argą* – Argu Homero epuose vadinama ir sritis (Argolidė), kurios centras buvo Agamemnono valdomi Mikėnai, ir visas Peloponesas, ir Diomedo valdomas Argo miestas.

129 *tiek tai achajų sūnų daugiau* – spėjama, kad trojėnų ir jų sąjungininkų buvę apie 50 tūkstančių (žr. VIII. 567–568 eil.), o graikų (pagal scholijas) apie 120–140 tūkstančių.

153 *Valė... griovius* – grovius, kuriais laivai būdavo ištraukiami į krantą ar nuleidžiami į jūrą.

341 *Sutartis, taurę nuliejant ir dešinę duodant* – prisiekdami ištikimybę, graikai nupildavo truputį vyno ant žemės (dievams) ir sujungdavo rankas.

353 *iš dešinės sužaibavo* – graikai, žiūrėdami Dzeuso ženklų, atsisukdavo į šiaurę; jei sužaibuodavo dešinėje – rytuose, tai reikšdavo Dzeuso pritarimą, jei kairėje – nepritarimą.

362 *Vyrus gentim... ir šeimom surikiuoki* – čia atsispindi genčių santvarkos, dar prieš Homero laikus, kariuomenės organizacija – susiskirstymas fratrijomis ir giminėmis.

383 *Pašaro savo žirgams... negailėkit* – Homero laikais graikai kariavo pėsti. Dviračius, kuriais vadai atvažiuodavo į mūšio lauką, saugodavo vadeliotojai, kad herojai, reikalui ištikus, galėtų pabėgti.

400 *Auką aukoja kiekvienas savajam dievų* – kiekviena gentis turėdavo savo dievą – globėją.

406 *Tidėjo sūnų* – t. y. Diomedą.

449 *po šimtą jaučių vertumo* – jaučiai buvo įprastas mainų ekvivalentas Homero laikų Graikijoje.

494 Čia prasideda vadinamasis laivų katalogas – abiejų pusių kariuomenių išskaičiavimas pagal tautas, gentis, miestus, drauge paminint kiekvienos dalies vadus.

614 *mariose būti nemėgsta* – Arkadija yra vidury Peloponeso ir neprieina prie jūros.

649 *šimtapilėj Kretoj* – prisiminimas jau ir Homero epochai tolimų laikų, kai Kretos sala buvo aukštos kultūros centras, kai joje klestėjo daug miestų.

776 *lotas* – į dobilus panaši žolė.

782–783 *aplink Tifoėją... kur to milžino patalas* – ugnikalnis. Arimų kalnai buvę Kilikoje ar Lidijoje, kur dažnai drebėdavo žemė.

TREČIOJI GIESMĖ

23 Liūtų Homero laikais buvo ir Mažojoje Azijoje, ir Egėjo jūros pakraštyje. Makedonijoje liūtų dar buvo Persų karų laikais (V a. pr. m. e.).

56–57 *vilkėtum... akmeninį chitoną* – būtum užmuštas akmenimis.

103 Saulei, kaip vyriškos giminės (graikų k.) dievui, aukodavo baltą aviną, o deivei Žemei – juodą avį.

175 *Dukterį* – Hermionę.

273–274 *pakirpo vilnų ir liepė... padalyti* – tiems, kurie gaudavo vilnos pluoštelį, tekdavo ir visa atsakomybė už priesaiką, jeigu ji būtų sulaužyta.

283 su *turtais* – drauge su Helena Paris pagrobė ir daug turtų.

309 *aveles įkėlęs* – priesaikos apeigų metu užmuštų gyvulių mėsą užkasdavo. Priamas veža namo savo avis užkasti. Achajai, būdami svetimoje šalyje, tokius gyvulius meta į jūrą.

KETVIRTOJI GIESMĖ

75 *šviesiąją žvaigždę* – meteorą.

133–137 Krūtinės šarvai būdavo iš dviejų bronzinių plokščių: viena dengė krūtinę, kita nugarą; jos buvo susegtos sagtimis. Šarvai siekdavo iki juosmens; čia juos pridengdavo išpuošta odine juosta taip, kad jie pasidarydavo lyg dvigubi. Po jais, ant chitono, būdavo dar platus odinis arba vilnonis diržas su įtvirtintomis varinėmis plokštelėmis. Taigi per juosmenį kūnas būdavo padengtas trimis sluoksniais.

260 *Miešta dailiam kratere... vyną* – graikai visada gerdavo atskiestą vyną: viena dalis vyno ir trys dalys vandens. *Krateras* – didelis indas, kuriame vynas būdavo atskiedžiamas.

354–355 *Telemacho tėvas* – *t.* y. Odisėjas.

377–378 *samdyti kareivių... kovot prieš Tebės mūrus* – Tėbų karaliaus sūnus Polineikas, brolio Eteoklio išvarytas iš miesto ir norėdamas susigrąžinti karalystę, sukėlė šešis karalius į žygį prieš Tebus. Sąjungininkai buvo sumušti, o Polineikas ir Eteoklis dvikovoje užmušė vienas kitą. Septyneto herojų sūnūs vėliau surengė naują žygį prieš Tebus ir paėmė miestą, apie tai užsimenama 406–409 eil.

PENKTOJI GIESMĖ

5 *rudenio žvaigždę* – Sirijų.

62–63 *laivus... bėdą bėdų* – laivus, kuriais Paris plaukė į Spartą pagrobti Helenos.

95 *sūnus Likaono* – Pandaras.

196 *pūrai* – kviečių rūšis.

392 *Amfitriono sūnus* – Heraklis.

504 *dangų varinį* – poeto vaizduotėje dangus – metalinis (varinis arba geležinis) pusrutulis.

517 *sidabralankis* – t. y. Apolonas.

631 *sūnus... Dzeuso* – Sarpedonas buvo Dzeuso sūnus, o Tlepolemas – Heraklio sūnus, Dzeuso vaikaitis.

640–642 Trojos karalius Laomedontas, Priamo tėvas, atsisakė atlyginti dievams Poseidonui ir Apolonui, pastačiusiems miesto sienas. Supykęs Poseidonas pasiuntė į Troją pabaisą, kuriai turėjo būti paaukota Laomedonto duktė Hesionė. Heraklis pasisiūlė išgelbėti mergaitę, bet už tai pareikalavo garsių Laomedonto senelio Trojo arklių. Kai herojus, užmušęs pabaisą, atėjo pasiimti žadėto atlyginimo, Laomedontas jį išvarė. Po keleto metų Heraklis grįžo, paėmė Troją, nukovė Laomedontą ir visus jo sūnus, išskyrus jauniausią, kurį išpirko Hesionė. Nuo to laiko jauniausias Laomedonto sūnus ėmė vadintis Priamu – „pirktuoju“.

654 *Hadui daugžirgiui*– pagal mitus, Hadas turėjęs puikius žirgus, su kuriais veždavęs mirusiuosius į požemį.

693 *po Dzeuso ąžuolu* – šis ąžuolas buvęs netoli Skajinių vartų.

735 *ji pati išsiaudė* – Atėnė mokėjo austi; ją laikė audėjų globėja.

845 *po Hado šalmu* – vadinasi, pasidarė nematoma. Žodis „Hadas“ reiškia „nematomas“; dievas Hadas, kuris paslepia mirusiuosius požemyje, padaro juos mums nematomus.

ŠEŠTOJI GIESMĖ

92 *Atėnei... ant kelių* – senosios statulos vaizduoja dievaitę sėdinčią.

118 *gaubtąjį skydą* – Hektoro skydas buvo didelis, uždengiantis herojų nuo galvos iki kojų. Homero kūriniuose randame dvejopus skydus: vieni dideli, pailgi, kiti – nedideli, apskriti.

168–169 *ženklus... į lenteles uždarytas įrašęs* – vienintelė rašto užuomina Homero kūriniuose. Senovės graikai ir romėnai rašymui naudodavo sudedamas lenteles, ištеptas vašku; ant jų aštria lazdele, vadinama „stiliumi“, būdavo išbrėžiamos raidės.

200 *nemalonėn dievų ir Belerofontas pateko* – Belerofontas, norėdamas užmušti Chimairą, pagavo ir pažabojo sparnuotąjį arklį Pegasą; paskui herojus norėjo su Pegasu nulėkti į Olimpą, bet arklys jį numetė, ir Belorofontas, dievų nekenčiamas, apakęs ir apšlubęs, ilgai bastėsi po žemę.

215 *man bičiulis esi nuo tėvų iš senovės.*– Priėmęs svetimšalį savo namuose, jį pavaišinęs ir davęs jam dovanų, žmogus galėjo tikėtis tokio pat priėmimo jo tėvynėje. Bičiulystė, svetingumas vaidino labai svarbų vaidmenį gilioje senovėje, kai svetimšaliai teisiškai nebuvo apsaugoti. Bičiulystė pereidavo iš kartos į kartą: Diomedo ir Glauko bičiulystė kilusi iš abiejų herojų senelių.

402–403 Hektoras sūnų vadino Skamandriju upės dievo Skamandro garbei, o trojėnai Astianaktu – jo tėvo garbei, nes šis vardas reiškia „miesto valdovas“.

433–434 Vėlesnis mitas sako, kad, dievams Apolonui ir Poseidonui statant Trojos sienas, prie darbo prisidėjo ir žmogus – Ajakas; vieta, kurioje dirbo žmogus, buvo silpna.

SEPTINTOJI GIESMĖ

219 *skydą it bokštą* – pailgas skydas, dengiąs karį nuo galvos iki kojų.

290 *Šiandien kovoti gana* – naktis nutraukdavo kiekvieną kovą. Vos imdavo temti, abiejų pusių kariuomenės eidavo ilsėtis.

AŠTUNTOJI GIESMĖ

13–16 Tartarą graikai įsivaizdavo esantį žemės gelmėse tiek giliau už Hado karalystę, kiek žemė yra giliau už dangų.

72 *nusvėrė diena, achajams žadėta.* – Svarstykles čia reikia suprasti priešingai: iškylanti lėkštė žymi persvarą, laimėjimą (kyla į Olimpą), o nusvyranti lemia bloga (svyra į požemį).

230 *tauškėte Lemne* – padavimas sako, kad achajai, vykdami į Troją, buvo užsukę į Lemno salą.

247 *siuntė erelį* – būrimas iš paukščių senovėje buvo labiau paplitęs negu kitos būrimo rūšys. Erelio pasirodymas pranešа Agamemnonui, kad jo malda išklausyta.

289 *po savęs pirmam geriausią dovaną duosiu* – Agamemnonas, kaip vyriausias vadas, turėjo teisę išsirinkti geriausią grobio dalį, prieš jį dalijant burtų keliu.

363 *jo sūnui* – Herakliui, kuris dėl Heros intrigų turėjo tarnauti pas savo giminaitį Euristėją ir, jo liepiamas, atliko dvylika žygių.

369 *šunį atvestų* – Heraklis, Atėnės padedamas, parvedė iš Hado karalystės trigalvį šunį Kerberą.

440 *žemės plakėjas* – Poseidonas.

491 *upės* – t. y. Skamandro.

DEVINTOJI GIESMĖ

44 *iš Mikėnų atvyko* – čia Mikėnus reikia suprasti kaip valstybę, nes Mikėnai nebuvo uostamiestis.

49 *su dievu atkeliavom* – atvyko, dievams siunčiant palankius ženklus.

122 *naujus trikojus* – čia kalbama apie trikojus, skiriamus ne virimui, o namams ar šventovėms papuošti.

146 *be išpirkų* – paprastai jaunoji buvo perkama sumokant tėvams tam tikrą atlyginimą.

191 *Ajakidas pabaigs... dainą dainavęs.*– Achilas dainavo, kanklėms pritariant. Dainuoti jį buvo išmokęs kentauras Cheironas.

211 *Menoitiadas* – Patroklas.

455 *ant kelių aš kūdikio nepasodinčiau* – tėvas maldauja dievus, kad Foinikas liktų bevaikis. Pagal graikų papročius, senelis paimdavo naujagimį vaikaitį ant kelių, pripažindamas, kad jis priklauso jo giminei.

559–560 *prieš Apoloną skaistųjį šoko* – kai Marpesė buvo Ido sužadėtinė, ją įsimylėjo Apolonas ir mėgino pagrobti. Idas, gindamas sužadėtinę, pradėjo

kovą su dievu, bet Dzeusas nutraukė šią kovą, leisdamas pačiai Marpesei pasirinkti, kuris jai patinka. Marpesė pasirinko mirtingąjį vyrą.

632–636 Homero laikais valstybė nebausdavo užmušėjų. Už mirtį keršydavo užmuštojo giminės, užmušdami kaltininką ar jo giminaitį; vėliau giminės pasitenkindavo ir brangiu atlyginimu.

DEŠIMTOJI GIESMĖ

110 *Ajantą*– Oilėjo sūnų.

110 *sūnų Filėjo* – Megetą.

112 *Ajantą* – Telamono sūnų.

173 *likimas visų ant durklo smaigalio kybo* – senovės graikų patarlė: būsimas likimas svyruoja lyg ant aštraus kalavijo.

215 *juodą avelę* – juodas avis graikai laikė geresnėmis.

253 *Trečdaliai du jau praėjo* – graikai naktį dalijo į tris dalis, o laiką . nustatydavo pagal žvaigždes.

294 *ragus apliedinęs auksu* – aukojamų gyvulių ragus paprastai paauksuodavo, kad atrodytų dievams brangesni.

513 *šoko ant žirgo* – vienintelė vieta „Iliadoje“, kurioje minimi jojantys herojai.

VIENUOLIKTOJI GIESMĖ

24 *juodojo plieno* – vario ir geležies lydinys, kuris, kaip rodo iškasenos, buvo gaminamas Homero laikais Kipro saloje.

45 *sugriaudė.., Atėnė ir Hera* – paprastai griausdavo tik Dzeusas. Kadangi Hera buvo Dzeuso žmona, o Atėnė – duktė, tai ir jiedvi galėjo kiek valdyti perkūnus.

62 *pragaištinga žvaigždė* – Sirijus. Šią žvaigždę graikai laikė pragaištinga, nes Homero. laikais (IX–VIII a. pr. m. e.) Sirijus pasirodydavo virš horizonto vidurvasarį, kai prasidėdavo patys karščiai ir su jais susijusios sausros bei kai kurios ligos.

256 *audrų užgrūdinta ietimi* – medžiai, iš kurių gamino ietis, būdavo audrų lankstomi.

452–455 Nepalaidoti mirusio buvo didžiausias tais laikais žmogaus išniekinimas.

639 *Pramniškio vyno* – raudonas, tirštas ir stiprus vynas iš Pramnės kalno (Itakėje) ar iš Pramnės miesto (netoli Smirnos ar Lesbo saloje).

690 *Eibių nemaža pridarė tuomet jo galybė Heraklis* – Heraklis nugalėjo Augėją ir jo sąjungininkus; šių tarpe buvo ir Nelėjas. Tada Heraklis užmušė visus Nelėjo sūnus, išskyrus Nestorą.

DVYLIKTOJI GIESMĖ

426 *lengvai kilojamus* – nedideli skydai iš gerai išdirbtų kailių buvo labai lengvi.

TRYLIKTOJI GIESMĖ

162 *prie koto* – ten, kur varinis antgalis buvo sujungtas su mediniu kotu.

460 *pyktį visad ant Priamo turėjo* – Ainėjas buvo Trojos karalių jaunesniosios kartos, neturinčios karališkos valdžios, atstovas; dėl to jis tartum opozicijoje Priamui. Kai kuriuose legendos variantuose apie Ainėjo išsigelbėjimą iš žūstančios Trojos užsimenama apie jo ryšius su priešu.

KETURIOLIKTOJI GIESMĖ

155 *Dieverį tikrą ir brolį* – Hera buvo Dzeuso ir žmona, ir sesuo, dėl to Dzeuso brolis Poseidonas buvo jai ir brolis, ir dieveris.

183 *triakius* – t. y. turinčius po tris brangiųjų akmenų akutes.

291 Kokį čia iš tikrųjų paukštį Homeras turėjo galvoje, nežinoma.

321 *Foiniko dukrai* –t. y. foinikų karaliaus Foiniko dukrai Europei. Dzeusas, pasivertęs jaučiu, pagrobė merginą, rinkusią pajūry gėles, ir nuplaukė su ja į Kretos salą.

434 *kurią... Dzeusas paleido* – Ksantas išteka iš aukštų, debesis siekiančių kalnų, kurie yra Dzeuso valdžioje; be to, upės susidaro iš Dzeuso siunčiamo lietaus. Šiaip upių tėvas yra Okeanas.

516 *Atreidas* – Menelajas. Sužeistas Agamemnonas kovoje nedalyvauja.

PENKIOLIKTOJI GIESMĖ

18 *kaip kabėjai ore* – Dzeusas buvo nubaudęs Herą už tokias pat intrigas prieš Heraklį, kai jai pagelbėjo Miegas; apie tai Miegas pats Herai primena XIV giesmės 249–262 eil.

70–71 *Iliono tvirtovę... išgriaus, patarimą gavę Atėnės.*– Achajai negalėjo paimti Trojos jėga. Tada jie, Atėnės patariami, pastatė didžiulį medinį arklį, paslėpė jame narsiausius karius, o patys, tartum liovęsi kariauti prieš Troją, išplaukė ir netoliese pasislėpė. Trojėnams įtraukus arklį į miestą, iš jo išlindę achajų kariai atidarė savo vėl atplaukusiai kariuomenei vartus. Apie Trojos arklį mes žinome iš antrosios Homero poemos „Odisėja“ ir romėnų poeto Vergilijaus poemos „Eneida“.

225 Čia poetas kalba apie titanus, Krono brolius ir jo sąjungininkus kovoje prieš Dzeusą, kuris juos drauge su Kronu nugrūdo į Tartarą.

ŠEŠIOLIKTOJI GIESMĖ

174 *iš Dzeuso kilusios upės* – žr. paaišk. XIV g. 434 eil.

228 *siera... išrūkė* – graikai laikė sieros dūmus religinio apvalymo priemone.

231 *į vidurį kiemo* – kiemo viduryje paprastai būdavo Dzeuso aukuras.

419 *nejuosinčius juostos* – likų kariai diržo neturėjo (žr. paaišk. IV g. 133 eil.).

617 *geras šokėjas* – Ainėjas, norėdamas pašiepti Merioną, jį vadina šokėju, nes jis kretietis, o kretiečiai buvo garsūs šokėjai.

SEPTYNIOLIKTOJI GIESMĖ

32 *kvailys susipranta po laiko* – senovės graikų patarlė: kai įvyksta nelaimė, tai ir kvailas supranta.

250 *Geriat už lėšas visų* – Turima galvoje, kad puotos yra bendros, o karius kiekvienas karvedys tvarko savarankiškai.

329 *Vyrų kitokių* – Apolonas primena Heraklį ir jo draugus, kurie paėmė Troją, turėdami mažiau kariuomenės negu achajai.

AŠTUONIOLIKTOJI GIESMĖ

219 *trimito* – čia Homeras vienintelį kartą mini trimitą, ir tai tik palyginimui. „Iliados“ herojai niekur trimito nevartoja.

309 *Enialijas vienodas visiems* – karo laimė nepriklauso kam nors vienam: šiandien ji lydi vieną, o rytoj kitą.

371 *klišakojis* – Hefaistas.

469 *liepė darbuotis*.– Dumplės Hefaisto kalvėje, taip pat ir jo nukaltos tarnaitės veikia pačios, klausydamos dievo žodžio.

481 *Penketo sluoksnių skydas tas buvo*.– Kiekvienas žemiau esantis metalinis sluoksnis buvo vis platesnis, taigi skydo centre susidarė apskritas plotas, kuriame Hefaistas pavaizdavo visatą, o aplinkui buvo koncentriškos juostos, kuriose dievas sukūrė įvairius vaizdus.

486–489 *pulką Plejadžių* – Sietyną (žvaigždžių spiečius Tauro žvaigždyne); *Hiades* – kitas žvaigždžių spiečius Tauro žvaigždyne; *Orionas* – Šienpjovių žvaigždynas. *Lokį... kuris dar vadinamas Ratais* – Didžiųjų Grįžulo ratų žvaigždynas. *Akim Orioną palydi* – pasirodžius Šienpjovių žvaigždynui, Grįžulo ratai pradeda kilti virš horizonto: tartum lokys (Grįžulo ratai) bėga nuo medžiotojo (Oriono). *Vienas negali pakliūt Okeano maudyklon* – Grįžulo ratai nenusileidžia už horizonto.

548–549 *Žemė juodavo... norint ji buvo auksinė* – Hefaistui pavyko perduoti auksu natūralią, tamsią suartos dirvos spalvą; matyti, kad jau Homero laikais graikai mokėjo glazūruodami patamsinti auksą.

607 *Okeano upės... galybę* – ją Hefaistas pavaizdavo ant paskutinio sluoksnio, nes Okeanas, pagal graikų mitologiją, supęs visą žemę.

DEVYNIOLIKTOJI GIESMĖ

123 *Jis Euristėjas vardu, sūnus Persėjado Stenelo* – Dzeuso ir Danajės sūnaus Persėjo buvo trys sūnūs: Stenelas, Alkajas ir Elektrionas. Alkajo sūnus Amfitrionas vedė Elektriono dukterį Alkmenę. Alkmenei turėjo gimti (iš Dzeuso) Heraklis; tada Dzeusas pažadėjo suteikti valdžią tam, kuris iš Perseidų (Persėjo vaikaičių) gims pirmasis. Tačiau Hera patvarkė taip, kad pirmas gimė Stenelo sūnus Euristėjas; pas jį vėliau tarnavo Heraklis ir atliko dvylika garsių žygių.

185 *Laerto sūnau* – Odisėjau.

267 *nusviedė į gelmę* – žr. paaišk. III g. 309 eil.

417 *žūti nuo dievo... ir vyro mirtingojo rankos*.– Achilą užmuš Pario paleista strėlė, kurią nukreips dievas Apolonas.

DVIDEŠIMTOJI GIESMĖ

107 *senis jūrinis* – Nerėjas.

144 *mėlyngarbanis* – Poseidonas.

147 *nuo marių siaubūno* – nuo jūrų pabaisos, kuri turėjo suėsti Hesionę ir nuo kurios Heraklis mergaitę išgelbėjo (žr. paaišk. V *g*. 640–642 eil.).

307 *nuo dabar trojėnus valdys Ainėjo galybė* – nelabai aišku, ką turi galvoje Homeras. Romėnai išplatino padavimo versiją, pasak kurios, Ainėjas (lot. Enėjas) su pabėgėliais iš Trojos nuplaukė į Italiją ir ten įkūrė miestą, iš kurio išeivių kilo romėnai. Apie tai romėnų poetas Vergilijus rašė poemoje „Eneida“.

DVIDEŠIMT PIRMOJI GIESMĖ

17 *gentainis dievų* – Achilas.

194 *srovė Achelojo* – dabart. Aspropotamas, didžiausia Graikijos upė. 483 *Kaip liūtę moterims žemės* – jei moteris staiga mirdavo, graikai manydavo, kad ją užmušė savo strėle Artemidė.

DVIDEŠIMT ANTROJI GIESMĖ

29 *Oriono šunim* – čia taip vadinama žvaigždė Sirijus (žr. paaišk. XI g. 62 eil.).

79 *Motina* – Hekabė.

126 *prie akmens ar prie ąžuolo seno* – kai kurie komentatoriai sako, kad čia poetas turėjęs galvoje graikų patarlę „pradėti nuo ąžuolo ir akmens“, t. y. nuo pat pradžios, mat senovės graikai manė, kad žmogus kilęs iš ąžuolo ar akmens. Hektoras sakąs, kad ne laikas kalbėti su Achilu apie Heleną ir pirmąsias karo priežastis.

302 *jojo sūnus* – Apolonas.

501 *smegenis kaulą tevalgė* – graikai manė, kad kaulų smegenyse glūdi visa žmogaus jėga, todėl duodavo jų kuo daugiau vaikams.

DVIDEŠIMT TREČIOJI GIESMĖ

135 *Garbanom užverstas buvo jis visas* – graikai gedėdami nusikirpdavo plaukų kuokštą ir padėdavo ant mirusio kūno arba ant jo kapo. Kadangi gedinčių dėl Patroklo mirties karių buvo daug, susirinko daug plaukų kuokštų.

142 *Sperchėjo upei augino* – Sperchėjas – upė Tesalijoje, Achilo tėvynėje. Pagal graikų papročius, plaukai būdavo paaukojami vietiniam upės dievui, sulaukus pilnų metų; Achilas išvyko iš tėvynės dar būdamas vaikas, todėl dar nebuvo nusikirpęs plaukų, paskirtų Sperchėjui.

352 *sumetė burtus* – burtus mesdavo, norėdami išspręsti, kuris važiuos viduriniu (t. y. trumpesniu) keliu.

441 *dovanos... be priesaikos tu nelaimėsi* – Antilochas turės prisiekti, kad jis ne tyčiomis pastojo kelią Menelajui; priešingu atveju jis negausiąs dovanos.

684 *Padavė tvirtus diržus* – Graikijoje per kumštynes varžovai apsivyniodavo kumščius tam tikrais diržais.

851 *kirvių... dviašmenių*.– Atvaizdai kirvių, kurių ašmenys buvo nukreipti į dvi priešingas puses, buvo rasti per kasinėjimus Kretos saloje.

DVIDEŠIMT KETVIRTOJI GIESMĖ

29 *Jis mat užgavo deives* – Herą ir Atėnę. Čia primenamas mitas apie Pario sprendimą. Pelėjo ir Tetidės vestuves šventė visi dievai, tik nesantaikos deivė Eridė nebuvo pakviesta. Įsižeidusi Eridė parideno ant vestuvių stalo auksinį obuolį su užrašu „Gražiausiajai“. Dėl šio obuolio susiginčijo Hera, Atėnė ir Afroditė. Ginčą turėjo išspręsti Paris, kuris ganė Idos kalne (jis, dar kūdikis būdamas, buvo atiduotas piemenims, nes motina Hekabė, prieš jį pagimdydama, sapnavo pagimdžiusi degantį nuodėgulį, nuo kurio užsidegė visa Troja). Deives pas Parį atvedė Hermėjas; Hera Pariui žadėjo valdžią, Atėnė – karišką garbę, o Afroditė – gražiausios moters meilę. Paris atidavė obuolį Afroditei, kuri po to jam padėjo pagrobti Heleną. Nuo to laiko Hera ir Atėnė neapkentė Pario ir Trojos.

31 *dvyliktąsyk* – Homeras dažnai vartoja „dvylika" vietoje „keli".

81 *pritaisyta... prie rago jaučio* – čia kalbama apie raginę meškerę.

110 *garbę... pripažinti Achilui* – atiduodant palaidoti Hektoro lavoną.

339 *argžudis* – Hermėjo epitetas (žr. paaišk. II g. 103 eil.).

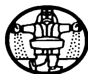
360 *laimės nešėjas* – Hermėjas.

544 *Makaro gyvenvietėj Lesbe* – Makaras – mitinis Lesbo salos karalius; jo vardas reiškia „laimingas".

765 *dvidešimt metų* – „Iliadoje" aprašomi dešimtieji Trojos karo metai; nuo Helenos pagrobimo iki karo pradžios, pagal padavimus, taip pat praslinkę dešimt metų. Taigi Helena jau dvidešimt metų gyvena Trojoje.

Parengė Juozas Starkus

Turinys

1 KNYGA

HOMERAS

ILIADA

Tituliniame puslapyje

Achilo dvikova su Hektoru

(piešinys ant vazos)

Parengė dailininkas

Ramūnas Čeponis

Serijos sudarytojas *Vytautas Visockas*

Meninis redaktorius *Ramūnas Čeponis*

Redaktorė *Dalia Dilytė*

Leidykla VAGA, Gedimino pr. 50, LT-01110 Vilnius

info@vaga.lt; http://www.vaga.lt; tel. +370 5 2498121; faks. +370 5 2498122

Spausdino UAB LOGOTIPAS, Utenos g. 41a, LT-08217 Vilnius

Tiražas 1650 egz.

Homērus

Ho-167 Iliada / Homeras; iš senosios graikų kalbos vertė Antanas Dambrauskas. – Vilnius: Vaga, 2007. – 526 p. – (Pasaulinės literatūros biblioteka. Literatūra iki XIX a. / sudarytojas Vytautas Visockas; kn. 1)

Virš. aut. ir antr. nenurodyti. – Kn. taip pat: Karo giesmės / Dalia Dilytė, p. 501–509. Paaiškinimai / parengė Juozas Starkus, p. 510–523. – Bibliogr. baig. str. išnašose

ISBN 978-5-415-02016-4

Šis epas – vienas iš seniausių antikinės Graikijos kultūros paminklų, sukurtas IX–VIII a. pr. Kr. legendinio dainiaus Homero. Epo veiksmą sudaro karo tarp graikų achajų ir Trojos gyventojų epizodas. Jame daug ką nulemia Achilo ginčas su achajų vadu Agamemnonu, atėmusiu gražiąją belaisvę Briseidę.

UDK 875-1